DE VENERABILI EUCHARISTIÆ SACRAMENTO DECISIONES THEOLOGICO-LEGALES.

AUCTORE

JOANNE CLERICATO
PRÆPOSITO PATAVINO,
Juris Utriusque Doctore, olim in Curia Episcopali Patavina Advocato, & Promotore Fiscali, deinde Auditore, ac demum Vicario Generali.

IN QUIBUS

Non solum præcipuæ Quæstiones, ex utraque Theologia Scholastica, & Morali selectæ circa Materiam, Formam, Accidentia, ac Effectus SS. EUCHARISTIÆ tractantur: sed etiam ejusdem Sacri Ritus antiqui, & moderni circa locum, tempus, & dispositionem Ministrantium, atque Sumentium exponuntur.

Plurimæque Controversiæ Dogmaticæ, Canonicæ, Forenses, Medicæ, & Historiales, hoc Divinum SACRAMENTUM concernentes, explanantur.

Episcopis, Vicariis, Animarum Rectoribus, Confessariis Monialium, Religiosis, Sæcularibus, aliisque eruditionum Studiosis utiles, ac jucundæ.

Triplici Indice Argumentorum, Controversiarum, & Rerum ornatæ.

Ex Responsis Cleri Patavini Anno 1689. collectæ.

EDITIO QUINTA.

VENETIIS, Apud Andream Poleti, MDCCXXIX.
SUPERIORUM PERMISSU, & PRIVILEGIO.

AUCTORIS
AD RR. PATAVINUM CLERUM,
aliosque eruditos Lectores

PARÆNESIS.

Studium meum erga studia vestra non pauci lamentantur infirmatum, vel extinctum esse, ob retardatas has Decisiones de Venerabili EUCHARISTIÆ Sacramento; quas tota hæc Patavina Diœcesis, pluresque aliæ virtutis æmulæ præstolantur: Et jure quidem; nam lustrum evolavit sub silentio, quamvis triplici de causa; nimio scilicet pondere, quo in Vicarii Generalis munere premebar; longævis disputationibus ad firmandam concordiam inter utramque Mensam Episcopalem, & Capitularem habitis, quibus fui distractus, & corporis infirmitatibus, quæ subsequutæ sunt; & earumdem Decisionum extensionem præpedivere. Nunc in lucem prodeunt, Altarium instar, quæ à Vobis pro sacratæ Hostiæ expositione adornantur, videlicèt solemni apparatu, ac multiplici candelabrorum ordine; hoc est Quæstionum Theologicarum, atque Canonicarum, materiam, formam, ministros, ac effectus Sanctissimæ EUCHARISTIÆ concernentium: pluribus luminibus, atque lampadibus, antiquitatis Ritus circa Divinum hoc Sacramentum elucidantibus; Angelorum simulacris, munditiem tum ministrantium, tum suscipientium illud innuentibus: Florum pretiosis vasculis, amænos casus, non fictos, sed factos, ad hunc eumdem tractatum attinentes, decidentibus: Chymiis suffitibus, suavibusque odoramentis; exemplis nempè Sanctorum, qui amore sacræ Synaxis exarserunt: tandem tapetibus, aulæis, ac sacris Imaginibus; doctrinis scilicet variis ad utrumque forum spectantibus, ex Jurisprudentum, Philosophorum, Medicorumque fontibus haustis, quibus Prælati, Animarum Rectores, Confessarii, ac alii pii lectores erudiuntur in his, quæ circa Liturgiam, divinaque Mysteria eos decet agnoscere. Labore meum, aut veriùs labores vestros grato animo, juxta solitum, non diffideo Vos suscepturos: præsertim ob non vulgares Controversias, non pauca Decreta Apostolica; & frequentes Historias sacras in hoc opere insertas; quibus &

vestros intellectus instruere legendo; & plebes vestras edocere, Doctrinam Christianam iisdem explanando, facilè poteritis. Vestra me benignitas foveat; orationes, ac Sacrificia adjuvent; ut subsequentem de Sacrificio Missæ tractatum inceptum, quantocyùs perficere; & ad communem consolationem, studiosorumque profectum, typis mandare valeam. Interim in præsenti compilatione si quid incultum, si quid erratum reperitis, comiter excusate, corrigite, ac valete.

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la fede di revisione, & approbatione del P. Fr. Ambroso Lisotti Inquisitore, nel Libro intitolato: *De Venerabili Eucharistiæ Sacramento: Decisiones Theologico-legales. Auctore Jo: Clericato Præposito*, non vi essere cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per atteftato del Segretario Nostro niente contro Prencipi, e buoni costumi, concedemo licenza, che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle publiche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. 10. Agosto 1696.

{ Ferigo Marcello Proc. Reform.
{ Ascanio Giustinian 2.° Kav. Reform.
{ Francesco Cornaro Proc. Reform.

Agostino Gadaldini Segretario.

IN-

INDEX ARGUMENTORUM DECISIONUM.

DECISIONIS I.

Ad Januarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Agitur de Etymologia vocabuli EUCHARISTIÆ, & exponitur hæc vox Etymologia. Notatur secundùm Juristas differentia inter Etymologiam, Allusionem, Derivationem, & Descriptionem Vocabuli. Docetur, an valeat argumentum ab his vocibus deductum.

DECISIONIS II.

Ad Januarii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Declarantur nomina, quibus à SS. Patribus consuevit nuncupari Sanctissima EUCHARISTIA, tum ut Sacrificium, videlicet, Missa, Hostia, Oblatio, Collecta, Dominicum, Agenda, Liturgia, Mystagogia, Latria, Anaphora, Dipnon, Telajon, & Telete. Tum ut Sacramentum, hoc est, Mysterium, Corpus, & Sanguis Christi, Communio, Synaxis, Corban, Eulogia, Reliquia, Confirmatio, & Viaticum.

DECISIONIS III.

Ad Januarii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Pro resolutione Casus: *An Parochus non jejunus possit celebrare, & consecrare pro communicando moribundo?* Ostenditur, quod in initio Ecclesiæ & successivis temporibus, non nisi jejuni Sacerdotes celebrabant, & fideles pariter jejuni communicabant; quamvis Missæ essent Vespertinæ, vel nocturnæ. Abusum celebrandi, vel communicandi absque jejunio, semper ab Ecclesia damnatum, vel repressum: exceptis novem casibus, qui hic exponuntur. Inter hos definitur, non intrare casum suprascriptum Parochi non jejuni, imò eumdem Parochum esse puniendum ab Episcopo, comprobatur vel suspensione à Divinis, vel Carcere, aut alia pœna arbitraria.

DECISIONIS IV.

Ad Januarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Sacerdoti mortali culpa detentum, qui pluribus personis EUCHARISTIAM ministrat, mortaliter peccare ostenditur, ratione, auctoritate Doctorum, & indignatione Divina in Ozam, cujus percussionis plures, & elegantes causæ referuntur. Deterrentur Sacerdotes in peccato EUCHARISTIAM ministrantes revelatione Sanctæ Birgittæ, & aliis exemplis, ex optimis Auctoribus hìc relatis.

DECISIONIS V.

Ad Januarii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Recensentur rationes ad suadendas Moniales, ut frequenter Sacram EUCARISTIAM sumant. Illæ, quæ ob nimium timorem abstinent, motivis decem, & octo confortantur. Illæ autem, quæ ob indevotionem, & tepidam vitam rarò communicant, aliis tredecim arguuntur.

DECISIONIS VI.

Ad Februarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Traditur definitio Sacramenti EUCHARISTIÆ; circa quam tria referuntur. *Unum* Theologicè, an essentia hujus Sacramenti consistat in Corpore Christi? An in speciebus consecratis? An in his, & illo simul? *Alterum*, Historicè quò referuntur sexdecim errores, ex tot hæresiarchis proditi contra hoc Venerabile Sacramentum, ab initio Ecclesiæ usque ad præsens. *Tertium* Methodicè, quò exarantur argumenta concludenter probantia, veram, & realem præsentiam Christi Domini in EUCHARISTIA.

DECISIONIS VII.

Ad Februarii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Continet undecim non inelegantes differentias inter hoc, & alia sex Sacramenta Ecclesiæ, quarum ultima est, EUCHARISTIAM nutrire etiam corpora devotè communicantium; idque pluribus exemplis comprobatur.

DECISIONIS VIII.

Ad Februarii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an Vir Nobilis habens domi suæ Oratorium privatum ex Indulto Pontificio, possit in eo bis, tervè in hebdomada communicari? Ex hac occasione plenè explicatur, quæ sint Oratoria publica, & quæ privata? Docentur utrorumque conditiones, & prærogativæ? Ostenditur, posse Episcopum ob gravem causam concedere, ut aliquando celebretur Missa extra Ecclesiam exemplo Gauslini Episcopi Patavini anno 980. in Villa Pulverariæ, ubi miraculosè fuit repertum corpus Sancti Fidentii Paduani Antistitis. Probatur, Oratoria Palatiorum Cardinalium esse publica; necnon illa Episcoporum; & horum septem Privilegia à Jure concessa, recensentur. Examinatur, an Regulares possint celebrare in Oratoriis privatis? Et veritas ex optimis Auctoribus hauritur. Tandem enucleantur singulæ Clausulæ Litterarum Apostolicarum, quibus conceditur Personis Nobilibus Oratorium privatum; pro resolutione plurium dubiorum in praxi occurrentium. Deinde proposito casui de communicando Patrono in Oratorio privato respondetur.

DECISIONIS IX.

Ad Februarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Discutitur, an Matrona jejuna, possit hora Vesperarum ex devotione communicari. Ostenditur, olim fuisse plures species Communionis in Ecclesia: & declaratur, quæ, & qualis sit Communio Papalis, Episcopalis, Sacerdotalis, Diaconalis,

Subdia-

Subdiaconalis, & aliorum Clericorum. Traditur quænam esset Communio laicalis. Quæ Imperatorum, & Regum. Quænam Puerorum, ac Peregrinorum; necnon Infirmorum, & Mortuorum. Inquiritur, quid essent Agapes Natalitiæ, & Funerales. Super prædictis omnibus, quidquid ex antiquis, & eruditis Scriptoribus haberi potest, pulchrè, ac compendiosè recensetur: & tandem resolvitur. Matronam prædictam posse communicari.

DECISIONIS X.

Ad Februarii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de quotidiana Communione; & examinatur, Quomodo, Quando, & cum Quibus personis sit licita. Quid esset in usu ab initio Ecclesiæ. Quid medio tempore aperitur. Religiosorum Ordinum institutiones; eorumdemque Fundatorum nomina, ac tempora; qui promoverunt frequentiam Eucharisticæ Communionis, referuntur. Contrariæ Theologorum Opiniones circa frequentiam Communionis conciliantur. Decretum Sacræ Congregationis Concilii diei 12. Februarii 1679. circa quotidianam Communionem laicorum ponitur, & perpenditur.

DECISIONIS XI.

Ad Martii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quæ sit materia EUCHARISTIÆ pro consecratione Corporis CHRISTI. Ostenditur, esse Panem Azymum in Ecclesia Latina. Fermentatum in Ecclesia Græca. Ne ignoretur ratio, & causa diversitatis, probatur; in utraque Ecclesia consecratum semper fuisse Panem azymum usque ad Annum MLIII. quo tempore Michael Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus cœpit consecrare in Pane fermentato. Breviter, sed concludenter discutitur acerrima hæc Controversia de fermentato, & azymo Pane. Mendum detegitur asserentium, CHRISTUM Dominum non instituisse EUCHARISTIAM luna decimaquarta mensis Martii, neque passum, & Crucifixum luna decimaquinta: Veritas aperitur, & firmatur. Orientalium argumenta evacuantur; & Ecclesiam Latinam jugiter in Azymo consecrasse perhibetur: idque SS. Evangelistarum, Patrum, Conciliorum, Historiarumque testimoniis stabilitur.

DECISIONIS XII.

Ad Martii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Agitur de materia consecrationis Sanguinis Domini. Exponitur, quæ sit materia dubia, quæ inepta, quæ certa. Colliguntur figuræ ex Testamento veteri circa vinum convertendum in Sanguinem Domini. Proponitur, & examinatur solemnis Quæstio, An Aqua posita in Calice transeat in naturam Vini. Id firmatur rationibus Philosophicis, & Theologicis, relatis prius Controvertistarum variis opinionibus.

DECISIONIS XIII.

Ad Martii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Proponit, an celebrata prima Missa in nocte Natalis Domini, licitum sit prosequi celebrationem aliarum duarum Missarum, & communi-

municare populum ante Auroram. Explicatur, in primitiva Ecclesia fuisse in usu Missas diurnas, & vespertinas. Item plures dies Polyliturgicos; in quibus ab uno Sacerdote plures Missæ celebrabantur. Mysteria triplicis Missæ in Nativitate Domini exponuntur. Tandem ad casum propositum datur negativum responsum ex rationibus à Jure Canonico desumptis, & ex Decretis Sac. Rituum Congregationis 20. Aprilis, & 7. Decembris 1641.

DECISIONIS XIV.

Ad Martii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, an liceat communicare cum speciebus Vini consecrati moribundum, non valentem deglutire sacram Hostiam. Ostenditur, in primitiva Ecclesia fuisse in usu communicare fideles sub utraque specie. Agitur de qualitate Calicum, qui adhibebantur in Missa, & pro Communione populi. Exponuntur industriæ Ecclesiasticorum veterum, ne effunderetur Sanguis Domini in communicandis laicis. Refertur, quomodo Communio Calicis in desuetudine ierit; & quando fuerit prohibita laicis ab Ecclesia. Ex his negativè respondetur Casui proposito.

DECISIONIS XV.

Ad Martii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an aliquæ personæ devotæ sint communicandæ in die Sabbati sancti post Missam. Rationes pro, & contra referuntur. Plures traditiones dantur circa Missam Sabbati sancti, quæ olim de nocte celebrabatur. Resolvitur casus sub distinctione.

DECISIONIS XVI.

Ad Aprilis Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Proponuntur quatuor controversiæ circa formam Consecrationis, Corporis Christi, *Hoc est Corpus meum*. Una ex Theologis volentibus, eam incipere debere à Verbis: *Qui pridie, quam pateretur*. Altera ex Canonistis dicentibus, esse de forma etiam illa Verba: *Accipite, & comedite*. Tertia ex Scripturistis, opinantibus, præter Verba, requiri etiam *Benedictionem*. Quarta ex Philosophis, secundùm quos non videtur, posse formam proferri à multis simul consecrantibus eamdem materiam, ut fit in ordinatione Sacerdotum, & consecratione Episcopi. Referuntur plures eruditiones Ecclesiasticæ. Resolvuntur objecta, & firmatur, formam prædictam consistere in iisdem quatuor Verbis: *Hoc est Corpus meum*.

DECISIONIS XVII.

Ad Aprilis Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Agitur de forma Consecrationis Calicis. Plures Calices solitos fuisse apponere Judæos celebrantes Pascha azymorum ostenditur, atque eorum cæremoniæ referuntur. Notantur variæ opiniones Theologorum circa formam consecrationis Sanguinis; & firmatur, eam consistere in illis Verbis: *Hic est Calix Sanguinis mei*. Vel: *Hic est Sanguis meus*. Redditur ratio, quare dicatur: *Hic est Calix?* Et quare apposita sint reliqua verba consecrationis, ut in Canone Missalis.

DE-

DECISIONIS XVIII.

Ad Aprilis primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an Confessarius Monialium possit ingredi Clausuram pro frequenti Communione Monialis laborantis febre non mortali. Declaratur, quid sit Clausura Monasteriorum tum materialis, tum formalis. Agitur de ejus antiquitate, & ultima rigorosa firmitate. Discutitur, quando liceat Monialibus egredi de Clausura. Quando Viris eam ingredi. Quando accedere ad colloquendum cum Monialibus. Quæ pœnæ sint statutæ contra transgressores in iisdem Casibus. Præcipuè contra Regulares. Et resolvitur casus propositus affirmativè.

DECISIONIS XIX.

Ad Aprilis secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Inquirit, intra quot dierum spatium possit Infirmus in periculo mortis iterùm communicari per Viaticum; idest non jejunus. Agitur de obligatione communicandi in articulo mortis. Et resolvitur, prædictum Infirmum, etsi non jejunum, posse communicari etiam quotidie.

DECISIONIS XX.

Ad Aprilis Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Quærit, & decidit, an melius sit communicare fideles adstantes Missæ, ea completa, an statim post Communionem Sacerdotis.

DECISIONIS XXI.

Ad Maii primum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Declarat, quid sit Transubstantiatio, quæ fit in consecratione EUCHARISTIÆ. Docetur, esse necessaria quatuor requisita pro conversione unius substantiæ in alteram. Eaque Philosophicis, & Theologicis terminis explicantur.

DECISIONIS XXII.

Ad Maii secundum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Quærit, & resolvit, an in EUCHARISTIA simul cum Christo sit Pater, Verbum, & Spiritus sanctus.

DECISIONIS XXIII.

Ad Maii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Continet, an Parochus teneatur communicare vulneratum vulnere mortali, qui pridiè communicatus fuerat. Item alium, qui eodem manè sacram Communionem receperat. Referuntur contrariæ DD. opiniones, & conciliantur.

DECISIONIS XXIV.

Ad Maii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinat, an licitè, quis recipiat Communionem Paschalem in Ecclesia Regularium, Parocho invito. Agitur de Præcepto Communionis Paschalis, & de Privilegiis Regularium circa administrationem Sacramentorum. Resolvitur Casus negativè.

DE-

Index Argumentorum Decisionum.

DECISIONIS XXV.

Ad Maii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Investigat, quanto tempore conveniat differre sumptionem cibi corporis post sumptam EUCHARISTIAM. Explicatur varietas Horarum pro officiis Divinis apud antiquos. Ponderatur, quamdiu species Sacramentales durent in stomacho ex Medicorum opinione, ac Theologorum.

DECISIONIS XXVI.

Ad Junii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Scrutatur, an Christus in EUCHARISTIA possit ab intellectu creato cognosci. Quid de Animabus beatis. Quid de Angelis. Quid de Dæmonibus. Quid de Animabus Purgatorii. Et referuntur Exempla notabilia, & non injucunda.

DECISIONIS XXVII.

Ad Junii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Ponit, an Christus in EUCHARISTIA possit videri ab oculo corporeo. Referuntur dissidentium Theologorum opiniones,ac plurium apparitionum testimonia. Quæsitum ipsum quinque conclusionibus declaratur; ac resolvitur, quid faciendum de Hostia conversa in carne visibili.

DECISIONIS XXVIII.

Ad Junii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an sit Communicandus Concubinarius, qui profitetur, non amplius tangere Concubinam, sed pro gubernio domus eam tenere. Exponitur hoc nomen Concubina; declarando, quid Jus Canonicum antiquum, quid Jus Civile, quid Ecclesia hoc tempore intelligat pro Concubina. An Polygamia esset licita apud Gentiles, & apud Judæos. Casus propositus negativè resolvitur pluribus rationibus.

DECISIONIS XXIX.

Ad Junii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Siscitatur, an Sacerdos, qui commodè celebrare non potest; seipsum possit communicare ex devotione.

DECISIONIS XXX.

Ad Junii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, An Sacerdos communicandus extra Missam debeat habere Stolam. Declaratur, quid essent Stolæ apud Hebræos, & apud Romanos. Quid sint apud Venetos, & apud Ecclesiasticos. Agitur de Stolis, quas portant Parochi Patavini collegialiter incedentes; in signum quod olim erant, & adhuc sunt de gremio Ecclesiæ Cathedralis. Quare iidem Parochi non præcedant Capellanos ejusdem Cathedralis in Processionibus. Ostenduntur prærogativæ, quas habet Parochus ob Stolam in functionibus Parochialibus; & præcipuè in funeribus, & exequiis defunctorum. Tandem deciditur, an omnes Ecclesiastici teneantur de Præcepto, feria Quinta in Cœna Domini, communicare.

DE-

DECISIONIS XXXI.

Ad Julii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Indagatur, quomodo in EUCHARISTIA accidentia remaneant sine subjecto. Adducuntur rationes Theologicæ; & datur similitudo Fulminis destruentis gladium, remanente intacta vagina; evacuantis vinum, intacto subsistente dolio; & absorbentis substantiam Ovi, sine offensione putaminis. Additur exemplum tecti Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in Vallicella de Urbe, suspensi in aere tempore Sancti Philippi Nerii.

DECISIONIS XXXII.

Ad Junii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, an in Calice consecrato remaneat Sacramentum, si in eo alius liquor misceatur. Theodorus Papa injecit Sanguinem consecratum in atramentarium, ut scriberet sententiam excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum. Doctrina Sancti Thomæ de decisione Eucharistiæ ob mixtionem alterius liquoris. Quæstio resolvitur per distinctionem quinque casuum.

DECISIONIS XXXIII.

Ad Julii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Edisserit, An liceat Sacerdoti celebranti, communicare laicum cum parte Hostiæ sui sacrificii. Referuntur non ignorandi Ritus antiqui circa Communionem laicorum.

DECISIONIS XXXIV.

Ad Julii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Docetur, quòd in Altari ponendum sit Ciborium pro asservanda Sanctissima EUCHARISTIA. Referuntur de hac re Canones, & Decreta dignissima scitu.

DECISIONIS XXXV.

Ad Julii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de instructione puerorum, qui noviter sunt admittendi ad Sacram Communionem. Tria demonstrantur, quæ sunt in usu apud Parochos Diœcesis Patavinæ circa eamdem instructionem.

DECISIONIS XXXVI.

Ad Augusti Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Declarat, Quis sit minister consecrationis EUCHARISTIÆ. Et docet, esse Hominem Christianum, Viatorem, charactere Sacerdotali insignitum. Hinc cessare facultatem consecrandi in Animabus Sacerdotum defunctorum, luculentis Historiis comprobatur.

DECISIONIS XXXVII.

Ad Augusti Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Elucidantur duo: videlicet, Quæ requirantur in Sacerdote ad validam, & quæ, ad licitam EUCHARISTIÆ consecrationem. Pro primo tria requiri. Pro secundo, undecim demonstrantur non ignoranda à Sacerdotibus tum Sæcularibus, tum Regularibus.

DECISIONIS XXXVIII.

Ad Augusti primum Casum.

ARGUMENTUM.

Ostenditur obligatio Parochi, ut faciat ardere jugiter lampadem coram Sanctissima EUCHARISTIA. Lampadum varia symbola explicantur apud Hebræos, apud Gentiles, & apud Christianos. Discutitur, ad quem de Jure spectet, manutenere lampadem ardentem in Ecclesia. Qua pœna sit plectendus Parochus negligens circa lampadem. Refertur ex S. Petro Damiano tremenda punitio.

DECISIONIS XXXIX.

Ad Augusti secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Quod proponitur, est: An moriente Sacerdote ad Altare post consecratas species, pro quibus recondendis non est locus, neque alius Sacerdos haberi potest, qui Sacrificium compleat, & illas assumat; an inquam, Laicus devotus, & jejunus licitè possit utrasque species consecratas propriis manibus sumere, & deglutire.

DECISIONIS XL.

Ad Augusti Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de ætate, & capacitate per Parochum attendenda in pueris, & puellis noviter communicandis.

DECISIONIS XLI.

Ad Septembris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Exponitur, Quæ, & Qualis intentio sit necessaria in Sacerdote, Sacram EUCHARISTIAM consecrante.

DECISIONIS XLII.

Ad Septembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Traduntur signa demonstrantia, Intentionem virtualem consecrandi EUCHARISTIAM esse in Sacerdote consecrante.

DECISIONIS XLIII.

Ad Septembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Discutitur, an licitè agat Clericus in minoribus ordinibus constitutus, qui absentibus Sacerdotibus, ministrat Sacrum Viaticum vulnerato mortaliter, poscenti Sacramenta.

DECISIONIS XLIV.

Ad Septembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Exploratur, an cadentibus in terram sacris particulis, dum Moniales communicantur, intra clausuram; possint colligi, & elevari à Monialibus, Vel debeat Confessarius ingredi Clausuram ad eas suscipiendas.

DECISIONIS XLV.

Ad Septembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an bene faciat Parochus, qui Hostiam delatam in Processione, vel expositam publice Orationi, dividit in quatuor partes, eas reponendo in Pixide, distribuendas Laicis communicantibus.

DECISIONIS XLVI.

Ad Octobris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, quinam sint effectus, quos operatur EUCHARISTIA in anima illius, qui devotè eam suscipit.

pit. Docetur esse quatuor: scilicet, Augmentum gratiæ; Unionem spiritualem cum Christo; Primam gratiam aliquando; & remissionem culparum venialium.

DECISIONIS XLVII.

Ad Octobris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Investigatur, quos effectus producat EUCHARISTIA in corpore illius, qui dignè eam sumit. Ostenditur, esse quatuor præcipuos: Refrænationem motuum carnalium. Dulcedinem spiritualem. Nutrimentum vitæ præsentis: & Futuram Resurrectionem gloriosam cum dotibus Impassibilitatis, Agilitatis, Subtilitatis, & Claritatis; quæ omnia selectis Sanctorum exemplis confirmantur.

DECISIONIS XLVIII.

Ad Octobris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an qui communicat tempore Paschali, in Ecclesia Cathedrali, & non in propria Parochia, satisfaciat Præcepto *Can. Omnis Utriusque sexus. De Pœnitent. & Remiss.* Proponuntur argumenta pro affirmativa opinione. Deinde pro negativa, quæ amplectitur in resolutione casus, evacuatis argumentis contrariis; & relatis non inelegantibus eruditionibus circa Cathedralem Patavinam, & Congregationem Parochorum ejusdem Civitatis.

DECISIONIS XLIX.

Ad Octobris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

In Trutina ponitur, An peccet mortaliter Monialis, quæ Communionem Sacram semel tantùm in anno suscipit, examinatur Regula Sancti Benedicti, & declaratur, quid esset *Mixtum*, quod Lector Hebdomadarius sumebat *propter sanctam Communionem*. Referuntur Constitutiones Urbanæ pro Minoribus Conventualibus; ac Statuta Tertii Ordinis Sancti Francisci. Explicatur *Clem. Ne in agro. De statu Monachor.* Adducitur Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 10. *de Regular.* Et plurimæ Synodales Constitutiones circa Communionem Monialium. Rationes pro utraque opinione ponderantur, & resolvitur, abstinentiam Monialis à Sacra Communione per plures menses esse à culpa gravi inexcusabilem.

DECISIONIS L.

Ad Octobris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Petitur, Utrum ad faciendam experientiam, an Mulier patiens ecstases, & mira loquens, communiter credita Energumena, verè sit talis, vel potiùs Lunatica, Epyleptica, Saga, Maga, aut Pythonissa, licitum sit, eam petentem Eucharisticam Communionem fallere, porrigendo illi Hostiam non consecratam. Declaratur, qui sint Energumeni, Lyncathropi, Lunatici, Epyleptici, Magi, Sagæ, Pythones; & quibus signis prædicti cognoscantur. Exponuntur causæ, quibus Deus permittit in hac vita, homines à Dæmonibus vexari. Et an dentur remedia naturalia ad fugandos Dæmones. Referuntur opiniones Doctorum circa resolutionem casus. Narratur factum mirabile Sancti Philippi Nerii, ex consilio insignium Virorum pro experimento spiritus Venerandæ Virginis Ursulæ

læ Benincasæ Anno 1582. tempore Gregorii Papæ XIII.

DECISIONIS LI.

Ad Mensis Novembr. primum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quæ necessaria sint ad licitam EUCHARISTIÆ perceptionem, & docetur, quatuor requiri in suscipiente; Fidem, Voluntatem suscipiendi; Statum gratiæ, non ex sola contritione, sed præmissa Sacramentali confessione, exceptis tribus casibus hic notatis; & Devotionem. Quæ omnia juxta sacrorum Theologorum doctrinam roborantur.

DECISIONIS LII.

Ad Mensis Novembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Statuuntur dispositiones ex parte Corporis necessariæ ad licitè sumendum Sacram EUCHARISTIAM. Quatuor eas esse demonstratur. Naturale jejunium, Modestiam vestimentorum. Facultatem deglutiendi, retinendique Sacramentum in stomacho. Et abstinentiam à copula conjugali. Tres primæ Doctorum auctoritate, & Exemplis firmantur. Remissa quarta dispositione ad Decisionem sequentem.

DECISIONIS LIII.

Ad Novembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Elucidatur, quantam abstinentiam habere debeant à conjugali copula uxorati, recepturi Sacram EUCHARISTIAM. Sacri Canones de hac re allegantur, ac plures rationes, & quatuor conclusionibus Casus resolvitur. Subindè duo corollaria ponuntur: Unum de castitate conjugali primitivorum Christianorum. Alterum de pernicie immoderatæ Veneris in conjugatis juxta Medicorum observationes.

DECISIONIS LIV.

Ad Novembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, An sumptio Tabacchi ante Missam, vel ante Communionem, frangat jejunium naturale, & reddat suscipientem inhabilem ad celebrandum, seu communicandum. Agitur de proprietatibus Tabacchi; & de essentia jejunii naturalis, seu Eucharistici. Referuntur historiæ de Indis, & militibus viventibus solo Tabacco, absque alio cibo. Examinantur rationes pro utraque opinione circa fractionem jejunii naturalis; & adducuntur Concilia, atque Decreta Summorum Pontificum, prohibentia sumptionem Tabacchi. Distinguuntur tres modi sumendi Tabacchum; & deciditur casus auctoritatibus, & rationibus, non solùm Theologicis, sed Philosophicis, ac Medicis.

DECISIONIS LV.

Ad Novembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Exarantur omnes morbi, ac infirmitates, impedientes administrationem Sacræ Eucharistiæ, seu Viatici, ne irreverentia committatur in Venerabile Sacramentum. Hi morbi ad quatuor capita reducuntur. Ad defectum *usus rationis;* ut in delirio, phrenesi, & dementia. Ad defectum *respirationis,* ut in affectibus anginosis, vulgò *di Schiranzia:* Ad defectum deglutitionis, ob convulsionem, vel paralysim Œsophagi, vulgò *il*

Cana-

Canaruzzo; seu ob molestissimam tussim. Et ad *stomachi ægrotationem*, ratione vomitus, singultus, volvuli, empyematis, vulgò *postema*, nauseæ, bilis, flatus, & lyenteriæ. Quæ omnia juxta regulas Medicinæ, & monita Medicorum sapientum, breviter, atque eleganter recensentur.

DECISIONIS LVI.
Ad Decembris Quæsitum primum.
ARGUMENTUM.

Quæritur, quo tempore, & quo instanti temporis EUCHARISTIA gratiam conferat. Quatuor opiniones diversæ Theologorum recitantur. Et non inutilia monita communicantibus proponuntur.

DECISIONIS LVII.
Ad Decembris Quæsitum secundum.
ARGUMENTUM.

Controvertitur, an Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem pœnarum, quas communicans solvere debet, vel in hac vita, vel in Purgatorio. Declaratur, quid sit Satisfactio. Quibus operibus fiat. Quid sit satisfacere ex opere operato, vel ex opere operantis. Et resolvitur controversia cum distinctione.

DECISIONIS LVIII.
Ad Decembris Quæsitum tertium.
ARGUMENTUM.

Deciditur Quæstio, An Communio facta pro Animabus Purgatorii, iisdem prosit ad satisfactionem pœnarum. Exponuntur tria notanda. Unum, quod Animæ torquentur in Purgatorio pro satisfactione suorum peccatorum. Alterum, quod juvantur à Viatoribus per Sacrificium Missæ, per Indulgentias, & opera satisfactoria iisdem applicata. Tertium: non solum si ipsa opera fiant ab existentibus in gratia secundùm Thomistas: sed etiam secundùm Scotistas à non existentibus in gratia. Concluditur, Communionem Eucharisticam esse satisfactoriam pro Animabus Purgatorii ex decem rationibus hìc consideratis; necnon auctoritatibus, & exemplis.

DECISIONIS LIX.
Ad Decembris primum Casum.
ARGUMENTUM.

Proponitur decidendum, quot peccata committat quidam ebrietatis vitio deditus, qui die Paschatis post Sacram Communionem susceptam, vadit ad Tabernam, in qua inebriatus, defertur domum à bajulis, ubi Uxor, & filii pauperes prandium præstolantur. Explicatur, quid sit Ebrietas. Quale peccatum. Quæ pœnæ à Jure statutæ contra Ebriosos. Et resolvitur, ab Ebrio prædicto sex mortalia peccata commissa fuisse.

DECISIONIS LX.
Ad Decembris secundum Casum.
ARGUMENTUM.

Examinatur, quæ licentia sit necessaria, pro exponenda Sacra EUCHARISTIA, causa publicæ Orationis 40. horarum. Item pro eadem extra Ecclesiam processionaliter deferenda. Ulterius in quibus Ecclesiis, & qua veneratione sit asservanda. Agitur de Solemnitate festivitatis Corporis Christi, & de Processionibus in ejus Octava concessis. Referuntur Indulgentiæ à Summis Pontificibus concessæ pro eadem Solemnitate; necnon Confratribus SS. Sacramenti. Tandem discutitur grave

grave dubium, an Confratres, qui non sunt in gratia, sed præstant obsequia præscripta in honorem Venerabilis Sacramenti, lucrentur aliquas ex prædictis Indulgentiis.

DECISIONIS LXI.

Ad Decembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Requirit industrias, & cautelas servandas à Parochis, tempore Pestis, in administrandis Sacramentis, præsertim Sacra EUCHARISTIA. Ad ornatum hujus Casus declaratur, quid sit Pestis, quid Epidemia. Qui morbi contagiosi. Quæ horum causæ, & remedia. Et circa Pestem, ac Contagium referuntur doctrinæ selectiores Medicorum, Canonistarum, atque Theologorum, & exponuntur obligationes Episcoporum, Prælatorum, Canonicorum, Parochorum, Sacerdum Sæcularium, & Regularium, necnon Laicorum tempore Pestis. Tandem deciditur, an eo tempore licitæ sint Processiones.

DECISIONIS LXII.

Ad Decembris Casum additionalem.

ARGUMENTUM.

Disquiritur, Quomodo Anachoretæ, Eremitæ, aliique homines solitarii, præsertim in vastissimis desertis, reciperent Sacram Communionem, tum in vita, tum in morte. Declarantur varia genera Anachoretarum, & Inclusorum; necnon publicè Pœnitentium, Lauritarum, & Eremitarum; & eorum omnium plurima exempla dantur ex historiis sacris non sine magno labore collecta. Tandem resolvitur Quæstio sub triplici distinctione circa Communionem omnium prædictorum. Ponitur Epistola Illustriss. ac Reverendiss. Pompei Sarnelii Episcopi Vigiliarum de eadem Quæstione. Et explicatur, quomodo prædicti Solitarii, & Inclusi adimplebant præceptum de audienda Missa,

IN-

INDEX
QUÆSTIONUM THEOLOGICARUM,
Quæ habentur in his Decisionibus,

b Com-

Quis

An

IN-

INDEX
QUÆSTIONUM CANONICARUM, LEGALIUM, ac VARIARUM,

Quæ in his Decisionibus habentur.

Quæ-

An

Quæ,

tra

An

DE-

DE VENERABILI EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

DECISIONIS I.

Ad Januarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Agitur de Etymologia vocabuli EUCHARISTIÆ; & exponitur hæc vox Etymologia. Notatur secundùm Juristas differentia inter Etymologiam, Allusionem, Derivationem, & Descriptionem Vocabuli. Docetur, an valeat argumentum ab his vocibus deductum.

SUMMARIUM.

1 *Etymologia quid significet?*
2 *Etymologia facit argumentum negativum.*
3 *Allusio nominis quid sit?*
4 *Cadaver unde dicatur?*
5 *Etymologia Eucharistiæ undè sit?*
6 *Eucharistia continet sacrificia veteris Testamenti.*

QUÆSITUM PRIMUM.

Quænam sit Etymologia Vocabuli EUCHARISTIÆ?

PRofessores humaniorum litterarum Cleri nostri Patavini præmiserunt, *Etymologiam* esse græcam vocem indagantem originem Verborum, seu vocum. *Amalth. Onom. Verb. Etymologia:* Componitur enim ex ἐτύμον derivante à
vocibus ἐτὸς, ἐτεὸς, ab ἐώ, sive εἰμί, 1
quæ significant *Quod est*. Porrò *Ens*, & *Verum* sunt ejusdem naturæ; & ideò *Etymologia* est sermo de *etymis*, hoc est oratio, qua exponitur nominis ratio. Vossius *in Etymol. ling. lat. Verb. Etymon*, ubi quod *Theologia* est quidem Sermo de Deo, *Astronomia* de astris, sed ἐτυμολογία non est sermo de nomine; sed ratio, & causa nominis; idcircò interpretatur non *Verbiloquium*, sed *Veriloquium*.

Parochi verò Juris utriusque Doctores addiderunt, valdè differre inter se *Etymologiam*, *Allusionem*, *Derivationem*, & *Descriptionem* Vocabuli. Siquidem *Etymologia*, ut dictum est, idem sonat, ac *Veriloquium*; eò quia Etymologando veram exponimus Vocis, sive rei originem; exempli gratia *Mutuum* ex eo tale dicitur, quia ex *Meo* fit *Tuum*, *Testamentum*, quia est *testatio mentis*. Ecclesia *Collegiata*, quia in ea Clerici *colliguntur*. Vel *Conventualis*, nam in ipsa Clerici
conveniunt. Ideò valet argumentum in 2
Jure ab Etymologia vocabuli, sed negativè tantùm; ut ex Meo non fit Tuum, ergo non est mutuum. Non est testatio mentis: Ergo non est Testamentum. Clerici non conveniunt simul, seu non colliguntur in Ecclesia: Ergo ipsa non est Collegiata, vel Conventualis. Everard. *in locis legalib. loc.* 4. Barbos. *in locis commun. loco* 44. *num.* 1. Decian. *consult.* 43. *n.* 18. *vol.* 5. Parisius *de Confiden. q.* 26. *n.* 8. & Pichard. *in dispt. de Mora num.*
5. Porrò *Allusio* est simplex consonantia 3

vocum cùm nomine, ut *Possessio* quasi *Pedum positio*. *Pontifex*. quasi *Pontem movum faciens*. Et ex hac non deducitur in Jure argumentum concludens, neque negativè, neque affirmativè; ut probant Everard. & Barbos. *d. locis*. Cujacius *lib. 11. obser. 37.* idem Barbos. *in collect. DD. ad cap. Fundamenta n. 18. De Elect. in 6.* *Cæterum Derivatio* est demonstratio rei ab effectu, ut *Mercatus à Merce*, *Tutor à tuendo*, *Rex à regendo*. Tandem *Descriptio* est indagatio qualitatis subjecti ab ipsa voce, seu nomine. Exempli gratia. Si *Bonifacius* dicatur esse *Vir bona faciens*. *Justinianus Vir faciens Justi-*
4 *tiam*. *Cadaver*, idest *Caro data Vermibus*, ut eruditè Hieron. à Basilica Petri *in Ephemer. sacr. die 29. Mensis Januarii pag. 631.* ac similia. Et ex his pariter non datur in Jure argumentum efficax, prout advertunt DD. supracitati; etsi apud Rhetores admittatur in Oratione juxta Aristotelis præcepta 2. *Topic. cap. 2. loc. 19.* & ibi P. Sylvest. Maurus *in Commentar.*

His ita præmissis, respondentes quæsito dixere, *Etymologiam* EUCHARISTIÆ
5 venire ab, εὖ . χαειτα; quarum prima dictio significat *Bonam*; secunda verò *Gratiam*; & sic *Eucharistiam* denotare *Bonam Gratiam*, ea ratione, quia continet realiter CHRISTUM, qui est plenus gratia. S. Thom. 3. *p. q. 73. art. 4.* Gloss. *in clem. 1. de Privil. Verb. Eucharistiæ*. Catechism. Roman. *De Sacram. Euch. sect. 3.* ubi alia redditur ratio his verbis: *Nec verò minus aptè gratiarum actionem interpretamur (EUCHARISTIAM) siquidem cum hanc purissimam Hostiam immolamus, immensas quotidiè gratias pro universis in nos beneficiis Deo agimus atque in primis pro ejus gratiæ tam excellenti bono, quam nobis hoc Sacramentum tribuit.* Et de hac abundantissima gratia, resultante ex EUCHARISTIA, qua ipsi Deo Optimo Maximo gratias agimus novissimè tractat Paul. Segner. in suo devotissimo liberculo *l'Albero della Vita*, *consid.* 4 Et ante ipsum Emin. Card. Toletus *in Summ. lib. 2. cap. 4.* ubi demonstrat, in EUCHARISTIA contineri omnia Sacrificia po-
6 puli Judaici, videlicet *Holocaustum*, *Victimam placabilem*, & *Hostiam Pacificam*, quæ Deo offerebantur in gratiarum actionem. Quapropter didici à Sacerdote meo amicissimo, pium esse in elevatione Hostiæ, & Sanguinis in Missa, mentem quoque elevare, & dicere: *Suscipe, ò Sanctissima Trinitas, hanc prætiosissimam Hostiam, & Sanguinem in honorem, & gloriam tuam: in satisfactionem peccatorum nostrorum, in gratiarum actionem pro beneficiis à tua Pietate datis, & dandis; & in suffragium Animarum Purgatorii.* Nonnulli demum adverterunt, EUCHARISTIÆ nomine aliquando *SS. Patres Basilium*, *Nazianzenum*, & *Cyprianum* enunciasse Sacramenta tum Baptismi, tum Confirmationis, ut notat Emin. Cardin. Brancatius in suis eruditissimis Disertationibus *De Sacro Viatico pag. 149.* & Hierolex. Macri *in Verb. Eucharistia*.

DECISIONIS II.

Ad Januarii Quæsitum Secundum.

ARGUMENTUM.

Declarantur nomina, quibus à SS. Patribus consuevit nuncupari Sanctissima EUCHARISTIA, tum ut Sacrificium, videlicet, Missa, Hostia, Oblatio, Collecta, Dominicum, Agenda, Liturgia, Mystagogia, Latria, Anaphora, Dipnon, Telaion, & Telete. Tum ut Sacramentum, hoc est, Mysterium, Corpus, & Sanguis Christi, Communio, Synaxis, Corban, Eulogia, Reliquia, Confirmatio, & Viaticum.

SUMMARIUM.

1 *Eucharistia consideratur vel ut Sacrificium, vel ut Sacramentum.*
2 *Eucharistia, ut Sacrificium, pluribus nominibus nuncupatur; ut hic.*
3 *Eucharistia, ut Sacramentum, quot, & quibus nominibus explicetur.*

QUÆ-

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quot, & quibus nominibus nuncupetur EUCHARISTIA?

Responsum fuit sub hac distinctione. Sanctissima EUCHARISTIA consideratur vel ut *Sacrificium*, vel ut
1 *Sacramentum*. Quatenus Sacrificium est, vocatur sequentibus nominibus. Primò *Missa*, de cujus nominis significatione, & antiquitate Sperellus *in Parænesi Teleturg. cap.* 2. & Emin. Card. Bona *in Rerum liturgicar. lib.* 1. *cap.* 2. & 3. & nos infra *Anno* 1690. *Mense Martio quæsit.* 3. Secundò nuncupatur *Hostia*, quæ in lege
2 veteri figurabatur tam in Victima placabili, & pacifica, quàm in holocausto, ut dictum est supra, & ostendit Eminentiss. Card. Toletus *in Summ. lib.* 2. *cap.* 4. Tertiò appellatur *Oblatio;* siquidem continet in se Agnum Mysticum, Christum Dominum, qui oblatus est *æterno Patri*, Agnum quidem sine macula. Pamelius *ad lib. Tertullian. de cultu fœmin. capit.* 11. Quartò *Collecta*, quia colligitur in unum populus, ut sacrificio intersit, juxta illud *Levit.* 23. & *Deut.* 16. Quintò *Dominicum*, nam maxima, & præcipua functio est, quæ ex Domini institutione, & præcepto in Ecclesia peragitur. S. Cyprian. *Epist.* 63. *ad Cæcil.* S. August. *Epist.* 86. *versus finem*, & in Martyrolog. Rom. 8. *Kal Januar.* Sextò *Agenda*, sic enim agere præcepit Dominus in sui memoriam, ut ex Concil. Carthaginen. ex S. August. & aliis, ostendit Em. Card. Bona *d. lib.* 1. *cap.* 3. *sub n.* 2. Septimò *Liturgia*, idest Publicum munus. Octavò *Mystagogia*, videlicet Secreta actio. Nonò *Latria*, idest Cultus Dei. Decimò *Anaphora*, hoc est Supplicatio, & invocatio. Undecimò *Prosphora* idem ac oblatio. Duodecimò *Œconomia*, nempè Dispensatio, ut eam vocat S. Epiphanius *Hæres.* 75. Decimotertiò appellatur *Immolatio*, quia Romani sacrificantes Victimas Idolis suis, eas aspergebant Sale, & Farre asso, quod dicebatur *Mola*, à quo verbo dictum est *Immolare*, & *Immolatio*. Ita P. Ant. Foresti *in Mappamundo tom.* 2. *lib.* 15. *cap.* 9. *pag.* 108. Demum *Hierurgia*, idest Actio sacra. *Eulogia*, idest Benedictio. *Agathon* hoc est Bonum. *Dipnon*, scilicet Cœna. *Telaion*, idest Perfectio. Et *Telete*, nempè Sacrificium mysteriorum plenum, maximum, & honoratissimum, ut pluribus auctoritatibus Sanctorum Patrum comprobat Eminentiss. Cardin. Bona *d. l.* 1. *cap.* 3. *per totum*.

Quatenus verò Sanctissima EUCHA- 3
RISTIA est Sacramentum, nuncupatur: Primò *Mysterium*, ob profunditatem mysteriorum in ea contentorum. Secundò *Corpus, & Sanguis Christi*, qui sub speciebus panis, & vini verè, & realiter continetur. Tertiò *Communio*, quia commercium cum Christo habemus, & carnem ipsius, & Divinitatem percipimus. S. Damascen. *lib.* 4. *de Fide orthodoxa cap.* 14. Quartò *Synaxis*, idest Adunatio, quia fideles simul adunabantur ad communicandum; & christiana charitate in unione cordium *vivebant*, ideoque ante communionem ad invicem osculabantur, ut ex SS. Patribus notat Gratian. *Disceptat. Forens. cap.* 412. *num.* 17. Bzov. *de Sign. Eccl. Dei lib.* 14. *cap.* 5. & Emin. Cardin. Bona *Rerum Liturgicarum lib.* 1. *cap.* 21. *sub n.* 6. Quintò dicebatur *Corban*, quòd verbum Arabum est, significans *Donum*, juxta illud *Marc.* 7. 11. *Corban quodcunque ex me tibi proderit*. Videatur Macer *in Hierolex. Verb. Corban*. Sextò *Eulogia* pariter significans munus. Eminent. Cardinal. Brancatius *de Sacro Viatico pag.* 151. Septimò *Reliquia;* quia post Missam relinquitur, & conservatur in Tabernaculo ex Divo Clemente Papa. Macer *in Hierolexic. Verb. Reliquia*, ubi notat, quòd in Euchologio Græco Eucharistia dicitur ἅμα λείψανα, idest *Sanctæ Reliquiæ;* & à Sancto Germano vocatur θεῖα λειψάνα, hoc est *Divinæ Reliquiæ*. Octavò appellabatur *Confirmatio*, quia tempore persecutionum dabatur fidelibus, ut ea refecti confirmarentur in fidei confessione, & in martyrii perpessione. Emin. Card. Bona *d. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 4. Tandem nominatur *Viaticum*, quia est nobis, in hujus peregrinationis, & mortalis vi-

tæ via ad cœlestem Hierusalem properantibus, mirificum alimentum, & robur; maximè imminente morte. Layman *lib. 5. tract. 4. cap. 1. num. 6.* Francisc. de Lugo *lib. 4. in princ.* ubi alia nomina enumerat. Emin. Cardin. Bona *d. lib. 1. Rer. Liturg. cap. 3.* & Macer *in Hierolex. Verb. Eucharistia.*

DECISIONIS III.

Ad Januarii primum Casum.

ARGUMEMTUM.

Pro resolutione Casus: *An Parochus non jejunus possit celebrare, & consecrare pro communicando moribundo*, ostenditur, quod in initio Ecclesiæ, & successivis temporibus, non nisi jejuni Sacerdotes celebrabant, & fideles pariter jejuni communicabant; quamvis Missæ essent Vespertinæ, vel nocturnæ. Abusum celebrandi, vel communicandi absque jejunio, semper ab Ecclesia damnatum, vel repressum, exceptis novem casibus, qui hìc exponuntur. Inter hos definitur, non intrare casum suprascriptum Parochi non jejuni, immò eumdem Parochum esse puniendum ab Episcopo comprobatur, vel suspensione à Divinis, vel Carcere, aut alia pœna arbitraria.

SUMMARIUM.

1 *Eucharistia data à Christo Apostolis non jejunis.*
2 *Jejunium ab Ecclesia semper requisitum in recipienda Eucharistia.*
3 *Missæ antiquitus nocturnæ, & vespertinæ.*
4 *Primicerius S. Marci Venetiarum cantat Missam in nocte Nativitatis Domini, sed adhuc jejunus.*
5 *Abusus celebrandi, vel communicandi absque jejunio semper repressus ab Ecclesia.*
6 *Eucharistia absque jejunio sumi potest in novem casibus.*
7 *Parochum non jejunum posse celebrare pro communicando moribundo alii asserunt, alii negant. Sed negativa est verior. n. 8.*
9 *Parochus, qui non servat Eucharistiam pro infirmis, est puniendus ab Episcopo pœna suspensionis à divinis. Ac etiam pœna carceris. n. 10. Vel pecuniaria. n. 11.*

PRIMUS CASUS.

Ob generalem Communionem à Parocho post Missam factam, nulla remansit Hostia consecrata. Sequenti manè Parochus cassiæ drammam sumpserat, cùm de Parochiano in mortis articulo constituto monetur. Quæritur, an, non jejunus possit celebrare, & consecrare ad communicandum moribundum prædictum?

Rectores Animarum hujus Patavinæ Diœcesis, quorum plures versatissimi sunt in Ecclesiastica Historia, in lectione Sanctorum Patrum, & in antiquis Ecclesiæ Ritibus, pro majori explicatione præsentis casus præmiserunt quatuor.

Primum: quòd quamvis Christus Dominus de hoc mundo discessurus ad Patrem, post esum Agni, & communem cum Discipulis cœnam, adimpletis legalibus ceremoniis, ac fine imposito antiquis Sacrificiis, novum pretiosi Corporis, & Sanguinis sui instituerit Sacramentum, illudque Apostolis non jejunis fuerit impertitus, nihilominus Ecclesia, 1
ejusdem magisterio edocta præcepit, ut hoc Sacrosanctum Mysterium nonnisi à Sacerdotibus jejunis celebraretur; & à fidelibus jejunis naturali abstinentia, & (ut loquitur Tertullian. *de jejun. cap. 6.*)
Virgine adhuc Saliva, tantùm exciperetur. De quo præcepto, & ejus observantia, in ipsis Ecclesiæ incunabulis, & successivis temporibus inviolabiliter servata,

vata, testes sunt SS. Gregor. Nazianzen. *Orat.* 40. Basilius *hom.* 1. *de Jejun.* August. *ep.* 118. *cap.* 6. *ad Januar.* Chrysost. *Hom.* 27. *in Epist.* 1. *ad Cor.* & *ep.* 125. & alii plurimi relati ab Emin. Card. Brancatio *in Differtat. de Sacro Viatico* ; & Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 21. & consonant textus *in can. Sacramentor.* 49. *de consecr. dist.* 1. *in can. Liquido* 54. *de consecr. dist.* 2. & docet S. Thomas 3. *p. q.* 80. *art.* 8. & Scotus *in* 4. *sent. dist.* 8. *q.* 3.

Secundum Præmissum. Et quamvis in primordiis Eccelesiæ Sacrosanctum Missæ
3 Sacrificium, ut plurimum, tempore noctis celebraretur, pro securiori accessu fidelium tempore persecutionum, & essent in usu Missæ Vespertinæ, ad paulatim extinguendum ritum Synagogæ, quæ sacrificia manè, & vespere offerre consueverat; ut latius infra in Mense Martio ad Primum Casum, nihilominus Sacerdotes celebrantes semper erant jejuni, ut constat ex S. August. *epist.* 86. *ad Casulanum* ; & ex pluribus SS. Patribus deducit Emin. Cardin. Bona *d. lib.* 1. *Rerum Liturgicar. cap.* 21. ubi advertit, per plura sæcula fuisse in usu nonnullas Missas nocturnas, præsertim in Sabbato Sancto, de quo S. Hier. *in Matth. cap.* 25. & Tertullian. *lib.* 2. *ad Uxorem cap.* 4. & ideo in Oratione illius Missæ, in Præfatione, & in Communicantes dicitur *Sacratissimam noctem*, quia celebrabatur media nocte; & ulterius in Quadragesima, & in Vigiliis quatuor temporum Missa dicebatur hora Vespertina, protracto semper jejunio usque ad ipsam, quæ *statio sera* appellatur à Tertulliano *lib. de Jejun.* & habetur in *cap. Solent de Consecrat. dist.* 1. prout etiam in nocte Nativitatis Domini jejunium servabatur usque ad ejusdem noctis medietatem, in qua Missa celebrabatur. *Cap. Nocte Sancta, de consecr. ead. dist.* 1. quod adhuc servatur Venetiis in Basilica Ducali Sancti Marci, in qua circa secundam horam noctis cantatur prima Missa Nativitatis Domini à Primicerio adhuc jejuno; & in
4 aliis Provinciis, & de aliis Missis nocturnis refert eruditissimus Card. Bona *d. lib.* 1. *cap.* 21. *n.* 4 & 7. ubi notat quòd post sæculum duodecimum tantummodo Missæ in diebus quadragesimæ, & jejuniorum cœperunt dici hora nona; & subinde tum universali usu, tum à Rubricis Missalis, & à Constitutione 4. S. Pii Quinti in Bullario (quæ incipit *Sanctissimus*) statutum est, ne deinceps Missæ celebrentur post meridiem, prohibitis omninò Missis Vespertinis, & Nocturnis.

Tertium præmissum. Verum tamen est, quòd priscis illis temporibus vel ex aliqua honesta intentione, vel hæreticorum vafritie, aut incuria Episcoporum in pluribus Provinciis irrepserat abusus, ut aliquando non jejuni celebrarent, vel communicarent; ut de feria quinta in Cœna Domini narrat S. August. *d. epist.* 118. Socrates *lib.* 5. *Hist. Eccl. cap* 21. Sozomenus *lib.* 7. *cap.* 19. & Nicephorus *lib.* 12. *cap.* 34. At 5
ab Ecclesia fuit semper repressus, & damnatus hujusmodi abusus, contra quem prodiere plures canones in pluribus Conciliis, de quibus apud Eminentissimos Cardinales Bonam *d. lib.* 1. *cap.* 21. *n.* 2. Brancatium *de Sacro Viatico pag.* 147. & de Lauræa *in Epitome Canonum Verb. Eucharistia sub rubric. Eucharistia, à quib.* & *qua dispositione.* Et de Lugo *de SS. Eucharistia disp.* 15. *à n.* 22. & *seqq.*

Quartum tandem *præmissum* continet casus novem, in quibus licitum est sine na- 6
turali jejunio sumere sanctissimam Eucharistiam. *Primus* est; si Sacerdos celebrans post assumptam Hostiam, vel Vinum consecratum repererit, illam, vel istum non fuisse materiam aptam; debet enim iterum consecrare, Hostiam triticeam, Vinumque verum, & licèt non jejunus sumere, ut præcipit Rubrica Missalis. *De defectibus in celebratione Missarum occurrentibus* §. 3. *num.* 5. ubi hæc redditur ratio: *Quia præceptum de perfectione Sacramenti majoris est ponderis, quàm quod à jejunis sumatur.* *Secundus casus* est ille, quem narrat eadem Rubrica Missalis §. 10. *num.* 3. his Verbis: *Si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopem inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa: Si post consecrationem corporis tantùm, vel ante consecrationem sanguinis, vel utroque consecrato id accidit, Missa*

per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco ubi ille desiit , & in casu necessitatis etiam per non jejunum. Et docuit *S. Th. 3.par.q.83.art.6.ad* 4. Sed deficientibus Sacerdotibus, an Laicus possit sumere Hostiam, & Sanguinem de calice in prædicto casu disputabitur infra in Mense Augusto Decis. 39. *Tertius* est *casus* si Sacerdos oblitus, se non esse jejunum, Missam inchoaverit, nam si recordetur post consecrationem, debet perficere Missam, & se communicare. Tamburin. *In Methodo expedit. commun. cap.* 2. *n.* 33. ubi id admittit, etiamsi in memoriam veniat cibus sumptus ante consecrationem, quando esset imminens scandalum, vel infamia ex doctrina Præpos. *in 3.p.q.* 80. *art.* 8. *dub.* 2. *n.* 49. *Quartus* est, si post assumptam ablutionem videat in patena fragmentum consecratum, sive magnum, sive parvum, nam debet illud assumere vel in altari vel in sacristia; tam ante, quàm post exutas vestes sacras; etiam si relictum fuisset ab alio Sacerdote. Sylvest. *Verb. Eucharistia* 3. §. 8. Marchin. *de ord. tract.* 3. *par.* 3. *cap.* 3. *num.* 19. quem citat, & declarat Tambur. *d.cap.* 2. *n.* 38. & 39. *Quintus* si sit periculum irreverentiæ erga Sacramentum, puta quia hæreticus, vel sacrilegus sit in ipsum positurus manum, nam potest assumi à non jejuno. Card. de Lugo *disp.* 14. *de Euchar. n.* 3. Tamburin. *ubi supra cap.* 1. *n.* 76. & *cap.* 2. *n* 41. *Qui in tract. de triplici Jure lib.* 4. *cap.* 5. §. 1. *n.* 6. addit, quòd in tali casu posset Laicus sumere è calice Sanguinem Domini. *Sextus*, si particula Hostiæ consecratæ inhæret fundo calicis post assumptum sanguinem; vel palato infirmi communicati; siquidem per assumptionem vini potest fieri deglutibilis, quamvis vinum prius descendat in stomachum; nam parva illa mora censetur moraliter eadem comestio. Card. de Lugo *disp.* 15. *n.* 79. Tamburin. *d. cap.* 2. *n.* 42. & 43. *Septimus*, ob metum mortis cadentem in constantem virum, nisi Sacerdos celebret non jejunus, dummodo non sit illatus metus in contemptum Religionis, sed ut aliquis Vir potens audiat Missam. Tamburin. citans Ochagaviam, & de Lugo *d. cap.* 2. *num.* 45. *Octavus*, si ex juxta aliqua causa Papa dispenset; prout Julium Tertium dispensasse cum Carolo V. Imperatore, quòd propter stomachi languorem potuisset refici sacra Eucharistia etiam non jejunus cum Bulla ann. 1554. 19. Martii ex Famiano Strada *lib.* 1. *Decad* 1. *de Bello Belgico*, notat Tamburin. *d. cap.* 2 *n.* 46. & refert Emin. Cardin. Brancatius *de Sacro Viatico pag.* 147. Tandem *Nonus* casus est, articulus, vel periculum mortis; nam ait Rituale Romanum *in Rubric. de Commun. Infirmor. Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis*. Rationem hujus Indulgentiæ reddit Emin. Cardin. Brancatius *d. dissertatione de Sacro Viatico pag* 146. his verbis: *Pia Mater Ecclesia nobis in patriam redituris, ut in fortitudine hujus cibi ad montem, qui Christus est, pervenire valeamus, sacrum hoc Corpus, ac cœleste Viaticum (ne casus aliquis opportunum subsidium Christianis milititibus, extremis horis cum Dæmone confligentibus aliquando præripere possit) non jejunis etiam exhiberi mandavit; multò magis existimans consentaneum, ut quis non jejunus Christi Corpus assumat, quàm (ne irreverentiam aliquam infirmus committat) absque hujusmodi Pharmaco salutari decedat*. Hanc autem permissionem in usu fuisse etiam in primordiis Ecclesiæ constat ex eo, quod adultis qui baptizabantur in periculo mortis, etiam pransis dabatur Sacra Synaxis unà cum baptismo. S. Joan. Chrysostom. *Epist.* 125. *ad Cyriac.* Severus Alexandrinus *lib. de Baptismo*, & Macer *in Hierolexicon Verb. Baptismus*. Quomodo autem sit in praxi accipiendum periculum, seu articulus mortis ad effectum communicandi non jejunum, docet Card. de Lugo *cit. disp.* 15. *de Euchar. à n.* 72 & *seqq.* Tamburin. *dict. cap.* 5. §. 10. & Gobat. *in Experiment. Theol. tract.* 4. *n.* 182. & *seqq.* quos legere studiosum non pigeat.

His ita præmissis deventum fuit ad resolutionem propositi casus; videlicet:

An Pa-

An Parochus non jejunus possit celebrare & consecrare ad communicandum Moribundum prædictum.

7 RElatus fuit ingens numerus Doctorum asserentium, & negantium, posse Sacerdotem in casu proposito celebrare; quorum nomina scribunt Diana *part.* 2. *tract.* 14. *res.* 66. Item *part.* 3. *tr.* 4. *res.* 33. Item *part.* 5. *tract.* 3. *res.* 35. Quæ resident in Coordinato *tom.* 2. *tract.* 1. *res.* 130. 131. & 132. & Franciscus de Lugo *lib.* 4. *cap.* 7. *qu.* 7. *n.* 78. Rationes affirmantium sunt, quia Præceptum communionis in articulo mortis est Juris Divini, quod debet prævalere Præcepto Ecclesiastico de jejunio. Quia sicut Ecclesia dispensat cum ipso infirmo à jejunio, ita censetur dispensare cum Sacerdote, ut possit communicare infirmum; & sicut Sacerdos quilibet in mortis articulo constitutus potest non jejunus celebrare, ut seipsum communicet, ita pro communicando alio: siquidem ex lege charitatis quod pro nobis facimus, pro proximo facere debemus; & hanc opinionem præter cæteros tenet Quartus *in Rubr. Missal. p.* 3. *tit.* 9. *sect.* 1. *dub.* 7. Fundamenta illorum, qui negant, hæc sunt. Esse contra reverentiam tanti Sacramenti celebrare sine jejunio; cùm hoc non liceat nisi in casibus ab Ecclesia expressis. Quòd si admitteremus licere sine jejunio litare, dicendum esset, fore licitum celebrare sine vestibus, sine lumine, sine altari, quod esset magnum absurdum. Quòd hoc Sacramentum non est absolutè, & simpliciter necessarium ad salutem, & ejus Præceptum non obligat infirmum, quando non adest habilis minister, à quo illud recipiat; & hanc opinionem præter plures allegatos à Diana, & à Quarto *ubi supra*, amplexi sunt Azor. *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 30. *q.* 2. *§. sed unde constat*. Barbosa *de offic. Parochi cap.* 20. *n.* 40. Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Eucharistia disp.* 15. *num.* 68. Et Pignatell. *tom* 3. *consult.* 39. *num.* 2. Quamvis utramque opinionem admittant novissimè Gobat. *tract.* 4. *num.* 334. Pax Jordan. *lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 34. & Bissus *in Hierurgia Sacra littera S. n.* 29. *§.* 3. & 4. *tom.* 2. *pag.* 448.

Mihi tamen videtur omninò tenenda opinio negativa tam in Civitatibus, quàm 8
in Castellis, in quibus frequentes sunt Ecclesiæ tam Sæculares, quàm Regulares, ad quas haberi potest recursus, & inde deferri Sanctissima Eucharistia pro communicando moribundo; & idem videtur sentiendum in Villis, quæ parum inter se distant; sicut enim dimidium horæ ad minus requiritur, ut Sacerdos se præparet ad Missam, & celebret pro consecranda hostia: ita per unius horæ spatium, seu parum plus posset properare ad viciniorem Parochialem, ad Sacramentum Venerabile obtinendum; & ad domum infirmi deportandum. Quòd si tempus non sufficiat, satis erit infirmo, sacram Synaxim spiritualiter, & in Voto suscipere. Siquidem, ut ait Gloss. *super illud* 1. *Cor.* 11. *Qui manducat, & bibit indignè &c.* Duo sunt modi manducandi, Unus Sacramentalis, & alius Spiritualis, & de hoc spirituali ita differit S. Thom. 3. *par. quæst.* 80 *art.* 1. *ad* 3. videlicet: *Effectus Sacramenti potest ab aliquo percipi, si Sacramentum habet in Voto, quamvis non accipiat in re. Et ideo sicut aliqui baptizantur baptismo flaminis propter desiderium baptismi, antequam baptizentur baptismo aquæ; ita etiam aliqui manducant spiritualiter hoc Sacramentum antequam sacramentaliter sumant, propter desiderium sumendi hoc Sacramentum.* Et quòd sufficiat moribundo, ubi non potest habere Sacramentum Eucharistiæ in re, suscipere illud in Voto, eruditè demonstrat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Eucharistia disputat.* 25. *à num.* 10. *usque* 24.

Non est autem omittendum, quòd prædictus Parochus esset de Jure punibilis ab 9
Episcopo ob nimiam negligentiam, quia sciens non remansisse in Pixide particulas consecratas, omisit celebrare, & consecrare, antequam medicinam sumeret; & hæc dicitur negligentia magna, quæ non solum est culpa *l. Magna negligentia, ff. de verb. significat.* sed etiam culpa lata, quæ æquiparatur dolo, *l. Lata culpa, ubi gloss. in Verb. nimia, ff. de Custodia*

stodia adhibend. reor. Idcircò Parochum negligentem in exhibendis Sacramentis populo suo esse punibilem, scripserunt Grilenzon *cons. 171. per totum*, & Diaz. *in Pract. Criminal. cap. 45. ubi in addit. in fine* subdit, vidisse in similibus negligentiis imponi pœnam suspensionis à divinis, & reclusionis ad tempus, idest carceris. Et quidem justè; siquidem ubi pœna non est statuta à Jure, imponitur arbitrio Judicis, *l. Hodie ff. de Pœnis*. Chartar. *decis. criminal.* 90. *n.* 13. & inter pœnas arbitrarias circa Clericos primum gra-
10 dum obtinet supensio ab officio, idem Carthar. *decis. 66. num.* 120. Quò verò ad carcerem facit doctrina Menochii *de arbitr. Jud. casu* 571. *n.* 6. 7. & 8. dicentis, ex negligentia non esse judicem puniendum pœna corporali, negligentia concernente res humanas, secus si agatur de spiritualibus, & respicientibus religionem, & salutem animarum. Et quòd pœna arbitraria possit extendi etiam ad corporis afflictivam, excepta morte naturali, docent ex criminalistis Jul. Clar. *§. fin. q.* 85. *n.* 10. Giurba *cons.* 14. *num.* 15. & ibi Card. Tuscus *litt. P. concl.* 236. *n.* 37. & 40. & confert ad prædicta Monald. *vol.* 2. *cons.* 32. *n.* 35. ubi plura cumulat circa pœnas Prælati negligentis. Et absque scrupulo
11 posset puniri saltem pœna pecuniaria, qua plectuntur Parochi negligentes in subministrando pueris pabulo doctrinæ christianæ, sumpto argumento de pane doctrinali ad panem Sacramentalem. Chartar. *decis.* 68. *n.* 7.

Hinc in Synodo diœcesana Eminentiss. Cardinalis Caroli Barberini anno 1685. *cap.* 9. *n.* 2. præcipitur, *ut conserventur sacræ particulæ, ea copia, ut fidelibus communicari volentibus, & maximè infirmis nunquam desint; alioquin Parochi, quorum culpa defecerint, severè puniantur.* Illa autem dicitur *punitio severa*, quæ fit cum aliquo rigore, etsi justo. Alberic. à Rosate *in suo Dictionar. Verb. Severitas, ubi Archidiac.*

DECISIONIS IV.

Ad Januarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Sacerdotem mortali culpa detentum, qui pluribus personis EUCHARISTIAM ministrat, mortaliter peccare ostenditur, ratione, auctoritate Doctorum, & indignatione Divina in Ozam, cujus percussionis plures, & elegantes causæ referuntur. Deterrentur Sacerdotes in peccato EUCHARISTIAM ministrantes revelatione S. Birgittæ, & aliis exemplis, ex optimis Auctoribus hic relatis.

SUMMARIUM.

1 *Eucharistiam ministrare in mortali non est mortale. Contrarium verius n.* 2.
3 *Oza qua de causa percussus à Domino?*
4 *S. Birgittæ revelatio de malis Sacerdotibus.*
5 *Diaconi impudici exemplum ex Sancto Gregorio Turonen.*
6 *S. Eudoxiæ Martyris exemplum de Eucharistia.*
7 *Pagani tangentes Eucharistiam, ab ea combusti.*

SECUNDUS CASUS.

Sacerdos mortali culpa detentus Eucharistiam ministrat pluribus personis. Quæritur, an mortaliter peccet?

Alios DD. affirmare, & alios negare dictum fuit. Nomina eorum, qui negant, esse peccatum mortale ministrare Sacram 1
Eucharistiam à Sacerdote mortali culpa detento, referuntur à Franc. de Lugo *de Sacram. lib.* 1. *cap.* 2. *quæst.* 5. *num.* 39. & à Diana coordinato *tom.* 2. *tract.* 2. *res.* 15. desumpta *ex part.* 2. *tract.* 14. *resolut.* 23. quibus adstipulatus est Barbosa *de Parocho cap.* 20. *numer.* 17. Horum ratio est, quia hæc administratio non est actio causativa

sativa gratiæ per se loquendo; & ministrans non censetur Minister Dei ad justificationem proximè sicut in aliis Sacramentis, sed tantùm est, veluti applicans activa passivis, & hanc opinionem tutam in praxi vocat Gobat, etsi probabiliorem putet contrariam *in sua Theol. Experim. tract.* 4. *n.* 387. *&* 388. Tamburin. *de exped. Comm. cap.* 1. *§.* 7. *n.* 59. Et Bissus *in Hierurgia sacra Verb. Eucharistia n.* 174. *§.* 4. *& §.* 5. Affirmantium nomina pariter referuntur ab eodem Francisc.
2 de Lugo *ubi supra n.* 40. inter quos Angelicus Doctor *in* 4. *dist.* 5. *quæst.* 2. *art.* 2. *in quæst.* 4. *ad* 2. ubi tenet, Sacerdotem ministrantem aliis Eucharistiam in peccato mortali peccare mortaliter; ea ratione quia hoc Augustissimum Sacramentum nunquam nisi à ministris Ecclesiæ ministratur, & quicunque in mortali existens, exhibet se ministrum Ecclesiæ, peccat mortaliter. Ultra quod negari non potest, gravissimam indecentiam committi ab eo, qui in sordidissimo statu peccati, & in inimicitia cum Deo, audet contrectare manibus Sacrosanctum Christi Corpus, ut considerat Emin. Card. de Lugo *de Sacramentis in com. disp.* 8. *n.* 155. Et ideò cum hac opinione est nobis transeundum, quam amplexi sunt Possevin. *de Offic. Curati cap.* 5. *n.* 39. Cotonius *Controv. celebr. lib.* 2. *controv.* 4. *n.* 173. Volpi *in Resolut. Moralib resol.* 59. *n.* 7. *& resol.* 140. *n.* 19. Layman *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 7. Busembaum *lib.* 6. *tract.* 1. *c.* 1. *dub.* 2. *§.* 6. Caramuel. *In Theol. Fundament. n.* 745. Bonacina *de Sacram. Euch. disp.* 4. *quæst.* 5. *punct.* 2. *n.* 1. Reginald. *lib.* 29. *n.* 56. Sylvest. *Verb. Eucharistia* 3. *n.* 4. Sotus *in* 4. *dist.* 13. *art.* 3. Et præter Valentiam, Suarezium, Coninchium, Villalob. & Filliuc. Bordonus *Variar. resolutionum part.* 2. *res.* 64. *à n.* 22. *& seqq.* ubi acriter Dianam impugnat, atque juribus, auctoritatibus, & rationibus probat, Sacerdotem ministrantem in peccato mortali Sacram Eucharistiam, peccare mortaliter.

3 Confirmatur hæc opinio punitione Ozæ qui indignus tetigit Arcam Veteris testamenti: nam *Iratus est indignatione Dominus contra Ozam, & percussit eum super temeritate, qui mortuus est ibi juxta arcam Dei.* 2. *Reg.* 6. 7. licèt enim Sacri Interpretes varii sint in assignanda causa hujus punitionis. Alii enim dicunt, punitum Ozam, quia more gentilium posuit Arcam in curru, cum à Levitis esset portanda. Alii quia non erat vestitus Ephod; Alii, quòd illam tetigit nuda manu; quod non licebat, sed mediante Velo, quo cooperiebatur, ut videre est apud Abulens. *d. loco quæst.* 10. & apud Joseph. *Antiq. Judaic. lib.* 7. Communior tamen opinio est, quòd Oza nocte præcedenti carnalem copulam exercuerit, & ideò immundus Arcam tetigerit, quod neque Sacerdotibus Gentilium licebat, ex Macrob. *lib.* 1. *Saturn. c.* 23. & Menoch. *in Storeis part.* 2. *cap.* 70. Igitur eò magis puniendus Sacerdos novæ legis, qui mortali culpa detentus ministrat Sacram Eucharistiam, quæ in Arca figurabatur. Sperell. *in Paræncsi Teleturg. cap.* 35. *n.* 4.

Et ad tollendam vanam fiduciam illorum, qui admittunt excusationes futiles in peccatis, referendam censui lamentationem, quam Redemptor noster legitur fecisse cum S. Birgitta de Sacerdotibus in 4
peccato mortali existentibus, expressam his verbis *lib.* 4. *Revelat. cap.* 133. *n.* 4. „ Audite, ò exercitus meus, & omnes Angeli, Elegi Sacerdotes præ „ omnibus Angelis, & justis, & dedi eis „ solis potestatem, ut CORPUS „ MEUM TRACTARENT. „ Si enim voluissem, potuissem bene elegisse Angelum aliquem ad tale officium, „ sed tantum dilexi Sacerdotes, ut eis „ tantum honorem concederem, & constitui eos, ut starent ante me quasi in „ septem ordinibus. Deberent enim esse „ patientes, quasi oves. Stabiles quasi „ murus boni fundamenti. Animosi quasi milites. Sapientes quasi serpentes. „ Pudici quasi Virgo. Mundi quasi Angelus. Ardentes amore quasi sponsa „ ad cubile viri sui. Nunc autem avertunt se pessimè; sunt enim feri quasi lupi rapaces, qui in fame, & cupiditate sua nulli cedunt, nulli deferunt „ honorem, nihil erubescunt. Secun-

„ dò in-

„ dò Instabiles quasi lapis in muro infir- „ mo, quia diffidunt de fundamento, „ idest de Deo, quòd non possit eis dare ne- „ cessaria, vel non velit sustentare eos. „ Tertiò sunt in tenebris, quasi fures, „ ambulantes in tenebris vitiorum; nec „ sunt audaces quasi milites ad pugnan- „ dum pro honore Dei, vel ad aggre- „ diendum opus virile. Quartò stant qua- „ si Asinus, qui caput inclinat ad ter- „ ram, sic ipsi stolidi, & insipientes, „ semper terrena meditantur, & præsen- „ tia, & nunquam futura. Quintò im- „ pudici sunt quasi Meretrices, proce- „ dunt ad me in habitu meretricio, om- „ nia membra habent ad luxuriandum. „ Sextò sunt quasi pice deformiter macu- „ lati, omnes, qui accedunt ad eos de- „ turpantur. Septimò sunt abominabi- „ les quasi vomitus, & levius, & melius „ esset mihi accedere ad vomitum, quàm „ ad delectationem habendam cum eis. „ Ita autem abominabiles sunt, ut omnis „ exercitus cœli abominetur eos. *Et pau- „ lò inferius sub n. 5. subdit:* Ego dedi „ eis tractare CORPUS MEUM, quod „ nullus vestrum, si jacerem ante vos, „ auderet contingere. Ideò *(concludit in „ fine)* sicut Proditores, non sicut Sacer- „ dotes judicabuntur, si se non emenda- „ verint.

Utinam omnes Sacerdotes frequenter, & cordatè meditarentur hujus Verba revelationis.

5 At devotos, & pudicos Ecclesiæ Ministros non tædeat observare sequentem narrationem Gregorii Turonensis *lib. 1. de gloria Martyrum cap. 86.* Reco- „ lo (ipse ait) quòd in adolescentia „ mea gestum audivi. Dies passionis erat „ Policarpi Martyris Magni, & in Ri- „ comajensi Vico Civitatis Arvernæ ejus „ solemnia celebrabantur. Lecta igitur „ passione, cum reliquis lectionibus, quas „ Canon Sacerdotalis invexit, tempus ad „ sacrificium offerendum advenit: acce- „ ptaque turre diaconus *(Turris erat Vas „ in figura turris formatum, in quo de- „ ferebatur processionaliter Eucharistia. „ Macer in Hierolex. Verb. Turris)* in qua „ ministerium Dominici Corporis habeba- „ tur, ferre cœpit ad ostium, ingressus- „ que templum, ut eam Altari superpo- „ neret, elapsa de manu ejus, ferebatur in „ aera; & sic ad ipsam aram accedens, „ nunquam eam manus Diaconi potuit „ adsequi, quod non alia credimus actum „ de causa, nisi quia pollutus erat in con- „ scientia, sæpiùs enim ab eodem adul- „ teria ferebantur admissa. En igitur „ an liceat absque peccato ministrare Sacram Synaxim. Memorentur Sacerdotes verba Divi Joan. Chrysost. *Hom. 83. in Matth. Quos radios solares non deberet excedere manus illa, quæ hanc carnem tractat?* Et illa, quæ habentur *in lect. 6. Breviar.* in Dominica infra octavam Corporis Christi. *Quo* (scilicet non oportet) *solari radio non splendidiorem manum, carnem hanc dividentem?* Observetur Verus Ecclesiasticus Josephi Mansii *lib. 3. cap. 4.* ubi probat, in Judam non introisse diabolum, quando furabatur, sed quando indignè recepit Eucharistiam. *Post bucellam introivit in eum Satanas.* Jo: 13.

6 Tandem legatur Vita S. Eudoxiæ Martyris, quam ponit Calendis Martii Hieronym. à Basilica Petri Congreg. Oratorii Neapolit. *in suis Ephemerid. sacris.* Item *in p. 5. Metamorphos. Sacr. Castigat.* 85. & reperietur, qualiter à Diogene iniquo Judice Idololatra in Civitate Heliopoli, Imperante Trajano, cùm damnata fuisset Eudoxia Martyr ad verbera; dum quatuor milites eam vestibus exuebant, ab ejus pectore cecidit Sacra Particula EUCHARISTIÆ, quam eo tempore fidelibus deferendam concedebat Ecclesia, ut sumentes illam, fortiores redderentur in tormentis. Genuflexa statim Eudoxia & adorare, & sumere sacram Synaxim conabatur; at unus militum velocior eam arripuit, exclamante Eudoxia, *cave, cave, ne tangas. Deus est, Dominus omnium, tremendus, colendus, metuendus.* Irridebant illam Pagani; & Diogenes Judex, Hostiam Sacram sibi tradi à milite jubet, quam cùm porrectam manu reciperet, ad instar

instar pulveris tormentarii exarsit EU-
7 CHARISTIA in violentas flammas, quibus ipsi quatuor milites ceciderunt extincti; confusum ptaque evasit manus, & brachium Judicis, reptantis præ dolore per humum, & ejulantis. Huic tremendæ punitioni consimilis est illa, quam refert Emin. Card. Bona *Rer. liturg. lib. 2. cap. 17. sub n. 4.* ex S. Cyprian. *lib. de Lapsis*, his Verbis: *Cùm quædam mulier arcam suam, in qua Domini Sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente deterrita est, ne auderet attingere.* Refert etiam Arsdekim *in Theolog. Tripar. tom. 1. tract. 2. cap. 4. n. 4.* Vereantur itaque Sacerdotes (si qui sunt, quod non est credendum, culpa maculati mortali) tangere, & dispensare populo Sacra Mysteria.

DECISIONIS V.

Ad Januarii casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Recensentur rationes ad suadendas Moniales, ut frequenter Sacram Eucharistiam sumant. Illæ, quæ ob nimium timorem abstinent, motivis decem, & octo confortantur. Illæ autem, quæ ob indevotionem, & tepidam vitam rarò communicant, aliis tredecim arguuntur.

SUMMARIUM.

1 *Moniales ex nimio timore, vel humilitate abstinentes à frequentia Eucharistiæ, quibus rationibus suadendæ?*
2 *Amor præferendus timori erga SS. Eucharistiam.*
3 *Materia Eucharistiæ cur non aurum, margaritæ, vel lapides prætiosi?*
4 *Christiani in primitiva Ecclesia communicabant quotidie.*
5 *Matronæ Romanæ vescentes carnibus Cervi, sanæ vivebant.*
6 *Mathildæ Ducissæ monita duo data à Gregorio VII.*
7 *S. Catharina Senensis quotidiè communicabat.*
8 *S. Bonaventura ab Angelo communicatus.*
9 *S. Petrus Cœlestinus divinitùs monitus, ut quotidiè celebret.*
10 *Hieronymus à Basilica Petri laudatus.*
11 *Exempla plurimorum, quibus cœlitus fuit delata Communio.*
12 *Jo: Bonifacius Bagatta Cler. Reg. Theatinus commendatus.*
13 *Tepidorum in vita spirituali quæ sint mala?*
14 *Cor hominis requiritur à diabolo.*
15 *Tepidorum Religiosorum punitiones, ac terrores.*
16 *Tepidis Religiosis quæ auxilia danda?*

CASUS PRUDENTIALIS.

Quibus argumentis suadendæ sint ad frequentiam Sanctissimæ Communionis Eucharisticæ Moniales illæ, quas rarò eam sumere, vel difficiles ad frequenter sumendam, reperit Confessarius?

Doctissimi hujus Cleri cum distinctione responderunt Casui huic. Vel enim Moniales rarò communicant, & sunt difficiles ad frequentiam communionis ex motivo timoris, ob summam reverentiam erga hoc Divinum Sacramentum, & ob profundam humilitatem? Vel ob libertinam vitam; videlicet, quia negligenter vivunt, neque perfectioni student Religiosæ?

Moniales primi generis suadendas esse dixerunt sequentibus rationibus, argumentis, & exemplis. 1

Primò: Timorem ipsarum erga Deum esse quidem bonum, atque earum humilitatem esse laudabilem; ex hac etenim, & ex illo provenit reverentia debita Sanctissimæ Eucharistiæ; sed amorem esse præferendum timori, ut docet S. Thom. *3. p. quæst. 80. art. 10. ad 3.* ubi eleganter advertit, quòd cùm dixisset ob humilitatem Petrus ad JESUM, *exi à me Domine, quia homo peccator sum. Luc. 5. 8.* Re- 2

spondit

spondit JESUS: *Noli timere*, suadens in Petro animabus fidelibus, & humilibus, ut præferant amorem timori, & confidenter accedant ad ipsum.

Secundò: hinc laudabilis quidem fuit reverentia Centurionis, ejusque humilitas dicentis: *Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum;* sed laudabilior videtur amor, & fiducia Zacchæi, qui cùm audisset, Dominum velle ad ejus domum venire, *Festinans descendit, & excepit eum gaudens*. Luc. 19. 6.

Tertiò: Idcircò docendæ sunt, atque instruendæ moniales timidæ, sed humiles, & devotæ, quòd earum amantissimus Sponsus CHRISTUS summopere desideravit ab initio suæ Incarnationis pascere divina carne sua animas fideles. *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum antequam patiar*. Luc. 2. 15. Et hoc jam desiderare in præsenti circa ipsas; quas propterea vocat, & invitat ad frequentem sumptionem sui pretiosissimi corporis, dicens: *Venite, comedite panem meum, & bibite Vinum, quod miscui vobis*. Prov. 9. 5.

Quartò: Et hanc esse causam, ob quam CHRISTUS Dominus commu-
3 nem materiam, Panem scilicet, & Vinum, in suum Corpus, & Sanguinem selegit transsubstantiandum; non autem margaritas, aurum, vel lapides pretiosos; prout videbatur convenire tanti mysterii dignitati. Licèt enim celebraverit *in Cœnaculo strato magno*. Luc. 22. 12. & in Calice ex Agathe, ut notat Victorell. *in addit. ad Aphorism.* Emanuelis Sà, *Verb. Calix*. Vel potius in Calice Argenteo, qui in Cathedrali Valentiæ servatur. Baron. *Ann.* 34. *n.* 63. Card. Bona *Rerum liturgicar. lib.* 1. *cap.* 25. Barrad. *tom.* 4. *lib.* 2. *cap.* 11. & Menoch. *in Storeis centur.* 6. *cap.* 38. Nihilominus pro materia elegit Panem, & Vinum, ut facilis esset ipsa materia ad inveniendam, consecrandam, & animabus justis porrigendam per manus Sacerdotum; quibus etiam liberam reliquit facultatem consecrandi absque restrictione quantitatis materiæ, ut magis nos certiores faceret, desiderare, quòd omnes fideles frequenter Eucharistiam sumant. S. Thom. 3. *part. quæst.* 74. *art.* 3. *in corp.* juxta vaticinium illud: *Venite, & emite absque argento*. Isa. 55. 1.

Quintò: Sicut enim Rex generosissimus, qui Regnum suum percurreret, ut donis ditaret plebem, Cives, atque nobiles, lætaretur valdè videns eosdem ad se properare: Ita DEI FILIUS, qui habet in femore suo scriptum *Rex Regum, & Dominus dominantium*. Apoc. 19. 16. concessione sui ipsius in Eucharistia locupletes facit sensus corporis nostri tamquam plebem, illos aptos reddens æternæ beatitudini. Sanctificat inferiores potentias tanquam cives per suam gratiam, & illustrat potentias superiores, Intellectum scilicet, & Voluntatem, gradum nobilium obtinentes, easque charismatum donis condecorat, *Ut vitam habeant, & abundantiùs habeant*. Joan. 10. 10. Hæc autem omnia elargitur immenso amore, & charitate, & accedentes rem gratissimam faciunt illi; qui *Memoriam fecit mirabilem suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se*. Psal. 110. 4.

Sextò: Imò amantissimus Dominus fecit se in Eucharistiam similem matri, vocanti ad se puerulum per ostensionem mamillarum; juxta illud: *Mamilla Regum* (idest Angelorum) *lactaberis*. Isa. 60. 16. Et illud: *Panem cæli dedit eis: panem Angelorum manducavit homo*. Psal. 77. 25. Et ideò ut diximus dulcè clamat, & amanter invitat: *Venite comedite panem meum, & bibite Vinum, quod miscui vobis*. Prov. 9. 5.

Septimò: Sed frequenter sumere oportet Sanctissimam Eucharistiam, ut peccata evitemus; sic suadentibus Doctoribus Sacris, relatis ab Angelico 3. *par. quæst.* 80. 4
art. 10. *in corp.* Idcircò primitivi Christiani sanctè vivebant, quia quotidie communicabant; *Erant* enim *perseverantes in communicatione fractione panis*. Act. 2. 42. Et eos consulere monemur ab oraculo Divino in illis verbis: *Interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea*. Jerem. 6. 16. Inter Indos dicuntur esse aves incorruptibiles, quia aromatibus herbis vescuntur. Ita anima fidelis

fidelis præfervatur à putredine peccati, quæ pafcitur Euchariftico cibo. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum*, Jo: 6. 58.

Octavò: Hortandæ funt etiam Moniales ex nimio timore, & reverentia abftinentes à communione Altaris hac vulgari, fed valida ratione: quòd ficut ex defectu cibi corporalis deficiunt vires corporis, ita ex neglectu fpiritualis alimoniæ animæ virtutes debilitantur. *Percuffus fum ut fœnum, & aruit cor meum, quia oblitus fum comedere panem meum*. Pfal. 101. Apes diù vivunt, quia cibo faluberrimo nutriuntur, nempe melle. Arift. *de longitud. vitæ cap.* 3. Igitur frequenter communicent, ut vires habeant ad vitam fpiritualem fervandam.

Nonò: Quòd fi dicant; pluribus aggravatas effe infirmitatibus fpiritualibus: addat Confeffarius id, quod teftabatur S. Ignatius Martyr *Epift.* 14. *ad Ephef.* fcilicet *Euchariftiam effe medicamentum purgans vitia, & omnia mala expellens*.

Decimò: iterum iifdem confiderandum proponat, militiam effe vitam hominis fuper terram. *Job.* 7. 1. At panem Eucharifticum effe myfticum gladium ad pugnandum, quem in fpiritu vidit Gedeon Dux exercitus *Jud.* 7. & de eo dicitur: *Paraffi in confpectu meo menfam adversùs eos, qui tribulant me. Pf.* 22. 6. Et jure quidem valet ad debellandos inimicos fpirituales, tum quia continet ipfum CHRISTUM, *cui data eft omnis poteftas in Cœlo, & in terra*. Matt. 28. 18. tum etiam quia repræfentant ejus Sanctiffimam Paffionem; per quam attriti funt dœmones, & ad ejus memoriam contremifcunt.

Undecimò. Et quidem ad tuendam animæ, & corporis puritatem, quam præfertim decet Virgines facras, neceffaria eft Euchariftiæ frequens fumptio; quæ eft *Panis electorum, & Vinum germinans Virgines*. Zacchar. 9. 17 ut difertè probat S. Thom. 3. *part. quæft.* 79. *art.* 6. & *opufc.* 48. *cap.* 7.

5 Duodecimò: Narret Confeffarius his monialibus, quod fcribit Plinius *libr.* 8. *cap.* 32. Videlicet Romæ *quafdam Principes fœminas, omnibus diebus matutinis carnem Cervi deguftare folitas, longo ævo caruiffe febribus*. Oftendat deinde CHRISTUM Dominum affimilari Cervo à fponfa. *Similis eft dilectus meus capreæ, binnuloque Cervorum*: Cant. 2. 9. ideoque moniales vefcantur fæpè fua pretiofa carne, ut liberentur à febre culparum. *Hoc enim Sacramentum eft antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præfervamur*. Concil. Trident. *feff.* 13. *cap.* 2.

Decimo tertiò: Seriis, gravibufque verbis ulteriùs exponat, effe diaboli aftutiam, dum fideli animæ fuggerit, abftinere diu à Communione, fub reverentiæ prætextu; juxta præceptum S. Cyrilli Alexandrini *lib.* 4. *in Joa. cap.* 17. fcribentis: *Caveamus, ne loco laquei damnofam religionem diabolus nobis prætendat*. Si quidem errat, qui *non munditiam animi, fed intervalla temporis longioris, meritum putat*, ut docebat S. Joan. Chryfoft. *Hom.* 5. *in Ep.* 1. *ad Timoth.*

Decimo quartò: Confeffarius doceat Moniales fuas id, quod Gregorius Papa 6
Septimus fcripfiffe Mathildæ Duciffæ refert Card. Baron. *ann.* 1074. *n.* 12. & 13. videlicet, duo prodeffe ad perfectionem chriftianam acquirendam; frequentiam fcilicet fanctiffimæ Communionis, & devotionem erga DEIPARAM.

Decimo quintò: iifdem narret, qualiter Sancta Catharina Senenfis quotidie ex 7
Divini Sponfi monitu communicabat. S. Antonin. 3. *part. Hift. tit.* 23. *cap.* 14. *§.* 8. & aliquando ad os illius Sacratiffimam Hoftiam fuiffe miraculosè allatam.

Decimò fextò: Sanctum quoque Bona- 8
venturam, dum juvenili ætate abftineret præ nimia reverentia, & timore à Sacræ Synaxis fumptione, eam fuiffe fibi ab Angelo oblatam; & ad frequenter fumendam exhortatum. Sur. *in ejus Vita tom.* 3. *die* 13. *Jul. Et in Chron. S. Franc. par.* 2. *lib.* 2. *cap.* 2. Prout etiam S. Petrus Cœleftinus 9
cùm ftatuiffet præ humilitate abftinere à frequenti celebratione Miffæ, monitus fuit cœlefti quadam Vifione, ut quotidie celebraret. Ribadeneira *in ejus Vita in extravag. die* 19. *Maii*.

Deci-

Decimo ſeptimò, Legat Confeſſarius
10 Sacras Ephemerides, ideſt Vitas Sanctorum extravagantes conſcriptas à ſupradicto Hieronymo à *Baſilica Petri* (qui olim nobilis Aulicus Eminentiſſimi Præſulis noſtri, pius nunc eſt Presbyter Congregationis Oratorii Neapolis) & inveniet exempla plurima, eaque pulcherrima, narranda prædictis Monialibus devotis, ſed timore perterritis, ut eas ſuadeat ad communicandum frequenter; nam *die 5.*
11 *Januarii n. 13.* Sanctus Gerlacus Eremita fuit ab Angelo communicatus. Beatæ Ivettæ, cùm quidam Sacerdos recuſaſſet illam communicare, apparuit S. Joannes Evangeliſta, qui Miſſam celebravit, & ei Sacratiſſimam miniſtravit Euchariſtiam. *Die 13. Januarii n. 28.* Beata Veronica Monialis Mediolanenſis pluries ab Angelis, bis à CHRISTO Domino fuit Sacra communione refecta. *Dicta die 13. Januarii n. 8.* S. Appollonius Abbas hortabatur ſuos Monachos, ut frequentiſſimè Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini ſumerent. *Die 25. Januar. n. 12.* Beata Joanna de Valois, filia Ludovici XI. ſoror Caroli VIII. & uxor Ludovici XII. Regum Franciæ devotiſſima erat Sanctiſſimæ Communionis. *Die 14. Februarii n. 5.* Sanctus Ludanus Peregrinus communicatus fuit ab Angelis. *Die 12. Februarii n. 2.* B. Juliana Prioriſſa Montis Cornelii, Leodii, vocabat EUCHARISTIAM delicias gutturis ſui. *Die 5. Aprilis n. 5.* Ven. Ida Virgo Lovanienſis tanto deſiderio expetebat communicari, ut ſibi frangeretur pectoris vena. *Die 13. Aprilis num. 7.* Et tanta exultabat lætitia in conſpectu Sacratiſſimæ Hoſtiæ, ut frænetica reputaretur. *ibid. num. 13.* Et aliquando, cùm reperiſſet apertum Tabernaculum impetu amoris acta Pixidem extraxit, in qua Sanctiſſimum Corpus CHRISTI ſervabatur, & adoratione facta, non ceſſabat Pixidem oſculari, ad ſuas genas admovere, & ſtringere ad pectus. *ibid. n. 17.* Cumque ſemel accederet ad communionem, & perterrita à conſideratione Majeſtatis Divinæ, & propriæ ſuæ indignitatis, vellet recedere, apparuit illi Deipara, ac Evangeliſta Joannes, illamque aſſociantes ad accipiendum ſacrum CHRISTI Corpus duxerunt. *ibidem num. 23.*

Decimo octavò: Tandem Confeſſarius
legat Admiranda Orbis Chriſtiani per Jo- 12
annem Bonifacium Bagattam Clericum Regularem Theatinum collecta (opus utique admirandum ob nimiam lectionem, eruditionem, & quaſi infinitorum prodigiorum exempla prodigioſum) & in eis *tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 4.* reperiet, plures Sanctas, & devotas Virgines, ex humilitate non audentes accedere ad Sacram Euchariſtiam ſumendam, fuiſſe tum ab Angelis, tum à CHRISTO Domino eadem refectas; ex quibus exemplis abundè hortari, & confortari poterunt Moniales hiſce temporibus ad frequentiam Venerabilis Sacramenti, ob eximiam, & ineffabilem benignitatem Salvatoris, qui illud inſtituit, non ut clauſum ſervaretur in Pixide, ſed ut ab animabus puris, & devotis reciperetur, quibus ſe oblectare poſſet juxta illud: *Deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum.* Proverb. 8. 31.

Moniales verò ſecundi generis, quæ rarò communicant, eo quia libertinam vitam ducunt, negligenter vivunt, & non ſatagunt religioſæ perfectionis, ſuadendas eſſe ad frequentiam Sanctiſſimæ Communionis, dictum fuit, ſequentibus rationibus.

Primò, quia Monialis tepida Deum in- 13
honorat, & ei diſplicet, unde dicitur cauſare vomitum, & nauſeam Altiſſimo juxta illud Apoc. 3. 16. *Quia tepidus es, ego incipiam te evomere ex ore meo.*

Secundò, quia obtenebrat pulchritudinem, & ſplendorem totius Communitatis, & Monaſterii; eſt enim Monialis indevota tanquam filius inobediens, ſponſa infidelis, & miles indiſciplinatus, qui militarem ordinem perturbat.

Tertiò, quia privat ſe ipſam donis, & Chriſmatibus cœleſtibus, & ſe præcipitat in Cordis duritiem, & finalem impœnitentiam, rem quidem miſerrimam, juxta illud: *Dicis quod dives ſum, & locupletatus, & nullius egeo, & neſcis, quia tu es miſer, & miſerabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.* Apoc. 3. 17.

Quartò,

Quartò, quia Monialis vitæ tepidæ, & indevotæ dat scandalum aliis, & præcipuè adolescentulis, quæ de facili imitabuntur ejus exemplum. Scriptum est autem: *Væ homini illi, per quem scandalum venit*. Matth. 18. 7.

Quintò, idcircò ei inculcandum, quòd *arcta est via, quæ ducit ad vitam*. Matth. 7. 14. Unde S. Teresia *in Admonit.* 14. *pag.* 319. *epist. par.* 1. ait: *Ama più, e camina con più rettitudine, perche il camino è stretto*. Ideò tantùm abest ut liceat tepidè vivere, quòd immò oporteat, *pro justitia agonizare, & usque ad mortem certare pro justitia*. Eccles. 4. 33. Siquidem, ut ait Apostolus 2. *Timoth.* 2. 5. *Qui certat in agone, non coronabitur, nisi legitimè certaverit*.

Sextò, ulterius innuendum esse hujusmodi Moniali, quòd Deus postulat cor ejus, dicens: *Filia præbe mihi cor tuum*. Prov. 13 26. Diabolus autem conatur sibi illud arripere. Hinc S. Antonius Abbas cùm invenisset Diabolum insudantem inter suos Monachos, & interrogasset, quid prætenderet ab illis? Respondit diabolus:
14 *Prætendo medium lunæ, oculum bovis, & quartam partem rotæ*; & evanuit. Orans autem S. Abbas intellexit quòd diabolus prætendebat cor Monachorum expressum à diabolo supradictis verbis, quæ denotant has tres litteras C. O. R. Unde quidam Poeta cecinit.

Dimidium sphæræ, sphæram, cum Principe Romæ.
Postulat à nobis divinus conditor Orbis.

Ut refert Episcopus Osmen. *in* 1. *partem Epistolar. S. Teresiæ in adnot. ad Admonit.* 18. *n.* 8. 9. & 10 *pag.* 328.

Septimò, addendum, quòd Patres Eremi, teste Cassiano *lib.* 10. *Monastic. Instit. cap.* 1. docebant, tepiditatem vitæ esse Dæmonium Meridianum; de quo in Psal. 90. tum quia tentat in viridi ætate, tum quia transformatum in Angelum Lucis impedit ne Religiosa tepida cognoscat periculum vitæ suæ; ut tradit Aresius *to.* 7. *pag.* 656.

Octavò, subinde oportet admonere Moniales tepidas, & se subtrahentes à frequentia SS. Communionis, mortiferum esse signum, cùm infirmus cibum respuit & esse scriptum, quòd *Anima saturata calcabit favum*. Proverb. 27. & cùm Deus punire voluit Hebræos *misit saturitatem in Animas illorum*. Psal. 105. 15. idest morbum saturantem, ut notat Genebrard.

Nonò terrendas hujusmodi Moniales, & revocandas esse à tepiditate prædicta, quia eam sequitur violatio Castitatis; unde scriptum est: *In lapide luteo lapidatus est piger*. Eccl. 22. 1. unde Sanctus Bonaventura ait: *Lapis luteus potest dici peccatum immundum, ad quod Accidia facit Hominem pronum*; ac etiam Poeta cecinit:

Quæritur Egistus quare sit factus adulter?
In promptu causa est: desidiosus erat.

Quapropter etiam in Paradiso voluptatis injunctum fuit Adæ, ut *operaretur*. Gen. 2. 15. quia Religio Paradisus est, & Religiosa debet operari, & à desidia, & tepiditate cavere, quod etiam comprobatur ex eo, quia super Altare Domini Panes propositionis debebant esse Calidi. 1. Reg. 21. 6.

Decimò, Idcircò Confessarius debet efficaciter hortari tepidas Moniales, ut fervorem, & calorem Spiritus assumant, & se disponant accedere frequenter ad sacram Mensam, aliàs timeant, ne pereant; cùm scriptum sit: *Qui elongant se à te peribunt*. Psal. 72. 27. Et Petrus cecidit, ac Magistrum negavit, quia in ejus passione (cujus memoriale est Eucharistia) *sequebatur eum à longè*. Luc. 22. 54.

Undecimò addendum per Confessarios, ne prædictæ Moniales tepidæ expectent senectutem, pro devotione habenda; siquidem: *Qui convertentur ad Vesperam famem patientur ut Canes*. Psalm. 58. 7. Et Virgines fatuæ, quia tardaverunt ornare lampades suas Oleo fervoris, & devotionis, audierunt sponsum dicentem sibi: *Nescio vos*. Matt. 25. 12. Ideòque, *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare Corda vestra*. Psal. 94. 8.

Duodecimò addenda sunt exempla, quibus Sancti Patres animadverterunt in Religiosos tepidos; nam Sanctus Pacomius 15
Abbas prohibuit exequias super Monacho tepido defuncto, ut in ejus vita *cap.* 39.

cap. 39. Filius, qui obtinuit à Matre, ut religionem ingrederetur, dicendo *volo salvare animam meam*, cùm declinasset à fervore spiritus, habuit Visionem, in qua raptus ante Dei tribunal judicandus, & condemnandus, vidit Matrem suam, & audivit eam sibi exprobrantem, *ita salvasti animam tuam?* Ruffin. *de Vitis Patrum n.* 213. Alius Monachus tepiditate spiritus correptus, cùm parùm post obiisset, visus fuit ab ejus Magistro orante, quòd rapiebatur per fluvium igneum: Menoch. *Hist. Sacr. p.* 3. *§.* 235. Qui *§.* 303. subdit, Sanctam Birgittam virginem Scotam vidisse Satanam jacentem propè Monialem, quæ desidia, & torpore in Religione vivebat; ex Sur. *in ejus vita Kal. Februar.* Et Sanctus Ignatius Religiosum tepidè operantem redarguit dicens: *Sic pro Deo operaris?* Philagia *Trattenіment.* 30. *pag.* 396.

Decimo tertiò: ultra monita, & exem-
16 pla hucusque adducta prudentis Confessarii intererit proponere auxilia, quibus Moniales tepidæ, & indevotæ fervorem acquirant, & devotionem. Hæc erunt, ut suscipiant voluntarias pœnitentias, quotidianas aliquas mortificationes, vel in comedendo, vel in silentio servando, vel à collocutoriis abstinendo; ex quibus paulatim accendetur in earum cordibus amor, & fiducia erga Deum, & devotio erga SS. Eucharistiam, quam frequentantes ex obedientia ipsius Confessarii, florebunt sicut Palma; & tamquam Sponsæ dilectæ, die, ac nocte desiderabunt Angelorum pane saturari, juxta illud: *In Lectulo meo quæsivi quem diligit Anima mea*. Cant. 3. 1. *Inveni illum, & non dimittam*, & repletæ amore divino, quæ priùs tepidæ erant, frequenter exclamabunt: *O quàm suavis est Domine Spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, Pane suavissimo de Cœlo præstito, esurientes reples bonis, fastidiosos divites dimittens inanes*. Antiph. *ad Magn. in pr. Vesp. in f. st. Corp. Christi*.

Ultimò, ubi reperiretur aliqua Monialis ita contumax, ut hortari non posset rationibus, & exemplis ad frequentiam Sanctissimæ Communionis; eidem esset notificanda obligatio, quam ex præcepto tenet, vi professionis, ut fusiùs probatur infrà *in Decis.* 49.

DECISIONIS VI.

Ad Februarii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Traditur definitio Sacramenti EUCHARISTIÆ; circa quam tria referuntur. *Unum* Theologicè, an essentia hujus Sacramenti consistat in Corpore Christi? An in speciebus consecratis? An in his, & illo simul? *Alterum* Historicè quò referuntur sexdecim errores, ex tot hæresiarchis proditi contra hoc Venerabile Sacramentum, ab initio Ecclesiæ usque ad præsens. *Tertium* Methodicè, quo exarantur argumenta concludenter probantia, veram, & realem præsentiam Christi Domini in EUCHARISTIA.

SUMMARIUM.

1 *Eucharistiæ Sacramenti definitio.*
2 *Essentia Sacramenti Eucharistiæ in quo consistat?*
3 *Opiniones tres circa essentiam Sacramenti Eucharistiæ.*
4 *Errores hæreticales sexdecim circa SS. Eucharistiam.*
5 *Judas Iscariotes primus hæreticus contra Eucharistiam.*
6 *Argumenta probantia veritatem SS. Eucharistiæ.*

QUÆSITUM PRIMUM.

Quid sit Sacramentum EUCHARISTIÆ?

Responsum fuit, Sacramentum Eucharistiæ *esse signum sensibile Corporis,* 1
& Sanguinis Christi, veraciter contenti sub speciebus Panis, & Vini post Consecra-

secrationem factam à Sacerdote, sub certis verbis, cum debita intentione prolatis ex institutione divina, significantibus Corpus Christi sub eis realiter contineri. Quæ quidem definitio est Scoti *in 4. dist. 8. q. 1. sub A.* quam referunt Mastrius *ibid. disp. 3. q. 1. num. 1.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in 4. lib. sent. tom. 1. disput. 17. num. 6.*

Circa quam definitionem tria reperi notabilia ab eruditissimo Clero Patavino in responsionibus deprompta. *Primum* spectans ad Theologos speculativos. *Secundum* ad Ecclesiasticos Historicos. *Tertium* ad Missionarios Apostolicos.

Primum notabile spectans ad speculati-
2 vos Theologos fuit, in quo verè, & propriè consistat essentia Sacramenti Eucharistiæ? Cùm enim ad hoc Sacramentum perficiendum multa concurrant, scilicet Consecratio, Corpus, & Sanguis Christi, Species consecratæ, & Usus, sivè sumptio Sacramenti, disputant Theologi, in quibus ex istis omnibus essentia Sacramenti Eucharistiæ propriè, & intrinsecè consistat? Et quidem relictis opinionibus Novatorum, qui docuerunt consistere vel in sola Consecratione, vel in sola Sumptione ad tradita per Mastrium *in Theologia Morali disp. 18. num. 4.* Castrum *de Hæresib. verb. Eucharistia Hæres. 11.* & Eminent. Bellarm. *lib. 4. de Eucharistia*.
3 Tres sunt Opiniones Catholicorum circa præsentem quæstionem, ut notat Less. *in Opusc. posthum. de Sacramento Eucharistiæ qu. 73. art. 1. num. 7.* & Collegio Salmanticen. *tom. 10. de Sacrament. in genere tract. 4. cap. 1. dub. 2. n. 13.* Prima est, quòd essentia hujus Sacramenti consistat in Corpore Christi, quod continetur in recto sub Eucharistia, ut videtur sentire Thomas Valdensis *tom. 2. de Sacrament. cap. 21.* Sayr. *libr. 1. cap. 1. de Sacrament. definit. qu. 8. art. 6. §. Ad septimum*. Card. de Lugo *de Sacrament. Euchar. disp. 1. sect. 3. num. 36.* & Colleg. Salmantic. *dict. dub. 2. num. 15. & 16.* ubi has rationes, & auctoritates cumulat. 1. Quia communiter loquendo, cùm dicimus Sacramentum Eucharistiæ, intelligimus Corpus Christi. 2. Ex Verbis Domini, qui ait *Panis, quem ego dabo*; idest Sacramentum Eucharistiæ, *caro mea est*. 3. Quia Corpus Christi est res, & Sacramentum simul. Ergo est Sacramentum Eucharistiæ: valet enim argumentum à propositione de prædicto copulato ad quamlibet ejus partem: ut Petrus est albus, & Musicus. Ergo Petrus est albus. Petrus est Musicus. 4. Quia idem est Sacramentum Eucharistiæ, & Sacrificium, sed hoc in Missa est Corpus, & Sanguis Christi. Ergo idem est Sacramentum. Cæterum hæc opinio communiter reprobatur, eò quia cum de ratione Sacramenti sit esse signum sensibile; Corpus, & Sanguis Christi (ut in Eucharistia existunt) non sunt signa sensibilia, & visibilia.

Secunda opinio est Scotistarum docentium, essentiam Sacramenti Eucharistiæ consistere in recto, in speciebus consecratis panis, & vini, connotantibus tamen Corpus, & Sanguinem Christi sub ipsis contenta in obliquo. Hoc probant. 1. Ex Ecclesia, quæ in Sequentia Missæ ait: *Fracto demum Sacramento, ne vacilles, sed memento, tantum esse sub fragmento, quantum toto tegitur*. Fractio autem est specierum, non autem Corporis Domini sub eis contenti, nam sequitur Ecclesia dicere: *Signi tantùm fit fractura, qua nec status, nec statura signati minuitur*. Ergo ipsæ species consecratæ habent essentiam hujus Sacramenti, & in ipsis consistit Essentia hujus Sacramenti. 2. Ex collecta Missæ post communionem incipiente *Purificent nos &c.* in qua dicitur *Sacramenta, quæ sumpsimus* in numero plurali, ob pluralitatem specierum, in quibus Eucharistiæ Sacramentum consistit. 3. *Ex cap. Ego Berengarius, de consecr. dist. 2.* (sumpto ex actis Synodi Romanæ sub Nicolao Papa Secundo) in quo firmatur, *Panem, & Vinum, quæ in Altari ponuntur, post consecrationem non solum Sacramentum, sed etiam verum Corpus, & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi esse*. Ergo Sacramentum est in speciebus Panis, & Vini consecratis. 4. *Ex cap. Cum Marthæ 6. §. Distinguendum est. De Celebrat. Missar.* ubi Innocentius Papa Tertius docet, tria in hoc Sacramento esse distinguenda dicens:

cens: *Primum est Sacramentum, & non res* (ideft fpecies confecratæ) *Secundum est Sacramentum, & res.* (Videlicet fpecies prædictæ, nec non Corpus, & Sanguis Chrifti.) *Tertium est res, & non Sacramentum,* (hoc eft ipfum Corpus, & Sanguis Chrifti) & ideo ibi fubdit Glof. *in Verb. Tertium in fine, Primum est tantum Sacramentum fignans. Secundum est fignans, & fignatum. Tertium est fignatum tantum.* Ergo effentia Sacramenti ftat in recto in fpeciebus confecratis, nempè primariò; fecundariò autem, feu in obliquo in ipfo Corpore, & Sanguine Domini fub ipfis contento. Ita Maftrius *in* 4. *fent. d. difp.* 3. *n.* 18. *& in Theolog. Morali d. difp.* 18. *n.* 7. ac Emin. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *in* 4. *fent. difp.* 17. *art.* 2. *à n.* 28. ubi etiam allegat verba Concilii Lateranenfis, in quo dicitur, *Cujus corpus, & fanguis in Sacramento Altaris continetur;* & idcircò concludit, quòd fpecies panis, & vini confecratæ conftituunt effentialiter Sacramentum Euchariftiæ.

Tertia eft opinio recentiorum docentium, Sacramentum Euchariftiæ propriè effe compofitum ex fpeciebus, & Corpore Chrifti; ficut homo eft ipfum compofitum ex anima, & corpore, & Chriftus ex Deo, & homine. Hoc autem probant 1. Quia Sanctus Irenæus *lib.* 4. *contra hærefes cap.* 34. exprefsè docet, Euchariftiam conftare *duabus rebus, terrena, & cæleſti;* per terrenam intelligit fpecies panis, & vini; per cœleftem Corpus Chrifti. 2. *Ex Can. Hoc est. De Confecrat. dist.* 2. in quo habetur, Sacrificium Ecclefiæ *conftare duobus, vifibili fcilicet elementorum fpecie, & invifibili corpore, & fanguine Domini,* ficut Chrifti perfona conftat Deo, & homine. 3. Ex Sanctis Patribus Juftino, Ambrofio, Theodoreto, & aliis, qui comparant Euchariftiam cum Verbo Incarnato, quòd ficut in Chrifto funt duæ naturæ, divina, & humana, ex quibus unus eft Chriftus: ita in hoc Sacramento fint duæ naturæ, fcilicet Corpus Chrifti, & fpecies externæ, ex quibus unum conftet Sacramentum. 4. Quia inter Corpus Chrifti, & fpecies confecratas intervenit aliqua Unio, nam ex illis fit quid unum; ficut ex fpeciebus, & fubftantia panis, in cujus locum Chriftus fucceffit, quid unum fiebat; quamvis illa Unio fit fublimior. Atqui hoc unum non eft aliud quàm hoc Sacramentum; quia hoc compofitum ex fpeciebus, & Corpore Domini eft unum fignum efficax gratiæ. Ergo eft unum Sacramentum. 5. Sacramentum Euchariftiæ abfolutè eft adorandum adoratione latriæ ex Concil. Trident. *feff.* 13. *cap.* 5. Ergo fi folæ fpecies haberent effentiam Sacramenti, ipfæ jure proprio expeterent latriam, quæ tamen eis nifi per accidens, & fecundum quid debetur. Ita Leffius *de Sacrament. Euchariſt. d. q.* 72. *art.* 1. *num.* 7. *&* 8. ubi citat S. Thom. *in* 4. *dist.* 8. *q.* 1. *art.* 1. Victoriam *qu.* 152. & Alanum *lib.* 1. *de Euchariſt. cap.* 3. *& feqq.* Emin. Cardin. de Lugo *de Sacram. Euchar. difp.* 1. *fect.* 3. *num.* 35. & ibi Suarez *difp.* 42. *fect.* 2. *&* 3. Valentia 3. *part. difp.* 6. *qu.* 1. Coninch. *qu.* 73. *art.* 1. & Vafquez *difp.* 167. *cap.* 5. Utraque opinio poteft amplecti. Hæc ultima videtur magis adæquata; fiquidem fpecies confecratæ funt fignum externum, & fenfibile. Caro autem Chrifti eft cibus animæ proveniens non ratione fpecierum, fed ratione Corporis Chrifti fub eis latentis, ut noviffimè notant Hermet. *Theologic. part.* 7. *tract. de Euchariſtia cap.* 1. *concl.* 3. Layman. *lib.* 5. *tract.* 4. *n.* 1. *&* 2. & noviffimè Agudius *De Sacramentis part.* 4. *cap.* 1. *num.* 32.

4 *Secundum notabile* ex refponfis noftri Cleri collectum, fpectans ad Ecclefiafticam Hiftoriam continet fexdecim fequentes errores, quos evomuit Infernus, & ejus miferrimi habitatores, hæretici fcilicet, & Hærefiarchæ, à principio Ecclefiæ, ufque ad præfens, qui fuerunt.

5 I. Judas Ifcariotes hæreticorum primus, qui non credidit Chrifti Domini realem præfentiam in Euchariftia; & fuit unus ex illis, qui auditis ejus verbis: *Caro mea verè est cibus &c.* fcandalizati funt, & dixerunt: *Durus est hic fermo, & quis poteſt eum audire?* Joa. 6. 60. ubi fubdit Evangelifta, Redemptorem ftatim dixiffe: *fed funt quidam ex vobis, qui*

non

non credunt : sciebat enim ab initio JESUS qui essent non credentes , & quis traditurus esset eum . Et ideò Judam conspirasse cum aliis ad oppugnandam Eucharisticam veritatem , docent S. Joan. Chrysost. *Homil.* 46. & D. Augustin. *tr.* 27. uterque *in dict. cap. 6. Joan.* ut refert Sebastian. Salelles *de Materiis Tribunalium S. Inquisitionis tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5. *Reg.* 213. *n.* 8. ubi notat , quo possint Auctore gloriari omnes sectatores hæreticorum , impugnantium realitatem Corporis Christi in Eucharistia .

II. Montanistæ, qui & Cataphrygæ hæretici , à quibus miscebatur Sanguis infantis anniculi in Farina ad conficiendas Hostias consecrandas ; ut ex D. August. *Hæres.* 26. & ex S. Epiphan. *Hæres.* 48. docet Emin. Card Baron. *anno* 173. *n.* 33.

III. Paulus Samosatenus Episcopus Antiochenus, qui ajebat, Sanguinem Christi consecratum in Eucharistia esse corruptibilem . Emin. Cardin. Baronius , *anno* 265. *num.* 5 & 6.

IV. Manichæi, qui (ut erant impudicissimi) effundebant humanum semen in farinam, ex qua Panem pro Eucharistia efformabant , negantes transubstantiationem ejusdem Panis in Carnem Christi , ut tradunt S. Cyrill. *Cath.* 6. & S. August. *de Hæres. num.* 46.

V. Donatistæ pariter negantes præsentiam Christi in venerabili Eucharistiæ Sacramento, quod impiè tradebant canibus , ut scribit S. Optatus Milevitan. *lib.* 2. *contra Parmen.* subdens , ab ipsis canibus accensis rabie eosdem hæreticos quasi latrones, & reos Sancti Corporis, dente vindice , laniatos fuisse, quod notat etiam Emin. Card. Bona . *Rerum liturg. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 6.

VI. Nestoriani, qui sicut duas personas esse in Christo docebant , divinam unam, humanam alteram ; ita in Sacramento Eucharistiæ dicebant esse solam Humanitatem Christi , absque Divinitate ; ut ex Prateol. *Verb. Nestorius* , & Gualter. *cap.* 8. *sæculi quarti* colligit idem Salell. *Regul.* 244. *n.* 123. & 124. subdens ibidem quòd ipsi Nestoriani tenebant Eucharistiam esse sumendam in utraque specie , & in Pane fermentato tam ab Adultis, quàm à Parvulis .

VII. Tatianistæ , qui Sacramentum Eucharisticum in sola Aqua conficiebant, & ideò vocabantur hydro parastatæ . Theodoret. *Hæretic. Fabul. lib.* 1. & Emin. Card. Baron. *Anno* 174. *n.* 10.

VIII. Mahometani , ex impio Mahomete provenientes, qui negant realitatem Carnis Christi in Eucharistia , & ex eis impius Averroes, qui sugillabat Christianos , tanquam Deum suum manducantes. Prateol. *Verb. Mahomet.* & Sallel. *d. lib.* 3. *cap.* 11. *reg.* 273. *num.* 125.

IX. Photius Pseudo-Patriarcha Constantinopolitanus , & ejus sectatores, qui docuerunt, inter alios errores, Sanctissimam Eucharistiam non posse confici in Pane Azymo , non esse immiscendam Aquam in Calice , Laicos esse communicandos sub utraque specie , Corpus Christi non esse consecrandum , nisi in Feria 5. Cœnæ Domini , ipsum esse dandum Pueris statim post Baptismum , & Homines malos non recipere Carnem Christi, ut latiùs scribit Prateol. *Verb. Græci* , Alphons. de Castro *Verb. Eucharistia Hæres.* 713. & Sallel. *Reg.* 262. *à num.* 314. *usque ad* 324.

X. Illuminati Hæretici , qui oculos claudebant , dum elevaretur SS. Eucharistia , & docebant , licitum esse etiam non jejunis communicare , & illum plùs gratiæ accipere , qui majorem Hostiam, minùs verò , qui minorem deglutiret . Gualter. *cap.* 28. *sæculi* 17. & Sallel. *dict. lib.* 3. *cap.* 19. *Reg.* 315. *num.* 464. 467. 484.

XI. Arrabonarii , quorum alii vocati sunt Metamorphistæ , Tropistæ , & Energici , qui omnes negabant verum Corpus Christi contineri in SS. Eucharistia , sed nobis dari in Tropo , & figura , seu Energia , & Virtute , tanquam Pignus , & Arrhabonem Investituræ Paradisi . Prateol. *Verb. Arrabonarii num.* 65. Gualter. *sæculo* 16. *cap.* 96. & 98. Salell. *Reg.* 296. *num.* 756. & *seqq.*

XII. Œcolampadius natione Germanus , Sanctæ Birgittæ quondam Monachus, deindè Lutheri discipulus, & tandem Antilutheranus, qui docebat illa verba : *Hoc est Corpus meum* , importare :

Hoc significat Corpus meum : & Hoc est figura Corporis mei. Prateol. *in verb. Joannes Œcolampadius*. Salell. *Reg.* 290. *num.* 304.

XIII. Martinus Lutherus, qui docuit esse quidem in Eucharistia verum Christi Corpus, sed tantùm secundùm usum, idest, eo dumtaxat tempore, quo manducatur, & sumitur; non autem per existentiam permanentem; & ideò post celebratam Missam non esse servandam Eucharistiam in Altari. Alphons. de Castro *verb. Eucharistia Hæres.* 22. Prateol. & Gualter. quos citat Salell. *Reg.* 288. *n.* 89. 90. *&* 91. ubi subdit eundem Lutherum docuisse, sumendam esse Eucharistiam sub utraque specie Panis, & Vini etiam à Laicis, & non esse necessariam Confessionem Sacramentalem ante Communionem, sed solam Fidem communicantium.

XIV. Theodorus Beza, qui docebat in defectu Panis, & Vini posse confici Eucharistiam ex quovis alio cibo, & potu. Gualter. *sæcul.* 16. *cap.* 26. Prateol. *verb. Bezanitæ*, Salell. *Reg.* 293. *n.* 658. *& seqq.* ubi notat, Theodorum Beza fuisse Natione Burgundum, Legumque licentiatum; de quo etiam habetur in Vita Sancti Francisci Salesii *lib.* 1. *cap.* 12. *propè finem*, quòd ipse Sanctus Franciscus Genevæ disputavit de Fide cum eodem Theodoro Beza, qui fassus fuit suos errores, sed ne dimitteret juvenculam concubinam, quam adamabat, & tenebat, recusavit Catholicam Veritatem amplecti, quamvis esset annorum Septuaginta, & propterea eum tandem Diabolus rapuit in Orcum.

XV. Monasterienses, & ipsi Hæretici Anti-Lutherani progeniti à quodam Joanne Bocheldi Leidense Sutore, à quo acceperunt, quòd forma consecrandi Eucharistiam hæc esse debebat: *Accipe*, *Ede*, *Memento Domini*. Ita Prateol. *Verb. Monasterienses*, *& Verbo Joannes de Leiden.*

XVI. Et ultimò Calvinistæ, qui à Joanne Calvino eorum Magistro didicerunt, in SS. Eucharistia non esse pretiosissimum Corpus, & Sanguinem Domini Nostri Jesu Christi: eam tamen esse conficiendam ex Pane fermentato, cujus transubstantiationem inficiabantur, denegantes Eucharistiæ adorationem, & vocantes Lutherum Idololatram, eò quia dixerat, Eucharistiam esse adorabile Sacramentum; præter alias Blasphemias contra Sanctissimam Eucharistiam, & Missæ Sacrificium, quas fusè narrat ex scriptis ejusdem Calvini Salell. *dict. lib.* 3. *cap.* 18. *Reg.* 292. *à num.* 620. *& seqq.* Ex quibus omnibus fideles colligere possunt quantus fuerit Amor Christi Domini in genus humanum, dum non recusaverit relinquere suum pretiosissimum Corpus, & Sanguinem in Venerabili Eucharistiæ Sacramento, quamvis sciret tot Dæmones, quot sunt Hæretici, & scelesti Homines, insurrecturos in ipsum, ac blasphemiis, injuriisque illum affecturos.

Tertium notabile pertinens ad Missionarios Apostolicos concernit argumenta, 6
quibus probatur vera, & realis præsentia Christi Domini, ejusque Carnis, & Sanguinis in Eucharistia, & sunt sequentia. *Primum :* Verba ipsius Christi Matth. *cap.* 26. *Hoc est Corpus meum*, *quod pro vobis tradetur*. *Hic est Sanguis meus*, *qui pro vobis effundetur*. Sicut enim verè, & realiter traditum fuit Corpus Christi, & verus ejus sanguis effusus, non autem figuraliter, sic in Eucharistia verè, & realiter continetur ejus Corpus, & Sanguis, non autem sub figura; ut volunt Hæretici: Exemplo conversionis Aquæ in Vinum factæ à Christo in Cana Galileæ; & similitudine probi, & prudentis Patris, qui si promisisset, se relicturum filio auri summam, & in ultimo testamento traderet scrinium ipsi filio cùm his verbis: *hoc est aurum*, *quòd tibi promisi :* nemo dubitaret illic verum aurum contineri, & non figuraliter tantùm. Sic cùm Christus promiserit, se relicturum Discipulis Corpus suum manducandum, quando postea ipsum illis in Cœna exhibuit dicens: *Accipite*, *& comedite*, *hoc est Corpus meum*, de reali corpore non autem figurato loquutus fuit. *Secundùm*, ex Verbis Pauli Apostoli, qui 1. *Cor.* 10. ait: *Calix Benedictionis*, *cui benedicimus*, *nonne communicatio Sanguinis Christi est? & Panis*, *quem frangimus*, *nonne*

nonne participatio Corporis Christi est? & iterum: *Quicumque manducaverit Panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit Corporis, & Sanguinis Domini.* Quomodo ergo reus erit Corporis Domini indignè manducati, qui non manducat Corpus Domini; sed tantùm ejus figuram? *Tertium.* Testimonia Sanctorum Patrum, qui in primitiva Ecclesia apertè locuti sunt, in Eucharistia esse verè, & realiter Corpus, & Sanguinem Christi, siquidem ipsimet Hæretici fatentur, credendum esse scriptis SS. Patrum, qui sex primis sæculis floruerunt. Rich. Arsdeckim *tom. 1. tract. 1. cap. 10. quæst. 7. De ord. success. Pontificum Romanor. 6. & 7. sæculo pag. mihi 73.* Ideò S. Cypr. *sermone de Cœna Dom.* ait: *Panis iste, quem Dominus Discipulis suis porrigebat, non effigie, sed natura mutatus est, cùm potentia Verbi effectus est caro.* Quid quæso clariùs dici potest? S. Hilar. *lib. 8. de Trinit.* scribit: *De Veritate Carnis & Sanguinis non est relictus ambigendi locus.* S. August. *serm. in Ps. 33.* ait: *Ferebatur in manibus suis. Quomodo hoc intelligatur in Davide secundùm litteram non invenimus, in Christo autem invenimus; Ferebatur enim Christus in manibus suis, quando commendans ipsum Corpus suum ait: Hoc est Corpus meum; ferebat enim illud Corpus in manibus suis.* Concordat S. Joannes Damascenus *de Fide lib. 4. cap. 14.* dicens: *Dominus dixit: hoc est non corporis signum, sed Corpus: non Sanguis signum, sed Sanguis.* Pariter S. Epiphan. *in 7. Sinodo act. 6. Nunquam invenies* (inquit) *neque Dominum, neque Apostolos, neque Patres incruentum illud Sacrificium, quod à Sacerdote offertur, imaginem dixisse, sed ipsum Sanguinem.* Eamdem veritatem apertissimis verbis professi sunt S. Ambros. & S. Cyr. Jerosol. *in lectionib. 2. Noct. fer. 4. & 5. infra Octav. Corpor. Christi*, & S. Cyrill. Alexandrin. *in 3. Nocturn. Octav. ejusdem festi*, adeò ut negare realem existentiam Corporis, & Sanguinis Domini in Eucharistia idem sit, ac dicere, supradictos SS. Patres fuisse Hæreticos, & ab Ecclesia separatos. Quod quidem est horrendum dictu: cùm imò ipsi fuerint primitivæ Ecclesiæ præcipui Doctores, ac defensores, & absque dubio constet, primitivam Ecclesiam nunquam negasse dictam realem præsentiam, sed illam semper docuisse, & per suos Patres, & Doctores posteris tradendam proposuisse. *Quartum*, & non leve argumentum hujusce veritatis sumitur ex illa manifesta accusatione, quam Pagani faciebant contra fideles, primitivæ Ecclesiæ, vocando illos *Antropophagos*, idest commestores carnis humanæ, quia manducabant Christi Carnem & Sanguinem in SS. Eucharistia, ut scribit Tertull. qui vixit secundo, circiter, Christi ævo; *lib. 6. Apolog. contra Celsum cap. 7. & 9.* Quomodo igitur primi Christiani veræ, & primitivæ Ecclesiæ, fuissent accusati ab Ethnicis, ut *Antropophagi*, si in Eucharistia panem tantùm, & vinum manducarent, non autem Carnem, & Sanguinem Domini? Quæ quidem argumenta latiùs enarrant Andr. de Castellana *in suo Mission. Apostolic. part. 4. Instruct. 5.* & novissimè Rich. Arsdekim *in Theolog. Tripartita dict. tom. 1. de Sacramento Eucharistiæ cap. 3.*

DECISIONIS VII.

Ad Februarii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Continet undecim non inelegantes differentias inter hoc, & alia sex Sacramenta Ecclesiæ, quarum ultima est, EUCHARISTIAM nutrire etiam corpora devotè communicantium; idque pluribus exemplis comprobatur.

SUMMARIUM.

1 *Differentiæ undecim inter Sanctissimam Eucharistiam, & alia Sacramenta.*

2 *Exempla eorum, qui vivebant sola Eucharistia absque alio cibo.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Per quid differat Eucharistia à cæteris Sacramentis.

1 Undecim Differentias collegi ex Responsionibus transmissis. *Prima* ex Materia, & Forma, quæ est omninò diversa à materiis, & formis aliorum Sacramentorum. Emin. Card. de Lugo *de Sacramen. Eucharist. dis.* 1. *num.* 2. *Secunda*, ratione finis, nam Eucharistia instituta est ad conservandam, & augendam Vitam spiritualem Animæ, non secùs, ac cibus materialis conservat vitam naturalem, qui finis non competit ex propria institutione alteri Sacramento. *Concil. Trid. sess.* 13 *cap* 2. *Tertia*, Nam cætera Sacramenta materiæ usu perficiuntur, dum scilicet alicui administrantur; at Eucharistia perficitur sola consecratione ipsius materiæ, & verum Sacramentum esse non desinit, quamvis in Pixide asservetur, *Cathechis. Roman. de Sacram. Eucharist. cap.* 9. Less. *de eod. Sacramen. quæst.* 78. *num.* 1. Emin. Card. de Lauræa *de Eucharist. disput.* 17. *art.* 3. & Mastr. *in Theolog. Moral. disp.* 18. *num.* 4. *Quarta*; quia in conficiendis aliis Sacramentis nulla fit Materiæ, atque elementi in aliam naturam mutatio; in Eucharistia verò substantia Panis, & Vini mutatur in Corpus, & Sanguinem Christi. *Cap. Panis est, de consecrat. dist.* 4. *Catech. Roman. d. Cap.* 9. *Quinta*, quia reliqua Sacramenta perficiuntur à Ministro, ut Minister est; sed Sacramentum Eucharistiæ perficitur à Ministro ut Immediatè repræsentat Christi personam; sicut lex Vetus data fuit ab Angelo, ut immediatè repræsentante ipsum Deum: unde Angelus sæpè dicebat: *Ego Dominus*, ut observat Lessius *d. quæst.* 78. *art.* 1. *Sexta*, quia Eucharistia semper habet effectum suum, idest Corpus Christi; alia autem Sacramenta non semper habent effectum realiter, ut ex Scoto *in* 4. *dist.* 8. *quæst.* 1. notat Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 17. *art.* 3. *Septima*, quia Sacramentum Eucharistiæ est fons, & origo gratiæ, continens Christum Dominum, auctorem totius gratiæ; cætera verò Sacramenta sunt veluti rivuli, recipientia ab hoc fonte quidquid boni, & perfectionis habent. *Cathechis. Rom. de Sacram. Euchar. cap.* 46. S. Thom. 3. *part. qu.* 79. *art.* 1. *Octava*, quia Sacramentum Eucharistiæ adoratur cultu latriæ, non autem reliqua, ut ex SS. Ambr. Chrysost. & August. demonstrat Layman *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 1. *num.* 3. & Baldellus *tom.* 2. *lib.* 3. *disp.* 8. *num.* 15. 16. & 17. *Nona*, quia cætera Sacramenta non sunt Sacrificia: at Eucharistia Sacramentum est, & Sacrificium; in ea enim continetur Hostia mundissima, quæ offertur æterno Patri. Canus *de locis Theol. lib.* 12. *cap.* 13. *in fin. Decima*, quia alia Sacramenta conferunt gratiam in eodem instanti, quo recipiuntur; sed SS. Eucharistiæ Sacramentum diffundit suam gratiam in animam illud recipientem toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho, eamdem gratiam augendo, ut ex Cajetan. Valent. Suaresio, Aversa, Hiqueo, & aliis, probabilius esse ostendit Emin. Cardin. de Lugo *de Euchar. disp.* 12. *num.* 48. & *seqq. usque ad nu.* 66. Mastr. *in* 4. *sent. disp.* 3. *num.* 415. & in Theolog. Moral. *dict. disput.* 18. *num.* 54. *Undecima*, quia Eucharistia præter plurimos spirituales effectus, quos operatur in Anima, de quibus infra Mense Octobri, extendit etiam suam Virtutem ad corpora illorum, qui devotè eam sumunt; dum plurimi vixerunt longo tempore absque alio cibo, quàm sacra Communio- 2
ne, ut ex sequentibus exemplis.

I. Sanctus Gerasimus Abbas quadraginta dies absque cibo jejunus transibat, contentus sola Eucharistiæ participatione. Bolland. *in Actis SS. Martii tom.* 1.

II. S. Simeon Stilites sæpius absque cibo, & potu quadraginta dies jejunavit; & nisi die Paschæ sumpto Christi Corpore quidquam sumebat. Theodoret. *in Hist. Reliq. cap.* 26.

III. S. Catharina Senensis à die Cinerum, usque ad Ascensionem Domini sine cibo perduravit, sola Eucharistiæ Communione contenta. Friger. *in ejus vita lib.* 1.

ta lib. 1. c. 8. n. 5. & Blosius in Monili *in append. ad d. Sanctam*. Idcircò de ea sic profitetur, & profert Ecclesia in Missa ejusdem sanctæ post Communionem: *Æternitatem nobis Domine conferat, qua pasti sumus Mensa cœlestis, quæ Beatæ Catharinæ Virginis vitam etiam aluit temporalem*.

IV. S. Rosa Peruana solo Eucharistico cibo satiata integras, nihil aliud degustando, transigebat hebdomadas. Bertolin. *in ejus vita cap. 22.*

V. De Erone Monaco, non nisi per tres menses comedisse suscepta sola Communione sacramentali, scribunt *in Vitis PP. lib. 8. cap. 32.*

VI. Sancto Liberali Altinensi, cujus ossa Tarvisii honorantur, concessum fuisse, ut Dominico quoque die spiritali alimonia Corporis, & Sanguinis Christi, & sine ullo alio cibo reliquum tempus perageret, refert Petr. de Natal. *lib. 4. cap. 93.*

VII. S. Ebruiphus Abbas octogenarius, in gravem morbum lapsus, dies quadraginta septem vixit nihil prorsus esculenti, aut poculenti sumens præter aquam solam, & Corpus, & Sanguinem Christi. Sur. *tom. 6.*

VIII. Liduvina puella devota intra octo & viginti annos, nullo corporali cibo refecta, solo Dominici Corporis Sacramento per singulos dies Dominicos accepto, victitabat, corpus attenuatum solis nervis cohærebat, & ossibus; carnes consumptæ vires ademerant, *Circa Anno 1424. Krentizius in Wandalia lib. 11. cap. 3.*

IX. B. Catharina Genuensis tempore Quadragesimæ, & Adventus nullo corporali cibo vescebatur, solaque Eucharistia nutrita illis temporibus vivebat. Hocque prodigium fuit in ea viginti tribus annis, tempore Quadragesimæ, & Adventus: reliquo etenim tempore cibum corporalem sumebat. *Ejus vita cap. 4. impressa Genuæ anno 1677.*

X. B. Angela Fulginas tantam fortitudinem, & nutrimentum, ex hoc Sacratissimo reportabat Convivio, ut per duodecim annos continuos nihil corporalis cibi degustarit, plenè satiata hac esca Cœlesti, quam quotidie digno sumebat fervore, ut habetur *in Annal. Minor. anno 1309. n. 14.*

XI. Columba virgo Perusina sola Eucharistia ad multos annos absque cibo vitam mirabiliter conservavit, *ex Krentizio d. lib. 11. cap. 3.*

XII. Nicolaus de Rupe Eremita Saxulæ in Helvetia, relicta Conjuge, & liberis in Eremum secedens, Deo servivit, sine corporali cibo, sola Eucharistia nutritus, annis decem, & novem, ac mensibus sex. *Oderic. Rainald. anno 1480. num. 42.*

XIII. In parte Aquilonari Angliæ, dicta *Nortfolchia*, fuit devota quædam in Christo puella dicta vulgariter *Joanna Metles*, idest sine cibo, quia nunquam cibum gustare, vel potum, per tempus annorum quindecim reperta est, sed solo Sacramento Dominici Corporis, diebus Dominicis vescebatur, ut refert *Thom. Valden.*

XIV. Anno Domini 1288. comperta est in Germania *in Villa Bykel* puella, quæ absque omni cibo annos triginta vixit, Eucharistiæ sacrosancto Sacramento contenta: & cùm aliquando Sacerdos Hostiam non consecratam obtulisset, & ipsa incautà assumpsisset, intra fauces hæsit, adeò, ut glutire non valuerit: Mox verò cùm Hostia consecrata oblata fuisset, absque ullo impedimento glutivit. Ità *Majol. dier. Canicular. collat. 4.*

XV. S. Arsenius Constantinopolitanus eò perfectionis, extinctis propè sensibus devenit, ut nullo terrestri pastu indigeret, sed Angelorum pane, & immortali ambrosia pasceretur. *Roder. in Viridar.*

XVI. Soror Dominica de Paradiso toto Quadragesimæ tempore nihil aliud cibi degustavit, nisi Sacram Eucharistiam, qua sola etiam vivebat integris hebdomadibus. Ignat. de Nente *in ejus Vita l. 2. cap. 8.*

XVII. Ursula Benincasa cœlesti refecta cibo per tres, aut plures dies vivebat absque alio alimento, quam Eucharistico, *ut in ejus vita cap. 35.*

XVIII. Pauper Sacerdos, quem Portia Cardinalis Baronii Mater eleemosynis sustentabat, vixit quadraginta dies nullo alio gustato cibo, nisi Sacrosancto Cor-

pore, & Sanguine Christi, quod in Missæ sacrificio quotidie assumebat, alendò prædictis eleemosynis plures nepotes pupillos, eosque mendicos. August. Mannus *Hist. select. cap.* 240.

XIX. Beata Colleta Monialis Ordinis S. Claræ, ad exemplum Salvatoris jejunavit quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, solo Eucharistico pane refecta. Wadingus *in Chron. anno* 1406. P. Leonard. à Neapoli *in Chronic. Relig. Seraphicæ part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 25. *n.* 103.

XX. Soror Maria Villa Ordinis Prædicatorum nullo corporali cibo indigebat, nam tribus, quatuorve hebdomadibus jejuna perseverabat, sola Eucharistia refecta, & si ex obedientia cibum sumeret, violenter statim è stomacho rejiciebat. Dominic. Maria Marches. *in ejus Vita*, quem refert Jo. Bonifac. Bagatta *in Admirand. orb. Christian. tom.* 2. *cap.* 3. *§.* 5. ubi plurima consimilia exempla, quæ brevitatis causa ommittuntur, à piis lectoribus poterunt videri præter supradicta per eumdem R. P. Bagattam relata.

DECISIONIS VIII.

Ad Februarii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an Vir Nobilis habens domi suæ Oratorium privatum ex Indulto Pontificio, possit in eo bis, terve in hebdomada communicari? Ex hac occasione plenè explicatur, quæ sint Oratoria Publica, & quæ privata? Docentur utrorumque conditiones, & prærogativæ. Ostenditur, posse Episcopum ob gravem causam concedere, ut aliquando celebretur Missa extra Ecclesiam exemplo Gauslini Episcopi Patavini anno 980. in Villa Pulverariæ, ubi miraculosè fuit repertum Corpus S. Fidentii Paduani Antistitis. Ostenditur, Oratotia Palatiorum Cardinalium esse Publica; nec non illa Episcoporum; & horum septem Privilegia, à Jure concessa, recensentur. Examinatur, an Regulares possint celebrare in Oratoriis privatis? Et veritas ex optimis Auctoribus hauritur. Tandem enucleantur singulæ Clausulæ Litterarum Apostolicarum, quibus conceditur Personis Nobilibus Oratorium privatum; pro resolutione plurium dubiorum in praxi occurrentium. Deinde proposito casui de communicando Patrono in Oratorio privato respondetur.

SUMMARIUM.

1 *Oratoria alia sunt publica, alia privata.*

2 *Oratoria sunt publica, si ostium in via publica habeant.*

3 *Oratoria publica gaudent Ecclesiastica immunitate: secus privata.*

4 *Oratoria privata non dicuntur capacia pollutionis.*

5 *Oratoria publica an possint habere januam, per quam habeatur ingressus in domum privatam? Opinio negativa.* 6. *Opinio affirmativa* 7.

8 *Consuetudo interpretativa litterarum Papæ, & Decretorum Sanctæ Congregationis valet, & est attendenda.*

9 *Janua lateralis Oratorii publici, si nocet reverentiæ debitæ loco sacro, est muro claudenda.*

10 *Ecclesiæ plures Parochiales Urbis, & Diœcesis Patavinæ, præter januam publicam, aliam habent introeuntem in domum Parochi.*

11 *Oratoriis publicis potest Episcopus leges præscribere circa tempus celebrandi.*

12 *Episcopus ob gravem causam potest concedere, ut celebretur Missa ex-*

fieri possunt à quocunque Sacerdote. Secus autem quæ sunt in Rituali.

46 *Oratoriis in privatis, quibus diebus non sit celebrandum?*

47 *Familiæ nomine, quæ personæ veniant, pro celebranda Missa in earum præsentia in Oratorio privato?*

48 *Hospites nobiles qui sint, ut audire possint Missam in Oratorio privato?*

49 *Hospitum nobilium famuli satisfaciunt præcepto, audientes Missam in Oratorio privato, ubi eorum Domini hospitantur.*

50 *Famuli necessarii qui sint, ut possint audire Missam in Oratorio privato domus, die festivo.*

51 *Hortulanus, & Castaldus non satisfaciunt præcepto, audiendo Missam in Oratorio privato sui Domini.*

52 *Missam tenetur audire in Oratorio privato Privilegiatus, etsi habeat impedimentum, propter quod non posset ire ad Ecclesiam.*

53 *Bulla Cruciatæ fruens potest habere Oratorium privatum in propria domo, non autem audire Missam, & satisfacere præcepto in alienis Oratoriis privatis.*

54 *Oratorium privatum habens, potest in eo, dum Missa celebratur, recipere sacram Communionem ex devotione à celebrante.*

55 *Celebrans ex universali consuetudine, & ex tacita licentia Episcoporum, & Parochorum, potest communicare adstantes suæ Missæ.*

PRIMUS CASUS.

V*Ir Nobilis ex Indulto Pontificio, Oratorium privatum domi suæ habens; cupit, dum Missam audit in eo, communicari unà cum Uxore bis, tervè in hebdomada à Sacerdote celebrante. Quæritur, an liceat?*

Ad dignoscendum, an liceat administrare Sanctissimam Eucharistiam prædictis nobilibus conjugibus in eorum Oratorio, duo necessaria sunt notanda præmissa.

Primum est; quòd Oratoria alia sunt *Publica*, alia *Privata*. Illa dicuntur *Publica*, quæ consecrata, vel benedicta sunt 1
pro celebratione Missæ de licentia Episcopi, & quorum ostium est in publica via, itaut ad illa cuilibet fideli sit liber accessus *cap. Auctoritate il 4. de Privil. in 6.* Ventriglia *in Praxi fori Eccles. tom. 2. Annot.* 2
19. num. 3. & num. 14. Barbosa *de Jure Ecclesiastico Univ. lib. 2. cap. 8. nu. 11. & seqq.* Cæsar de Panimoll *cap. 88. Annot. 1. n. 12. & 13.* & Bissus *in Hierurgia tom 2. Verb. Oratoria §. 1. & 2.* ubi notat, quòd hæc publica Oratoria diversis nominibus nuncupantur, videlicet *Oraculum Capella, Sacella*, idest *Sacra Cella*, & fusius prosequitur Pignatell. *tom. 6. consult. 98. à num. 1. usque ad num. 31.* qui eruditè ex antiquis Scriptoribus exhaurit denominationem Basilicarum, seu insignium Templorum; ad differentiam humilium Capellarum, seu Oratoriorum, de quorum publicitate est præsumendum; (cessante legitimo documento licentiæ Episcopalis) si in ipsis publicè Missæ Sacrificium celebretur, si extet Campanile, & Campana; si habeant dotem, Altare lapideum stabile, aut sit consecratum; Panimoll. *d. decis. 88. Annot. 1. num. 12. & seqq.* Ventriglia *d. Annot. 19. numer. 16.* Loter. *de Re benefic. lib. 1. quæst. 5. n. 66.* & Genuens. *in Praxi Curiæ Archiepisc. Neapol. cap. 17. num. 4.* Quæ sunt observatu digna, cùm Oratoria publica gau- 3
deant Ecclesiastica Immunitate. Mar. Ital *de Immunit. Eccl. cap. 4. §. 4.* & Farinacius *eod. tract. num. 267.* & sint capacia pollutionis. Passerin. *de Pollut. Eccles. disp. 2. cap. 5. n. 4.* Secus autem si sint Oratoria privata, quamvis in eis de licentia Papæ celebretur Missa. Passerin. *ibid. dict. n. 4.* & alios concordantes cumulat Diana *part. 12. tract. 1. resol. 81.* quæ in coordinato est. *tom. 4. tract. 8. resol. 81.* adeo ut luxurians in Oratorio privato non committat Sacrilegium, neque teneatur 4
in confessione hanc loci circumstantiam aperire. Pellizzar. *in Manuali Regular. tom. 2. tract. 5. cap. 3. num. 44.* Barbos. *de Jure Eccl. lib. 2. cap. 8. nu. 16.* Pignatell. *d. tom. 6. consult. 98. num. 112.* & Diana *coord.*

coord. d. tom. 4. tract. 2. resol. 63. desumpta *ex part. 9. tract. 1. resol. 70.*

Et quoniam, ut diximus, præcipuum requisitum est Oratorii publici, ut ejus Ostium sit in publica via; itaut quilibet fidelis possit ingredi in ipsum; non est levis controversia, an in hujusmodi publi-
5 cis Oratoriis possit Episcopus permittere, ut præter ostium in publica Via; habeant aliam januam; ex qua pateat ingressus in domum privatam, & per quam Patroni procedere possint in ipsum Oratorium? Et nonnullis visum est respondendum, quòd Episcopus dictam secundam januam non possit concedere; nam eatenus Summus Pontifex permittit Episcopis
6 facultatem approbandi, & licentiam concedendi; ut in Oratoriis, & Capellis privatorum, possit Missa celebrari, quatenus ipsa Oratoria, seu Capellæ habeant ostium, quòd immediatè respondeat in viam publicam, & nullum habeant aditum, vel prospectum à loco privato, etiamsi in privato solo constructa sint, & parietes non sint cum ædibus privatorum communes, ut ex mente S. Congregationis notat Fagnan. *in cap. Auctoritate num. 24. de Censibus tom. 5. pag. 287.* Immò Nicolius *Lucubrat. Canon. libr. 5. tit. 33. sub n. 7. limit. 3. pag. 223.* refert Brevis Pontificii declaratorii hæc verba, videlicet: *Ut si Capellæ hujusmodi porta viæ publicæ adjaceat; & in ea nulla alia porta, quæ ad aliquam domum ducat, existat: & quatenus existat, illa omninò claudatur: atque ita à privatis domibus separata sit, ut per eas ad eam accessus, aut prospectus nemini pateat.* Quæ verba transcribit etiam Pignat. *tom. 1. consul. 93. n. 24. in fine.* Et ideò Oratorium publicum non posse habere ostium, per quod ingrediatur in domos privatas dicit Quartus *in Rubr. Missal. par. 3. tit. 10. sect. 1. dub. 3. Vers. Dico secundò.* Passerin. *de Pollut. Eccl. d. disp. 2. cap. 6. n. 3. Vers. Sic etiam.* Et Barbos. *de Jure Ecclesiastico Univ. d. lib. 1. cap. 11. n. 28.* ubi legitur rescriptum S. Congregationis ad Episcopum Colimbricen. *diei primæ Julii 1616.* In quo permittendam esse, ait, celebrationem Missæ in Oratorio propè ædes Andreæ Dalmeidæ Catholici Regis Senatoris extructo, *dummodo idem Oratorium, seu Capella, publico in loco sita sit; atque ita à privatis domibus separata, ut per eas ad Capellam hujusmodi ire minimè possit; ad eamque liber accessus è via publica pateat.*

Nihilominus, quamvis in Oratorio publico sit alia janua, ingressum præbens in 7
domum privatam; posse permitti ab Episcopo celebrationem Missæ, si ostium principale sit in via publica, docent Aversa *quæst. 11. de Euchar. sect. 14.* Hurtad. *part. 2. resol. Moral. tract. 12. cap. 1. num. 2193.* Bardi *in Quæst. Select. lib. 4. q. 10. §. 10.* Quintanadven. *tom. 1. singul. tract. 7. singular. 33. n. 9.* Riccius *decis. 78. n. 5. part. 4.* Alphons. de Leone *de Offic. Capellan. quæst. 3. sect. 1. in fin* Pasqualig *decis. 173.* Thom. Tambur. *de Sacrificio Missæ lib. 1. cap. 4. n. 5.* Jordan. Episcopus Traguerien. *tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 161.* Et novissimè Pignatellus *d. tom. 1. consult. 93. n. 27. & 28.* ubi reddit rationem, quia ingressus privatus, remanente publico, non tollit formam Oratorii publici; nam id publicum dicitur, quod est omnium usui destinatum. *§. fin. Instit. de rer. divis. l. Riparum, ff. eod. l. Prætor. ait, §. fin. Ne quid in loco publ.* Bart. *in l. 1. ff. de Publ. jud.* Alciat. *in l. littus, ff. de Verb. signif.* Et licèt Patroni ejusdem Oratorii ingrediantur in ipsum per viam privatam, tamen eo utuntur tanquam publico, cum sit usui publico destinatum; subsistit enim forma publicitatis ob januam in via publica, & denominatio fit à forma. *l. Cum ex aliqua, ff. de acqu. rer. dom. leg. Quæritur, ff. de Statu hom. lib. 1. ff. de Verb. signific.* Neque via publica, aut flumen perdunt suam publicitatem, quamvis ad illa pateat ingressus è domibus privatis.

Ad auctoritates autem, & Decreta contraria respondet ipse Pignatellus, esse intelligenda, quando ipsa Oratoria ita conjungerentur domibus privatis, ut janua progrediens ex iisdem noceret reverentiæ, quæ debetur loco sacro, secus si ipsa janua daret ingressum in cortile, atrium, aut viridarium, ut passim servatur in omnibus publicis Oratoriis ædi-

ficatis

ficatis per nobiles Venetos in hac Diœcesi Patavina, quorum cùm ingens sit numerus, & omnia præter principalem Januam in via publica, habeant ostium laterale, præbens ingressum in cortilia, seu viridaria Patronorum, constituunt universalem consuetudinem, quæ cùm
8 sit interpretativa Decretorum Sacræ Congregationis, & litterarum Papalium est admittenda, & attendenda. Rota *part.* 9. *recent. decis.* 400. *& part.* 10. *decis.* 59. *n.* 13. Eminentiss. Card. de Luca *de Jurisdict. disc.* 42. *n.* 5. *& de beneficiis discurs.* 27. *n.* 17. *Ac etiam de Parochis discurs.* 14. *n.* 5. videtur enim prohibenda celebratio in prædictis Oratoriis tantummodo, quando Janua esset immediatè conjuncta loco indecenti domus privatæ, & offenderet decorem Oratorii, seu Ecclesiæ, ut ego reperi in hac Diœcesi Patavina, in visitatione Ecclesiæ Parochialis
9 Villæ Sclavoniæ, in cujus Sacristia erat ostium introducens statim in coquinam Parochi; quod, cùm fungerer Visitatoris munere pro Eminentissimo Domino meo Cardinali Barbadico Episcopo Patavino, mandavi illicò claudi muro. Cæterum ubi salva est reverentia loci sacri, nihil refert, si sit etiam Janua lateralis, præter ostium in via publica; prout experientia docet in pluribus Ecclesiis etiam Parochialibus, non solùm
10 hujus Diœcesis, sed etiam Urbis Patavinæ; videlicet S. Thomæ, S. Firmi, S. Cantiani, S. Lucæ, S. Julianæ, S. Danielis, & consimilibus, è quibus datur aditus ad domum Parochialem, vel immediatè, vel mediante Sacristia. Et ab hac opinione non dissentit Passerinus ex adverso allegatus, *d. disp* 2. *cap.* 6. *n.* 3. in cujus fine admittit, quòd Episcopus possit dare licentiam celebrandi in publico Oratorio, quamvis præter Januam publicam habeat etiam aliud ostium ad privatum ingressum; & citat DD. quibus adstipulantur alii apud Dianam *part.* 9. *tract. resolut.* 21. quæ in Coordinato est *tom.* 4. *tract.* 2. *resolut.* 23. & ibi Nald. Homobon. & Lezana.
11 Porrò non est silentio involvendum, quòd in hujusmodi publicis Oratoriis approbandis potest Episcopus leges præscribere circa modum, personas, & tempus celebrandi Missam in ipsis, & præcipuè quòd festivis diebus non celebretur ante Missam Parochialem, ut habetur in Synodo Barberina de anno 1685. *part.* 1. *cap.* 10. *n.* 12. & advertit Bissus *d. tom.* 2. *Verb. Oratoria n.* 109. *§.* 2.

Tandem circa celebrationem Missæ in loco publico non est omittendum concedere concorditer Doctores, quòd Episcopus possit licentiam dare celebrandi extra 12
Ecclesiam pro aliqua vice ob justam, & gravem causam, puta tempore Pestis, (quamvis hoc tempore tutius sit petere licentiam ab Apostolica Sede, ut dicam infra in Casu prudentiali mensis Decembris) vel occasione magni concursus populi, quem Ecclesia non caperet. Zerola *in praxi part.* 1. *Verb. Missa pag.* 226. Valer. *de differ. Utriusque for. d. Verb. diff.* 2. Navar. *cons.* 2. *de Privil. n.* 2. Loterius *lib.* 1. *quæst.* 30. *n.* 15. *in fin.* Barbos. *de offic. & potest. Episc. part.* 2. *alleg.* 23. *à n.* 8. *& 9. & in collectan. DD. super cap. ult. de Privil. in* 6. *n.* 6. Jordan. *d. tom.* 1. *lib.* 4. *tit.* 1. *n.* 121. *&* 122. Thom. Tambur. *de Sacrific. Missæ lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 7. Cujus facultatis exemplum habemus in lectionibus secundi Nocturni S. Fidentii Episcopi Patavini, cujus festum in hac Diœcesi celebratur *die* 16. *Novembris*; ibi enim narratur, quòd cùm ejus sacrum Corpus jaceret incognitum in Villa Pulverariæ, Gauslinus Episcopus Patavinus Ann. 890. accepto nuncio de voce miraculosa Pulverariæ sæpius audita, quæ mandabat sibi referri ut illuc se conferret; cum clero, & populo, *rus Pulverariæ perrexit, erectoque in loco sibi viso* (per soporem) *altari, offerens immaculatam hostiam, sentit sub se terram tremere, quo indicio magis confirmatus Sacrum peragit, & ibidem effodit, suique voti compos invenit loculum, & in ejus opertorio has notas: Corpus B. Fidentii Episcopi.*

Corollarii loco notandum, Capellas 13
existentes in Palatiis Civitatum, in quibus Magistratus Publici conveniunt pro administranda justitia, esse Oratoria privata,

vata, ut declaravit *Sacra Congreg. Concilii Anno* 1648. apud Dianam *Coordin. tom.* 4. *tract.* 2. *resol.* 17. desumpta *ex part.* 9. *tract.* 1. *res.* 35. At in Capellis, & Oratoriis Palatiorum, in quibus resident Publici Rectores Urbium, & Artium nostræ Serenissimæ Reipublicæ Venetæ celebratur Missa, absque ulla limitatione ex Indulto Apostolico, reste Jordano *d. tom.* 1. *lib.* 4.
14 *tit.* 1. *n.* 158. ac etiam in Capellis pro Publicis carceribus. Diana *ubi supra*, & Quartus *d. part.* 3. *tit.* 10. *sect.* 3. *dub.* 3. *in fine*.

Secundum Præmissum: Oratoria privata dicuntur, quæ non in Via publica, sed
15 in Palatiis, & domibus constructa manent: Et hæc sunt in quadruplici differentia, alia enim sunt in Palatiis Cardinalium, alia in Ædibus Episcoporum, alia in Conventibus, seu Grangiis Regularium, & alia in Domibus Nobilium privatorum.

Quod attinet ad Oratoria erecta ad celebrationem Missæ in Palatiis Cardinalium S.R.E. in his celebrare possunt ipsi Cardinales, & in eorum præsentia sui Capellani, ac etiam iisdem Cardinalibus ab-
16 sentibus, & non solum Capellani de familia; sed etiam exteri Sacerdotes; adeo ut non unica tantùm Missa in die, sed plures à pluribus Sacerdotibus possint celebrari; & qui illis interfuerint, etiam si sint exteri, diebus festis, satisfaciunt præcepto; ut eruditè probat Eminentiss. Cardin. Brancatius in sua dissertatione de hac re composita, *De Privileg. Capell. Cardinal.* quam posuit etiam Diana *part.* 6. *tract.* 8. *res.* 40. Et quæ in opere Coordinato habetur *tom.* 9. *tract.* 7. *resol.* 49. quam lectores adire non pigebit, tanquam ornatam juribus, rationibus, & auctoritatibus Doctorum, concludentium Oratoria Cardinalium potiri mixto Privilegio, personali scilicet, & locali; ideoque ibidem tum Cardinales, tum Capellani posse litare per duas horas ante ortum solis, & per duas horas post meridiem; quia Cardinales gaudent omnibus privilegiis, qui-
17 bus potiuntur Episcopi, immò & amplioribus. Gloss. *in cap. fin. de Privil. in* 6. *Verb. Indulgemus*. Manfred. *in tract. de Cardinal. decis.* 214. Villadieg. *de Origin. Card. quæst.* 13. *n.* 63. Barbatia *de Præstan. Cardin. quæst.* 3. *part.* 1. *n.* 6. Jacobat. *de Concil. lib.* 1. *fol.* 36. *col.* 2. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 2. *n.* 1. Diana *part.* 5. *per totum tractatum de Potestate*, & *Privil. Cardin.* positum in Opere Coordinato *d. tom.* 9. *tract.* 7.

Quò verò ad Oratoria in Ædibus Episcoporum constructa, sciendum est, Episcopos habere septem Privilegia, sibi à jure concessa, ut notat Gloss. *in cap. fin. de Privileg. in* 6. 1. Quòd Episcopi etiam in loco interdicto possunt celebrare, vel coram se facere celebrare Missam, janus 18
clausis, & exclusis excommunicatis, & populis interdictis, *cap. Quod nonnullis* 25. *de Privileg.* 2. Quòd Episcopi possunt sibi eligere quemcumque Presbyterum in confessarium; *cap. Ult. de Pœnit. & Remission.* 3. Quòd Episcopi non possunt immediatè excommunicari à Judicibus delegatis, sed priùs cum reverentia monendi, ab ingressu Ecclesiæ prohibendi, & ab officio suspendendi, *cap.* 2. *de offic. & pot. jud. deleg.* 4. Quòd Episcopi nullam censuram inflictam à Jure incurrunt, nisi sint expressè nominati. *cap. Quia periculosum* 4. *de Sentent. excom. in* 6. 5. Quòd Episcopi non tangunt Evangelia, quando jurant. *cap. Ult. de juram. calumn.* 6. Quòd Episcopi in recitatione Divini officii possunt juvari ab aliquo ex suis familiaribus, qui tenetur se conformare cum officio sui Episcopi, absque alia obligatione recitandi juxta proprium ritum. *Clem. Dignum de celebr. Missar.* Et 7. quòd Episcopi possunt habere Oratorium privatum in propriis ædibus, & in eo Missam celebrare, vel coram se celebrare facere; etiam in itinere super altare portatili. *cap. ult. de Privileg. in* 6. Quòd quidem privilegium non esse revocatum à Concilio Tridentino *sess.* 22. *in Decret. de celeb. Missar.* testantur Azor. *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæst.* 4. Beja *p.* 4. *casu* 33. Barbos. *de offic. & pot. Episc. alleg.* 23. *n.* 5. Gavant. *in Man. Verb. Episcopus n.* 8. Ugolin. *de offic. Episc. cap.* 2. *§.* 2. *n.* 4. ubi sic declaratum ait à Sacra Congreg. Novar. *in Sum. Bullar. p.* 1. *Commentar.* 7. *n.* 4. Nicol.

col. *Lucubr. Cant. lib. 5. tit. 33. n. 7. limit. 5.*
& Jordan. *d. tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 132.* qui
subdit, quòd Episcopus celebrans etiam
extra propriam Diœcesim in Oratorio
privato, vel altare portatili, potest dare
Episcopalem benedictionem cum versu:
Sit nomen Domini benedictum, & non
tenetur petere licentiam celebrandi ab
19 Ordinario loci, nisi ex quadam conve-
nientia, ut sibi rescriptum fuit à S. Con-
gregatione anno 1633. dum Venetiis mo-
raretur pro defensione jurium Ecclesiæ suæ
Traguriensis; excepta tamen Urbe Ro-
ma, in qua propter reverentiam Papæ non
permittitur usus altarium portatilium in
privatis domibus absque assensu Sanctita-
tis Suæ. Antonellus *de loco legali lib. 1. cap.
5. n. 5. & 6.* Et demum aliam prærogati-
vam habet Oratorium privatum in ædibus
Episcopi, ut quicunque in eo audiverit
Missam diebus festis, satisfaciat præcepto.
Diana *part. 9. tra. 1. res. 3. n. 4.* reperien-
20 da in opere Coordinato *tom. 4. tract. 2. res.
42.* prout decisum fuisse *à S. Congregatio-
ne Concilii die 22. Septembris* 1640. te-
statur Emin. Card. Brancatius in citata sua
eruditissima Dissertatione *num.* 47. apud
Dianam *d. par. 6. tract. 8. resol.* 40. Coor-
dinatum autem *tom. 9. tract. 7. resol.* 49.
Et in prædicto Oratorio si sit ædificatum,
ut semper permaneat, poterit celebrari
Missa, etiam absente Episcopo, & non
solum ab uno, sed à pluribus Sacerdoti-
bus quacunque die. Pellizzar. *in Man. Reg.
tom. 2. tract. 8. cap. 2. n. 173.* Franc. de
Lugo *de Sacram. lib. 5. cap. 6. quæst. 3. n.
25.* Novar. *in Summa Bull. par. 1. Comm.
80. n. 4.* Thom. Tamburin. *de Sacrific.
Missæ dict. lib. 1. cap. 4. n. 13.* Pasqualig.
decis. 55. n. 3. Quartus *in Rubric. Missal.
par. 3. tit. 10. sect. 2. dub. 4.* & novissimè
Bissus *in Hierurgia tom. 2. d. Verb. Orato-
rium §. 18.* & ratio est, quia hujusmodi
privilegium Episcopale non est personale
tantùm; sed mixtum, idest personale,
& locale, quo conveniens est, ut non
solum tota familia Episcopi, & ejus ho-
spites utantur, sed etiam exteri, ut pra-
xis ubique demonstrat; quidquid docuerit
Diana *Coordinatus tom. 4. tract. 2. resol. 6.
n. 3.* desumpta *ex part. 4. tract. 4. resol.
15.* Qui tamen Diana admittit supradi-
ctam opinionem Pellizarii, si talis con-
suetudo *in d. tom. 4. tract. 2. res. 8. n. 4.
coordinato*, quæ extat in antiquo *par. 3.
tract. 1. resol. 41.*

Quo verò ad Oratoria privata respectu
Regularium; pro vero est supponendum,
antiquitus concessum fuisse Regularibus,
ut *ubicumque fuerint, sine Parochialis ju-* 21
*ris præjudicio, cum Altari valeant via-
tico celebrare*, tum *ex cap. in his* 30. *de
Privileg.* tum ex pluribus Indultis Apo-
stolicis pro diversitate temporum Reli-
giosis institutis per Summos Pontifices
concessis; de quibus, ad satietatem, &
ultra, testantur omnes scriptores Regu-
lares; quorum plurimos refert Pasqualig.
decis. 174. 175. 176. & 177. & Diana
*Coodinatus d. tom. 4. tract. 2. resol. 11. re-
sol. 12. resol. 13. & resol. 14.* quorum Pri-
vilegiorum vigore, asserunt Regulares,
sibi licitum fore, tenere Oratoria privata
pro celebratione Missæ non solum in suis
Monasteriis pro infirmis, sed etiam in
Grangiis, & domibus ruralibus ad pro-
prium commodum, atque Sacerdotum
sæcularium ibi confluentium; & tandem
in quocunque decenti, atque honesto loco,
ac præcipuè iter agendo, posse, Orato-
rium construere, & ibi super Altare por-
tatili celebrare; & etiamsi infirmentur,
in aliqua domo sæculari. Cesped. *de ex-
empt. Regular. cap. 5. dub. 91. dub. 92. &
dub. 94.* Bissus *d. tom. 2. Verb. Oratoria
§. 19. & Verb. Regulares n. 25.*

Cæterum non levis est discordia inter
eosdem Regulares, dum quærunt, an su-
pradicta omnia Privilegia, quibus olim
gaudebant circa Oratoria privata, sint
revocata per Concilium Tridentinum *d.
sess. 22. in Decret. de Observ. in celebr. Mis-
sar.* Quamvis enim Diana cùm multis
asseclis negativam sententiam sustineat in
Opere Coordinato *d. tom. 4. tract. 2. resol.
15.* Quæ in veteri est *part. 4. tract. 4. re-
sol. 106. & part. 9. tract. 1. resol. 34.* quæ
coordinato *d. tom. 4. tract. 2. resol. 16.*
plurimi tamen affirmant, prædicta Pri- 22
vilegia esse revocata, quia Concilium
Tridentinum expressè loquitur de Sæcu-
laribus, & Regularibus. Novar. *in Man.
cap. 25.*

cap. 25. *n.* 82. Suarez *in* 3. *part. tom.* 3. *disp.* 81. *sect.* 3. *in fine*. Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *n.* 2. *in gloss. litt. S.* Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *quæst.* 40. *art.* 9. *conclus.* 4. Barbos. *de Episc. alleg.* 23. *n.* 4. Loterius *lib.* 1. *quæst.* 30. *n.* 15. Jordan. *d. tom.* 1. *lib.* 4. *tit.* 1. *n.* 140. & Antoneli. *de loco legali lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 7. Nobis tamen placet, ob singularem, quam in Regulares profitemur, observantiam, eosdem ad concordiam reducere, dicendo; Concilium Tridentinum funditùs non abrogasse Privilegia prædicta, sed Episcopis dedisse facultatem, quatenus sibi bene videatur, prohibere iisdem Regularibus, ne in Oratoriis privatis celebrent, ait enim Concil. *d. sess.* 22. *in cit. Decret. Nevè patiantur privatis in domibus, atque omninò extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab iisdem Ordinariis designanda, & visitanda, Sanctum hoc Sacrificium à Sæcularibus, aut Regularibus quibuscunque peragi.* Igitur possunt uti antiquis privilegiis circa Oratoria privata, nisi ab Episcopis prohibeantur, quibus propterea competit facultas prohibendi. Quartus *in Rubr. Miss. d. p.* 3. *tit.* 10. *sect.* 2. *dub.* 8. *Vers. Secunda Sententia*. Diana, hanc distinctionem assequutus *par.* 6. *tract.* 8. *resol.* 39. Quæ coordinata est *d. tom.* 4. *tract.* 2. *resol.* 13. *§.* 1. & Eminentiss. Card. de Lugo *de Sacr. Euch. disp.* 20. *n.* 51. in hac autem Diœcesi Patavina hujusmodi prohibitio legitur in Synodalibus Constitutionibus *par.* 1. *cap.* 10. *§. Nullus*. Et bene facerent Episcopi, si visitarent in Conventibus Oratoria privata, in quibus Regulares celebrant Missam.

Hinc est quòd Sacra Congreg. Concilii *die* 14. *Novembris* 1644. respondit Archiepiscopo Calaritano, posse procedere contra Sacerdotes, tàm Sæculares, quàm Regulares volentes celebrare in Capellis Palatii Civitatis, post edictum prohibitorium ipsius Archiepiscopi. Diana *part.* 9. *tract.* 1. *res.* 35. posita in Opere Coordinato *to.* 4. *tract.* 2. *res.* 17. Et in Civitate Genuensi, cùm nonnulli Regulares præsumerent in Oratorio privato Nobilis personæ non solum semel in die, sed plures Missas celebrare (quòd etiam vidi eos practicare in hac Patavina Diœcesi in Villa Sermedulæ in Oratorio privato DD. Comitum de Borromæis) & id facerent etiam diebus solemnioribus in Brevi Apostolico exceptis, prætextu suorum Privilegiorum; Archiepiscopus illius Urbis prohibitionem fecit sub pœna interdicti in Oratorium, & suspensionis in Regulares celebrantes, & re delata ad Sacram Rituum Congregationem *die* 23. *Februarii* 1667. responsum fuit ad favorem Archiepiscopi, ut refert Bissus *in Hierurgia to.* 1. *in Verb. Altare n.* 245. *§.* 3. ex quibus comprobatum remanet, Regulares subjectos esse auctoritati Episcopali circa celebrationem Missæ in Oratoriis privatis; & eorum Privilegia nil valere, Episcopo prohibente, quod, quæso, notent Episcopi; dedecet enim eos ignorare proprias facultates.

Tandem quoad Oratoria privata, constructa in domibus Procerum, & nobilium personarum; sciendum est de jure fuisse prohibitum, Sacrum facere in domibus privatis, *cap. Tabernaculum*, & *cap. Unicuique de consecr. dist.* 1. Nisi ex justa causa Episcopus licentiam dedisset, *cap. Missar. eadem dist.* 1. *cap. Quidam* 18. *q.* 2. Porrò tum ex Episcoporum nimia Indulgentia, tum ex Privilegiis Apostolicis superabundanter Regularibus concessis, ita excreverat abusus privatorum Oratoriorum, in quibus cum irreverentia sacrificium Missæ celebrabatur, ut Sacrum Tridentinum Concilium *sess.* 22. *in Decreto supracitato de observand. & evitand. in celebrat. Missæ* statuerit, non esse amplius extra publicam Ecclesiam celebrandum, & commiserit Episcopis, ne paterentur in privatis domibus Sacrum fieri. Verùm quia Concilium modestis verbis usum fuit in hac prohibitione; plurimi Episcopi prædictum Decretum Conciliare non exequebantur, immò contra ipsum operabantur, unde Sacra Congregatio Concilii jussu Pauli Papæ Quinti *die* 10. *Martii* 1615. scripsit litteras Encyclicas, relatas à Nicol. *Lucubrat. Canonic. dict. liber* 5. *titul.* 33. *numer.* 7. à Novario *in* 23

Sum.

Sum. Bullar. d. part. 1. Comment. 8. n. 2. & à Fagnano (tunc Secretario, & scriptore earumdem *in cap. Auctoritate n. 18.*
24 *de Censibus tom. 5. p. 286.*) per quas declaratum fuit, nulli Episcopo licere, facultatem facere cuicunque personæ, in Oratorio privato audiendi, celebrandive Missam absque obtentu Apostolici Privilegii. Igitur ab eo tempore citra omnes Episcopi abstinuerunt à prædicta concessione; & personæ nobiles cœperunt recurrere ad Apostolicam Sedem pro Indulto Apostolico privati Oratorii in suis
25 domibus; cujus quidem Indulti nunc frequens est usus; ideòque ipsius clausulæ hic breviter, & summariè sunt ponendæ, exponendæ, atque explicandæ. Itaque Breve Apostolicum Oratorii privati incipit.

I. *Innocentius Papa Duodecimus*. Sic enim nominatur Summus Pontifex hodie regnans, creatus *die 12. Julii anno* 1691. qui antea vocabatur *Antonius Cardinalis*
26 *Pignatellus Neapolitanus*, quem Deus successibus felicissimis sospitet, continuaque protectione custodiat. Cœpit autem hæc nominis mutatio in *Sergio* hujus
27 nominis *Papa Secundo* circa annum 844. qui cùm ante assumptionem ad Potificatum vocaretur *Osporch*, ob dicti nominis indecentiam, illud mutavit, & se *Sergium* appellavit. Platina *in ejus Vita in princ.* Jacob. Philipp. de Bergom. *in Chronic. lib. 11. ann.* 846. Menochius *de Arbitrar. Judic. casu* 318. *n.* 4. ubi fieri notat hujus nominis mutationem, quam deinde post Sergium amplexi sunt omnes Romani Pontifices, ad denotandam Majestatem, & excellentiam Pontificatus, est enim justum, ut qui omnibus præesse debet, non amplius nomine antiquo appelletur, sed novum nomen habeat, sicut de novo effectus est omnium Dominus, & Dei Vicarius. Concordant Gonzalez *ad Reg. 8. Cancell. Glos. 1. numer.* 44. & Bonacina *de Censuris in Bulla Cœnæ tom. 3. disp. 1. quæst. 1. punct. 2. n. 7. 8. &* 9. Cæterum P. Antonius Foresti *in suo Mappamundo tom. 3. in princ. cap. 3. n.* 11. advertit ex Anastasio Bibliothecario supradictam Platinæ narrationem esse fictitiam, & mutationem nominis in Papa fuisse introductam, vel ab Adriano III. vel à Joanne XII.

II. *Dilecto Filio* (exempli gratia) *Bonifacio Comiti de Borromeis*. Errorem nominis, seu cognominis, non vitiare gratiam, quando constat de persona, cui con- 28
cessa est, asserunt omnes Doctores. Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 21. n.* 37. Rota *decis.* 87. *n.* 3. *decis.* 319. *n.* 1. *& dec.* 566. *n. 3. part. 2. recent.* Layman *lib. 1. tract. 4. cap. 22. n.* 27. Diana *part. 8. tract. 3. resol.* 63. *&* 64. Quæ in Coordinato sunt *tom. 3. tract. 2. resol.* 107. *&* 108. Nam Papa intendit gratiam facere petenti, sive sit Petrus, sive sit Paulus, sive Franciscus; Justus *de Dispens. Matrim. lib. 1. cap. 4. n. 54. 55. & 56.* ubi excipit; si petatur dispensatio in forma pauperum, ne detur locus fraudibus in emolumentis officialium Romanæ Curiæ. At hæc doctrina cum grano salis est intelligenda, ut scilicet Breve Apostolicum non sit invalidum; sed ad ejus executionem devenir non possit, nisi prius remittatur Romam, & ibi error corrigatur. Thom. de Rosa *de Executor. litter. Apostolic. part.* 1. 29
cap. 5. n. 269. & 270. Loter. *lib. 3. quæst. 34. per totum*, & Amygden. *de Stylo Datariæ lib. 1. cap. 10. num.* 4. Nisi error nominis, aut cognominis versaretur in aliqua syllaba, vel littera, ut si impetrantis nomen esset *Antoninus*, seu *Bernardinus*, & in Breve diceretur *Antonius*, vel *Bernardus*; aut vice versa; vel si Orator nominaretur duplici nomine, veluti *Joannes Maria*, *Antonius Maria*, *Joannes Petrus*, & unum tantùm nomen esset scriptum: tunc enim Breve exequendum foret. Loter. & de Rosa *ubi supra*. Corrad. *de dispensationibus lib. 7. cap. 5. n.* 8.

III. *Civitatis, vel Diœcesis Paduanæ*. Pariter si circa hanc clausulam irrepsisset error, & expressa fuisset alia Civitas, vel Diœcesis, validum esse Breve Oratorii 30
privati asserit Quartus *in Rubric. Miss. d. par. 3. tit. 10. sect. 3. dub. 1. difficul.* 1. cum Diana *part. 1. tract. 10. resol.* 36. jacente *in Coordin. dict. tom. 3. tract. 2. resol.* 109. Dummodò tamen sit certitudo circa per-

personam impetrantis. Quandoquidem, si dubium esset, cuinam personæ fuisset gratia concessa, in hoc casu opus esset correctione ante executionem; resultante incertitudine circa personam impetrantis; cùm enim sint (exempli gratia) Comites de Borromeis Florentini, Mediolanenses, & Patavini; error Civitatis, & Diœcesis incertum facit, cui ex his Comitibus Papa voluerit gratiam facere. Monet. *de Commut. ultimar. volunt. cap.* 12. *conclus.* 9. *num.* 206. Justus *d. lib.* 1. *cap.* 4. *à num.* 59. *& seqq.* Non inficiamur, quòd si post obtentum Breve, Comes de Borromeis Patavinus transferret Florentiam, seu Mediolanum habitationem suam, potiri posset eodem Breve. Tamburin. *de Sacrif. Missæ lib. primo cap.* 4. *§.* 4. *num.* 2. Bissus *in Hierurg. d. Verb.*
31 *Oratoria num* 109. *§.* 5. Ea ratione quia Privilegium est personale, & sequitur personam, quocunque ierit. In Brevibus Apostolicis, quæ impetrantur per Nobiles Venetos pro habendo Oratorio privato, ponuntur hæc Verba: *ut in Civitate, & Diœcesi Venetiarum* illud habere possint. Dubitatum fuit an virtute eorumdem Brevium sit eis permittendum Oratorium privatum in Diœcesi hac Patavina; Et his respondi affirmativè ad favorem DD. de Gritis, & DD. de Sagredis; tum ex supracitata doctrina, quòd gratia est personalis, & sequitur personam, quocunque ierit, etiam extra Diœcesim; tum quia totum Dominium Venetum dicitur Diœcesis Nobilium Venetorum; qui idcircò à quocunque Episcopo hujus Serenissimi Dominii possunt absolvi, dispensari, ac etiam ad ordines promoveri. Jordan. *tom.* 1. *libr.* 3. *tit.* 3. *num.* 89. *& tit.* 6. *num.* 66. ex rationibus, & Doctoribus ibi per eum allegatis.

IV. *Qui, ut asseris, de Nobili gene-*
32 *re procreatus existis*. Deficiente nobilitate corruit Indultum, quia hæc est conditio essentialis, propter quam Papa concedit Oratorium privatum. Felin. *in cap. Ad aures, de Rescript.* Rota coram Ludovis. *decis.* 214. *n.* 2. & coram Merlin. *decis.* 229. *num.* 1. Tamburin. *d. lib.* 1. *cap.* 4. *§.* 4. *n.* 3. 4. 5. & Quartus *d. part.* 3. *tit.* 10. *sect.* 3. *dub.* 2. qui duo Auctores dicunt, non sufficere nobilitatem ex privilegio, neque ex parte Matris tantùm. Sed contrariam esse verius, & utrumque sufficere in præsenti materia Oratorii privati docet Pignatell. *d. tom.* 6. *consult.* 98. *num.* 44. *&* 45. Nam dicta clausula non ponitur à Papa taxativè, sed demonstrativè, & de Jure nobiles ex Privilegio admittuntur ad ea, pro quibus requiritur nobilitas sanguinis, ut in praxi observatur in Republica Veneta circa nobiles noviter factos ex Privilegio Serenissimi Magni Consilii. Garzia *de nobilitate gloss.* 1. *§.* 2. *num.* 50. *& gloss.* 35. *num.* 48. Tiraquell. *eod. tract. cap.* 6. Et qui natus est de Matre nobili dicitur procreatus de parentela, & de genere nobili, quia nobilitas ab ascendentibus provenit in descendentes, *l. fin. ff. de Senator.* Rota coram Durano *decis.* 8. *num.* 7. *& part.* 3. *recent. decis.* 220. *num.* 1. Et in materia favorabili sufficit nobilitas ex Matre. Bald. *cons.* 183. *in fin. lib.* 1. Rota *decis.* 575. *num.* 5. *part.* 4. *recent.* Et solùm attenditur nobilitas ex Patre, quando requiritur nobilitas absoluta, & in stricta significatione. Rota coram Duran. *decis.* 294. *n.* 8. Non est autem necessaria probatio nobilitatis, si nota sit Ordinario, ad quem spectat executio Brevis, quia non committitur ei, ut se judicialiter informet, & sic sufficit, si notum sit fundamentum gratiæ: quòd si nobilis advenisset noviter in Diœcesim Episcopi; tunc esset justificanda nobilitas extrajudicialibus probationibus. Pignat. *d. tom.* 6. *cons.* 98. *n.* 49.

V. *Ut in privato domus tuæ solitæ habitationis Oratorio*. Ex hac clausula, si Nobilis mutet habitationem posse novum Oratorium in nova habitatione construere, & in eo celebrare facere, tam in eadem Civitate, & Diœcesi, quàm alibi docent DD. eòquia, ut supra notavimus, Privilegium est personale, & sequitur personam. Tamburin. *d. lib.* 1. *cap.* 4. *§.* 4. *num.* 6. prævia tamen approbatione nova Episcopi. Quartus *d. part.* 3. *tit.* 10. 34
sect. 3. *dub.* 3. Pignatell. *d. tom.* 6. *consult.* 98. *num.* 58. 59. *&* 60. ubi concedit, quòd si Nobilis solitus sit habitare diver-

C fas

sas domos, exempli gratia unam in Urbe,
tempore hyemali, aliam ruri tempore
æstivo, poterit in utraque domo habere
privatum Oratorium; quando Verba Bre-
vis Apostolici non stent restrictivè, & ta-
xativè; sed posita sint demonstrativè; &
in dubio stare demonstrativè docet Rota
part. 1. *divers. dec.* 442. *num.* 3. & coram
Merlino *dec.* 328. *num.* 12. Card. Parisius
lib. 4. *cons.* 4. *num.* 36.

VI. *Ad hoc decenter muro extructo, & ornato; ab omnibus domesticis usibus libero;* idest in formam Capellæ cum Al-
35 tari, & Sacra Imagine; at quatuor muri
non sunt necessarii, sed tres sufficiunt,
si prospectus claudatur vel januis ligneis,
aut tela. Super fornicem, aut tectum
hujusce Oratorii potest tolerari cubicu-
lum; sed per ipsum Oratorium non est
tolerandus transitus ad alia cubicula: ne-
que in illo conservandæ res domesticæ; ut
docent Quartus *d. part.* 3. *tit.* 10. *sect.* 3.
dub. 4. *per totum*. Tamburin. *d. lib.* 1. *c.* 4.
§. 4. *num.* 8. & 9. & Pignatell. *d. cons.* 98.
num. 36. *tom.* 6. Qui omnes advertunt,
posse ad libitum Patroni dictum Orato-
rium iterum reduci ad domesticos usus,
atque profanos, quia non est locus Sacer,
& non gaudet immunitate, neque per car-
nalem copulam in eo committitur Sacri-
legium, ut diximus supra.

VII. *Per Ordinarium loci prius visitando, & approbando;* idest per Episco-
pum, aut ejus Vicarium, vel alium Vi-
sitatorem ab eo delegatum, sive à Vica-
rio Capitulari, sede Episcopali vacante;
36 ac etiam à Prælato inferiori habente qua-
si Episcopalem Jurisdictionem, toties,
quoties mutaretur, seu erigeretur novum
Oratorium; ac etiam quandocunque sic
placeret ipsi Ordinario, ad videndum,
an manuteneatur cum debita decentia;
semper tamen gratis, & absque procura-
tione. Tamburin. alios allegans *d. §.* 4.
n. 11. 12. & 13. Quartus *d. sect.* 3. *dub.* 5.
& Pignatell. *d. tom.* 6. *consult.* 98. *nu.* 38.
37 ubi advertit, Ordinarium peccare mor-
taliter approbando Oratorium, quod ca-
ret qualitatibus expressis in Indulto Pon-
tificio, & licentiam, quam daret, esse
nullam.

VIII. *Ac de ipsius Ordinarii licentia, ejus arbitrio duratura.* Si Oratorium
sit decenter ornatum, Episcopus non po-
test licentiam celebrandi negare, & si il-
lam concesserit, non valet absque justa
causa eam revocare, aliàs in utroque ca-
su datur appellatio; quia Papa non remit-
tit executionem Brevis liberæ voluntati 38
Ordinarii, sed ejus arbitrio, quod signi-
ficat arbitrium boni Viri, & necessita-
tem exequendi, & non impediendi, nisi
ex causa rationabili. Pignatel. *d. cons.* 98.
num. 41. & 42. Tamburin. *dict. lib.* 1. *de
Sacrific. Miss. cap.* 4. *§.* 4. *à numer.* 14. *us-
que* 18. Quartus *dict. sect.* 3. *dub.* 5. *diffi-
cult.* 2. ubi omnes advertunt per mortem 39
Episcopi minimè expirare dictam licen-
tiam, neque per mortem Papæ cessare
gratiam Indulti concessi, etiamsi morere-
tur ante constructionem Oratorii. Pi-
gnatell. *ibid. num.* 53. & 54. Sufficit au-
tem, quocunque modo constet de licentia
Ordinarii sive per litteras, sive per De-
cretum, sive per mandatum; cujus for-
mulam extendit Thomas de Rosa *d. tract.
de Executor. litterar. Apostol.* in fine Ope-
ris *pag.* 491.

IX. *Unam Missam pro unoquoque die*.
Et ideò peccarent mortaliter tum Sacer-
dotes celebrantes, tum Patroni Oratorii
permittentes celebrari ultra unam Mis- 40
sam in die; quia esset Sacrum facere in
loco inepto, deficiente voluntate Papæ,
qui non concedit, nisi unam Missam in
die. An autem Regulares virtute suorum
Privilegiorum possint eadem die plures
Missas in Oratorio privato alicujus viri
nobilis celebrare? diximus supra. Negat
enim Pignatell. *dict. tom.* 6. *cons.* 98. *num.*
68. tam circa ipsos Regulares, quàm cir-
ca habentes Bullam Cruciatæ, quamvis
contrarium doceant Moralistæ; quos al-
legat, & sequitur Tamburin. *de Sacrific.
Missæ dict. lib.* 1. *cap.* 4. *§.* 3. *numer.* 3.
& sequentibus quibus non videtur con-
tradicendum, cessante contradictione,
seu prohibitione Episcopi; & concur-
rente communi observantia, atque con-
suetudine interpretativa Indultorum Apo-
stolicorum circa celebrationem plurium
Missarum in Oratorio privato, eadem
die,

die, quam absque scrupulo practicant Regulares, ut ego pluries vidi in hac Diœcesi *cap. Quod dilecto. De consang. & affinit.* Rota *par. 1. divers. decis. 574. n. 3. decis. 944. n. 6.* coram Buratto; & coram Alex. Octavo *decis. 165. n. 20.*

X. *Dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri con-*
41 *cessa non fuerit.* Si tamen domus esset ita ampla, ut in eadem habitarent duæ familiæ nobiles, ut Venetiis sæpè accidit, quælibet familia posset habere suum speciale Indultum, & proprium Oratorium. Pignatell. *d. tom. 7. consult. 98. n. 61. & 62. & seqq.* ubi *num. 65.* bene advertit, quòd locator medietatis domus non posset uti Oratorio existente in parte domus locatæ; ea enim pars non possidetur à locatore, sed à familia conductrice. Bartol. *in l. 1. §. fin. n. 17. ff. Uti possidetis, & cons. 40. n. 6. lib. 4.* Rota *decis. 315. n. 2. part. 1. divers. & part. 2. recent. decis. 208. num.*
42 *2.* Quòd si impetraretur secundum Breve pro Oratorio privato nondum expirato primo, non esset nullum, quando expectaretur expiratio primi pro usu hujus secundi: quod ex nunc, & non ex tunc censetur datum, *lib. 1. §. 1. ff. de leg. 3.* Gloss. *in cap. Non firmatur. De Reg. Jur in 6.* & Calder. *cons. 2. num. 3. de Constitut.* Pignatell. *ubi supra n. 66.* Quæ est doctrina notabilis pro Brevibus Indulgentiarum impetratis antequam priora sint expirata.

XI. *Per quemcunque Sacerdotem ab eo-*
43 *dem Ordinario approbatum sæcularem, seu de Superiorum suorum licentia Regularem.* Idest generica approbatione ad celebrandum in Diœcesi; quia non requiritur lincentia specialis pro celebratione Missæ habenda in Oratorio privato: Tamburin. *d. lib. 1. cap. 4. num. 23.* Bissus *dict. Verb. Oratoria §. 12.* & Pignatell. *ead. consult. 98. n. 83. & 84.*

XII. *Sine tamen quorumcunque Jurium*
44 *Parochialium præjudicio.* Jura Parochialia sunt, receptio Decimarum, & oblationum; administratio Sacramentorum; Jus sepulturæ, & similia, quæ in Oratoriis privatis fieri non possunt, absque Episcopi, vel Parochi expressa licentia. Tamburin. *dict. cap. 4. §. 4. num. 24. & 25.* Pignatell. *d. consult. 98. num. 85.* Bissus *d. Verb. Oratoria §. 13. & in Verb. Missa n. 211. §. 15.* ubi ex Toneil. *in Sacr. Enchirid. lib. 1. cap. 2. §. 2. num. 14.* ait, non videri illicitum in Oratorio privato benedicere candelas, cineres, & palmas; quæ assertio posset fulciri illa Magistrali doctrina Gavanti *in Rubric. Missal. part. 4. tit. 19. n. 1. & 20.* quam refert. Pignatell. *tom. 5. consult. 76. num. 11.* quòd scilicet benedictiones existentes in Missali possunt fieri à quocunque Sacerdote citra præju- 45
dicium Jurium Parochialium; quæ verò sunt in Rituali à solo Parocho sunt faciendæ. Cæterum, ut ait Bissus *d. §. 15.* bonum est abstinere à novitatibus in Oratoriis prædictis.

XIII. *Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis D. N. Jesu Christi, nec non aliis solemnioribus festis diebus exceptis.* Idest prædictarum festivita- 46
tum dies prima tantummodo; non autem secunda, & tertia die festiva. Pro aliis solemnioribus festis diebus, intelliguntur festi dies *Epiphaniæ, Annunciationis, & Assumptionis Deiparæ, SS. Apostolorum, Petri, & Pauli, ac Omnium Sanctorum,* ex Decreto S. Rituum Congregationis. Pignatell. *d. tom. 6. cons. 98. num. 75.* qui rationem reddit, scilicet ob commemorationem magni beneficii, his diebus festis à Deo recepti, cujus causa convenit, ut fideles Ecclesiam adeant ad gratias agendas. Quoad festum Patronorum servandam esse Diœcesis consuetudinem, docent Bardi, & Gavant. apud Tamburin. *dict. lib. 1. cap. 4. §. 4. num. 27.* & Pignatell. *dict. consult. 98. num. 76. & n. 77.* subdens, non censeri prohibitum celebrare in Oratorio privato feria quinta, & Sabbato majoris hebdomadæ, Regulares autem non posse his solemnioribus diebus celebrare in Oratorio privato, si Episcopus prohibeat, diximus supra *ex Decreto S. Rituum Congregationis die 23. Februarii 1667.*

XIV. *In tua, & familiæ tuæ præsentia celebrare facere.* Nomine familiæ 47
veniunt omnes, qui attinent ad ipsum Patronum Oratorii, vel ratione *Parentelæ,*

C 2

telæ, ideſt Agnati, Cognati, & Affines; etiam ſpurii, ſi ſecum in eadem domo convivant, vel ratione *Servitii*, ob quòd ſtipendium habeant, licèt non ſint ejus commenſales, & non dormiant in eadem domo. Cardin. Tuſchus *lit.* F. *concl.* 72. *n.* 11. 27. & 30. Pignatell. *d. conſult.* 98. *n.* 91. & 92. & 103. Tambur. *d. cap.* 4. *§.* 4. *n.* 28. 29. & 30. Biſſus *d. tom.* 2. *Verb. Oratoria §.* 15. & ideò ad hunc effectum dicitur de familia Hortulanus, Factor, Villicus, Capellanus, qui ut ſatisfaciat Præcepto audiendi Miſſam, celebrando in privato Oratorio, debet eſſe ſtipendiatus à Patrono pro hoc munere obeundo; alioquin, ſi vocetur ob manualem eleemoſynam ad litandum, tenetur audire Miſſam in Eccleſia diebus feſtis, quòd à paucis credo ſervari. Pignatell. *d. conſ.* 98. *n.* 97. & licèt Biſſus *d. §.* 15. doceat, quòd convivens cum ipſo Patrono ratione amicitiæ, contubernii, ſi non ſit conſanguineus, vel ſtipendiatus, non ſatisfaciat Præcepto, audiendo Miſſam in Oratorio privato diebus feſtis; ego contrarium ſentio; quia & is verè eſt de familia, qui firmiter ibi habitat; puta ſi ſit amicus ibi refugii cauſa degens, bannitus à ſua patria, vel inimicitias habens, quarum cauſa deſeruit propriam habitationem, ut frequenter accidit in hac Civitate Patavina. At Pediſſequæ, & famuli ad comitandum Dominos, dum exeunt domo ſtipendiati, ſed non conviventes ſecum in eadem domo, non ſatisfacerent Præcepto adſtantes, dum Sacerdos litat in Oratorio privato. Trullench. *lib.* 1. *in Bull. Cruc. §.* 1. *dub.* 5. *n.* 2. Pignatell. *d. conſult.* 98. *n.* 106. Porrò Miſſam celebrari poſſe in Oratorio privato, etiam abſente Patrono, ſi aliquis de familia ſit præſens, omnes DD. concedunt, nam ea Verba, *In tua, & familiæ tuæ præſentia* non ſtant conjunctivè, ſed disjunctivè, & ſonant *in tua, vel in familiæ tuæ præſentia*. Biſſus *d. tom.* 2. *Hierurg. Verb. Oratoria*, *§.* 15. *in fine*. Caſtropal. *part.* 4. *tract.* 25. *diſp. Unica punct.* 6. *num.* 9. & Pignatell. *d. tom.* 6. *conſult.* 98. *num.* 99.

XV. *Necnon in Hoſpitum tuorum Nobilium præſentia*. En duplex conditio, *Hoſpes* ut ſit, & *Nobilis*. Illi ſunt Hoſpites, qui ſunt recepti à Domino ad ejus 48
menſam ex occaſione temporanea, etiamſi ut ſtent ad prandium ea die; vel ad videndam Proceſſionem inde tranſituram. Gobat. *de Sacrament. tract.* 5. *num.* 371. Biſſus *d. Verb. Oratoria §.* 17. Nobiles non requiruntur ex genere; ſed lato modo ex quacunque cauſa, ut ſunt Divites, Doctores, Medici, Advocati, & Cives; dummodo non exerceant ea, quæ ſunt contraria nobilitati. Tiraquell. *de Nobilit. cap.* 4. & *ſequen.* Garzias *eod. tract. gloſſ.* 48. *§.* 3. Pellizzar. *in Manual. Regul. tom.* 2 *tract.* 8. *q.* 13. & Pignatell. *d. conſul* 98. *n.* 100. 101. ubi advertit, quòd hoc Privilegium non extenditur ad famulos eorumdem hoſpitum, quia ipſi famuli 49
non ſunt nobiles; ſed hæc ratio me non convincit, ſiquidem benignitas Pontificis extendit gratiam ad famulos Patroni domi, quamvis non ſint nobiles, eò quia ſunt neceſſarii ipſi Patrono; ergo dicendum venit, quòd famuli hoſpitum nobilium, quia ſunt neceſſarii & ipſi ſuis dominis, ad quem effectum illos ſecum conducunt, debeant, & ipſi participare de eadem gratia Pontificia, & ſatisfacere præcepto Miſſæ, eam audientes in Oratorio privato illius domus, ubi hoſpitantur: ne ſint pejoris conditionis, quàm famuli continui prædictæ domus, ubi enim eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem Juris diſpoſitio, *l. Illud*, *ff. ad l. Aquiliam*. Thomaſett. *Reg.* 319. & quamvis Privilegium ſit ſtrictè interpretandum. *cap. Porrò*, *cap. Ex parte*, & *cap. Petiſtis*, *de Privil.* tamen poteſt extendi, quantum extenditur mens concedentis. Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. tom.* 1. *tit.* 5. *num.* 13. Et eſt credendum, mentem Pontificis eſſe, dum admittit famulos neceſſarios Patroni nobilis ad hanc gratiam, admittendos fore etiam famulos neceſſarios hoſpitum nobilium: præcipuè ſi ſint Matronæ nobiles, quarum famulas non deceret, recedere ab ipſis, ut in aliqua diſtanti Eccleſia rurali Miſſam quærerent audiendam.

XVI. *Volumus autem quòd familiares ſervitiis ſuis non neceſſarii, ibid. Miſſæ intereſ-*

teressentes, *ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festivis de praecepto minimè liberi censeantur*. Quatuor
50 sunt circa hanc clausulam notanda. *Primum*, quòd illi censentur familiares necessarii, qui non solùm sunt necessarii servitio personali Patroni, sed etiam sunt necessarii servitio communi domus; atque adeo nemo excluditur ex iis, qui sunt in aliquo actuali servitio, concernente domum Privilegiati: & cùm necessitas, & utilitas in jure aequiparentur. *cap. In causis. De Re judic. & cap. Post translationem. De Renunciat.* Abb. *in cap. Ut. super. De Reb. Eccl. non alien.* illi omnes dicuntur famuli necessarii, qui sunt utiles in aliquo servitio ipsi Domino, attento statu, & dignitate ejusdem Domini Privilegiati. Pignatell. *d. tom. 6. consult.* 98. *n.* 107. 108. Et ideò Cubicularii, & Cubiculariae, Secretarius, Auriga, Coquus, Parafrenarii, quibus non convenit deserere proprium Dominum, eumve solum domi relinquere, reputandi sunt necessarii ejus servitio; & capaces Privilegii audiendi Missam in Oratorio privato illius domus. *Secundum* est, quòd qui superflui
51 sunt, vel servitio actuali tunc non necessarii, puta Hortulanus, Custos domus, vulgò *Castaldo*, & si qui similes, tenentur ire ad Ecclesiam, non attenta opinione Homoboni, Pellizzarii, & Castropalai, quos citat, & refutat Tambur. *dict. lib. 1. cap. 4. §. 4. num.* 34. & 35. non est enim eorumdem bona ratio, quòd his temporibus cessante obligatione audiendi Missam in Parochiali Ecclesia, possit audiri in Oratorio privato, & sic satisfieri praecepto; nam ad praecepti satisfactionem requiritur, ut Missa audiatur in Ecclesia publica, ut publicus cultus Deo reddatur secundùm ritum Sanctae Matris Ecclesiae, & sacros Canones, tum antiquos *in cap. Tabernaculum, de Consecrat. distinct.* 1. tum Concilii Tridentini *d. sess.* 22. *in Decreto de Vitan. & observ. in celebrat. Miss.* Et ideo eorundem Homoboni, & Pellizzarii ratiocinationem Eminentiss. Cardin. Brancatius *in dissertat. de Privileg. Cappell. Cardinal. pag.* 30. vocat falsam, & divinatoriam. *Tertium* est, quòd si quis non posset adire Ecclesiam diebus festis de Praecepto, ad Missam audiendam, ob legitimam causam, non teneretur eam audire in privato Oratorio; etiamsi ibi eam posset audire; & non esset ex privilegiatis; praeceptum enim non obligat ad id, per quod adimpleri non potest. Pignatell. *dict. consult.* 98. *num.* 108. Diana Coordinatus *tom. 4. tract. 2. resolut.* 42. *§.* 5. Quae desumpta est *ex par. 9. tract. 1. resol.* 3. *Quartum est*, quòd Privilegiatus audire Missam in Oratorio privato, tenetur ibi eam audire, cessante legitimo 52
impedimento accedendi ad Oratorium, puta gravis infirmitatis; quamvis eo impedimento excusaretur accedere ad Ecclesiam publicam; praeceptum enim audiendi Sacrum diebus festis obligat omnes non impeditos; at Privilegiatus, habens Oratorium privatum, non est impeditus respectu privilegii, quod datum est non ad tollendam obligationem audiendi Missam, sed ad facilitandum adimplementum obligationis; ut si Papa mihi concederet, ut jejunare possem comedendo carnes, essem obligatus semel in die carnem, cibumque sumere, & sic jejunare. Nugnus 3. *part. qu.* 83. *art. 6. dub.* 3. Pignat. *d. consf.* 98. *num.* 110. alias rationes adducens contra Suarezium, & Dianam contrarium docentes *in d. §. 5. res. coord.* 42. *tom. 4. tract.* 2.

Tandem quia plurimi Regulares allegati per Tamburin. *de Sacrific. Missae dict. lib. 1. cap. 4. §. 4. num.* 37. pro certo supponunt, habentem Bullam Cruciatae posse die festo audire non solùm unam, sed plures etiam Missas; non tàm in Oratorio privato propriae domus, quàm alienae; advertit Pignatell. *d. tom. 6. consult.* 53
98. *num.* 109. suppositum non esse verum: siquidem ad summum Bulla Cruciatae concedit, ut ea fruens possit de licentia Ordinarii, & Commissarii obtinere Oratorium privatum in propria domo; & subdit rationem, quia cùm ferè omnes habeant Bullam Cruciatae, etiam homines infimae conditionis, si possent in quibuscumque privatis Oratoriis unam, vel plures Missas diebus festis audire, destrueretur publicus cultus Divinus,

nus, qui litando in publicis Ecclesiis Deo redditur, & ideò Sacra Congr. Concilii *die 4. Novembris 1648.* interrogata ab Archiepiscopo Calaritano: *An Privilegium Bullæ Cruciatæ pro hujusmodi Oratoriis, & Altaribus, ac Missarum celebratione in dicta Diœcesi possit suffragari? Item, an quatenus dictæ Capellæ sub Decreto S. Concilii, nec non dicto Decreto Pauli V. & litterarum prohibitione comprehendantur, & Bulla Cruciatæ non suffragetur, liceat Archiepiscopo contra Sacerdotes tàm Sæculares, quàm Regulares in eisdem Capellis celebrare volentes, post edictum Archiepiscopi publicatum, seu intimatum procedere; & quibus pœnis illos punire?* Respondit. *Privilegium Bullæ Cruciatæ non suffragari: ideò licere Archiepiscopo contra Sacerdotes tàm Sæculares, quàm Regulares in eisdem Capellis celebrare volentes, post edictum Archiepiscopi publicatum, procedere etiam ad pœnas Censurarum.* Quam declarationem affert Pignatell. *d. tom. 6. consult.* 98. *n.* 117. subdens, quòd Tridentinum Concilium *dict. sess.* 22. *in Decreto de evit. & observ. in celebr. Miss.* revocat, quoad Oratoria privata, omnia privilegia, & sic etiam Bullam Cruciatæ, quæ licèt à Summis Pontificibus prorogetur pro Regnis Hispaniarum, illa prorogatio non addit de novo; sed solùm extendit ad ulterius tempus, ut dixit Rota coram Seraphino *decis.* 383. *n.* 2. *in fine*, coram Merlin. *decis.* 553. *n.* 11. & coram Ludovis. *decis.* 522. *n.* 17. & notat Fagnan. *in cit. cap. Auctoritate n.* 10. *de Censib.*

His ita enucleatis pro intelligentia Canonum, & Brevium concernentium Oratoria tum publica, tum privata, in quibus Sanctissima Eucharistia, & conficitur, & dispensatur; deveniendo ad resolutionem propositi casus, omnes dixere,
54 *licitum esse Viro nobili, ex indulto Pontificio Oratorium privatum domi suæ habenti, dum Missam audit in eo, unà cum Uxore, bis, tervè in hebdomada à Sacerdote celebrante Communionem accipere*, nulla enim est prohibitio vel respectu suscipientium, vel respectu loci, vel respectu administrantis.

In suscipientibus nulla est prohibitio, quia non solum licet laicis bis, tervè in hebdomada ex devotione communicare; sed etiam quotidiè data debita devotione, & præparatione, de qua infra, sicut in primitiva Ecclesia omnes Christiani faciebant. Emin. Card. Bona *Rerum liturgicar. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 2. ubi probat hanc fidelium devotionem quotidiè communicandi perdurasse usque ad initium quinti sæculi, & eam renovari optasse Concil. Trident. *sess.* 22. *de Sacrific. Miss. cap.* 6. tanquam proficuam populo fideli, ut testantur SS. Patres, & probat Graffius *de Arbitr. Confessar. lib.* 1. *cap.* 30. & latiùs infra in Casu Prudentiali.

Respectu loci nulla est prohibitio, quia cùm Papa concesserit huic Viro nobili, ut in propria domo Oratorium habere possit; & in eo Sacrificium Missæ celebrare facere; per consequens concessisse censetur, ut in eo sacram communionem valeat percipere, cui enim conceditur, quod est majus, dicitur etiam concessum, quod est minus *cap. Ex par.* 3. *extr. de decim.* Megalla *to.* 2. *Promptuar. Verb. Eucharistiæ Minister. n.* 17. Bordonus *Var. Resol. part.* 3. *res.* 144. *n.* 17. & Volpi *res.* 61. *num.* 20. Tantò magis quia ex instituto Ecclesiæ, & ex præscripto Ritualis Romani *de communione*, ea est præbenda in Missa, statim post communionem celebrantis; ne fideles priventur illis precibus, quas post Communionem Ecclesia recitari jubet, spectantes tum ad Sacerdotem, tum ad alios fideles, qui sacram Eucharistiam ibi sumpserunt; ut observat Emin. Cardin. Brancatius *in dissertat. de Sacro Viatico p.* 157. Summa Diana *Verb. Communio nu.* 71. *& Hierolex.* Macri *in Verb. Communio in princ.* subdens, quòd idcircò in Sabbato Sancto non recitatur in Sacrificio Postcommunio, eò namque die non distribuitur Eucharistia. Sed de hoc in Prudentiali casu sequentis Mensis Aprilis.

Respectu postea administrantis non est prohibitio; quia si celebrans est Sacerdos Regularis, huic licita est Euchari- 55
stiæ administratio vigore privilegiorum. Portell. *p.* 3. *cas.* 39. Diana Coordinatus *tom.* 4. *tr.* 2. *resol.* 44. desumpta ex *par.* 4. *tract.* 4.

tract. 4. *ref.* 14. ac etiam Bordon. *d. par.* 3. *ref.* 144. *n.* 16. 17. & 18. ubi plurimos DD. allegat sic docentes; licèt enim antiquitus Regulares communicare non possent Laicos absque Parochorum licentia, sub excommunicationis pœna, per *Clement. Religiosi. De Priv.* Miranda *in Manual. Præl. q.* 42. *art.* 1. Nihilominus ex subsequentium Privilegiorum concessione dicta facultas fuit Regularibus impertita, excepto die Paschatis, & Viatico. P. August. à Virgine Maria *de Privil. Relig. Verb. Eucharistia*. Bord. *d. ref.* 144. *n.* 18. Bissus *in Hierurg. to.* 2. *Verb. Missa n.* 211. *§.* 16. Tonell. *in S. Enchirid. lib.* 1. *cap.* 2. *§.* 2. *n.* 14. Gobat. *de Eucharist. tract.* 5. *n.* 368. Quartus *in Rubr. Missal. par.* 3. *tit.* 10. *n.* 1. *dub.* 9. Et Emin. Card. de Lauræa *de Euch. disp.* 24. *n.* 77. Quòd si celebrans sit Sacerdos sæcularis, etsi strictò jure non possit dispensare Sanctissimam Eucharistiam fidelibus, nisi sint sibi subditi, & habeat in eos jurisdictionem vel ordinariam, vel delegatam, Emin. Card. de Lugo *de Sacram. Euch. disp.* 18. *n.* 36. Pignatell. *d. to.* 6. *consf.* 98. *n.* 86. & Laym. *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 7. *n.* 3. Tamen ex universali Ecclesiæ consuetudine, & ex communi placito Doctorum, quilibet Sacerdos, præcipuè dum celebrat, potest communicare fideles ex tacita licentia Episcoporum, & Parochorum; ac ex eorumdem interpretativa voluntate; quæ in administranda SS Eucharistia sufficit, excepto (ut diximus) Paschali, ac mortis tempore. Emin. Card. de Lugo *d. disp.* 18. *n.* 37. & de Lauræa *d. disp.* 24. *n.* 78. hanc rationem allegantes, scilicet, quia in omnibus, quæ cadunt in commodum, & beneficium Domini, ac Superioris, potest quis uti ejus voluntate interpretativa, nisi aliàs constet, Dominum esse invitum. At cadit in commodum Episcopi, & Parochorum, quorum interest, fidelis populi devotionem fovere, & Sacræ Eucharistiæ pabulo nutriri, si Eucharistia debita cum reverentia piè poscentibus dispensetur. Ergo simplex Sacerdos licitè illam dispensat ex interpretativo consensu Superiorum; & ita concedunt Barbos. *in collect. DD. ad Concil. Trident. dict. sess.* 22. *de Sacrif. Miss. cap.* 6. Bonacina *de Sacrament. Eucharist. tom.* 1. *disp.* 4. *quæst.* 5. *punct.* 1. *num.* 7. Candidus *disquisit.* 47. *art.* 2. *num.* 4. Bordon. *Var. resolut. part.* 1. *resolut.* 20. *num.* 26. Gavant. *in Rubric. Missal. part.* 2. *titul.* 10. *num.* 6. Quartus *ibid. part.* 2. *tit.* 10. *sect.* 3. *dub. & difficult. prima in fine*. Navar. *in Man. cap.* 21. *nu.* 52. Mastrius *in Theolog. Moral. disp.* 18. *num.* 72. Bissus *in Hierurg. Verb. Eucharistia numer.* 174. *§.* 2. *tom.* 1. *pag.* 405. & in puncto tenuit Beja *part.* 4. *casu* 14. ubi præter supradictas rationes, ulterius consideravit; quod cùm Ecclesia reservaverit Parochis communionem suorum Parochianorum tempore Paschali, & causa Viatici tempore mortis; sequitur, aliis temporibus administrationem Eucharistiæ non esse Parochis reservatam; siquidem inclusio unius est exclusio alterius. *Cap. Nonnè, de Præsumpt. l. Cùm Prætor ff. de Judic.* Barbos. *Axiom.* 120. Et ulterius S. Trident. Concil. *in sess.* 13. *cap.* 8. agens de Eucharistia dixit, Ministros hujus Sacramenti; quò ad usum, & sumptionem fidelium esse Sacerdotes celebrantes; non autem dixit esse Parochos tantùm.

Tandem; licitam esse in Oratorio privato supradictam Dominici Corporis, dum Missa celebratur, dispensationem, probat Decretum S. Congregationis Concilii die 11 Februarii 1679. De Quotidiana Communione (infra relatum sub casu Prudentiali) in quo S. Congregatio jubet, doceri, Sanctissimam Eucharistiam esse sumendam vel in Ecclesiis, vel in Oratoriis privatis, concessis ex Pontificia dispensatione ad celebrandum; non autem esse deferendam secretò in crumena argentea ad domi existentes, vel lecto cubantes.

DECISIONIS IX.

Ad Februarii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Discutitur, an Matrona jejuna, possit hora Vesperarum ex devo-

tione communicari: Oftenditur, olim fuiffe plures fpecies Communionis in Ecclefia, & declaratur, quæ, & qualis fit Communio Papalis? Epifcopalis? Sacerdotalis? Diaconalis? Subdiaconalis? & aliorum Clericorum? Traditur quænam effet Communio Laicalis? Quæ Imperatorum, & Regum? Quænam Puerorum, ac Peregrinorum, nec non Infirmorum, & Mortuorum? Inquiritur, quid effent Agapes Natalitiæ, & Funerales? Super prædictis omnibus, quidquid ex antiquis, & eruditis Scriptoribus haberi poteft, pulchrè, ac compendiosè recenfetur: & tandem refolvitur, Matronam prædictam poffe communicari.

SUMMARIUM.

1 *Communionis vocis in primitiva Ecclefia multiplex fignificatio?*
2 *Communio Papalis quænam fit?*
3 *Papa fumit Sanguinem Domini è calice cum fiftula aurea.*
4 *Communio etiam fub fpecie vini die Pafchæ dabatur in Ecclefia Patavina viris, & mulieribus fæculo tertio fupra millefimum.*
5 *Communio Epifcopalis quænam effet?*
6 *Forma confecrationis an poffit à pluribus fimul proferri?*
7 *Communio Sacerdotalis quæ dicatur?*
8 *Dominicani Sacerdotes cur fe communicent finiftra manu?*
9 *Communio Diaconorum, Subdiaconorum, & aliorum minorum Clericorum in quo fitu Altaris fiebat?*
10 *Communio Laicorum quæ? & ubi dabatur?*
11 *Communio, fub utraque fpecie, antiquitùs dabatur omnibus fidelibus in Miffa: fed extra Miffam fub fpecie panis tantùm.*
12 *Communio olim dabatur viris in manu, mulieribus in fudariolo.*
13 *Communionis Laicæ triplex interpretatio.*
14 *Imperatorum, & Regum Communio fub utraque fpecie ex privilegio Pontificio.*
15 *Communio puerorum quæ?*
16 *Peregrinorum Communio quænam olim fuerit?*
17 *Communio infirmorum idem, ac Viaticum.*
18 *Communio mortuorum quæ?*
19 *Communio Catechumenorum erat elargitio panis benedicti.*
20 *Eulogiæ quid effent?*
21 *Eulogiarum loco funt benedictiones comeftibilium, de quibus in Rituali Romano.*
22 *Agapes erant Convivia, quæ inter Chriftianos habebantur.*
23 *Laici jejuni communicari poffunt etiam poft meridiem.*
24 *Confuetudo negativa non probatur ex contraria affirmativa.*

SECUNDUS CASUS.

Matrona, quæ profeffioni Monialium fefto die adftitit, revertitur ad Ecclefiam Parochialem hora Vefperarum, & cùm adhuc fit jejuna, petit communionem. Quæritur, An licitè, & an fit exaudienda?

Occafione petitæ communionis ab hac 1
Matrona, pro intelligentia cafus, eruditi quidam de Clero præmiferunt, in primitiva Ecclefia æquivocum fuiffe nomen *Communionis*; alia enim Communio dicebatur refpectu Myftici Corporis Chrifti, & erat commercium inter fideles; & alia dicebatur Communio veri Corporis Chrifti; & erat diftributio, & participatio Euchariftiæ. Hæc *Communio Confecrationis*, illa *Communio benedictionis*, & *orationis*; utraque autem diverfis nominibus nuncupabatur juxta diverfos ritus, & cæremonias, quæ tunc erant in ufu, ut obfervat Cafalius *de Veteribus*

ribus Sacris Christianor. Ritib. cap. 21. Macer. *in Hierolexic. Verb. Communio*; & novissimè Emin. Card. Bona *Rerum liturgicar. lib.* 2. *cap.* 19. *n.* 3.

Communio Consecrationis, in qua dabatur verum Christi Corpus in Eucharistia, quia aliis, & aliis ritibus administrari solebat, ideò alia erat *Papalis*, alia *Episcopalis*, alia *Sacerdotalis*, & *Diaconalis*, alia *Subdiaconalis*, & *minorum Ordinum*, alia *Laicalis*, *Virorum scilicet*, & *Mulierum sæcularium*; alia *Imperatorum*, & *Regum*, alia *Puerorum*; alia *Peregrinorum*, alia *Infirmorum*, & tandem alia *Defunctorum*. Singulæ breviter explicentur.

Papalis Communio dicitur, quam fa-
2 cit Papa, dum solemniter Missam celebrat; ipse enim non recipit stando ad Altare, Sacrosanctum Corpus, & Sanguinem Christi, sed sedendo in Cathedra sub Throno (ut ego vidi in Incoronatione utriusque Pontificis Clementis Noni anno 1667. & Clementis Decimi anno 1670.) ad denotandum, quòd sicut Salvator consecravit panem, & vinum in cœnaculo; deinde in Calvario Sacrificium consumans, seipsum in conspectu totius populi Deo Patri obtulit; ita Papa, (qui est ejus Vicarius) consecrat super Altare, quod est cœnaculi figura, ac in sublimi Throno communionem sumit ad imitandum Christum in Monte crucifixum; ut ex S. Bonaventura *in exposit. Psal.* 21. notat Macer. *in Hierolex. Verb. Communio col.* 1. ubi allegat etiam Durand. *lib.* 4. *de divin. offic. cap.* 54. docentem sic communicare Papam, quia cùm sit superior omnium viventium in Ecclesia militanti, perfectius, & sublimius repræsentat ipsum Christum, qui est caput totius Ecclesiæ. Et Innocentius III. *de Myster. Missæ lib.* 4. *cap.* 9. scribentem, quòd Romanus Pontifex ideò non communicat, ubi frangit; sed ad Altare frangit, & ad sedem communicat; quia Christus in E-
3 maus coram duobus discipulis fregit, & in Hierusalem coram Apostolis manducavit. Sumit autem Papa Sanguinem Domini è calice cum calamo, seu fistula aurea, quæ appellabatur *Siphon*, ut ex Anastasio Bibliothecario Davantria, Lindaro, & Angelo Rocca *in tractatu de Communione Summi Pontificis*, demonstrat Macer. *in Hierolex. Verb. Siphon*, advertens, quòd antiquitùs omnes fideles cum *Siphone* exsorbebant Sanguinem Domini, ad evitandam effusionem: ideòque in Monasterio Montis Casini ostenditur antiqua fistula, qua utebantur Abbates ad suggendum Dominicum Sanguinem; & in antiquis Carthusianorum Statutis de ea sub his verbis fit mentio: *Ornamenta aurea, vel argentea, præter Calicem, & Calamum, quo Sanguis Domini sumitur in Ecclesia non habemus*. In libro veteri hujus Ecclesiæ Patavinæ, *De ordine Divinorum Officiorum*. In die Paschæ, 4
post Missam solemnem Episcopi pag. 100. sic legitur: *Ite Missa est Alleluja: Et tunc ille, qui ministravit Episcopo, confert Corpus Christi Viris, & Mulieribus, & Diaconus in sinistra parte Altaris tenens Calicem cum sanguine Christi, confert omnibus sumere volentibus cum quadam Vitrea Virga*. Liber prædictus ex conjecturis fuit scriptus sæculo secundo supra millesimum. Porrò in die feriæ quintæ in cœna Domini Papa comunicat seipsum super Altare sine Ministris, & non cum calamo, sed cum calice sumit sanguinem Domini, ad imitandam Christi humilitatem. Macer. *d. Verb. Siphon*.

Episcopalis Communio dicebatur, quam faciebat Episcopus solemniter celebrans pluribus Sacerdotibus sibi adstantibus, & concelebrantibus, de quibus Emin. Card. 5
Bona *Rerum liturgic. d. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 4. & ex Innocent. *lib.* 3. *de Myster. Missæ cap.* 19. *atque lib.* 4. *cap.* 25. refert Diana *part.* 8. *tract.* 1. *res.* 44. posita in Coordinato *tom.* 3. *tract.* 1. *res.* 48. §. 5. & in eodem Diana Coordinato *tom.* 4. *tract.* 8. *res.* 91. *n.* 4. desumpta *ex part.* 12. *tract.* 1. *resol.* 91. quibus in locis disquirit, quid sentiendum, si unus ex Sacerdotibus concelebrantibus proferret formam consecrationis priusquam ab Episcopo celebrante ipsa forma enunciaretur? Quam du- 6
bitationem trahunt Moralistæ ad *Neomystas*, idest Sacerdotes noviter ordinatos, qui cum Episcopo ordinante conce-

concelebrant etiam nostris temporibus, circa quos plura agunt Marchin. *de Sacram. Ordin. tract. 2. part. 8. cap. 10. n. 11.* Emin. Card. de Lugo *de Eucharist. disp. 11. sect. 8. per totam*, & Diana *part. 12. tract. 1. resol.* 89. 90. & 91. quæ reperiuntur collocatæ in Coordinato *tom. 4. tract. 8. res. pariter* 89. 90. & 91. Sed de hac infra in primo Quæsito Mensis Aprilis.

7 *Sacerdotalis Communio* est illa, quam Sacerdos stans sumit in medio Altaris, ad differentiam aliorum communicantium, qui genuflexi recipiunt Sacrosanctum Christi Corpus; excepto Diacono in celebratione solemni Pontificis Romani, à quo stans communicatur. Emin. Card. Bona *d. libr. 2. cap. 17. in fine*. Et exceptis communicantibus ritu Græco, qui stantes prono capite, & demissis oculis Eucharistiam percipiunt, ut ex S. Cyrillo *Catechef. 5* & S. Chrysostomo *Orat. in*
8 *Encænia*, probat idem Emin. Card. Bona *l. c.* Nec omittendum, quòd omnes Sacerdotes se communicant dextera manu, præter Dominicanos, qui de sinistra sumunt sacrum Christi Corpus, non quidem in pœnam hostiæ veneno mixtæ, per Fratrem Bernardum à Monte Pesulano Henrico VII. Imperatori traditæ, ut invidi calumniatores scripsere; sed ad magis custodiendum calicem manu dextera, ne versetur, ut notat Macer. *in Hierolexic. Verb. Communio col. 2.* vel, ut significetur eorum promptitudo ad pugnandum contra hæreticos, & ad vibrandum, dextera non impedita, contra peccatores ensem Sermonis Dei, qui est *efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Hebr. 4. 12.*

Diaconalis, Subdiaconalis, & alio-
9 *rum Clericorum* minoribus Ordinibus insignitorum, *Communio* nuncupatur, quam hi omnes faciebant in limine Sanctuarii, sivè in Choro, & intra cancellos statim post communionem celebrantis. Laym. *lib. 5. tract. 4. cap. 5. n. 15.* ad differentiam laicorum, qui extra chorum Eucharistiam sumebant, ut Concil. Tolet. 4. *cap. 17. & ex Bracarense 1. cap. 31.* demonstrat Emin. Card. Bona *d. lib. 2. cap. 17. n. 8.* ubi refert, à S. Ambrosio expulsum è Sanctuario fuisse Theodosium Imperatorem, qui consueverat illud Constantinopoli ingredi, ea monitione, quòd Purpura faciebat Imperatorem, non Sacerdotem; & confirmatur *in cap. Sacerdotum de consecr. dist. 2. & in cap. 1. De Vita, & honest. clericor.* & aliis Conciliorum Decretis, allegatis per eumdem Emin. Card. Bona *lib. 1. cap. 20. & lib. 2. cap. 9.* à quibus prohibitus erat laicis ingressus in Sanctuarium. Itaque omnes ministri Ecclesiastici communionem recipiebant in Missa solemni per manum celebrantis, qui mos adhuc servatur Romæ in insignioribus Basilicis :: Eminentiss. Cardin. Bona *d. lib. 2. cap. 17. in fine*.

Laicalis Communio erat illa Virorum, 10
ac Mulierum sæcularium; non quidem in sola specie Panis consistens; sed quæ fiebat extra Cancellos Altaris, tum sub utraque specie Corporis, & Sanguinis 11
Domini, quando fideles adstabant Sacrificio Missæ, quod & hodie ferè omnes Orientales, & Ecclesia Græca observat. Pignatell. *tom. 6. consul. 41. n 41.* tum sub unica tantùm specie panis, quando extra Missam erant communicandi, ut eruditè probat Casalius *de Veter. Sacris Christian. Ritib. cap. 19. per totum*, & Eminentiss. Card. Bona *Rer. Liturgicar. dict. lib. 2. cap. 18.* id docens ex SS. Patrum, & Conciliorum auctoritate; & demonstrans, fuisse in Usu Communionem laicalem fidelium sub utraque specie à primordiis Ecclesiæ usque ad sæculum duodecimum, ut infra ostendemus Mense Martio in Casu secundo. Cæterum consuetudinem Communionis laicæ, sub una tantùm specie panis, servabant primitivi Christiani, dum extra Missam eam recipiebant, quam etiam ad propriam domum asportabant, ut illam ad libitum sumerent, præcipuè fervescentibus persecutionibus. Emin. Card. Baron. *ann. 57.* Pignatell. *d. tom. 6. consult. 41. n. 43.* Siquidem communicare sub 12
unica tantùm specie, nihil derogat perfectioni Sacramenti, ut docet S. Thom. 3. *part. quæst. 80. art. 12.* & conformat Conc. Trid. *sess. 21. cap. 2.* feriens anathemate illos,

los, qui dicerent, ex Dei præcepto, vel ex necessitate salutis omnes, & singulos Christi fideles, utramque speciem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere; salva tamen potestate Summi Pontificis concedendi usum Calicis alicui, vel nationi, vel regno, juxta suam singularem prudentiam, ut *in Decreto super petitione concessionis Calicis sess.* 22. *in fine*. Denique non ignorandum;
12 quòd antiquitùs viris communicantibus dabatur Eucharistia in manibus, ut sibi ori apponerent; mulieribus autem non in manibus, sed in nitido sudariolo, quòd ipsæ exhibebant, ponebatur. Pignatell. *d. tom.* 6. *consf.* 41. *n.* 42. Macer. *in Hierolex. Verb. Dominicale*. Cardin. Baron. *Anno* 590. *n.* 38. & Mabillon. *de Liturgia Gallicana lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 25. Sanguinis verò sumptio aliquando per traditionem calicis, aliquando cùm cochleari, & aliquandò cùm fistula fiebat, ut plenè deducunt Casalius *ubi suprà cap.* 14. Eminen. Card. Bona *d. lib.* 2. *cap.* 17. *sub n.* 3. ex pluribus SS. Patrum auctoritatibus; & Macer. *in Hierolex. Verb. Forceps & Verbo Sumptorium*.

Ex his desumi potest intellectus antiquorum Canonum loquentium de communione laica, ad quam condemnabantur Clerici delinquentes; ut habetur *in cap. Si qui Presbyteri* 1. *quæst.* 7. *can.* 5. *dist.* 84. *can Eos, quos de consecr. dist.* 4. *& in cap.* 2. *Conc. Sardicen.* nec non *cap.* 18. *Conc. Illiberitani*. Est enim triplex opinio Doctorum; *Una*, quòd laica communio esset receptio Eucharistiæ sub specie panis tantùm. *Altera*; quòd laicè communicare consisteret in recipienda Eucharistia etiam sub utraque specie in Missa, sed non intra Sanctuarium, seu in choro cum cæteris Clericis, at extra cancellos Altaris in pœnam, ubi laici communicabant. *Tertia*, quòd laica communio, quæ Clericis delinquentibus, & pœnitentibus concedebatur esset sola participatio orationum, & associatio in Ecclesia cum laicis; non autem perceptio Eucharistiæ; quæ, ob summum disciplinæ rigorem, denegabatur antiquitùs etiam in articulo mortis, *cap. Si quis Episcopum* 2. *quæst.* 3. scilicet iis, qui deliquerant graviter, & præcipuè *Mæchia, Idololatria, aut homicidio*, etiam si pœnitentiam egissent. Casal. *de Veter. Sacr. Christ. Ritib. in Notabilib. pag.* 406. Macer. *in Hierolex. Verb. Communio laica* Et Emin. Card. Bona *d. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 3. & 4. Notent Parochi argumentum ad ostendendam populis gravitatem homicidiorum, & adulteriorum, quæ his temporibus sunt frequentia.

13 *Imperatorum, & Regum* Communio ita vocatur ob privilegium communicandi 14
sub utraque specie, post prædictam Calicis prohibitionem, nonnullis Regibus, & Imperatoribus per Summos Pontifices concessum; videlicet Imperatoribus Constantinopolitanis, teste Curopalata *cap.* 17. *n.* 44. in ipsorum coronatione Christianissimo Galliarum Regi, qui Communionem recipit sub utraque specie, quando consecratur cum Sacra Ampulla, & in extremo ejus vitæ per Viaticum ex privilegio Clementis VI. qui illud concessit etiam Federico III. Imperatori, Odoni Duci Burgundiæ anno 1345. ut refert Casalius *de Veter. Sacr. Christ. Ritib. cap.* 11. *in fine*. Macer. *in Hierol. d. Verb. Communio col.* 3. Diana *d. part.* 8. *tract.* 1. *res.* 24. §. 11. reposita in Coordinato *tom.* 3. *tract.* 1. *res.* 49. Necnon *in part.* 11. *tract.* 3. & Miscell. 4. *resol.* 5. Quæ reperitur in Coordinato *d. tom.* 3. *tract.* 1. *res.* 102. §. 4. & ibi Cællotius *de Hierarch. Eccles. lib.* 5. *cap.* 17. § 2.

Puerorum Communio dicebatur, quia in primitiva Ecclesia Eucharistia præbebatur 15
etiam pueris, Layman, *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 4. *n.* 2. non solum grandioribus, & devotam indolem præseferentibus, (ut de se testatur Nicephorus Callixtus *lib.* 17. *cap.* 25. & Gregor. Turonen. *lib.* 1. *de gloria Martyr. cap.* 10. ubi narrat Historiam filioli, quem pater Judæus projecit in ardentem fornacem, eò quia mixtus cùm aliis pueris Christianis Eucharistiam in Ecclesia perceperat,) sed etiam ipsismet infantibus statim post Baptismum sub specie vini; ut fusè demonstrant Macer. *in Hierolex. Verb. Baptismus, col.* 2. Casalius *de Veterib. Sacr. Christian. Ritib. capit.* 5. *vers.*

vers. post Baptismum, *pag.* 48. Et Emin. Card. Bona *d. lib.* 2. *cap.* 18. & 19. *n.* 1. & 2. subdens, quòd etiam nunc Græci more antiquo dant infantibus Eucharistiam sub sola specie Vini, cochlear sanguine intinctum ori ipsorum inferentes, ut lambant, quibus postea matres, vel nutrices, ubera præbent, ut sanguinem simul cum lacte deglutiant.

16 *Peregrinorum Communio* quænam fuerit? sudant tum Canonistæ, tum antiquitatum studiosi in explicando: quandoquidem cùm hæc Clericis delinquentibus imponeretur in pœnam; ut habetur *in cap. Contumaces dist.* 50. Et in Concil. Agaten. *can.* 5. Ilerden. *can.* 16. nec non *in can.* 3. *Synodi Rejensis* plures plura dixere; nempè quòd erat obligatio ad peregrinandum, sæpè enim qui gravia piacula commiserant, peregrinationes pro pœnitentia assumebant, ut passim legitur in actis Sanctorum, & præcipuè de S. Guilielmo Duce Aquitaniæ apud Ribadeneiram *tom.* 1. *die* 10. *Februarii*. Et de S. Gerlaco apud Hier. à Basilica Petri *die* 5. *Januarii*. Vel quòd Peregrina dicebatur communio, quia hi communicabantur tantummodò in fine vitæ, tanquam ad alium mundum peregrinaturi. Vel quòd inter Laicos, & non amplius inter Clericos permanebant in Ecclesia, quasi peregrini, hospites, & advenæ; non autem Cives Sanctorum, & domestici Dei. Vel quòd cogebantur communicare ultimo loco unà cum Clericis peregrinis, quibus non erat concessum Missam celebrare, si litteras Dimissoriales, aut Testimoniales, quas tunc *Formatas* nuncupabant, non exhibebant. Vel tandem quòd peracta pœnitentia reciperentur quidem ad communionem laicam, sed carerent ministerio Ordinum, ad instar Romanorum, qui prius deportati, & extorres, & quæ juris civilis erant, amittebant; retinentes, quæ Juris sunt gentium, *l.* 1. *§.* 2. & 4. *ff. de leg.* 3. & *l.* 7. *ff. de Pœnis*; & restituti in Urbem dicebantur Peregrini, ut scribit Sveton. *in Claudio cap.* 16. ac pluribus auctoribus citatis ostendit Eminent. Card. Bona *d. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 5. & 6. cui adstipulatur Casalius *de Veter. Sac. Christ. ritib. cap.* 21. *Vers. Communio Peregrina*. Macer. *in Hierolex. eod. Verb.* & agit Eminen. Card. Baronius *Anno* 400. *n.* 67. & 68. & *in eod.* Spondan. *num.* 11. qui videntur sentire, nihil aliud fuisse Peregrinam Communionem, quàm solam participationem orationum cùm fidelibus: aut potius subtracta administratione redituum Ecclesiasticorum, solam communicationem eleemosynarum: Cabassutius *in Notitia Concilior. ad Concil. Agathen. pag.* 264.

Infirmorum Communio illa erat, quæ in discrimine Vitæ versantibus tradebatur, & dicebatur *Viaticum*, *Ephodion*, & *benedictio beatica*, ut explicat Macer. *in dd. Verbis*, & Casalius *dict. cap.* 21. *Vers. Viaticum*, circa quam communionem advertere licet, quòd olim infirmis deglutire Sacram Hostiam non valentibus dabatur Sanguis Christi sub specie vini, *cap.* 11, *qui pœnitentiam*. 26. *q.* 6. Quòd an hisce temporibus fieri possit, disputabitur infra, in secundo Casu mensis Martii. 17

Mortuorum tandem *erat Communio*, quia mortui ab aliquibus communicabantur, & cùm Eucharistia sepeliebantur. Casalius *de veter. Sacr. Christ. ritib. cap.* 21. *vers. Primis temporibus*, præcipuè si ab Ecclesia exclusi ob delictum, obiissent ante absolutionem; ut sic crederentur Communioni Ecclesiæ restituti. Emin. Card. Bona *d. lib.* 2. *cap.* 8. *sub n.* 6. & *cap.* 17. *n.* 6. Ubi tamen nimia facilitate videtur dicere, etiam Sanctos Patres peculiari instinctu, vel consuetudine consuevisse mortuis Eucharistiam dare; motus duobus exemplis. Uno S. Benedicti relato à S. Gregorio *lib.* 2. *Dialog. cap.* 24. qui jussit Eucharistiam super pectore defuncti Monachi reponi, & sic sepeliri, ne terra defossum cadaver projiceret, sicut antea bis acciderat. Altero in vita S. Basilii apud Surium *tom.* 1. ubi legitur, ante ejus obitum Sacram Hostiam in tres partes divisisse; Unamque sumpsisse, alteram reservasse, ut secum sepeliretur; tertiam verò in columba aurea pendente reposuisse. Cæterum non 18

est cre-

est credendum quòd Sancti Patres darent Eucharistiam mortuis, vel consepelirent cum cadaveribus; quamvis aliqui idiotæ, vel superstitiosi homines id facerent, quod fuit ab Ecclesia prohibitum; Siquidem apud Macrum *in Hierolexic. Verb. Communio col. 1. & Verb. Viaticum col. 3.* Latinus Latinius diligentissimus Rerum Ecclesiasticarum observator docet, S. Basilium reservasse partem Hostiæ consecratæ, sumendam in extremo vitæ suæ spiritu; non autem ut super suo cadavere positam sepulturæ traderetur; & similiter notat, quòd aliquando mortui dicebantur recipere communionem, non per immissionem Eucharistiæ in os; sed per reconciliatoriam manuum impositionem super illos, qui pœnitentes quidem obierant, at nondum reconciliati, ut habetur *in cap. Qui recedunt. 26. quæst. 2.* quæ reconciliatio post mortem dicebatur *Mortuorum Communio*. Et tale ego crederem fuisse factum S. Benedicti supra relatum, ut scilicet Monachus contumax reconciliaretur, imposita super ejus pectore Eucharistia, non autem ut sacra Hostia cum illo in sepulcro poneretur: potuit enim reponi super pectore defuncti ad eum reconciliandum; deinde statim auferri; & ipsa sacra Hostia ablata, cadaver sepeliri.

Quapropter hujusmodi *Communio Mortuorum* magis referenda est ad secundum genus, quod supra diximus communionis spectans ad Mysticum Christi Corpus; cùm enim quis ob gravem culpam privatus foret tum Sacramentorum perceptione, tum communi conversatione fidelium, & orationibus, si humilis pœnitentiam suscepisset, & egisset, per solemnem manuum impositionem recipiebatur ad communionem, idest ad consortium, & orationes fidelium etiamsi ante reconciliationem decessisset, siquidem gratæ erant oblationes, quæ à defunctis parentibus, ejus nomine dabantur; ut *ex can. 12. Concilii Arelatensis II.* demonstrat Casalius *d. cap. 21. Vers. Primis temporibus, & Vers. Viaticum*, & plenè disserit Emin. Card. Bona *d. libr. 2. cap. 8. num. 6.*

Cathecumenorum etiam referenda hic est, quæ olim dabatur iisdem, Communio: scilicet Panis benedictus, non ta- 19
men consecratus, de quo loquitur S. Augustin. *lib. 2. de Peccator. merit. & remiss. cap. 26.* prout observant Cardin. Bellarm. *lib. 2. de Sacram. in genere cap. 24.* Card. Baronius *Anno 313. n. 65.* Spondan. *ibid.* & Vasquez *tom. 2. in 3. part. disp. 166. cap. 4. num. 32.*

Fovebant autem antiqui Christiani Mysticam Communionem, & mutuum inter se consortium, præcipuè per *Eulo-* 20
gias, scilicet munuscula benedicta, quæ in signum Communionis Catholicæ, ad invicem accipiebant; deducta hac formula loquendi ab hebræis, qui munus benedictionem appellabant, ut *lib. 1. Reg. cap. 25. Accipe benedictionem, quam attulit ancilla tua;* ubi in textu hebraico est *BERACAH*; in Græco *Eulogia*, quæ voces idem significant. Propriè autem *Eulogiæ* erant panes oblati à fidelibus ad Altare, qui supererant consecrationi, quos benedictos, non autem consecratos, in particulas dissectos in fine Missæ Sacerdotes distribuebant iis, qui ob aliquod impedimentum non poterant sacram Eucharistiam sumere. Vasquez *disput. 204. cap. 3. num. 22.* Ciampinus *de Azymo c. 4. Classe 3. §. 3.* & Mabillon. *de Liturg. Gall. lib. 5. cap. 5. num. 26.* Quamvis successu temporis, etiam communicatis illos dabant; ut pluribus textibus conciliaribus citatis, probat Emin. Card. Bona *d. lib. 2. cap. 19. num. 7.* Emin. Card. Baron. *anno 313. n. 51. & seqq.* P. Macedo *in disquisit. Theologica de Ritu Azymi, & Fermentati cap. 7. à pag. 88. & seqq.* Hieronym. à Basilica Petri *in Vita S. Richmiri Abbatis die 17. Januarii num. 9.* & Macer *in Hierolexic. Verb. Eulogia*, ubi hoc nomine quamcumque oblationem, & munus vult esse intelligendum. Concordat Casal. *dict. cap. 21. Vers. Communio per Eulogias:* addens quòd à Matrice Ecclesia panis in Missa benedictus per singulas Parochias mittebatur. Sed cùm *Eulogiæ* in desuetudinem ierint, prout etiam oblationes panis, & vini, successerunt oblationes denariorum, quæ adhuc fiunt in Villis, & reci-

recipiuntur per Parochos in Missa à suis Parochianis ; ad quorum solamen Ecclesia ordinavit benedictiones comestibilium,
21 quæ habentur in Rituali Romano, & in Missali, de quibus multa congerit Gretserus *lib.* 2. *de Benedictionibus*, & novissimè Quartus *in eod. tractatu De Benedictionibus tit.* 3. *sect.* 5. *Prælud.* 1. atque Layman. *lib.* 4. *tract.* 6. *cap.* 7. qui *num.* 3. ostendit, *Eulogiarum* alias fuisse *Publicas*, quæ scilicet à Ministris Ecclesiæ uti talibus dispensabantur; & de his loquitur ordo antiquus Ecclesiæ Patavinæ pag. 98. tergo : & pag. 100. dum dicit, quòd super Altare ponebatur Panis benedicendus in Missa solemni, & distribuendus populo, ultra Corpus Christi. Aliàs verò *Privatas*, quas amici inter se mittere solebant in signum amicitiæ; & allegat *Epist.* 1. *S. Paulini Nolani ad Severum* ; & *Epist.* 31. *S. Augustini*, quas Lectores vidisse non pigebit.

Tandem antiquorum Christianorum reciproca charitas, & communicatio nu-
22 triebatur per *Agapes* ; idest Sacra Convivia, quæ post completam Missam, & Sanctissimam Eucharistiam receptam fiebant, primùm in Ecclesia, deinde in privatis domibus. Macedo *in Disert. de Azymo cap.* 6. *in Perergon. de Obl. ad Alt.* & *in cap.* 7. Menoch. *in Act. Apostol. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 4. Quæ erant triplicis generis, aliæ enim erant *Agapes connubiales*, occasione nuptiarum, & ad illas invitabatur Episcopus cùm suis Clericis, necnon affines, cognati sponsorum, & alii plurimi ; quem morem servari adhuc in Gallia Cisalpina narrat D. Dominicus Laghius Bononiensis *in suo Itinerario anno* 1670. *ad S. Jacobum Compostellæ cap.* 4. ubi ait, cùm ingressus fuisset Delphinatum, in Parochiali Ecclesia Terræ Susanæ, se interfuisse solemni convivio in celebratione Matrimonii habito à pluribus incolis illius Terræ ; cognatis, affinibus, & amicis Sponsorum, qui ejusdem Laghii Missam priùs devotè audiverant Deinde eum ad prandium secum coegerunt. Aliæ autem erant *Agapes Natalitiæ*, dum in festivitatibus Sanctorum Martyrum convivia fiebant in Ecclesiis. Aliæ *Agapes funerales* ob convivia populo exhibita in Exequiis defunctorum. De his Agapis habentur textus *in cap.* 1. *cap.* 3. & *cap.* 5. *dist.* 42. & pluribus SS. Patrum allegatis Epistolis, de Agapis tractant Emin. Card. Baronius *in Annum* 57. ubi Spondan. *in Epitome n.* 39. Emin. Card. Bona *d. tract. Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 4. & Macer. *in Hierolexic. Verb. Agape*, ubi postquam notaverit prædicta Agapeja convivia fuisse à Sacris Conciliis sublata ; ob deperditam primitivorum Christianorum veram simplicitatem, & introducta varia scandala, subdit, in Orientali Ecclesia usque ad præsens Agapes durare, quibus ipse interfuit in Monte Libano anno 1624. dum ibi pro Sanctæ Sedis Apostolicæ negotiis accessisset.

His de antiquitatibus pro ornamento decidendi casus collecti ; pro ejus resolu- 23
tione Parochi dixere, Matronam, petentem Communionem hora Vesperarum, licitè petere ; & cùm sit jejuna, esse exaudiendam ; atque Eucharistia sacra communicandam ; omnes enim Moralistæ concorditer docent, nullam esse in Jure prohibitionem, vel restrictionem temporis circa communionem Laicorum ; & tantummodò observandum, ne suboriri possit scandalum, quod in præsenti casu cessat ; cùm, ex supposito, Matrona sit notæ pietatis, & ob impedimentum interessentiæ Monialium festivitati non potuerit citius communionem petere, nec obsit contraria consuetudo ; quæ non insurgit ex eo, quòd solitum sit apud Parochos communicare laicos ab aurora usque ad meridiem tantùm, quia 24
esset probanda consuetudo negativa, idest non communicandi petentes post meridiem ; juxta doctrinam Bart. *in lib.* 1. *§. hoc interdicto n.* 8. *ff. de Itinere, actuque priv.* & *in l.* 1. ubi etiam Bald. *C. de servitutib.* & *acqu.* quam Canonizavit Rota coram Seraphino *decis.* 1102. *n.* 8. coram Buratto *decis.* 572. *n.* 13. & coram Bichio *decis.* 322. *n.* 16. Doctores autem concedentes, posse communionem dari jejunis qualibet hora diei sunt. Sylvest. *Verb. Eucharistia* 3. *quæst.* 1. & *eodem verb.* Sà *num.* 19.

n. 19. Angelus *n*. 36. Tabiena *Verb. Missa n*. 6. Azor. 1. *part. lib*. 10. *capit*. 25. *quæst*. 7. Bonacina *tom*. 1. *disp*. 4. *de Sacr. Euch. quæst*. 7. *punct*. 1. *n*. 12. Quintanadven. *in Append. ad Commun. general. Jubil. tract*. 1. *dub*. 11. *n*. 3. Scortia *de Sacrific. Missæ lib*. 4. *cap*. 29. *n*. 10. Colleg. Salmanticen. *in cursu Theolog. moral. tom*. 1. *tract*. 4. *cap*. 8. *n*. 39. Gobat. *in Theol. Experim. tract*. 4. *n*. 48. Bissus *in Hierurgia Sacra Verb. Eucharistia n*. 174. §. 17. Volpi *eod. Verb. res*. 62. *n*. 8. & 9. Castropalaus *part*. 4. *tit*. 21. *disp. Unic. punct*. 16. *n*. 3. Pax Jordan. *tom*. 1. *lib*. 3. *tit*. 3. *n*. 36. Cotonius *lib*. 2. *controv*. 4. *cap*. 8. *n*. 175. Tamburin. *De Expedit. Commun. cap*. 6. §. 1. *n*. 5. Diana *part*. 2. *tract*. 14. *resol*. 54. *Item part*. 9. *tract*. 7. *res*. 43. & *novissimè p*. 11. *tract*. 7. *res*. 22. in qua confutat Pasqualigum docentem *in Theolog. tom*. 2. *disput*. 109. *sect*. 3. *n*. 17. exhibitionem communionis, & celebrationem Missæ pari passu ambulare; & sicut non licet celebrare ante Auroram, & post Meridiem; ita neque debet esse licitum communicare; nam Diana negat paritatem, aliàs, inquit, sicut in die Natalis Domini licitum est ter celebrare, ita liceret ter laicis communicare. Supracitatæ Dianæ resolutiones in opere coordinato jacent *tom*. 2. *tract*. 2. *res*. 37. *resol*. 41. & *resol*. 47.

DECISIONIS X.

Ad Februarii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de quotidiana Communione, & examinatur, Quomodo, Quando, & cum Quibus personis sit licita? Quid esset in usu ab initio Ecclesiæ? Quid medio tempore? aperitur. Religiosorum Ordinum institutiones; eorumdemque Fundatorum nomina, ac tempora; qui promoverunt frequentiam Eucharisticæ Communionis, referuntur. Contrariæ Theologorum Opiniones circa frequentiam Communionis conciliantur. Decretum Sacræ Congregationis Concilii diei 12. Februarii 1679. circa quotidianam Communionem laicorum ponitur, & perpenditur.

SUMMARIUM.

1 *Quotidie omnes Christiani communicabant in primitiva Ecclesia; & hoc usque ad initium quinti sæculi.*
2 *Communio quotidiana in primitiva Ecclesia non erat de Præcepto.*
3 *Communio ter in anno facta est de Præcepto à S. Fabiano Papa.*
4 *Communio annua imperata est anno 1215. in Concil. Lateran.*
5 *Communionis frequentia omni tempore apud aliquos fideles conservata, & instaurata à Religiosis Viris.*
6 *Ordinum Monasticorum, & aliorum Religiosorum origines.*
7 *Exempla animalium, à quibus venerata fuit Sacra Eucharistia.*
8 *Communio quotidiana expetita ex pluribus rationibus à Jo: Sancio.*
9 *Non concessa ab aliis DD. ob plures cautiones.*
10 *Communionis frequentia qualiter concedenda ex DD. opinionibus.*
11 *Decretum Sac. Congregationis Concilii diei 12. Februarii 1679. circa quotidianam laicorum Communionem.*

CASUS PRUDENTIALIS.

Expectatur opinio prudentum Confessariorum circa quotidianam Laicorum Communionem.

Varii varia dixere; & ex eorum responsis sequentes conclusiones collegi pro casus resolutione.

Prima Conclusio. In Primitiva Ecclesia omnes Christiani quotidie communicabant; nam, ut habetur *Act*. 2. 42. 1

Erant

Erant (fideles) *perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus*. Quod notat Casalius *de Veter. Sacr. Christ. Ritib. cap.* 18. Et Emin. Card. Bona *Rer. Liturgic. d. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 2. scribens, quòd quotidiana Communio à fidelibus Laicis usque ad initium quinti sæculi observabatur, immò alicubi qui plures Missas in die audiebant, pluries eadem die communicabant, teste *Uvalfrido Strabone cap.* 22. qui vivebat nono sæculo; ideòque ab Alexandro Papa secundo, qui vivebat *Anno* 1060. prohibitum fuit plus, quàm semel in die recipere Communionem. *cap. Sufficit* 53. *de Consecr. dist.* 1. Sed an Communio quotidiana esset de Præcepto in primitiva Ecclesia dubitat Diana *par.* 8. *tract.* 1. *res.* 27. collocata in Coordinato *tom.* 3. *tract.* 1. *resol.* 52. ubi *n.* 4. quamvis, ait, videatur affirmandum ex decreto S. Anacleti Papæ *in can. Episcopus. De Consecr. dist.* 1. *in can. Peracta. De Consecr. dist.* 2. ubi dicitur *Peracta consecratione omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus; sic enim & Apostoli statue-*
2 *runt, & Sancta Romana tenet Ecclesia*. Nihilominus negativè cum Bellarmino, *lib.* 2. *de Miss. cap.* 10. *ad arg.* 8. & Suarezio *in* 3. *part. tom.* 3. *disp.* 60. *sect.* 2. inclinat; & supradicto decreto respondet, esse intelligendum tantùm de Clericis, qui ministrabant in Missa. Cabasut. *in notitia Conciliar. ad Concil. Antiochenum Primum Anno* 341. *Vers. Quò ad priorem partem*. Non autem de laicis, quos oportebat, præcipuè conjugatos, ob tanti reverentiam Sacramenti, aliquando à Communione abstinere. *cap. Omnis homo* 21. *de Consecr. dist.* 2.

Secunda Conclusio. Refrigescente charitate fidelium, plures cessare cœperunt, non solùm à quotidiana, sed etiam à frequenti Communione; adeò ut à S. Fabiano Papa, vivente in tertio sæculo, statu-
3 tum fuerit, quòd *Etsi non frequentiùs, saltem in anno ter laici homines communicent, in Paschate videlicet, & Pentecoste, & Natali Domini*. Ita legitur *in cap. Etsi* 16. *De consecr. dist.* 2. Et à Concilio Agathensi *cap.* 18. (celebrato *Anno* 506.) fuit diffinitum: Quòd *sæculares, qui in Natali Domini, Pascha, & Pentecoste non communicaverint, Catholici non credantur, nec inter Catholicos habeantur. Cap. sæculares* 19. *de consecr. dist.* 2. Idem notat Cabassutius *in notitia Concil. ad Concilium Agathense can.* 18. Hujusmodi præceptum communicandi saltem ter in Anno renovatum fuit in Concilio II. Turonensi, Anno 813. sub Leone Papa Tertio. Baptaglin. *in Hist. Univ. Concil. dict. Anno* 813. *nu.* 2. Emin. Card. Bona *d. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 2. advertens, quòd citius in Oriente, eorum, qui sacris mysteriis intererant, communio desiit; nam S. Jo: Chrysostomus, S. Athanasius, atque alii Patres Græci sæpè in eorum Homiliis ad Populum de infrequentia communicantium conqueruntur. Demum, labente per universum orbem religionis studio, Hæreticorum, Saracenorum, & Imperantium frequentium mutationum causa, cùm rarior in dies fieret usus communionis; mandatum fuit, *Anno* 1215. in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. singulis fidelibus, ut cùm ad 4
annos discretionis pervenerint, semel saltem in anno peccata sua confiteantur, & in Paschate Sacram Eucharistiam recipiant. *cap. Omnis utriusque sexus* 12. *De Pœnit. & Remission.* Refert Cabassutius *in d. Not. Concil. ad Concil.* 4. *Later. can.* 21. Baptaglin. *in d. Hist. Univ. Concil. d. Ann.* 1215. *n.* 9. *can.* 21. & Odoric. Rinald. *in Annalib. Eccl. d. An.* 1215. *n.* 11.

Tertia Conclusio. Quamvis frigescente mundo Catholico ob bella, hæ- 5
reses, & dissidia Regum, cessaverit in laicis frequentia Communionis Eucharistiæ; ejus tamen amor semper exarsit tum in Religiosis Viris, tum in animabus vitam spiritualem colentibus, quarum nonnulla exempla adduximus in casu Prudentiali Mensis Januarii; & quarum cultores præter Parochos sæculares, & Episcopos, erant Canonici Regulares Lateranenses à SS. Apostolis 6
instituti, & per plures Romanos Pontifices instaurati, nec non Monachi Benedictini, atque Eremitæ S. Augustini ab eodem Sancto fundati *Anno* 387. præter

ter alios Religiosos, qui pietate erga Deum, & zelo animarum ferventes operarii extiterunt in Sacramentorum administratione; ad quorum exemplum fundatæ fuerunt postea aliæ Regulares familiæ. Siquidem *Anno* 910. institutus est Ordo Cluniacensium à Bernone Abbate Balmensi Ordinis S. Benedicti. *Anno* 967. Ordo Camaldulensium à S. Romualdo. *Anno* 1030. Ordo Vallisumbrosæ à S. Joanne Gualberto. *Anno* 1084. Ordo Carthusianus à S. Brunone. *Anno* 1092. Ordo Cistercensium à S. Roberto Abbate. *Anno* 1120. Ordo Præmonstratensium à S. Norberto Nobili Lotharingo. *Anno* 1170. Ordo Humiliatorum à Joanne de Meda Comensi; qui postea fuerunt suppressi *Anno* 1571. à S Pio V. ob exoneratum sclopum in dorsum Sancti Caroli Borromæi. *Anno* 1179. Ordo Carmelitarum fuit collectus in Monte Carmeli ab Almerico Legato Apostolico, & Patriarcha Antiocheno. *Anno* 1197. Cruciferorum Ordo, quem cadentem vidimus sub Alexandro VII. *Anno* 1658. Ordo Trinitatis pro redemptione captivorum erectus à SS. Joanne de Matha, & Felice de Valois. *Anno* 1207. Ordo Franciscanorum à S. Francisco. *Anno* 1208. Ordo Prædicatorum à S. Dominico. *Anno* 1216. Ordo Servitarum fundatus à septem Mercatoribus Florentinis. *Anno* 1218. Ordo Militaris S. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum institutus à Petro Rege Aragoniæ, à S. Petro Nolasco, & à S. Raymundo de Pennafort. *Anno* 1223. Ordo Monialium S. Claræ ab eadem sancta sub Regula S. Francisci. *Anno* 1269. Ordo Monachorum Silvestrinorum à B. Silvestro Abbate. *Anno* 1273. Ordo Cœlestinorum à S. Petro de Monte Murone, qui creatus Papa assumpsit nomen Cœlestini Quinti, ex quo dictus est Cœlestinorum Ordo. *Anno* 1319. Ordo Olivetanus à B. Bernardo Tolomeo, & Ambrosio Piccolomineo Senensibus. *Anno* 1355. Ordo Jesuatorum institutus à B. Joanne Colombino Senensi, & extinctus à Clemente Nono. *Anno* 1373. Ordo Monachorum, & Monialium S. Birgittæ, ab ipsa Sancta erectus, & à Gregorio XI. confirmatus. *Anno* 1400. Ordo Minorum observantiæ, dictus Lignipedum, seu Soccolantium institutus à S. Bernardino Senensi, reformante Ordinem S. Francisci. *Anno* 1404. Congregatio Canonicorum Sæcularium S. Georgii in Alga ab Antonio Corrario, & Gabriele Condulmerio fundata, & à S. Laurentio Justiniano aucta, tandem sub Clemente Papa Nono extincta, cujus insigne Monasterium, & Ecclesiam S. Mariæ de Vantio in hac Urbe Patavina Eminentissimus, & vigilantissimus Cardinalis Gregorius Barbadicus Antistes à Legato Apostolico Venetiarum acquisivit, & suo Seminario, Clericorum Diœcesanorum dicavit, studiisque, linguis, & disciplinis, insignivit anno 1669. *Anno* 1406. Mendicantes Fratres S. Hieronymi Fesulis, *vulgo Magdalenarum*. *Anno* 1408. Canonici Regulares S. Salvatoris, alias *Scopetini* à templo dicto de Scopeto Florentiæ, seu *de Candiana* ab insigni Cœnobio in hac Diœcesi Patavina fabricato. *Anno* 1420. Moniales Turris Speculorum Romæ fundatæ à S. Francisca Romana. *Anno* 1436. Ordo Minimorum à S. Francisco de Paula. *Anno* 1519. Eremitæ Camaldulenses Montis Coronæ, alias *de Rua*, fundati à Paulo Justiniano Veneto. *Anno* 1524. Clerici Regulares dicti *Theatini* à Joanne Petro Carafa Archiepiscopo Theatino, à S. Cajetano Thienæo Nobili Vicentino, & Sociis, qui Carafa fuit electus Summus Pontifex, & vocatus Paulus Quartus. *Anno* 1525. Cappuccinorum Ordo fundatus à Fr. Matthæo Bascio. *Anno* 1531. Congregatio Clericorum Somaschorum instituta à B. Hieronymo Æmiliano. *Anno* 1534. Instituta Societas JESU à S. Ignatio Loyola; approbata *Anno* 1540. à Paulo III. *Anno* 1562. Ordo Carmelitarum Discalceatorum reformatus à S. Theresia; & approbatus à S. Pio Quinto. Et *Anno* 1576. Congregatio Oratorii fundata à S. Philippo Nerio, & confirmata à Gregorio XIII. quæ omnes Religiones, Congregationes, & Regularia instituta, præter alia multa, de qui-

D

de quibus Barbosa *de Jure Eccles. Univers. lib.* 1. *cap.* 41. eorumque Patriarchæ, & fundatores genuerunt innumeros spirituales filios, & filias, à quibus incessanter verbo, opere, & exemplo propagata fuit frequentia Sacramentorum, & præcipuè Communionis Eucharisticæ inter fideles, prout notissimum est cuicunque legenti eorumdem Annalia, Chronicas, & Vitas. Conferunt ad hanc frequentiam comprobandam, quæ adduximus exempla supra in Casu Prudentiali Mensis Januarii, & in secundo Quæsito Mensis Februarii, sanctarum animarum, quæ sola Communione Eucharistica per plures hebdomadas, menses, & annos vivebant; quibus liceat adjungere obsequia ab irrationabilibus ani-
7 malibus præstita Hostiæ Sacrosanctæ, relata per R. P. Bagattam *de Admir. Orbis Christiani tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 3. & signanter de genuflexione, & adoratione præstita à Jumento triduana inedia macerato, ut confunderentur hæretici, Divo Antonio Patavino prædicante. Ab agnicula, quam habebat S. Franciscus; quæ cùm elevaretur Sanctissimum Christi Corpus inter Missarum solemnia, flexis curvabatur poplitibus, arguens reverens pecus de irreverentia indevotos homines; & ab Agnello, quem tenebat B Coleta, qui pariter ad Missam se submittebat in genua, itaut adimpletum esset divinum oraculum Isaia 1. 3. *Cognovit Bos possessorem suum, & Asinus præsepe Domini sui. Israel autem me non cognovit, & populus meus non intellexit.*

Quarta Conclusio. Circa quotidianam Communionem duæ sunt contra-
8 riæ opiniones, Una Joannis Sancii *in Selectis disp.* 22. ubi pluribus argumentis probare nititur, magis expedire etiam laicis, qui à mortali culpa sint innoxii quotidiè Sacram Eucharistiam sumere; & movetur ob exhortationes SS. Patrum, ob usum primitivæ Ecclesiæ, ob desiderium Sacri Concilii Tridentini *sess.* 22. *cap.* 6. *Incipit Optaret quidem Sacrosancta Synodus*. Ob fructum Sacramenti qui ex opere operato datur, ubi non est obex peccati mortalis, nempe augmentum gratiæ, & virtutum. Ac demum ob auctoritatem Pauli Apostoli, requirentis ad dignè communicandum munditiam à mortali, ibi *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.* 1. *Cor.* 11. 28. Altera est opinio Emin. Card. de Lugo *de Sacram. Euchar. tota disp.* 17. in qua deductis, &
perpensis utriusque partis argumentis concludit, non expedire omnibus laicis, etsi immunibus à mortali, communicare quotidiè; tum ob reverentiam venerabilis hujus Sacramenti; tum ob utilitatem communicantium, quorum interest, cum fame spirituali, & corde puro accedere ad Sacram Eucharistiam; ideoque opus esse consilio, & obedientia prudentis Confessarii, qua de causa noluit Dominus, ut laici à se sacram Synaxim sumerent, sed à manibus Sacerdotum, *Quibus sic congruit, ut sumant, & dent cæteris*. Lugonem sequuntur Suaresius *in* 3. *part. tom.* 3. *disp.* 49. *sect.* 4. *Vers. Tertiò dico*, & innumeri, quos numerat Diana Coord. *tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 36. desumpta *ex part.* 11. *tract.* 7. *resol.* 15. 9

Quinta Conclusio. Nullus est, cui menstrua Communio consuli non pos- 10
sit. Pauci, quibus communio hebdomadaria sit prohibenda. Paucissimi, quibus quotidiana sit concedenda. Ita Gobat. *in Theol. Experim. tract.* 4. *num.* 62. subdens nihilominus *num.* 63. Cùm longè plurimi laici utriusque sexus Sæculares, & Regulares æquè innocentem, aut etiam innocentiorem vitam duxerint, & ducant ac Sacerdotes, quibus nemo sobriè sapiens interdiceret quotidianam celebrationem Sacrificii, ideò non esse interdicendum quotidianum accessum ad Angelicam Mensam iisdem laicis, & aliis charactere Sacerdotali non insignitis, si Angelicam vitam ducant. Equidem in Ecclesia S. Thomæ Martyris Congregationis Oratorii hujus Urbis Antenoreæ, cùm adolescens eam frequentarem, vidi, quotidie plures utriusque sexus fideles communicari, fateor tamen quotidianos commensales prædictos, Viros, & Mulieres, à mundi vanitatibus alienos, & christianis virtutibus præditos fuisse.

Sexta Conclusio. Ecclesia Catholica nunquam prohibuit quotidianam Communionem fidelibus, etsi laicis, existentibus in gratia. Vult tamen eos pendere à prudentis Confessarii judicio, & omnino abstinere ab abusibus, quos Sacra Congregatio Concilii damnavit *in Decreto diei 12. Februarii* 1679. quod hìc non me tædet transcribere; ut ex ejus lectura Parochi, atque Confessarii veram præsentis Casus resolutionem obtineant.

DECRETUM

De quotidiana Communione.

Cum ad aures Sanctissimi D. N. fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ Communionis, etiam in feria sexta Parasceve; & simul affirmari, eamdem quotidianam Communionem præceptam esse à Jure Divino; quin etiam in illius administratione aliquos abusus inolevisse, videlicet, quòd aliqui non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & domi; immò cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota, sumant Sacrosanctam Eucharistiam; quam argentea theca inclusam in crumena, aut secretò illis deferunt Sacerdotes Sæculares, aut Regulares: aliique in communione accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cùm autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit Sacræ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum; Eadem Sacra Congregatio prævia matura discussione super prædictis, unanimi sententia ita censuit.

Etsi frequens, quotidianusque Sacrosanctæ Eucharistiæ usus à Sanctis Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus, nunquam tamen aut sæpiùs illam percipiendi, aut ab ea abstinendi certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes Sacrament. Euchar. perceptione communicarent. Idque non immeritò; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variæ ob negotia spiritus alienationes; multæ è contra gratiæ, & Dei dona parvulis concessa, quæ cùm humanis oculis scrutari non possimus, nihil certè de cujusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui. Et propterea quod ad negotiatores ipsos attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus Confessariorum, secreta cordium explorantium, judicio est relinquendus; qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu laicis negotiatoribus, & conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In conjugatis autem hoc amplius animadvertent, cùm Beatus Apostolus nolit, eos invicem fraudari, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos seriò admoneant, tantò magis ob Sanctissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cœlestium epularum Communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut à frequenti, aut quotidiana sacræ Communionis sumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur; sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet; illudque omninò provideat ut nemo à sacro convivio seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur; & nihilominus det operam, ut unusquisque dignè pro devotionis, & præparationis modo rarius, aut crebrius Dominici Corporis suavitatem degustet. Itidem Moniales quotidiè Sacram Communionem petentes admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent. Si quæ verò puritate mentis candeant, & fervore spiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter

Parochorum, & Confessariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum haberi, ut cùm fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos, qui ad frequentiorem, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere sive laici negotiatores sint, sive conjugati, sive quicunque alii suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini Judicii formidine discant cœlestem Mensam, in qua Christus est, revereri. Et si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere; seque ad majorem præparationem accingere. Episcopi autem in quorum Diœcesibus viget hujusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant; eamque ipsi, adhibito prudentiæ, & judicii temperamento, alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur. Quod abundè continget, si ii, qui devoto hujusmodi studio, divina præstante gratia, tenentur, seque sacratissimo Pane frequentius refici cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore, & charitate assueverint; quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in mortem tradidit, atque in cœlesti Regno se præmium est daturus, precatur Sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur. Porrò Episcopi, & Parochi, seu Confessarii redarguent asserentes, Communionem quotidianam esse de Jure Divino; doceant in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis, ex dispensatione, seu Privilegio Pontificis, de manu Sacerdotis, sumendam Sanctissimam Eucharistiam; nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut secretò ad existentes domi, vel cubantes in lecto, præterquam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, si ab Ecclesia deferatur, publicè, & cum pompa juxta formam Ritualis Romani; si verò ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa communionem in feria sexta Parasceve Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus serventur. Insuper admoneant, nulli tradendas plures Eucharistiæ formulas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas; nec permittant, ut venalium confessio fiat simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aut quicunque alii Sacerdotes secus egerint, sciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros esse; neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, ac rigorosam animadversionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa. Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præsens Decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum &c.

Datum Romæ 12. Februarii 1679.

F. Card. Columna Præfectus.

S. Archiep. Brancatius Episc. Viterb. Secretarius.

Die 15. Mensis Februarii 1679.

Supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit per Urbem ad Valvas Curiæ, & in acie Campi Floræ, ut moris est, per me Ægidium Felicem SS. D. N. Papæ Cursorem.

Pro D. Mag. Cursorum Gregorius Staggius Apost. Curs.

DECISIONIS XI.

Ad Martii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quæ sit materia EUCHARISTIÆ pro consecratione Cor-

ne Corporis CHRISTI? ostenditur, esse Panem Azymum in Ecclesia latina. Fermentatum in Ecclesia Græca. Ne ignoretur ratio, & causa diversitatis, probatur, in utraque Ecclesia consecratum semper fuisse Panem azymum usque ad annum MLIII. quo tempore Michael Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus cœpit consecrare in Pane fermentato. Breviter sed concludenter discutitur acerrima hæc Controversia de fermentato, & azymo Pane. Mendum detegitur asserentium, CHRISTUM Dominum non instituisse EUCHARISTIAM luna decimaquarta Mensis Martii, neque passum, & crucifixum luna decimaquinta: Veritas aperitur, & firmatur. Orientalium argumenta evacuantur; & Ecclesiam latinam jugiter in Azymo consecrasse perhibetur: idque SS. Evangelistarum, Patrum, Conciliorum, Historiarumque testimoniis stabilitur.

SUMMARIUM.

1 *Materia Eucharistiæ quænam sit in consecratione Corporis Christi?*
2 *Materia ejusdem quæ sit inepta?*
3 *Materia dubia Eucharistiæ quæ?*
4 *Materiam dubiam consecrare non licet; & opinio contraria est damnata ab Innocentio XI. anno 1679.*
5 *Panis azymus in Ecclesia Latina, & fermentatus in Ecclesia Græca est materia Eucharistiæ; ex Decreto Concilii Florentini sub Eugenio IV. & ex Constitutione 12. Sancti Pii Quinti.*
6 *Controversia de Azymo, & fermentato inter Ecclesiam Latinam, & Græcam cur, quomodo, & quando orta fuerit?*
7 *Azymo in pane Ecclesiam Orientalem per decem prima sæcula Eucharistiam consecrasse probatur septem præcipuis rationibus.*
8 *Azymo pane semper usa est Ecclesia Latina in consecratione Eucharistiæ.*
9 *Michael Cerularius Patriarcha Constantinopol. anno 1053. cœpit consecrare Eucraristiam in pane fermentato.*
10 *Michaelis Cerularii error, quòd Christus consecraverit in fermentato.*
11 *Judæi die decimaquarta mensis Martii ad Vesperas comedebant azyma, ablato penitùs fermento.*
12 *Phase erat comestio agni cum azymo pane, & lactucis agrestibus die decimaquarta Martii ad Vesperas.*
13 *Azymorum comestio durabat à Vespere diei decimiquarti per septem dies sequentes apud Hebræos.*
14 *Dierum legalium, naturalium, & artificialium differentia.*
15 *Christus Dominus consecravit Eucharistiam in pane azymo.*
16 *Dies festus Paschæ Hebræorum erat decimusquintus mensis Martii.*
17 *Dies Mortis Christi fuit decimaquinta mensis Martii, festiva Paschæ.*
18 *Judæorum Principes anno, quo occiderunt Christum, distulerunt Pascha ad diem decimamsextam Martii, ex traditione Rabbinorum contra præceptum legis.*
19 *Nicolaus de Lyra, seu Lyranus, fuit primùm Judæus, & Rabbinus, postea Christianus, & Religiosus Ordinis Seraphici S. Francisci.*
20 *Julius Maurocenus primùm Judęus, & Rabbinus, scripsit anno 1683. librum contra Hebræos.*
21 *Peritis in arte standum est.*
22 *Pentecostes dicitur à Pente, idest quinque, & à Coste, idest, decem, quia quinquies decem dies decurrebant à festo Paschæ ad Pentecostem.*
23 *Dominicus Macer laudatus.*
24 *Ebionitæ heretici volebant imitari*

sacrificium Judæorum de Agno, pane azimo, & lactucis agrestibus.

25 *Fermentum nominatum in Epistolis Pontificum Melchiadis, Siricii, & Innocentii Primi, erat Panis benedictus, seu Eulogiæ, non autem Eucharistia.*

26 *Particulæ consecrandæ, olim appellabantur Oblatæ, hodie Hostiæ. Et cur?*

27 *Honorius Papa III. præcepit, imaginem Crucifixi insigi in Hostiis consecrandis.*

QUÆSITUM PRIMUM.

Quænam sit Materia Eucharistiæ in consecratione Corporis CHRISTI.

1 FUit in responsis dictum, esse *Panem triticeum, Aqua naturali confectum, igne per modum assationis decoctum, azimum in Ecclesia Latina, in Græca autem fermentatum.* Ita ex S. Thom. *3. par. q. 74. art. 3. 4.* nec non ex Scoto *in 4. dist. 11. par. 2. q. 6.* docent Emin. Card. de Lauræa *in 4 Sent. to. 1. disp. 18. art. 1.* Mastrius *in eodem disp. 3. q. 3. art. 1. & in Theolog. Moral. disp. 18. à n. 16.* Collegium Salmanticen. *in Cursu Theolog. Moral. to. 1. tr. 4. de Sacram. in gen. cap. 4. punct. 1.* Lessius *in opere Posthum. de Sacram. Euchar. q. 74. art. 3.* & alii DD. per me allegati in Decisionibus Anni 1687. *De Sacramentis in genere*, ubi docuit, esse materiam ineptam,
2 & invalidam pro conficienda Sanctissima Eucharistia Panem ex *Avena, Hordeo, Rideo, Castaneis, ex Mellica, Surgo, seu Frumentono, ac ex Farina Amydi;* & ulterius eadem ineptitudine, & invaliditate affici Panem triticeum, si coagulatus fuerit *aqua rosacea, vel alio liquore* majorem quantitatem aquæ naturalis *superante*, vel si sit compositus cum *multo butyro, adipe, pipere, melle, aut saccaro,* quales sunt vulgò *i buzzoladi ò fogacciette.* Et tandem non esse materiam sufficientem triticeum panem crudum, vel aqua elixum veluti *pasta cruda, lagana, pultis, & pastilli farinacei,* vulgariter *Macheroni*, ex traditis à Bonacina *to. 1. de Sacram. Euchar. disp. 2. q. 2. punct. 1.* à Vulpio *in resp. Moral. res. 51.* à Laym. *lib. 5. tr. 4. c. 2.* à Summa Diana *Verb. Materia Euchar.* & Gobato *in Theol. experim.* 3
tract. 3. à n. 26. qui omnes Auctores advertunt, esse Eucharistiæ materiam dubiam panem è *Zea* idest *(Spelta) Siligine, seu Secala, aut Farre;* vel si cum farina triticea immisceatur aliquid *olei, butyri, mellis, piperis, seu adipis;* vel conficiatur Hostia *ex Tipha, aut cum aqua maris, vel cum cinabrio rubro,* quales sunt hostiæ ad sigillandas litteras, aut etiam *cum aqua rosacea;* ea ratione quia panis triticeus, ut sit materia apta ad consecrandum Corpus CHRISTI, debet esse panis usualis, quo usus est ipse Dominus in consecratione; videlicet compositus ex farina triticea, & aqua naturali, & ita coctus igne, ut per eum assetur, vel torreatur, sive in furno, sive sub cineribus, sive in frixorio, aut ferro calido.

Ex quibus sequitur, non esse licitum celebrare Missam, seu consecrare Eucharistiam cum materia dubia. 4 Diana Coordinatus *to. 2. tract. 2. resolut. 1.* desumpta *ex part. 3. tract. 6. resol. 95.* Alanus *lib. 1. de Euchar. cap. 11.* Chapeavil. *De modo administr. Sacram. tempore Pestis cap. 4. qu. 19.* & Suarezius *de Euchar. disp. 44. sect. 1. Vers. tertio.* Quos bene citat, sed malè deserit, contrarium etiam probabile dicens Gobatus *in sua Theolog. exper. tract. 3. numer. 33. & 34.* Præcipuè post damnatas propositiones ab Innocentio XI. *die 2. Martii 1679. Propositione prima*, ut novissimè notat P. Thyrsus Gonzalez *in Fundament. Theolog. Moral. Dissertatione X. n. 19.* subdens *Ministrum Sacramentorum teneri ad apponendam Materiam, & formam certam; graviterque peccare, & sacrilegium committere, si extra casum necessitatis utatur materia, vel forma dubia, aut incerta, omissa certa; etiamsi id faciat sequendo opinionem probabilem speculativè; aut etiam probabiliorem, vel probabilissimam de veritate, & sufficientia illius ad Sacramenti valorem.* Porrò Eucharistiam non esse medium necessarium salutis, saltem in re, habetur ex S. Thom. *3. par. q. 73. art. 3.* Ex Scoto *in 3 dist. ult. Quæst. Unica.* D. & docent inter Scholasti-

lasticos, Gonetus *tom. 5. de Sacrament. Euchar. secundùm se disp. 2. art. 4. §. 2.* Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 1. in 4. sent. disp. 25. art. 1.* & inter Morales Villalob. *in summa tom. 1. tract. 7. diffic. 5. n. 5.* Reginald. *lib. 29. num. 8.* & Bonacina, alios cumulans, *tom. 1. de Sacrament. Euchar. disp. 4. q. 1. punct. 3.*

5 Fuit autem dictum, quod Panis, pro materia Eucharistiæ, debet esse azymus in Ecclesia Latina; at fermentatus in Ecclesia Græca; quia etsi in utroque pane validè consecretur Corpus Christi, ut definitum fuit ab Eugenio IV. in Concilio Florentino, & ibi habetur *in Litteris Unionis, §. Item in Azymo:* Et notant omnes Theologi, inter quos idem Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 1. disp. 18. num. 20.* & Emin. Card. de Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 4. n. 7.* Gonet. *d. tom. 5. de Materia Euchar. disp. 3. n. 7.* Mastrius *d. tom. 4. in 4. sent. disp. 3. n. 80. & in Theolog. Morali disp. 18. nu. 17.* Nihilominùs prohibitum fuit à Sancto Pio Quinto *in Constit. XII. Incipien. Providentia Romani Pontificis,* tàm Latinis consecrare in fermentato, quàm Græcis in azymo, sub quovis prætextu, sub pœna suspensionis à Divinis; à qua, non video, quomodo præservare transgressores possit opinio Moralistarum aliter sentientium, quos allegat, quamvis non sequatur, Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 1. resol. 205. & 206.* Quarum prior est in Veteri *part. 3. tract. 6. resol. 99.* Posterior *part. 10. tract. 16. resol. 40.*

Et quoniam dedecet Ecclesiasticos ignorare causam, & tempus diversitatis Rituum, quos utraque Ecclesia servat; Occidentalis scilicet, & Latina consecrando Panem Azymum; Orientalis verò, & Græca Panem Fermentatum; referenda hic summatim est Historia, & Controversia de Azymo in tribus sequentibus conclusionibus.

6 Prima Conclusio. *Utraque Ecclesia Occidentalis, & Orientalis, Græca, & Latina celebravit in azymo ab initio Christianæ Religionis usque ad tempus Michaelis Cerularii Patriarchæ Constantinopolitani, videlicet usque ad annum millesimum quinquagesimum tertium, sub Leone Nono Summo Pontifice Romano.* Hujus conclusionis propugnator est Eminentiss. Cardin. Bellarminus *lib. 4. de Eucharist. cap. 7.* cujus hæc sunt verba: *Hæc controversia circa annum Domini MLIII. est orta, ut Leo Papa Nonus testatur in Epist. ad Michaelem Episcopum Constantinopolitanum cap. 1. tunc enim primùm Græci reprehendere cœperunt Latinos, quòd azimum panem in Sacram. Euchar. assumerent.* Quòd autem ipsa Ecclesia Græca per prædictum decem sæculorum cursum 7
semper consecraverit in azymo, & abstinuerit à fermentato, probatur.

Primò: quia Sancti Patres Græci tenuerunt, & docuerunt, Christum Dominum instituisse Sanctissimam Eucharistiam in azymis (quod inferius demonstrabitur) ac proindè eos fuisse semper sectatos exemplum Christi; qui non adhibuit in consecratione sui Corporis fermentatum panem; ut docent Origenes *tract. 35. in Matthæum.* S. Jo. Chrysostomus *in eundem Homil. 35.* Theophilus *qu. 24. in Exod.* Et alii, quos citant Emin. Cardin. Bellarmin. *lib. 4. de Eucharist. cap. 8.* Vasquez *disp. 172. cap. 2.* Hugo Cardin. *in Comment. in Joann. c. 13.* & novissimè duo Græci eruditi scriptores, Gennadius *in Apologia adversus Marcum Ephesium;* & Arcudius *lib. 3. de Sacram. Eucharistiæ cap. 5. & 6.*

Secundò probatur ex verbis S. Epiphanii, qui referendo errores Ebionitarum *hæres. 30.* sic ait: *Baptisma porro etiam ipsi accipiunt præter hoc, quòd quotidie baptizantur, & in aquis se mergunt. Mysteria autem faciunt ad imitationem Sanctorum in Ecclesia, ab anno in annum per Azymos, idest non fermentatos panes; & alteram Mysterii partem per aquam solam.* Si igitur celebrabant Mysteria, idest Sacrificium Missæ, per *Azymos, ad imitationem Sanctorum,* ipsi Ebionitæ, qui in primo sæculo fuerunt. Cardinal. Baronius, & Spondan. *Anno 34.* dicendum sequitur, Sanctos Patres Græcos primi, secundi, tertii, & quarti sæculi solitos fuisse consecrare in Azymo, teste S. Epiphanio Salaminæ Cypri Episcopo, qui floruit quarto sæculo sub Valente Gratiano, & Theodosio Augu-

ftiss. Eminentiss. Cardinal. Bellarmin. *de Scriptoribus Ecclesiast. Anno* 370.

Tertiò probatur ex verbis S. Jo: Chrysostomi *in epist. 1. ad Corinth. cap.* 5. sic dicentis: *Primum autem dicamus, quamobrem ex omnibus finibus fermentum expellitur. Quodnam hoc enigma? Oportet ut omnem malitiam fidelis abjiciat; ut enim Judæus perit, cùm apud eum vetus invenitur fermentum; sic apud nos is, in quo invenitur malitia.* Ex hac fermenti detestatione S. Jo: Chrysostomum in azymis consecrasse, & apud alios SS. Patres Græcos eumdem ritum Azymorum in usu fuisse, tenet Theophylactus Commentar. in Matth. *cap.* 26. Marc. *c.* 14. Luc. *c.* 22. *& in Ep.* 1. *ad Corinth. c.* 5. & Arcudius *d. lib.* 3. *de Sacram. Euchar. c.* 5. *&* 6.

Quartò probatur ex communi sententia gravissimorum Virorum, quos citat P. Macedo *in Disquisit. de Azymo cap.* 13. Et Emin. Cardin. Bona *Rer. Liturgic. lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 1. attestantium Armenos à tempore S. Sylvestri Papæ semper confecisse in azymo, quod corroboratur tum ex Metaphraste apud Surium *die* 30. *Mensis Septembris*, tum. *ex Epist.* 1. *Gregorii Papæ VII. libr.* 8. *Epist.* sic dicentis ad Episcopos Armenos: *Quia cognovimus Ecclesiam vestram Azymo sacrificare, & ob hoc à Græcis dumtaxat imperitis, quasi de hæresi reprebendi.* Porrò in Synodo Trullana, quæ celebrata fuit *anno* 707. *in Canon.* 32. Armeni reprehenduntur, quia solum vinum sine aquæ admixtione in Sacro Altaris ministerio adhibebant; nulla autem nota iisdem infertur, quòd in azymis conficerent. Ergo validum resultat argumentum, quod Ecclesia Orientalis cujus Episcopi Græci dicto anno fuerant ad Synodum convocati in Trullo, idest Constantinopoli, in Imperialis Palatii Secretario, supernè fornicato; ritum panis azymi retinebat, & nequaquam in fermentato SS. Eucharistiam consecrabat; aliàs redarguissent Armenos non solum, quòd sine aqua consecrarent, sed etiam quòd fermentatum Panem non adhiberent.

Quintò pariter probatur ex insigni illa molestia, quam Photius Patriarcha Constantinopolitanus anno 867. intulit Nicolao Papæ, & toti Latinæ Ecclesiæ, illam criminando, quòd Sabbato jejunaret, quòd Presbyteris nuptias prohiberet, quòd iisdem, ne infantes in fronte Sacro Chrysmate signarent, vetaret, & alia de quibus Eminent. Cardin. Baronius *d. anno* 867. sed inter cætera, quòd permitteret in Paschate Agnum assum benedicendum in Altari poni; nihil autem Photius locutus fuit de pane azymo, in quo Occidentalis Ecclesia consecrabat, unde desumitur concludens argumentum, quòd eadem Ecclesia Orientalis non erat in hoc ritu difformis à Latina; alioquin si hanc suggillabat, quòd more Judæorum admitteret Agnum assum in Altari; quomodo eam Photius non esset criminatus, quòd etiam azymum panem consecraret; nisi omnes Græci eumdem ritum panis azymi tunc retinuissent? Ita erudito calamo P. Macedo *d. Disquis. de Azymo cap.* 3. *pag.* 36. *Vers. Adhibeamus*.

Sextò idem probatur, quia Michael Cerularius dicto anno 1053. aliive Græci Patres, contra quos disputarunt Legati Apostolici missi à Leone Nono Constantinopolim, super prætenso ritu fermentati, nunquam allegarunt antiquam, seu immemorabilem consuetudinem; quod quidem fecissent, si panis fermentatus in anteactis sæculis fuisset in usu; ut constat ex Opusculo Humberti Cardinalis adversus eosdem Græcos *in Bibliothec. Patrum tom.* 11. Quod neque fecerant in Concilio Florentino tempore Eugenii Quarti, in quo disputarunt de sufficientia panis fermentati pro consecratione, non autem de immemorabili consuetudine ab initio Orientalis Ecclesiæ; & priscorum Patrum ejusdem.

Septimò. Quia cùm Nestorius Hæresiarcha anno 429. docuisset, esse consecrandum in fermentato, ut diximus supra *Dec.* 6. *pag.* 17. Statim Œcumenica Concilia Orientalia ejus doctrinam damnarunt, ut docet Salelles *lib.* 3. *cap.* 9. *Regul.* 244. *num.* 127. quod non fecissent, si Ecclesia Orientalis solita fuisset conficere Eucharistiam in pane fermentato.

Quòd autem Occidentalis, & Latina Ecclesia ab initio, & semper servaverit

ritum

ritum azymi panis in consecratione Divinæ Eucharistiæ pariter probatur.

Primò ob exemplum CHRISTI DOMINI, de quo infra; & traditionem Apostolorum, à quibus hunc ritum, præcipuè ab Apostolorum Principe fuit edocta; ut bene Leo IX. *in epist. 1. c. 5. contra eumdem Michaelem Cerularium* deducit his verbis: *Ecce jam post mille, ac fermè viginti à Passione Salvatoris nostri annos, incipit per vos discere Romana Ecclesia, qualiter memoria Passionis sit recolenda; quasi nihil ei contulerit præsentia, conversatio, & institutio, seu qua glorificavit Deum mors pretiosa illius Senis, cui specialiter Christus Dei vivi dicit: Beatus es Simon Bar-Iona.* Et in eadem Epist. cap. 6. *Non ergo perpendistis, quanta imprudentia dicatur Patri, qui est in Cælis, abscondisse à Principe Apostolorum Petro cultum, sive ritum visibilis Sacrificii, per dispensationem Unigeniti Filii sui, cui per semetipsum revelare dignatus est illud ineffabile arcanum invisibilis Divinitatis ejusdem Filii sui.* Fatetur apertè in his verbis Romanus Pontifex, Ecclesiam Romanam servare ritum panis azymi in Sacrificio Missæ receptum ab Apostolorum Principe Petro. Idem professus est Greg. VII. *in lib. 8. Epist. Pontific. ep. 1.* & Innoc. III. *lib. 4. de Myst. Missæ c. 4.* ibi: *Non fermentatum, sed Azymum consecramus, nam secundùm Apostolum Pascha nostrum immolatus est Christus; itaque epulemur non in fermento veteri, nec in fermento malitiæ, & nequitiæ, sed in azymis sinceritatis, & veritatis.* Quare Humbertus Cardin. in supradicto Opusculo subdit: *Vestra duplicitas suo fermento contenta, Romanæ, & Latinæ simplicitati Azymum extorquere desinat;* & mox: *Prima scilicet Ecclesia ad hæc moderna tempora, sicut ab Apostolis accepit, fideliter retinuit.* Non hæc dixissent Romani Pontifices, & eorum Legatus in faciem totius Ecclesiæ Orientalis; si semper, atque semper Ecclesia Occidentalis ritum azymi Panis, ab Apostolis acceptum non custodisset.

Secundò probatur ex eo, quod per decem integra sæcula, à principio scilicet Ecclesiæ usque ad motam controversiam de Fermentato per Michaelem Cerularium, nullus ex tot, & tantis Doctoribus, & Scriptoribus Ecclesiasticis annotavit, Ecclesiam Latinam in fermentato pane consecrasse, sed è contra omnes Sancti scribentes summis laudibus Azyma extulerunt, & fermentum execrati sunt, cùm istud malitiam, illud puritatem exprimat; quod quidem non fecissent, nec facere potuissent, si Sanctissimam Eucharistiam consuevissent in pane fermentato consecrare. Extant memoriæ varietatis aliorum rituum, seu cæremoniarum in diversis Ecclesiis, scilicet Ambrosiana, Aquilejensi, Gallicana, Hispanica, Aphricana, de quibus S. Aug. *in Epist. ad Casulanum. Et lib. 6. Confess.* Sed mutationis panis azymi nullum est testimonium: ea ratione quia concorditer semper, atque semper omnes Ecclesiæ in azymo consecrarunt, sequutæ exemplum Apostolorum, & Præceptum Divi Pauli *1. Cor. 5. Itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ, & nequitiæ; sed in azymis sinceritatis, & veritatis.*

Tertiò ad probationem majorem sunt referenda hic nonnulla SS. PP. testimonia. Anno 260. S. Cyprianus Martyr *in Sermone in Cœna Domini*, loquens de SS. Eucharistia ait, inter cætera: *Panis itaque hic Azymus, cibus verus, & sincerus, per speciem, & Sacramentum nos tactu sanctificat, fide illuminat, veritate Christo conformat: & sicut panis communis, quem quotidiè sumimus, Vita est corporis, ita Panis iste Supersubstantialis Vita est animæ, & Sanitas mentis.* Et paulò post: *Quibus unus est panis unum est corpus, & omnium cor, & anima una uni Christo adhærens; cætera omnia quasi fermentata respuens in unius Azymi sinceritate lætatur.* Et inferius: *Non oportet esse fermentarios novi testamenti ministros; puras, sincerasque mentes sanctum quærit Convivium.* Anno 390. S. Gaudentius Episcopus Brixiæ ita scripsit *tract. 2. in Exod. Caro etiam Agni cum Azymis panibus, & lactucis agrestibus est edenda, ut cum Corpus Redemptoris accipimus, nos pro peccatis nostris fletibus affligamus.* Anno 410. S. Hieronymus *in*

cap. 1.

c. 1. Epist. ad Titum propè finem inquit: *Si quis Pascha agit non in Azymis sinceritatis, & veritatis, ut exterminet ex anima sua omne vetus fermentum malitiæ, & nequitiæ; iste attendit fabulis, & umbras sequitur*. Ann. 420. S. August. *Serm. 6. de Verbis Apostoli cap. 5.* ita subdit: *Celebratur Pascha in veteri populo sicut Nobis occisione Agni cum azymis*. Notetur *ly sicut Nobis*. Et notans differentiam inter nostrum Pascha, & illud Judæorum eam tantùm ponit in diversitate Agni, dicens *lib. 2. contra litt. Petiliani*. *Aliud est Pascha, quod adhuc illi de ove celebrant: aliud autem quod nos in Corpore, & Sanguine Domini accipimus*; servata scilicet in reliquo azymi panis qualitate. *Et lib. 32. c. 11. contra Faust* Facta comparatione utriusque Paschæ, mysterium explanans subdit: *Azyma verò, qui rectæ fidei Christianæ sunt, non in fermento veteris vitæ; sed in ipsius fidei veritate, & sinceritate custodiunt*. Anno 600. S. Gregorius Magnus relatus à S. Thom. *3. part. quæst. 74. art. 4.* dicit in Registro: *Romana Ecclesia offert azymos panes, propterea quòd Dominus sine ulla commixtione suscepit carnem*. Sed quoniam hodie hoc testimonium in libris S. Greg. non invenitur, quamvis valdè deferendum sit auctoritati S. Thom. illum referentis, etiam *lib. 4. Gent. cap. 69. Et in Opusc. 1. contra errores Græcor. circa finem cap. 68.* alius locus afferri potest, scilicet *tom. 2. Hom. 23.* ibi: *Edent Carnes, & azymos panes*; ubi S. Doctor explicat: *Nocte agnum comedimus, quia modò in Sacramento Dominicum Corpus accipimus, quando adhuc invicem nostras conscientias non videmus*. Et pauló post: *Panes sine fermento comedit, qui recta opera sine corruptione vanagloriæ facit*. An. 835. Rabanus Maurus Natione Germanus, Abbas Fuldensis, & Episc. Moguntinus *in lib. 1. de Instit. Cleric. c. 31.* loquitur manifestè his verbis: *Ergo panem infermentatum, & vinum aqua mixtum in Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi sacrificari oportet*. Et iterum: *Quòd autem Panem sacrificii sine fermento esse oporteat, testatur liber Leviticus, ubi commemoratur, Dominum per Moysem ita præcepisse: omnis, inquit, oblatio, quæ offertur Domino, absque fermento fiat*. Plurima SS. PP. loca alia, quibus probari potest antiquis illis temporibus panis fermentati proscriptio ab Eucharistica mensa in Ecclesia Latina, congerit P. Macedo *in citat. Disquisit. de Azymo c. 5.* & Ciampinus *eod. tract. c. 3.* ubi ex professo de sæculo in sæculum adducit testimonia probantia, ab initio Ecclesiæ, per annos mille, semper apud Latinos Eucharistiam fuisse confectam in Azymo Pane.

Quartò confirmatur inveteratus, & semper custoditus ritus azymi Panis in Ec- 8
clesia Latina testimonio omnium DD. qui post motam controversiam à Michaele Cerulario, eamdem impugnarunt; omnes enim professi sunt, per omnia evoluta sæcula juxta traditionem Apostolorum, & exemplum Christi, Occidentalem Ecclesiam Eucharistiam in azymo Pane consecrasse, ut videri potest, præter S. Thom. S. Bonav. & Scotum, apud Abulens. *par. 2. defens. in X. capitib.* Franciscum Riberam *lib. 5. de Templo cap. 3. & seq.* Marcell. Francolin. *De Horis Canonicis cap. 5. & seqq.* Card. Bellarm. *de Sacram. Euch. lib. 4. à cap. 4. ad XII* Suaresium *de Euch. disp. 44.* Henriq. *de Sacram. Euch. c. 10.* & Vasquezium *de eod. Euch. sacr. disp. 162.* Et hæc de prima conclusione.

Secunda Conclusio. *Michael Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus, & cum eo Nicetas Abbas Pectoratus, aliique Græci, dicto sæculo 1053. introduxerunt Panem fermentatum in consecra-* 9
tione Eucharistiæ; falsò opinantes, CHRISTUM DOMINUM consecrasse suum Sanctissimum Corpus in pane fermentato, utpotè quia id egerit, non decimaquarta luna in Vespere, quando comedebatur Agnus cum azymis, & lactucis agrestibus; sed luna decima tertia: ita ut passus non fuerit luna decima quinta, quæ erat prima dies solemnis Paschæ azymorum, sed die præcedenti. Hoc esse fundamentum Ecclesiæ Orientalis, & fuisse motivum Michaelis Cerularii, & 10
sequacium testantur tum Leo Nonus *in Epistol. 6.* dicens: *Adstruere conantur, fermentatum fuisse panem, quo Dominus* Apo-

Apostolis suis Corporis sui Mysterium in cœna commendavit. Tum Innocentius Tertius *lib. 4. de Myster. Missæ c. 4.* in illis verbis: *Græci, in suo pertinaces errore de fermentato conficiunt; asserentes in Parasceve lunam decimam quartam extitisse; in qua verus Agnus est immolatus, ut legis impleretur figura quæ luna 14. primi Mensis Paschalem Agnum jusserat immolari*. Tum etiam S. Thomas qui *in 4. dist. 11. qu. 2. ad 3.* inquit: *Græci asserere voluerunt, Dominum in fermentato confecisse. Et quia tres Evangelistæ concorditer dicunt, prima die Azymorum Dominum instituisse hoc Sacramentum, in tantam insaniam quidam ex eis proruperunt, ut dicerent, Evangelistas illos falsum scripsisse; & à Joanne fuisse correctos*.

Ut autem manifestè cognoscatur error prædictus, cui Græci innituntur; supponendum est: *Primò*, præceptum fuisse Judæis, ut quolibet primo Mense anni, idest
11 Martio, die decimaquarta ad vesperas comederent agnum assum, cum pane azymo, & lactucis agrestibus, ablato penitùs fermento per septem dies sequentes; sic enim legitur *Exod. c. 12. Decima die Mensis hujus tollat unusquisque Agnum per familias, & domos suas, & servabitis eum usque ad quartam decimam diem mensis hujus; immolabitque eum universa multitudo filiorum Israel ad Vesperam. Et edent carnes nocte illa assas igni, & azymos panes, cum lactucis agrestibus*. Et infra; *Habebitis autem hanc diem in monumentum, & celebrabitis eam solemnem Domino in generationibus vestris cultu sempiterno. Septem diebus azyma comedetis: in die primo non erit fermentum in domibus vestris; quicunque comederit fermentum, peribit anima illa de Israel, à primo die usque ad diem septimum. Dies prima erit sancta, atque solemnis, & dies septima eadem festivitate venerabilis. Nihil operis facietis in eis, exceptis his, quæ ad vescendum pertinent*. Et paulò post iterum: *Primo mense, quartadecima die Mensis ad Vesperam comedetis azyma usque ad diem vigesimam primam ejusdem Mensis ad Vesperam. Septem diebus fermentatum non invenietur in domibus vestris*. Has easdem solemnitates præcepit Deus in *Levit. cap. 23.* ibi: *Mense primo, quartadecima die mensis ad Vesperam Phase Domini est: & quintadecima die mensis hujus solemnitas azymorum Domini est. Septem diebus azyma comedetis; dies primus erit vobis celeberrimus, sanctusque; omne opus servile non facietis in eo*. Supponendum *Secundò*, quòd in decimaquarta die, hujusce primi mensis incipiebant duæ solemnitates; *Una*, quæ dicebatur *Phase*, & consistebat in comestio- 12
ne agni ad Vesperas, cum azymis, & lactucis agrestibus; & hæc dicebatur comedere Pascha; fiebatque semel in Vespere ipsius diei decimæ quartæ tantùm. *Alia* so- 13
lemnitas erat manducatio azymorum, quæ durabat usque ad diem vigesimam primam ejusdem Mensis inclusivè. De prima dicitur *Levit. 23. 5. Mense primo, quartadecima die Mensis ad Vesperam, Phase Domini est*. Item *Deuteron. 16. 6. Immolabis Phase Vespere ad solis occasum, quando egressus es de Ægypto*. De secunda autem *Levit. eodem cap. 23. 6. Quintadecima die Mensis hujus solemnitas azymorum Domini est. Septem diebus azyma comedetis. Dies primus erit vobis celeberrimus, sanctusque; omne opus servile non facietis in eo. Item Deuteron. 16. 3. Non comedes in eo panem fermentatum. Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem*. Supponendum est *tertiò* quòd aliter accipiebantur dies legales, aliter dies naturales, & aliter dies artificiales. Incipiebant legales dies à Vespe- 14
ra præcedentis diei, usque ad Vesperam subsequentis, juxta illud *Levit. 23. 32. A Vespera usque ad Vesperam celebrabitis Sabbata vestra*. Eo modo, quo nunc in Ecclesia festa incipiunt quoad officium à prima Vespera usque ad secundam. S. Thom. *in 4. dist. 11. q. 2. art. 2. quæstiunc. 3. ad 3.* Dies naturales accipiebantur vel à media nocte antecedenti usque ad mediam noctem subsequentem. Sivè ab ortu solis in ortum subsequentem, ut innuit D. Thom. *ibid.* Dies artificiales condistinguebantur etiam sicut modo contra noctem; itaut comprehenderent tantùm illud spatium, in quo lux solis apparebat. Gonet. *tom. 5. de Sacram. Euchar. disp. 2. nu. 99.*

His

15 His præsuppositis facilè probatur CHRISTUM DOMINUM instituisse SS. Eucharistiam in Pane azymo; siquidem id egit die decimaquarta primi Mensis ad Vesperam; quando comedendus erat Agnus, & prohibitum erat fermentum juxta supranotatas scripturas. Id testantur expresse omnes Evangelistæ. Nam *S. Matth*.26.17. ait: *Prima autem die Azymorum accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?* Sed Pascha comedebatur die decimaquarta primi mensis ad Vesperam; & tunc incipiebat primus dies legalis azymorum. Deinde: *Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Jesus, & paraverunt Pascha, Vespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis suis*. Et pauló inferiùs: *Cœnantibus autem eis accepit Jesus panem, & benedixit, ac fregit: deditque discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite, Hoc est Corpus meum*. At in hoc Vespere ut notatum est, panis fermentatus haberi non poterat. Ergo Dominus JESUS consecravit Corpus suum in pane Azymo. Pariter S. Marcus Evangelista *cap*. 14. 12. scribit: *Et primo die Azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli, quò vis eamus, & paremus tibi, ut manduces Pascha?* Et facta præparatione sequitur: *Vespere autem facto, venit cum duodecim, & discumbentibus eis, & manducantibus* ait *JESUS*, se ab uno ex eis esse tradendum; Deinde: *Et manducantibus illis, accepit JESUS panem, & benedicens fregit, & dedit eis, & ait: Sumite, Hoc est Corpus meum*. Similiter S. Evangelista Lucas *cap*. 27. 7. ita narrat: *Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha*: Ergo die decima quarta Mensis primi ad Vesperam. Sequitur textus: *Et paraverunt Pascha. Et cùm facta esset hora, discubuit & duodecim Apostoli cum eo; & ait illis: desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar*. Subindè: *& accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem*. Tandem S. Joannes Evangelista notat cœnam paschalem factam à Domino cum discipulis *Ante diem festum Paschæ*. *Joan*. 13. 1. Sed dies festus 16 Paschæ erat dies decimus quintus mensis *ex Exod*. 12. *& Levit*. 23. supra relatis. Ergo concludentissimè constat, Salvatorem nostrum Sanctissimam Eucharistiam confecisse luna, seu die decimaquarta primi Mensis, post illius diei secundas Vesperas, quæ erant primæ Vesperæ diei decimæquintæ, festivæ, tanquam primæ ex septem diebus azymorum: cumque dicto Vespere lunæ decimæ quartæ prohibitus esset Panis fermentatus, totus Panis Azymus fuit in cœna; & in eodem Azymo suum Corpus consecravit. Ita semper tenuit, & tenet Ecclesia Latina, de hac veritate à SS. Apostolis edocta, ut tradunt omnes Catholici Scriptores. S. Thomas 3. *part. quæst*. 74. *art*. 4. *& in* 4. *Sent. distinct*. 11. *quæst*. 2. *ibid*. S. Bonaventura *art*. 2. *quæst*. 1. & Scotus *dist*. 11. *quæst*. 6. Emin. Card. Bellarm. *lib*. 4. *de Eucharist. cap*. 8. Cardin. Baronius *in Annalib. ann. Christi* 34. Salianus *ad Annum Mundi* 4086. *num*. 5. *&* 14. Torneilius *ad Mund. annum* 4084. *nu*. 8. Et ex Scolasticis modernis Gonet. *dict. tom*. 5. *de Sacram. Euchar. d. disp*. 2. *ar*. 5. Agudius *de Sacram. Eucharistiæ part*. 4. *c*. 2. nec non Emin. Card. de Lauræa *d. tom*. 1. *in* 4. *Sent. disp*. 18. *art*. 2. atque Leonardus Lessius *quæst*. 74. *de Sacrament. Eucharist. art*. 4.

Cæterum Orientalis Ecclesia, quæ tuetur fermentatum, plurima huic veritati opponit.

Primò. Dies ille, quo Dominus est occisus, non fuit festus. Ergo non est 17 occisus luna decima quinta; sed decima quarta; & ex hoc sequitur, Redemptorem comedisse Pascha die decima tertia ad Vesperam, quo tempore erat licitus Panis fermentatus. Probant antecedens. 1. Quia Judæi dixerant in Concilio, esse quidem tradendum morti CHRISTUM, sed *non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo*. *Mar*. 14. 2. Quia diebus festis prohibita erant Judicia; & eo die 15. Mensis Judæi accusarunt, & condemnarunt Christum. 3. Quia in die festo non erat licitum emere, & vendere,

re, sed eodem die mortis Domini Joseph emit Sindonem *Marc.* 15. Et Mulieres paraverunt aromata. *Luc.* 23. Sed respondetur ad Primum, timuisse quidem Judæos in Concilio, ne fieret tumultus in populo, si Christus detineretur in die festo; sed cùm Judas obtulisset, se eum nocte traditurum, cessavit timor, & in die festo morti tradiderunt. Ita Lessius *in opere Posthum. de Sacram. Euchar. d. q.* 74. *n.* 20. *in fine*. Ad Secundum respondetur, Non constare ex scriptura, actus Judiciales in festo fuisse prohibitos: & quatenus esset prohibitio, Judæi prævaricare legem non timuerunt, parati Innocentem occidere. Gonet. *d. disp.* 2. *n.* 114. *ad Quartum*. & Lessius *ubi supra d. n.* 20. *in fin.* Ad Tertium respondetur: Emptionem, & venditionem pro operibus misericordiæ non fuisse prohibitam in die festo, prout erat mortuum sepelire; Sanctus Thom. *ubi supra in* 4. *dist.* 11. *quæst.* 2. Eminent. Card. Baron. *anno* 34. *n.* 33. exemplificans de Tobia *cap.* 2. & de circumcisione, quæ fiebat etiam in die festo. Agudius *d. tract. de Sacram. Euchar. part.* 4. *cap.* 1. *à n.* 12. *& seqq.*

Secundò objiciunt Græci, quòd Christus non sit mortuus decimaquinta Luna Mensis primi, sed decimaquarta, eò quia de Judæis dicitur, quòd in die Passionis Domini, ipsi *Non introjerunt in Prætorium, ut non contaminarentur; sed ut manducarent Pascha*. *Joan.* 18. 28. Et quòd erat *Parasceve Paschæ*. *Joan.* 19. 14. idest Præparatio, seu Vigilia Paschæ; Et institerunt apud Pilatum, ne remanerent in Cruce corpora Sabbato, *Erat enim magnus dies ille Sabbati*. *Joan.* 19. 31. Ex quibus inferunt Græci eam diem, qua Christus mortuus est, fuisse decimam quartam, in cujus Vespera Pascha manducandum erat, & incipiebat prohibitio panis fermentati; & per consequens Redemptorem instituisse Eucharistiam antecedenti die ad Vesperam, in qua adhuc erat licitus Panis fermentatus; idest luna decimatertia.

Unica responsione evacuant supradicta objecta Lyranus, Paulus Burgensis, Catherinus, & alii quos citant, sed non sequuntur Lessius *d. q.* 74. *n.* 22. & Gonet. *d. disp.* 2. *n.* 111. dicendo quòd Judæi ex suorum Rabbinorum doctrina, & dispensatione distulerant commestionem Agni ad Vesperam diei Veneris decimiquinti; ita ut prima dies azymorum fuit pro ipsis dies Sabbati; qui propterea dicebatur *Magnus* ob duplicem solemnitatem, & quia erat *Sabbatum*, & quia erat *primus dies Azymorum*; At Salvator noster juxta legem manducavit Pascha in Vespere diei Jovis præcedentis, ut supra probavimus. Hæc responsio non est spernenda, ut infra videbimus.

Cæterum, quia pluribus Doctoribus non arridet, cùm eis non videatur innixa solido fundamento; respondent, quòd Judæi *non introjerunt in Prætorium, ne contaminarentur, sed ut manducarent Pascha:* intelligentes pro *ly Pascha* non esum Agni, qui fuerat immolatus Vespere antecedenti, sed esum panis azymi, & aliarum victimarum Paschalium, quæ Deo offerebantur singulis illis septem diebus. Agudius *d. part.* 4. *cap.* 1 *n.* 13. Præterquamquod omnes septem dies Azymorum dicebantur Pascha, ut notat Barrad. *in Itiner Filior. Israel lib.* 2 *cap.* 22. *n.* 23. ubi allegat exemplum Herodis, qui cùm carcerasset S. Petrum in diebus azymorum volebat *post Pascha producere eum Populo*. *Act.* 12. Pariter respondent, quòd ea dies mortis Domini dicebatur *Parasceve Paschæ*, idest *dies Veneris secunda Azymorum*, in qua Judæi de more præparabant cibos pro sequenti die Sabbati; & ex hoc vocabulo nihil deducitur, quod demonstret, Sabbatum sequens fuisse primum diem Azymorum, nam omnis sexta feria vocabatur *Parasceves*. Et non sine Mysterio in Evangel. postea vocatur Parasceves Judæor. *Jo.* 19. 42. ut sciremus esse solitum diem, quo Judæi præparabant necessaria pro sequenti die Sabbati. Tandem institerunt Judæi, ne remanerent in Cruce corpora Sabbato, quia secundùm legem suspensi in patibulo eadem die sepeliendi erant. *Deuter.* 21. 23. Dicebatur autem *Magnus dies ille Sabbati*; quia, præter solitam Sabbatinam festivitatem, erat unus ex septem diebus azymis, in quo-

quorum singulis victimæ Deo mactabantur; juxta illud *Deuter.* 16. 2. *Immolabis Phase Domino Deo tuo de ovibus, & de bobus.* *Et* 2. *Paralip.* 35. 8. *Dederant Sacerdotibus ad faciendum Phase pecora commixtim duo millia sexcenta, & boves trecentos. Levitis quinque millia pecorum, & boves quingentos.* Ita supracitati DD. Lessius *d. quæst.* 74. *n.* 22. & 23. Gonet. *d. disp.* 2. *de Sacr. Euch. n.* 114. & Eminent. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *in* 4. *sent. disput.* 18. *n.* 32. Qui cum aliis supra allegatis firmant, esse veritatem irrefragabilem, quòd CHRISTUS FILIUS DEI, qui venerat, *non solvere legem, sed adimplere. Matth.* 5. 17. manducavit Pascha cum discipulis suis, non luna decimatertia, sed luna decimaquarta post Vesperas illius diei, quando jam inceperat præceptum legale Panis azymi, & in eo consecravit suum Sacratissimum Corpus.

Ego autem supracitatorum DD. opinionem veneratus, & eorum sufficientes responsiones amplexus; non essem difficilis in admittenda sententia, quæ dicit, Ju-
28 dæorum Principes, Rabbinorum traditiones sequutos, distulisse agni cœnam legalem ad lunam decimamquintam post Vesperam; idest sero diei Veneris Sancti, in quo passus est FILIUS DEI, & primum festum diem Azymorum esse celebratum, eo anno, ab eis luna decimasexta, idest die Sabbati sequentis. Moveor ad hanc sententiam approbandam, *Auctoritate, & Ratione.* Desumo *Auctoritatem* ab omnibus DD. & SS. PP. qui eam docuerunt, quos citat Vasquez *disp.* 172. *cap.* 2. & Maldo-
29 natus *Matt.* 26. inter quos S. Joan. Chrys. *Hom.* 84. *in Joan.* & Rupertus Abb. *in Exod.* 19. præcipuè Nicol. de Lyra; qui primum fuit Rabbinus inter Judæos, antequam ad fidem Christianam converteretur, & ingrederetur Seraphicam Religionem; quam decoravit eruditissimis libris relatis à Card. Bellar. *lib. de Script. Ecclesiast. Anno* 1320. cui jungo modernum quidem alium Rabbinum, sed conversum ad Christianam fidem sub Pontificatu Alexandri VII. vocatum in Judaismo *Samuelem Nahmiam Venetum:* renatum verò salutari aqua Baptismatis *Julium Maurocenum Lectorem linguæ Hebraicæ in Collegio de Propaganda Fide Romana:* qui in Opere suo Italico, typis dato Romæ Ann. 1683. cujus Titulus *Via della Fede mostrata à gli Hebrei Part.* 2. *c.* 29. *p.* 544. ita scribit: *Stabilita in questa guisa da Dio la notte del giorno 14. di Nisan, per la celebrazione della Pasqua, & il 15. giorno per primo giorno degl' Azimi festivo, per memoria dell' uscita dall' Egitto de' vostri Padri; stupisco, che habbiate havuto ordine di opporre alla legge del Signor Iddio quella de i vostri Rabbini* לאבירי די פסח לעולם *lo Badù Pesach Lengholam, cioè che non si celebri mai in eterno la PASQUA, ò il primo giorno festivo nella feria seconda, ò Lunedì: feria quarta, ò Mercordì: feria sesta, ò Venerdì. Sopra la qual finta regola appoggiati alcuni incauti publicarono, che se il Nostro Signore GIESU' CHRISTO morì di Venerdì, non morì il giorno di Pasqua. Ma ciò si convincerà dall' Evangelio in un' altro Capitolo;* Et paulò post pag. 546. sequitur: *Quando fosse introdotta l'usanza, ò la legge di schivare la Pasqua nelli trè giorni del* ברו *Badù, non si può cavare dalla Scrittura, che è contraria, provandosi, che Israele in Galgala fece di Venerdì la prima Pasqua, secondo, che si raccoglie da Giosuè al cap.* 4. *vers.* 19. *e cap.* 5. *vers.* 11. Et paucis interjectis, subdit: *Vanno perciò immaginandosi, che quando era in piedi il secondo Tempio, fosse da i Sanedrim posta la Regola di non fare in certi giorni le feste, e tra le altre quella* לאברו פסח *lo Badù Pesach, la Pasqua non haversi à fare nel Lunedì, Mercordì, e Venerdì.* His attentis relationibus de Rabbinica traditione transferendi Pascha, primumque festivum diem Azymorum in sequentem diem, quando veniebat in feria sexta, satis mihi videtur probabile, quòd, anno Passionis Redemptoris Nostri, Princeps Judæorum, & Pharisæi distulerint primum diem Paschalem ad diem Sabbati incedentes non secundùm præscriptum legis Mosaycæ, sed secundùm Calendarium Rabbinorum, de quorum numero cùm fuerint tum *Lyranus* antiquus, tum *Maurocenus* iste modernus, & uterque attestetur ita apud

Judæos

Judæos servari iisdem est deferendum, juxta Regulam Juris, standum est peritis in arte. *l. 1. in princ. ff. de Ventre inspicien.* ubi
21 Gloss. & Bart. *cap. Proposuisti*, & ibi Felin. & omnes scribentes. *De Probation.* Menoch. *consil.* 311. *n.* 16. ubi citat Nevizan. *lib.* 5. *Sylv. Nupt. n.* 69. dicentem, posse recedi à recepta Doctorum opinione ob dictum periti in arte. Concordat Mascardus *de Probation. concl.* 1174. infinitos DD. cumulans, & declarans *n.* 20. Regulam esse infallibilem, quando ad minus periti sunt duo; iique boni nominis, ac famæ, ut in casu nostro.

Ratione autem moveor ad tenendum, quòd Judæi anno, & die Dominicæ Passionis, ideò non introierint Prætorium, ne contaminarentur, sed ut manducarent Pascha post occasum solis ejusdem feriæ sextæ; & sic distulerint primum diem Paschalem ad diem Sabbati sequentis; nam dies Pentecostes eodem anno venit in die Dominica; si autem Pascha aut primus dies Paschalis, seu Azymorum fuisset celebratus à Judæis feria sexta, festivitas Pentecostes incidisset in diem Sabbatum. Pro intelligentia sciendum, quòd Hebræi post Pascha Azymorum habebant aliud solemnissimum Pascha, quod vocabatur *Pentecostes*, post dies quinquaginta à die prima azymorum; nam *Pentecostes* dicitur *à Pente*, idest quinque; & *à coste*, idest decem,
22 quia quinquies decem dies sunt inter festum Resurrectionis, & Pentecostes, computato utroque festo. Gloss. *in Clem. Unica, §. Pentecostes, De Reliquiis, & Venerat. Sanct.* Celebrabant Judæi Pentecosten in memoriam legis datæ à Deo per Moysem in Monte Sinai, quinquagesima die post eorum egressum ab Ægypto S Leo *Serm.* 1. *de Pentec.* Beda *Hom. Vig. ejusdem festi*. S. Hier. *mens.* 12. Rhabanus *de instit. Cler. lib.* 2. *cap.* 31. & S. Thom. 1. 2. *quæst.* 102. *art.* 4. *ad decimum*. Idcirco incipiebat numerus horum quinquaginta dierum à die secundo Paschæ azymorum inclusivè; & expleto primo die ejusdem Paschæ azymorum; in quo Israel exivit ab Ægypto, in quo quidem secundo die Azymorum offerebatur in templo manipulus Primitiarum, ut his verbis præcipitur *in Levitic.* 23. 15. *Numerabitis ab altero die Sabbati* (idest festi primi Azymorum) *in quo obtulistis manipulum Primitiarum septem hebdomadas plenas, usque ad alteram diem expletionis hebdomadæ septimæ, quinquaginta dies, & sic offeretis Sacrificium novum Domino. Et vocabitis hunc diem celeberrimum, atque sanctissimum; omne opus servile non facietis in eo.* Igitur, videtur dicendum, Judæos, anno quo CHRISTUS passus est, celebrasse Pascha, diemque primum Azymorum, non feria sexta, ut ex præcepto legis tenebantur, sed Sabbato juxta Rabbinorum traditionem; quandoquidem post Sabbatum cœpit prima dies ex quinquaginta, qui denumerandi erant usque ad Pentecostem, & sic eo anno festum Pentecostes venit die Dominico; de quo dubitare non licet; nam Ecclesia Catholica ab Apostolis edocta semper celebravit, & celebrat Pentecostem die Dominico. Motivum autem Rabbinorum transferendi Pascha in diem Sabbati, quando veniebat in feria sexta, non fuit timor transgrediendi Sabbatum, colligendo spicas pro formando manipulo Primitiarum, offerendo per Sacerdotes Deo in templo; ut innuere videtur Barrad. *tom.* 4. *concordant Evangelist. lib.* 10. *c.* 1. *Vers. non leve argumentum.* Quia illa collectio spicarum erat à lege permissa, quemadmodũ permittebatur in Sabbato mactare victimas pro Sacrificiis; sed quia si celebrabant Pascha azymorum die Lunæ, aut die Mercurii festum *Chepur* scilicet expiationis, quod occurrebat in mense septimo, cadebat in diebus Veneris, & Dominicæ respectivè, & sic Judæi sentiebant nimium incommodum ob prohibitam in dictis diebus ciborum coctionem, & præparationem. Differebant verò Pascha ad Sabatum, si veniebat feria sexta ne festum *Scenopegiarum*, hoc est *Tabernaculorum* veniret in Sabbato, in quo tenebantur cædere ramos ex arboribus, ex Levitico præcepto *c.* 23. 40. *ibi: Sumetisque vobis die primo fructus arboris pulcherrimæ, spatulasque palmarum, & ramos ligni densarum frondium, & salices de torrente, & lætabimini coram Domino Deo vestro.* Putabant autem hujusmodi cæsuram esse Sabbati prævaricationem: Ita Dominicus Macer, versatis- 23
simus

simus in linguis, & plagis Orientalibus, quas adivit missus ab Apostolica Sede, in suo eruditissimo *Hierolex. Verb. Pentecostes*: cuius verba me delectat transcribere ad majorem Lectoris instructionem.

PENTECOSTES πεντηκοστὴ, *idest, Quinquagesima, quia hoc solemnissimum Pascha post quinquaginta dies à Pascha Azymorum celebratur, in qua Hebræi traditionem legis à Deo Moysi factam solemniter commemorabant. Appellatur etiam Quinquagesima, Festum Hebdomadum, Festum Messis, Festum Primitiarum. Et penes Hebræos incipiebant prædicti dies quinquaginta à secunda die Azymorum numerari, in quo die spicas metebant, ut Domino offerrent. In eo vero anno, in quo Redemptor noster mortem subierat, dies secunda azymorum in Sabbato acciderat; in qua die cùm prohibitum sit Hebræis omne servile opus, ideò in alterum diem, nempè Dominicum Resurrectionis obtulerunt manipulum spicarum Hebræi; quod non sine providentiæ Divinæ mysterio occurrerat; nam manipulus ille, in altum elevatus (juxta eorum ritum) Christi Resurrectionis Symbolum fuit. Itaq; eo anno, cùm ab Hebræis principium eorum Quinquagesimæ numerari inciperet à Dominica; sic etiam eorum Pentecostes in Dominica concludebatur, eo prorsùs die, quo supra sacrum Apostolorum Collegium Spiritus Sanctus descenderat. Hoc enim pacto dubium à multis agitatum, solvitur; quomodo, nimirum, eo anno in die Dominica Hebraicum Pentecostes occurrerat*, apud Bellarmin. *lib. 3. de Cultu Sanctor. cap. 3.*

Melius tamen prædictum dubium, si Rabbiniceam observationem admitteremus, resolveretur; qua observatione cavetur in eorum Calendario, ne Azymorum Pascha in die Lunæ, Mercurii, ac Veneris ob sequentes rationes incidat. Non enim de die Lunæ, aut Mercurii celebrant prædictum Pascha, ne scilicet dies CHEPUR in Veneris, aut Dominicæ diebus cadat. CHEPUR siquidem Remissionem significat, quod in septimo mense celebratur, in quo die coquere, aut cibos præparare nequeunt, & jejunare debent à primis Vesperis CHEPUR usque ad sequentes festivas Vesperas, cùm apud eos maximus culparum veniæ destinatus sit. Itaque si in Lunæ, vel Mercurii diebus Pascha celebraretur, caderet CHEPUR in Veneris, vel Dominicæ diebus, & sequeretur, quòd per biduum abstineri debuissent à cibis, dum in Sabbato, vel antecedenter ad CHEPUR, si caderet in Dominico, vel subsequenter, si idem in die Veneris veniret, cibos præparare, aut coquere nequirent.

Subterfugiunt ulterius Pascha in die Veneris (notetur) *ne cadens postmodum in Sabbato primus Scenopegiarum dies, prætermittere tenerentur, ramos ex arboribus cædere, cùm sit opus servile, & in Sabbato prohibitum; nam ex cap. 23. Levitici, in prima die Scenopegiæ præscribitur eis talis ramorum cæsura, ut dictum est in dictione HOSANNA.*

In anno igitur, in quo passus est CHRISTUS, juxta lunarem computum Hebraicum, Pascha venerat in die Veneris, quemadmodum idem Redemptor observaverat, qui Rabbinicas traditiones minimè curans, agnum comederat in die Jovis ad Vesperas Paschæ sequentis, sed secundùm Rabbiniceam observationem incedentes Hebræi Pascha in die Sabbati celebrarunt, ne illud ex adductis observationibus in diem Veneris incideret, & ideò comestio Agni Hebraica ad cœnam Veneris facta fuit; in quo die, ut JOANNES Evangelista cap. 18. Vers. 8. bene notavit: Ipsi non introierunt in Prætorio, idest in die Veneris, quando nempè CHRISTUS patiebatur, quia in illis Vesperis manducaturi erat Agnum Paschalem; ideoque subdit, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Idemque manifestavit idem Evangelista, quòd tale Parasceve Pascha non erat juxta Mosaycam institutionem, & Apostolicam observationem; nam CHRISTUS cum Apostolis pridiè, quàm pateretur, idest, in Jovis die ad cœnam, comestionem Agni celebraverat; illa autem posticipata celebratio Hebræorum Rabbinica fuerat. Paucis omissis sequitur.

Quæ traditio, si pro vera habeatur, dicendum necesse est, quòd manipulus spicarum in die Dominico tunc oblatus fuisset, cùm Pascha in die Sabbati celebrata esset. Quæ responsio magis consona videtur;

detur; non enim pro divina oblatione prohibitum erat spicas colligere, messemque exercere in die Sabbati; cùm in ordine ad sacrificandum permissum quidem sit servile opus in eodem Sabbato; sicut & pro Sacrificio mactare Victimas licitum erat: prima igitur opinio absque suppositi fundamento infulcita remanet.

In eodem autem die, (notetur & hoc Divinæ Providentiæ arcanum) *in quo penes Hebræos, propter festum Pentecostes recens frumentum Domino offerebatur, sub eadem frumenti specie CORPUS CHRISTI Divus Petrus sacrificavit; primam enim Missam in hac die intra Cœnaculum Sion celebraverat.* Pamellius *to. 1. Liturg. Eccles. Latinæ.*

Tertia Conclusio. *Tandem ad majorem confirmationem Ritus Panis Azymi semper retenti ab Ecclesia Latina, nec non ab Ecclesia Græca, quousque in ea illum proscripsit Michael Cerularius, duo proponenda, & resolvenda remanent objecta.*

Primum est Historia Ebionitarum hæreticorum, qui asserebant, legem Mosay-
24 cam unà cum lege CHRISTI esse servandam, & ideò consecrabant Corpus CHRISTI in Azymo, ut imitarentur Judæos; quapropter fertur ab Ecclesia constitutum, ut donec dicta Hæresis extingueretur, consecratio fieret in Pane fermentato. Ita S. Thom. *in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 2. ad 3. quæst.* S. Bonaventura *in 4. dist. 11. art. 2. quæst. 1. in fin.* Scotus *in eod. lib. 4. dist. 11. quæst. 6. in fine.* Et alii, quos citat P. Macedo *in d. Disquis. de Azymo cap. 3. pag. 34.* Non leve est objectum, quia magna est auctoritas Scholarum Principum supra relatorum; qui dictam historiam commemorant. Cæterùm cùm de ea apud Historicos tum antiquos, tum modernos nullum reperiatur vestigium, ut testatur idem P. Macedo *d. cap. 3. pag. 35.* dicens: *Evolvi plurima litterarum monumenta, ut sicubi aliquod fundamentum ejus Historiæ invenire potuissem, illud in medium afferrem, & propalarem, ut eorum* (S. Thomæ, S. Bonaventuræ, Scoti, & aliorum) *existimationi consulerem; sed nihil invenire potui, quo fidem eorumdem vindicarem.* Non absque causa eam negant sapientissimi Auctores, inter quos Gabriel Vasquez *in d. disput. 172.* Henriquez *de Euchar. cap. 10.* Cardin. Baronius *anno 34.* & Lindanus *in Apolog. pro Liturgia Petri;* siquidem mutationem Azymi ajunt factam à Leone Pontifice; sed cùm novem habeamus Pontifices hujus nominis, in decem primis Ecclesiæ sæculis, non exprimunt, qualis ipse fuerit; & non est verisimile, mutationem ita solemnem decretam fuisse ab Ecclesia absque Papali, vel Conciliari insigni, & Magistrali Constitutione; quæ vel in Corpore Juris Canonici, aut Conciliorum, aut Bullarii reperiatur. Referunt Platina *in Vita S. Alexandri Primi Papæ, & Martyris, nec non* Ciacconius *in eadem Vita;* atque Polydorus Virgilius *de Rerum Inventorib. lib. 5. cap. 10. pag. 444.* quod ipse Sanctus Pontifex præcepit, ut oblatio in Azymo, non autem in fermentato, in omnibus Ecclesiis, conficeretur; cumque creatus fuerit Pontifex S. Alexander anno 118. & hæretici Ebionitæ extiterint in primo sæculo, ut notant Card. Baron. *Ann. 74.* & Salelles *lib. 3. Reg. 216. n. 81.* est potius credendum, quòd aliqui Episcopi, seu Sacerdotes, vel Græci, vel Latini; ut se exciperent à prædictorum hæreticorum nota, profitentium esse celebrandum in Azymo in continuationem legis Mosaycæ; incœperint consecrare in fermentato versus finem prædicti sæculi primi, quod statim ac Sedes Apostolica intellexit, in principio secundi sæculi, sedente in ipsa Alexandro Primo, promulgaverit Decretum de continuando ritu Panis Azymi in consecratione juxta exemplum CHRISTI, & traditionem Apostolorum; adeout introductio fermentati panis in Mensa Eucharistica facta non fuerit ab Universali Ecclesia, vel à Summo Pontifice in odium Ebionitici erroris, sed à nonnullis Sacerdotibus, seu Episcopis ex bono, sed particulari instinctu, quod facile potuerit accidere, præsertim in longinquis Diœcesibus; & in Armeniæ remotis regionibus, ubi erant Ebionitæ, ut observat Ciampinus *dict. tract. de Azymo cap. 6. pag. 141.*

Secundum objectum est, quod facit Emin.

Card. Bona *Rer. Liturg. lib. 1. cap. 23. n. 8.* Ex his, quæ leguntur in Vitis Pontificum Romanorum *Melchiadis*, *Siricii*, *& Innocentii Primi*. Nam de Melchiade hæc habentur. *Hic fecit, ut oblationes consecratæ per Ecclesias ex consecratu Episcopi dirigentur, quod declaratur fermentum*. Ergo, si oblationes consecratæ dicebantur fermentum; Eucharistia fiebat in fermentato, ipsa enim sola venit appellatione oblationis consecratæ. De Siricio, sic: *Hic constituit, ut nullus Presbyter Missas celebraret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designati susciperet declaratum, quod nominatur fermentum*. Illud declaratum consecratum non videtur esse nisi Eucharistia. Ergo conficiebatur in fermentato. De Innocentio Primo *in ep. ad Decentium cap. 5.* sic: *De fermento, quod die Dominico per titulos mittimus, superfluè nos consulere voluisti, cùm omnes Ecclesiæ nostræ intra Civitatem sint constitutæ; quarum Presbyteri, quia die ipsa propter Plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcircò FERMENTUM à nobis confectum per Acolythos accipiunt, ut se à nostra communione, maximè illa die, non judicent separatos. Quod per Parochias fieri debere non puto; quia non longè portanda sunt SACRAMENTA*. Igitur, si *fermentum*, quod mittebatur à Papa, die Dominico à se confectum, ad Ecclesias Urbis, erat *Sacramentum*, signat Eucharistiam in Pane fermentato. His motus objectis Emin. Card. Bona *loc. supracit.* comminiscitur, juge non fuisse ritum Azymi in Ecclesia Latina.

Sed contrarium tenendum est cum Eminentiss. Cardin. Baronio, & Spondano *ad Annum Christi* 313. *& aliis*, quos citat, & sequitur P. Macedo *in d. Disquis. de Azymo cap. 11.* & Ciampinus *cap. 4. per plures §§. sequentes*, ubi post varias Sapientum hominum interpretationes illius vocis *Fermenti*, eruditè demonstrant, oblationes illas, *Fermentum* appellatas, non fuisse, *Sacram EUCHARISTIAM*, sed *Eulogias*; idest Panem simpliciter benedictum, quem Papa mittebat ad Presbyteros, & Plebem in signum fraternæ charitatis, & unionis, ut illis temporibus erat in usu, & ostendimus supra in explicatione Eulogiarum. Probatur 1. Quia indecens fuisset mittere Sacrum CHRISTI Corpus per Parochias, ad solum finem demonstrandi fraternam charitatem. 2. Tantò magis per manus Acolytorum, quibus nunquam fas fuit attingere, vel deferre *SS. EUCHARISTIAM*. 3. Maximè quia ipsi Presbyteri Missam celebrabant, eam consecrabant, & sic populus Eucharistia non indigebat. 4. Nec turbat, quod illud *FERMENTUM* nominetur *OBLATIONES CONSECRATÆ*, nam ex S. August. *lib. 12. de Civitate Dei cap. 6.* Omne opus, quod agitur, ut sancta societate inhæreatur Deo, dicitur *OBLATIO*, *& Sacrificium*. Immò ex Turian. *lib. 5. cap. 4. contra Magdeburgen.* conspersio salis, & aquæ benedictæ appellatur *Oblatio spiritualis*. 5. Etiam in Rituali Romano res, quæ simpliciter benedicuntur, dicuntur consecrari, ut in orationibus pro benedicendis Sacerdotalibus indumentis, Mappis, & Corporalibus; & est mos loquendi antiquus, nam Corporale ab Episcopo benedictum, dicitur consecratum *in c. Consulto 46. de Consecr. dist. 1.* 6. Immò ex Eminent. Card. Baronio *anno* 314. Sacra *EUCHARISTIA* non nominabatur *Sacramentum*, quod est nomen genericum, sed *SACRA MYSTERIA*, vel *COMMUNIO*. 7. Hinc simplicem panem benedictum, & Cathecumenis concessum vocavit Sacramentum S. August. *lib. 2. de Peccator. merit. & remiss. cap. 26.* quod observant Card. Bell. *lib. 2. de Sacram. in gen. cap. 24.* Card. Baronius *Anno* 313. *nu.* 65. Henriquez *lib. 1. de Sacrament. cap. 2.* Suarez *t. 3. in 3. part. dis. 46. §. 6. ad fin.* Vasquez *tom. 2. in 3. part. disp. 166. cap. 4. de Cæremon. Baptism. n. 52.* & alii allegati per Ciampinum *in d. cap. 4. cap. 5. cap. 6. & c. 7.* & per Macedonem *d. Disquis. c. 6. pag.* 103. Qui in toto opere evacuant reliquas conjecturas compactas per defensores Panis fermentati; in quarum relatione non immoror; sunt enim evidenter æquivocæ, & inconcludentes, quæ de Jure nullam probationem faciunt. Rota *decis. 620. num. 6. & decis. 629. num. 24. part. 4. recent. tom. 3.* Conciol. *allegat. 6. numer.* 32.

Tan-

Tandem, corollarii loco, in hoc primo Quæsito, notandum, Materiam ex Azymo, qua utitur Ecclesia Latina in consecratione EUCHARISTIÆ, an-
26 tiquitùs consuevisse appellari OBLATAM, quia à fidelibus offerebatur; ut *ex cap. 1. Concilii Arelatensis V.* & ex supradicta responsione Cardinalis Humberti ad Michaelem Cerularium demonstrat Emin. Card. Bona *d. lib. 1 cap. 23. sub n. 10. 11.* advertens ibidem, OBLATAS semper fuisse formæ rotundæ. At hodie communiter denominari HOSTIAM notat Dominic. Macer *d. Verb. in Hierolexic.* sic dictam ab hoste victo; repræsentat enim passionem, & mortem REDEMPTORIS, qui *mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparavit.* Diversas verò effigies in HOSTIA fuisse olim impressas, ut potè CHIRSTI ad columnam alligati, vel è sepulchro emergentis, & resurgentis docet Aloysius No-
27 varin. *in Agno Eucharistico cap. 69.* Honorium autem Papam III. præcepisse anno 1220. ut in Hostiis consecrandis imago Crucifixi imprimeretur, subdit Macer *in d. Verb. Hostia.* Et ita servari nostris temporibus videmus.

DECISIONIS XII.

Ad Martii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Agitur de materia consecrationis Sanguinis Domini. Exponitur, quæ sit materia dubia, quæ inepta, quæ certa? Colligentur figuræ ex Testamento veteri circa vinum convertendum in Sanguinem Domini. Proponitur, & examinatur solemnis Quæstio, An Aqua posita in Calice transeat in naturam Vini? Id firmatur rationibus Philosophicis, & Theologicis relatis priùs Controvertistarum variis opinionibus.

SUMMARIUM.

1 *Materia Sanguinis Christi consecrandi quæ sit?*
2 *Materia inepta pro consecratione sanguinis.*
3 *Romanæ Matronæ non poterant bibere vinum, sed loram tantùm.*
4 *Materia dubia pro consecratione sanguinis, quæ sit?*
5 *Materia sanguinis certa est Vinum ex vitibus.*
6 *Beati in Cœlo num edent, aut bibent?*
7 *Noe ante Diluvium nescivit, quid esset vinum.*
8 *Vinum quod futurum esset materia consecrationis sanguinis antiquitùs figuratum.*
9 *Aqua ebullita cum vino, si excedat ejus quantitatem, facit illud materiam ineptam ad consecrandum.*
10 *Vinum miraculosum est materia apta consecrationis.*
11 *Aqua purissima est miscenda in Calice ob plurima mysteria.*
12 *Græci bis miscent aquam in Calice, priùs frigidam, dein calidam.*
13 *Aqua mixta cum vino in calice an transubstantietur in Sanguine Christi opiniones quinque.*
14 *Aqua, secundùm communiorem opinionem, posita in Calice prius convertitur in vinum, deinde in Sanguinem Christi.*
15 *Aqua in Calice secundùm aliquos immediatè convertitur in sanguinem.*
16 *Utraque opinio probabilis.*
17 *Aquam in Calice statim converti in Vinum probatur rationibus Philosophicis.*
18 *Vinum habet magnam activitatem ob abundantiam spirituum ignitorum, quibus constat.*
19 *Agens physicum debilitatur in agendo, & repetitur à contrario.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ sit Materia in Consecratione SANGUINIS CHRISTI.

RESponsum fuit esse *Vinum ex vitibus defæcatum cum admixtione modicissimæ Aquæ in Calice*. Ex quibus verbis
1 desumuntur quatuor Resolutiones, quarum *Prima* excludit materiam consecrandi Sanguinis ineptam. *Secunda* ponit materiam dubiam. *Tertia* firmat materiam certam. *Quarta* declarat tria dubia concernentia admixtionem Aquæ cum Vino in Calice.

Prima Resolutio excludit materiam ine-
2 ptam, in qua validè consecrari non potest Sanguis CHRISTI, videlicet. 1. *Vinetum*, seu *Aquaticum*, vulgò *Acquarello*, *Acquaticcio*, *Graspia*; in quo major, sive maxima est pars aquæ superinfusa. *cap. Perniciosus*. 13. *de celebr. Missar.* Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 1. in 4. sent. disp.* 58. *n.* 55. Quartus *in Rub. Missal. part.* 2. *tit.* 7. *sect.* 1. *dub.* 6. ratio est, quia hæc vineta verè non sunt vinum; teste Plinio *l.* 4. *cap.* 10. ubi ait, *Non possunt dici vina, quæ Græci Deuterias appellant: Cato, & nos loram, maceratis aqua vinaceis; quamvis inter vina operaria numerentur.* Dicitur enim *lora*, *quasi lota*, quia est aqua, cùm qua vinaceæ, abiato musto, sunt lotæ. Hinc quamvis Romanorum le-
3 ges prohiberent bibere vinum Matronis Romanis, licitum iisdem erat potare loram; prout scribit Gellius *lib.* 10. *cap.* 23. his verbis: *Qui de victu, atque cultu populi Romani scripserunt, Mulieres Romæ, atque in Latio ætatem abstemias egisse, hoc est, vino semper, quod Temetum prisca lingua appellabatur, abstinuisse dicunt: institutumque ut cognatis osculum ferrent, deprehendendi causa, ut odor indicium faceret, si bibissent. Bibere autem solitas ferunt loram.* Quod confirmat Varro *de vita populi Romani* dicens: *Antiquæ mulieres, majores natu, bibebant loram.* 2. Excluditur *Agreste*, & *Acetum*. Illud, quia licèt sit in via Vini, adhuc non est Vinum. Istud nam, etsi fuerit Vinum, non est amplius tale ob corruptionem, & eo homines non utuntur ad potandum; immò potius ad comedendum. Exemplum habemus in libro Ruth *cap.* 2. *n.* 14. ubi Booz eidem puellæ Ruth ait: *Quando hora vescendi fuerit, veni huc, & comede panem, & intinge bucellam tuam in aceto.* 3. Mustum coctum, vel Sapa non est materia apta ad consecrandum; nec etiam mustum in Uvis contentum *cap. Didicimus; & cap. seqq. de Consecrat. dist.* 2. quia horum nullum est potabile, & fluidum, ideoque neque Vinum imbibitum in offa panis, vulgò *Zuppa*. Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 18. *n.* 50. 51. *& seqq.* Mastrius *in Theolog. moral. disp.* 18. *n.* 18. & Colleg. Salmantic. *in cursu Theolog. moral. tom.* 1. *tr.* 4. *c.* 4. *punct.* 2. 4. Excluduntur tandem quæcumque vina, quæ non sint ex vite, nempe Mororum, Malorum granatorum, Cervisia, Hordeo, & aliis succis; ut passim omnes DD. neque etiam *Aquavitis*, quæ est spiritus lambicatus per ignem ex vino. Em. Card. de Lauræa *d. disp.* 18. *n.* 60. *Vers. Probatur* 2.

Secunda Resolutio ponit materiam dubiam consecrationis Calicis. Talis est Vi- 4
num acidum, Vinum congelatum, & Vinum expressum ex Uvis passis. Hæc vina dicuntur materia dubia; quia Vinum congelatum esse materiam sufficientem; at insufficientem Vinum expressum ex Uvis passis tenet ipse Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 18. *n.* 56. *& n.* 60. E contra Vinum ex Uvis passis esse aptam materiam, non etiam Vinum congelatum docent Gonet *d. tom.* 5. *disp.* 3. *de Mat. Eucharist. art.* 2. Et Gobat *in Theologia Experim. tr.* 3. *n.* 49. *&* 55. Ex his discendum, cùm non liceat consecrare in materia dubia, ab iisdem speciebus abstinere oportere.

Tertia Resolutio firmat; Quòd Vinum ex Vitibus fit materia certa consecrationis 5
Sanguinis Domini, & probatur, non solùm *ex cap. Firmiter. De Summa Trinit. & Fide Cathol. ex Concil. Florentino, & ex Trident. sess.* 13. *can.* 2. Sed etiam ex Evangelio *Matth.* 26. *& Marc.* 14. ubi Salvator statim post consecrationem sui Sanguinis, illum porrigendo discipulis ait: *Non bibam amodo de hoc ge-*

nimine

nimine vitis usque in diem illum, cùm illud bibam vobiscum novum in Regno Patris mei. Ergo materia consecrata à CHRISTO in Calice fuit Vinum ex Vite. Sed numquid Beati in Cœlo bibent vinum juxta prædicta Domini verba? & illa apud *S. Lucam cap.* 22. *Vers.* 29. & 30. *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis, & ego dispono vobis regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in Regno meo?* Respondetur, quòd Beati in cœlo *non esurient, neque sitient amplius*. *Isa.* 49. Siquidem *Surget corpus spirituale*, 1. *Cor.* 15. & sic non erit opus alimentis.

6 Quocirca etsi pro indubitato admittant Theologi, quòd sensus visus, auditus, & tactus exercebunt actus suos in cœlo, de cæteris sensibus nihil certum habent. *Non est enim Regnum Dei esca, & potus, sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto*. *Rom.* 14. 17. in quem locum ait S. Hieronym. *Hic manifestè monstratur, quoniam Regnum Cœlorum cibum, & potum non habet temporalem; sed illuc spiritualiter vivitur*. Igitur edere, & bibere in Regno Dei intelligitur tropologicè, de satietate gloriæ, juxta illud *Satiabor, cùm apparuerit gloria tua*. *Psal.* 16. 15. *Et inebriabuntur ab ubertate domus tuæ*. *Psal.* 35. 9. Quod bene explicat Eminent. Cardin. de Lauræa *in* 4. *Sent. tom.* 4. *disp.* 21. *de beatitudine corporum art.* 8. & Mastrius *in Theol. Mor. disp.* 25. *num.* 91.

Quòd autem Vinum ex vite futurum esset Materia consecrationis Sanguinis Redemptoris, præfiguratum fuit in scriptura Sacra, non quidem ante tempora Noe;

7 quia, ut scribit ipse *S. Hieron. lib.* 1. *contra Jovinian. Ante diluvium nec fuit usus carnium, nec repudium uxorum, nec circumcisio, nec potus vini*, & ideò excusatur Noe ab ebrietate, cùm bibisset vinum, nescius potentiæ, & efficaciæ illius. Gobat. *in Quinario de Ebrietate tract.* 5. *cap.* 7. *n.* 14. Porrò post Noe, legitur quòd Melchisedech Rex, & Sacerdos obtulit pa-

8 nem, & Vinum *Gen.* 14. de quo *S. August. Epist.* 95. *ad Innocent. Papam* sic ait: *Melchisedech prolato Sacramento mensæ Domini, novit æternum ejus Sacerdotium figurare*. Item cùm Patriarcha Jacob benediceret filium suum Judam, dixit: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium, lavabit in Vino Stolam suam, & in Sanguine Uvæ pallium suum*. *Gen.* 49. 10. quod reassumens Tertullian. *lib.* 4. *advers.* Marcionem inquit: *Stola, & pallium carnem demonstrat, & vinum Sanguinem; ita & nunc Sanguinem suum Vino consecravit, qui tunc Vinum in Sanguine figuravit*. Item vaticinans *Isaias* 63. 2. exclamavit: *Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?* Quod de Vino Calicis Eucharistici exponit S. Cyprianus. Sed & in Sacrificiis legis veteris non solùm offerebatur panis Domino, sed etiam vinum, ut legitur *Levit.* 23. 13. *Liba quoque vini quarta pars hin. Et num.* 15. 5. *Et Vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ dabit in holocaustum; & cap.* 29. pluries præcipiuntur cum victimis offerri etiam libamina, idest Vinum, ut observat Julius Maurocenus *in dict. Tract. Via della Fede parte* 2. *cap.* 21. *pag.* 390. Qui *cap.* 51. *ad pag.* 930. advertit à Rabbinis prohiberi cuicumque Judæo, ne bibat Vinum Christianorum, quod vocant יין כשר *Jain Hesech*, idest Vinum libaminis, aut idololatriæ, in odium tum benedictionis, quam Christiani facere solent super vino, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; tum Sacrificii incruenti Missæ. Subdit autem pag. 934. quòd apud Turcas, ubi Judæi habent suos ממונסר, *Memunim*, idest Gubernatores, & Judices, puniuntur etiam corporaliter, si bibant vinum Christianorum, & narrat de ipsis Judæis hanc lepidam annotationem: *Quando succede trà essi qualche disparere (poiche nella loro usanza, chi più grida, & alza la voce, quello hà più ragione) per vituperarsi uno l'altro, rinfacciandosi i loro misfatti, dice uno all' altro: Che mi puoi dire? Che io habbia fornicato? adulterato? E' vero: mà non mi potrai dire, che io habbia bevuto Vino Nesecho. Da quì si comprenda, in che conto sia tenuto trà gli Hebrei chi*

beve vino de' Christiani, essendo tenuto trà essi per iscommunicato, & Idolatra, Reo di colpa maggiore, che quella della fornicatione, e dell'adulterio.

Sed revertamur ad ipsam consecrandi Sanguinis Dominici materiam, videlicet Vinum ex Uvis defæcatum; aut etiam Mustum in casu necessitatis: *cap. Omne crimen, 7. de Consecr. dist. 2.* Quod quidem
9 Vinum debet esse merum, aut ebullitum in Vinaceis cum aqua non excedente ejusdem Musti quantitatem; nam si aqua excedat, non censetur materia sufficiens. *cap. Perniciosus, 13. de Celebrat. Missarum.* Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 18. num. 66.* ubi concedit, æqualem quantitatem aquæ posse ebulliendam in musto cum Vinaceis apponi. Sed ad evitandos scrupulos aut nulla, aut pauca est aqua in Vino ebulliendo cum Vinaceis ponenda; quod advertere debent tum Parochi, tum Moniales, quibus incumbit, tempore vindemiarũ, parare Vinum pro Missæ celebratione.

Sed nunquid poterit Missa celebrari cum Vino miraculoso; idest non facto ex Vite, sed producto per miraculum ex aqua, quale
10 fuit illud in Nuptiis Canæ Galilææ? Frequenter Sanctos homines signo Crucis convertisse aquam in Vinum legimus in eorum Vitis, & exempla septuaginta narrat Bagatta *de Admirandis Orbis Christiani tom. 1. lib. 4. cap. 2. §. 1.* Inter quæ pluries litatum esse affirmant cum ipso miraculoso vino; idcirco materiam aptam, & licitam illud fatentur Henriquez *l. 8. c. 12. in princ.* Gavantus *in Rubr. Missal. part. 3. tit. 4. n. 1.* & Quartus *eod. tract. p. 3. tit. 4. dub. 11.*

Quarta Resolutio. Est autem admiscenda cum Vino paucissima aqua naturalis in
11 Calice, tum ob exemplum Christi, ut habetur ex Liturgia S. Jacobi *in tom. 6. Bibliotb. Patr.* ex S. Clemente Papa Primo *in lib. 8. Constit. Apostol. cap. 17. ex Concil. Florentino in Decreto Fidei, & ex Trident. sess 22. cap. 7.* tum ob plurima mysteria, videlicet ad denotandum, quòd ex latere Christi exivit *Sanguis, & Aqua Joan. 19 39.* & quòd per mixtionem aquæ significantis populum (juxta illud *Apoc. 17. 15 Aquæ, quas vidisti, populi sunt*) demonstratur unio populorum, idest Ecclesiæ in Christo, qui repræsentatur in vino. Casal. *de Veter. Sacr. Christ. Ritib. cap. 10. De offertor. litt. D.* Et ideò aqua benedicitur, antequam ponatur in Calice, non autem Vinum, nam Christus non eget benedictione; quemadmodum populus; cujus salus fieri non poterat sine sanguinis Dominici effusione. Item Aqua miscetur Vino in Calice, ut Divinitas, & Humanitas Christi in una persona conjunctæ esse inseparabiliter intelligantur; *cap. 1. & 2. de Consecr. dist. 2.* Durand. *de Divin. offic. lib 4 cap. 30. à num. 18. & seqq.* Eminent. Card. de Lauræa *d. disput. 18. De Eucharistia art 4.* ubi *num. 73.* advertit cum S. Thom. *3. part. quæst. 74. art. 7.* & Scot. *in 4. dist. 11. q 6. §. Ad secundam B.* mixtionem Aquæ in Calice non esse de necessitate Sacramenti, neque ex Præcepto Divino, sed tantùm ex Præcepto Ecclesiastico, ut ex Concil. Trid. *dict. sess 22 cap. 7.* ideoque Sacerdos spontè omittens mixtionem aquæ in Calice validè consecraret, sed reus esset mortalis culpæ; quod si ex oblivione omisisset, & 12
recordaretur ante consecrationem, statim eam ponat; si post consecrationem, non amplius eam addat. S. Thom. *3. part. qu. 83. art. 6. ad 2. Rubric. Missalis,* & ad eam Gavant. *d. p. 3. tit 4. num. 3.*

Græci verò bis aquam miscent in Calice; semel frigidam, cum in prothesi (idest Altariolo) sancta dona præparant, pungente Sacerdote panem sancta lancea, & dicente: *Unus militum lancea latus ejus aperuit, statimque exivit Sanguis & aqua,* & Diacono infundente Vinum, & Aquam. Deinde calidam post consecrationem, immediatè ante Communionem, petente Diacono à Sacerdote, ut Aquam fervidam benedicat; illo verò benedicente his verbis: *Benedictus fervor Sanctorum tuorum jugiter, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.* Tum Diaconus infundit in Calicem dicens: *Fervor fidei plenus Spiritu Sancto, Amen.* Et per eam intelligi volunt, tum fervorem Sancti Spiritus, tum quòd Aqua calida exiverit à latere Christi. Ita Emin. Card. Bona *Rer. Liturg. lib. 2. c. 9. n. 4.* ex Goar. *in notis ad Missam Chrys. n. 167.* & ex Arcudio *lib. 3. suæ concordiæ cap. 39.*

cap. 39. & Casalius *cap.* 91. *pag.* 394. ubi notat Innocentium Papam Quartum in sua Bulla incipien. *Sub Catholicæ*; quæ in Bullario est XIV. decrevisse, tolerandum hunc morem aquæ calidæ.

Sed utrum Aqua, quæ ante consecrationem Sanguinis miscetur cum Vino in Calice, fiat transubstantiatio in Sanguinem Christi? insignis est, & antiqua Quæstio, de qua tractant omnes Scholastici, & eorum Principes S. Thom. 3. *part qu.* 74. *art.* 8. Scotus *in* 4. *d.* 11. *qu. ult.* nec non Canonistæ in celebri *cap. Cum Marthæ*, 7. *De celebrat. Missar.* Circa
13 quam reperiuntur quinque opiniones. *Una* dicens, Aquam Vino in Calice admixtam converti in aquam, quæ de Christi latere exivit, Vinum verò in sanguinem. *Altera*, ipsam Aquam converti in humorem phlegmaticum Christi, supponendo, Aquam illam, quæ ex ejus latere exivit, non fuisse elementarem aquam, sed Phlegma. *Tertia* tenens, solum vinum converti in sanguinem, Aquam verò in Calice remanere inconversam. *Quarta*, docens, Aquam in Calice prius in Vinum converti, deindè Vinum in sanguinem transubstantiari. *Quinta*, Aquam non converti in Vinum, sed tàm Vinum, quam Aquam immediatè converti in Sanguinem Christi. Tres primæ opiniones reprobantur *in d. cap. Cum Marthæ* 7. *& in cap. In quadam* 8. *De celebr. Missar.* ideò altercatio Doctorum versatur circa quartam, &
14 quintam opinionem. Qui defendunt quartam, quæ etiam est communior, & probabilior, sic argumentantur.

Primò. Solum Vinum est materia consecrationis Calicis. Ergo si Aqua ei mixta in Calice non convertitur in Vinum, non potest consecrari in sanguinem. Antecedens patet tum ex Ecclesia canente, *Fitque Sanguis CHRISTI merum*; tum ex Evangelio *Non bibam amodò de hoc genimine vitis*; tum etiam *ex cap. Firmiter. De Summ. Trinit.* nec non ex Decreto Unionis *in Concil. Florent. atque ex Concilio Trident. sess.* 13. *can.* 2. quibus in locis definitur, panem transire in Corpus, & vinum in Sanguinem.

Secundò. Si Aqua non converteretur in Vinum, sed maneret in propria substantia, & immediatè cum Vino converteretur in Sanguinem Christi, remanerent post consecrationem non solum species vini, sed etiam species aquæ. Sed hoc est contra definitionem Concilii Tridentini *in d. sess.* 13. *can.* 2. ubi terminat, post consecrationem remanere solas species panis, & vini. Ergo

Tertiò. Si Aqua in Calice non converteretur in Vinum, Eugenius Quartus, & Catechismus Romanus *De Eucharist. n.* 17. non præciperent Sacerdotibus, ut miscerent modicam aquam, immò modicissimam. Sed de hoc uterque est sollicitus, igitur ob præconversionem aquæ in vinum.

Quartò. Innocentius III. *in dict. cap. Cum Marthæ*, vocat probabiliorem opinionem dicentem, aquam prius in Vinum converti, & indè in Sanguinem; & nec verbum facit de opinione contraria, quod scilicet, aqua immediatè in sanguinem convertatur; Ergo.

Quintò. Ex Conciliis, & Canonibus sufficienter deducitur, aquam misceri cum Vino in Calice non tanquam materiam consecrationis, quæ est solum vinum, sed solùm per modum cujusdam cœremoniæ ad Mysticas significationes, de quibus supra. Ergo debet prius converti in Vinum, quod prædicatur in recto de materia consecrationis; ut & ipsa aqua convertatur in Sanguinem.

Sextò. Sacramentum Eucharistiæ institutum est à Christo in materia Panis, & Vini, de per se apta ad nutriendum corpus, ipsumque alendum, ut ab effectu cibi corporalis in corpore significaretur effectus spiritualis, qui ab hoc Sacramento fit in anima suscipientis. Ita *Eugenio IV. in cit. Decret. Union.* Sed Vinum valet nutrire corpus. Galen. *lib.* 3. *de Alimen. facult. cap.* 40. Grossus *de cib. & pot. qu.* 8. Baccius *de Natur. Vini lib.* 3. *cap.* 4. *&* 5. Eminentiss. Brancatius *De potu Chocolat. pag.* 168. Aqua verò non est apta nutrire. Idem Galen. *lib.* 4. *de usu partium cap.* 5. Ergò Aqua immediatè non potest converti in Sanguinem Christi.

Septimò. Eodem modo asseritur à

Conciliis, & Patribus Vinum esse materiam Eucharistiæ in Calice, ac Panem triticeum esse materiam illius in Hostia. Sed si Hostiæ aliquid admisceatur, quod non sit panis triticeus nullo modo convertitur in Corpus Christi. Ergo neque Aqua admixta Vino, nisi prius convertatur in Vinum.

Octavò. Si Aqua non converteretur in Vinum, sed immediatè converteretur in Sanguinem; sequeretur, Sanguinem existere sub speciebus aquæ, non solum unitæ vino, sed etiam si ipsæ species aquæ separarentur à speciebus Vini. Sequela probatur ex *Concil. Trident. sess.* 13. *can.* 3. ubi dicitur, *In Venerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaque specie, & sub singulis cujusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri*. Sed hoc non est dicendum; quia ex Conciliis, Sanguis Christi non est nisi sub speciebus Vini. Ergo

Nonò. Si Aqua immediatè converteretur in Sanguinem, posset apponi in magna quantitate in Calice contra *text. in cap. Perniciosus*, 13. *De Celebr. Missar.* Immò sola Aqua posset consecrari, quod est hæreticum. *cap.* 2. *de Consecr. dist.* 2. Ergo

Decimò. Confirmatur hæc opinio auctoritate Catechismi Romani *d. num.* 17. dicens: *Ecclesiasticorum Scriptorum sententia, & judicio aqua illa in Vinum convertitur*. Et libri Sacerdotalis Romani *part.* 1. *tract.* 10. *cap.* 2. ubi ait: *Aqua, quæ in Calice vino miscetur, debet esse in modicâ quantitate, quia eam in Vinum converti oportet*.

Hanc opinionem amplexi sunt S. Thomas, S. Bonaventura, Scotus, Suarez, Vasquez, Azorius, Bonacina, & innumeri, quos numerat Colleg. Salmantic. *De Sacram. in genere tract.* 4. *cap.* 4. *n.* 79. quibus ego addo Eminentiss. Cardinalem de Lauræa *d. tom.* 1. *in* 4. *Sentent. de Eucharist. disput.* 18. *art.* 5. Mastrium *in* 4. *disp.* 3. *q.* 3. *art.* 1. & novissimè Agudium *de Sacrament. Eucharist. part.* 4. *cap.* 2. *n.* 8. & 9. Nec non Emin. Cardin. Capisuchium *in suis Controversiis Theologicis selectis Controversia prima*; in qua *per* 35. *Paragraphos in foliis* 152. tutatur hanc sententiam, & solvit argumenta contraria, mox referenda.

Porrò Recentiores, qui tenent, nequaquam Aquam in Vinum converti, sed positam in Calice remanere inconversam, & in sua substantia, ideoque immediatè converti in Sanguinem Christi, sic argu- 15
mentantur.

Primò. Sancti Patres absolutè dicunt Vinum, & Aquam in Sanguinem Christi converti. Nempe S. Justinus *Apolog.* 2. S. Irenæus *lib.* 4. *contra Hæres. cap.* 57. S. Cyprian. *Epist.* 63. S. Ambros. *lib.* 4. *de Sacram. cap.* 5. Theodoret. *Dialog.* 1. *circa medium*. S. Paschasius *De Eucharist. cap.* 11. & Algerius *eod. tr. lib.* 1. *cap.* 16. Ergo Aqua non convertitur in Vinum.

Secundò. Innocentius Tertius *in cit. cap. cum Marthæ. De celebr. Missar.* videtur hanc opinionem probare: asserit enim, *Aquam cum Vino in Sanguinem trasmutari, ut expressius eluceat proprietas Sacramenti, quæ est populum Christianum, designatum per aquam, incorporari Christo*. At si Aqua vino mixta non converteretur immediatè in Sanguinem, non aptè significaret, populum Christo incorporari, & velut in ipsum transmutari. Ergo

Tertiò. Idem Innocentius Tertius ibidem videtur non assentiri contrariæ opinioni, *Nam Physici*, inquit, *contrarium asserunt, qui affirmant, aquam à vino per artificium separari*; & infra absolutè decernit, esse probabile, *Aquam, & Vinum converti in Sanguinem*.

Quartò. Quia opus est longo tempore, ut Aqua mixta cum vino convertatur in Vinum. Sed hoc longum tempus non habetur, cùm paulò ante consecrationem ponatur Aqua in Calice: Immò statim ante Consecrationem potest infundi, si præcessit oblivio, juxta Rubricas Missalis. Ergo

Quintò. *In Liturgia S. Jacobi* legitur, quòd *Christus accipiens Calicem, & permiscens ex Aqua, & Vino, benedixit*. Ergo absque dilatione consecravit, & sic Aqua immediatè in suum Sanguinem fuit conversa.

Sextò. Si Aqua non converteretur immediatè in Sanguinem Christi, non verificaren-

carentur verba formæ *Hic est enim Calix Sanguinis mei*, quando statim ante consecrationem imposita est Aqua, quæ non esset conversa in Sanguinem. Ergo

Septimò. Ulterius in elevatione Calicis populus adoraret Aquam remanentem ibi inconversam, adoratione latriæ. Quod esset error in fide.

Octavò. Item Sacerdos assumpto Sanguine non remaneret jejunus, propter Aquam inconversam, simul cum eo sumptam, & sic in die Natalis Domini non posset bis, & ter celebrare.

Nonò. Concilia, & Patres dicunt materiam Calicis esse Vinum de Vite. Sed Aqua, etsi prius converteretur in Vinum, dum ponitur in Calice, non esset pro sua portione Vinum ex Vite. Ergo vel immediatè convertitur in Sanguinem, vel neutro modo potest converti.

Decimò. Aqua est tenacissima suæ naturæ; nam ad ignem applicata, non convertitur in ignem; sed resolvitur in vapores, qui remoto igne, permanent in priore aquæ natura. Sed ignis est præditus majori activitate, & vi, quàm vinum. Ergo aqua non convertitur à vino in vinum. Consequentia probatur; nam si quis continuet immittere paulatim aquam in vinum; tandem reperiet, vinum esse corruptum ab aqua, & non esse amplius vinum, sed aquam, quod non eveniret, si priores guttæ aqueæ, missæ in vinum, essent conversæ in vinum; siquidem per continuatam immissionem augeretur quantitas vini, & non trascenderet vinum in aquam. Igitur cùm aqua non convertatur in vinum, remanet in sua propria substantia, quamvis mixta vino, & sic immediatè transmutatur in Sanguinem Christi.

His, & aliis argumentis moti hanc opinionem sustinent Alan. *cap.* 13. Toletus *in Summa lib.* 2. *cap.* 25. Coninch. *tom.* 1. *de Sacrament. quæst.* 74. *art.* 8. Cardinal de Lugo *disp.* 4. *sect.* 3. ubi alios citat, videlicet, Pesantium, Scortiam, Præpositum, Aresium, Layman quibus Sodales adjungit Diana Coordin. *tom.* 2. *tract.* 1. *resol.* 208. decerpta *ex part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 49.

Lector eligat ex his, quam mavult opinionem; ego primam amplector; sed contrariis argumentis non respondeo, cùm superabundè ipsis satisfaciant Mastrius *in* 16
4. *disp.* 3. *q.* 4. *art.* 2. Em. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *de Euch. disp.* 18. *art.* 5. *per totum*. Gonet. *d. tom.* 5. *disp.* 3. *de Eucharist. art.* 4. Collegium Salmant. *in Cursu Theol. Mor. d. tom.* 1. *de Sacram. in genere tract.* 4. *cap.* 4. *à n.* 84. *& seqq.* & novissimè Emin. Card. Capisucchius *in d. Controv. prima*, in qua nihil intactum reliquit. Illud non videtur omittendum; clarum esse in bona Philosophia, modicam aquam mixtam vino in Calice, statim converti in vinum; siquidem quando Agens, & Patiens sunt similia genere, at dissimilia specie, Agens 17
agit in passum contrarium, & istud statim corrumpitur, & facta ejus corruptione transformatur per generationem in ipsum Agens. Est doctrina Aristot. 1. *de Gen. & corrupt. text.* 51. Porrò Vinum, & Aqua sunt similia genere, quia liquida, & humida; at dissimilia, & contraria specie, nam Vinum est calidum, Aqua est frigida. Igitur cùm minor Aqua miscetur cum majori Vino, istud agit in illam, & ab ipso corrupta, tanquam debilis, & divisa in minimas partes, per generationem transmutatur in Vinum. Sicut è contra si gutta Vini immittatur in magnam aquæ quantitatem, Vinum dividitur, & corrumpitur ab Aqua, & subindè transmutatur in Aquam. Ecce verba Aristotelis 1. *de Generat. & corrupt. text.* 88. *Activorum autem, & passivorum quæcumque sunt facilè divisibilia. Multa quidem paucis, & magna parvis composita non faciunt mixtionem, sed augmentationem dominantis. Mutatur enim alterum in Dominans. Ideò gutta vini decem millibus congiis aquæ non miscetur. Solvitur enim forma, & mutatur in universam aquam*. Hinc est, quòd Collegium Complutense, *In Artium Cursu de gener. & corrupt. lib.* 1. *disp.* 9. *quæst.* 1. *n.* 2. assignando conditiones necessarias ad mixtionem faciendam *ex Aristot. eod. lib. text.* 83. ait: *Secunda est, quòd licèt miscibilia mutuo sint activa, & passiva, nihilominus unum non*

debet

debet nimis excedere alterum, sed in ea tàm activitatis, quàm resistentiæ proportione constitui, quæ sufficiat, ut simul corrumpantur, & aliud tertium resultet. (Exempli gratia, ut loquar cum Juristis, de quibus ego sum; Si ex vino, & melle fit mu'sum, aut ex auro, & argento electrum. *§. si duorum 27. Instit. De Rer. div.*) Et reddendo rationem sequitur dicens Collegium Compluten ad propositum nostrum. *Ratio est, quoniam si Vinum ex miscibilibus plus æquo dominaretur alteri traheret omninò illud ad propriam formam, & generaret aliud Individuum ejusdem speciei; ac proindè ibi non intercederet vera mixtio; sed nuda, & sola generatio.* Nemo inficiabitur, Vinum in Calice plus æquo dominari aquæ ibi per celebrantem infusæ, respectu quantitatis, & activitatis. Per consequens, ut fatetur, oportet, aquam omninò trahi ad propriam formam Vini, & converti in Vinum.

18 Et ad comprobandam vini activitatem ob abundantiam spirituum ignitorum, quibus constat, me delectat transcribere quod de navigantibus ad Groelandiam, novamque Zemblam scribit P. Daniel Bartoli *in Opusculo de Glacie, tract. 1. cap. 27. ex relatione Helmontii. Bascones inquit, frigore præventi, vina cocta, aliàs generosa habebant conglaciata. Circulis ideò à cado ademptis, nudam vini glaciem, forma, vasis pristini sub dio exposuerunt, ut unica deinceps nocte residuum penitus congelaretur. Quo facto glaciem terebrabant, ac circa glacies centrum occurrebat liquor, colore Amethysti, VINI MERUS SPIRITUS, & IGNEUS, vitalisque liquor, glaciari nescius. Glaciem itaque Vini liquatam ipsi bibebant, reddito sibi liquoris illius vitalis tantillo.* Igitur si adeò ignei sunt spiritus Vini, ut in regionibus polaribus, in quibus condensatur frigore totus Oceanus, ipsi resistant, nec gelu extinguantur, quanta erit eorum activitas in trahenda modicissima aqua ad naturam Vini?

Neque obstat, quod dictum est in ultimo argumento; continua immissione aquæ in vinum corrumpi ipsum vinum, & fieri aqueum; Si quidem procedit, nam *omne agens physicum in agendo debilitatur, & repercutitur à contrario*; idcircò vinum quantò magis agit convertendo aquam, eò magis debilitatur, consumendo suos subtiliores, & activiores spiritus; quibus amissis, non potest se in pristinum statum reducere; ut patet de calore naturali animalis, quantò enim magis cibum in substantiam aliti convertit, tantò plus etiam virtus ejus debilitatur, & tandem deficit; ut in puncto docet Aristot. *d. lib. 1 de gener. & corrupt. text. 42.* & ibi Sylvest. Maurus *tom. 3. num. 7.*

Corollarii loco, antequam terminetur hoc Quæsitum, cùm supra dictum sit, à 19
Græcis post consecrationem, & immediatè ante communionem infundi modicam Aquam calidam in Calicem, & misceri cum Sanguine Christi; interrogabit aliquis, converti turne ipsa aqua in Sanguinem Christi? Huic interrogationi satisfit Mense Julio in secundo Quæsito. Interim respondetur, prædictam Aquam calidam non mutari in Sanguinem Christi; sed converti in substantiam vini, & ibi remanere tamquam vinum. Lessius *in 3. part.* D. Thom. *quæst. 77. art. 8. n. 15.* Vel quia in speciebus consecratis manet virtus ad agendum, sicut agerent si retinerent substantiam vini, juxta doctrinam D. Thomæ *3. part. quæst. 77. art. 8.* quam explicat Aretinus *in 4. dist. 12. quæst. 4. art. 7.* Vel quia eadem aqua convertitur in vinum immediatè à Deo in ratione Agentis universalis, supplentis defectum naturæ, non novo, sed antiquo miraculo, quo decrevit, circa species consecratas Eucharistiæ, permittere, eas omnes mutationes fieri, quæ fierent, si adesset panis, & vini substantia, ad occultandum miraculum tanti Sacramenti, juxta doctrinam Scoti *in 4. dist. 12. quæst. 4. litt. F. §. Si ergo quæras*, ut advertit Mastrius *in 4. disp. 3. quæst. 16. n. 93.* Et hæc de secundo Quæsito.

DE-

DECISIONIS XIII.

Ad Martii primum Cafum.

ARGUMENTUM.

Proponit, an celebrata prima Miffa in nocte Natalis Domini, licitum fit profequi celebrationem aliarum duarum Miffarum, & communicare populum ante Auroram? Explicatur, in primitiva Ecclefia fuiffe in ufu Miffas diurnas, & vefpertinas. Item plures dies Polyliturgicos; in quibus ab uno Sacerdote plures Miffæ celebrabantur. Myfteria triplicis Miffæ in Nativitate Domini exponuntur. Tandem ad cafum propofitum datur negativum refponfum ex rationibus à Jure Canonico defumptis, & ex Decretis Sacrorum Rituum Congregationis 20. Aprilis, & 7. Decembris 1641.

SUMMARIUM.

1 *Miffæ de manè, & de ferò celebrabantur in primitiva Ecclefia.*
2 *Miffæ Vefpertinæ quibus diebus dicebantur?*
3 *Polyliturgici dies, qui effent, in quibus ab uno pluries litabatur.*
4 *Miffæ tres ab eodem Sacerdote celebrabantur in diebus Nativitatis Domini, S. Joannis Baptiftæ, & S. Laurentii.*
5 *Miffa unica in die hodie eft celebranda à quovis Sacerdote.*
6 *Celebrans pluries in die peccat mortaliter, & eft puniendus ab Epifcopo pœna arbitraria, fed gravi.*
7 *Sacerdos, qui Patavii bis in die celebravit ex avaritia, fuit ad triremes per biennium condemnatus anno 1660.*
8 *Sacerdos condemnatus ob Polyliturgiam efficitur infamis, & irregularis.*
9 *Regularis bis celebrans in die, poteft puniri ab Epifcopo.*
10 *Sacerdotes celebrantes bis in die funt fufpecti de hærefi, & poffunt puniri ab inquifitoribus.*
11 *Ter celebrat quifque Sacerdos in Natali Domini ob plura myfteria.*
12 *Qui in Natali Domini vult unam tantùm Miffam dicere, melius facit, fi dicat tertiam, quia concordat cum officio.*
13 *Miffa una, & non tres, eft de præcepto audienda in Natali Domini.*
14 *Miffæ tres poft mediam noctem de Natali Domini, an continuatæ poffint dici? Affirmant plures, fed negativa eft tenenda n. 15.*
16 *S. Congregationis Rituum Decreta habent vim legis.*
17 *Legum Papalium, & Decretorum S. Congregationis fufficit publicatio facta Romæ.*
18 *Legum Papalium validitati non derogat inobfervantia, nifi fit cum ejus fcientia, & tolerantia.*
19 *Decretis SS. Congregationum Cardinalium non creditur, nifi exhibeantur in authentica forma.*
20 *Decreta S. Congregationis, quòd nocte Natalis Domini non liceat celebrare fecundam, & tertiam Miffam neque populum communicare.*
21 *Tres Miffæ in nocte Natalis Domini ob plures rationes non funt celebrandæ.*
22 *Mulierum conforrtium femper periculofum.*

PRI-

PRIMUS CASUS.

1 *Parochus celebrat primam Missam in nocte Nativitatis Domini statim post mediam noctem. Deindè incipit reconciliare, & communicare Parochianos suos, qui ad Nocturnam Missam convenerant; & Capellanus prosequitur in eadem nocte suas tres Missas celebrare; quibus completis, Parochus secundam Missam celebrat per duas horas ante Auroram. Quæritur: An licitè hæc omnia fiant?* Ad ornatum hujus

Tria sunt præmittenda. *Unum:* In primitiva Ecclesia fuisse in usu Missas diurnas & vespertinas, quæ celebrabantur tum de manè, tum de sero, vel exemplo Synagogæ, quæ matutinum, & vespertinum Sacrificium offerebat; quamvis enim Mosayca Sacrificia cessassent, fideles, qui erant ex circumcisione, non statim veterum rituum poterant oblivisci, ut considerat Emin. Card. Bona *Rer. liturg. d. lib. 1. cap. 21. n. 3.* Vel quia, glisceentibus tyrannorum persecutoribus, cogerentur Christiani potius de nocte, quàm in die Divina Officia canere, & in Altaribus incruentum Sacrificium litare. Tertullian. *de Corona Milit. cap. 3.* & S. Cyprian. *Epist. 63. ad Cecilium.* Eminent. Cardin. Baronius *Ann. 257. n. 11.* & Eminent. Card. Brancatius *in dissert. de Privileg. Cappell. Cardinal. pag. 6.* qua de causa ipsi fideles appellabantur *Antelucani, Latebrosi, & gens Lucifugax*, ut loquitur ad Trajanum scribens Plinius *lib. 10. Epist. 97.* Porrò post Constantini Imperatoris conversionem ad fidem, & pacem redditam Ecclesiæ, etsi statutum fuerit, ut celebraretur Missa de die, & non de nocte; quia est sacrificium gratiæ, significatum nomine diei, juxta illud *Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Rom. 13. 12.* & advertit Francisc. Leo *Thesaur. for. Eccles. part. 3. cap. 4. n. 64.* Nihilominus servatus fuit usus plurium Missarum Vespertinarum, videlicet in Feria Quinta Cœnæ Domini ob
2 exemplum Salvatoris, in Sabbatis ante Dominicam Resurrectionis, & Pentecostes, in quarum Vigiliarum Missis tum in Præfatione, tum inter Communicantes retenta sunt illa verba: *Hanc sacratissimam noctem.* Navar. *de Orat. cap. 3. n. 42.* Item in Quadragesima, in Sabbatis quatuor temporum, & in aliis diebus jejunorum de præcepto, in quibus sacrificium Missæ deferebatur post horam diei nonam, idest ad ultimam partem diei, & occasum solis, ob præceptum jejunii, ad cujus observantiam cibus non sumebatur à fidelibus, nisi in Vespere; de qua cecinit Prudentius (qui vivebat Anno 390.) *Hymn. post Jejun. qui est VIII. quotidian.*

Nona submissum rotat hora solem,
Partibus vix dum tribus evolutis.
Quarta devexo superest in axe
Portio lucis.
Nos brevis voti dape vindicata
Solvimus festum, fruimurque mensis
Affatim plenis, quibus imbuatur
Prona voluptas.

Nec non S. Paulinus Nolanus Episcopus (qui ex Card. Baronio tom. 5. annal. obiit anno 431.) inter sua poemata in illo *de Nat. 9. S. Felicis:* ita

Nostis eum morem, quòd jejunare solemus
Ante diem, & serò, libatis Vespere sacris,
Quisque suas remeare domos.

Idem testatur S. Ambrosius, sacris illis vatibus senior (vivebat enim anno 374.) explicans enim *Ps. 118. vers. 62.* ait: *Indictum est jejunium, cave ne negligas. Et si te fames quotidianum cogit ad prandium, tamen cœlesti magis te serva convivio. Non epulæ paratæ extorqueant, ut cœlestibus sis vacuus Sacramentis. Differ aliquantulum, non longè est finis diei: imò plerique sunt ejusmodi dies, ut statim meridianis horis adveniendum sit in Ecclesiam, canendi hymni, celebranda oblatio.* En quòd in diebus jejuniorum Missa celebrabatur in occasu solis, & solum Missa completa, & recepta communione sacra fideles procedebant ad prandium. *cap. Solent. 50. de Consecr. dist. 1.* & pluribus ex antiquis allegatis Auctoribus probant Casalius *de Veter. Sacr. Christian. ritib. cap. 9. pag. 70.* Et Eminent. Cardin. Bona *d. lib. 1. cap. 21. num. 6. & 7.* ubi docet:

cet: durasse hanc Ecclesiæ laudabilem consuetudinem usque ad duodecimum sæculum; in quo pristina severitate paulatim relaxata, mollior successit disciplina; & ne prorsus vetustas veneranda extingueretur, præscriptum fuit tempus pro celebrandis Missis solemnibus in Choro, ita ut illud esse referendum non amplius ad horas planetarias, sed ad horas Canonicas, ut legitur *in Rubric. Missal. §. 15.* videlicet; *Missa conventualis solemnis sequenti ordine dici debet. In festis duplicibus, & semiduplicibus, in Dominicis, & infra octavas dicta in Choro hora Tertia, festis simplicibus, & fertis per annum dicta Sexta. In Adventu, Quadragesima, Quatuor temporibus, & Vigiliis, quæ jejunantur, post Nonam.* Stant Horæ nominetenus, & cum relatione ad Horas Breviarii; nam Horæ celebrandi antiquitus, Tertia, Sexta, & Nona importabant medium mane, meridiem, & ultimam partem diei. Francolin. *de Horis Canonic. cap.* 34. Emin. Bona *dict. n. 7. & Divina Psalmodia cap.* 3.

3 *Alterum* præmittendum est, fuisse in Ecclesia per plura sæcula quosdam dies *Polyliturgicos*, in quibus ab uno Sacerdote plures Missæ dicebantur, sicut hodie fit in die Natalis Domini. Hinc Leonem Papam III. septem quandoque, imò & novem Missas una die celebrasse ex Walfrido Stab. *cap.* 21. refert Card. Baronius *tom.* 9. *Annalium Ann.* 816. Sanctum Uldaricum Episcopum Augustanum bis, & ter in eadem die litasse scribit Berno Augien. *in ejus Vita*. Idem de S. Norberto, & de S. Alberto Monaco testatur Surius; & de S. Libentio Episcopo Bremensi Kranzius *lib.* 4. *cap.* 11. Alia exempla congerit Eminentiss. Card. Bona *d. lib.* 1. *cap.* 18. *n.* 5. & 6. ubi authenticis testimoniis ostendit, solitum fuisse celebrari duas Missas prima die Januarii, unam de Octava Nativitatis, alteram de S. Maria. Tres in feria quinta Cœnæ Domini ab Episcopo, quarum prima erat pro reconciliatione Pœnitentium; secunda pro conficiendo Chrismate; tertia serotina de ipsa diei solemnitate, cum Oratione *Deus, à quo & Judas*. Duas in Vigilia Ascensionis. Duas in quatuor temporibus Pentecostes. Item multiplex Sacrificium fiebat in Natalitiis Sanctorum; videlicet *die* 20. *Januarii*. Unum pro S. Fabiano, alterum pro S. Sebastiano. *Die* 3. *Maii* Unum de Inventione S. Crucis, alterum de SS. Alexandro, Eventio, & Theodulo. *Die* 28. *Junii* Unum de S. Leone, aliud de Vigilia Apostolorum; & hac die *in libro Sacramentorum S. Gregorii* edito *ab Hugone Menardo*, ante secundam Missam extat hæc nota: *Quando Apostolicus duas Missas celebrat una die, inter eas non lavat os, nisi post officium, sed absque intervallo, finita priore incipitur alia;* nimirum ut jejunus celebret; quod servabant semper alii Sacerdotes, quandocunque pluries in eadem die Sacrum faciebant. Sic etiam Papa in die Apostolorum bis olim celebrabat, semel in Basilica S. Petri, & iterum in Basilica S. Pauli, ut pariter testatur Prudentius *Hym.* 12. *de Coronis*.

Aspice per bifidas plebs Romula funditur plateas.
Lux in duobus fervet una festis.
Transtyberina prius solvit sacra pervigil Sacerdos.
Mox huc recurrit, duplicatque Vota. 4

Tres missæ pariter dicebantur in die Nativitatis S. Joannis Baptistæ, & in die S. Laurentii, ut notat Emin. Cardin. Baron. *ad Martyrol. die* 24. *Junii*. Casalius *d. cap.* 9. *pag.* 71. & *in Notabilib. pag.* 399. & Emin. Card. Bona *d. lib.* 1. *cap.* 18. *n.* 7. *Vers. Postrema*; subdens bis in die solitum celebrari ab uno Sacerdote, si præter Missam de Sancto, litare oportebat pro aliqua necessitate, aut pro defuncto sepeliendo, juxta *text. in cap. Sacramenta Altaris. De Consecr. dist.* 1. à quo secunda Missa vetatur, si Sacerdos non sit jejunus; ergo è contra permissa erat, si jejunium nondum fregerat. Gloss. *in c. Sufficit*, 53. *Verb. alteram, de Consecr. dist.* 1. *Item alia Gloss. in cap. Consuluisti* 3. *in Verb. Necessitatis de celeb. Missar.*

Cæterùm, excepta solemnitate Natalis Domini, (de qua infra) hodie non 5 licet celebrare Missam, nisi semel in die. *d. cap. Sufficit, de consec. dist.* 1. *c. Consuluisti* 3. & *cap. Te referente* 12. *De celebr. Missar.*

Missar. In quibus juribus Verbum *Sufficit* stat taxativè ad unam Missam in die tantum. Gloss. *in cap. Statutum. Vers. Canonicis*, & ibi Geminian. *De Rescript.* Abb. *in cap. fin. num. 3. de Sposal.* Roman. *in l. Cum mulier. ff. soluto Matrim.* Et cùm dicta Jura sint inserta in corpore Juris Canonici, habent vim legis obligantis; adeout si quis Sacerdos hisce temporibus bis, vel pluries in die Missam celebraret (exceptis casibus necessitatis, quos referunt Card. Tolet. *in Summa lib. 2. cap. 3.* & alii apud Pasqualig. *De Sacrific. novæ le-*
6 *gis à Quæs.* 371. qui tamen non sunt in usu) & peccaret mortaliter, S. Thom. 3. *part. qu.* 83. *art. 2. ad prim.* Vasquez *disp.* 233. *cap. 5. n.* 42. Suarez *de Euch. disp.* 80. *sect.* 3. Et esset graviter puniendus ab Episcopo pœna arbitraria, sed gravi; attenta qualitate personæ, notorietate scandali, vel avarizia delinquentis. Diaz *in Praxi Crimin. cap.* 35. *n.* 2. Menoch. *de Arbitrar. cas.* 407. *n.* 51. Genuens. *in Praxi Neapol. cap.* 64. *n.* 2. Pignatell. *tom.* 4. *consult.* 1. ubi eruditè demonstrat, aliquando sufficere pœnam pecuniariam; sed ut plurimum, cùm hæc Polylitatio committatur ob avaritiam, cum populi scandalo, & cum violatione duplicis Præcepti, videlicet de non bis celebrando, & de non assumendo Sacramentum per non jejunium, pœna debet esse vel exilii cum pœnitentiis salutaribus, vel carceris, vel etiam triremium, ut practicatum fuit hic Patavii anno 1660. dum
7 ego officio Promotoris Fiscalis in hac Curia junior fungerer; contra Presbyterum advenam, qui celebraverat in Ecclesia Monialium S. Annæ, deinde statim venit ad Ecclesiam Cathedralem, ubi eodem die iterum celebravit, & ab adstantibus accusatus, carceratus, confessus, & convictus, fuit per biennium ad triremes condemnatus ex doctrina *supradictor. DD.* quam laudat Pignatell. *d. consult.* 1. *qui n.* 7. & 8. cum Thesaur. *de Pœnis verbo Missa cap.* 5. *n.* 4. bene notat talem condemnatum effici infamem infamia Juris, cùm omnis injuria contra Religionem sit delictum publicum. Jul. Clar. *§. fin. in princ. quæst.* 1. quod infamat, sequuta sententia condemnatoria. Angel. *in Summa Verb. Crimen, qu.* 6. Sylvest. *eod. Verb. quæst.* 3. Sanchez *opusc. Moral. lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 6. *n.* 14. Et per conse- 8
quens ita condemnatus efficitur irregularis ob infamiam, tum ex crimine contra Religionem, tum si celebrasset bis ob pecuniam, ex Simonia; adeout Episcopus non possit super tali irregularitate dispensare, ut contra Salzed. ad Diaz. *cap.* 146. in fine tenet Thesaur *ubi suprà*. Et Pignatell. *ibid. n.* 8. Qui ulterius notabiliter *n.* 9. advertit, Episcopum posse punire hujusmodi delinquentem, etiamsi esset Regularis vigore Decreti S. Concilii Trid. *sess.* 22. *de Observ. & evitan. in celebr. Missar.* Idcirco cùm hoc anno quidam Regularis exterus iter agens, bis 9
in die celebrasset in hac Diœcesi Patavina in agris Atrestinis, fuit captus à Villanis, & ductus in carceribus Potestatis illius Terræ, qui scripsit ad Excelsum Consilium Decem Serenissimi Dominii Venetiarum, & ab eodem Piissimo, & Supremo Magistratu fuit rescriptum, ut Reum transmitteret huic Curiæ Episcopali puniendum; prout factum fuisset, si nocte antecedenti fractis Carceribus non effugisset. Neque est omitendum, quòd hi delinquentes, cùm sumant Corpus, & Sanguinem Domini secunda vice non jejuni, redduntur suspecti de hæresi, eò quia recentes hæretici docent, consultius esse sumere Eucharistiam post susceptum cibum. Chlitou *lib.* 2. *De offic. Miss. contra* 10
Luter. cap. 20. ac proinde ob hujus hæresis suspicionem possunt etiam puniri ab Inquisitoribus fidei. Alphons. de Leone *de offic. & potest. Confess. resol.* 22. Trasmier. *lib.* 3. *de Polygam. quæst.* 2. *n.* 55. & Pignatell. *d. tom.* 4. *consul.* 1. *n.* 9.

Tertium tandem præmittendum adnotatum hujus casus est, quòd in Solemnitate Natalis Domini Nostri JESU CHRISTI licet cuilibet Sacerdoti ter celebrare; primò in media nocte, secundò in Aurora, & tertiò in die juxta morem universalem Ecclesiæ, concedentis hanc trinam in die celebrationem Sacerdotibus, qui in nocte, aurorave non celebrarunt. *cap. Nocte sancta* 48. *de consecrat.* 11

secrat. dist. 1. Et hoc ob infrascripta Mysteria. *Primò* ad denotandam Redemptionem, (ad quam faciendam Filius Dei Incarnatus, & natus est) illorum, qui fuerunt tempore legis naturæ per primam Missam in media nocte, repræsentativa spiritualium tenebrarum illius status: tempore legis scriptæ, quæ aliquam Dei cognitionem majorem attulerat, expressam in Missa secunda, aurora splendente: & tempore legis gratiæ, in qua summam Dei notitiam habemus, significatam in Missa tertia, quæ canitur in die. Ita Glossa *in cit. cap. Nocte Sancta*, ubi ponit hos versus.

Nocte prior, sub luce sequens, in luce suprema.
Sub Noe, sub David, sub Cruce Sacra lito.

Secundò dicuntur tres Missæ propter tres Nativitates Christi, scilicet, Æternalem, Spiritualem, & Temporalem. S. Thom. 3. *part. quæst.* 83. *art.* 2. *ad* 2. Prima Missa significat Nativitatem, quam habet Filius Dei ab æterno; ideo Introitus incipit, *Dominus dixit ad me; Filius meus es tu: ego hodie genui te*, ubi ly *Hodie* importat Æternitatem, in qua omnia sunt Deo præsentia; & quia hæc nobis est obscura juxta illud *Generationem ejus quis enarrabit? Isai.* 53. 8. idcircò canitur in media nocte. Secunda Missa denotat Nativitatem Christi Spiritualem, quæ fit in cordibus nostris per illuminationem gratiæ divinæ juxta illud: *Et lucifer oriatur in cordibus vestris.* 1. *Pet.* 2. 20. quare cantatur in Aurora, & incipit Introitus Missæ *Lux fulgebit hodie super nos*. Tertia Missa innuit ejus Nativitatem Temporalem, quæ manifestata est omnibus gentibus, ideò celebratur in die, hora tertia, & incipit Introitus Missæ: *Puer natus est nobis, & filius datus est nobis*. Cæterùm Card. Toletus *dict. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 3. ait, primam Missam in nocte potiùs significare Nativitatem Christi Temporalem; ideò in ea legi Evangelium partus Virginis, cujus *Impleti sunt dies, ut pareret, & peperit Filium suum primogenitum. Luc.* 2. Tertiam verò Missam denotare Nativitatem Æternalem; Idcircò in ea legi Evangelium S. Joannis *In principio erat Verbum; & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.* Et quia Missa secunda innuit Nativitatem Spiritualem; legitur Evangelium, in quo Pastores, admoniti per Angelos, *Venerunt festinantes, & invenerunt Mariam, & Joseph, & Infantem positum in Præsepio. Luc.* 2.

Tertiò alia Mysteria harum trium Missarum refert Durandus *in Ration. divin. offic. lib.* 6. *cap.* 43. *à nu.* 19. *& seqq.* quem devoti adeant, & Quartus *in Rubr. Missal. part.* 1. *tit.* 15. *n.* 4. nec non Gloss. *in cit. cap. Consuluisti* 3. *de Celebr. Miss.* ubi hæc alia carmina.

Tres in Natali debent Missæ celebrari;
Quarum Prima Sacram Christi signat genituram;
Altera venturi designat gaudia Christi.
Tertia jam factum, quod lex fore Sacra figurat.

Et referuntur etiam à Macro *in Hierolexic. Verb. Missa Nativitatis Domini*, ubi eadem Mysteria recolit; & Gavant. *in Rubr. Missal. part.* 4. *tit.* 3. *num.* 8. qui *num.* 5. notat, quòd celebraturus primam Missam in media nocte, debet esse jejunus ex quadam congruentia saltem per sex horas ante celebrationem; *& num.* 6. advertit, quòd qui ex his tribus unam tantùm
12 Missam vult celebrare, potest eam pro arbitrio eligere, melius tamen faciet tertiam celebrando, cujus oratio concordat cum officio. Demum & illud notandum, quòd qui celebrat singulas tres Missas debet abstinere à purificatione sumenda in prima, & secunda, ne frangat jejunium. Gavant. *ibid.* Fideles autem non tenen- 13
tur de præcepto audire ipsas tres Missas, sed unam tantùm. Nald. *in Verb. Miss. num.* 10. Sylvest. *eod. Verb.* 2. *nu.* 1. *Vers.* 7. Barbos. *in cap. Consuluisti n.* 4. *de Celebr. Missar.*

His præcognitis deveniendo ad Resolutionem casus, dictum fuit ex communi opinione Doctorum, post celebratam 14
primam Missam in media nocte Natalis Domini, licitum esse prosequi celebrationem Missarum; & communicare fideles adstantes. Diana *part.* 10. *tract.* 12. *resolut.*

resolut. 58. quæ reposita est in Coordinato *to.* 2. *tract.* 1. *res.* 99. in qua allegat triginta sex auctores Theologos, & Canonistas ita sentientes; quibus addi possent Commentatores quatuor *in Rubric. Miss.* videlicet Gavant. *d. par.* 4. *tit.* 3. *n.* 6. Quartus *d. part.* 1. *tit.* 13. *dub.* 7. Castaldus *lib.* 3. *sect.* 2. *c.* 4. *n.* 2. & Bauldry *par.* 4. *cap.* 2. *n.* 32. Et ultra prædictos etiam Arnaud. *in Epitome Thesaur. Sacr. Rit. d. part.* 4. *tit.* 3. *sub n.* 2. & Volpi *in Verb. Eucharistia resol.* 62. *n.* 8. 9. *& 10.*

Porrò contrarium est resolvendum, non solùm ex sententia Auctorum ita docen-
15 tium, videlicet Ugolin. *de Potest. Episc. cap.* 16. *n.* 6. Navar. *in Summa cap.* 25. *n.* 87. Miranda *in Manuali Prælator. par.* 1. *quæst.* 40. *art.* 8. *concl.* 2. Sylvest. Angel. Tabien. Arm. *Verb. Missa*, & alii relati à Diana *part.* 2. *tract.* 14. *resf.* 35. Sedente in Coordinato *tom.* 2. *tract.* 1. *resf.* 98. eam rationem allegantium, quòd in prima Missa habetur in Canone *Communicantes, & Hanc Sacratissimam noctem celebrantes*, sed etiam ex Auctoritate Sacræ Rituum Congregationis, quæ de hoc casu interrogata *die* 20. *Aprilis* 1641. *& die* 7. *Decembris ejusdem anni*, auditis Procuratoribus, & Advocatis Regularium asserentium licere, respondit, *non licere, & id esse prohibendum tàm Sacerdotibus celebrare volentibus, quàm confluentibus in media nocte ad Ecclesias, & communionem deposcentibus.* Lantusca *in Theat. Regul. Verb. Missa*, & Pignatell. *tom.* 7.
16 *consult.* 25. ubi extensa sunt ejusdem S. Congregationis Decreta, quæ habent vim legis, & obligationem inducunt in utroque foro. Barbos. *de Jure Eccl. Univ. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 83. latè Fagnan. *in cap. Quoniam. De Constitutionib.* Idem Pignatell. *tom.* 2. *consult.* 43. *n.* 8 *& tom.* 5. *consult.* 5. *numer.* 30. Adden. ad Buratt. *decis.* 479. *num.* 21. Quæ quidem doctrina habet locum circa quascunque Eminent. Cardinalium Congregationes, ut dixit Rota *in Meten. Abbatiæ* 19. *Junii* 1628. coram Dunozet. & Nicol. *Lucub. Can. in Proœm. n.* 13. Idcircò concludendum est, ut diximus, neutrum licere, ex his, quæ proponuntur in casu; quia omnia sunt prohibita. Bissus *in Hierurgia Sacra litt. M. nu.* 242. *§.* 2. ubi subdit, quòd Mendo in *Epitom. Verb. Eucharistia num.* 9. ait, in *Praxi hoc Decretum non observari, eò quòd fortè non sit sufficienter publicatum;* Sed videtur merum diffugium; quia circa publicationem, quamvis ea sit necessaria, ut lex obliget in omnibus Provinciis ex Soto *de Justit. & Jur. lib.* 1. *qu.* 1. *art.* 4. Angel. *Verb. lex, num.* 13. & Navar. *in Man. cap.* 23. *num.* 44. nihilominus in legibus Pontificiis, & Ecclesiasticis, qua- 17
lia sunt Decreta S. Rituum Congregationis, atque Concilii Tridentini, sufficit publicatio facta Romæ, quæ est Metropolis totius Reipublicæ Christianæ, in qua omnes ferè nationes mundi commorantur, & à quibus notitia Decretorum Papalium, & SS. Congregationum ad suas regiones defertur. Baldell. *de Legib. lib.* 5. *disp.* 17. *num.* 1. Suarez *de Legib. lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 3. Reginald. *lib.* 13. *num.* 155. & Bonacin. *disp.* 1. *de Legibus qu.* 1. *punct.* 4. *num.* 16. *§. Respondeo tertiò.* Et in specie de Declarationibus S. Congreg. Emanuel. *qq. Regul. tom.* 1. *qu.* 11. *art.* 1. *&* 2. Barbos. *de Jure Eccl. Univ. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 83. Quòd si diceret *Mendo supracitatus*, hanc declarationem S. Congregationis non esse in usu; & contrarium à Sacerdotibus, & Parochis sæcularibus, ac Regularibus observari; adhuc replicabitur, non observantiam Decretorum, & Constitutionum Summi Pontificis non derogare validitati eorum; nisi 18
sit cum scientia, & tolerantia ipsius Papæ. Abb. *in c ult. n.* 4. *de Tregua, & pace.* Felin. *in cap.* 1. *num.* 13. *eod. tit.* Rota coram Cardin. Cavaller. *decis.* 77. *num.* 3. *& decis.* 91. *num.* 8. *&* 9. Fagnanus *in cap. Monachi num.* 75. ubi plures DD. & decisiones Rotales cumulat, *de Statu Monachor. Et in cap.* 1. *à num.* 47. *usque in finem de Tregua, & Pace.* Baldellus *dict. lib.* 5. *disp.* 18. *num.* 5. Rota post Dianam Coordinatum *tom.* 8. *decis.* 8. *& decis.* 11. Et novissimè Eminentiss. Cardin. de Luca *in Theatro Veritatis tract. de Parochis discurs.* 22. *num.* 6.

Potior objectio esset, tanquam magis juridica, adversùs ipsa Decreta S. Congrega-

gregationis, quod non sint in forma au-
19 thentica, cum sigillo, & subscriptione Cardinalis Præfecti; ideoque non esse eis credendum juxta S. Congregationis Concilii declarationem, jussu Urbani Octavi factam *die 2. Augusti* 1631. de qua Barbos. *d. lib. cap.* 4. *num.* 83. & juxta ejusdem Sacræ Rituum Congregationis consimile Decretum *diei* 11. *Augusti* 1632. in quibus de mandato ejusdem Urbani Octavi statutum est, suis Declarationibus tam circa Ritus, quàm circa Concilii Interpretationem, sive impressis, sive manuscriptis, nullam fidem adhibendam esse, tam in judicio, quàm extra, nisi solis illis, quæ in authentica forma, solito sigillo, & subscriptione Emin. Card. Præfecti, ac Secretario ejusdem Congregationis pro tempore existentium munitæ fuerint. Nicol. *in Lucubrat. Civil. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 10. *n.* 76. quo loco subdit, ab *Innocentio Decimo die* 30. *Julii* 1652. statutum fuisse, *Declarationes Sacr. Congregationum exhibitas in supradicta forma probanti, habere vim legis, & ab omnibus, & singulis esse inviolabiliter observandas*; quod fieri desiderabat Diana *part.* 4. *tract.* 2. *resol.* 96. *in fine*. *Et part.* 11. *tract.* 8. *resol.* 53. quarum prima locata est in Coordinato *t* 6. *tract.* 1. *resol.* 22. Secunda verò *ibid. resol.* 24.

Decreta autem prohibitoria casus nostri, relata tum à Lantusca, tum à Pi-
20 gnatello, sunt tenoris sequentis.

Pisauren.

Patres Sancti Caroli, Congregationis Clericorum Regularium, petierunt responderi. An liceat in nocte Nativitatis Domini post cantatam primam Missam, alias duas immediate celebrare; & communicare fideles? Et Sacra Congregatio respondit, nullo modo licere, sed omnino prohiberi. Die 20. *Aprilis* 1641.

Aliud

Cùm superioribus diebus consulta hac Sacra Rituum Congregatione, an esset permittendum celebrari in media nocte Nativitatis Domini, post Missam decantatam, successivè alias duas Missas, & in eis Sacram Communionem exhibere fidelibus, illam deposcentibus; & respondisset, non esse permittendum; sed omnino utrumque prohiberi: nihilominus nonnulli Regulares, asserentes hoc licere, supplicarunt audiri. Et S. Congregatio ipsis auditis, cum Procuratoribus, & Advocatis, ad relationem Eminent. Palotti stetit in Decretis; & respondit iterum prohibendum tam Sacerdotibus celebrare volentibus, quàm confluentibus in media nocte ad Ecclesias, & Communionem deposcentibus. Die 7. *Decembris* 1641. *Quorum Decretorum duplicata expedita fuerunt die* 9. *Augusti* 1653.

C. Episc. Hostien. Card. Medic. Præfect.
Loco ✠ Sigilli.
Bern. Roccius S. Rit. Congr. Secr.
In Regist. fol. 144.

Hæc Decreta, à me reperta penes duos supra allegatos Auctores, satis me suasum faciunt, non esse apocrypha, sed vera, & ideò eorumdem observantiam amplectendam censeo; tantò magis, quia eis etiam circumscriptis, opinio contraria, caret ratione; siquidem ad celebrandas tres Missas, post medium illius Sanctæ 21
Noctis, opus est duplici dispensatione; una, ut quilibet Sacerdos possit ter celebrare, altera ut celebratio fiat tempore nocturno; utrumque enim est prohibitum de Jure communi, & de Universali Ecclesiæ consuetudine *dict. cap. Sufficit. de Consecr. dist.* 1. *cap. Consuluisti* 3. *& cap. Te referente* 12. *De celebrat. Missar. Concil. Trident. sess.* 22. *cap. Quanta*, ibi, *Caveant, ne Sacerdotes aliis, quàm debitis horis celebrent*. S. Pius V. *in sua Const.* 4. Et Rubricæ Missalis *tit.* 15. *n.* 1. *& num.* 4. ubi in specie præscribitur tempus celebrandi dictas tres Missas in Nativitate Domini, videlicet *Prima dicitur post mediam noctem; Secunda in Aurora; Tertia verò in die*. Modò Thelesphorus Papa concessit privilegium singulis Sacerdotibus, & dispensavit, ut in Nativitate Domini celebrent tres Missas *cap. Nocte Sancta* 48. *de Consecrat. d.* 1. Sed quia non dixit in textu, quòd de nocte ipsæ tres Missæ possint celebrari, recurrendum est ad universalem consuetudinem, à qua Privilegium re-

cipit Interpretationem. *cap. Quod dilecto. De consanguin. & Affinit.* Rota *part.* 3. *recent. decis.*29. *num.* 2. Card. Mant. *decis.* 320. *num.* 5. Porrò consuetudo universalis est, ut prima Missa in nocte; Secunda autem in Aurora; servato silentio, & proscriptis celebrationibus, tempore nocturno percurrente inter has duas Missas. Ergo ab hac consuetudine Interpretativa non est recedendum. Probus *ad Monachum in Rubric. de Privil num.* 5. *lib.* 6. Neque relevat, si aliqui Regulares, vel alius Sacerdos contrarium observasset, quia cùm eorum observantia sit difformis ab usu Ecclesiæ universalis, non est attendenda; ex doctrina Bartoli *in l.* 2. *numer.* 22. *ff. Solut. Matrim.* Rota coram Merlino *decis.* 99. *n.* 6. & Pignatell. *tom* 6. *consil.* 98. *n.* 70.

Præterquam quod, ut observat Emin. Cardin. Brancatius *in d. Differt. de Privil. Capell. Cardinal. pag.* 7. & 8. semper fuit in usu petere facultatem à Summo Pontifice celebrare faciendi Missam nocturno tempore, & ante auroram; prout concessit Urbanus IV. Marchioni Misnensi Anno 1264. Bonifacius VIII. Catharinæ Imperatrici Constantinopolitanæ Anno 1301. Clemens V. Philippo Principi Tarentino Anno 1312. & Joannes XXII. Philippo Regi Franciæ Anno 1316. ut refert Odoricus Raynald. *in suis Annalib.* Ex quibus bene infertur, non esse licitum de Jure communi celebrare Missam nocturno tempore, cùm ad sic celebrandum opus sit Privilegio. Gloss. *in cap.* 1. *de Rescript.* Fagnanus *in cap. Pastoralis n.* 10. *de Appellation.*

Illud videtur laudandum, & concedendum, quòd Parochi habentes ter, vel quatuor millia animarum, quibus danda est Sacra Communio in Solemnitate Natalis Domini, possint, post celebratam primam Missam in media nocte, audire confessiones virorum, eorumvè reconciliationes Sacramentales, & in aurora eos communicare; deinde orta luce confessiones mulierum excipere; quas non decet nocturno tempore, idest prima Missa mediæ noctis completa, ad sedem confessionalem admittere, resistentibus Synodalibus nostris Patavinis Constitutionibus *par.* 2. *cap.* 14. *Vers. Fidelium confessiones in templo, non autem in privatis ædibus; Mulierum verò non ante Solis ortum, non post occasum quis excipere præsumat.* Quod p[...] uit esse motivum Sacræ Rituum Congregationis proscribendi doctrinam eorum, qui asserebant, licere ea nocte sanctà continuò celebrare, & communicare fideles; ne scilicet daretur occasio alicujus scandali, detinendo mulieres in Ecclesia nocturno tempore, earumque confessiones excipiendo ante lucem; mulierum enim consortium semper est periculosum. *cap. Diffinimus.* 18. *q.* 2. *cap. Mulieres.* 2. *De Judiciis in* 6. 22

DECISIONIS XIV.

Ad Martii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, an liceat communicare cum speciebus Vini consecrati moribundum, non valentem deglutire Sacram Hostiam? Ostenditur, in primitiva Ecclesia fuisse in usu communicare fideles sub utraque specie. Agitur de qualitate Calicum, qui adhibebantur in Missa, & pro Communione populi. Exponuntur industriæ Ecclesiasticorum veterum, ne effunderetur Sanguis Domini in communicandis laicis. Refertur, quomodo communio Calicis in desuetudinem ierit; & quando fuerit prohibita laicis ab Ecclesia. Ex his negativè respondetur. Casui proposito.

SUMMARIUM.

1 *Communio sub utraque specie olim dabatur fidelibus in Missa solemni tantùm: extra verò sola sub specie panis.*

2 Pa-

2 *Patavina in Ecclesia Cathedrali ad Missam solemnem Episcopi fideles communicabantur sub utraque specie adhuc Saeculo duodecimo.*

3 *Calices olim lignei, deinde vitrei, marmorei, aerei, ex aurichalcho, & stanno.*

4 *Virgilius Spada Presbyter Congreg. Oratorii Romae laudatus.*

5 *Calices plures adhibiti in Coena à Christo Domino.*

6 *Diaconi in Missis solemnibus dispensabant Sanguinem fidelibus communicantibus.*

7 *Virga, seu fistula fideles sorbebant de Calice Sanguinem Domini.*

8 *Communio cum pane intincto in Sanguine Domini dabatur.*

9 *Communionem sacrati panis intincti in Sanguine dant Graeci fidelibus etiam in hodiernum diem.*

10 *Communio, quam Graeci dant infirmis, quaenam sit?*

11 *Moscovitae, & Russi communionem recipiunt ex pane sacro intincto in Sanguine Christi.*

12 *Communio sub utraque specie coepit in desuetudinem ire ob frequentes effusiones cum irreverentia Sacramenti.*

13 *Hussitae haeretici dicebant Communionem sub utraque specie esse necessariam ad salutem.*

14 *Joannes Hus Bohemus haeresiarca anno 1407. à Concilio Constantiae condemnatus, & igne combustus.*

15 *Concilium Constantiae anno 1415. confirmavit consuetudinem communicandi populum sub sola specie panis: & prohibuit communionem sub specie vini.*

16 *Infirmus non valens deglutire particulam, non est communicandus sub specie vini.*

17 *Communio sub specie vini prohibita ob tres causas.*

18 *Infirmo non valenti particulam consecratam deglutire, potest illa ei dari simul cum pauca aqua, aut pauco vino.*

19 *Communio est de Precepto Divino facienda saltem semel in vita. Quo verò ad tempus Paschale, & pro Viatico tempore mortis, est de praecepto Ecclesiae.*

SECUNDUS CASUS.

Monialis tantis ulceribus sauciatum guttur habet, ut solum liquida possit deglutire. Febris acuta indicat vicinam mortem. Quaeritur, an sub specie bus Vini consecrati sit communicanda?

Pro resolutione casus praemittenda sunt tria.

Primum, quòd in primitiva Ecclesia (ut dictum est supra de laicali Communione in secundo Casu Mensis Februarii) omnes fideles tam Clerici, quàm Laici recipiebant sacram Eucharistiam sub utraque specie, quando communicabantur in Missa solemni; nam si extra Missam com- 1 municari volebant, vel in domibus privatis ob aegritudinem, sub specie tantùm panis Sacra Communio impertiebatur. Eminent. Cardin. Bona *dict. lib. 2 Rer. Liturgic. cap. 18. n. 1.* & Casalius *de Veteribus Sacris Christian. Ritibus cap. 11. in princ.* ubi allegat S. Gregor. *Homil. 22. in Evangel.* sic dicentem ad populum Romanum in mystica explicatione illorum verborum *Exodi 12. 7. Sument de sanguine Agni, &c.* Videlicet: *Quid namque sit Sanguis Agni, non jam audiendo, sed bibendo didicistis.* Bibebant enim & ipsi laici de Calice Sanguinem consecratum in Missa. Hoc idem probat supradictus liber antiquus Ecclesiae Cathedr. Paduanae pag. 100. ubi agitur de Missa solemni Episcopi, in 2 cujus fine dicitur, quòd dabatur Corpus Christi viris, & mulieribus, qui etiam sumebant de Calice Sanguinem Christi cum quadam vitrea virga. Ad hunc effectum formabantur Calices vastiores, idest summae magnitudinis. Et dicebantur *Calices Ministrales*, ut notatur à Macro *in Hierolexic. eod. Verb.* quorum unus extat in Thesauro Ducalis Ecclesiae Sancti Marci Venetiarum, quem ego vidi, & contineret mediam situlam vini. Materia autem Calicum antiquitùs erat lignea. *cap. Vasa,*

44. *de Consecrat. dist.* 1. ubi illa non ignoranda verba: *Quondam Sacerdotes aurei*
3 *ligneis Calicibus utebantur; nunc è contrario lignei Sacerdotes aureis utuntur Calicibus*. Sed quia bibuli imbuebantur Sacro Sanguine, in vitreos mutati fuerunt à S. Zephyrino Papa, ut ex S. Hieronymo ad Rusticum, & ex S. Gregorio Turonensi *de Gloria Martyr. cap.* 16. tradit idem Casalius *d. cap.* 11. *in princ.* & Macer *in Verb. Calix col.* 2. subdens *col.* 3. *Ex quibus mihi unum videre contigit, quem eximia veneratione penes se Virgilius Spada Innocentii X. Eleemosynarius, adservabat, cui duæ ex eadem materia collaterales ansæ adjunctæ erant, juxta vetu-*
4 *stum morem*. Fuit prædictus Virgilius Spada frater germanus Eminentiss. Joan: Baptistæ Cardinalis Spadæ, & Presbyter Congregationis Oratorii S. Philippi Nerii in Alma Urbe, pietate, ac virtutibus insignis, benemeritus ob complementum fabricæ Ecclesiæ S. Mariæ in Vallicella, cujus testudinem auro, & eximiis picturis exornavit, ut testatus est mihi Pater Leander Colloredus anno 1667. nunc S. R. E. Cardinalis amplissimus. Porrò cùm nimis essent fragiles è Vitro Calices, fuerunt prohibiti. *cap. Ut Calix* 45. *ead. dist.* 1. *de consecr.* & loco eorum successere Calices marmorei, ærei, & ex aurichalco. Casalius *d. cap.* 11. & Macer *d. Verb. Calix col.* 4. At proscripti, & hi fuerunt ob æruginem, & nauseosum gustum, atque odorem; & concessus Calix ex stamno. *d. cap. Cum Calix*. Siquidem, stamnum illitum æneis vasis saporem gratiosiorem facit, & compescit æruginis virus, ut differit Plinius *lib.* 24. *cap.* 17. Hæc tamen stamnei Calicis concessio deserviebat pro pauperibus Ecclesiis, nam S. Urbanus Papa, & Martyr omnia Sacra ministeria fecerat argentea anno 226. immò temporibus Sancti Laurentii Martyris vasa sacra erant aurea, ut constat ex S. Ambros. *lib.* 2. *cap.* 48. & ex S. Prudent. *in Hymn.* 8. *S. Laurent.* anno scilicet Domini 142. temporibus quoque S. Augustini Calices erant aurei, & argentei, ut *ex eodem l.* 3. *contra Crescon. Gramm. cap.* 29. quibus inhiabant Donatistæ sacrilega profanatione, teste Optato Milevitan. *lib.* 6. *contra Donatistas*. Hinc refert Amalarius à B Remigio donatum fuisse Ecclesiæ suæ *Calicem ministralem*, cui inscripsit hos versus.

Hauriat hinc populus vitam de sanguine Sacro,
Injecto, æternus quem fudit vulnere Christus.
Remigius reddit Domino sua vota Sacerdos.

Calicem, quo in ultima Cœna Christus Dominus consecraverat, argenteum fuisse, notat Emin. Card. Baronius *anno* 34. & Bedæ temporibus, ideft post *annum* 700. ipse calix Hierosolymis ostendebatur, ut ipsemet testatur *lib. de loco Sanct. cap.* 2. Valentiæ verò Ispaniæ alium Dominicum Calicem Agathæ lapidis conservari affirmat Carthagena *Hom.* 26. forsan quia plures in Sacra Cœna contactu, & 5
dispensatione Sanguinis Salvatoris nostri consecrati fuere, ut arbitratur Macer *in Hierolexic. d. Verb. Calix col.* 5. Barad. *in concord. Evang. tom.* 4. *lib.* 2. *cap.* 11. Vi-ctoreil. *in addit. ad Aphorism.* Emanuelis Sà *Verb. Calix*. Et Menoch. *in Storeis centur.* 6. *cap.* 38. & 39 ubi ad probandum etiam in primitiva Ecclesia fuisse usitatos Calices aureos, & argenteos in sacrosancto Missæ sacrificio, refert hæc carmina ejusdem Aurelii Prudentii Poetæ Christiani, qui floruit in fine Quarti Sæculi.

Libene ut auro Antistites,
Argenteis scyphis ferunt.
Fumare sacrum Sanguinem,
Auroque nocturnis sacris
Adstare fixos cereos.

Secundum Præmissum. Munus dispensandi Sanguinem Christi fidelibus, com- 6
municantibus in Missarum solemniis, erat Diaconorum; juxta illud, quod S. Ambr. *lib.* 1. *Officior. cap.* 41. scribit in persona S. Laurentii loquentis ad summum, sanctumque Sixtum Antistitem: *Num degenerem me probasti? Experire certè utrum idoneum ministrum elegeris; cui commisisti Dominici Sanguinis dispensationem*. Idem probat prædictus liber vetustus Ecclesiæ Paduanæ p. 100. ibi: *Diaconus in sinistra parte altaris tenens Calicem cum Sanguine Christi confert omnibus sumere volentibus*

tibus cum quadam vitrea Virga. Et quia ob multitudinem populi, inevitabiles erant effuſiones ſacri Sanguinis, diverſæ fuerunt induſtriæ ad eas impediendas. *Una* fuit, ut Sanguinem conſecratum biberent, non per appoſitionem labiorum ad Calicem: ſed fiſtula, ſeu calamo illum è Calice ſugendo, ut diximus ſupra in ſecundo caſu Menſis Februarii circa Papalem communionem, ubi notavimus, quòd prædicta fi-
7 ſtula vocabatur Siphon, de qua ait Anaſtaſius Bibliothecarius, & Abbas Romanus, qui floruit anno 858. *Obtulit Calicem majorem funditum cum Siphone peſantem libras triginta*, ut refert Macer *in Hierol. Verb. Siphon*, ſubdens hæc verba: *Etiam Laici, quando antiquitus ſub utraque ſpecie recipiebant Sacramentum, per hanc fiſtulam ſanguinem ſorbebant*. Quod eſt conforme memoriæ hujus rei regiſtratæ in antedicto libro ordinis Officiorum Eccleſiæ Paduanæ. Immò ipſa fiſtula erat alicubi inſerta, & affixa eidem Calici immobiliter, ſcribente Lindano *in Panop. Evang. l. 4. cap. 46. Quia ſanguinis effuſio propter incultioris populi ruſticitatem meritò timebatur, Calicibus canna eſt feruminata, affabrequè inſerta*. Alia teſtimonia ejuſdem *Siphonis*, ſeu calami, vel fiſtulæ, quæ etiam *Canna* dicebatur, allegant idem Macer *d. Verb. Siphon*. & Caſalius *de Veterib. Sacr. Chriſt. Ritib. d. cap. 11.* quos legiſſe non pœnitebit antiquitatis ſtudioſos. *Altera* fuit induſtria porrigere Euchariſtiam intinctam in ipſo Dominico Sanguine, cum parvo cochleari; frangebatur enim in fruſtula panis conſecratus; (olim enim non erat in uſu panis tenuiſſimus, quem nos appellamus hoſtias, ſeu particulas. Eminentiſs. Cardin. Bona *d. lib. 2.*
8 *cap. 18. ſub n. 3.*) & comminutus in minutulas particulas (quas Græci *μαργαρίτιν*, ideſt Margaritas vocabant. Macer *in Hierolex. eodem Verb.*) ponebantur in Calice ſacri liquoris pleno; & eaſdem particulas Divino Sanguine perfuſas Sacerdos parvo cochleari extrahebat, ſingulis ſingulas præbens; quas omnis populus ore excipiebat. Hunc morem communicandi ſub utraque ſpecie in Eccleſia Occidentali, & Latina extitiſſe legimus in *capit. Cum omne crimen 7. de conſecrat. diſt. 2.* & quamvis videatur ibi prohibitus, nihilominus viguiſſe teſtantur *Micrologus*, qui vixit anno 1077. tempore Gregorii VII. *in capit. 19.* Et Ivo Carnotenſis Epiſcopus, qui floruit anno 1088. tempore Urbani II. *in 2. part. cap. 11. & 85.* Et de eadem communione, cum pane intincto in Sanguine Chriſti, in antiquis conſuetudinibus Monaſterii Cluniacenſis *lib. 2. cap. 30. tom. 4. Spicilegii*, dicitur, *eam permitti propter novitios, & alios rudes, qui ſi Sanguinem ſeparatim acciperent, vix fieri poſſet, quin aliquam negligentiam incurrerent*. In Anglia pariter adeò erat propagatus uſus intinctæ communionis, ut eum prolixè defenderit Ernulfus Roffenſis Epiſcopus *in Epiſt. ad Lambertum d. Spicileg. tom. 2.*

In Eccleſia autem Orientali mos intinctæ Synaxis & uſitatior, & antiquior fuit, itaut ſuſpicetur Arcudius *de concordia Eccleſ. Orient. & Occident. lib. 3. cap. 53.* tempore S. Joannis Chryſoſtomi originem habuiſſe ex facto cujuſdam mulieris Macedonianæ, quæ ſe Catholicam ſimulans, de manu ejuſdem Sancti Euchariſtiam ſuſcepit, quam ancillæ occultè dedit, & panem non conſecratum ab eadem acceptum ori impoſuit, qui in lapidem verſus eſt. Quidquid ſit de origine moris prædicti apud Græcos, eos hanc conſuetudinem, ſibi à majoribus ſuis traditam, populum communicandi ſub utraque ſpecie, non ſeorſum, ſed ſimul mixta, ſervare uſque in hodiernum diem profitetur Eminentiſs. Cardin. Bona *Rerum* 9
Liturgic. d. lib. 2. cap. 18. num. 3. Immò ipſi Græci feria quinta majoris hebdomadæ panem recentem ſolito majorem præparant, & conſecrant, ſervandum toto anno pro communione infirmorum; quem panem ita conſecratum Sanguine Chriſti leviter humectant, tum ſacro diſco ignem ſubjicientes illum exſiccant, & indureſcere faciunt, ne per totum annum corruptioni ſubjaceat. Cum autem contingat communicare ægrotum, 10
particulam dicti panis conſecrati, & Chriſti ſanguine jam delibuti tollunt, & in cochleari vino communi perfundunt, ut emol-

ut emollescat eaque sic emollita communicant infirmum; ut diffusè scribit Leo Allatius *Epist. 2. ad Nibusium in suis Symmictis lib. 1.* & refert Laudatus Card. Bona *d. lib. 2. cap. 18. num. 2.* Porrò talem consuetudinem improbat Innocent. IV. *in cit. Constit. 14. Incipien. Sub Catholicæ*, quam ponit etiam Quaranta *in Summ. Bullar. Verb. Græcorum Ritus pag. mihi* 349. in qua præcipitur, Eucharistiam pro ægrotis renovari per singulos quindecim dies ab iisdem Græcis, quorum consimilem ritum insectatur etiam Humbertus Cardin. Sylvæ Candidæ *in lib. adversf. calumn. Græcor.* posito *in Biblioth. Patrum tom.* 11, Porrò etiam his temporibus apud Russios, seu Moscovitas vigere consuetudinem communicandi populum, dando unicuique panem consecratum intinctum, & perfusum Sanguine Christi, illum porrigendo in cochleari ad evitandum periculum effusionis, testantur Henriquez *lib. 8. de Euchar. cap. 44. num. 7.* & Petr. Comestor. *in Hist. Eccles. cap. 151.* quos citat Diana *part. 8. tract. 1. resol. 25.* Quæ est in Coordinato Opere *tom. 3. tract. 1. resol. 50.*

Tertium tandem præmissum. Cùm minimè sufficientes forent hæ industriæ ad impediendas, frequentes irreverentias in Communione populi sub utraque specie, ob effusiones Dominici Sanguinis, quæ contingebant ex Ministrorum Ecclesiæ, & rudium fidelium incuria; sive cùm Ca-
11 licem propinandum porrigebant, sive cum siphone ad sugendum, sive etiam cùm intinctam Eucharistiam in cochleari dabant, præter prohibitionem intinctæ communionis, de qua *in cit. cap. Cum omne crimen 7. de Consecr. dist. 2.* Concilii Claramontani *Anno* 1095. de quo Cabassutius *in Notitia Concil. pag.* 394. *can.* 28. Paschalis Papæ II. de qua Emin. Card. Baronius *ann.* 1118. *num.* 2. Et Concilii Anglicani sub Richardo Archiepiscopo Cantuariensi *anno* 1175.
12 *cap.* 15. paulatim cœpit in desuetudinem ire Calicis communio in Ecclesia Latina; Prælatis ubique nitentibus, populum sub unica tantùm specie panis communicari, tum ad tollendos abusus in usu Calicis inevitabiles, illum minus cauti, seu arrenti de manu alterius recipiendo; tum ad eliminandum errorem, saltem in rudioribus, opinantibus sub specie panis consecrati non contineri Sanguinem Domini; cujus causa Rodulphus Abbas S. Trudonis, qui vivebat *Anno* 1110. removeri à Laicis Calicem suasit his versibus.

Hic, & ibi cautela fiat, ne Presbyter ægris,
Aut sanis tribuat Laicis de Sanguine Christi:
Nam fundi posset leviter; simplexque putaret,
Quòd non sub specie sit totus JESUS utraque.

Igitur cùm ferè ubique esset introducta consuetudo communicandi Laicos sub sola specie panis, insurrexerunt Hussitæ hæretici, (ita nominati ab eorum Auctore Joanne Hus) asserentes communionem 13
sub utraque specie esse toti populo ad æternam salutem necessariam; quapropter convocato generali Constantiæ Concilio *Anno* 1415. (ad quod citatus personaliter accessit hæresiarca Joannes Hus Sacerdos Bohemus, qui cœperat inficere Ecclesiam suo hæreseon veneno, *Anno* circiter 1407. teste Salellio *lib. 3. cap. 17. Regul.* 285. convictusque de erroribus, & in eis pertinax existens, fuit condemnatus, degradatus, & traditus brachio sæculari, & per illud 14
vivus igne combustus; cujus quidem hæresiarchæ condemnationis sententiam ex Bzovio *Anno* 1415. *fol.* 425. transcribit Salell. *in cit. regul.* 285. *à n.* 34. & inter cæteros Hussitarum errores cum fuisset proscriptus & ille, *Impium inventum, & Evangelio contradicens esse communionem in solo pane, excluso Calice*; tandem Concilium Constantiense prædictum *sess.* 13. *definivit: Receptam dudum consuetudinem* 15
communicandi populum sub sola Panis specie sic approbat Synodus Constantiensis, ut aliter fieri sub Excommunicatione vetet. Et hoc Decretum, ad compescendos Lutheranos, & Calvinistas, eumdem errorem de communione sub utraque specie suscitantes, confirmavit Concilium Trident. *sess.* 21. *cap.* 1. & 2. & subinde *can.* 1. & 2. in quibus Anathemate percutitur, *Si quis dixerit, ex Dei præcepto, vel necessita-*

cessitate salutis, *omnes*, *& singulos Christi fideles utramque speciem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere*. Vel *Sanctam Ecclesiam Catholicam non justis causis*, *& rationibus adductam fuisse*, *ut laicos*, *atque etiam clericos non conficientes*, *sub panis tantummodò specie communicaret*, *aut in eo errasse*. Objectiones Novatorum contra hæc Conciliaria Decreta, & earum solutiones ponunt Scholastici, & eruditè quidem Leonard. Lessius *in Opere Posthumo qu. 80. De Sacrament. Eucharist. art. 12. dub. 1.* Gonetus *tom. 5. de Euchar. disp. 9. art. 3.* Emin. Card. de Lauræa *in 4. sent. tom. 1. disp. 25. art. 5.* & novissimè P. Richardus Arsdekin. *in suæ Theol. Tripartitæ tom. 1. tract. 2. cap. 5. à num. 5. & seqq.* necnon Agudius *De Sacram. Eucharist. part. 4. cap. 6. n. 14. & 15.*

His ita enucleatis respondendo casui proposito, *An sub specie Vini sit communicanda Monialis in articulo mortis*, *cùm*
16 *non possit deglutire particulam?* ferè omnes dixere, non esse sub specie Vini consecrati communicandam; ut docent Fagundez, Pitigianus, Suarez, Mercerus, & Silvius, quos allegat Diana *part. 5. tract. 3. resol. 34.* reposita in Coordinato *tom. 2. tr. 2. resol. 98.* Quibus ego adjungo Pacem Jordanum *tom. 1. lib. 3. tit. 3. n. 34.* Gobatum *in Theolog. Experim. tract. 4. n. 27.* Barbosam *de Parocho cap. 20. n. 44.* & Emin. Card. de Lugo *in Respons. Moralib. lib. 1. dub. 10. n. 8.* Horum ratio est, quia Sacramentum Eucharistiæ non est simpliciter necessarium ad salutem, & non obligat nisi cum debitis circumstantiis, præscriptis ab Ecclesia; quarum una est ut administretur Laicis, & Clericis non
17 conficientibus sub specie panis tantùm, ad reprimendam hæresim eorum, qui negant contineri Sanguinem Christi sub specie panis; necnon errorem illorum, qui asserebant, esse præceptum Christi de communicando sub utraque specie; ac etiam ad evitandum periculum effusionis: idcircò convenit Catholico Populo Ecclesiæ mandatis obedire, & Decretis Conciliaribus parere ob tam relevantia motiva. Nonnulli contrarium scripserunt, sequentes Petrum Ochagaviam *de Sacram. tract. 7. De Eucharist. effect. q. 18. n. 9.* & Nugnum *in 3. part. tom. 1. qu. 80. art. 12. conclus. 3.* putantes dictam infirmam esse communicandam sub specie vini consecrati, ea ratione, quia supponunt, Communionem in articulo mortis esse de Præcepto Divino, cui cedere debet præceptum Ecclesiasticum de abstinendo à speciebus vini, prout cedit illud de jejunio. Cæterum, cùm non conveniant, sed dissentiant Theologi, an Viaticum sit sumendum in articulo mortis ex Præcepto Divino; negant enim Cajetan. *in Summa, Verb. Communio.* Armilla *eod. Verb. n. 4.* Sylvest. *Verb. Eucharistia 3.* Ledesma *1. part. 4. qu. 22. art. 11. dub. 2.* & Eminent. Cardin. de Lauræa *dict. disp. 25. num. 38. & n. 47.* Quamvis affirment Suarez *disput. 69. sect. 3.* Vasquez *disput. 214. cap. 2. & 3.* Sotus *in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 11.* & alii, quos allegat, sequitur Collegium Salmanticen. *in Cursu Theologiæ Moralis tom. 1. tract. 4. cap. 8. num. 4.* Tutius est adhærendum opinioni negativæ, & dicendum, infirmam prædictam non esse sub speciebus vini communicandam; sed juxta monitionem Pacis Jordani *d. lib. 3.* 18
tit. 3. num. 34. ei præbendam fore particulam Hostiæ consecratæ immixtam aqua, vel vino ordinario, ut eam sic possit deglutire; cùm enim sic adeò tenuis, & modicæ quantitatis particula consecrata, vel etiam dimidium, aut quadrans unius particulæ, (quod quidem sufficit ad communionem prædictam) si porrigatur, ut absorbeat eam cum aqua, vinovè ordinario, recipiet Sacramentum sine offensione legis prohibitoriæ speciei Vini consecrati, quam ob gravia motiva sub Anathemate Ecclesia condidit, & quæ æstimatur pluris lege jejunii; siquidem super præcepto jejunii expressè dispensat Ecclesia pro dando Viatico in articulo mortis, ut omnibus patet; sed non dispensat super prohibitione speciei vini. Ex his penitùs reprobatum esse debet consilium illius Theologi, de quo Gobat. *d. tract. 4. n. 28.* & Bissus *in Hierurgia Sacra tom. 1. litt. L. num. 119. §. 7.* qui Bissus, & Gobat. etsi docti, & eruditi, tamen in resolutione

hujus casus modò asserunt, & modò negant, & Lectorem studiosum sinunt ancipitem. Igitur ratio opinionis negativæ est
19 quia sumere Eucharistiam est de Præcepto Divino, quò ad obligationem sumendi illam, saltem semel in vita. Quo verò ad plures vices communicandi, & sic quoad tempus illam sumendi, sivè semel in anno, sivè tempore mortis, est de Præcepto Ecclesiæ, ad quam spectat declarare, quando fideles debeant communicare; prout declaravit eos obligatos semel in anno tempore Paschali. *cap. Omnis utriusque sexus. De Pœnitent. & Remiss.* & in articulo mortis, *cap. De his* 9. *26. q. 6.* ut demonstrabimus infra in primo Casu mensis Septembris ex doctrina Eminent. Cardin. de Lauræa *d. disp. 25. art. 2. & art.* 3. ubi expressè probat, Communionem in articulo mortis esse de præcepto Ecclesiæ, non autem de præcepto Divino.

DECISIONIS XV.

Ad Martii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an aliquæ personæ devotæ sint communicandæ in die Sabbati Sancti post Missam? Rationes pro, & contra referuntur. Plures traditiones dantur circa Missam Sabbati Sancti, quæ olim de nocte celebrabatur. Resolvitur casus sub distinctione.

SUMMARIUM.

1 *Sabbato sancto laicis non infirmis non est danda Communio; & quibus rationibus? num.* 4.
2 *Communio in Missa Sabbati Sancti cur non dicatur?*
3 *Laici sani possunt communicari in Sabbato sancto.*
5 *Exceptio in uno casu firmat Regulam in contrario.*
6 *Inclusio unius est exclusio alterius.*
7 *Sabbati sancti Missa olim dicebatur à solo Episcopo, & de nocte.*
8 *Consuetudo universalis habet vim legis.*
9 *Concessum dicitur, quidquid expressè prohibitum non reperitur.*
10 *Sabbato sancto possunt Sacerdotes Missam privatim celebrare secundùm aliquot DD.*
11 *Cap. Sabbato. De cons. dist.* 3. *censetur abrogatum.*
12 *Feria sexta Parasceves nullus laicus sanus est communicandus.*
13 *Hebræi vigilabant in nocte ante diem Paschæ.*
14 *Sabbato sancto an Missa cantaretur in principio noctis, an media nocte?*
15 *Christiani antiquitùs communicabantur in nocte Sabbati sancti ad Missam.*
16 *Communio Antiphona est signum lætitiæ.*
17 *Christus Dominus qua hora resurrexerit.*
18 *Consuetudo est in pluribus Ecclesiis communicandi fideles Sabbato sancto.*
19 *Consuetudo particularis præfertur generali.*
20 *Consuetudo negativa in facultativis non præjudicat.*
21 *Favores sunt ampliandi.*
22 *Devotio est actus Religionis.*

CASUS PRUDENTIALIS.

Mos est in nonnullis Ecclesiis, in quibus devotio circa Eucharistiæ frequentem sumptionem colitur, ut Sabbato, completa illius diei solemni Missa, accedant devotæ personæ sacram Communionem recepturæ. Quæritur à Prudentia Parochorum, Utrum sint communicandæ.

Alii responderunt Negativè cum Gavanto *in Rubric. Missal. p.* 4. *tit.* 10. *n.* 38. 1
& 46. Cotonio *lib.* 2. *controvers.* 4. *n.* 174. Volpi *resol.* 62. *n.* 2. Azorio *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 24. *quæst.* 3. & 4. Arnaudo *in Epitom. Sacr. Rit. part.* 4. *tit.* 10. *n.* 29. Francolino *de Horis Canon. cap.* 30. *n.* 12. Marchino *de Sacram. Ordinis tr.* 3. *part.* 3. *c.* 8. *n.* 3. Et novissimè cum Macro *in Hierolexic. Verb.*

Verb. Communio, ubi ait: *In Missa Sabbati sancti hæc Antiphona (Communio) ideò non dicitur, quia communio populi*
2 *non fit. Itaque abusus etiam censendus est illorum, qui communionem concedunt in hac die.*

3 Alii verò responderunt affirmativè cum Bauldry. *in Manuale Sacrar. Cæremoniar. part. 4. cap. 11. art. 5. n. 15.* Quintanadven. *tract. 4 Singular. 6.* Castald. *in Praxi Cæremoniar. lib. 3. sect. 8. cap 5. n. 14.* Qui in puncto concedunt, posse laicos communicari, completa Missa solemni in die Sabbati sancti; & cum sequentibus etiam Theologis (idem asserentibus non bene in die Veneris sancti) videlicet Quarto *in Rubric. Missal. part. 2. tit. 10. sect 3. dub. 3. difficul. 3. in fine.* Pellizar. *in Manual. Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 2. n. 108.* Tamburin. *de Expedit. Commun. cap 6. n. 4.* Victorell. in addit. ad Possevin. *de offic. Curat. c. 8.* Joannes Sanci *in Selectis disp. 22. n. 20.* Diana *par. 6. tract. 6. resol. 19. & part. 9. tract. 7. res. 24.* Quarum hæc ultima est *in tom 2. Coordinato tract. 2. resol. 46.* Prior verò *in tom. 8. tract. 4. resol. 46.* & utrobique plurimos Moralistas idem docentes allegat, quibus novissimè adhæret Colleg. Salmant. *in Cursu Theol. Mor. tom. 1. de Sacram. in genere tr. 5. c. 4. n. 5.*

4 Rationes opinionis negativæ sunt. Primò *ob cap. Sabbato 13. de Consecrat. dist. 3.* ubi Innocent. Papa I. ait: *Utique constat Apostolos biduo isto* (Veneris, & Sabbati sancti) *& in mœrore fuisse, & propter metum Judæorum se occuluisse.* Et ideò subdit: *Traditio Ecclesiæ habet, isto biduo Sacramenta penitus non celebrari.* Secundò, Verba rubra Missalis feria quinta Majoris hebdomadæ, statim ante Communionem hujuscemodi tenoris: *Hodie Sacerdos consecrat duas hostias, quarum unam sumit, alteram reservat pro die sequenti, in quo non conficitur Sacramentum: reservat etiam aliquas particulas conse-*
5 *cratas, si opus fuerit pro infirmis.* Ergo qui non est in statu infirmitatis mortalis, non est communicandus in hoc biduo; nam exceptio in uno casu firmat regulam in contrario. *l. Quæsitum §. Denique ff. de Fundo instruct.* Gloss. *in Rubr. de Regul. jur. in 6.* Barbos. *Axiom. 85. n. 4.* Et si Rubrica Missalis includit infirmos in reservatione particularum consecratarum, excludit sanos; siquidem inclusio unius est exclusio alterius. *cap. Qualis 25. dist. 1. Cum Præter. ff.* 6
De Judic. Thomasett. *ad Flor. legum Regul. 159.* Barbosa *in locis Commun. loco 55. ubi DD.* Tertiò quia respondit S. Rituum Congregatio *die 9. Maii 1606.* servandam esse universalis Ecclesiæ præsentem consuetudinem, non ministrandi Eucharistiam in die Veneris sancti, nisi infirmis. Ita Gavant. *par. 4. Rubr. Missal. tit. 9. n. 25.* Et iterùm idem præcepit *die 19. Februar. 1622.* teste Barbos. *De Paroch. c. 20. n. 16.* Quartò, quia Missa solemnis, quæ celebratur Sabbato sancto non est Missa diei illius, sed noctis sequentis, in qua Episcopi tantùm litabant in memoriam Resurrectionis Do- 7
minicæ; ideoque in oratione dicitur: *Deus qui hanc Sacratissimam noctem* Et idem repetitur in Præfatione, dicendo: *Te quidem Domine in omni tempore, sed in hac potissimum nocte.* Necnon infra actionem *Communicantes, & noctem Sacratissimam celebrantes.* At in eadem Missa noctis nullus præter Sacrificantem Præsulem admittebatur ad Communionem; & hac de causa, statim assumpto Sacramento cantantur Vesperæ, & omittitur antiphona *Communio*, quæ in aliis Missis dicitur; scilicet, quia non administrabatur Sacramentum adstantibus eidem Missæ, ut notavimus supra ex mente Macri *in Hierolexic. d. Verb. Communio.* Quintò, quia consuetudo universalis est non communi-
candi populum in Sabbato Sancto, quæ 8
vim legis censetur habere. *cap. fin. de Consuetud. cap. Consuetudo dist. 1. l. De quibus, ff. de legib.* Barbosa *Axiom. 56. n. 4.* Eò magis quia innititur rationi, & æquitati, quæ vult, abstineri à lætitia convivii, durante mœrore Passionis Christi, & mæstitia Apostolorum; utriusque enim repræsentatio durat usque ad diem Dominicæ Resurrectionis. Volpi *dict. resol. 62. n 6.*

Rationes verò eorum, qui adhærent 9
affirmativæ opinioni, sunt. Primò, quia cùm Ecclesia nunquam prohibuerit communicari aliquos fideles devotos

in die

in die Sabbati Sancti, censetur permittere, juxta Juris regulam, *Concessum dicitur, quidquid expressè prohibitum non reperitur!* Nec non *§. Quod ejus, ff. Ex quibus causis major.* Barb. *Axiom.* 46. *n.* 1. Et quod non reperitur à lege vetitum, non debet superstitiosis prætensionibus præsumi prohibitum. *cap.* 2. *De transact.* Calderin. *cons.* 52 *alias* 6. *De elect.* Barbos. *Axiomat.* 178. *n.* 2. Secundò, quia anticipatio in celebrando mysterio Resurrectionis Dominicæ sicut concedit Sacerdotibus celebrare Missam in Sabbato Sancto, fal-
10 tem privatim ex magis communi Moralistarum opinione, de qua Emin. Card. de Lugo *De Sacramento Euchar. disp.* 20. *à n.* 18. *& seqq.* ita debet prodesse devotis fidelibus, ut possint eodem die Sabbati sancti sacram suscipere Eucharistiam. Optat enim Sancta Mater Ecclesia, ut in singulis Missis fideles adstantes non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicent. Concil. Trident. *De Sacrific. Missæ sess.* 22. *cap.* 6. Tertiò quia in pluribus Provinciis usus inolevit, ut in die Sabbati Sancti, completa Missa solemni, accedant personæ piè viventes, & specialem devotionem erga Venerabile Sacramentum Altaris profitentes, ad sacram Communionem recipiendam ex suorum Confessariorum consilio, à quibus communicantur, ut de Hispania, Germania, & Italia, testantur Sancius, Quintanadven., & alii pro hac opinione à Diana *citati in dd. resol.* 46.

11 Ad argumenta verò, seu rationes contrarias respondent. *Ad Primum* Quòd *in c. Sabbato de cons. dist.* 3. prohibentur celebrari Sacramenta, non administrari. Immò cùm textus ille abrogatus sit etiam quoad celebrationem in die Sabbati sancti, eò minus obesse potest administrationi Eucharistiæ, post completam Missam. *Ad Secundum;* quod Verba Missalis nominat infirmos, tanquam motivum principale reservandi Eucharistiam, sed non excludit sanos præcipuè in die Sabbati sancti, in quo conceditur, his temporibus, consecrare. Et exceptio in uno Casu firmat regulam in contrarium, quando expressè sic declaravit faciens Regulam. Barbos. *dict. Axiom.* 85. *n.* 5. Et inclusio unius non est exclusio alterius, quando alia dispositione alter est inclusus. Menoch. *lib.* 4. *præsumpt.* 39. *n.* 32. *Ad Tertium:* Decreta S. Rituum Congregationis loqui de Communione in die Veneris Sancti tantùm, & 12
iisdem promptè parent fideles apud nos; quia nullus extra periculum mortis, communicat in die Veneris sancti; & meritò tum ob mysterium mæroris ex Passione Christi, tum ob debitam obedientiam eidem Sacræ Congregationi, cujus Decreta vim legis habent. Coton. *lib.* 3. *controv.* 3. *n.* 45. neq; sunt approbandi Doctores adhuc asserentes, posse administrari Communionem in die Parasceve etiam sanis, cùm contrarium bis declaraverit Sac. Rituum Congregatio, cui tandem se submisit Diana in *dict. tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 46. *n.* 2. *in fine*, ibi, *Verum suppositis dictis declarationibus, ego nunc existimo in feria sexta Parasceve non esse administrandam Eucharistiam, nisi infirmis.* Respondetur *ad Quartum*, Missam Sabbati sancti olim de nocte solummodò cantari consuevisse, non autem de die. Nam etiam Hebræi vigilabant in no- 13
cte ante primum diem Paschæ Azymorum, quæ Nox appellabatur ליל שמורים *Lel Scimurim*, idest *Nox Vigiliarum*, teste Julio Mauroceno *in cit. Opere Via della Fede par.* 2. *cap.* 31. in principio. Incertum est autem an pro ea cantanda expectaretur medium noctis, vel ipsius noctis initium; 14
siquidem Emin. Card. Bona *Rer. Liturgic. lib.* 1. *cap.* 21. *sub n.* 4. contendit probare, quòd expectabatur medium noctis Sabbati sancti pro cantanda Missa ex S. Hieronymo *in Matth. cap.* 25. & Tertullian. *lib.* 2. *ad Uxorem cap.* 4. quod etiam docet Durand. *in Rat. Divin. offic. lib.* 6. *cap.* 78. E contra Emin. Card. de Lugo *De Sacram. Euchar. disp.* 20. *à n.* 16. *& seqq.* astruit, Missam Sabbati sancti ab antiquis solitam decantari statim post occasum Solis, & sic in principio noctis, unde *n.* 18. infert; ultra Missam illam solemnem, Presbyteros potuisse, & solitos fuisse, Missas privatas celebrare. At quidquid sit de hora, in qua celebratur Missa in nocte Sabbati sancti, verisimile est enim quòd antiquissimis

mis

mis temporibus, (in quibus ferventes erant fideles erga Redemptionis Mysteria) non statim post occasum solis, sed tardius inciperent officia celebrare; cumque, & benedictio Ignis, Incensi, & Cerei non cursim, sed devotè fieret, sensusque mysticus Sacrarum illarum Cœremoniarum explanaretur populo, & Catechumeni baptizarentur, medietas noctis appropinquaret, dum Missa decantaretur. Quòd autem præter Missam solemnem recitarentur eadem nocte aliæ Missæ privatæ testatur *Nicrologus*, (qui vivebat Anno 1077. teste Cardin. Bellarmin. *de Scriptorib. Ecclesiastic.*) quem allegat Card. de Lugo *cit. disp.* 20. *num.* 18. Et quòd administraretur Eucharistia devotis personis, eam petentibus, eadem nocte Sabbati sancti, demonstrat ipse Emin. Card. Bona *d.*
15 *cap.* 21. *num.* 4. ex Theodoro Balsamone (qui vivebat Anno 1191.) *in can.* 90. *Trullano* scribente: *Christianos religiosiores toto illo Sabbato in Ecclesia manere solitos, & sexta noctis hora, idest media nocte divinis Sacramentis communicare.*

Neque obstat, quòd in Missa Sabbati sancti non cantetur Versus, seu Antiphona *Communio*, sed omittatur, eò quia nullus alius communicabat, præter celebrantem; ut autumant Gavantus, & Macer supra allegati; nam hæc consequentia negatur; & respondetur, non cantari Anti-
16 phonam *Communio*, quia illa est signum lætitiæ ex doctrina ejusdem Gavanti *in Mystica expositione Missæ part.* 2. *tit.* 16. *n.* 28. nondum autem advenit lætitiæ tempus Resurrectionis Domini; juxta illud *Ad Vesperum demorabitur fletus, & ad Matutinum lætitia. Psal.* 29. Etenim Domi-
17 nus Noster JESUS CHRISTUS surrexit à mortuis, non in media nocte, sed summo manè, & in Aurora; illucescente die Dominico, ut ex SS. Patrum testimoniis probat Barradas *in Concord. Evangel. tom.* 4. *lib.* 8. *cap.* 2. Torniel. *ad Ann. Mundi* 4084. *num.* 28. & Menoch. *in Vita Christi lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 7. qui ita Ecclesiam profiteri observat in Hymno illo Dominicæ ad Laudes:

Aurora Cœlum purpurat &c.
Rex ille dum fortissimus,
De mortis inferno specu
Patrum Senatum liberum
Educit ad vitæ jubar.

Et quamvis omittatur Antiphona *Communio* durante per totam noctem mœrore Passionis Christi, & ejus loco intonentur statim Vesperæ, ut in Missali, nihilominùs ex oratione quæ cantatur post Magnificat, desumitur, fuisse administratam Sacram Communionem etiam aliis à celebrante; dicitur enim in illa, *Spiritum nobis Domine tuæ charitatis infunde, ut quos Sacramentis Paschalibus satiasti, tua facias pietate concordes.* Ecce, quod Ecclesia testatur, non unum celebrantem tantùm, sed plures fideles, præter illum, fuisse Sacramentis Paschalibus satiatos, idest Eucharistia refectos; loquitur enim Ecclesia in plurali, quia plures supponit communicasse in eadem Missa, & posse communicare.

Ad Quintum tandem argumentum contrarium, quod fundatur in consuetudine universali non administrandi fidelibus Eucharistiam in die Sabbati sancti; respondetur, non obstare, tum quia in pluribus Ecclesiis extat consuetudo particularis communicandi fideles magis devotos, Eu- 18
charistiam in Sabbato sancto petentes; ut, præter attestationes Doctorum tenentium affirmativam opinionem in hoc quæsito, ego vidi per annos quadraginta, & ultra in Ecclesia Divi Thomæ Martyris hujus Civitatis Paduæ; & de Jure Consuetudo 19
particularis præfertur generali. Rota coram Ubaldo *decis.* 80. *num.* 7. & coram Cardin. Cavaler. *decis.* 95. *num.* 3. Tum etiam quia in facultativis non usus non nocet, & consuetudo negativa non præjudicat. Postius *de Manut. observat.* 58. 20
Eminent. Card. de Luca *de Præeminen. discurs.* 30. *num.* 7. Et quamvis tempus proprium lætitiæ, & convivii Paschalis sit in Dominica Resurrectionis, nihilominùs cùm Sancta Mater Ecclesia præveniat in officio ipsum tempus lætitiæ, possumus prævenire accipiendo dona, quæ dantur tempore ipsius lætitiæ: favores enim sunt ampliandi. *l. Cum quidam, ff. de liber. & posthum.* Barbos. *Axiom.* 96. *num.* 4.

Ex quibus præferenda censetur opinio 21
affir-

affirmativa in hujus casus Prudentialis resolutione, donec aliud terminetur à S. Rituum Congregatione; congruum est enim favere fidelium devotioni, quæ est Religionis actus. *S. Thom. 2. 2. quæst. 82. art. 2.* & Emin. Cardin. de Lauræa *in 3. Sent. tom. 2. de Virtutibus in genere, disp. 25. n. 25.*

DECISIONIS XVI.

Ad Aprilis Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Proponuntur quatuor controversiæ circa formam Consecrationis Corporis Christi, *Hoc est Corpus meum*. Una ex Theologis volentibus, eam incipere debere à Verbis: *Qui pridie, quam pateretur*. Altera ex Canonistis dicentibus, esse de forma etiam illa Verba: *Accipite, & comedite*. Tertia ex Scripturistis, opinantibus, præter Verba, requiri etiam *Benedictionem*. Quarta ex Philosophis, secundùm quos non videtur, posse formam proferri à multis simul consecrantibus eamdem materiam, ut fit in ordinatione Sacerdotum, & consecratione Episcopi. Referuntur plures eruditiones Ecclesiasticæ. Resolvuntur objecta, & firmatur, formam prædictam consistere in iisdem quatuor Verbis: *Hoc est Corpus meum*.

SUMMARIUM.

1 *Forma consecrationis Corporis Christi quæ sit?*
2 *Presbyteri in sua ordinatione concelebrant, & consecrant cum Episcopo. & n. 17.*
3 *Clerus Patavinus emicat viris doctissimis.*
4 *Verba: Qui pridie, quàm pateretur, an sint de essentia consecrationis?*
5 *Benedictio Hostiæ ante consecrationem, an sit de essentia?*
6 *Christus an sola benedictione consecraverit Eucharistiam?*
7 *Causæ plures totales non possunt concurrere ad eumdem numero effectum.*
8 *Sacerdos consecrando loquitur in persona Christi.*
9 *Verba: Qui pridie &c. sunt de præcepto tantùm.*
10 Enim *dictio non est de essentia in consecratione.*
11 *Hispani difficulter proferunt T post S.*
12 *Verba recitativa non consecrant.*
13 *Christus consecravit Eucharistiam proferendo Verba formæ.*
14 *Benedictio accipitur pro consecratione.*
15 *Christus an consecraverit, quando fuit in Castello Emmaus?*
16 *Christus dicto, & facto voluit instruere Ecclesiam circa Eucharistiam.*
17 *Presbyteri plures simul consecrando dicuntur causæ partiales.*
18 *Presbyteri noviter ordinati dum communicantur ab Episcopo, non dicitur Confiteor.*
19 *Cardinales olim consecrabant simul eandem Hostiam cum Papa.*
20 *Canonici olim concelebrabant cum Episcopo.*
21 *Periculum præventionis Episcopi in consecratione cum noviter ordinatis.*
22 *Intentio Ministri non potest suspendere vim verborum formæ in Eucharistia.*
23 *Presbyteri noviter ordinati curent proferre Verba consecrationis simul cum Episcopo.*
24 *Pasqualigi verba pro Sacerdotibus noviter ordinatis consecrantibus unà cum Episcopo.*
25 *Cæremoniarum Magistri obligatio, dum ordinantur novi Sacerdotes.*
26 *Presbyteri dum ordinantur, ne distent multùm ab Altari.*

QUÆ-

QUÆSITUM PRIMUM.

Quæ sit Forma consecrationis Corporis CHRISTI in Eucharistia?

1 DIxerunt omnes formam consecrationis Corporis CHRISTI consistere in illis quatuor verbis HOC EST CORPUS MEUM ut *ex Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. & ex Cathechismo Romano sect. 19. de Euch.* Siquidem hæc verba prolata à Sacerdote in persona Christi efficiunt id, quod significant; scilicet conversionem substantiæ panis in Corpus Christi, qui hanc vim, & virtutem prædictis Verbis attribuit, cùm ipse primùm hoc Divinum Sacramentum sui Corporis iisdem Verbis instituit, atque consecravit; & per hanc formam conficitur Corpus Christi, non solùm si ab uno tantùm Sacerdote proferatur super materiam; sed etiamsi à pluribus simul ut fit in consecratione Episcopi novi, & in collatione
2 Ordinis Presbyteratus; novi enim Presbyteri concelebrant cum Antistite ordinante; & novus Episcopus cum Episcopo consecratore, ut constat ex Pontificali Romano, & docent S. Thom. 3. *part. quæst.* 82. *art.* 2. Mastrius *in* 4. *Sent. disp.* 1. *n.* 59. *& in Theolog. Moral. disp.* 18. *n.* 41. Sotus *in eod. lib. dist.* 33. *art.* 3. Emin. Card. de Lauræa *tom.* 1. *in* 4. *Sentent. disp.* 24. *art.* 4. Et Diana Coordinatus *tom.* 4. *tract.* 8. *resolut.* 89. 90. *&* 91. quæ residet in antiquò *part.* 12. *tract.* 1. *resolut. pariter* 89. 90. *&* 91.

At quatuor difficultates reperi invectas contra hanc responsionem. *Unam* à Theologis, *alteram* à Canonistis, *tertiam* à Scripturistis; *quartam* à Philosophis; Emi-
3 cat enim Clerus Patavinus ingenti horum Professorum numero.

Prima difficultas Theologorum fuit ista: Hæc verba HOC EST CORPUS MEUM prolata à Sacerdote significant corpus ipsius Sacerdotis, non autem Corpus CHRISTI. Ergo illa verba non con-
4 stituunt integram formam; ideòque de ejusdem formæ essentia, & integritate videntur esse alia verba præcedentia, videlicet: *Qui pridie, quàm pateretur, accepit panem in sanctas, ac venerabiles manus suas, & elevatis oculis in Cœlum ad te Patrem suum omnipotentem, Tibique gratias agens benedixit, fregit, deditque discipulis suis dicens: Accipite, & manducate ex hoc omnes; HOC EST ENIM CORPUS MEUM.* Igitur hæc omnia verba unita simul denotant id, quod consecratur, esse Corpus CHRISTI, non autem Sacerdotis consecrantis, ut autumat Scotus *in* 4. *dist.* 8. *quæst.* 2. Angelus *in Summa Verb. Eucharistia numer.* 24. Pasqualig. *in Sacra Morali doctrina disp.* 95. *num.* 14. Idem adstipulatur Rubrica Missalis Romani *de defectib. in celebrat. Missar. occurr.* §. 3. *n.* 6. ubi præcipit, quod si deprehendatur defectus panis post sumptionem Sanguinis, *apponi debet rursus novus panis & vinum cum aqua, & facta prius oblatione, ut supra Sacerdos consecret, incipiendo ab illis verbis: QUI PRIDIE*, &c.

Secunda difficultas Canonistarum desumitur ex tex. in Can. *Non omnis Panis*, 5
61. *de Consc. dist.* 2. ubi dicitur: *Non omnis Panis, sed accipiens benedictionem Christi fit Corpus Christi.* Et Glossa explicans *ly Benedictionem* subdit: *Institutam à Christo, quæ est: Accipite, & comedite, hoc est Corpus meum.* Confirmatur ex S. Ambros. *l.* 4. *de Sacram. c.* 4. qui ita dicit: *Cùm venitur, ut conficiatur Sacramentum, Sacerdos non propriis sermonibus, sed sermone utitur Christi dicens: Accipite, & comedite, Hoc est corpus meum.* Ergo necessaria sunt verba præcedentia, per quæ Sacerdos loquens in persona Christi, consecrando significat Corpus Christi.

Tertia difficultas Scripturistarum fuit; quòd Christus Dominus videtur conse- 6
crasse suum Corpus sub specie Panis, non Verbis formæ prædictæ, sed sola benedictione; dicunt enim Evangelistæ, quòd *benedixit, & fregit, deditque discipulis suis dicens: Accipite, & manducate, Hoc est Corpus meum*, consecratum scilicet ante hæc verba. Hinc etiam habetur *Luc.* 24. quòd Salvator recumbens cum duobus discipulis euntibus in Emmaus. *Accepit panem; & benedixit, & fregit, &*

porri-

porrigebat illis, ideſt ſuum Corpus, quod ibi conſecravit per ſolam benedictionem. De hac etiam dicit Apoſtolus *1. Cor. 10. Calix, cui benedicimus, nonne participatio Domini eſt?* Ergo per ſolam benedictionem fit conſecratio Corporis Chriſti; & ita videtur fuiſſe de mente Innocentii III. *lib. 4. de Sacro Altaris Myſterio cap. 6.* in his verbis: *Sanè poteſt dici, quòd Chriſtus virtute divina confecit, & poſtea formam expreſſit, ſub qua poſteri benedicerent. Ipſe namque pro ſe virtute propria benedixit, nos autem illa virtute, quam indidit verbis.* Ergo Chriſtus non conſecravit verbis, ſed Divina virtute præcedenter ad verborum prolationem.

Quarta difficultas: Philoſophorum eſt
7 talis. Si plures Sacerdotes ſimul proferant Verba conſecrationis, nihil videntur agere; ratio eſt, quia repugnat, plures cauſas totales concurrere ad eumdem numero effectum, & neceſſe eſt, ut ipſe effectus multiplicetur, ſicut multiplices ſunt influxus à cauſis totalibus provenientes, quæ producunt effectum; ut differit Colleg. Compluten. *lib. 2. Phiſicor. diſp. 15. à n. 17.* P. Nicolaus Arnù *in eodem lib. 2. Phyſicor. quæſt. 6. art. 3.* & Maſtrius *diſp. 8. Phyſicor. quæſt. 3. art. 2.*

His tamen minimè obſtantibus vera eſt reſponſio data ad Quæſitum; ſcilicet, formam Conſecrationis Corporis Chriſti conſiſtere in his quatuor Verbis tantùm: HOC EST CORPUS MEUM. Neque ſubſiſtit prima difficultas à Theologis invecta, quamvis enim hæc verba prolata ſine aliis verbis præcedentibus videantur ex ſui natura ſignificare corpus Sacerdotis proferentis; nihilominus, quia Sacerdos cùm illa profert, intendit Corpus Chriſti,
8 idcircò ſignificant Corpus Chriſti, & non corpus Sacerdotis; Sacerdos enim loquitur in perſona Chriſti, & profert illa verba tamquam inſtituta ab ipſo Chriſto, cum intentione efficiendi id, quod inſtituit Chriſtus; ut ex doctrina S. Thomæ, S. Bonaventuræ, Alenſis, Tatareti, & aliorum Scotiſtarum adſtruit Maſtrius *in 4. Sent. diſp. 3. quæſt. 6. art. 1. & 2.* advertens, contrarium ſcripſiſſe Scotum diſputationis gratia, non ut firmaret ſe in illa opinione. Cui nihil favet Rubrica Miſſalis, nam ordinat, ut reaſſumatur conſecratio ab illis verbis: *Qui pridie &c.* non tanquam conſecrationis, ſed diſpoſitivis ad conſecrationem. Præterquamquod illa Verba: *Qui pridie quàm pateretur &c.* non nominant perſonam Chriſti; & opus eſſet altiùs repetere Canonem, ſi neceſſariò deſumendus foret ſenſus verborum formæ à Verbis præcedentibus, ut legere ſcientibus maniſeſtè patet. Itaque Verba 9
præcedentia ſunt de præcepto Eccleſiæ, non autem de eſſentia conſecrationis, neque de forma, prout neque *ly Enim*, ut paſſim notant omnes Scholaſtici, & Moraliſtæ. S. Thomas *d. part. 3. quæſt. 78. art. 2.* Gonet. *tom. 5. diſp. 7. de Euchariſtiæ forma art. 1.* & habetur *in cap. Cum Marthæ. De Celebr. Miſſar.* Thom. Tamburin. *De Jure Divino lib. 4. cap. 2. n. 15.* ubi ait: Particulam *Enim* ſine peccato 10
mortali omitti, præciſo contemptu, ex materiæ parvitate; & *n. 19.* ex Soto addit, validè conſecrare Sacerdotem ex defectu linguæ dicentem *es*, pro *eſt*, & *meun*, 11
pro *meum*; nam Hiſpani ex difficultate linguæ non bene proferunt T, poſt S, neque M, in fine ſyllabæ.

Ad ſecundam difficultatem Canoniſtarum reſpondet Suarez *de Euchar. diſput. 59. ſect. 1.* & Reginal. *in Praxi 29. ſub n. 30.* Gloſſam referre Verba concernentia Uſum Euchariſtiæ, & ſunt illa: *Accipite, & Comedite.* Et concernentia formam Conſecrationis, & ſunt iſta: *Hoc eſt Corpus meum.* Itaque Verba *Accipite, & Comedite* non concernunt formam Conſecrationis; & hinc eſt quòd à S. Luca fuerunt omiſſa, ait enim *cap. 22. Et accepto Pane gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens: Hoc eſt corpus meum.* Ad auctoritatem autem S. Ambroſiii reſpondet Maſtrius *in cit. diſp. 3. nu. 147.* his verbis: *S. Ambroſium illa verba adducere, quia licèt non ſint de neceſſitate conſecrationis, adhuc tamen ſunt de neceſſitate præcepti, ut ſupra dictum eſt: & idem Ambroſius verba illa alibi prætermiſit:* Ulterius advertit idem Maſtrius *in ſua Theologia Morali diſp. 18. n. 32.* communem eſſe doctrinam Thomiſtarum, & Scotiſtarum,

quòd

quòd Sacerdos profert *recitativè* verba illa: *Qui pridie quàm pateretur &c.* profert autem *significativè* illa Verba: *Hoc est*
12 *Corpus meum*. Certum est autem Verbis recitativis, & per viam historiæ prolatis non consecrari Hostiam, sed tantummodo per Verba significativa.

Ad tertiam difficultatem Scripturistarum respondet Gonet. *d. tom. 5. de Euchar. disp. 7. n.* 49. concedens, fuisse opinionem *Innocentii Tertii*, sed tanquam privati Doctoris, item Mayri, Catharini, & aliorum, quorum fundamenta congerit, sed non retinet Salmeron *tom. 9. tract.* 13. quòd Christus consecraverit suum Corpus absque Verbis per excellentiam suæ potestatis. Sed contrarium est tenendum, ut docent SS. Patres relati ibidem à Goneto videlicet Tertullian. *lib. 4. contra Marcion. ante finem;* ubi ait: *Acceptum panem, & distributum discipulis Corpus suum illud fecit: Hoc est Corpus meum, dicendo*. Item
13 S. Cyprian. *de Cœna Domini: Summus Sacerdos panem profert, & vinum, Hoc est, inquit, Corpus meum*. Pariter S. Ambros. relatus *de Consecr. dist. 2. cap. Panis*, ait: *Cùm panem accipiens diceret, Hoc est Corpus meum, planè monstratur, Verbum illud operatorium fuisse*, & aliis omissis hæc veritas reperitur decisa à *Sacro Tridentino Concilio sess. 13. cap.* 1. ibi: *Quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de SS. hoc Sacramento disseruerunt, apertissimè professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum in ultima Cœna Redemptorem nostrum instituisse, cùm post Panis, Vinique benedictionem, se suum ipsius Corpus illis præbere, ac suum Sanguinem* (notetur) *disertis, ac perspicuis verbis testatus est. Quæ verba à Sanctis Evangelistis commemorata, & à D. Paulo postea repetita, cùm propriam illam, & apertissimam significationem præseferant, secundùm quam à Patribus intellecta sunt; indignissimum sanè flagitium est, ea à quibusdam contentiosis, & pravis hominibus ad fictitios, & imaginarios tropos, quibus veritas carnis, & sanguinis Christi negatur, contra universum Ecclesiæ sensum detorqueri*. Igitur cùm Christus Dominus testatus sit, post benedictionem Panis, & Vini instituisse suum Corpus, & Sanguinem *disertis, ac perspicuis Verbis*, idest determinatis, & clarè exprimentibus Corpus suum, neque alia verba diserta determinata, & manifestè exprimentia Corpus suum habeantur, nisi illa *Hoc est Corpus meum*, constat his verbis à Salvatore fuisse consecratum sub specie Panis Corpus suum; ut bene concludit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Eucharist. disp. 19. num. 185. & seqq.* ubi alia argumenta cumulat, & congruentias hujus veritatis annectit.

Neque obstat, quòd per benedictionem tantùm videatur hoc Sacramentum institutum, quia ut habetur *in cit. Decreto Concil. Trid.* fuit institutum post benedictionem; & institutio facta fuit per verba, ut testatur S. Ambrosius relatus *in cap. Revera 69. de Consecr. dist. 2. versus finem*, ita dicens: *Quòd si tantum valuit humana benedictio, ut naturam converteret, quid dicimus de ipsa consecratione Divina, ubi Verba ipsa Domini Salvatoris operantur?* Ergo benedictio accipitur pro 14
consecratione, quæ fit per Verba Salvatoris, idest *Hoc est Corpus meum;* ut docet S. Bonaventura *in 4. dist. 8. par. 1. art. 2. quæst. 3. ad Ultim.* quem citat, & sequitur Eminent. Card. de Lauræa *d. disp. 19. num.* 199. Idem sentit Eminent. Card. Capisucchius *Controversia secunda, de Benedict. Euchar. Quæst. Unica §. 1.* Et concordat S. Tho. *lect.* 4. super illis Verbis Apostoli 1. *Cor.* 10. *Calix benedictionis, cui benedicimus:* quæ sic ab Angelico declarantur, videlicet, *Cui benedicimus, idest, quem nos Sacerdotes consecramus*.

Nec concludit factum Christi resuscitati cum discipulis in Emmaus; nam mul- 15
ti DD. tenent, tunc Christum non consecrasse suum Corpus, sed porrexisse Panem simpliciter de more à se benedictum; vel si ibi confecit Eucharistiam, usum fuisse Verbis formæ jam institutæ; quamvis Evangelista brevitatis gratia ea omiserit, ut respondet Gonet. *d. tom. 5. disp. 7. de Eucharist. n.* 53.

Opinio Innocentii Tertii cedere debet Concilio Tridentino; nam (ut diximus) ita scripsit tanquam Doctor privatus;

ut

ut advertit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 19. *num.* 192. & ratio contra In-
16 nocentium est manifesta ; quia Christus dicto, & facto voluit instruere, & informare suam Ecclesiam in confectione hujus admirabilis Sacramenti ; & sic voluit consecrare *appositis Verbis*, quibus ipsa Ecclesia uteretur pro forma.

Quarta difficultas selecta à Philosophis *(quod plures Sacerdotes videantur non posse simul concelebrare , & consecrare eamdem materiam)* vocatur gravis difficultas, & quæ torquet Doctorum hominum ingenia à Diana Coordinato *tom.* 4. *tr.* 8. *res.* 89. decerpta ex antiquo *ex p.* 12. *tr.* 1. *resol.* 89. Et non absque ratione, est enim biceps, an scilicet prædicta simultanea consecratio fiat *validè*; & an fiat *licitè*. Cæterùm quòd *validè* plures simul Sacerdotes eamdem Hostiam consecrare possint, testantur communiter Scolastici, inter quos Emin. Card. de Lauræa *d. tom.* 1. *in* 4. *Sent. disp.* 24. *art.* 4. Mastrius pariter *in* 4. *Sent. disp.* 2. *n.* 59. Et in sua Teologia Morali *disp.* 18. *n.* 41. Pasqualig. *in Sacra Morali Doct. disp.* 108. *sect.* 4. Gonet. *d. tom.* 5. *de Baptism. disp.* 2. *n.* 21. & 22. Et alii plurimi, quos cumulat Diana Coordinatus *d. t.* 4. *tr.* 8. *res.* 89. 90. & 91. Quibus, ex Philosophis, consentiunt idem Collegium Compluten. *d. l.* 2. *Physic. disp.* 15. *n.* 18. & P. Arnù *cit. qu.* 6. *art.* 3. *nu.* 40. Ratio Philosophorum, & Theologorum est, quia plures Sacerdotes concelebrantes sunt causæ instrumentales, morales, agentes in virtute causæ principalis, qui est Christus, nihil autem repugnat in moralibus, ut plures causæ totales producant eundem numero effectum, ut si plures personæ dignæ concurrant cum suis precibus ad obtinendam eandem numero gratiam. Præterquamquod, ut docet Mastrius *d. disp.* 2 *n.* 63. prædicti Sacerdotes possunt dici causæ partiales, quia licèt quilibet Sacerdos esset causa totalis
17 consecrationis, si solus celebraret; tamen quia celebrando cum aliis pluribus, pendent omnes à principali causa, quæ est Christus, in cujus persona omnes proferunt verba Consecrationis; & cui in consecrando subordinantur ; idcircò censentur causæ partiales eumdem effectum producentes, virtute causæ principalis, idest Christi.

Quòd autem hæc concelebratio, & simultanea consecratio fiat *licitè*, constat ex antiqua consuetudine, immò ex præcepto Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ in Pontificali Romano, approbato per Clementem Octavum, & per Urbanum pariter Octavum, in titulo *De Ordinatione Presbyteri*; & in titulo *De Consecratione Electi in Episcopum* mandat, ut *Pontifex Secretas morosè dicat , ut ordinati ad Sacerdotium possint illas cum eo dicere , debent enim ex consuetudine concelebrare , & etiam verba consecrationis proferre*; & inde fit, ut ante communionem eorumdem Presbyterorum noviter 18
ordinatorum non dicatur *Confiteor*, neque *Misereatur* , neque *Indulgentiam* , quia sunt concelebrantes, & ea dixerunt à principio, ut observat Castald. *in Praxi Sacrar. Cæremon. lib.* 2. *sect.* 15. *cap.* 5. *n.* 10. *pag.* 345. In cujus consuetudinis antiquissimæ probationem plures Canones, & auctoritates SS. Patrum refert Emin. Card. Bona *Rerum Liturgic. lib.* 1. *cap.* 18. *n.* 9. 19
quibus demonstrat, olim Cardinales solitos fuisse concelebrare cum Papa, & cum ipso eamdem Hostiam consecrare, quod etiam notat Macer *in Hierolexic. Verb. Cardinalis col.* 6. *pag.* 126. Similiter omnes Canonicos consuevisse simul celebrare, & 20
Corpus, ac Sanguinem Domini consecrare cum Episcopo *ex Innocentio lib.* 4. *de Myster. Missæ cap.* 25. refert Diana Coordinatus *dict. tom.* 4. *tract.* 8. *resolut.* 91. *in fine*; quamvis hac tempestate usus fervet, ut Canonici Sacerdotes, Episcopo Pontificalia exercente, assumant tantùm planetam, recitent cum Episcopo Introitum, & alias partes Missæ, Canone excepto, à quo abstinent, quia ampliùs non consecrant, ut olim faciebant unitim cum Episcopo; unum, & idem Sacrificium simul conficientes; quod tamen hactenus servatur à Græcis.

Porro non levis est labor Theologorum; & , ut ait Diana , eorum ingenia torquentur, in excogitandis remediis contra incommoda, quæ evenire possunt in hac conce-

concelebratione, & præcipuè si unus præveniat alios in proferenda forma consecrationis. Est enim manifestum periculum, quòd alii committant Sacrilegium consecrando materiam jam consecratam, vel unus consecret Corpus, alius verò non Corpus, sed Sanguinem; immò ipse Episcopus ordinator potest præveniri in consecratione ab uno ex ordinatis; & sic ipse
21 nihil agat, non celebret, non conficiat Eucharistiam; & eam postea sumat sub utraque specie contra præceptum Ecclesiæ; ut considerat Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 24. art. 4. num. 53.* Emin. Cardin. de Lugo *de Eucharist. disp. 11. num 161.* Lessius *in opere Posthum. eodem tract. de Eucharist. art. 2.* Collegium Salmanticen *In Theologia Moral. de Sacrament. Eucharist. tract. 4. cap. 9. punct. 1.* Et Diana Coordinatus *d. resol. 89 90. & 91.*

Plurimi plurima dicunt. *Alii*, quòd hi Sacerdotes noviter ordinati debeant habere intentionem conditionatam, consecrandi tunc, quando Episcopus ipse consecrat, quamvis ipsi illum præveniant in prolatione formæ. Sed non est bonum re-
22 medium, quia intentio Ministri non potest suspendere effectum Sacramenti, quem causat forma consecrationis in ultimo instanti prolationis Verborum. *Alii*, quòd hic ordinati dicant formam consecrationis *recitativè*, non autem *significativè*, idest absque intentione consecrandi. Sed hoc esset malum; quia concelebrant, & Ecclesia vult, quòd & ipsi consecrent. *Alii*, quòd non intendant consecrare, neque non consecrare, sed generaliter facere, quod intendit Ecclesia. Sed non est rectum; quia præcisè debent intendere consecrationem. *Alii* alia dicunt, sed omnes se involvunt, itaut neque seipsos intelligant, neque ipsi intelligi valeant; vel ob obscuritatem, vel ob ambiguitatem, vel ob insubsistentiam remedii, quod proponunt, ut observare quisque poterit in ipsis cardinibus Theologiæ, nempe in *Cardinalibus de Lauræa, & de Lugo* locis supracitatis.

Mihi satius est, perpensis omnibus remediis, amplecti illud practicum, & speculativum, quod suggerit Pasqualigus *in Decisionib. Moral. decis. 422. à numer. 9. & seqq.* videlicet, quòd in Praxi curent Sacerdotes noviter ordinati proferre Verba consecrationis, quantum possibile est, simul cum Episcopo, & cum expressa intentione consecrandi eamdem Hostiam, 23
& eumdem Calicem unà cum ipso Episcopo; & hoc satis esse; neque ulteriùs quærendum circa supposita incommoda, examinata à Doctoribus, cessant enim omnia de per se, ea ratione, quia (ut ipse Pasqualigus speculatur) Episcopus est principalis consecrans, Sacerdotes autem ab eo ordinati, sunt accessorii in eadem consecratione; forma autem consecrationis, quam ipsi proferunt cum Episcopo, est moraliter adjuncta, & alligata cum illa, quam profert Episcopus; unde fit, ut quamvis Verba Sacerdotum paulò ante compleantur, sive paulò post, quàm illa Episcopi; censeatur esse moraliter simul, & constituere unitim eamdem consecrationem. Non me piget in gratiam Lectorum, transcribere verba Pasqualigi *in cit. decis. 422. à num. 9.* quæ sunt ista.

Ut autem tradita doctrina melius teneatur, sciendum est, quòd Episcopus ordinans est principalis consecrans; cæteri autem sunt adjuncti, & accessorii. Ex quo 24
fit, quòd tanquam ipsi (Episcopo) *subordinati debeant sequi motum ejusdem; & quòd etiam actio consecrativa uniuscujusque ex intentione Ecclesiæ, quæ ipsos Episcopo adjungit, sit subordinata actioni consecrativæ Episcopi; & proinde habeat ponere effectum cum dependentia ab actione consecrativa Episcopi.*

Ratione autem hujus subordinationis, omnes illi consecrantes, quamvis singuli seorsim sint sufficientes ad consecrandum, constituunt unam adæquatam causam consecrativam; Sicut enim sunt causa moralis consecrationis, ita etiam uniuntur in unicam causam moralem, quia habentur per modum unius, cùm ordinentur omnes ad eamdem materiam consecrandam; & ad eumdem effectum consecrationis. In hac autem causa Episcopus, seu principalis consecrans se habet veluti forma dans unitatem, & motum, quia cæteri omnes ipsi adjunguntur ut accessorii.

G Ex

Ex hoc autem fit, quòd ex institutione Ecclesiæ significatio formæ consecrationis, quæ est vis operativa, seu potius ipsa operatio, quæ est ab accessoriis, sit adjuncta significationi verborum principalis consecrantis, & veluti ipsi alligata; unde ducitur ab ipsa ad causandum; & ideò ponit effectum ut conjuncta significationi principalis consecrantis, & ut præsens sequens motum ipsius.

Et ideò sive verba paulò ante compleantur, quàm compleantur à principali consecrante, sive paulò post, censentur esse moraliter simul; & constituere unicam causam illius effectus, determinatam morali modo in ipso principali consecrante; & consequenter quilibet moraliter concurrit ad effectum consecrationis, quia significatio verborum cujuslibet est unita moraliter, & simul significationi verborum principalis consecrantis, sive in esse completo paulò ante præcedat, sivè paulò post subsequatur; quia hoc parvum discrimen non tollit simultatem moralem. Corpus autem, & Sanguis Christi ponitur sub speciebus, quando primò completur significatio verborum principalis consecrantis, tanquam ea, cui omnes aliæ subduntur.

25 Corollarii loco pro conclusione hujus Quæsiti duo sunt colligenda notanda. *Unum*, quòd Magistri Cæremoniarum in ordinatione Sacerdotum, eos exactè moneant proferre verba consecrationis Panis, & Calicis simul, & unitim cum Episcopo. Alterum, quòd non permittant, eosdem noviter ordinatos Sacerdotes stare in nimia distantia ab Altari, ob doctrinam Bonac.
26 *disp. 4. de Euchar. quæst. 2. punct. 6. n. 11.* Et Thom. Tambur. *de Jure Divino lib. 4. c. 2. de Euch. n. 8.* dicentium, incertissimum esse, an materia Eucharistiæ consecretur à Sacerdote distante per triginta passus.

DECISIONIS XVII.

Ad Aprilis Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Agitur de forma Consecrationis Calicis. Plures Calices solitos fuisse apponere Judæos celebrantes Pascha Azymorum ostenditur, atque eorum cæremoniæ referuntur. Notantur variæ opiniones Theologorum circa formam consecrationis Sanguinis; & firmatur, eam consistere in illis Verbis: *Hic est Calix Sanguinis mei*. Vel, *Hic est Sanguis meus*. Redditur ratio, quare dicatur: *Hic est Calix?* Et quare apposita sint reliqua verba consecrationis, ut in Canone Missalis.

SUMMARIUM.

1 *Judæorum mores, dum comedunt Agnum Paschalem primo die Azymorum.*
2 *Judæi plures benedictiones faciunt in mensa.*
3 *Crucis signa an Christus benedixerit panem, & vinum consecrandum in ultima cœna?*
4 *Calices plures adhibebant Judæi in cœna Paschali.*
5 *Forma consecrationis Sanguinis Domini.*
6 *Calicis Consecrationis verba an sint omnia essentialia? Tres opiniones.*
7 *Methonymia figura accipit continens pro contento.*
8 *Calicis nomen cur Ecclesia adhibeat in consecratione sanguinis.*
9 *Verborum consecrationis Calicis significatio.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ sit forma consecrationis Calicis, seu Sanguinis Christi.

PRæmittendum: morem fuisse, & nunc esse Judæorum comedentium 1
cœnam Paschalem, primo die Azymorum post Vesperas, singulis commensalibus calicem vino plenum præparare, quem quater exhauriunt hoc ordine.

Ante

Ante Vesperas illius diei adornant domum, & seipsos, & parant קערה *Kengarà*, ideſt *canistrum*, in quo ponunt Agnum assum igne, שמרית *Scimurim*, hoc est tres panes azymos, eodem die confectos, lactucas, aliasque herbas amaras, veluti cichoream, & intubum; item scutellas duas, in una quarum sit acetum, in altera חרסת *Charòſeth*, ideſt mixtura fructuum, & aromatum, habens speciem cretæ, seu calcis, in symbolum illius, quam struebant in Ægypto; addentes (ex traditione, sive superstitione Rabbinorum) in eodem canistro pisces, ova, & nuces, cum Amygdalis. Facto vespere ponunt idem canistrum in mensa, in qua tot sunt calices vino pleni, quot sodales sedentes ad illam, cum pulvinari ad sinistram, cui inhærent aliquantulum, ad denotandum antiquorum usum comedendi in lectis, seu ad innuendam libertatem, & requiem acquisitam in exitu Israel de Ægypto. Quindecim sunt Cæremoniæ, quas faciunt ad hanc Mensam, his vocibus collectæ.

קדש *Kadeſch*, hoc est *benedictio*, quia
2 benedictionem quandam recitant, & statim calicem evacuant, epotantes vinum.

ורחץ *Uxchaz*, ideſt *lotio*, quia illicò omnes lavant manus.

כרפס *Carpàs*, significatque *res virides*, herbas scilicet agrestes, quas è canistro desumunt, ac intingunt vel in aceto, vel in mixtura *Charòſeth* supradicta.

יחץ *Jachàtz*, videlicet *divisio*, nam Paterfamilias dividit unum panem azymum, cujus medietas absconditur subtus tobaleam ad significandum, quòd in exitu ab Ægypto detulerunt in mappis pastam crudam absque fermento.

מגיד *Maghidh*, scilicet *narratio*; narrat enim Primus in mensa, quomodo eorum Patres manducabant in Ægypto panem afflictionis, sed inde educti, post esum Agni, potiti sunt libertate; & omnes commensales canunt diversos Rhythmos, enunciantes plagas Pharaonis, & gratias à Deo Hebræis elargitas; & interim præ gaudio extollunt eorum calices mero plenos, eosque bibendo evacuant iterum.

רחצה *Rochzà*, videlicet *lotio*, nam denuò manus lavant, ex superstitiosa Rabbinorum instructione.

מוציא מצה *Morzi*, *Matzà*, ideſt *benedictio secunda*. Herus enim facta nova benedictione brevi, frangit unum ex panibus integris, & alium jam ante dimidiatum; & utriusque parum omnes manducant, simul cum Agno asso.

מרור *Maròr*, hoc est *comestio lactucarum agrestium*, intingendo illas in aceto, & in mixtura *Charòſeth*.

כורך *Corèche*, ideſt *revolutio*, quia fracto tertio pane azymo, & frustula ejus revoluta herbis prædictis, comeduntur ab omnibus, at in modica quantitate.

שלחן & עורך *Sciulcham & Nghorèche* significans *appositionem in mensa*, portantur enim cibi communes, quos cœnantes edunt ad satietatem, & calices lætanter bibunt.

צפון *Zapùm*, scilicet *absconditum*: extrahunt enim medium illum panem azymum, quem absconderant subtus mappam, & de eo omnes comedunt, quantum est unica oliva.

ברך *Barèch*, scilicet *benedictio*, nam replent iterum calices vino, lavant manus, benedicunt Deo pro gratiarum actione, & bibunt, flectentes humerum, & caput ad pulvinar.

הלל *Hallel*, ideſt *recitatio Psalmorum sex*, quorum primum est *in exitu Israel de Ægypto*. Et denuò implent cyathos mero, & psalmo completo, attollentes calices ipsos, maledicunt populo Christiano, eum appellantes גוים *Ghoim*, invehentes in ipsum verba *Psalmi* 63. *Effunde iram tuam in gentes, quæ te non noverunt, & in regna, quæ nomen tuum non invocaverunt*.

נרצה *Nirtzà*, nempè *Amen, Amen, fiat, fiat*; & in hac spe bibunt ultimò calicem vini, adhærentes, ut antea, suo pulvinari, & surgentes à cœna dormitum vadunt. His cæremoniis utuntur Judæi in vigilia Paschæ, dum incipiunt panes azymos, & agnum Paschalem manducare, ut latiùs narrat *Julius Maurocenus*, olim Rabbinus, in citato opere *Via della Fede part. 2. cap.* 30.

Ex his duo colliguntur, *Unum* quòd sicut hodie, ita antiquis temporibus solitum fuit apud Hebræos plures facere benedictiones in Mensa, præcipuè in solemnitatibus, & in cœna Agni Paschalis, quæ benedictiones consistebant vel in recitatione Psalmorum, vel aliarum orationum, quibus laudabant Divinam Majestatem, & hinc sequitur, Redemptorem nostrum in Institutione Venerabilis Sacramenti sui Corporis, & Sanguinis, gratias egisse suo Æterno Patri, & benedixisse Pani, & Vino consecrando per recitationem aut Psalmorum, aut aliarum orationum, antequam deveniret ad consecrationem; non autem per signum Crucis, ut voluit Sal-
3 meron. *tom.* 9. *tr.* 12. & Barradas *in Evang. tom.* 4. *lib.* 2. *cap.* 2. *column.* 6. Siquidem signum Crucis, quo nos oblata benedicimus, est institutum ab Ecclesia ad significandam præsignationem Passionis Christi factam in cœna, ut docet Sanctus Thomas 3. *part. quæst.* 83. *art.* 1. *ad* 3. & observat Emin. Card. Capisucchius *d. Controvers. De benedict. Eucharistica §.* 1. *Vers. Deinde*. *Alterum* est, in cœna Agni Paschalis esse, & fuisse solitos Hebræos adhibere plures calices ad bibendum; ex hoc autem redditur verisimile, non unum tantùm Ca-
4 licem fuisse consecratum à Christo in eadem cœna, & sic plures in diversis Orbis partibus Calices venerari, ut diximus supra ad secundum Casum Mensis Martii ex Hierolex. Macri *in Verb. Calix column.* 3. Barrad. *d. tom.* 4. *lib.* 2. *c.* 11. Et ex Storeis Menochii *cap.* 38. & 39. *Centur.* 6.

Modò respondentes ad Quæsitum dixere, formam consecrationis Sanguinis
5 Eucharistici esse illam, quæ habetur in Canone Missæ, videlicet: *Hic est enim Calix Sanguinis mei; novi, & æterni Testamenti: Mysterium fidei, qui pro Vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Gravis autem difficultas est & celebris controversia inter Scolasticos, an omnia prædicta Verba sint de essentia formæ
6 consecrationis Calicis? Et quidem tres sunt opiniones. *Una* est, formam consecrationis vini requirere omnia verba supradicta essentialiter; subindeque si aliquod ex illis prætermittatur, non fieri consecrationem Sanguinis. Ita ex S. Thoma 3. *part. quæst.* 78. *art.* 3. & *in* 4. *Sentent. dist.* 8. *quæst.* 2. *art.* 2. & *ex cap. Cum Marthæ. De Celebrat. Missar.* tenent Thomistæ plurimi, quos citat, & sequitur Emin. Cardin. Capisucchius *Controversia tertia, de Forma Consecrat. Vini Euchar. in viginti §§.* quem etiam laudat Gonet. *dict. tom.* 5. *De Eucharist. disp.* 7. *art.* 2.

Secunda opinio docet, de essentia formæ esse illa verba, *Hic est Calix Sanguinis mei*, vel æquivalentia *Hic est Sanguis meus*: cætera verò esse de integritate formæ; sicut in homine nasus, aures, digitus sunt de integritate, non autem de essentia hominis, & secundùm gravissimos Theologos in Sacramento Pœnitentiæ satisfactio censetur pars integralis, non autem essentialis. Ita Cajetan. Sotus, Nugnus, & alii citati ab eodem Goneto *dict. art.* 2. *num.* 14. & novissimè Agudius *De Sacrament. Eucharist. part.* 4. *cap.* 3. *punct.* 2. *n.* 7. 8. & 9.

Tertia opinio defendit, sola illa Verba, *Hic est Calix Sanguinis mei*; seu *Hic est Sanguis meus* esse de essentia consecrationis Calicis, alia verò sequentia esse tantùm de præcepto Ecclesiæ, & ad majorem explicationem effectus Sanguinis Christi. Ita Suarez, Vasquez, Emin. Card. de Lugo, Becanus, Meratius, ex modernis; Alensis autem, Scotus, & S. Bonaventura ex antiquis, ut probat Mastrius *in* 4. *Sentent. disp* 3. *q.* 7 *art.* 1. *Et in Theol. Morali disp.* 18. *num.* 30. & 31. ubi hanc esse communem testatur, ea ratione, quia illa sola verba sunt de essentia consecrationis Calicis, quæ sufficienter significant præsentiam Sanguinis Christi sub speciebus vini. Sed hæc tantùm Verba, *Hic est Calix Sanguinis mei*; sivè, *Hic est Sanguis meus*, id sufficienter significant. Ergo ipsa sola sunt de essentia. Item quia non sunt minoris efficaciæ verba prædicta in consecratione Calicis, quàm ista, *Hoc est Corpus meum* in consecratione Panis. Ergò sicut hæc sufficiunt ad Conversionem Panis in Corpus Christi; ita & illa ad conversionem Vini in Sanguinem. Et hac opinio-

ne re-

ne retenta, duo sunt breviter notanda. *Unum*, quod dicitur in canone Missæ, *Hic est enim Calix Sanguinis mei* Methonymicè, idest per figuram *Methonymiam*, quæ accipit continens pro contento; eo modo, quo nos dicimus ad amicum *bibe hunc calicem vini*; videlicet *hoc vinum, quod est in calice*. Utitur autem Ecclesia hoc nomine Calicis in consecratione Sanguinis, ad mellus significandum, eum esse potabilem; nam aliàs de sui natura Sanguis non est idoneus potui. *Alte-*
7 *rum* est, cætera verba in forma consecrationis Calicis apposita tres præcipuos effectus Sanguinis Christi explicare, *Primum*, adeptionem vitæ æternæ, quam veluti hæreditatem per Christi Sanguinem, tanquam testamentum, morte ejus sancitum
8 expectamus. Ideò dicitur *Novi, & æterni Testamenti*; nam vetus promittebat bona temporalia; novum autem æterna.
9 *Secundum*, Fidei Christianæ professionem, quam præcipuè in hoc Sacramento exercemus, & sic ponitur *ly Mysterium Fidei*. *Tertium* remissionem peccatorum, siquidem amatissimus Redemptor *dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in Sanguine suo*; unde subjungitur in consecratione Calicis, *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*; legatur Gobat. *in Theolog. Experim. tr.* 3. *num.* 77. & Agudius *d. part.* 4. *cap.* 3. *punct.* 2. *à num.* 11. *& seqq.*

DECISIONIS XVIII.

Ad Aprilis primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an Confessarius Monialium possit ingredi Clausuram pro frequente Communione Monialis laborantis febre non mortali? Declaratur, quid sit Clausura Monasteriorum tum materialis, tum formalis? Agitur de ejus antiquitate, & ultima rigorosa firmitate. Discutitur, quando liceat Monialibus egredi de Clausura? Quando Viris eam ingredi? Quando accedere ad colloquendum cum Monialibus? Quæ pœnæ sint statutæ contra trasgressores in iisdem Casibus? Præcipuè contra Regulares. Et resolvitur casus propositus affirmativè.

SUMMARIUM.

1 *Clausura alia materialis, alia formalis.*
2 *Clausura Monialium est de Jure Ecclesiastico.*
3 *Clausura Monialium antiquissima. Etiam in lege Mosayca.*
4 *Clausura Virginum Deo dicatarum etiam in lege naturæ.*
5 *Monasteria Monialium in principio Ecclesiæ.*
6 *Clausura Monialium erat de præcepto etiam antiquis temporibus.*
7 *Bonifacius Papa VIII. indixit legem generalem Clausuræ perpetuæ Monialibus.*
8 *Excommunicatio ipso facto incurritur ingrediendo Clausuram Monialium sine licentia ex Concil. Trid.*
9 *Causæ tres, quibus Moniales à Clausura possunt exire.*
10 *Excommunicatio latæ sententiæ, & reservata Papæ contra Moniales è Clausura exeuntes.*
11 *Clausuræ Monialium ingressus prohibitus à Gregor. XIII. & Paulo V.*
12 *Episcopi habent jurisdictionem in Regulares circa Clausuram Monialium.*
13 *Canonissæ in Germania non sunt adstrictæ perpetuæ Clausuræ.*
14 *Dimissæ in Italiam non habent legem Clausuræ.*
15 *Moniales omnes professæ tenentur stare in Clausura perpetua.*
16 *Alluvio, & bellum sunt causæ licitæ Monialibus exeundi è Clausura.*
17 *Clausuram egrediendi non sufficit causa*

PRIMUS CASUS.

Quotidiana, fed non mortali febre Monialis laborans; cupit fingulis feftivis diebus, prout conforores fanæ faciunt, Eucharifiam fumere. Quæritur, an Confeffarius poffit Claufuram ingredi ad has frequentes communiones exhibendas?

Pro hujus cafus canonica refolutione quatuor funt theoremata notanda.

Primum eft: Quòd Claufura fumitur vel materialiter tantùm, & fignificat locum claufum, à quo aliquibus exire, vel in quem ingredi non licet. *l. 3. §. Subvenitur, ff. ad Senat. Confult. Syllan.* & fic intelligitur Gynæceum, Clauftrum, aut Monafterium muris, & januis feptum, in quo habitant Moniales. Giballin. *de Claufura Regular. difquifit. 1. in princ.* vel Claufura fumitur formaliter, & eft lex prohibens tria, fcilicet egreffum de Monafterio, ingreffum in illud, & acceffum ad Crates, feu Januas ad colloquendum cum Monialibus, Giballin. ibidem & Bonacina *de Claufur. Monial. quæft. 3. punct. 1. & 2.* quæ quidem lex eft de folo Jure Ecclefiaftico. Azor. *part. 1. lib. 13. capit. 8. quæft. 2.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. capit. 15. numer. 3.* & Afcan. Tamburin. *de Jure Abbatiffar difp. 18. quæft. 3.* rejectâ opinione afferentium effe de Jure Divino ob illa Verba *Pfalmi 26. 4. Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.*

Secundum Theorema eft; antiquiffimam effe Claufuram Monialium, & Virgi-

Virginum Deo consecratarum, non solùm quia fuit instituta ab initio Ecclesiæ, ut infra probabimus, sed quia originem trahit tum à lege Mosayca; in qua mulieres Deo dicatæ segregabantur à consortio hominum, ut de Anna Prophetissa filia Phanuel, *quæ non discedebat de templo jejuniis, & obsecrationibus serviens nocte, ac die. Luc.* 2. 36. de Virginibus commorantibus in exedris Templi, de quibus dicitur 2. *Machab.* 3. 19. *Sed & Virgines, quæ conclusæ erant, procurrebant ad Oniam*. De Juditha, quæ *in superioribus domus suæ fecerat sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur. Judith.* 8. 5. & de mulieribus, quæ stabant ante portam Templi, quas fuisse Deo dicatas, ostendit Canisius *lib.* 1. *de Maria Deip. cap.* 12. & observat Sailian. *in Annalib. ad Mundi Annum* 4041. *n.* 3. & Cardin. Baronius *in apparatu Annal. n.* 50. & 51. Tum à lege naturæ, in qua Tithæa Uxor Noachi docuit neptes, & puellas, à filiis suis statim post diluvium
4 ortas, se Dei servitio mancipare, & in ejus cultum ignem sacrum inextinctum custodire, quem postea Deus præcepit Moysi *Levit.* 6. in suo tabernaculo semper ardere; unde ipsa Tithæa post mortem *Esta* vocata est; idest mater ignis; & ab eadem apud Gentiles, & Romanos nomen sumpserunt Virgines Vestales, quæ servabant ignem perpetuum, & detonsæ sub Clausura vivebant, itaut neque Senatus ad eas accederet, ut eruditè Tholosan. *in Syntagm. Juris part.* 2. *lib.* 15. *cap.* 17. & Serra *de Synonim. in Verb. Vestales*. Porrò quidquid fuerit de his, certum est, quòd
5 statim ab initio Ecclesiæ fuerunt in usu Monasteria Virginum Deo addictarum, quas salutat S. Ignatius Martyr *Epist.* 10. 12. & 15. & de eis meminit S. Clemens Romanus *apud Epiphan. hæres.* 30. Et testantur S. Ambrosius *lib.* 3. *de Virginib.* S. Hjeronymus *lib.* 1. *advers. Jovinian.* & S. Augustinus *epist.* 109. Quibus quidèm Virginibus indicta erat lex clausuræ, non quidèm absoluta; quia aliquando ob urgentes causas poterant ex Monasterio exire. S. Antonin. *in Summa* 3. *part. tit.* 20. *cap.* 2. §. 3. *Vers. Egressum autem Monialium*; sed necessaria erat licentia Abbatissæ, & comitatus seniorum Monialium, ut ex pluribus Conciliorum, & Sanctorum Patrum Decretis, in primis Ecclesiæ sæculis emanatis, ostendit Giballin. *de Clausur. d. disquis. prima, cap.* 1. §. 2. redarguens Tamburinum *de Jure Abbatissar. disp.* 18. *qu.* 2. *n.* 3. & *qu.* 3. *n.* 1. dicentem, Clausuram priscis illis temporibus fuisse tantùm de consilio; siquidèm erat de præcepto; adeoùt neque Monialibus liceret exire de Monasterio absque licentia cum 6
urgenti causa, ut diximus, neque viris permissus esset ingressus in earum claustra, nisi pro causis necessariis, & cum licentia; & interdicta foret etiam collocutio cum exteris, quamvis religiosis. *cap. Definimus. cap. In nullo loco. & cap. Perniciosam* 18. *qu.* 2. præter innumera Conciliaria Decreta, quæ cumulantur à Giballino *d. cap.* 21. §. 2.

Tertium Theorema. Porrò vel ob excedentem malitiam hominum, vel ob nimiam calamitatem temporum, cùm Synodalia Decreta, & Prælatorum leges pro custodia Virginalis innocentiæ non sufficerent, Bonifacius Octavus Summus Pontifex propè finem Tertiidecimi sæculi Sanctionem universalem publicavit, de qua *in cap. Periculoso. De statu* 7
Regular. in 6. per quam indixit, omnibus, & quibuscumque Monialibus perpetuam Clausuram; itaut iisdem non liceret amplius è Monasterijs egredi, nisi ex causa morbi contagiosi; neque ad eas daretur Viris ingressus, vel accessus, nisi ex rationabili causa, & cum licentia Superiorum; quam Sanctionem confirmavit Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regular. cap.* 5. addita pœna excommunicatio- 8
nis ipso facto incurrendæ contra ingredientes septa Monasterii sine licentia in scriptis; pro cujus Conciliaris Decreti executione Sanctus Pius V. fecit Bullam *incipien. Circa Pastoralis. Anno* 1566. cui aliam adjecit anno 1570. quæ incipit, *Decori, & Honestati*; in qua declaravit, causas liciti egressus è Monasterio pro Monialibus cum Superiorum licentia esse debere *Magnum incendium, infirmitatem* 9
lepræ, aut epidemiæ, præter quas causas

prohibuit egressum earumdem sub pœna
excommunicationis latæ sententiæ Summo Pontifici reservatæ, tam ipsis Mo-
10 nialibus, exeuntibus, quàm licentiam
dantibus, comitantibus, & recipientibus, necnon privationis dignitatum, &
officiorum contra Superiores prædictum
exitum permittentes. Et ad impediendum ingressum personis laicis in Monasteria Monialium emanarunt Constitutiones aliæ, videlicet Gregorii XIII.
la 18. Pauli V. *la* 74. quæ revocavere
11 quascumque licentias, quibuscunque personis à Sede Apostolica elargitas, ingrediendi Monasteria Monialium, & quia
non est possibile eas non concedere Reginis, Ducissis, & aliis Matronis excelsi
status Urbanus VIII. per aliam suam
Constitutionem *la* 29. declaravit, concessas eis non suffragari, nisi consensus
Monialium accedat capitulariter, & per
secreta vota de earumdem ingressu admittendo. Et quia propter exemptiones Virorum Regularium, & Monialium, sub
eorum gubernio viventium, plures exortæ
erant controversiæ cum Episcopis locorum
Ordinariis, prodiit Constitutio Gregorii
XV. anno 1622. quæ incipit *Inscrutabili*
12 *&c.* in qua Episcopis delegata est facultas
super iisdem Regularibus, & Monialibus
in iis, quæ concernunt animarum curam
Sacramentorum administrationem, prædicationem Verbi Dei, & Sanctimonialium Monasteria, prout ex tenore ejusdem Bullæ, & ex resolutionibus dubiorum super ipsa per Sacram Congregationem factis, & ab Urbano VIII. approbatis, quam Constitutionem, & dubia
ponit Cherubin. *in Bullario pag.* 296.
297. *tom.* 3. Tamburin. *de Jure Abbatissarum disp.* 16. *q.* 2. *&* 3. Barbosa *post tractatum De offic. & pot. Episc. in Constitutionibus Apostolicis* la prima. Ex quibus omnibus sequitur.

Quartum Theorema resolvens breviter
infrascriptos non injucundos casus de facili occurrentes in praxi, tam circa egressum Monialium è Clausura, quàm circa
ingressum exterorum in illam; necnon circa accessum ad colloquendum cum Monialibus, præcipuè pro personis Religiosis.

Quoad egressum. I. Omnibus Monialibus professis prohibitus est egressus è
Clausura; sed Moniales non sunt, neque
ad Clausuram tenentur Canonissæ in Germania, Fiandria, & Lotharingia, de
quibus Azor. *tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. Tamb.
de Jure Abbatissar. disp. 7. *quæst.* 4. &
Gibaliin. *de Clausur. Mon. disquis.* 1. *c.* 3.
n. 9. quibus similes sunt piæ, religiosæque
Virgines, Dimissæ vocatæ, quæ in Congratione vivunt hic Patavii, Vicentiæ, 14
& Thiænis, sub certis Constitutionibus
ab Augustino Cardinali Valerio Episcopo
Veronen., & Visitatore Apostolico, anno
1584. approbatis. Et de quibus agunt Menoch. *consil.* 948. Tondut. *de Benefic.
part.* 1. *cap.* 112. *n.* 15. Pignatelli. *tom.* 2.
cons. 65. *à n.* 9. *& seqq.* & Card. de Luca
De Jurisd. disc. 45. II. Si Monialis profiteretur animo non se obligandi ad Clausuram, quamvis irritam ejus professionem
dicant DD. apud Tambur. *disp.* 18. *de* 15
Jure Abbatissar. quæst. 5. contrarium
sentit Gibaliin. *dict. disquisit.* 1. *cap.* 4.
num. 18. cum Bonacina *de Clausur. q.* 2.
num. 5. quia hæc obligatio non pendet à
voluntate profitentis, sed à lege Ecclesiastica illam imperante, sicut castitatem in
Subdiaconatu; quare, qui suscipit illum
statum, obligatur legibus, quas Superior
illi statui imposuit, nisi professio esset
sub expressa conditione non servandi Clausuram, & quòd aliàs non valeret, tunc
enim esset invalida ex defectu voluntatis.
Giballin. *ubi supra, & de Jure Canonico part.* 1. *lib.* 4. *De Involuntario*. III.
Quamvis Sanctus Pius V. in Bulla prædicta *Decori, & Honestati* expresserit tres
causas liciti egressus Monialium è Clausura; scilicet *Magnum incendium*, *Morbum
lepræ*, *& Epidemiæ*: quas stare taxativè, itaut alias consimiles non liceat admittere, dicant Azor. *tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8.
q. 1. *ad fin.* Barbosa *allegat.* 102. *num.* 16.
cum aliis citatis à Giballin. *dict. disq.* 1.
cap. 6. *n.* 33. contrarium tamen, & quod
exemplificativè locutus sit S. Pius V. do- 16
cent Sanchez *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 15.
n. 37. Novarius *in Summ. Bull. part.* 1.
Comm. 41. *n.* 14. Ventriglia *tom.* 1. *Annot.* 5. *§.* 2. *num.* 25. & Zacchias *in Quæst.
Medico-*

Medico legal. lib. 3. *tit.* 3. *q.* 6. *num.* 10. *necnon in Consil.* 64. cum aliis, quibus adhæret ipse Giballin. *d. num.* 33. qui *num.* 52. adjungit etiam alluvionem fluminis, vel procellam, aut sæviens bellum: ex quibus immineret ruina Monasterii, vel direptio Monialium. Quòd si talis esset morbus alicujus Monialis, ut intra Monasterium sanari non posset, sed equidem extra ipsum, disputant hinc inde DD. an teneretur servare Clausuram: nam lex Ecclesiastica non obligat cum periculo vitæ. Tamburin. *De Jure Abbatiss. disp.* 20. *quæst.* 3. Riccius *in Praxi* 4. *part.*
17 *resol.* 194. *num.* 3. Contrarium tamen tenet Zerola *par.* 2. *Verb. Moniales ad fin.* & alii citati per Ventrigliam *d. tom.* 1. *Annot.* 5. *§.* 2. *num.* 37. Ea ratione, quia ad egrediendum, requiritur causa respiciens bonum totius Communitatis, non unius Monialis particularis tantùm; ideoque, citatis pro utraque opinione Auctoribus, esse casum dubium definit Giballin. *d. disq.* 1. *cap.* 6. *num.* 45. & 46. ad quem remitto curiosum. IV. At communi calculo DD. non sunt legitimæ causæ pro egressu *Phthisis, Rabies, Lues Venerea, Hydrophobia, Variolæ, Disenteria, & si popularis,* (qualis fuit Viennæ ann. 1683. obsessæ à Turcis) neque *febres malignæ cum lenticulis, puncticulis, seu peticulis,* vulgò *Pettecchie, Scrophulæ, seu Strumæ;* & consimiles morbi. Giballin. *d. cap.* 6. *num.* 35. & *seqq.* qui tamen si pestilentiales forent, pe-
18 tenda esset licentia à S. Congregatione, prout quando ageretur de punienda Moniali contumaci, quæ in eodem Monasterio ob adhærentes, vel factiones puniri non posset, vel si vellet Monialis transire ad strictiorem Regulam; seu ad fundandum, vel reformandum aliquod aliud Monasterium, ut eruditè demonstrat idem Giballin. *d. cap.* 6. *usque ad num.* 58. Antonell. *de Regim. milit. Eccl. lib.* 7. *cap.* 7. *per totum*. Novarius *in Summa Bullarii par.* 2. *Comment.* 37. *num.* 11. Et pro licentia exeundi Moniales è Monasterio requiri licentiam Sedis Apostolicæ, & non sufficere concessionem Episcopi, dicit etiam Ventriglia *d. tom.* 1. *Annot.* 5. *P.* 2. *num.* 19. Nisi temporis angustia aliud suadeat.

Molfes. *ad Consuet. Neapol. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 32. *tom.* 1. & Ventrigl. *ibid.* V. Sed utrum licitum sit mittere Moniales Conversas extra Clausuram ad quæstuandum 19
eleemosynas per Civitatem, & Diœcesim? Discordes, & obscuri valdè sunt DD. in resolvendo: alii enim asserunt, alii negant, ut videre est apud Hyacint. Donatum *Rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 3. *quæst.* 18. Cæterum videtur deferendum consuetudini; qua extante, servandæ sunt conditiones istæ, quòd scilicet Conversæ ipsæ sint quadragenariæ, probatæ vitæ, binæ incedant, non pernoctent extra Monasterium, & exeant de Episcopi licentia; & quamvis sanctum esset, hanc consuetudinem omninò tollere, ad evitanda scandala; adhuc tolerari in aliquo loco colligitur ex Nicolio *in Floscul. Verb. Conversus n.* 8. ubi Decretum Sac. Congregationis. VI. Non dari parvitatem materiæ excusantem à peccato mortali, & à censuris in egressu è Clausura (idem in ingressu) est tutior opinio, quam tuentur DD. citati à Donato *d.* 20
tom. 4. *tract.* 4. *quæst.* 24. & 25. contra Graffium, Naldum, & Pellizzarium *de Monialib. cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 11. *num.* 19. à quibus caveant Confessarii; nam Clausura consistit in indivisibili, ut ait Pignatell. *tom.* 6. *Consult.* 85. *n.* 275. Neque obstat, quòd parvitas materiæ excuset à mortali, quod est basis, & fundamentum excommunicationis; quia, ut respondet Donatus *d. quæst.* 25. *num.* 3. violatio Clausuræ non attenditur ex parte loci, seu spatii localis, in quo cadit parvitas materiæ, sed ex trasgressione legis Clausuræ, quæ est mortalis, sivè fiat ad duos pedes, sive ad centum passus. Concedunt tamen omnes, quòd si Monialis toto corpore non exeat è limine Clausuræ, sed extendendo tantùm brachia, vel pedem, non erit Clausuræ violatrix, quia actus non est completus, Donatus *dict. quæst.* 24. & *quæst.* 25. Giballin. *ubi supra disquis.* 1. *cap.* 2. *§.* 17. *n.* 33. & 34. & Sanchez *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 70. *in Decalog.* VII. Tandem pœnæ inflictæ contra Moniales violantes Clausuram per egres- 21
sum, præter peccatum mortale *ex cap. Periculoso. De statu Regular. in* 6. & ex Concil.

Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 5. ut advertit Donatus *d. tom.* 4. *tract.* 3. *q.* 14. sunt etiam excommunicatio latæ sententiæ Summo Pontifici reservata; necnon privatio dignitatum, & officiorum tam circa ipsas Moniales, quàm eas in dicto egressu coadjuvantes, ut habetur in Bulla Piana incipien. *Decori* la 8., de qua latè tractant Sanchez *in Decal. lib.* 6. *cap.* 15. *à n.* 63. Barbos. *in d. cap.* 1. *de statu Regular. in* 6. Ventriglia *d. tom.* 1. *Annot.* 5. *§.* 1. *n.* 49.
22 & Donatus *d. tom.* 4. *tract.* 4. *quæst.* 8. ubi docent; si violatio Clausuræ per egressum Monialis esset occulta, posse obtineri ab Episcopo facultatem eam absolvendi ab excommunicatione in foro Sacramentali per Concil. Trid. *sess.* 24. *cap.* 6. *de reform.* quod admittit etiam Bonacina *de Censur. disp.* 1. *quæst.* 22. *punct.* 2. *n.* 2., *& de Clausura quæst.* 1. *punct.* 5. *n.* 2., & Thesaurus *de Pœnis Ecclesiastic. part.* 2. *Verb. Clausuram violans cap.* 8. *Vers. Absolvere*. Sed an possit Episcopus etiam dispensare in aliis pœnis, de quibus supra? Discordant Doctores, affirmat enim Donatus *d. quæst.* 8. *n.* 8. *&* 9. ubi respondet contrariis; at negat Sanctarell. *de Hæresi cap.* 5. *dub.* 1. & Ventriglia *d. Annot.* 5. *§.* 1. *num.* 50. Et quò ad concomitantes, vel alios recipientes Moniales, injustè egressas è Clausura, nulla pœna hi afficerentur, neque censura, si bono fine id agerent ad eas custodiendas, vel reducendas; aut à majori scandalo præservandas. Bonacin. *de Clausura q.* 1. *punct.* 4. Donatus *d. quæst.* 8. *n.* 13. Quòd si egressus
23 Monialis esset notorius, non excusaretur à petenda absolutione ab Apostolica Sede ob sexus fragilitatem, vel corporis debilitatem, seu perpetuæ subjectionis impedimentum *ex cap. De cætero. cap. Mulieres. cap. Ea noscitur, & cap. de Monialibus. De sentent. Excommunic.* ut bene Do-
24 natus *dict. quæst.* 8. *num.* 4. *&* 5. qui tamen excipit, si periculum aliquod esset in mora, tunc enim posset Episcopus impendere beneficium absolutionis, recepta cautione de parendo mandatis Apostolicæ Sedis juxta Glossam *in d. cap. Mulieres, Verb. Laborem*; & Thesaurum *de Pœnis p.* 1. *c.* 24. Porrò si Monialis Novitia, mutata voluntate, exiret absque licentia è Monasterio, & ab Amasio reciperetur, neuter esset excommunicatus, quia Bulla Piana loquitur de Professis. Ita Gibal- 25
lin. *de Clausur. disq.* 1. *cap.* 8. *n.* 4. *in fine.* & Pellizzar. *de Monialib. cap.* 5. *n.* 187. qui intelligendi sunt de excommunicatione Papali, secus de imposita per Episcopum volentem, ut (ut hic Patavii) Novitias, & Puellas educandas in Monasteriis, teneri ad pænas violatæ Clausuræ: si enim absque licentia exirent, essent excommunicatæ; Nam, quòd Educandæ, & aliæ mulieres degenies in Monasteriis Monialium de Superiorum licentia, teneantur legi Clausuræ, est una ex præcipuis conditionibus, quæ ponuntur pro earum ingressu; ut ex Decretis Sac. Congr. apud Quarantam *Verb. Monasteria Monialium pag.* 449. Barb. *de Jure Ecclesiast. lib.* 1. *cap.* 44. *n.* 51. Nicolium *in Flosc. Verb. Clausura, n.* 10. *&* 11. & Pignateil. *tom.* 8. *Consult.* 47. *n.* 37. 44. *&* 45. Igitur si legi Clausuræ sunt adstrictæ, violantes eamdem legem incurrunt Censuras ab Episcopo inflictas, pro Clausura servanda. *l. Non dubium* 5. *C. De legibus*. Et ita videntur concordandi Georg. Polaccus *par.* 2. *Vacat. Epidem. cap.* 2. *n.* 5. & Tamburin. *de Jure Abbatissar. disp.* 2. *quæs.* 2. *n.* 14. docentes, supradictas puellas egredientes absque licentia è Monasterio incurrere excommunicationem.

Et ne alicui Sanctimoniali displiceat 26
status perpetuæ Clausuræ in Monasterio, non utile erit, eam docere utilitatem, & necessitatem non exeundi, quam etiam antiqui Romani agnoverunt, apud quos Virgines Vestales, tonsis capillis, in Clausura vivebant, ut ex Plinio *lib.* 16. *Hist. nat. cap.* 44. notat Tholosan. *in Syntagm. Jur. lib.* 16. *cap.* 1. *n.* 17. Sinenses puellis infantibus tam strictè fasciis, & linteolis pedes alligant, ut vix ambulare in adulta valeant ætate, ne extra domus, in quibus semper reconditæ manent, possint de facili exire, ut *ex Observat.* Hier. Brusonii ad Boter. *par.* 1. *de Morib. Sinensium.* Immò Turcarum fœminæ abstinent à conspectu virorum, & non nisi velatæ, & coopertæ per viam incedunt, teste Gabriele

briele Bremond. *in Itinerib. per Ægyptum lib. 3. c. 5.* nam mulieribus cursitare periculosum, ut de Dina *Gen* 34. a. & de Sara *Gen.* 20. 2. Hinc Menander apud Stobæum canit: *Intus manere mulierem oportet bonam, egredientes autem foras nullius pretii sunt*. Et Alciatus in Emblemate testudinis sub Veneris pede.

Alma Venus quæ nam hæc facies? quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diva premis?
Me sic effinxit Phidias, sexumque referri
Fœmineum nostra jussit ab effigie.
Quod remanere domi, & tacitas docet esse puellas,
Supposuit pedibus talia signa meis.

Quo verò ad violationem Clausuræ per ingressum, ut iste sit licitus, requiritur justa,
27 & gravis causa concernens, vel bonum commune Monasterii, & sic intrant bajuli, vectores curruum, & alii, de quibus Gloss. *in cit. cap. 1. de statu Regular. in 6.* vel bonum particulare alicujus Monialis cujus respectu ingrediuntur Confessarius, Medicus, Chirurgus, si sit infirma; & aliquando ancillæ, & mulieres laicæ, quæ ministeriis vilioribus, & operosioribus inserviant; aut moniali morbo periculoso affectæ assistant, ut pluries vidi servari hic Patavii, ad tradita per Barbos. *allegat.* 102. *nu.* 60. Bonacinam *quæst.* 3. *de Clausura punct.* 4. *n.* 10. Grispinum *in Visitat. Pastor. p.* 2. *§.* 42. *nu.* 99. vel bonum exterorum; ideòque datur ingressus puellis educandis, vel mulieribus ob absentiam, vel discordiam maritorum; seu ad res pretiosas custodiæ causa in claustris sanctimonialium vehendas, & circa justitiam, & gravitatem causæ pollet arbitrium Episcopi, ut differunt Giballin. *de Clausur. disq.* 1. *cap.* 7. *§.* 1. Tamburin. *de Jure Abbatissar. disp.* 24. *quæst.* 1. & Donatus *d. tom.* 4. *tract.* 5. *quæst.* 19. Ultra justam, & gravem causam requiritur licentia superioris in scriptis; etsi in pluribus casibus
28 consuetudo faciat, sufficere etiam licentiam sine scriptis; videlicet pro personis cognitis, & res necessarias in Monasterio exequuturis, ut docent Miranda *de Monial. quæst.* 3. *art.* 2. Homobon. *p.* 2. *de Casib. reser. cas.* 5. Bellocch. *Theol. Mor. quæst.* 2. *n.* 162. Bordonus *Var. resol. tom.* 3. *par.* 2. *resol.* 76. *n.* 79. & Diana *part.* 3. *tract.* 2. *resol.* 129. qui contrarium docentes allegat sed non sequitur.

Pœna de Jure inflicta contra ingredientes Monasteria Monialium absque legiti- 29
ma licentia, & justa causa, est excommunicatio latæ sententiæ, nulli tamen reservata ex Concilio Trid. *cap.* 5. *sess.* 25. *de Regularib.* Sed quia Greg. XIII. in Bulla *Ubi gratiæ*. Et Paulus V. in Bulla *Monialium status*, ferunt excommunicationem Sedi Apostolicæ reservatam contra ingredientes prætextu licentiarum, ab eadem Sede prius obtentarum, pugnant acriter inter se Moralistæ, quærentes an hæc excommunicatio reservata extendatur etiam ad ingredientes absque dicto prætextu licentiarum? Utriusque opinionis assertores cumulat Donatus *de Regularib. d. tom.* 4. *tract.* 5. *quæst.* 1. *& quæst.* 2. ubi refert rationes hinc inde, & adhæret affirmantibus, quia talis censetur stylus Curiæ Romanæ, & usus totius Italiæ; contra quem assertum stylum recalcitrare pluribus argumentis Campanil. *in divers. Jur. Can. rubr.* 11. *cap.* 16. *n.* 24. testatur Ventriglia *d. tom.* 1. *Annot.* 9. *§.* 1. *num.* 34. Sed rumor Campanilis videtur spernendus, & tenendam extensionem, quia pluries declaravit Sacra Congregatio Episcopor. & Regularium, ingredientes Monasteria Monialium, non ex prætextu licentiarum, sed ex propria voluntate, incurrere excommunicationem Papæ reservatam ut legitur apud Pignatellum *tom.* 6. *consult.* 85. *numer.* 251. *&* 252. Quod multò magis concedunt omnes, si ingressus foret ad malum finem juxta Decretum S. Congreg. ejusdem, jussu Clementis VIII. editum die 9. Januarii 1601. in quo declaravit, Casus non absolvendos à Regularibus privilegiatis esse. 1. Con- 30
tentos in Bulla Cœnæ Domini. 2. Reservatos per Ordinarios locorum, 3. Violationem Immunitatis Ecclesiasticæ. 4. Duellum. 5. Manus violentas in Clericos. 6. Simoniam realem, necnon confidentialem in beneficiis. Et 7. Ingressum in

Clausuram Monialium ob malum finem; quos casus, & Decretum inveniet Lector apud Pignatell. *d.consult.*85. *n.*165. & 166. & Donatum *tom.*2. *p.*3. *tract.*11. *quæst.*17. *de Regularib.* Et non solùm ingredientes afficit prædicta excommunicatio reservata, sed etiam admittentes, & recipientes, sive prætextu licentiarum, sive non; prout sive sint Superiores, ut Priorissa, & Abbatissa, sive moniales privatæ, aliæve personæ. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 119. &
31 Ventriglia *d. Annot.* 5. *à num.* 37. & *seqq.* Quòd si ingredientes sine causa sint ipsi Superiores, puta Episcopi, vel Prælati Regulares, hi ex alia Bulla Gregorii XIII. incipien. *Dubiis, quæ emergunt*, aliis pœnis afficiuntur; scilicet Episcopi pro prima vice ab ingressu Ecclesiæ; pro secunda, suspensione à divinis; pro tertia, excommunicatione. Prælati verò Regulares incurrunt privationem omnium officiorum, ac excommunicationem; sed hæc excommunicatio non est reservata. Ventriglia *ibid. num.* 43. 44. 45. 46. ubi has pœnas, ait, non incurrere Vicarios Episcopi, tanquam in dicta Bulla non nominatos. Donatus *d. tom.*4. *tract.*5. *quæst.*22. explicans quo comitatu, cum Superiores intrant ex justa causa, intrare debeant; & si deficiant in illo, quamvis peccent non incurrere excommunicationem. Attamen hisce temporibus Prælati Regulares volentes visitare Clausuram Monialium sibi subjectarum debent observare Bullam Alexandri VII. latam anno 1664. 19. Octoris incipien. *Fœlici Sacrarum Virginum*; in Bullario *tom.* 6. *la* 153. videlicet, ingrediendo semel in anno Clausuram, & non ultrà, nisi de Episcopi licentia. Non effugiunt autem Moniales excommunicationem recipientes in Clausuram pueros, etsi discretionis annos non habentes, ut asseverant idem Donatus *d. tract.* 5. *quæst.* 11. Comitol. *resp.Moral. lib.*6.*quæst.*19.*num.*6. & *quæst.*22. Naldus *V. Clausura num.* 3.
32 Et ita decisum, contra Moralistas contrarium scribentes, à Sacr. Congregatione referunt etiam Pignatell. *d.tom.*6. *consult.* 85. *n.*244. & Nicol. *in Flosculis V. Clausura num.* 29. quod attendant Confessarii Monialium. Demum pro ingressu licito in Clausuram Monialium subjectarum Regularibus non sufficit licentia Prælati Regularis Superioris earumdem, sed etiam requiritur licentia Episcopi ordinarii illius loci, ut notant Bordon. *Var. resol. d. par.* 2. *resolut.* 76. *num.* 80. & 81. & Donatus *d. tom.* 4. *tract.* 5. *quæst.* 17. ubi de hac re plura Decreta refert Sacræ Congregationis, & *nu.* 12. adjungit *Anno* 1630. 21. *Maii* decisum, Sanctissimo approbante, servandam esse consuetudinem, ubi viget; dandi prædictas licentias ab Episcopo tantùm; & privativè quoad Regulares; quod etiam habetur apud Barbosam *de Jure Eccl. Univ. cap.* 44. *nu.* 107. *in fine*, & *decis. Apostol. collectan.* 452. *n.* 14. & advertit Emin. Cardinalis de Luca *in Annotation. ad S.C.Trid. discurs.* 36. *num.* 6.

Ultimò, quò ad violationem Clausuræ per allocutionem cum Monialibus, etiam si sint subjectæ Regularibus, spectat ad Episcopum coercere inobedientes, & dare licentias alloquendi; nam, 33
ut ait prædictus Eminent. Cardin. de Luca *d. disc.* 36. *n.* 7. superintendere his allocutionibus concernit custodiam Clausuræ, ac etiam missionibus Epistolarum, his enim contrahuntur illi amores, ex quibus violatio Clausuræ resultat. Et cum non sit dubium de coercitione Episcopali circa Clerum sæcularem, & populum. S. Antonin. *in Summa* 3. *p. tit.* 20. *c.*2. *§.* 3. *Vers. Monasteriorum Monialium*, etiam pro Monasteriis exemptis ex Conc. Trid. *d. sess.* 25. *c.* 5. *de Regular.* & *ex Bulla S. Pii V. Circa Pastoralis*. Zerola *in Verb. Moniales ad* 4. & *ad* 8. *Quæs.* Crispinus *in Visitat. Pastorali par.* 2. *§.* 42. *n.* 70. latè Pignatellus *d. tom.* 6. *consult.* 85. *à n.* 1. & *seqq.* & præcipuè à *n.*17. ubi plurima Decreta, & Declarationes S. Congreg. & in puncto *n.* 5. ubi sic: *Die* 17. *Junii* 1605. *In Januensi Sacra Congregatio censuit, accessum ad collocutoria, vel Rotas, vel alias Monasteriorum Monialium partes, esse materiam pertinentem ad Clausuram, & per consequens spectare ad Ordinarium etiam in Monasteriis subjectis Regularibus, qui ea ad libitum visitare potest.* Tota inspectio reducitur ad coercitio

citionem Regularium accedentium sine debita licentia Episcopi ad colloquendum cum Monialibus; contra quos quinque Jura sunt observanda. *Primum* est Decretum Sixti V. anno 1590. quo prohibuit Regularibus accessum ad collocutoria Monialium absque licentia Sacræ Congregationis, ut legitur apud Quarantam *in Sum. Bullar. Verb. Monasteria Monialium pag.* 349. Peyrinum *tom.* 2. *in Constit. S. Pii V.* Bonacin. *de Clausur. quæst.* 3. *punct.* 4. & Donatum *d. tom.* 4. *de Regularib. tract.* 6. *quæst.* 4. cujus transgressio est peccatum mortale, ut omnes DD. scribunt. *Secundum* Jus est Bulla Gregorii XV. incipien. *Inscrutabili*; in qua ut diximus supra, mandat Episcopis, ut puniant Regulares delinquentes circa Clausuram Monialium; cujus Clausuræ appellatione venire accessum ad colloquendum cum ipsis Monialibus declaratum fuit in dubiis propositis ad dictam Constitutionem, quam ponunt per extensum Barbos. *post tract. de Potest. Episcopi Const. Prima.* Et Donatus *de Regularib. tom.* 1. *part.* 2. *post tractatum* 13. *de exempt. Religiosorum*; ubi etiam ipsa dubia, cum declarationibus. *Tertium* Jus est Decretum sub Urbano VIII. publicatum anno 1623. quod legitur apud eumdem Donatum *tom.* 4. *d. tract.* 6. *quæst.* 20. apud Novarium *in Summ. Bull. part.* 2. *Comment.* 40. *n.* 15. apud Nicolium *Lucubr. Utriusque Juris tom.* 2. *lib.* 3. *tit.* 1. *sub n.* 16. & apud Pignatell. *d. tom.* 6. *consult.* 85. *num.* 166. in quo conceditur facultas Ordinariis locorum dandi licentiam in scriptis, quater in
34 anno, Regularibus colloquendi cum Monialibus suis consanguineis in primo, & secundo gradu, cum assistentia Confessarii, & auscultatricum, sed non in diebus festis, seu Vigiliarum. *Quartum*, Jus est Decretum sub Clemente IX. anni 1669. impressum apud Pignatell. *d. tom.* 6. *consult.* 85. *n.* 35. in quo damnatur opinio Regularium affirmantium, sibi licere sine peccato alloqui Moniales absque licentia ad quadrantem horæ cum dimidio: & decernitur, collocutionem cum Monialibus non licere neque per modicum temporis spatium; & Regulares contrafacientes peccare mortaliter, & puniri posse ab Episcopis etiam per censuras. Et ne credantur præsentium temporum supradicta Decreta nimis rigorosa, legantur illa antiquorum Conciliorum, colloquia cum Monialibus prohibentia, quæ referuntur à Gibal. lino *de Clausura disquis.* 1. *cap.* 1. *§.* 3. *n.* 10. & à Donato *dict. tom.* 4. *tract.* 6. *quæst.* 2. Postremò *Quintum* Jus est responsum Sacræ Congregationis, ad hæc quæsita: 1. *An Regularibus missis ad crates Monialium, pro munere prædicationis obeundo probibitum sit sub peccato mortali, censuris, & pœnis &c. immediatè post eum ipsis Monialibus, absque expressa licentia ad colloquendum, immiscere sermones cum quæstionibus, vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsius concionis?* 2. *An talis probibitio intelligatur tam de Collocutione cum aliquibus Monialibus, quàm cum una tantùm (omnibus tamen aliis audientibus) immediatè post concionem.*

Die 21. *Maii* 1668. *S. Congr. Emin. S. R. E. Card. Concilii Trident. Interpretum ad utrumque respondit, Affirmativè.* Et hoc Decretum est impressum in Synodo Diœcesana Emin. Card. Caroli Barberini anno 1686. inter appendices in fine. Hinc non ignorandum; Regulares non posse 35
celebrare Missam in Ecclesiis Monialium absque Episcopi licentia, ut eadem Sacra Congregatio declaravit die 9. Decembris 1651. apud Pignatell. *d. tom.* 6. *consult.* 85. *num.* 165.

His ad ornatum muneris audiendi Con-
fessiones Monialium, & ad majorem 36
Confessariorum notitiam enucleatis, devenlendo ad resolutionem propositi Casus, fuit concorditer decisum, posse Confessarium ingredi Clausuram singulis festivis diebus ad communicandam Monialem quotidiana febri, etsi non mortali, laborantem, ut docent Sanchez *in Decalog. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 45. Quintanadven. *in Singularib. tract.* 4. *sing.* 3. Giballin. *de Clausura dict. disquisit.* 1. *cap.* 7. *n.* 4. Joan. Sancius *in select. disp.* 22. *n.* 22. Pellizarius *de Monial. cap.* 10. *num.* 220. & 221. Novissimè Gobat. *de Sacramentis tract.* 4. *n.* 190. Et Bissus *in*

Hierur-

Hierurgia tom. 1. Verb. Eucharistia, sub n. 18. §. 13. Ratione, & auctoritate firmatur hæc decisio. Ratio est, quia si licitus est ingressus virorum pro corporalibus necessitatibus Monialium, quare debet esse prohibitus pro spiritualibus? Intrat hortilio ad evellendas urticas, & purgandam à gramine humum; & non intrabit Sacerdos ad poliendam infirmæ Monialis conscientiam, Apostolo dicente *ad Coloss. 39. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis?* Intrat cæmentarius ad dealbandum parietem; & non intrabit Confessarius ad purificandas animas immaculati Agni Sanguine, de quo scriptum est, *Apoc. 7. 13. Et laverunt Stolas suas, & dealbaverunt eas in Sanguine Agni?* Intrat pistor cum canistris panis, & non intrabit Mysta, ut ægrotanti Religiosæ præstet *Panem de Cœlo, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem. Sap. 16. 20.* Intrat Medicus ad curandam febrem corporis, & ad curandas febres animæ, de quibus ait S. Ambrosius *lib. 4. in cap. 4. Lucæ: febris nostra ambitio est, febris nostra iracundia est*, non intrabit Sacerdos, & cum eo divinus ille Medicus, qui de se dixit in *Isa. 41. 1. Misit me ut mederer contritis corde?* Hinc supracitati Doctores concedunt, posse Confessarium ingredi Clausuram ad confessionem infirmæ Monialis excipiendam, si commodè ipsa descendere ad locum confessionum non valeat; & ad administrandam eidem sacram Synaxim, non solùm quando aliæ Moniales eam sumunt juxta Regulam, vel consuetudinem Monasterii, vel secundùm quod erat solita communicare se in sanitate; sed toties, quoties ipsa postulat; siquidem, ut notat S. Antonin. *in Summa 3. p. tit. 14. c. 12. in fin.* Eucharistia dat robur in tribulatione; ideò dicitur *in Psal. 130. Et panis cor hominis confirmet*, & valet ad tuitionem animæ, & corporis; & idcircò *in Exod. 12.* legitur, quòd Angelus exterminator minimè nocuit domibus illis, quæ erant linitæ Sanguine Agni.

Auctoritas autem desumitur ex Decretis Sacræ Congregationis relatis per Nicolium *Lucubrat. Utriusque Juris tom. 2. lib. 3. tit. 1. sub n. 9.* & per Pignatell. *d. tom. 6. consult. 85. n. 232. & 233.* ubi sic legitur: *Cum SS. D. N. Bulla cautum sit, ne quis Monasteria Monialium sine urgentibus necessitatibus ingrediatur: Quæritur, An Sacerdotibus in Monasterium sæpius introire liceat, ut iis Monialibus, quæ perpetuo, aut diuturno aliquo morbo laborant, Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramenta sæpius administrent, licèt aliàs, cum ægrotare cœperunt, semel sacram Eucharistiam sumpserint? Sac. Congreg. Concilii die 18. Maii 1570. censuit licere. Item concedendus est ingressus eidem Confessario ad assistendum morienti, ejusque animam Deo ritè commendandam; tanta est enim necessitas existentium in articulo mortis, ut ei nulla diligentia par esse possit. Sac. Cong. Episc. in Lucensi 29. Martii 1589. & 22. Dec. 1620.* 37

Et quoniam apud eumdem Pignatell. *d. tom. 6. consul. 85. n. 238.* plura alia habentur Decreta concernentia personam Confessarii Monialium, ejusque officium, quæ alibi non ita passim reperiuntur, non me piguit ea transcribere, & sunt sequentia: *Confessarii Monialium, triennio elapso, non possunt amplius audire Confessiones in eodem Monasterio per aliud triennium absque licentia S. Congregationis, aliàs declarantur suspensi ab audiendis Confessionibus. Eadem S. Congr. in Comensi 4. Martii 1591. in Ragutina 2. Octobr. 1626. & die 27 Martii 1647. ac alibi. Quod habet locum etiam in Confessario Conservatorii puellarum, vel aliarum quarumcunque mulierum. Eadem S. Congr. 18. Martii 1649. & in Lucensi 25. Junii 1655 cap. Indemnitatibus 43. §. Supradicta siquidem, de Elect. in 6. Confessarii verò Dominicani, vel Cassinenses non possunt durare in hujusmodi officio audiendi Confessiones Monialium nisi per biennium ex eorum Constitutionibus. Ead. S. Cong. 17. Nov. 1645. & 8. Junii 1657. Generaliter verò ab Episcopis approbati, non possunt, vigore illius generalis approbationis, confessiones Monialium audire, sed egent speciali approbatione: & approbatus ad audiendas confessiones Monialium unius Monasterii, non potest audire confessiones* 38

Monia-

Monialium alterius Monasterii. Extraordinarius toties approbari debet, quoties deputatur, nec sufficit esse semel ap-
39 *probatus; nisi pro iis, quae obtinuerint Indultum Sacrae Poenitentiariae eligendi ex approbatis pro Monialibus semel tantùm. Vicarius Episcopi non potest esse Confessarius Monialium, quia Moniales de ipso non confiderent. S. Congreg. in Sorana 23. Julii 1587. in Mutinensi 3. Februarii 1597. Neque Parochus, seu Curatus, si exinde Cura notabiliter pateretur. Ead S. Congr. in Venetiarum 26. Julii 1594. in Parmensi 7. Martii 1652. in Taurinensi 2. August. ejusdem anni, & alibi passim. Neque minores Conventuales, quibus id prohibitum fuit à S. Pio V. Ead. S. Congreg. in Ortonen. 30. Junii 1599. & in Neapolitana 20. Martii 1621. Neque Observantes Provinciae Reformatae S. Antonii Lusitaniae, quibus prohibitum fuit à S. Congreg. sub die*
40 *7. Novembr. 1653. Et generaliter Regulares non solùm non possunt esse Confessarii Ordinarii, sed neque Capellani Monialium Ordinario subjectarum. Ead. in Sac. Congreg. in Pistoriensi 16. Maii 1653.*

DECISIONIS XIX.

Ad Aprilis secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Inquirit, intra quot dierum spatium possit infirmus in periculo mortis iterum communicari per Viaticum; ideſt non Jejunus? Agitur de obligatione communicandi in articulo mortis. Et resolvitur, prædictum Infirmum, etsi non jejunum posse communicari etiam quotidie.

SUMMARIUM.

1 *Viaticum quot habeat significationes?*
2 *Viaticum per Antonomasiam significat SS. Eucharistiam.*
3 *Viaticum in Articulo mortis an sit sumendum ex praecepto Divino?*
4 *Eucharistia quò ad sumptionem est de Praecepto divino. Quò ad tempus sumptionis est de praecepto Ecclesiastico.*
5 *Eucharistia olim dabatur fidelibus, domi deferenda, ac detinenda. Et cur.*
6 *Communio in primitiva Ecclesia dabatur sanis in Missa. Extra Missam solis infirmis.*
7 *Jejunium naturale semper fuit necessarium ad Communionem.*
8 *Jejunium cur non attendatur in Communicandis per Viaticum?*
9 *Rubrica Missalis Romani habet vim legis.*
10 *Viaticum an saepiùs dari possit infirmis non jejunis?*
11 *Viaticum etiam quotidie infirmo non jejuno potest ministrari.*
12 *Viaticum praebens Sacerdos debet dicere illa Verba:* Accipe Viaticum &c.
13 *Rubricae directivae an obligent sub praecepto?*

CASUS SECUNDUS.

Communicatae Moniali per Viaticum, in periculo mortis diu perduranti; Quaeritur, intra quot dierum spatium possit iterum, atque iterum Viaticum dari.

PRo intelligentia tria sunt præmittenda. *Primum* est, quòd Verbum *Viaticum* plures habet significationes; aliquando enim significat pecuniam necessariam pro itinere agendo. *l. Eumquem, 79. ff. de Judiciis*, vel pro trahenda mora extra patriam; ideòque Scholare proficiscente in alienam Civitatem studiorum causa, quidquid ei datur à Patre in cibariis, vel in pecunia ad se ibi sustentandum, dicitur *Viaticum. l. Cum filius familias. 17. ff. de Reb. creditis*, vel etiam *Viaticulum. l. Si longius 18. §. Si filius familias; in fine. ff. de Judic.* forsan quia tenuis est contributio paterna, quæ juvenibus studentibus datur. Aliquando Viaticum significat *Altare Portatile*, quod deferunt Episcopi secum itinere, ut commodè possint 1

in quo-

in quocunque honesto loco super eo celebrare, vel facere celebrare Missam, juxta Privilegium sibi concessum à jure. *cap. Quoniam*, 12. *de Privil. in* 6. Sed per Antonomasiam *Viaticum* significat Sanctissimam Eucharistiam, quæ datur constitutis in articulo mortis. *cap. Qui recedunt.*
2 26. *qu.* 6. *cap. Quod in te.* 11. *de Pœnitent. & Remiss.* Confert enim vires animæ fideli ad iter agendum in æternitatem, & ad actus diabolicos superandos; siquidem in transitu uniuscujusque Draco infernalis descendit ad tentandum, *habens iram magnam, sciens quòd modicum tempus habet. Apoc.* 12. 12. Et quamvis SS. Basilius, & Gregorius Nazianzenus appellaverint Baptismum Viaticum, eò quia nunc temporis plurimi solebant suscipere baptismum in extremo vitæ constituti; & S. Cyprianus nominaverit eleemosynam hoc vocabulo Viatici, ut eruditè notatur *in Hierolexic. Macri, Verb. Viaticum.* Nihilominus antonomasticè significatur Corpus Christi delatum iis, qui sunt proximi morti; quod plenè probat *Macer ibidem* subdens, quòd olim illi communicabantur post susceptum Sacramentum extremæ Unctionis, & refert ex Surio exempla S. Guilielmi Archiepiscopi, & S. Stephani Regis.

Secundum Præmissum. Magna est controversia apud Theologos Scholasticos,
3 An Viaticum sit sumendum in articulo mortis ex præcepto Divino, vel tantummodo ex Præcepto Ecclesiastico? Alii enim volunt esse Divinum Præceptum de sumenda Sanctissima Eucharistia in articulo mortis, cùm enim sit instituta ad conferendas vires pro vincendis tentationibus, sanè in articulo mortis ea opus esse nemo dubitat, cum ibi majores tentationes fiant. Ita ex SS. Patribus, & ex Soto, Victoria, & Paludano Gregorius de Valentia *tom.* 4. *de Eucharistia disput.* 6. *quæst.* 8. *punct.* 4. *Vers. Quamobrem.* Diana, alios cumulans *part.* 3. *tract.* 6. *res* 95. Quæ in Opere coordinato est *tom.* 2. *tr.* 2. *resolut.* 14. Novissimè Collegium Salmanticense *tom.* 10. *de Sacrament. in genere tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 4. & Mastrius *in* 4. *Sentent. disp.* 1. *num.* 370. Alii è contra volunt à solo Præcepto Ecclesiastico hanc obligationem communicandi in articulo mortis provenire; quia nulla invenitur lex Divina, quæ præcipiat hanc Communionem in articulo mortis sub peccato. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 1. *disp.* 25. *de Necess. Euchar. n.* 38. Ergo quò ad tempus mortis obligatio communicandi provenit à Præcepto Ecclesiastico, quandoquidem sic semper Ecclesia præcepit, ut habetur in variis Conciliis, & Decretis Pontificiis relatis *in capit. de his verò.* 26. *q.* 6. *cap. Pœnitentes. dist.* 50. *cap. Super eo. de Hæreticis in* 6. Ita tenent Cajetan. *in Summa, Verb. Communio Sacramentalis.* Armilla *eodem Verb. num.* 4. Sylvester *Verb. Eucharistia* 3. Ledesm. 1. *part.* 4. *quæst.* 21. *art.* 11. *dub.* 2. & alii. Cæterum Eminentiss. Cardinalis de Lauræa *in cit. tom.* 1. *disp.* 25. *de Eucharist. à num.* 25. *& seqq.* concordat hanc discrepantiam Theologorum, dicens: obliga- 4
tionem sumendi Sacram Eucharistiam procedere quidem à Præcepto Divino, quod cùm sit affirmativum, & non obliget semper, & ad semper; ideò circa tempus communicandi, attenditur determinatio Ecclesiæ, cui Christus Dominus reliquit facultatem præscribendi tempus; ipse enim noluit legem expressam, circa tempus sumendi Corpus, & Sanguinem suum promulgare; & sicut eadem Ecclesia diversis temporibus definivit diversa tempora pro fidelibus sanis, sumendi Sacram Eucharistiam, ita posuit sub Præcepto tempus, in quo imminet periculum mortis, ut observat idem Eminentiss. Cardin. de Lauræa *dict. disput.* 25. *numer.* 37. à quo non dissentit Diana, & DD. ab eo allegati *part.* 9. *tract.* 9. *resolut.* 47. *Quæ collocata est in Opere Coordinato tom.* 2. *tr.* 2. *res.* 70. ubi plurimi DD. tenentes, Sacrum Viaticum non esse de necessitate medii, seu necessarium simpliciter ad salutem, cum quibus concordat Glossa *in cap. Quod in te.* 11. *Verb. concedimus. de Pœnit. & Remiss.* Et Caramuel *in Theolog. Fundament. n.* 2004.

Tertium Præmissum. Tanta semper extitit Ecclesiæ sollicitudo, ne à fidelibus 5
in articulo mortis Sacræ Eucharistiæ susceptio

sceptio omitteretur, ut primitivis temporibus, grassante persecutione, concederet iisdem fidelibus Sacram Hostiam apud se detinendam, ad hoc, ut mortis casus si accideret, eam assumendam præstò haberent. Pax Jordan. *lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 5. Eminentiss. Card. Baronius *ad annum* 57. *à n.* 149. & ibi Spondan. *n.* 44. Casalius *de sacris Ritib. par.* 2. *cap.* 13. Pignatellus *tom.* 6. *consult.* 41. *num.* 43. Barbosa *de Parocho cap.* 20. *n.* 12. quod etiam notat Macer *in Hierolex. dict. Verb. Viaticum*; subdens, fuisse concessam etiam Monachis in deserto degentibus; quod fuit postea prohibitum sub Hormisda Papa (qui anno 514. ad Sedem Pontificalem ascendit) in Ecclesia Occidentali; at in Orientali diutius id duravit. Sed etiam laicis notæ probitatis permittebatur Sacræ Eucharistiæ detentio, & in itinere deductio, ob aliquòd mortis periculum, in quo statim se communicarent, teste S. Ambrosio de fratre suo Satyro; & S. Gregorio Magno de S. Maximo Syracusano Episcopo, ut narrat Macer *dict. Verb. Viaticum*. ad hunc eundem effectum communicandi pro Viatico infirmos, reddita pace Ecclesiæ, cœptum fuit conservare Hostias consecratas in Altari. *cap. Presbyter.* 93. *de Consecrat. dist.* 2. olim namque fideles in sanitate communicabantur à Sacerdote in Missa; at extra Missam tantummodò
6 infirmi, ut doctè probat Joan. Mabillon. *de Liturgia Gallicana lib.* 1. *cap.* 9. *ubi num.* 14. demonstrat antiquorum Patrum testimoniis, in Columbis aureis, vel argenteis, eos consuevisse servare Sacratissimam Eucharistiam pro Communione infirmorum. Hinc, licèt à primordio Ecclesiæ ad dignè Communicandum esset
7 necessarium jejunium naturale, ut ostendit S. Augustin. *Epist.* 118. *cap.* 6. *ad Januar.* & ut fideles accederent ad Sacram Mensam, *Virgine adhuc Saliva*, ut ait Tertullian. *de Jejun. cap.* 6. quod habetur *in Canon. Liquido*, 154. *de Consecrat. distinct.* 2. *cap. Sacramenta* 59. *de Consecrat. distinct.* 1. *cap. Nihil*, 7. *quæst.* 1. *cap. Ex parte. De celebrat. Missar.* quod diximus supra in primo Casu Mensis Januarii hujus anni, & probat S. Thom. 3. *part. q.* 80. *art.* 8. Attamen Pia Mater Ecclesia nobis patriam redituris, ut in fortitudine hujus Cibi ad Montem, qui Christus est, pervenire valeamus, Sacrum hoc Corpus, ac cœleste Viaticum (ne casus aliquis opportunum subsidium Christianis militibus, extremis horis cum Dæmone confligentibus, aliquandò præripere 8
possit) non jejunis etiam exhiberi mandavit, ut passim testantur DD. & pluribus SS. Conciliorum Decretis probat Eminentiss. Cardin. Brancatius *in erudito Opusculo de Sacro Viatico à pag.* 146. *& seqq.* P. Quartus *in Rubr. Missal. part.* 3. *tit.* 9. *sect.* 1. *dubio* 6. Et Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Eucharist. disp.* 15. *num.* 58. ubi prudenter advertit, licentiam communicandi in articulo mortis infirmos non jejunos maximè probari consuetudine, quæ ubique servatur ab immemorabili tempore; & in facto nullum reperio Canonem de Communicandis infirmis non jejunis expressè loquentem præter *Concil. Constantiense sess.* 13. ubi potius consuetudo Ecclesiæ refertur, dum dicitur: *Sacrorum Canonum auctoritas, & approbata Consuetudo Ecclesiæ servavit, & servat, non posse recipi à non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à Jure, vel ab Ecclesia concesso, vel admisso.* Et præter Rubricam Ritualis Romani *de Communione infirmorum*; ibi: *Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis*; quæ quidem Rubrica, tanquam approbata à Summo Pontifice Paulo V. habet vim legis. Gratian. *discept. forens.* 9
capit. 151. *numer.* 7. Loter. *lib.* 1. *quæst.* 16. *numer.* 123. & Sperell. *decis.* 179. *numer.* 23.

His ita prænotatis, ac præmissis, resolvendo Casum propositum, intra quot dierum spatium possit iterum dari Sacrum Viaticum Moniali non jejunæ, perduranti in periculo mortis, variæ circa ipsum leguntur Moralistarum, & Doctorum opiniones. Alii enim requirunt spatium triginta dierum. Ita Navarrus 10
Consultat. 41. *lib.* 5. *de Pœnitent. & Remiss.* Alii octo, vel decem dierum; Ut Suarez, Henriquez, & alii apud Dianam Veterem *part.* 2. *tract.* 14. *resol.* 77.

H *quæ*

quæ in Coordinato est tom. 2. tract. 2. resol. 85. Alii dierum sex. Possevin. *de Off. Curati cap. 8. num. 21.* Jordan. *tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 28.* Trium autem dierum intercapedinem requirit Diana, itaut si infirmus non jejunus fuit communicatus ob periculum mortis feria secunda, durante eodem periculo possit iterum communicari feria quinta non jejunus (esto quòd jejunus non possit Sacram Communionem recipere, quia si posset ante cibum Communicari jejunus, cessaret disputatio) Ita Diana *p. 9. tract. 9. resol. 48. aliàs 47. quæ in Coordinato est d. tom. 2. tract. 2. resol. 87.* Fundatur Diana in illis verbis Ritualis Romani *de Com. Infir. Si æger sumpto Viatico, dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaserit, & communicare voluerit, ejus pio desiderio Parochus non deerit.* Nam pluralis loquutio duorum numero est contenta. *cap. Pluralis, 40. de Regul. Jur. in 6.* Gloss. *in cap. Is cui, §. 1. de Præben. eod. lib.* Dianam sequitur Volpi *Verb. Eucharistia resol. 59. n. 12.*

Nihilominus plurimorum Doctorum infra citandorum Sententia piissima tenet, quòd altera die à Sacro Viatico per non jejunum infirmum recepto, si duret idem mortis periculum, possit idem infirmus Sanctissimam Eucharistiam, quamvis non
11 valeat servare jejunium ante Communionem, recipere; & sic quòd liceat Parocho etiam quotidie infirmum prædictum non jejunum per Viaticum communicare; talis enim præsumitur mens Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ sciens de hora in horam à Medicis demandari remedia sumenda pro viribus corporis refocillandis, noluit hac de causa filios suos, adhuc in periculo mortis exstantes, privari excellenti subsidio Communionis Sacræ, ad pugnandum cum hoste maligno; & ad arripiendum tutò iter æternitatis, ut ostendit in verbis præscriptis pro Communicando infirmo per Viaticum; scilicet: *Accipe Viaticum Corporis Domini Nostri Jesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducat in Vitam æternam;* quæ verba non sunt omittenda à Sacerdote, Communionem per Viaticum præbente, quia valdè sunt proficua ex opere operantis, tanquam ab Ecclesia ordinata, movente, & docente illam Spiritu sancto, ut ex Tamburin. 12
de Sacrif. Missæ, & ex Quarto *in Quæst. Proœmiali sect. 5.* observat Eminent. Card. Brancatius *in cit. Opusculo de Sacro Viatico pag. 156.* ubi tuetur supradictam opinionem communicandi etiam quotidie infirmum non jejunum in articulo mortis; non solùm rationibus, sed exemplo R. P. Joannis Everardi Nithardi, (postea Generalis Societatis Jesu) qui Regi Hispaniarum Philippo IV. diù in periculo mortis versanti, & jejunium non valenti servare, quotidiè Sacrum Viaticum Regiæ illi Personæ, devotissimè poscenti, & recipienti, licèt non jejunæ, ministrabat. Igitur hanc opinionem Eminentiss. Cardin. Brancatii *in d. Opusculo de Sacro Viatico*, amplectuntur Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Sacrament. Eucharist. disp. 16. numer. 42.* Layman *lib. 5. tract. 4. cap. 6. numer. 20.* Castropalaus *tom. 4. tract. 21. disput. Unica punct. 13. num. 14.* Hurtadus, Baunius, Leander, Escobar, Basseus, & Serra, quos citat Diana *dict. part. 9. tract. 9. resolut. 48. num. 1.* Quibus adhærent Quintanadven. *in Theolog. Morali tom. 1. tract. 4. singul. 14. numer. 5.* Tamburin. *in Methodo Exped. Com. cap. 5. §. 11. numer. 24.* & Gobat. (qui etiam allegat Decastillum) *tract. 4. à num. 315. & seqq. de Eucharist.* & novissimè Philippinus *de Privil. Ignor. tom. 2. Append. ad cap. 23. Privil. 1.*

Neque subsistit fundamentum, in quo pedem fixit Diana, idest, Verba illa Ritualis Romani. *Si æger sumpto Viatico dies aliquot vixerit &c.* quorum verborum vi, duos, vel tres dies censuit esse expectandos: Nam Emin. Card. Brancatius *in d. Opusculo p. 158.* respondet Rubricam illam esse directivam, non præceptivam, & sic non obligare ad expectandum transitum duorum, vel trium dierum, 13
ut iterum æger in periculo mortis perseverans non jejunus communicetur. Ultra quam responsionem, salvo semper obsequio debito eminenti doctrinæ ejusdem Eminentissimi Auctoris, mihi videtur dicendum, Verba illius Rubricæ non obsta-

obstare; quia loquuntur de Communione danda ægro jejuno; & sic non tangunt casum nostrum. Quod autem hoc sit verum, constat consideranti eamdem Rubricam, quæ hortatur Parochos, ut sint diligentes in communicandis infirmis, utique jejunis; nam de non jejunis pauló inferius loquitur. Itaque vult rubrica, quòd Parochi dent Eucharistiam per modum Viatici ægris, cùm probabile est, quòd eam amplius sumere non possint, idest cum illis Verbis *Accipe Viaticum &c.* tanquam proficuis, & majorem devotionem excitantibus, ut diximus supra. At supponit Rubrica, eosdem infirmos posse ante cibum jejunos communicari; & ideò sequitur, quòd si infirmi vixerint per aliquot dies, vel periculum mortis evaserint, & pro devotione cupiant iterum jejuni communionem, Parochi non recusent, eam illis deferre; scilicet servato jejunio; aliàs sequeretur absurdum, quòd etiam extra periculum mortis possent non jejuni communicari. Igitur non obstant illa Verba *per aliquot dies*, quia concernunt communionem faciendam quidem ab infirmo, per modum Viatici, & in periculo mortis, sed valente servare jejunium; reiterandam etiam post aliquot dies, si vixerit, vel si periculum evaserit, servato semper jejunio. De non jejuno autem Communicando loquitur Rubrica in verbis istis sequentibus: *Potest quidem Viaticum brevi morituris dari non jejunis;* quibus, licèt non jejunis, durante eodem periculo imminentis mortis, si ita exigat eorum pietas, & devotio, posse pluries, & per singulos dies Sacrum Viaticum ministrari, firmat resolutio propositi casus de Moniali in eodem periculo diu perdurante.

DECISIONIS XX.

Ad Aprilis Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Quærit, & decidit, an melius sit communicare fideles adstantes Missæ, ex completa? an statim post Communionem Sacerdotis.

SUMMARIUM.

1 *Fideles olim communicabantur in Missa statim post Communionem Sacerdotis.*

2 *Communio in Missa danda est populo statim post Sacerdotis Communionem.*

3 *Confratrum spiritualium mos communicandi in Missa.*

4 *Dictio* Quandoque *significat* aliquando, *non passim; sed ut minus.*

5 *Communio quibus in casibus danda populo, non in Missa, sed extra.*

CASUS PRUDENTIALIS.

An melius sit, Laicos Communicari à Sacerdote celebrante statim post ejus Communionem; an tota Missa completa.

Sciendum pro responsione, quòd de Jure antiquo fideles recipiebant Sacram Communionem in Missa, statim ac celebrans seipsum communicaverat; quod censetur habuisse originem à Sanctis Apostolis; & ideò fuit instituta Antiphona illa in quacunque Missa, quæ vocatur *Communio*, decantanda cum Psalmis à Choro, donec administraretur Sanctissima Eucharistia fidelibus laicis, qui Missæ astabant; & cùm cœpisset refrigescere fervor ille, qui vigebat in primis Ecclesiæ sæculis, circa frequentem participationem Sacræ Synaxis in Missa, emanarunt decreta obligantia fideles astantes, ut communicarent, de quibus in *cap. Omnes fideles 62. de Consecr. dist. 1. cap. Peracta 10. & cap. Tribus gradibus 23. de Consecr. dist. 2.* Et de more prædicto antiquissimo communicandi fideles in Missa, statim post Communionem celebrantis, concludentia testimonia SS. Patrum allegant Eminent. Cardin. Bona *Rerum Liturgicar. lib. 2. cap. 17.* Joan. Ciampinus *de azymo & Fermentato cap. 12.* & Joan. Mabillon. *in Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 9. n. 26.* subdens, quòd antiquitus, (ut notavimus supra)

supra) *Ex asservata Eucharistia soli communicabant infirmi ; non sani ; quibus vix unquam extra Missam Communio à Sacerdote porrigebatur*.

Novissimo autem jure, emanante ex *Rubrica Ritualis Romani de Sacramento Eucharistiæ ;* datur celebrantibus Sacerdotibus præceptum circa Communionem astantium his Verbis: *Communio autem populi intra Missam statim post Communionem Sacerdotis celebrantis fieri debet (nisi quandoque ex rationabili causa post Missam sit facienda) cùm Orationes, quæ in Missa post Communionem dicuntur, non solùm ad Sacerdotem, sed etiam ad alios communicantes spectent*. Et hoc Idem ordinatur in Rubricis Missalis *De ritu servando in celebratione Missæ cap*. 10. *num*. 6.

His stantibus, melius esse videtur communicare populum statim post communionem Sacerdotis, more antiquo; ut sentit
2 Eminent. Card. Brancatius *in cit. opusc. De Sacro Viatico pag*. 157. ubi ait: *Damnandi nostra sententia videntur Sacerdotes illi, qui contra Ritualis præscriptum, in titulo de Communione, præbent absque necessitate populo Sacram Eucharistiam in fine Missæ ; privant enim fideles illis precibus, quas post Communionem Ecclesia recitari jubet ; quæque non solum ad celebrantem, sed etiam ad cæteros communicantes apertè spectare noscuntur*. Et sententiæ doctissimi hujus, ac Eminentissimi Doctoris, ac purpurati consimilis est etiam opinio Macri *in Hierolexic. Verb. Communio*, ita scribentis: *Communio ita appellatur Antiphona posita in Missa, quæ canebatur in Choro, dum distribuebatur Eucharistia fidelibus, à D. Gregorio instituta. Gem. lib*. 1. *cap*. 90. *dicitur etiam Transitorium. Vide suo loco. Quare contra Rubricam abusus invaluit Communionem post Missam, vel ante eam facere, nulla urgente necessitate*.

Cæterum inficiari nemo potest, quòd in Rituali Romano datur Regula cum sua exceptione. Regula est, ut populus communicetur intra Missam statim post com-
3 munionem Sacerdotis; & ita servatur in Oratoriis plurium Confratrum spiritualium, qui post exercitia devota audiunt Missam, & communicant in ipsa; & præcipuè in Oratorio SS. Hieronymi, & Philippi Nerii hìc Patavii, in quo singulis festivis diebus communicantur centum circiter Viri summæ pietatis, & devotionis; & idem faciunt non pauci Parochi in Villis, qui, auditis confessionibus suorum Parochianorum à summo manè usque ad horam celebrandi Missam, in ea eosdem communicant statim post suam Communionem præcipuè in solemnioribus diebus.

At hæc regula habet suam exceptionem ab eodem Rituali Romano insinuatam in illis Verbis : *Nisi quandoque ex rationabili causa post Missam sit facienda*, scilicet Communio populi. Verbum 4
quandoque significat *aliquando*, non passim; sed ut minus, & per viam exceptionis à Regula stante in contrarium Menoch. *consil*. 99. *num*. 157. Barbos. *Dict*. 309.
num 1. Causa autem rationabilis reputa- 5
tur, si plures audiant Missam, qui non sint communicaturi, & eos tædere possit longioris moræ resultantis ex eadem communione populi, ut notant Quartus *in Rubr. Miss. part*. 2. *tit*. 10. *sub n*. 6. & Gavant. *in iisd. Rubr. part*. 2. *tit*. 10. *n. pariter* 6. Quapropter non est angustiandum arbitrium Celebrantis, qui juxta locum, tempus, & concursum fidelium, pro sua prudentia poterit vel differre Communionem populi post Missam ; vel eam intra Missam exequi, statim post Communionem suam ; reflectendo tamen ad Rubricam Ritualis Romani, statuentis pro Regula, & ut plurimum, Communicandos esse fideles in Missa ; sed post Missam, ut minus, & per viam exceptionis, aliqua rationabili causa concurrente. Idcircò si sit dies destinatus ad generalem populi communionem, & major pars populi astantis Missæ Parochiali parata sit recipere Sacram Synaxim, melius erit, & melius faciet celebrans, si statim post suam Communionem communicaverit populum ; quòd si talis dies non occurrat, & major populi pars non sit communicatura, sed finito

finito Sacro ad suas reversura domos, poterit Sacerdos completa Missa communicare communicandos, ne cæteros, forsan advenas, vel iter agentes tædeat dilationis, expectantes Missæ complementum.

DECISIONIS XXI.

Ad Maii primum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Declarat, quid sit Transubstantiatio, quæ fit in consecratione EUCHARISTIÆ? Docetur, esse necessaria quatuor requisita pro conversione unius substantiæ in alteram. Eaque Philosophicis, & Theologicis terminis explicantur.

SUMMARIUM.

1 *Transubstantiatio in Consecratione Eucharistiæ quid sit?*

2 *Transubstantiationis Eucharisticæ requisita quatuor.*

3 *Transubstantiatio differt à productione, seu creatione: & à desitione, seu annichilatione.*

4 *Desitio substantiæ panis, & vini fit in Transubstantiatione Eucharistica.*

5 *Lutherana Hæresis dicere solet impanationem in Eucharistia.*

6 *Connexio est inter desitionem substantiæ panis, & positionem Corporis Christi in Eucharistia. Et qualis?*

7 *Transubstantiatio requirit aliquid commune inter terminum à quo, & terminum ad quem.*

8 *Panis, & Vinum transubstantiatur in Eucharistia Syncategorematicè.*

QUÆSITUM PRIMUM.

Quid sit Transubstantiatio, quæ fit in consecratione Eucharistiæ?

Dictum fuit: *Transubstantiationem Eucharisticam esse transitum substantiæ Panis, & Vini in substantiam Corporis, & Sanguinis Domini nostri JESU CHRISTI*. Siquidem vi Verborum, quæ proferuntur in consecratione Panis, & Calicis, fit conversio totius substantiæ ejusdem Panis, & Vini in Corpus, & Sanguinem CHRISTI, quæ conversio appellatur *Transubstantiatio* à Concilio Roman. sub Gregorio VII. & Nicolao III. à Lateranense sub Innocentio III. à Constantiense *sess.* 8. & à Tridentino *sess* 13. *cap.* 4. ibi: *Sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem Panis, & Vini conversionem fieri totius substantiæ Panis in substantiam Corporis CHRISTI Domini Nostri; & totius substantiæ Vini in substantiam Sanguinis ejus; quæ conversio convenienter, & propriè à Sancta Catholica Ecclesia Transubstantiatio est appellata*. 1

Porrò ad majorem tanti Mysterii intelligentiam sciendum est, quatuor esse requisita necessaria conversionis unius substantiæ in alteram; quæ quidem omnia breviter recensenda sunt; siquidem omnia interveniunt in Eucharistica Transubstantiatione. 2

Primum requisitum est; ut conversio fit inter duos terminos positivos, quorum unus habeat rationem termini *à quo;* alter termini *ad quem;* quorum terminorum vigore conversio differt tum à productione, seu creatione; tum à desitione, seu annichilatione. Nam in productione, & creatione reperitur terminus positivus, qui incipit, non tamen positivus, qui desinit. 3
Et è contra in desitione, & annichilatione est terminus positivus, qui desinit; non tamen alius, qui incipit. Hi duo termini interveniunt in Eucharistica Transubstantiatione; quæ, ut diximus, est vera conversio substantiæ panis, & vini in substantiam Corporis, & Sanguinis Christi Domini; nam terminus *à quo* est de-

est desitio substantiæ panis, & vini, terminus *ad quem* est inceptio substantiæ Corporis, & Sanguinis Dominici. Hinc desitio panis, & vini non potest dici annihilatio: quia panis, & vinum non desinunt in purum nihil; sed remanentibus accidentibus, substantia panis convertitur in Corpus Christi, & substantia vini in ejus Sanguinem. Similiter in Eucharistia Corpus Christi non potest dici productum, seu creatum, quia in ea incipit esse ob desitionem panis, juxta ordinem à Deo statutum, ut ex vi desitionis panis incipiat esse Corpus Christi sub ejus accidentibus; & ut cum desitione vini conjunctus sit Sanguis Christi. Ita Mastrius *in 4. Sent. de Venerabili Eucharistiæ Sacramento disp. 3. q. 12. à num. 275. & seqq.* ubi *num. 278.* ostendit, posse desitionem panis, & vini in Eucharistica transubstantiatione improprie vocari annihilationem, eò quia in ea terminus *ad Quem* potest considerari dupliciter; *Negativè*, & est nihil sui: *Positivè*, & est entitas, vel positio Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini. Ratione termini *negativi*; panis, & vinum annihilantur, & dici potest annihilatio. Ratione termini *positivi* panis convertitur in Corpus Christi, & vinum in Sanguinem, & dicitur Transubstantiatio; quod etiam concedit Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Eucharist. disput. 1. sect. 12.*

Secundum Requisitum veræ conversionis est, ut terminus *à quo* secundùm eam
4 rationem, quia in aliud convertitur, desinat esse, quod enim convertitur, transit in id, quod convertitur, & non fieret conversio, si id, quod convertitur retineret suum esse, & non desineret esse; numquam enim album diceretur in nigrum converti, nisi desineret esse album; quamvis tum Theologi, tum Philosophi sint discordes in definiendo, an hæc desitio termini *à quo* debeat esse simpliciter, vel secundùm quid? ut videri potest apud eumdem Card. de Lugo *disp. 7. sect. 1. num. 10.* & Mastrium *in Physic. disp. 11. qu. 9. num. 141. & in 4. Sent. dist. disput. 3. num. 280.* Quidquid sit de hac formalitate desitionis, certum est, & de fide, in Eucharistica Transubstantiatione desinere omninò substantiam panis, & vini; & esse hæresim Lutheranam, impanationem appel- 5
latam, asserere, quòd una cum Corpore, & Sanguine Christi in Eucharistia sit substantia panis, & vini; contra quam novissimè arguit P. Richard. Arsdekin *in Theologia Tripartita tom. 1. tract. 2. capit. 4.*

Tertium Requisitum est ad veram conversionem, ut inter desitionem termini *à quo*, & positionem termini *ad quem* sit aliqua connexio, vel physica, vel saltem moralis; itaut una ex altera aliquo modo sequatur; oportet enim, quod res, quæ recedit, & desinit, recedat, & desinat ex vi introductionis, & inceptionis alterius; & è contra, quòd res, quæ accedit, & incipit, accedat, & incipiat ex vi desitionis alterius. Hoc pariter 6
habetur in Transubstantiatione Eucharistica; in qua ideo cessat entitas panis, & vini ad prolationem Verborum consecrationis; quia eorum virtute statim incipit esse Corpus, & Sanguis Christi; ut docuimus supra *in Quæsitis mensis Aprilis*.

Quartum denique requisitum, secundùm aliquos Theologos, est, quòd ad veram conversionem detur aliquid commune utrique termino *à quo*, & *ad quem*, quod idem perseveret cum utroque; ut docet Eminent. Card. de Lauræa *de Eucharistia disput. 20. art. 2. num. 26.* secundùm cujus opinionem in Eucharistica Transub- 7
stantiatione accidentia panis, & vini videntur adimplere hoc requisitum; cùm in eadem superficie perseverent sub utroque termino. At hoc necessarium non esse opinatur Mastrius *in 4. Sent. d. disput. 3. num. 288.* tum Gavatio, & Rada *ibi allegatis*; subdens; quia, etiamsi accidentia panis, & vini converterentur in Corpus, & Sanguinem Christi, esset vera conversio, & Transubstantiatio.

Colligitur ex his, in Eucharistica Transubstantiatione destrui totum panem, & totum vinum, non solum quò ad materiam, & formam, sed etiam quò ad existentiam, & subsistentiam, & subinde totum panem, & totum vinum syncategorematicè, idest secundùm om-

nes

nes suas partes, transubstantiari, & con-
8 verti in Corpus, & Sanguinem Christi. *cap. Firmiter. §. Una verò. De Summa Trinitat. cap. Quia corpus* 135. *De Consecr. dist.2. & cap. Panis* 155. *ead.* Concil. Trid. *d. sess.* 13. *De Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento, can.* 2. *& can.* 3. Utrum autem Transubstantiatio dicenda sit *Productiva*, vel *Conservativa*, vel *Adductiva*, seu per quam actionem ipsa fiat, non levis est controversia apud Scholasticos, de qua disputant S. Bonaventur. Bellarm. Vasquez, Beccanus, & alii apud Mastrium *dict. disp.* 3. *art.*2. & Emin. Card. de Lauræa *dict. disp.* 20. *art.* 7. *& art.*8. ad quos studiosi recurrant.

DECISIONIS XXII.

Ad Maii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Quærit, & resolvit, an in EUCHARISTIA simul cum Christo sit Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.

SUMMARIUM.

1 *Trinitatis personæ sunt omnes in re creata per essentiam, præsentiam, & potentiam.*

2 *Corpus, & Sanguis Christi continetur sub utraque specie, aut vi verborum, aut per concomitantiam.*

3 *Pater, & Spiritus Sanctus quomodo sint in Eucharistia?*

4 *Pater, & Spiritus Sanctus non supposistant Humanitatem Christi.*

5 *Verbum Divinum est in Eucharistia per immediatam concomitantiam ob unionem hypostaticam cum Christi humanitate. Pater, & Spiritus Sanctus per concomitantiam mediatam.*

6 *Panis non potest transubstantiari in Divinas Personas.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

An cum Christo in Eucharistia sit etiam Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus?

Dictum fuit. Primò, esse de fide, quòd omnes Tres Personæ Sanctissimæ 1
Trinitatis, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus reperiuntur in omni re creata, sivè materiali, sivè spirituali per essentiam, præsentiam, & potentiam; juxta illud Jer. 23. *Cœlum, & Terram ego impleo, dicit Dominus*. & Act. 17. *Non longè est ab unoquoque nostrum. In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus*. Hoc enim est proprium suæ immensitatis, de qua S. Augustinus *lib.* 5. *de Trinitate cap.* 1. *Deus ubique est, sine ullo situ præsens, sine habitu omnia continens, sine loco ubique totus*. Et quidem non circumscriptivè, neque definitivè, sed alio perfectiori modo, licèt inexplicabili. Abelly *p.* 1. *tract.* 2. *cap.* 2. *sess* 6 Secundo, pariter de fide esse, quòd omnia, quæ pertinent ad Christi constitutionem, & integritatem; nimirum Corpus, Sanguis, Anima, Divinitas, & subsistentia, idest Persona Verbi Divini, verè, & realiter continentur sub utraque specie Panis, & Vini; vel vi verborum, vel ob concomitantiam, idest naturalem connexionem, quam inter se habent; ut declaravit Conc.
Trident. *sess.* 13. *cap.* 3. adeout vi verbo- 2
rum Corpus contineatur sub speciebus panis; & Sanguis sub speciebus vini; cætera verò sub utraque specie per concomitantiam. Gonet. *tom.* 5. *tract.* 4. *De Eucharist. disp.* 6. *art.* 1. Tertiò, esse communem omnium Theologorum sententiam, quod Pater, & Spiritus Sanctus sunt in Eucharistia non solùm per attributum immensitatis, & per Dei illapsum in omnia creata; sed etiam alio quodam speciali modo, tum quia ibi assistunt cum Filio ad operandos effectus mirabiles gratiæ; tum etiam quia Pater, & Spiritus Sanctus existunt in Filio specialiter propter Divinarum Per-
sonarum inseparabilitatem, & mutuam 3
unius in alteram existentiam; quam

Græci περιχώρησιν appellant, Latini verò *Circumcisionem*. Gonet. *dist. art.* 1. *num.* 17. Suarez *De Eucharistia q.* 75. *disput.* 51. *sect.* 6. *art.* 1.

His præmissis pro casus resolutione alii responderunt, Patrem, & Spiritum Sanctum unà cum Verbo per concomitantiam, esse in Eucharistia, juxta opinionem Bonacinæ *Tom.* 1. *de Sacramentis disp.* 4. *q.* 3. *punct.* 5. *propos.* 4. *num.* 16. Emin. Card. de Lugo *De Sacramento Euchar. disp.* 8. *num.* 125. ubi hæc verba: *Restat difficultas, an Pater, & Spiritus Sanctus sint etiam in hoc Sacramento? In quo, licèt aliqui nimis formidaverint dicentes solum Christum esse in hoc Sacramento; non tamen videtur dubitandum, quin etiam aliæ Personæ adsint; non solùm ut in aliis rebus, sed speciali titulo propter conjunctionem cum Verbo: nam sicut unio animæ cum corpore sufficit; ut, posito Corpore Christi, ponatur etiam anima per concomitantiam: cur etiam non dicimus, adesse per concomitantiam personam Patris, & Spiritus Sancti, cùm adsit Divinitas, quæ cum illis non solùm unitur, sed realiter identificatur.*

Nihilominus alii negarunt cum Alvarezio, Ledesma, Nunno, Serra, & aliis Thomistis, quos citat, & sequitur Gonet. *d. tom.* 5. *De Euchar. tract.* 4. *disp.* 5. *art.* 1. *num.* 16. & 17. ubi concedit quidem, Patrem, & Spiritum sanctum esse præsentes in Eucharistia tum ratione immensitatis divinæ, tum specialibus modis supradictis, præcipuè ob inseparabilitatem Divinarum Personarum cum Verbo; sed contendit, ex illa speciali præsentia non posse inferri ad concomitantiam Sacramentalem; ea ratione, quia, ad hoc ut aliquid sit in hoc Sacramento per concomitantiam, requiritur, ut in unitate suppositi uniatur cum humanitate Christi, & ideo cum Pater, & Spiritus sanctus non
4 suppositent humanitatem Christi, neque uniantur unitate suppositi ejus Corpori, & Sanguini, non continentur in Eucharistia per concomitantiam Sacramentalem; prout continetur Verbum, quod hypostaticè est unum cum Corpore, & Anima Christi. Hinc est, quòd cùm Eucharistia sit etiam sacrificium, dicimus in altari offerri, & sacrificari Filium Dei, non autem Patrem, & Spiritum sanctum.

Videntur tamen concordandæ hæ opiniones, quæ discrepant in solo modo loquendi, si dicamus, Verbum Divinum esse per concomitantiam immediatam in Eucharistia ob unionem hypostaticam cum Christi humanitate; At Patrem, &
Spiritum sanctum per concomitantiam 5
mediatam, quatenus scilicet sunt uniti, & consubstantiales ipsi Verbo; ut distinguit Gabriel *in Canone lect.* 41. *propos. secunda*, Suarez *De Euchar. dict. q.* 75. *disp.* 51. *sect.* 6. *art.* 1. *Vers. Quarto, & ultimo*. & Lessius *in Opere posthum. in* 3. *part. q.* 76. *art.* 2. *num.* 9.

Verùm an Panis possit transubstantiari in Deitatem, & sic in Divinas Personas, ut transubstantiatur in Corpus Chri-
sti? Disputat Gandavensis *Quodlibeto* 11. 6
quæst. 4. & Zuccolius Camaldulen. ubi resolvunt quæstionem negativè ex pluribus: sed præcipuè, quia id, quod est finitum non potest transubstantiari in id, quod est infinitum.

DECISIONIS XXIII.

Ad Maii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Continet, an Parochus teneatur communicare vulneratum vulnere mortali, qui pridiè communicatus fuerat. Item alium, qui eodem manè sacram Communionem receperat. Referuntur contrariæ DD. opiniones, & conciliantur.

SUMMARIUM.

1 *Eucharistia toties ministranda petentibus, quoties illam rationabiliter, & devotè petunt.*

2 *Viaticum est dandum existenti in periculo*

culo mortis, qui pridie sanus communicaverat.

3 *Præcepto non satisfacit, agens quod est in præcepto ante tempus positum in Præcepto?*

4 *Audiens Missam die festo ignorans esse diem festum; an satisfaciat præcepto?*

5 *Communicare non licet bis eodem die.*

6 *Communicandus est per Viaticum moribundus, licèt sanus eodem die communicasset.*

7 *Communicandus est per Viaticum eodem die infirmus, qui manè communicavit?*

CASUS PRIMUS.

I*Gneis globulis duo mortaliter feriuntur: quorum unus eadem die, alter pristina communicaverant. Quæritur an Parochus debeat statim utrique Communionem deferre?*

Cùm duo sint vulnerati, qui proponuntur in casu, etsi ambo mortaliter; unus autem illa die receperit ex devotione Sanctissimam Communionem; alter verò die præcedenti, pro resolutione opus est loqui priùs de uno, postea de altero.

1 Quò ad vulneratum, & communicatum antecedenti die, vel quærimus, an Parochus licitè possit Sacram Eucharistiam ei dare; vel etiam an teneatur; itaut si ipse Parochus omittat absque legitimo impedimento eumdem vulneratum communicare, peccet mortaliter? Circa primam partem quæsiti, adhuc subdistinguendum; vel ipse vulneratus nondum cibum accepit & est jejunus, & absque dubio Parochus potest ei sacram communionem præbere, si plagatus sit dispositus, prævia sacramentali confessione, aut reconciliatione, reverenter illam suscipere; siquidem toties est administranda petentibus, quoties illam devotè, & rationabiliter petunt; Navar. *in cap. Placuit, num. 152. de Pœnit. dist. 6.* Bonacina *de Sacram. disp. 4. quæst. 5. punct. 1. n. 15.* Barbosa *de Parocho cap. 20. num. 15.* Aut vulneratus non est jejunus, & vulnus non solùm est mortale, sed dubitare facit proximam esse mortem, itaut moraliter judicando, expectari non possit sequens dies; & in hoc casu non solùm Parochus poterit illum communicare per Viaticum. Summa Diana *Verb. Communio n. 49.* Barbosa *d. cap. 20. n. 37.* Bonacina *d. disp. 4. de Eucharistia quæst. 6. punct. 2. n. 21.* sed etiam tenebitur, & erit obligatus ad illum communicandum, ut satisfaciat præcepto divino de Communione recipienda in periculo mortis; licèt 2 enim controvertant Theologi, & Moralistæ, utrum huic præcepto satisfactum sit per communionem receptam paulò ante quàm homo incurrerit in periculum mortis? ut disputat Vasquez *de Euchar. disp. 214. cap. 2.* Henriquez *eod. tract. lib. 8. cap. 4. litt. P.* & Emin. Card. de Lugo *de Sacram. Euch. disp. 16. à n. 36. & seqq.* Diana *par. 3. tract. 4. res. 40. & p. 5. tract. 3. resol. 41. quæ resident in Opere Coordinato tom. 2. tract. 2. resol. 71. & 72.* qui omnes, cum aliis per eos citatis, tenent; per communionem paulò ante periculum mortis factam satisfactum esse præcepto de sumendo Viatico; Nihilominus securior 3 videtur opinio contraria, ea ratione quia nemo potest satisfacere præcepto faciens id, quod præceptum est, ante tempus positum in præcepto; ut pateat in illo, qui jejunaret ante diem vigiliæ, vel audiret Missam ante diem festivum, vel recitaret Officium Divinum pridie quàm acciperet ordinem Subdiaconatus. Turrianus *in Summa part. 2. cap. 58. dub. 2. n. 3.* Ochagavia *de Euchar. quæst. 14. n. 7.* Diana *part. 5. tract. 3. resol. 33. reposita in Coord. d. tom. 2. tract. 2. resol. 74. n. 2.* Leander *de Euchar. tract. 7. disp. 2. quæst. 6.* & alii quos allegat & sequitur Compilator Colleg. Salmanticen. *tom. 10. de Sacram. tract. 4. cap. 8. n. 7. & 8.* ubi respondet argumentis contrariis. Et hanc nostram opinionem amplectitur etiam Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. d. disp. 25. n. 50.* ubi rationem reddens ita scribit: *Quod præcipitur in aliquo tempore implendum ex circumstantia aliqua, impleri non potest in alio tempore; si enim præcipitur jejunium pro die Veneris, non implet præceptum, qui jejunat die Jovis.*

Quò

Quò verò ad alium vulneratum mortaliter, qui eadem die communicaverat, majus dubium videtur esse, nam in eo non militat supradicta ratio; & cùm communionem sacram receperit die illo, censetur satisfecisse præcepto de sumendo Viatico pro periculo mortis, etsi non habuerit intentionem satisfaciendi huic
4 obligationi; exemplo ejus, qui audisset Sacrum in die festo, ignorans tunc esse Festum; talis enim non teneretur eodem die iterùm aliud Sacrum audire, postquam cognoverit, esse diem festum. Præterquamquod finis præcepti est, ut homo Communionem sacram suscipiat pro Viatico, imminente tempore mortis, ne imparatus discedat ex hoc mundo; cui fini censetur satisfactum per Communionem sumptam illo die, tametsi non cogitaverit de morte; siquidem omnis homo prudens facit opera sua; ut satisfaciat suis obligationibus, quamvis præcisum reflexum ad illas non habeat; ut ratiocinantur DD. decem cumulati per Dianam *part. 5. tract. 3. res. 33. transcripta in Coordinato d. tom. 2. tr. 2. res. 74.* quibus adstipulantur etiam Tamb. *de expedita Commun. cap. 5. § 6.* Franciscus de Lugo *de Sacram. lib. 4. cap. 19. quæst. 4. à num. 23.* & Eminent. Cardin. de Lugo *de Eucharist. d. disp. 16. n. 55.* ubi argumentatur tum ab inconvenienti, quod sequeretur, si vulnus fuisset illatum paulò post communionem acceptam, esset enim iterum communicandus ipse vulneratus, modico temporis spatio inter utramque communionem interveniente; tum à prohibitione, quam habemus in Jure Canonico, ne quis communicet bis in eodem die,
5 *cap. Sufficit de Consecr. dist. 1. cap. Consuluisti. De Celebr. Missar.* S. Thomas *3. p. quæst. 80. art. 11.*

Nihilominus, vulneratum nostrum posse, immò debere à Parocho iterùm Sacram Eucharistiam per Viaticum sume-
6 re, contrariam opinionem supradictæ amplectens, & defendens ex professo docet Diana *part. 5. tract. 3. res. 33.* Quæ fedet in Coordinato *d. tom. 2. tract. 2. res. 74. § 2.* ubi respondet argumentis contrariis, dicendo, præceptum Divinum de Communione sacra sumenda in articulo mortis præponderare, & prævalere præcepto Ecclesiastico de non communicando bis in die, & non jejunè; cui quidem Præcepto Divino non fuit satisfactum per præcedentem Communionem, etsi illo die factam, cum eo tempore non advenisset periculum mortis, & voluntas non extitisset adimplendi hanc obligationem; debet enim satisfactio fieri in tempore præscripto, & cum explicita voluntate, neque paratus dici potest ipse moriturus ex præcedenti communione, quia illam recepit non pro Viatico, & pro discessu ex hoc mundo. Hanc opinionem confirmat Diana etiam *part 6. tr. 6. resol. 18. & pag. 10. tract. 11. resol. 40.* quarum prima in Opere Coordinato est *d. tom. 2. tract. 2. resol. 75.* secunda verò *ibid. res. 81.* in quibus allegat concordantes Hurtadum, Turrianum, Ochagaviam, Megallium, Bresserum, Martinum à S. Joseph, Leandrum, Pellizzarium, Quintanadvenam, Ludovicum à S. Joanne, & Dicastillum. Quibus ego addo Nicolium *in Flosculis Verb. Eucharistia num. 12.* & Colleg. Salmanticen. *d. tom. 10. de Sacramentis in genere tract. 4. cap. 8. n. 8.* ubi notatur, dici posse, secundam Communionem parum distare à prima respectu temporis, sed non parum distare quòad obligationem, & præceptum de sumendo Viatico, cui per primam, ex sola devotione factam, non fuit satisfactum; & subdit ibidem duo exempla Patrum Societatis Jesu, scilicet P. Guasconis, & P. Claudii Aquavivæ Præpositi Generalis, qui etsi manè celebrassent, & Sacram Eucharistiam recepissent, vespere ejusdem diei, cùm in periculo mortis ex morbo inopinato incidissent, iterùm Sacrum Viaticum devotè sumpserunt; quod etiam testatur P. Diana *in cit. resol.* etsi P. Claudium Aquavivam manè non celebrasse, sed communicasse ex devotione cùm esset infirmus, & ingravescente morbo, cum evidenti periculo mortis, post mediam noctem subsequentem sumpsisse Sacrum Viaticum scribat Gobat *in Theol. Experim. Sacram. d. tract. 4. n. 177.*

Quid igitur dicendum in hac controversia?

versia? Quid tenendum, cùm hinc inde sint rationes, & Doctores gravissimi, sibi ipsis invicem contrarii? Quibus adhærendum? En prudens, docta, & in praxi observanda distinctio; quam (recedendo à sua prima opinione negativa) ponit Tam-
7 burin. *in cit. Opusc. de Expedita Commun. cap. 5. §. 6. in fine*, his verbis: *Vel manè quis communicavit bene valens, & deindè incidit in morbum periculosum, itaut credatur non porrecturus vitam ad diem sequentem, & hunc iterum posse eodem illo die, immò debere communicare per viaticum probabile erit ex auctoritate tot Doctorum; nec aliud ipsos velle, si eorum verba, & rationes perpendantur, existimo. Vel manè quis dum laboraret periculoso morbo, pro quo si illud periculum advertebatur, poterat ei dari (Viaticum) ipse tamen communicavit ex devotione; & hunc non posse iterùm eodem die communicare, si recrudescat, tunc morbus, ob quem judicetur eodem die moriturus, constanter affirmo. Et de hoc casu ego sum locutus in hoc n. 10. locutus enim sum de eo, qui communicavit in manè (infirmus) deinde incidit in periculum. Ratio utriusque partis distinctionis est, quia in priori casu, (scilicet sanitatis) ex probabili sententia non est satisfactum præcepto communicandi in periculo mortis; ille enim in periculo non erat quando (sanus) communicavit. At in posteriori casu satisfactum est, quia jam erat in periculo, quamvis non putaretur esse, vel quamvis cum ea intentione non communicaverit. Sicut si manè diei festi audis Sacrum, licèt nescias illum esse diem festivum, satisfacis præcepto; quia tunc rem præceptam jam implevisti, neque Missam aliam teneris audire post scientiam Festi, ut alibi docuimus in Decal. lib. 4. cap. 2. §. 2. num. 18. Ecclesia enim præcipit auditione Missæ simpliciter, non intentionem satisfaciendi præcepto.* Igitur cùm percussus in nostro casu igneis globulis communicasset eadem die, non infirmus, sed sanus ex simplici devotione, erit iterùm statim à Parocho communicandus, etsi non jejunus, & per Viaticum, si periculum mortis immineat.

DECISIONIS XXIV.

Ad Maii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinat, an licitè, quis recipiat Communionem Paschalem in Ecclesia Regularium, Parocho invito? Agitur de Præcepto Communionis Paschalis, & de Privilegiis Regularium circa administrationem Sacramentorum. Resolvitur Casus negativè.

SUMMARIUM.

1 *Fideles olim tenebantur audire Missam in propria Parochia; & ibi recipere Sacramenta.*
2 *Monachi, & Regulares, olim non ordinabantur Sacerdotes, & erant subjecti Parocho loci, ac Episcopo in omnibus, & per omnia.*
3 *Monachi, atque Regulares, licèt olim fierent Sacerdotes, nulla Sacramenta administrabant Laicis.*
4 *Familiarium appellatione apud Regulares veniunt servientes, & degentes in eorum claustris die, ac nocte.*
5 *Eucharistia olim ter in anno sumenda erat de Præcepto. Nunc semel in Paschate.*
6 *Paschatis tempus pro Præcepto Communionis adimplendo, quale sit?*
7 *Parochus potest prorogare tempus Paschatis pro præcepto Communionis adimplendo.*
8 *Monachis injunctum est Præceptum de Communicando semel in mense; ac etiam Clericis.*
9 *Regulares administrant Sacramentum Eucharistiæ laicis ex Privilegiis Apostolicis toto anno; excepto Paschate Resurrectionis.*
10 *Regulares ministrantes Eucharistiam laicis in Paschate incidunt in excommu-*

communicationem Papalem : & possunt ab Episcopo suspendi à Divinis.

11 *Privilegia, quæ derogant juri communi, debent strictè interpretari.*

12 *Laicus communicans in Pascha in Ecclesia Regularium non satisfacit Præcepto; & peccat mortaliter.*

13 *Regularis Communicans Laicum in die Paschatis peccat mortaliter.*

14 *Suppositio in re prohibita non sufficit, sed opus est certitudine.*

15 *Laici infesti sunt Clericis.*

CASUS SECUNDUS.

Parochianus Parocho non benevolus communionem Paschalem in Ecclesia Regularium recipit. Quæritur, an licitè?

Ad majorem intelligentiam materiæ, de qua in casu, præmissa fuerunt quatuor notanda.

Primum, quòd olim omnes Christi fide-
1 les tenebantur audire Missam, Divinaque Officia festivis diebus in propria Parochia; adeout non licebat adire aliam Ecclesiam. *cap. Primatus 6. dist. 71. cap. in Dominici 4. & cap. nullus 5. 9. q. 2.* Et multò minus permissum erat iisdem fidelibus percipere Sacramenta extra suam Ecclesiam Parochialem, aut ab alio Sacerdote, quàm à proprio Parocho, vel ab ejus delegato. *cap. Placuit ult. de Pœnit. dist. 6.* & est repetitum *in cap. 2. de Parochis.*

Secundum. Cessabat autem priscis temporibus occasio se absentandi à Parochiali Basilica, & divertendi ad Ecclesias Regularium pro Divinis Officiis, & Missis audiendis, atque pro Sacramentis participandis, tum quia Regulares omnes sive Monachi, sive Mendicantes non fiebant Sa-
2 cerdotes; immò prohibebantur ordinari; tum etiam quia vivebant more reliqui populi sæcularis sub Parocho, & ab eo Sacramenta, aliaque Divina recipiebant; & eidem solvebant Decimas, & erant in omnibus, & per omnia subditi Episcopo, ac Ordinario loci, tàm quò ad personas, quàm quò ad Ecclesias. Fagnan. *in cap. Nimis prava n. 2. De excessib. Prælator.* Rota *dec. 17. n. 2. par. 1. rec.* Emin. Card. de Luca *De Regularib. disc. 1. n. 5. Et de Jurisdict. disc. 28. n. 8.* Emin. Card. de Albitiis *De Jurisdict. Card. in suis Titulis Discep. 2. à n. 4. & seqq.* Et de prædicta subjectione Regularium constat *ex cap. Constitutus. cap. Cum Venerab. Et cap. Cum dilectus filius. De Religios. domib.*

Tertium. Et quia cursu temporis pro bono communi Ecclesiæ recessum fuit ab antiqua simplicitate, & concessum fuit Regularibus, ut ad sacros Ordines promoverentur; & in suis Ecclesiis per seipsos Missam, & Divina Officia celebrarent, non per hoc poterant administrare Eucharistiam personis laicis. Pignatell. *tom. 6. consult. 98. num. 86.* Cumque de facto cœpissent aliqui Regulares eam distribuere, & orta essent jurgia inter eos, & Parochos 3
dolentes, quòd à Regularibus non solùm testatores retraherentur, ne legata relinquerent Matricibus Ecclesiis, sed etiam quod ipsi Regulares avocarent laicos ab accessu ad Ecclesias Parochiales; ac iisdem administrabant Sacramenta Eucharistiæ, Extremæ Unctionis, & Matrimonii; idcircò ad obviandum his indolentiis, in Concilio Viennensi anno 1312. sub Clemente Papa Quinto, promulgata fuit excommunicationis sententia, ipso facto incurrenda, & Summo Pontifici reservata contra Regulares præmissa facientes, ut legitur *in Clem. 1. de Privileg.*, in cujus fine tantummodò permittitur Regularibus, ut possint administrare Sacramenta familiaribus suis domesticis, & pauperibus degentibus in hospitalibus eorumdem. Porrò appellatione familiarium intelliguntur, qui diu, noctuque permanent in Conventu, nam simplices servientes, qui 4
serviunt de die, & de nocte vadunt ad suas domos, debent recipere Sacramenta in Parochia, ut declaravit *S. Congregatio Concilii in una Firmana 17. Julii 1655.* de qua in Synodo Diœcesana Abbatiæ Farfen. *in Tit. de SS. Euchar. Sacram. Vers. Sæculares.*

Quartum. Sed quia vel multitudo fidelium sic requirebat, vel sic conveniebat doctrinæ, pietati, & zelo Regularium, placuit Apostolicæ Sedi iisdem privilegia conce-

concedere, & permittere, ut non solùm possent in eorum Ecclesiis publicè Missas tam solemnes, quàm privatas, & alia Divina Officia celebrare; sed etiam Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ fidelibus ad eos confluentibus impartiri, excepto tamen tempore, in quo ipsi fideles tenentur ex Præcepto Ecclesiæ Eucharistiam
5 sumere, videlicet *pro Viatico in articulo mortis*, *& in festo Natalis Domini*, *Paschæ Resurrectionis*, *& Pentecostes*, ut antiquitùs observabatur. *cap. Etsi non frequentius* 16. *& cap. Seculares* 19. *De consecr. dist.* 2. quæ tria tempora, refrigescente fidelium charitate, restricta fuere ad solum festum Paschæ Resurrectionis Domini; adeò ut hodie semel tantùm in anno Eucharistia de præcepto sit recipienda in Paschate. *cap. Omnis utriusque sexus*, *de Pœniten. & Remissionib.* quod fuit confirma-
6 tum in Tridentino Concilio *sess.* 13. *de Euchar. can.* 9. Appellatione autem Paschatis pro hac obligatione adimplenda intelliguntur dies octo ante, & dies octo post Dominicam Resurrectionis, ut declaravit Eugenius Quartus Constitutione sua XX. quæ incipit *Fide digna &c.* De consuetudine autem non est concors observantia, nam in Hispania intelligitur tota Quadragesima; in Dalmatia post medietatem Quadragesimæ; teste Pace Jord. *tom* 1. *lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 47. *&* 48. ubi notat ex rationabili causa posse à Parocho hoc tempus suis
7 Parochianis prorogari; & appellatione Parochi venit Papa in toto mundo. Episcopus in sua Diœcesi, & Parochus, qui habet distinctam Parochiam subjectam suæ Ecclesiæ Parochiali. At regularibus, &
8 Monialibus injunctum est de Jure Ecclesiastico, ut communicent semel saltem in mense. *Clem. Ne in agro*. *§. Sanè, de Statu Monachor.* Sicut etiam Clericis, quamvis in minoribus Ordinibus constitutis. *cap. Clericus* 12. *quæst.* 1. Sed Trid. *sess.* 23. *de ref. cap.* 11. *& de Regular. sess.* 25. *cap.* 10. ad dictam frequentiam Communionis mandat exhortari.

Igitur ex Privilegiis Apostolicis pluries, & per plures Summos Pontifices concessis Ordinibus Regularibus, (quæ Privilegia referuntur à Mancino *in Practica Visitandi Infirmos*, *Practic.* 8. *dub.* 9. *Vers. Sed postea*. à P. Augustino à Virgine Maria Carmelita *De Privil. Religios. Verb. Eucharistia*. Et à Pignatello *tom.* 4. *consult.* 152. *num.* 11.) possunt nunc Regulares administrare Eucharistiæ Sacramentum fidelibus toto anni tempore; excepto tamen die Paschatis Resurrectionis Domini; nam 9
in eo Pontifices volunt, ut Christi fideles ad satisfaciendum Præcepto annuæ Communionis, in propria Parochia communiceent, ut fuit statutum *in cit. can. Omnis utriusque sexus*. Et declaravit Sacra Con. gregatio Concilii die 23. Januarii 1586. de qua Fagnanus *in eodem cap. Omnis utriusque sexus n.* 43. *De Pœnit. & Remissionib.* sic enim expedit, ut proprii Pastores saltem semel in anno agnoscant vultum sui pecoris; & ideò Regulares, qui tali die Resurrectionis Dominicæ administrant Eucharistiam personis laicis, absque expressa licentia Parochorum incidunt in Excommunicationem latæ sententiæ, reservatam Summo Pontifici vigore prædictæ *Clem. Religiosi De Privil.* Et locorum 10
Ordinarii, postquam de hoc sibi constiterit, possunt eos excommunicatos facere publicè denunciari. Fagnan. *in cap. Cum Capella n.* 26. *de Privileg. tom.* 7. Beja *de Casib. Conscientiæ part.* 4. *cas.* 14. Jordan. *d. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 50. Thesaur. *de Pœnis Ecclesiasticis part.* 2. *Verb. Parochialia jura n.* 2. Immò procedere contra illos etiam ad pœnam suspensionis à Divinis, ut Summus Pontifex Urbanus VIII. significare fecit Archiepiscopo Neapolitano die 20. Martii 1639. ut habetur in Constitutionibus Michaelis Justiniani *Vicarii Apostolici Alerien. lib.* 3. *tit.* 1. *n.* 10.

Et quoniam disputant Moralistæ, an saltem Regulares in die Dominico Resurrectionis Domini possint Eucharistiam elargiri laicis illis, qui vel in hebdomada antecedenti eam receperunt in Parochia pro adimplendo præcepto; vel animum habent eam recipere in hebdomada sequenti; & super hoc multi multa dicunt; amplectenda est opinio Navarri *in Manuali cap.* 21. *num.* 25. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 55. & Azorii *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 30. *quæs.* 7. docentium, Regulares absque Episcopi,
vel

vel Parochi licentia nulli eo die Resurrectionis Domini Eucharistiam impertiri debere, quia in Privilegiis Sixti IV. & Leonis X. habentur hæc verba: *Præter-*
11 *quam in die Resurrectionis Dominicæ*, & privilegia, quando juri communi derogant, non debent laxari, sed stringi; tantò magis quia sic pluries declaravit Sacra Congregatio Concilii *die 13. Januarii 1586. die 14. Martii 1615. die 2 Martii 1619.* ut testantur Gavantus *in Manuali Verb. Eucharistian 23.* Nicolius *in Floscul. Verb. Regulares num 30.* Barbos. *de Parocho cap. 20. num. 10. & in Decision. Apostolicis collect. n. 335 Verb. Eucharistia num. 4.*

His præn tatis resolvendo Casum propositum, dicendum est, Parochianum non benevolum Parocho, recipientem Communionem Paschalem in Ecclesia Regularium, si absque speciali licentia ipsius Parochi, aut Curiæ Episcopalis id agat, non licitè agere, tum respectu sui ipsius, tum respectu Regularis Eucharistiam sibi ministrantis Agit illicitè quò ad se, quia non satisfacit Præcepto Ecclesiæ; ut declara-
12 vit *Sacra Congreg. die 23. Januarii 1586.* apud Mancinum *d. Practica Octava dub. 9. Vers. Fuit etiam.* Jordan. *d. tom. 1. lib. 3. tit. 3 num 79.* & Barbosa *de Parocho cap. 20. num. 11* & ibi Nugnus, Suarez, Portellus, & Villalobos, quibus adde Bonacinam *de Sacram. Eucharist. tom. 1. disp. 4. q. 7. punct. 2 num. 7* Et Collegium Salmanticen. *tom. 10. de Sacram. in genere tract. 4. cap. 9 num. 17.* Et peccat mortaliter, nam se non conformat ordinationi Ecclesiæ: & cooperatur peccato mortali, quod committit Regularis ministrans ei Eucharistiam sine debita Jurisdictione, & facultate. Reginald. *in Praxi lib. 29. num. 90. & 94.* & Gobat. *in Theolog. Experim. Sacram. tract. 3. num. 73.*

Illicitè igitur agit etiam respectu Regu-
13 laris ministrantis, qui pariter mortaliter peccat, transgrediens mandata Ecclesiæ, & usurpans sibi alienam Jurisdictionem, qua de causa incurrit etiam Excommunicationem Papalem ex *cit. Clem. Religiosi, de Privileg.* A qua eum tueri, seu præservare non potest ignorantia, quia, cùm hoc Præceptum, de Communione Paschali recipienda, sit notissimum, insertum in corpore Juris, de quo loquuntur omnes libri, & erudiuntur etiam pueri, & puellæ in Scholis Doctrinæ Christianæ; non potest esse in Regulari Sacerdote nisi ignorantia crassa, culpabilis, & supina; quæ non excusat ab incursu censuræ latæ *in d. Clem. Religiosi*, ut bene probat Thesaurus *de Pœnis part. 1. cap. 15.* ubi plurimos citat Theologos, & Canonistas, Quamvis contrarium astruat Philippinus *de Privil. Ignorantiæ num. 570.*

Neque suffragaretur eidem Regulari suppositio, quòd ille Parochianus habuerit licentiam à suo Parocho: quia in re prohibita non sufficit supponere, sed opus est certitudine, & legitima probatione, prout 14
expressè loquitur Bulla Leonis X. circa administrationem Sacri Viatici, vel Extremæ Unctionis faciendam per Regulares laicis infirmis, dicentibus, proprium Parochum illa Sacramenta sibi dare denegasse; ait enim Pontifex, quòd Regulares eadem Sacramenta *dare nequeant, nisi denegatio sibi, illegitima causa facta, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram Notario publico facta doceretur*, ut observat Novarius *in Summa Bullar. par. 2. Commentar. 114.* Quapropter prudentis Regularis est, non citò credere Parochiano non benevolo Pastori suo; sed ab eo legitimum testimonium, de licentia habita communicandi extra Parochiam exigere, vel eum hortari, ut pareat præcepto Ecclesiæ; & suo Parocho obsequatur; attento maximè Juris axiomate, quòd laici infesti sunt Clericis. *cap. Laici 2. quæst. 7. & cap. Clericis 3. De Immunit. Eccles. in 6.* 15
Negandum tamen non est, quòd si Parochianus alienus petens Communionem Paschalem à Regulari Sacerdote, affirmans, se habere licentiam à suo Parocho, esset Vir probus, bene cognitus eidem Regulari, & timoratæ conscientiæ, posset ei credere, & absque incursu Censuræ Sacram Synaxim præbere, juxta Magistralem doctrinam, ac punctuale responsum Lapi *allegat. 126.* prout etiam si idem Vir probus, nobilis, ac solitus frequentare Sacramenta, asseveraret, se satisfecisse Præcepto in Parochia intra hebdomadam sanctam, vel satisfa-

satisfacturum antequam transeat Octava Paschæ; ut præter Morales Theologos concedit Jordanus *cit. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num.* 79.

DECISIONIS XXV.

Ad Maii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Investigat, quanto tempore conveniat differre sumptionem cibi corporalis post sumptam EUCHARISTIAM? Explicatur varietas Horarum pro officiis Divinis apud antiquos. Ponderatur, quamdiu species Sacramentales durent in stomacho ex Medicorum opinione, ac Theologorum.

SUMMARIUM.

1 *Cibus corporalis post Eucharistiam sumptam quanto tempore differendus?*
2 *Nox apud Hebræos dividebatur in quatuor partes, quæ dicebantur Vigiliæ.*
3 *Horæ diei erant duodecim, & dividebantur in quatuor partes.*
4 *Officium Divinum olim quibus horis recitaretur?*
5 *Communione recepta non sumebatur cibus, nisi post sex horas de Jure antiquo.*
6 *Sputum est interdicendum recepta Communione sacra.*
7 *Species Sacramentales dum durant in stomacho, augetur gratia.*
8 *Species Sacramentales quanto tempore durent in stomacho?*
9 *Laici post receptam Sacram Communionem quid debeant facere?*

CASUS PRUDENTIALIS.

Fuit interpellatus Parochus à pia persona, quæ Sacram sumpserat Eucharistiam; quanto tempore conveniret, differre sumptionem cibi corporalis? Quæritur, quid respondendum sit ab eodem Parocho?

Triplex responsum dari posse, dictum fuit. *Unum* secundùm Jus. *Alterum* juxta Doctorum Sententiam. *Tertium* respectu Rationis.

Quò ad Primum. De Jure respondendum foret à Parocho, cibum corporalem non esse sumendum, nisi transactis sex horis post receptam Sacram Eucharistiam; ut 1
disponit textus *in Can. Tribus gradibus* 23. *de Consecr. dist.* 2. ubi S. Clemens Papa ita scripsit: *Qui autem residua Corporis Domini, quæ in Sacrario relicta sunt, consumunt; non statim ad communes accipiendos cibos conveniant, ne putent, Sanctæ Portioni miscere cibum, qui per aqualiculos digestus in secessum funditur. Si igitur manè Dominica Portio editur, usque ad sextam jejunent ministri, qui eam consumpserunt, & si tertia, vel quarta hora acceperint, jejunent usque ad Vesperam.* Pro intelligentia notandum; quòd 2
apud Hebræos, sicut nox dividebatur in quatuor partes, quæ vocabantur vigiliæ, juxta illud *Luc.* 12. *Si venerit in secunda vigilia, & si in tertia Vigilia venerit.* Et illud *Matth.* 14. *In quarta autem Vigilia noctis &c.* ita dies constabat duodecim horis, de quibus Salvator ait ad Apostolos, *Jo.* 11. 9. *Nonnè duodecim sunt horæ diei?* 3
Quæ quidem horæ dividebantur in quatuor æquales partes, singula quarum continebat tres horas, & dicebantur Prima, Tertia, Sexta, & Nona; ut probat Barradas *in Evangel. tom.* 4. *lib* 7. *cap.* 13. *Vers. Erat hora tertia.* Et Menoch. *in Histor. Sacra part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 18. *n.* 1. Quamvis hisce temporibus Judæi admittant tres tantùm partes diei ad orandum in Synagogis, quarum primam vocant שחרית *Sciachrith*, idest Matutinam. Alteram מנחה *Minchà*, scilicet Meridianam. Tertiam ערבית *Ngaraith*, videlicet Vespertinam teste Julio Mauroceno *in suo opere adversus Hebræos tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 14. *p.* 143. Hæc apud Hebræos. Apud fideles autem in primitiva Ecclesia servabantur pariter quatuor vigiliæ nocturnæ, in 4
quibus

quibus recitabatur Officium Divinum tribus nocturnis distinctum, in prima, secunda, & tertia vigilia noctis, in quarta autem decantabantur Laudes; dies verò recipiebat similiter quadruplicem divisionem, assignatis unicuique tribus horis; hoc est: *Una* à Prima, idest summo manè, usque ad Tertiam. *Altera* à Tertia usque ad Sextam. *Sequens* à Sexta usque ad Nonam. *Ultima* à Nona usque ad Vesperam; ut latius Marcell. Francolin. *de Horis Canonic. cap. 15. per totum. Et cap. 38. n. 5. & 6.* ubi examinat supra relatum canonem *Tribus gradibus*. Igitur, si qui accepissent Sacram Eucharistiam hora prima, seu summo manè, debebant abstinere à cibo corporali usque ad horam sextam, sex horas expectando, post sacram Communionem, antequam comederent. Et idem impositum erat illis, qui Corpus Dominicum sumebant hora tertia, vel quarta, nam abstinebant à cibo corporeo usque ad vesperam. Hæc de Jure Canonico in primitiva Ecclesia.

Quò ad Secundum. Communis est Doctorum Sententia (fundata in auctoritate S. Th. 3 *p. q.* 80. *art.* 8. *ad* 6.) prædictum Canonem contraria consuetudine esse abrogatum, itaut non amplius sit servandum prædictum spatium de præcepto, sed ex honestate sufficiat aliqua mora, & satis sit differre aliquantulum sumptionem cibi corporis. Sotus *in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *art.* 8. *Vers. sextò arg.* Graffius *par.* 1. *lib.* 2. *c.* 44. *n.* 8. Sylvest. *Verb. Eucharistia* 3. *Vers. septimo quæro.* Azor. *part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 30. *§. Quæres, an absoluto.* Bonacina *tom.* 1. *disp.* 4. *q.* 6. *punct.* 2. *n* 25. Laym. *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *n.* 23. *in fine.* Diana *part.* 3. *tract.* 4. *resolut.* 44. Quæ reposita fuit in opere Coordinato *tom.* 2. *tr.* 2. *res.*
6 86. *§.* 2. Gobat. *in Theol. Experim. tr.* 4. *n.* 282. Scortia *de Sacrif. Missæ lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 3. Novissimè Bissus *in Hierurg. Sacra tom.* 2. *Litt. S. n.* 29. *§.* 1. Et idem dicendum est de sputo, à quo convenit, sumpta Sacra Eucharistia, abstinere aliquantulum; quod docuisse S. Jo: Chrysostomum testatur Sozomenus *lib.* 8. *cap.* 17. his verbis: *Quòd monere ille consueverat, ut post Communionem aut aquam, aut pastillum degustarent; ne contra voluntatem unà cum saliva, sive pituita, quicquam sacrum excrearent; ipse prius id faciens.*

Quò ad Tertium; respectu rationis, oportet aliquam moram interponere; antequam, qui Communionem Eucharisticam accepit, cibum sumat corporalem. Siquidem utraque Schola Thomistarum, & Scotistarum concedit, quod Species Sacramentales toto tempore, quo remanent in stomaco, diffundunt ampliorem gratiam ex opere operato, si homo attentus sit ad eam diffusionem colligendam, immorans in actibus devotionis, & charitatis, ut ex Cajetano docet Gonet. *tom.* 5. 7
disp. 8. *de Euch. n.* 37. Emin. Card. de Lugo *eod. tr. disp.* 12. *sect.* 2. *n.* 46. Hiqueus *in* 4. *dist.* 8. *q.* 3. *à n.* 23. & Mastrius *in* 4. *disp.* 3. *n.* 415. hanc reddens rationem. *Hoc Sacramentum gratiam confert per modum nutrimenti; sed cibus nutrit præcipuè quando est in stomacho, adjutus calore naturali. Ergo etiam hoc Sacramentum quasi adjutum calore melioris dispositionis, animam spiritualem nutriet, quæ nutritio spiritualis in augmento gratiæ consistit.* Quod etiam latiùs probat idem Mastrius *in sua Theolog. Morali disp.* 18. *n.* 54. Porrò species Sacramentales permanere inalteratas in nostro stomacho per spatium unius horæ opinantur Verricell. *in Moral. q.* 35. & Sancius *in Selectis disp.* 38. *n.* 2. circa finem; quorum opinionem etsi non approbent duo Eminentiss. Purpurati, Cardinalis nempe de Lugo *de Eu-* 8
charist. disp. 10. *n.* 54. & Cardinalis Brancatius *de Potu Chocolatis pag.* 200. ubi proposito quæsito, *Quanto temporis spatio Species Sacramentales in stomacho durent?* Respondet: *Receptum est ex Medicorum placitis, eas ad summum ultra dimidiam horam inalteratas non permanere; & id hac potissimum ratione ducuntur; quia calor naturalis, singulis horis, duas uncias solidi cibi consumere potest: ut Martilius Cagnatus, & Manelphus apud Eminentiss. Cardinal. de Lugo, ab eodem consulti asseruere.* Sequitur nihilominus, tot sapientium Virorum sententia, per quadrantem horæ, vel etiam per dimidium horæ

moræ reali præsentia Christi Domini frui posse animam fidelem, quæ sacram Eucharistiam recepit, dum tanto tempore durare possunt in stomacho species Sacramentales inalteratæ. Igitur rationi congruit, ut per dimidium horæ, aut saltem per quadrantem abstineat à cibo corporali homo Christianus, & præcipuè Sacerdos, postquam communicavit; & interim se in orationibus, gratiarum actionibus, fidei, spei, charitatis, aliisque devotionis actibus detineat; ut uberiores fructus ex Divino Sacramento, etiam ex opere operato percipiat. Hinc in Constitutionibus præcitati Michaelis Justiniani *lib. 3. tit. 1. n. 20.* ita scriptum legitur pro laicis, qui
9 sumpserint Sacram Eucharistiam. *Dipoi si alzino modestamente, e partendo dall' Altare, si ritirino in luogo remoto, nel quale si trattengano in orazioni, e meditazioni pie; e con tutto il cuore, e pietà d'animo rendano grazie à Dio di tanto beneficio, e dell'infinita carità, che hà usato verso il popolo Christiano; e li avvertiranno, che inghiottiscano riverentemente le Particole; e si purifichino bene; nè sputino subito; ma per un quarto d'ora almeno si astengano dallo sputare; e se la necessità l' astringa à sputare prima, si facci all'hora in luogo non sordido almeno, e remoto da gl'huomini, che passano. Non devono nè meno subito mangiare: ma dopò passata mez'hora dalla Communione, ò un quarto almeno.* Quæ verba non me piguit transcripsisse, tum ob eximiam virtutem, & pietatem Auctoris, qui egregiè functus fuit munere Vicarii Apostolici; tum ut Parochi sciant instruere de hoc plebes suas.

DECISIONIS XXVI.

Ad Junii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Scrutatur, an Christus in EUCHARISTIA possit ab intellectu creato cognosci? Quid de Animabus beatis? Quid de Angelis? Quid de Dæmonibus? Quid de Animabus Purgatorii? Et referuntur Exempla notabilia, & non injucunda.

SUMMARIUM.

1 *Intellectus hominis viatoris non potest videre Christum in Eucharistia.*
2 *Angeli, ac Beati lumine supernaturali vident Christum in Eucharistia.*
3 *Angeli, ac Beati an naturali lumine videre possint Christum in Eucharistia? negant Thomistæ. Affirmant Scotistæ, & n. 4.*
5 *Beatitudo accidentalis Beatorum videre Christum in Eucharistia.*
6 *Anima Guilielmi à Cornu defuncti, quæ apparebat, cognoscit Sacram Eucharistiam delatam occultè à Priore Fratrum Prædicatorum.*
7 *Dæmones sua naturali virtute possunt, nisi impediantur, videre Christum in Eucharistia, & n. 10.*
8 *Diabolus non cognovit Mysterium Incarnationis Domini.*
9 *Dæmones ad præsentiam SS. Eucharistiæ obmutescunt, & fugantur.*

QUÆSITUM PRIMUM.

An Christus in Eucharistia possit ab aliquo intellectu creato cognosci?

PUgnant scholæ inter se in resolutione hujus Quæsiti; & ideò discordes fuerunt calami nostrorum Parochorum in respondendo; quocirca ex pluribus hinc inde dictis, & deductis, sequentes conclusiones emerserunt.

Conclusio Prima. Intellectus hominis viatoris, operans dependenter à sensibus, non potest intuitivè cognoscere, seu videre Christum existentem in Eucharistia: 1
Ratio est, quia cùm intellectus humanus in hac vita non possit intelligere nisi ea, quæ sensus percipit, juxta illud 3. *de Anima: Oportet intelligentem phantasmata speculari:* existentia autem Christi in Eucharistia non subjacet sensibus, experientia docet, sequitur, intellectum

creatum, alligatum sensibus, non posse cognoscere, aut videre Christum in Eucharistia. In hoc conveniunt tam Scotistæ, quàm Thomistæ antiqui, & moderni, quos allegant Gonet. *d. tom. 5. tract. de Euchar. disp. 5. num.* 79. Mastrius *in 4. sent. disp. 3. n.* 251. Emin. Card. de Lauræa *tom. 1. de Euchar. disp. 22. n.* 111. & ex Moralistis, Bonacina *tom. 1. de Sacram. Euchar. disp. 4. q. 3. punct. 5. n. 1. in fine.*

Secunda Conclusio. Intellectus creatus separatus à sensibus, qualis est intellectus
2 Angelorum, & Animarum beatarum, potest videre, & intuitivè cernere Corpus Christi cum suo modo existendi in Eucharistia, lumine supernaturali, tum in Divina essentia per cognitionem matutinam, tum extra per cognitionem vespertinam. Et de hoc non est altercatio inter Theologos; sed omnes conveniunt. S. Thom. 3. *p. quæst.* 76. *art.* 7. Lessius *in opere post humo d. quæst 76. de Euchar. n.* 47. Gonet. *d. tom. 5. disp. 5. n.* 81. Gabriel. *in Canon. Missæ sect. 45. propè finem.* Abelly *tom. 2. & part. 2. tract. 1. cap. 4. sect. 5. in diffic. 5.*

Tertia Conclusio. Angelicus intellectus, & Anima beata, naturali virtute, non potest intuitivè videre Christum in Eu-
3 charistia secundùm Thomistas. At potest secundùm Scotistas, & hæc est controversia insignis inter eosdem. Ratio Thomistarum est, quia modus, quo Christus existit in Eucharistia est supernaturalis quò ad substantiam, & excedit facultatem cognoscendi, quam habet intellectus creatus; qui sicut cognoscere non potest naturaliter Unionem hypostaticam, gratiam, & reliquos habitus supernaturales; ita non potest attingere ad cognoscendum modum, quo Christus est præsens in Venerabili Eucharistiæ Sacramento. Ita Gandavensis *Quodlibet.* 11. *q.* 12. & ibi Zuccolius Patavinus, necnon Cardin. Gajetan. *in comment. ad* S. Thom. 3. *part quæst.* 76. *art* 7. Agudius *de Sacram Euchar. part. 4. cap. 4. punct. 3. num.* 42. Gonet. *d. disp. 5. n.* 80. Lessius *d. quæst.* 76 *n* 48. & 49. & Emin. Cardin. de Lugo *de Eucharist. disp. 9. num.* 29. ubi tamen suam sententiam non profert, sed potius inclinat in contrariam.

Igitur Scotistæ docent, posse intellectum Angelicum, & Animam beatam naturali virtute cognoscere, & intuitivè videre Christum in Eucharistia; ea ratione, quia objectum proportionatum intellectui An- 4
gelorum, quantum ad cognitionem tam abstractivam, quàm intuitivam, est quodcunque ens finitum, & limitatum, absolutum & respectivum. Sed Corpus Christi existens in Eucharistia continetur sub latitudine hujus objecti. Ergo non excedit limites objecti naturaliter attingibilis ab intellectu creato ex natura potentiæ. Neque obstat, quòd supernaturalitas existentiæ, & præsentiæ Christi in Eucharistia non sit naturaliter cognoscibilis ab intellectu creato; nam respondent Scotistæ, supernaturalitatem non variare rationem rei in se formalem; siquidem naturale & supernaturale non distinguunt naturam alicujus in se, sed tantùm in comparatione ad agens; & ideò non concludit, hoc, & illud esse aliud, & aliud in ratione intelligibilis; & sicut intellectus Angelicus potest naturaliter cognoscere substantiam panis non esse sub accidentibus, ita potest intueri, esse sub eis Corpus Christi indivisibiliter sine modo quantitativo, non enim excedit potentiam intellectus Angelici intuitivè cognoscere, quòd accidentia stent sine subjecto, corpus sine extensione, duo corpora in eodem loco penetrativè, idem corpus in diversis locis, & similia, de quibus latè Mastrius *d. tom. 4. disp. 3. à n. 252. & seqq.* Gabriel. *d. lect. 45. in Canone Missæ.* Lessius *cit. qu. 76. de Euchar. n.* 49. Emin Card. de Lauræa *de Euchar. in cit. disp. 22 n.* 112.

Nostrum non est judicare inter has opiniones, sed expectare decisionem in patria cœlesti, in qua sperare licet id, quod notat 5
Gabriel *d. lect. 45. vers. finem* his verbis: *Probabile est, quòd videre existentiam Corporis Christi in Sacramento pertinet ad beatitudinem accidentalem animarum beatarum, quia illæ dum erant viatrices, habuerunt fidem, qua firmiter crediderunt, Corpus Christi contineri sub Hostia. Visio autem succedit fidei in Patria, tanquam præmium meriti.* Unum autem hìc puto notandum, quod narrat Odoricus Rai-
naldi

naldi *in Annalib. Eccles. Anno* 1324. *n.* 54. Exemplum desumptum ex S. Antonino,
6 & ex Histor. Joan. Villiani; animæ cujusdam Guillelmi à Cornu mox defuncti, quæ apparebat, & mirabilia narrabat de pœnis Purgatorii. Cùm igitur Prior Fratrum Prædicatorum magna hominum caterva stipatus ad eam adjurandam accederet, timens ne esset spiritus malus, secretò secum portavit SS. Eucharistiam, & vix ingressus, ubi dicta anima loquebatur, audivit eam sibi dicentem: *o Prior? tecum habes Salvatorem Mundi*. Hoc idem exemplum diffusè narrat Bartolom. Sybilla *in Speculo Peregr. Quæst. Decad. prima qu.2. cap.*4. attestans illud desumpsisse ex Instrumento authentico transmisso Summo Pontifici Joanni XXII. & Cardinalibus, tunc temporis (scilicet Anno 1324.) apud Avenionem commorantibus. Ex hoc desumi potest argumentum, quòd intellectus creatus, separatus à sensibus, naturali virtute potest videre Christum Dominum in Hostia Sacra.

Quarta Conclusio. Dæmones, nisi impediantur, sua naturali facultate possunt intelligere quodcunque intelligibile creatum sibi præsens; & idcircò etiam præsentiam Corporis Christi in Eucharistia.
7 Dicitur, *Nisi impediantur*, quia spiritus mali multa possunt ex natura sua, quæ non permittuntur eis, teste Magist. Sent. *dist.* 7. *lib.*2. & sic intelligitur auctoritas SS. Patrum, quòd Diabolus non cognovit Mysterium Incarnationis Dominicæ, etsi
8 naturaliter potuerit videre integritatem Deiparæ tam in mente, quàm in carne, quia fuit impeditus à Deo. Ita Gabriel. *d. lect.* 45. *pag. penult.* Lessius *cit. quæst.* 76. *n.* 49. Et Emin. Card. de Lauræa *d. disp.*22. *de Eucharist. num.*114.

Hujus rei duo afferamus testimonia ex Jo: Bonifac. Bagatta *in Admirand. Orbis Christiani tom.* 2. *lib.* 3. *cap.*3. his præcisis verbis. Videlicet ad num. 16. Raynald. *in*
9 *Annal. Eccl. Anno* 1527. *Dum ad Americanos convertendos illuc profecti sunt Apostolici viri, collocaverunt pluribus in locis Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, cujus præsentia dæmones fugati sunt*. Et num. 17. Wadingus *in Chronicis Minorum Anno* 1529. *Postquam Messici primùm, deinde in aliis Urbibus; Templa construxerunt Missionarii Sancti Francisci; & SS. Eucharistiam reverenter exposuerunt, cœperunt Idola omnia obmutescere, nulla deinceps dando oracula*.

His addendum; quod scribit Augustin. Mannus *in Select. Hist. cap.* 242. Sacerdotem scilicet è Societate Jesu, sæcularibus vestimentis indutum, transeuntem per loca hæreticorum apud Belgas, deferentemque clam in sinu Sacras Particulas, 10
Mulier obsessa à Dæmone intuita, post trinam interrogationem dixit: Tu habes Hostias, in quibus adest CHRISTUS FILIUS DEI.

DECISIONIS XXVII.

Ad Junii Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Ponit, an Christus in EUCHARISTIA, possit videri ab oculo corporeo? Referuntur diffidentium Theologorum opiniones, ac plurium apparitionum testimonia. Quæsitum ipsum quinque conclusionibus declaratur, ac resolvitur; quid faciendum de Hostia conversa in carne visibili?

SUMMARIUM.

1 *Oculus corporeus naturaliter non potest videre Christum in Eucharistia, sed an supernaturaliter? num.* 2.

3 *Exempla eorum, qui oculo corporeo viderunt Christum in Eucharistia.*

4 *Aloysius Carnolius Sacerdos Soc. Jesu laudatus.*

5 *Apparitiones Christi in Eucharistia fieri possunt quinque diversis modis.*

6 *Hostia consecrata si miraculosè fiat caro Christi visibilis, non est sumenda à Sacerdote, sed servanda in Sacrario.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

An Christus in Eucharistia possit videri ab oculo corporeo ?

Responsum fuit cum distinctione. Vel quærimus an *naturaliter* oculus corporeus possit videre Christum Dominum in Eucharistia ? vel *supernaturaliter* ? Primo modo communis sententia est negativa ; esto quòd Nominales teneant, esse possibile etiam naturaliter, sed actu non videri, quia Deus non vult. Rationes negantium plures sunt, quarum una; nam visio corporea fit per figuram Pyramidalem, cujus basis sit in objecto, conus verò terminetur ad oculum. Sed basis Pyramidalis, non potest fundari in objecto inextento, & indivisibili, quale est Corpus Christi existens in Sacramento. Ergo videri non potest ab oculo corporeo. Ita Emin. Card. de Lauræa *de Euch. disp.* 22. *art. ultimo*. Lessius *eod. tract. q.* 76. *art.* 7. Mastrius *in* 4. *sent. disp.* 3. *n.* 259. & Emin. Card. de Lugo *de Euchar. disp.* 9. *n.* 19.

2 Secundo modo, An videri possit *Supernaturaliter* ? Alii concedunt, ea ratione quia, satis esse videtur, ut objectum sit sensibile secundùm se, ut ab eo possit sensatio specificari. Corpus autem Christi in Eucharistia retinet talem sensibilitatem, etiamsi sit privatum locali extensione. Alii tamen asseveranter negant, docentes neque per miraculum posse videri Corpus Christi in Eucharistia ab oculo corporeo, ob modum indivisibilem, & spiritualem, quo existit ; qui quidem modus non est attingibilis à sensu neque per absolutam Dei potentiam; ut disputando concludit Mastrius *in cit. disput.* 3 *à n.* 256. *& seqq.* & in sua Philosophia *lib. de Anima disput.* 5. *qu.* 7. *num.* 237. Lessius *cit. qu.* 76. *De Euchar. art.* 7. Agudius *d. part.* 4. *cap.* 4. *punct.* 3. *num.* 40. Et Emin. Card. de Lauræa *eod. tract. disp.* 22. *art. ult. per totum*.

3 Concedamus, quòd Scholastici scribunt. Sed quomodo concordabimus eorum doctrinam cum exemplis antiquis, & modernis, quæ leguntur in Historiis Ecclesiasticis, & in vitis Sanctorum videlicet Christum Dominum pluries visum fuisse oculis corporeis plurimorum in Eucharistia ? Nonnulla exempla refert Sotus *in* 4. *dist.* 10. *q.* 1. *art.* 8., & præter illa alia plura, & præcipuè sequentia, habentur. S. Maria Œniacensis sepè videbat in Eucharistia Christum Dominum in forma pueri, quem circumdabat, & adorabat multitudo Angelorum ; teste Jacobo Card. de Vitriaco *in Histor. Occident. cap.* 5. & Raynald. *in Annalibus Anno* 1200. *num.* 50. consimilem visionem in Hostia Sacra, quæ ceciderat in terram, in Ecclesia S. Amati Episcopi Civitatis Duaci, non pauci viderunt, inter quos *Thomas Cantipratensis*, Alberti Magni auditor, & Condiscipulus S. Thomæ Aquinatis, ut ipse de se scribit *lib.* 2. *cap.* 40. & memorat Raynald. *Anno* 1254. *num.* 75. In Capella Sancti Ludovici Regis Franciæ, dum quidam Sacerdos celebraret, apparuit visibilis in Hostia consecrata Salvator Dominus, sub figura pulcherrimi pueri, quem omnes adstantes intuebantur, & ascito Sancto Ludovico ad videndum, respondit: vadant, & videant qui non credunt ; mihi sat est credere, Christum Dominum verè, & realiter esse sub speciebus consecratis Panis, & Vini. Raynald. *in Annalib. Eccles. Anno* 1256. *n.* 18. Eadem visione in Sacramento Eucharistiæ dignatam fuisse S. Birgittam legimus suarum Revelationum *lib.* 6. *cap.* 86. Sanctum Laurentium Justinianum pariter vidisse Christum Dominum in Hostia Consecratá sub puerili forma narrat Surius *die* 8. *Januarii cap.* 3. Et ut ad proximiora tempora descendamus, visum esse Christum Dominum in Hostia à S. Ignatio Loyola testantur Daniel Bartoli *lib.* 1. *ejus Vitæ pag. mihi* 43. *Et Vigilius Nolarci*, (aliàs *Aloysius Carnoli*, piissimus Sacerdos Societatis Jesu, & Missionarius utilissimus in hac Diœcesi Patavina) qui scripsit eamdem Vitam ejusdem Sancti sui Patriarchæ Ignatii *cap.* 5. Idipsum de S. Philippo Nerio scribit Petr. Jacob. Bacci in ejus Vita *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 1. Et de S. Teresia *Didacus de Tepes Episcopus Terraconen.* qui fuit ejus Confessarius, & ejusdem Sanctæ Vitam, & actiones colle-

1 (margin, beside "ter ? Primo modo") · 4 (right margin)

collegit *lib.* 3. *cap.* 20. Quinque consimilia alia plura exempla tum de apparitionibus Salvatoris in Eucharistia; tum de effusione sanguinis ex eadem, legat Nicolaum Laghi *De Miracul. SS. Sacramenti tract.* 1. *dist.* 4. Joan. Baptistam Matheol. *in Sylva Histor. tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 2. *tit.* 4. & Joan. Bonif. Bagattam *in admirand. Orbis Christ. tom.* 2. *lib.* 3. *tit.* 3. *Appendic.* 2.

Quid igitur dicendum? quid sentiendum? quid credendum de tot apparitionibus, quas oculis corporeis suprarelati famuli, ac famulæ Dei intuiti fuerunt, ac alii plurimi per tot historicos, & religiosos, gravesque Viros relatis? Respondetur has apparitiones examinari à S. Thom. 3. *par. q.* 76. *art.* 8. à Soto *in* 4. *dist.* 10. *q.* 1. *art.* 8. à Valentia *De Euch. disp.* 6. *q.* 4. *punct.* 1. à Gabriele *in Canone Missæ lect.* 51. à Leonard. Lessio *in Opere posthum. quæst.* 76. *à n.* 52. *& seqq.* ab Abelly *in Medulla Theolog. tom.* 2. *part.* 2. *tract.* 1. *cap.* 4. *sect.* 5. *§.* 3. *Difficultate* 6. à Franc. Collio *De Sanguine Christi lib.* 4. *disp.* 9. *à cap.* 1. *usque ad cap.* 10. in quibus allegat Alensem, Egidium, Richard., Durand. Paludan. Dionys. Carthus. Joan. de Poliaco & alios. A Gabr. Barleta *in Serm. fer.* 4. *hebdom. Sanctæ*, & à Mercantio *in Candelabr. Mystic. tract.* 4. & novissimè à Suarezio *in* 3. *p. tom.* 3. *disput.* 55. *sect.* 1. Coninch *de Sacram. q.* 76. *art.* 8. *dub.* 1. & Quarto *in Rubric. Missal. part.* 3. *tit.* 3. *sect.* 3. *dub.* 1. 2. 3. *&* 4.

Horum Theologorum opiniones, & sententiæ firmant sequentes conclusiones quinque.

Prima est, quòd aliquando Dominus
5 Noster Jesus Christus apparet servis suis dilectis in propria, & sibi intrinseca figura, permittendo se ab eis amplecti, & osculari; nullam enim involvit contradictionem, ut unum corpus sit in duobus locis, & sic quòd Corpus Christi sit in cœlo, ac etiam sit super altare, vel in brachiis suorum dilectorum servorum, vel sub specie infantuli, vel in sua propria magnitudine, prout verè apparuit S. Paulo eunti in Damascum *Actor.* 9. ut docet S. Thom. 3. *p. q.* 57. *art.* 6. & probat Menoch. *in Historia Sacra act. Apostol. lib.* 1. *cap.* 23. *num.* 3. & B. Petro Apostolo Romæ, teste Hegesippo *lib.* 3. *de Excidio Urbis Hierosolym.* & aliis cumulatis per Lessium *De Eucharist. quæst.* 75. *num.* 25. ubi respondet argumentis contrarium opinantium.

Secunda Conclusio. Aliquando, dum Hostia videtur versa in Carnem, vel species vini in Sanguinem, id contingit sine ulla intrinseca mutatione specierum Sacramentalium; eòquia immutatio fit tantummodò in oculo videntis sine mutatione objecti. Hoc autem evenire potest tripliciter, secundùm Sotum *in* 4. *d. dist.* 10. *q.* 1. *art.* 8. *§. At verò*. Vel læsione sensus, ut in lethargo, & phrænesi; vel ex immutatione aeris; vel productione specierum per divinam virtutem in oculo, aut in imaginativa; quemadmodum in visionibus prophetarum, & hic tertius modus est convenientior, non autem duo primi; ut docet S. Thom. 3. *p. q.* 76. *art.* 8. Et tunc mutatio Hostiæ Sacræ parùm durat; & non solet videri ab omnibus, sed ab aliquibus tantùm, & Christi Corpus existit absque dubio in Eucharistia.

Tertia Conclusio. Aliquando Deus mutat unam tantùm partem specierum Sacramentalium, inductis quibusdam qualitatibus sensibilibus Carnis, vel Sanguinis; verbi gratia, colore, vel spissitudine; & conservat quantitatem, & alia accidentia occultiora earumdem specierum Sacramentalium, quæ quidem accidentia conservata sufficerent ad retinendam substantiam panis, & vini, si ibi esset; & tunc etiam sub tali specie Carnis, & Sanguinis manet Christus Sacramentaliter in Hostia illa, & sub illa figura, quæ apparet; ut benè explicat Lessius *in cit. qu.* 76. *de Eucharist. num.* 53. & Valentia *tom.* 4. *d. disp.* 6. *De Euchar. q.* 4. *punct.* 1. *Vers. Porrò*.

Quarta Conclusio. Aliquando autem mutatio Hostiæ, vel speciei consecratæ Sanguinis, fit quò ad totum temperamentum earumdem specierum Sacramentalium; adeòut substantia panis, & vini, si ibi foret, per dictam mutationem, nequiret conservari, ob destructam omninò quantitatem dimensivam earumdem accidentium: & in hoc casu cum ibi non

remaneat Corpus Christi Sacramentaliter, ut docet S. Thom. 3. *p. q.* 77. *art.* 4. hæsitant Theologi in decidendo, quid sit credendum, & quid adorandum in illa apparitione, & figura carnis, & sanguinis, vel pueri, aut alterius imaginis, quæ videtur? Et in hoc casu opinatus est Alex. de Ales 4. *par. q.* 11. *membr.* 2. *art.* 4. *t.* 3. *quæstiunc. penult.* (quem refert Gabriel *cit. lect.* 51. & Collius *d. lib.* 4. *disp.* 9. *cap.* 1. *Vers. hujus opinionis*) sub illa specie apparente esse veram carnem naturalem, aut Sanguinem Domini Nostri Jesu Christi. Rationes sunt: *Primò* quia hoc non est impossibile, nam idem corpus, etiam quantitativo modo, potest esse in pluribus locis, & consequenter videri. *Secundò*, quia hoc est convenientius, cùm talis apparitio fiat vel in testimonium veritatis, & realis præsentiæ Christi in Sacramento, vel in singularem favorem, & consolationem alicujus justi. *Tertiò* ne detur occasio erroris, in adorando Carnem Christi, si ibi non sit ejus vera caro. Ita Quartus *cit. part* 3. *tit.* 3. *sect.* 5. *dub.* 2. *in Rubric. Missal.* At hoc confutat S. Thom. *in d. q.* 76. *art.* 8. & Cajet. *ibid.* docentes, esse tunc quid miraculosum, conservandum, & adorandum sicut adoraretur, & veneraretur Vestis Christi; quod prosequitur Collius *dict. disp.* 9. *cap.* 4. & *seqq.* Placet tamen mihi conciliatio relata per Lessium *dict. qu.* 76. *num.* 54. dicentem; esse quidem possibile Deo, destructis dimensionibus, & cæteris qualitatibus specierum Sacramentalium, substituere ibi veram carnem naturalem, atque sanguinem, totumque corpus Christi Domini; sed credendum esse id non fieri. *Primò*, quia interdum ista species Carnis, & Sanguinis diu perseverat, & sensim nigrescit, & corrumpitur, ut patet in multis locis; Corpus autem Domini, & Sanguis est Incorruptibilis. *Secundò*, quia ubicunque est Corpus Domini, ibi etiam est Sanguis, & Anima juxta Concilium Trident. *sess.* 13. *cap.* 3. nam partes Domini nunquam amplius separabuntur; Atqui non est probabile in illa portiuncula carnis tot annis manere Sanguinem, & Animam ejus. *Tertiò*, quia non est credibile, quando Sanguis miraculosè manat ex Hostia, esse Sanguinem Domini in propria specie naturali; nam Sanguis Domini non potest esse extra venas, & manere extra corpus. Est igitur dicendum, esse quiddam miraculo efformatum, ad significandum ibi latere Corpus vivum, habens carnem, & Sanguinem; & adorandum fore tanquam signum, & vestigium veri Corporis latentis Christi Domini, non per latriam, nisi ad cautelam in theca carnis miraculosæ, seu Sanguinis, reponatur Hostia consecrata; ut advertit Marcantius *in cit. Candelabro Myst. tract.* 4. *lect.* 6. *propos. prima in fine.*

Quinta Conclusio. In prædictis apparitionibus, & mutationibus consecratæ Hostiæ in Carnem, vel Sanguinem, Sacerdos non est obligatus dictam Carnem, vel Sanguinem miraculosum manducare, vel bibere; sed in Sacrario reponere. An autem debeat novam hostiam, & vinum consecrare? relinquitur in arbitrio ejusdem Sacerdotis, ut tradunt Valentia *dict. punct. primo, in fine.* Lessius *d. quæst.* 76. *num.* 55. Card. Toletus *in Summa lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. Abelly *d. p.* 2. *tract.* 1. *cap.* 4. *sect.* 5. §. 3. *in fine*, & Quartus ubi supra *dub.* 5. 6

DECISIONIS XXVIII.

Ad Junii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an sit Communicandus Concubinarius, qui profitetur, non amplius tangere Concubinam, sed pro gubernio domus eam tenere? Exponitur hoc nomen Concubina, declarando, quid Jus Canonicum antiquum, quid Jus Civile; quid Ecclesia hoc tempore intelligat pro Concubina? An Polygamia esset licita apud Gentiles, & apud Judæos? Casus propositus negativè resolvitur pluribus rationibus.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Concubinæ an olim permissæ?*
2 *Concubinæ in testamento veteri quomodo permissæ?*
3 *Concubinatus permissus de Jure Civili Pandectarum.*
4 *Concubinatus an sit contra charitatem Dei, vel proximi? & n. 26.*
5 *Concubinarius, non ejecta è domo Concubina, non est admittendus ad Sacramenta.*
6 *Fornicatio est peccatum mortale.*
7 *Hæreticum est asserere licitam copulam carnalem extra Matrimonium.*
8 *Concubinatus semper fuit damnatus à Jure Canonico.*
9 *Concubinatus prohibitus etiam à Jure Civili.*
10 *Concubinarii sunt excommunicandi.*
11 *SS. Augustinus, & Jo: Chrysostom. invehebant contra concubinarios.*
12 *Concubinæ è domo ejiciendæ.*
13 *Ejicere significat longè expellere.*
14 *Occasionem proximam peccandi qui non fugit, non est capax Sacramentorum.*
15 *Publicus peccator, etsi confessus, nisi tollat scandalum, non est communicandus.*
16 *Concubinarius, etsi dicat non tangere amplius Concubinam domi suæ stantem, non est absolvendus.*
17 *Confessarii in Diœcesi Patavina habent expressam probibitionem absolvendi Concubinarios; nisi actualiter dimissa Concubina.*
18 *Edictum Eminent. Cardin. Barbadici Episcopi Patavini circa Concubinarios.*
19 *Cap.* Is qui, & *cap.* Christiano dist. 34. *declarantur.*
20 *Concubina olim erat vera Uxor, sed ducta absque solemnitatibus Juris.*
21 *Doctor dicens, licitum esse habere Concubinam secundùm Canones, fuit à Sancta Inquisitione processatus, & correptus.*
22 *Polygamia permissa in veteri testamento, ex Divina dispensatione.*
23 *Afri libidinosi.*
24 *Polygamia inter gentiles an esset peccatum?*
25 *Concubinatus de jure Civili nunc non est permissus, nisi quoad successionem filiorum.*
26 *Concubinatus est contra charitatem Dei, ac proximi.*
27 *Opinio est damnata, quod sit licitum tenere Concubinam, etiam copula cessante.*
28 *Concubina prius ejicienda, deinde impertienda absolutio.*

PRIMUS CASUS.

Concubinarius profitetur, non amplius tangere Concubinam, sed pro domus gubernio eam tenere, & sui, ac ipsius conscientiam expiasse Sacramento Pœnitentiæ. Petit Communionem. Quæritur, an communicandus?

Disputationis gratia videtur respondendum affirmativè ex sequentibus.

Primo *ex cap. Is qui, dist.* 34. ubi in Concilio Toletano censetur approbatus usus Concubinæ inter personas solutas; 1 ait enim: *Is qui non habet uxorem, & pro uxore Concubinam habet, à Communione non repellatur: tamen, ut unius mulieris, aut uxoris, aut Concubinæ sit conjunctione contentus.*

Secundò *ex cap. Christiano ead. dist.* 34: ubi S. Isidorus ita loquitur: *Christiano non dicam plurimas, sed nec duas simul habere licitum est; nisi unam tantùm aut uxorem; aut certè loco uxoris (si conjux deest) Concubinam.* Ergo qui unam tantùm habet, non est à Communione repellendus.

Tertiò; ex exemplis SS. Patrum in veteri testamento, quibus licitus erat usus 2 Concubinarum; nam de Abrahamo legitur: *Deditque Abraham cuncta, quæ possederat, Isaac; filiis autem Concubinarum largitus est munera. Gen.* 25. 6. De Gedeone refertur: *Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech. Judic.* 8. 31.

Et de Rege David, fugiente impetum Absalonis: *Egressus est ergo Rex, & universa domus ejus pedibus suis, & reliquit Rex decem Concubinas ad custodiendam domum*. 2. *Reg*. 15. 16. de Salomone autem: *Fueruntque ei uxores quasi Reginæ septingentæ; & Concubinæ trecentæ*. 3. *Reg*. 11. Et passim de aliis.

Quartò ex Sermone S. Augustini *Dominic*. 22 *post Pentecost*. ubi differtissimè
3 narrat, Episcopos Africanos, ob temporum iniquitatem, & peccantium multitudinem, permisisse usum Concubinarum, atque ad sacram Communionem admisisse Concubinarios, idque factum fuisse in Hispania, ob effrenatam libidinem virorum, de qua Salvian. Episcopus Masilien *lib*. 7. *de Providentia*. deducit Ferdinan. de Mendoza *lib*. 1. *de Confirm. Concil. Illiber. cap* 8. ut refert Barbos. *in Collectan. DD. ad d. cap. Is, cui. dist*. 34.

Quintò ex Jure Civili Pandectarum, à quo non improbatur Concubinatus inter personas solutas. *l*. 1. & 3. & *toto tit. ff de Concubin. l Item legato* 47. §. *Parvi, ff. de legat*. 3. *l. Massurius. ff. de Verb. signif*. Bartol. *in l*. 3. *ff. de Concubin*. Menoch. *de Arbitr. Judic. cas*. 418. *n*. 21. Cevall. *contra com. qu*. 295. & Ricciul. *de Personis, quæ in statu reprobo lib*. 3. *cap*. 8.

Sextò ex ratione: nam Concubinam habere non videtur esse contra charitatem
4 Dei, quia copula carnalis non est directè peccatum contra Deum, neque contra charitatem proximi, & præcipuè prolis nasciture: nam supponimus, Concubinarium velle educare, & curam habere filiorum, ex Concubina suscipiendorum; ut videmus in praxi. Sed quod non est contra charitatem Dei, vel proximi non est peccatum mortale. S. Th. 2. 2. *q*. 154. *art*. 2. Ergò

Septimò: tantò minùs, quia Concubinarius, de quo in casu, profitetur, non ampliùs tangere Concubinam, sed pro domus gubernio eam tenere, quo casu plurimi Theologi censent, id ei permittendum, maximè si concubinatus non fuisset publicus, sed secretus; ut conatur probare Sanctius *in Selectis disput*. 10. *per totam*. Tabiena *Verb. Concubinatus n*. 2. Castropal. *tom*. 1. *tract*. 2. *disp*. 2. *punct*. 9. *n*. 15. & alii, quos citat Summa Diana *Verb. Confessarius quo ad examen n*. 32.

His tamen minimè obstantibus dicendum, & tenendum est, Concubinarium sive publicum, sive secretum non dimissa, ejectaque Concubina, reperiri in 5
statu peccati mortalis, & per consequens non posse admitti ad Sacram Eucharistiam percipiendam.

Primò: Quia concubinatus idem est, ac continua fornicatio; immò tantò detestabilior, quantò magis est habituata, & 6
familiaris. Covarruvias *de Sponf. part*. 2. §. 4. *cap*. 8. *n*. 3. Gratian. *discept. forens. cap*. 31. *n*. 5. Sed fornicatio est peccatum mortale; juxta illud *Tob*. 4. *Attende tibi ab omni fornicatione*. & Apostoli ad Gal. 5. 19. *Manifesta sunt autem opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria &c. Qui talia agunt, regnum Dei non consequentur*. & 1. *Cor*. 16. 18. *Fugite fornicationem*. Ergò

Secundò: Quia hæreticum est asserere, quod concubitus carnalis, extra matrimo- 7
nium, sit licitus. *Clem. Ad nostrum*, 3. *de Hæretic*. ubi damnatur error consimilis Beguardorum, & Beguinarum, quem antiquitùs profitebantur hæretici Nicolaitæ, ut advertit Salelles *de S. Inquisit. tom*. 2. *lib*. 3. *cap*. 5. *n*. 112. Et novissimè decisum est sacro Concil. Trident. contra Concubinarios *sess*. 24. *de Refor. Matrim. cap*. 8. Ricciull. *de Personis in statu reprobo lib*. 3. *cap*. 8. *num*. 15.

Tertiò: Quia semper Jus Canonicum damnavit Concubinatus, & detentionem mulierum non uxorum; *cap. Concubinæ*. 8
cap. Ancillam. & *cap. Non omnis*, 32. *q*. 2. *cap. Nemo*. *cap. Dicat aliquis*. & *cap. Meretrices* 32. *q*. 4. *cap. Audite* 6. ibi: *Concubinas vobis habere non licet; & si non habetis uxores, tamen non licet vobis habere Concubinas*. *dist*. 34. Quod ex professo deducunt, & probant Bermon. *de Public. Concubin. in Verb. Et cum omnis fornicationis crimen n*. 4. 5. & 6. Menoch. *de Arbitr. Jud. casu* 418. *à n*. 14. & *seqq*. Farinac. *de delictis carnis q*. 138. *n*. 27. 28. & 29. & Abb. *in cap. Cum per Venerabilem n*. 31. *Qui filii sint legitimi*.

Quar-

Quartò: Quia Concubinatus eſt etiam prohibitus de Jure Civili, tum quia per
9 ipſum jus improbatur fornicatio, & illicitus concubitus extra Matrimonium. *l. Pantbonius. ff. ſi à parente quis fuerit manumiſs. l. Palam. ff. de Ritu Nuptiar. l. 4. ff. de condit. ob turp. cauſ. l. Imperialis. C. de Nuptiis.* Tum etiam, quia qui vivit in Concubinatu, vivit in peccato mortali. *ſ. Illud. Auth. Quibus modis Natur. eff. ſui, cap. 1. De filiis natis ex Matrim. ad Marganit. contract in uſib. feudor.* Et ita ſentiunt plurimi Profeſſores Juris Civilis, quos cumulat Farinac. *in cit. q.* 138. *n.* 31. Cevaii. *in com. contra commun. quæſt.* 295. Mandoſ. *conſ.* 102. *n.* 8. Menoch. *conſ.* 461. *n.* 20. Mantica *de Conject. ult. Vol. lib.* 11. *tit.* 9. *num.* 3. Et Riciull. *in d. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 5.

Quintò: Quia tantùm abeſt, poſſe admitti ad ſacram Communionem Concubinarios, quod immò ipſi ſunt excommu-
10 nicandi, tum ex ſacris Canonibus, & Conciliis antiquis, relatis per Eminentiſs. Card. de Lauræa *diſp.* 24. *de Matrim. à n.* 160. *& ſeqq.* tum præcipuè ex Sacro Concilio Tridentino *cit. ſeſſ.* 24 *de Refor. Matrim. cap.* 8. præmiſſa tamen trina monitione; quam ſervare non oportebit, ſi procedendum ſit ad alias pœnas, videlicet carceris, exilii, aut pecuniariam contra eoſdem Concubinarios, ut advertunt Panimoll. *deciſ.* 17. *Annot.* 1. *n.* 65. Diana *par.* 1. *tract.* 2. *reſol.* 88 *aliàs* 87. Quæ in Coordinato eſt *tom.* 9. *tract.* 2. *reſ.* 292.

Sextò: Quia Sancti Patres nunquam toleravere Concubinarios detinentes apud
11 ſe Concubinas; ſed eos ſemper, & inceſſanter increparunt, donec eas dimitterent. Sic S. Auguſtin. 243. *de Caſtitate Conjug.* ibi: *Coram Deo, & Angelis conteſtor, & iſta mala ſemper prohibuiſſe, & nunquam ea placita fuiſſe, quia præcipuè temporibus Chriſtianis Concubinas habere nunquam licuit, nunquam licebit.* Quod repetit *lib.* 5. *Homiliar. hom.* 49. quæ habetur *in diſt.* 34. *cap. Audite.* Duas tantùm vias, ut viri cohabitent cum mulieribus ait S. Jo: Chryſ. *Serm. contra Concubinarios*, his Verbis: *Una quidem vetus, ac juſta, rationique conſentanea, Matrimonium, quod à Deo Legislatore eſt inſtitutum. Altera poſterior, & injuſta, ac legi adverſa, nempè Concubinatus, ſive ſtuprum; quod à malignis dæmonibus introductum eſt.*

Septimò: Quia tanquam neceſſarium requiſitum, ſine quo non poteſt Concubinarius effugere culpam coram Deo, & pœ- 12
nas inflictas ab Eccleſia, eſt dimiſſio Concubinæ, & totalis ab ea ſeparatio, ut advertit Concil. Trid. *cit. ſeſſ.* 24. *cap.* 8. *de Ref. Matr.* ibi: *Si Concubinas non ejecerint, ſeque ab earum conſuetudine non ſejunxerint*, undè non ſunt audiendi, ſi dicant eas non amplius tangere carnaliter, ſed ex alio honeſto motivo illas ſecum detinere; nam oportet, ut eas dimittant, & ſe totaliter ſeparent, ſi quidem *ejicere* ſignificat extra domum projicere, & omninò expellere, *c. Vidua* 16. *diſt.* 34. exem- 13
plo Dœmonum, & Spirituum immundorum, qui coacti egredi è corporibus dicuntur ejecti, juxta illud *Erat Jeſu ejiciens dæmonium, & illud erat mutum. Et cum ejeciſſet dæmonium locutus eſt mutus. Luc.* 11. 14. eſt igitur primùm ejicienda Concubina extra domum, deinde os aperiendum in Confeſſione, & ad Communionem.

Octavò: Ratio autem eſt manifeſta; nam Concubinarius etiam occultus convincitur non habere propoſitum verum ſe emendandi, dum vult vivere in occaſione proxima peccati, qualis eſt detentio Concubinæ, cum qua fuit ſolitus peccare; & ideo regula Juris, & bonorum Auctorum eſt, neganda eſſe Sacramenta illi, qui recuſat ab occaſione proxima peccandi ſe retrahere, etſi patiatur magnum aliquod detrimentum. Suarez *de Pœniten. diſp.* 32. *ſect.* 2 *in fine*. Graffius *in deciſ. aureis par.* 14
1. *lib.* 1. *cap.* 28. *n.* 23. Reginald. *in Praxi Pœnit. tom.* 1. *lib.* 8. *n.* 19. Navar. *in Summa c.* 3. *n.* 21. & Eminentiſs. Cardin. de Lugo *de Pœnit. diſp.* 14. *num.* 156. *& num.* 157. ubi hanc aliam reddit rationem; ſcilicet, quia *velle perſeverare ſcienter in tali occaſione proxima peccati mortalis, eſt novum peccatum mortale; obligatio enim non peccandi mortaliter affert obligationem vitandi periculum proximum peccandi mortaliter; cui obligationi,* non

non satisfacit; qui, cùm possit, non vult relinquere occasionem proximam; & ideo non absolvitur, quia constat, illum non habere propositum non peccandi; cùm actu peccet non vitando illam occasionem proximam, quam sub peccato tenetur relinquere. Hoc ipsum fortissimis rationibus probat Emin. Card. de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 2. *disp.* 12. *de Pœnit. art.* 9. ubi *n.* 228. arguit nolentem relinquere occasionem proximam peccandi non habere propositum sufficiens pro validitate confessionis; ita dicens: *Propositum consistit in hoc, ut sit volitio non peccandi amplius: sed qui non decernit, causam proximam peccati relinquere, non habet talem volitionem; quia vult effectum, qui vult causam proximam, & non odit effectum, qui causam proximam non odit.*

Nono non est danda sacra Eucharistia Concubinario, de quo in casu, quia ulterius extat scandalum inter fideles, cujus causa est repellendus Concubinarius ab Eucharistia, etiamsi accessisset ad Confessionem. Idem Emin. Card. de Lauræa *in*
15 *d. tom.* 2. *disp.* 21. *art.* 11. *n.* 347. ubi sic discurrit circa publicum peccatorem accedentem ad Confessionem; vel enim ejus publicum peccatum tale est, ut per solam Confessionem credatur remissum, & emendatum, ut blasphemus, iracundus, ebriosus, & in hoc casu, facta Confessione, potest admitti ad Eucharistiam. Vel ultra Confessionem requirit aliam probationem pro vera emendatione, & scandalo tollendo, & in hoc casu non statim danda est Sacra Communio: & idcircò ipse Auctor Eminentiss. subdit: *Concubinarius vel Usurarius publicus, Meretrix &c. si quando isti confitentur, & peccandi occasionem publicam non dimiserunt, relinquunt signum perseverantiæ publicæ in peccato.* Et deveniens ad conclusionem doctrinæ in his casibus, *n.* 349. ait: *Dico primo, Peccatori publico confesso, relinquenti publicè signum perseverantiæ in eo publico peccato, non potest, neque debet Confessor, qui eum audivit, ministrare alia Sacramenta, neque in occulto, ne-*
16 *que in publico.* Hanc eamdem doctrinam, de non communicando Concubinario detinente Concubinam, ratione scandali in populo, etsi profiteatur, non amplius eam carnaliter tangere, docuit Jordan. *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 60. Navar. *in Man. c.* 15. *n.* 20. Megala *Verb. Concubinæ n.* 16. quem refert, & sequitur Diana *part.* 5. *tract.* 14. *res.* 107. quæ sedet in Coordinato *tom.* 1. *tract.* 4. *res.* 31.

Decimò: Quia non potuit prædictus Concubinarius expiare conscientiam suam, & ejusdem Concubinæ, Sacramento Pœnitentiæ, attenta prohibitione Eminentiss. & Reverendiss. Præsulis facta omnibus Confessariis Diœcesis hujus Patavinæ, usque sub 10. Aprilis 1683. absolvendi consi- 17
miles personas, nisi actualiter dimissa Concubina; prout ex tenore sequentis Edicti.

,, GREGORIO, per Divina Misericordia del Titolo di S. Marco Prete ,, CARDINALE BARBARIGO Vescovo di Padova, Conte di Pieve di Sacco &c. Al suo dilettissimo Clero, e Popolo di questa Città; e Diocese, salute nel Signore.

,, Non essendo tollerabile l'abuso, col quale alcuni Confessori di questa Cit-
,, tà, e Diocese, o per poco studio, o 18
,, per molta libertà di coscienza, danno l'assoluzione Sacramentale, & amministrano li Santissimi Sacramenti a quelli, che trattengono nelle proprie Case le Concubine, sopra l'asserzione loro, di non avere più insieme copula carnale; il che è reprobatissimo da tutti i buoni Autori sì Theologi, come Canonisti (a) non solo perche le sudette persone sono in prossima occasione di peccare, per cui restano incapaci d'assoluzione, conforme alla dichiarazione fatta dalla Santità di N. S. INNOCENZIO PAPA XI. (b) ma principalmente per lo scandalo, che risulta dal trattenere esse Donne, con le quali è notoria la mala pratica avuta, e per il pericolo manifesto, in cui essi versano di ricadere nella primiera colpa: per l'una, e l'altra delle quali cagioni non si possono dire ben disposti, per accostarsi a' Santissimi Sacramenti: oltre il mal'esempio, che ne ricavano ben spesso i loro figliuoli, e nipoti; le discordie

,, nelle

„ nelle famiglie; il detrimento della ripu-
„ tazione, e molti altri gravissimi mali.
„ Perciò con le presenti proibiamo à tutti
„ li Parochi, e Confessori Secolari, e Re-
„ golari, coll' Autorità nostra tanto Or-
„ dinaria, quanto Delegata dalla Santa
„ Sede Apostolica, che in questa materia
„ ci competisce, l'assolvere le suddette per-
„ sone, tanto Uomini, quanto Donne,
„ se prima effettivamente le dette Donne
„ non saranno state licenziate dalle case,
„ nelle quali sono cadute, e vissute in con-
„ cubinato, e promettano da dovero d'a-
„ stenersi affatto da qualsisia reciproca con-
„ versazione, come ricerca il vero penti-
„ mento dell' offese già fatte al Signore
„ Dio, e l'obbligo di levare lo scandalo, e
„ d'allontanarsi dal pericolo di ricadere in
„ peccato. Protestando a' Confessori, che
„ trasgredissero questo nostro precetto (che
„ gli facciamo in virtù di Santa Ubbidien-
„ za, ed in ogni altra più efficace manie-
„ ra) l'incorso nella scommunica fulmina-
„ ta da Sommi Pontefici contro chi presu-
„ messe diffendere opinione contraria, ed
„ il severo castigo, che ne riceveranno dall'
„ Eterno Giudice, oltre la privazione del-
„ la facoltà di confessare, alla quale Noi
„ procederemo contro gl' innobbedienti.
„ Preghiamo poi nelle viscere del Signo-
„ re tutti quelli, che fin ora avessero
„ tenute le suddette Donne Concubine nel-
„ la propria casa, à non lasciarsi inganna-
„ re da dottrine non sicure, ò pericolo-
„ se: mà bensì à restare persuasi della ne-
„ cessità d'allontanare da sè onninamen-
„ te le dette Donne, per levare gl' al-
„ tri dallo scandalo, e sè stessi dal perico-
„ lo, come ricerca il vero pentimento,
„ che professano delle colpe fatte contro
„ sua Divina Maestà; acciò possino otte-
„ nere sicuramente il perdono, e la salute
„ dell' anima; che è l'unico importantis-
„ simo punto, da essere procurato con
„ l' ubbidire umilmente a' Prelati, posti
„ dal Signore Dio al governo spiritua-
„ le de' fedeli. Dato in Padova dal Pa-
„ lazzo Nostro Episcopale il dì 10. Apri-
„ le 1683.

(Gregorio Cardinale Barbarigo Vesco-
vo di Padova.

(a) S. Thom. *in 4. dist. 15. quæst. 1. art. 1.* S. Antonin. *3. part. tit. 14. cap. 26.* Card. de Lugo *de Pœnit. disp. 14 n. 149.* Azor. *Instit. mor. par. 3. lib. 3. cap. 6. in fin.* Tambur. *de Exped. Confess. lib. 3. cap. 3. §. 1. n. 2. & 12.* Navar. *in Man. cap. 16. n. 20.* Sylvest. *Verb. Confessio quæst. 25. & Verb. Concubina n. 3.* Mosconius *de Majest. Milit. Eccl. lib. 2. cap. 10. in fine.* Summa Angelica *Verb. Concubin. n. 1.* Riciull. *de Personis, quæ in statu reprobo lib. 3. cap. 33.* Gobat. *in Exper. Theol. tract. 7. n. 535. in fin.* (b) *Propos. 61. & 62. inter damnatas die 2. Mensis Martii Anno 1679.*

Igitur stante tali Edicto in hac Diœcesi Patavina, & prohibitione, absolvendi Concubinarios, dicentes non amplius tangere mulieres suas Concubinas, in propria eorum domo detentas, manifestum est, neminem Confessariorum posse eosdem absolvere, tanquam casum Ordinario reservatum; & præsumentes impertiri absolutionem hujusmodi Concubinariis, præter ejus invaliditatem, incurrere pœnas latas contra Confessarios absolventes à casibus Episcopo reservatis in Decretis Sacræ Congregationis, emanatis jussu Summorum Pontificum Clementis Papæ VIII. *die 9. Januarii 1601. & die 26. Novembris 1602.* Pauli Papæ V. *die 7. Januarii 1617.* Urbani Papæ VIII. *die 17. Novembris 1628.* Innocent. Papæ X. *die 7. Decembris 1647.* De quibus Lauretus de Franchis *in Controver. inter Epis. & Regul. par. 1. à n 1458. & seq. usque ad 1468.* Novar. *in Summa Bullar. part. 1. Commentar. 135. & part. 2. Commentar. 46.* & novissimè in Bulla Clement. Papæ X. *diei 2. Aug. 1690.* incipien. *Superna Magni Patris familias.* Quæ est in Bullario *tom. 6.* (inter illas prædicti Summi Pontificis) *Constit. 7.* Et legitur etiam *pag. 605.* post Busembaum impressum Venetiis anno 1686. Quòd si absolutionis expers remanet Concubinarius casus nostri, detinens adhuc domi Concubinam; irrefragabilis est consequentia, eumdem non esse admittendum ad sacram Communionem. *Cap. Qui scelerate, & cap. Timorem, de Consecr. dist. 2.* Et in puncto Sacr. Trid. Concil. *sess. 13. De Sacrosan. Euchar. Sacram. cap. 7.* nec non *can. 11.*

can. 11. latè Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. disp.* 25. *n.* 124. 125. *&* 126.

Neque obstant argumenta in contrarium, disputationis causa, in principio adducta.

Non primum *ex cap. Is, qui*. Neque secundum, *ex cap. Christiano, dist.* 34. in
19 quibus Canonibus dicitur, haberi posse Concubinam à non habente uxorem. Nam notissima, eaque concors Theologorum, Canonistarum, Juristarum, & Moralistarum responsio est, quòd nomine Concubi-
20 næ ibi intelligitur uxor vera, sed ducta absque solemnitatibus, eo tempore de Jure Civili requisitis, præcipuè sine legalibus, & dotalibus instrumentis; erat autem vera uxor, quia ex testimonio S. Augustino, relato *in cap. Solet*, 32. *quæst.* 2. tria requisita, ad verum Matrimonium necessaria, concurrebant, idest ut esset uterque solutus, ut alteri non adhærerent, & filiorum procreationi vacarent, & ut simul usque ad mortem permanerent. Em. Card. de Laurea *de Matrim. disp.* 24 *art.* 7. *à n.* 168. *& seqq.* Covaruvias *de Sponsal. par.* 1. *c.* 4. *n.* 9 *DD. in l. Masurius, ff. de Verb. signific.* Menoch. *de arbitr. Jud. casu* 418. *n.* 20. Barbos. *in collect. DD. ad d. cap. Is qui*, ubi alios cumulat *dist.* 34 Riciullus *De Person. in statu reprobo d. lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 10. ubi observat, uxores privatim assumptas in uxores fuisse appellatas Concubinas, antequam ab Ecclesia prohiberentur clandestina Matrimonia, quibus proscriptis: nomen Concubinæ indidit eam tantùm, quæ libidinis explendæ causa domi retinetur. *cap.* 2. *&* 3. *cap. Vestra. cap. Tua. & cap. fin. De Cohabit. Clericor. & mulier.* Surdus *de Alim. tit.* 1. *quæst.* 9. *n.* 11. Card. Paleottus *de Nothis, & Spuriis cap.* 12. *num.* 12. *&* 13. Anastas. Germon. *lib.* 1. *animadv. cap.* 11. Soto Major *in cap.* 6. *Cantic. n.* 7. Abulens. *in cap.* 19. *Jud. quæst.* 4. quos allegat Carena *de Sancto officio part.* 3. *tit.* 3. *num.* 33. ubi lepidum casum refert cujus-
21 dam Doctoris denunciati in Sancta Inquisitione, eo quia dixisset in Villa, in qua habitabat, non habenti uxorem licitum esse habere Concubinam vigore Sacrorum Canonum; super qua expressione interrogatus respondit, se intellexisse de uxore absque solemnitatibus ducta, juxta *text. in cap. Is qui, & cap. Christiano, dist.* 34. Fuit tamen à S. Tribunali graviter objurgatus ob propositionem, quæ his temporibus censetur scandalosa; & obligatus ad declarandum coram Parocho, & rusticis illius Villæ, quod olim per eosdem Canones nomine Concubinæ intelligebatur vera uxor, quamvis sine solemnitatibus, & Instrumentis legalibus ducta.

Tertium non obstat desumptum ex SS. Patribus veteris Testamenti, nam cum illis ex Dei dispensatione, ad multiplican- 22
dum populum fidelem, licitum esset habere plures uxores; inter illas, quæ prior erat in dignitate, vocabatur Uxor, reliquæ dicebantur Concubinæ; sed erant veræ uxores; ut inter Theologos comprobat Emin. Card. de Lauræa *d. tom.* 3. *tract. de Matrim. disp.* 24. *art.* 7. *à n.* 149. & Mastrius *in* 4. *Sent. disp.* 7. *n.* 218. *&* 219. ubi rationem reddit justitiæ hujusmodi dispensationis; itaut Polygamia esset licita quoad maritum, non autem quoad uxorem. Et inter expositores Sacræ Scripturæ, Tostatus, Lippomanus, Oleaster, Delrius, Cornelius à Lapide, & alii apud Serlogum *in Cantic. tom.* 3. *Vestigat.* 34. *num.* 7.

Quartum non obstat, quia etsi inter Afros, & Hispanos antiquis illis tempori- 23
bus grassaretur libido, & Concubinarum usus, ad eam explendam; attamen non fuit ab Ecclesia, neque à Sacris Conciliis approbatus, ut benè demonstrat Barbos. *in d. cap. Is, qui*. refellens commentitiam Mendozæ assertionem.

Quintum non subsistit, quia vel consideramus Jus civile ante receptam Christianam Religionem, & nulli mirum si Romani, dum essent Gentiles, admittebant Concubinas, *l.* 1 *& tot. tit. ff. de Concubinis*. Riciull. *de Personis in statu reprob. d. lib.* 3. *tit.* 1. *n.* 3. exemplo Hebræorum: Sed an ipsi Gentiles potirentur eadem dispensatione, itaut licitè uterentur Polygamia? disputat Sanchez *de Matrim. lib* 7. *disp.* 24
80. *n.* 13. ubi DD. & Mastrius *in cit. disp.* 7. *de Matrim. num.* 220. Vel consideratio

cadit,

cadit, postquam Imperatores Romani amplexi sunt Evangelium, & in hoc casu eorum leges non admittunt Concubinas, nisi quò ad successionem filiorum; secus etenim quò ad animam, & æternam salutem,
25 quia Concubinatus resolvitur in fornicationem, quæ etiam de jure civili est prohibita. *l. Imperialis, C. de Nuptiis, l. Phanthonius. ff. Si à parente quis fuer. man. l. 4. ff. de Condit. ob turpem causam.* Ricciul. *d. l. 3. cap. 8. n. 3. & 6.* & Gratian. *discept. for. d. cap. 51. n. 5.*

Sextum est falsum: nam Concubinatus est contra charitatem Dei, quia est peccatum mortale, prohibitum à lege Divi-
26 na; qui autem legem non servat, Deum non diligit, juxta illud *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me. Joan. 14. 21.* Et è contra: *Qui non diligit me, sermones meos non servat, ibid. num. 24.* S. Thom. *1. 2. q. 87. art. 4.* Est etiam contra charitatem proximi, nam offendit statum prolis nasciturae, quæ oritur cum nota ignominiæ, non delenda toto tempore ejus vitæ; incapax bonorum, dignitatum, & fidei commissorum, itaut plures nothos, & spurios tædeat vivere, ut probat S. Thom. *lib. 3. contra Gent. cap. 122.* Segner. *part. 1. Christ. Instruct. disc. 23. num. 4.* & Card. Paleott. *de Nothis, & Spuriis cap. 65. per totum.*

Septimum tandem cadit argumentum ab auctoritate Doctorum, permittentium retentionem Concubinæ in propria domo ejus, qui asserit, cum illa amplius non
27 peccare; siquidem eorumdem Doctorum sententiam, doctrinam, & opinionem, tanquam scandalosam, & erroneam, damnavere Alexander Papa Septimus *die 2. Septembr. 1666.* ad Propos. 41. conceptam his verbis: *Non est obligandus Concubinarius ad ejiciendam Concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum Concubinarii, vulgò Regalo; dum deficiente illo, nimis ægrè ageret vitam; & aliæ epulæ tædio magno Concubinarium afficerent; & alia famula nimis difficilè inveniretur.*

Et Sanctissimus D. N. Innocentius Papa Undecimus, qui *Anno 1679. die 4. Martii* pariter damnavit sequentes opiniones.

61. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere: quinimmò directè, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.

62. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

63. Licitum est quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

Constat autem; ex eisdem Decretis Pontificiis inflictam esse excommunicationem Papalem contra defendentes easdem damnatas opiniones; & præceptum esse in virtute Sanctæ obedientiæ districtè, & sub interminatione Divini judicii omnibus Christi fidelibus, ne easdem opiniones ad praxim deducant.

Quapropter concludendum, esse prius ejiciendam Concubinam; deinde Concubinarium absolvendum, & communican- 28
dum; & ita ego practicavi 40. ab hinc circiter annis cùm junior essem, cum quodam Concubinario, in periculo vitæ ob febrem mortalem constituto; qui licèt ægrè audisset resolutionem meam de eo non absolvendo, neque communicando ob existentiam Concubinæ in eadem domo; facta deinde ejectione, & receptis Sanctissimis Sacramentis, obivit in Domino, meam assistentiam flagitans, ac me exaltans corde sincero, ob ejectum dæmonem illum è domo sua.

DECISIONIS XXIX.

Ad Junii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Scisciatur, an Sacerdos, qui commodè celebrare non potest, seipsum possit communicare, ex devotione?

SUMMARIUM.

1 Sacerdotes extra Missam an seipsum possit communicare?

2 Sacer-

2 *Sacerdotes olim non celebrantes communicabantur à celebrante.*
3 *Sacerdotes extra Missam potest seipsum communicare, & num. 5. & 6.*
3 *Eucharistia olim concedebatur laicis, & Eremitis, ut seipsos communicarent.*
7 *Diacono præsente, an Sacerdos possit seipsum communicare?*
8 *Eucharistia an possit deferri in casu mortis, absente Sacerdote, & Diacono, à simplici Clerico, vel Laico? remissivè.*

SECUNDUS CASUS.

Sacerdos ruri celebraturus neque hostiam, neque Parochum reperit; sed clavem ciborii. Quæritur, an seipsum communicare possit, ut suæ devotioni satisfaciat?

MUlti negarunt, plurimi affirmarunt, & pro utraque opinione tum rationum, tum Doctorum ingens numerus fuit relatus.

Quòd non possit Sacerdos extra Missam seipsum communicare opinati sunt Filliuc. *tom. 1. tract. 4. cap. 9. nu. 285.* Armilla *Verb. Communio num. 8.* Cajetan. *eod. Verb.* Villalob. *in Summa tom. 1. tract. 7. cap. 48.* Novissimè Pasqualig. *in Theolog. tom. 2. disp. 108. num. 36.* Horum rationes sunt. 1. Quia ex Concil. Trid. *de Euchar. sess. 13. cap. 8.* duo tantùm sunt modi communicandi, unus à seipso celebrante in Missa, alter de manu Presbyteri. 2. Quia non celebrans, etsi Sacerdos, recipit communionem more laicorum, & sic eam debet recipere de manu alterius Sacerdotis. 3. Quia ovis est pascenda à Pastore; cumque non celebrans consideretur tanquam ovis, non à se, sed à Pastore est pascendus Eucharistia. 4. Quia si ob gradum Sacerdotale licitum esset Sacerdoti non celebranti propriis manibus se communicare; absente alio Sacerdote, id etiam sibi liceret præsente altero Sacerdote; & tamen nemo audet hoc asserere. 5. His rationibus addenda est non contemnenda eruditio deprompta ex studio antiquitatis; scilicet, quia in primitiva Ecclesia plurimi Sacerdotes, qui quotidiè non celebrabant, nihilominus communionem sacram accipiebant, non suis manibus, & à seipsis, sed de manu alterius Sacerdotis? Casalius *de Veterib. Sacris Christian. Ritib. part. 2. cap. 15.* Novissimè Mabillon. *de Liturgia Gallicana lib. 1. cap. 6. num. 2. Et in Præf. ad Sæculum Benedictin. 2. num. 36.* 2

At è contra quòd possit Sacerdos, de quo in casu, sumere de per se Sacram Eucharistiam sustinet Diana *part. 11. tract. 7. resol. 42.* Quæ est impressa in Opere Coordinato *tom. 2. tract. 2. resol. 39.*, & ibi allegantur Leander, Dicastillus, Martinus de S. Joseph, Amicus, præter Sylvium, Homobon. Fagund. & Suarezium aliàs citatos per eumdem Dianam *part. 2. tract. 14. resol. 33. in d. tom. 2. & tract. 2. Coordin. resol. 40.* Quibus ego adjungo Bonacinam *tom. 1. de Euchar. disp. 4. quæst. 5. punct. 1. num. 13.* Tamburin. *de Commun. cap. 6. §. 5.* Volpi *in resol. Moral. Verb. Euchar. resol. 59. n. 6.* Et Gonet. *tom. 5. de Euchar. disp. 10. n. 19.* Rationes eorumdem sunt. 1. Quia nullum jus hoc prohibet. 2. Quia si Sacerdos extra Missam potest aliis ministrare Eucharistiam; ergo etiam sibi ipsi, ne sit deterioris conditionis. 3. Quia in die Parasceves non consecrat, neque Sacrificium facit, & tamen se communicat. 4. Quia in Eucharistiæ administratione non est necesse, ut alter sit Minister à suscipiente; olim enim (ut dictum est supra) concedebatur Sacramentum laicis, & Eremitis, ut secum illud tenerent, & juxta suam devotionem sumerent. 5. Quia in Concilio Primo Nicæno *can. 14.* conceditur Diaconis, ut possint, absentibus Presbiteris, seù Episcopis sumere de per se Sacram Eucharistiam. Ecce verba dicti Canonis: *Accipiant (Diaconi) Eucharistiam secundùm ordinem post Presbyteros, ab Episcopo, vel à Presbytero. Quòd si non fuerit in præsenti vel Episcopus, vel Præsbiter, tunc ipsi proferant, & edant.* Quæ leguntur etiam apud Cotonium *lib. 2. controv. 4. cap. 7. num. 160.* Ergo si id concessum est Diaconis, non est negandum Presbitero, si alii absint Sacerdotes, siquidem & ipse est Diaconus. 3 4

Hæc

Hæc ratio est fortissima, & hæc opinio affirmativa est communior, quam etiam amplectuntur (cessante scandalo, & urgente aliqua rationabili causa, qualis est
5 illa simplicis devotionis) idem Coton. *d. cap. 7. n. 157.* Colleg. Salmaticen. *tom. 10. de Sacramentis tract. 4. cap. 9. n. 18.* Layman. *lib. 5. tract. 4. cap. 7. n. 6.* Eminent. Card. de Lugo *de Euchar. disp. 18. n. 28.* Et Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. disp. 24. art. 5. n. 67. & 68.*

Neque urgent multùm rationes contrariæ; ad primam enim, & secundam respon-
6 detur Presbyterum, de quo in casu, communicantem recipere Communionem à Sacerdote, qualis est ipse. Ad tertiam pasci à Summo Pastore Christo Domino, cujus ovis est idem Sacerdòs: Ad quartam, cum alii Sacerdotes sint præsentes, à quibus communicari possit, cessare necessitatem cujus intuitu dicimus, posse semetipsum communicare. Ad quintam, praxim antiquam non officere casui nostro; siquidem tunc Sacerdotes non celebrantes communicabantur ab aliis, quia alii Sacerdotes non deficiebant, sed erant præsentes, quod cessat in casu nostro. Hinc antiquitùs erat in usu, ut Anachoretæ, & alii incolentes Eremos retinerent apud se Sacram Eucharistiam, & deficientibus Sacerdotibus eam acciperent à seipsis, ut legitur apud Emin. Bonam *Rer. Liturg. l. 2. c. 17. n. 4.* Macrum *in Hierolex. Verb. Eucharistia.* Emin. Card. Baron. *Ann. 57.* & ibi Spond. *n. 44.* Et nos infra Decis. LXII.

Ex his supracitati Auctores proponunt duo alia quæsita; Unum, an præsente
7 Diacono, teneatur Sacerdos recipere de manu illius Sacram Communionem? Alterum, an in casu mortis, deficiente Sacerdote, ac Diacono, possit Clericus simplex, & etiam merus Laicus deferre Viaticum Eucharisticum moribundo? Et pro utroque quæsito alii Doctores negant, alii verò affirmant, Lector recurrat ad Gobatum *in sua Experim. Theol. tract. 4. à n. 443. & seqq.* ad Lezanam *consul. 48. n. 83.* & ad ea, quæ dicentur infra in secundo casu Mensis Augusti. Decis. XXXIX.

DECISIONIS XXX.

Ad Junii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, An Sacerdos communicandus extra Missam debeat habere Stolam? Declarantur, quid essent Stolæ apud Hebræos, & apud Romanos? Quid sint apud Venetos, & apud Ecclesiasticos? Agitur de Stolis, quas portant Parochi Patavini collegialiter incedentes; in signum quòd olim erant, & adhuc sunt de gremio Ecclesiæ Cathedralis. Quare iidem Parochi non præcedant Capellanos ejusdem Cathedralis in Processionibus? Ostenduntur prærogativæ, quas habet Parochus ob Stolam in functionibus Parochialibus, & præcipuè in funeribus, & exequiis defunctorum. Tandem deciditur, an omnes Ecclesiastici teneantur de Præcepto, feria Quinta in Cœna Domini, communicare?

SUMMARIUM.

1 *Stola apud Hebræos erat vestis virilis, tegens totum corpus, à collo usque ad talos.*
2 *Medi utebantur Stola, idest veste oblonga.*
3 *Sacerdotes Hebræi utebantur Stolis lineis. Alii Levitæ laneis.*
4 *Stola apud Romanos erat Vestis muliebris.*
5 *Octavius Ferrarius Lector publicus Patavinus laudatus.*
6 *Aures mulierum etiam antiquitùs forabantur.*
7 *Stola apud Venetos est panni segmentum oblongum, dodrantali latitudine.*
8 *Equitis titulo Veneti Senatores ornati*

nati Stolam limbo aureo ornatam deferunt

9 *Parochi Patavini Doctores portant Stolam cum pellibus peregrinorum murium in limbo.*

10 *Parochi Patavini sunt de gremio Ecclesiæ Cathedralis, & pluries in anno intrant in Chorum ad publicas preces.*

11 *Parochi Patavini quare non habeant præcedentiam cum Capellanis Ecclesiæ Cathedralis?*

12 *Stola apud Ecclesiasticos quid sit? & num. 15.*

13 *Orarium quid sit? & n. 16.*

14 *Stola intelligitur appellatione Orarii.*

17 *Stola quare vocetur Orarium? & numer. 19.*

18 *Monachis olim prohibita sudariola ad delicias.*

20 *Orariis, idest Semicintiis lineis utebantur olim ministrantes in mensis.*

22 *Stola secundùm Theologos significat Divinam gratiam; ac alia plura.*

22 *Stola secundùm Canonistas innuit dignitatem Sacerdotalem.*

23 *Stola in Parocho significat jurisdictionem.*

24 *Parochus in funeribus habet præcedentiam super Capitulo Ecclesiæ Collegiatæ; nisi consuetudo sit in contrarium.*

25 *Parochus non potest impediri à Regularibus, ne ingrediatur eorum Ecclesias cum Stola, & Cruce, dum associat funus sui Parochiani.*

26 *Novitates præsumuntur malæ, & pariunt discordias.*

27 *Stolam pendentem è collo debet habere Sacerdos communicans extra Missam sub pœna peccati mortalis. Contrarium n. 31. & 35.*

28 *Excommunicatio non fertur, ubi non est peccatum mortale.*

29 *Rubricæ Ritualis habent vim legis.*

30 *Lex Ecclesiastica obligat ad culpam mortalem.*

32 *Sacerdotes extra Missam Patavii communicantes habent Stolam.*

33 Hortamur *Verbum in re gravi habet vim præcepti.*

34 *Doctorum plurium opinio ex eorum multitudine non excusat à mortali.*

35 *Ecclesiastici tenentur se communicare in feria V. Cœnæ Domini.*

36 *Sacerdotes, non habentes beneficium Ecclesiasticum, non tenentur communicare in feria V. Cœnæ Domini; Sed celebrare in Paschate.*

37 *Consuetudo est licita celebrandi in feria V. Cœnæ Domini aliquam Missam privatam in Capellis, vel Oratoriis.*

CASUS PRUDENTIALIS.

An Sacerdos communicandus extra Missam debeat Stolam ad collum appensam habere? Et an feria Quinta in Cœna Domini omnes Ecclesiastici de præcepto teneantur intra Missam Solemnem communicare.

DUas habet partes Casus iste: Unam de adhibenda Stola in receptione Sanctissimæ Communionis per Sacerdotem. Aliam de Communione Cleri in Quinta feria majoris hebdomadæ.

Circa primam partem, ad ornatum materiæ duo pariter sunt examinanda. Unum *quid sit Stola?* Alterum *quid significet?*

Quoad primum, scire oportet, aliam fuisse Stolam apud Hebræos, aliam apud Romanos, aliam apud Venetos, & aliam apud Ecclesiasticos.

Apud Hebræos Stola erat vestis Virilis, talaris, honorifica, qua tegebatur totum corpus à collo usque ad talos; & ea utebantur Viri; ut testantur plura exempla Scripturæ Sacræ; nam cùm Pharao constituisset Joseph super universam terram Ægypti, *Vestivit eum Stola byssina. Gen.* 41.42. Cumque ipse Joseph se manifestasset fratribus suis, ipsique reversuri essent ad patrem suum Jacob, tunc Joseph *Singulis quoque proferri jussit binas Stolas: Beniamin verò dedit trecentos argenteos cum quinque Stolis optimis. Gen.* 45.22. Similiter cùm Rex Assuerus decrevisset honorare Mardochæum, dixit Amano: *Festina, & sumpta Stola, & equo fac ut locutus es Mardochæo Judæo. Tulit itaque*

itaque Aman Stolam, & equum, indutumque Mardochæum in platea Civitatis, & impositum equo præcedebat, atque clamabat, &c. Esther. 6 10. Et omissis aliis, cùm Filius prodigus pœnitens reversus esset ad Patrem. *Dixit Pater ad servos suos, citò proferre Stolam primam, & induite illum. Luc.* 15. 22. Qui quidem mos vestiendi Stola insignes viros apud Hebræos, vel fuit per eosdem acceptus à barbaris nationibus, vel ad easdem ab illis transivit,
2 nam etiam Medi utebantur Stola pro vestitu, quam Cyrus transtulit ad Persas, teste Xenophonte *l.* 8. *de Cyro*, ita scribente: *Itaque elegit* τολὴν Μηδικὴν *& ipse ferre; & ut familiares ea uterentur persuasit. Hæc enim ei visa occultare, si quis defectum aliquem haberet in corpore*, (eò quia erat vestis fluxa, & cadens ad pedes) *Præterea illa indutos pulcherrimos, & maximos conspici; hoc est decorem, & amplitudinem staturæ augere*. Et concordat Diodorus Siculus *lib.* 2. narrans, *Arbacem*, qui primus ex Medis Assyriorum imperium, defuncto Sardanapalo, occupavit, *indutum Regia Stola Regem appellatum fuisse*.

Porrò Hebræi Sacerdotes utebantur Stolis lineis, non etiam alii Levitæ, quorum
3 Stolæ erant laneæ, donec à Rege Agrippa de facto, & contra instituta legis atriæ fuerunt etiam Levitis lineæ Stolæ concessæ, ut scribit Joseph Flav. *lib.* 20. *antiq. c.* 17. his verbis: *Leviticæ Tribus homines, quorum erat sacros hymnos in templo canere, adito Rege* (Agrippa) *induxerunt eum precibus, ut advocato Concilio, decerneret eis usum Stolæ lineæ, quæ tum solis erat concessa Sacerdotibus: hanc enim novationem pertinere ad perpetuam ipsius Regni memoriam. Neque frustra fuit eorum postulatio Rex enim de Concilii sententia permisit hymnorum Cantoribus, ut, deposito priori habitu, lineum, ut voluerunt, sumerent*. Quod etiam observavit eruditiss. ac Emin. Card. Brancatius *in Opus. de Benedict. Diaconali pag.* 332.

Apud Romanos, è contra, Stola erat Vestis muliebris; juxta magistrale responsum Vulpiani Jurisconsulti *in l. Vestis*. 25.
4 *ff. de Auro, & Argen. leg.* in qua cùm dixisset: *Vestimenta omnia aut virilia sunt, aut puerilia, aut muliebria, aut communia, aut familiaria*; Explicans, ea quæ spectabant ad mulieres, primo loco nominavit *Stolas*, ita scribens: *Muliebria sunt, quæ Matris familias causâ parata sunt, quibus Vir non facilè uti potest sine vituperatione, veluti Stolæ* &c. Idcircò *Octavius Ferrarius*, (in quo nostris tem- 5
poribus adeo floruit eruditio Grecæ, ac Latinæ linguæ, & à quo Lycæum Patavinum voce, & typis fuit decoratum) *lib.* 3. *de Re Vestiaria cap.* 17. definivit, quòd *Ingenuarum, & honestarum Matronarum propria Stola fuit; tunica scilicet manicata, sive manulenta ad plantas fluens, purpura, segmentis, sive limbis aureis ornata; eademque multis rugis, ac plicis constricta*. Et adfert testimonium Martialis irridentis quamdam vetulam utentem ampla Stola his versibus:

Cùm tibi trecenti consules Vetustina,
Et tres capilli, quatuorve sint dentes,
Rugosiorem geris Stola frontem.

Sic Cicero redarguens effæminatos mores Marci Antonii; *Philipp.* 2. ait, *Sumpsisti virilem Togam, quam statim muliebrem Stolam reddidisti*. Et Tertullianus *lib. de Pallio* vituperans Achillem, moran- 6
tem inter fœminas, dixit: *Ille ferarum medullis educatus, sustinet Stolam fundere, comam struere, speculum consulere, aurem quoque foratu effeminare*. Pari modo Seneca *de Beata Vita cap.* 13. de Epicuro loquens per ironiam, subdit: *Hoc tale est, quale Vir fortis Stola indutus*. Itaque Stola erat verè, & propriè Vestis muliebris apud Romanos, nam & Caligula vocabat Liviam *Ulyssem Stolatum*; & Valerius Maximus scribit de Matre & Uxore Coriolani *lib.* 5. *cap.* 11. *In quarum honorem, Senatus Matronarum ordinem benignissimis decretis adornavit. Sanxit namque ut fœminis semita Viri cederent confessus plus salutis Reipublicæ in STOLA, quàm in armis fuisse*. Vitruvius quoque ostendit Stolam fuisse vestem fœminilem, loquens de Carvatidibus *lib.* 1. *cap.* his verbis: *Oppido capto, viris interfectis, matronas eorum in servitutem abduxerunt; nec sunt passi STOLAS, neque ornatus matronales deponere*.

Apud Venetos Stola eſt panni Segmen-
7 tum oblongum dodrantali latitudine, quod ſiniſtro humero injiciunt. Olim enim pro capitis integumento erat, inferiori parte in humeros, & dorſum decore fluente, quæ vulgò *Capuccia* dicebantur, nempè cuculli; ſed poſtquam pilei rotundi in uſum venerunt, eadem res ornamenti cauſa ſervata eſt, & à Venetis Patriciis vocatur *Stola;* quam limbo aureo exornant, qui à Senatu, vel Regibus titulo Equitis ſunt decorati, & ex purpura auro contexta efformatam portant, cum Senatores rubeas to-
8 gas induunt, quod notat idem Ferrarius *in Analect. de Re Veſtiar. cap.* 16. *& in Dictionario de Origine Linguæ Italicæ, Verb. Stola*. Hinc non inutile advertere Congregationem Parochorum Paduæ adhibere ad ornatum ſatis conſimilem Stolam, *Capuccium* appellatam, quam in humero ſiniſtro Parochi portant dum Cottam induunt,
9 & collegialiter procedunt, cum pellibus peregrinorum murium in limbo, ſi Doctoralem lauream poſſident; illam enim antiquitùs deferebant ad cooperiendum caput; dum Ipſi noctu ad divinam pſalmodiam chorum Eccleſiæ Cathedralis ingrederentur, unà cum Canonicis; tanquam de gremio ejuſdem Cathedralis, & primi coadjutores in divinis officiis; quibus deinde ad Curam animarum in Eccleſiis filialibus Urbis dimiſſis, ſucceſſere novi Capellani, inſtituti pro adimplendis piis Legatis relictis cum onere Miſſarum, & reſidentiæ Choralis; retento tamen jure per eoſ-
10 dem Parochos eumdem chorum aſcendendi pluries in anno, quamvis deperdito loco ſuperiori, ſtando, & deambulando in Proceſſionibus, illoque modernis Capel-
11 lanis acquiſito: ex non bene deductis Juribus Parochorum in judicio, quorum Advocati, excellentiorem ſtatum protendentes; antiquiorem verò originem, ac retentum jus gremii tacentes, litem perdiderunt; in qua fuiſſent victores, ſi antiquitatem Parochorum in ſervitio Cathedralis, & jus interveniendi, quod adhuc in choro habent, tanquam membra ejuſdem Cathedralis, oſtendiſſent. Rota coram Buratto *decif.* 868. Bordon. *in Theatr. Præcedentiæ num.* 128. Bichius *decif.* 566. Ludoviſius *decif.* 284. Cæſar de Panimol. *decif.* 1. *Adnot.* 17. Sed hæc obiter ſint dicta.

Apud Eccleſiaſticos autem Stola duo 12
habet nomina, etſi unicum eſſet; ſi quidem appellatur etiam *Orarium:* & quid ſit tum *Stola*, tum *Orarium*, licèt unum ſint, non ita planè poteſt definiri. Experientia docemur, Stolam noſtram non eſſe veſtem, ſed veluti torquem à collo per humeros ad pectus pendentem, & uſque ad genua protenſum. Nihilominus Orarii nomine, (quod eſt idem ac Stola) intelligi veſtem clericalem, indicat *tex. in cap. Ut* 13
Presbyteri 17. *q.* 4. ubi ex Concilio Triburienſi ſtatuitur, *Ut Presbyteri non vadant, niſi ſtola, aut Orario induti, & ſi in itinere ſpoliantur, aut vulnerantur, vel occiduntur non Stola veſtiti, ſimplici emendatione ſolvantur; ſi autem cum Stola triplici*. Non enim eſt veriſimile, quòd per Vicos, & plateas, ac etiam per longa itinera Presbyteri tenerentur deferre Stolam noſtri temporis à collo pendentem; ſed potiùs, incedere cum veſte clericali, quam ſignificare illi Patres voluerint, dictis vocibus *Stola*, & *Orario;* quod apertiùs videtur innuere *tex. in cap. Nullus* 21. *q.* 4. ſic diſponens: *Nullus eorum, qui connumerantur in clero, veſtimentum indecens habeat, ſive in civitate degens, ſive in itinere ambulans: ſed Stolis utatur, quæ conceſſæ ſunt Clericis*. Ubi gloſſa *in d. Verb. Stolis*, ait, *ideſt Veſte talari*. Ergo Stola apud Eccleſiaſticos denotabat veſtem talarem, ad quam alluſit alia gloſſa *in l.* 2. *Cod. Nulli licere in frænis lib.* 11. ubi comparativè loquens ad veſtimenta aliarum perſonarum dixit: *Chlamys militum, Purpura Regum, Toga Advocatorum, Habitus ruſticorum, Cuculli Monachorum, Stola Sacerdotum*.

Cæterùm nomine *Orarii* Stolam, qua nunc utimur, intelligi omnes Eccleſiaſtici Scriptores teſtificantur. *Gemma animæ l.* 1. *c.* 204. *Deinde circumdat collum ſuum Stola, quæ & Orarium dicitur*. Rabanus Maurus *lib.* 1. *cap.* 19. *Quintum eſt, quòd Orarium* 14
dicitur, licèt hoc quidam Stolam vocent. Alcuinus de Divinis officiis *c.* 39. *Sequitur Orarium, ideſt Stola*. Et adſtipulantur vete-
rum

rum Conciliorum Patres, à quibus multa de usu Orarii sancita sunt, quæ satis superque constat ad Stolam nostri temporis pertinere; ut ex exemplis relatis per Macrum *in Hierolex. Verb Orarium*; & novissimè per Emin. Card. Bonam *lib. 1. Rerum Liturg. cap 24 à n. 6.* Et Octavium Ferrar. *in Analect. de Re Vestiar. cap. 23.* qui sentire videntur, Apostolorum ævo Stolam, seu Orarium, fuisse quidem vestem oblongam, Ecclesiasticam, totum corpus ambientem, qua induti Presbyteri sacra faciebant; at deinde, cùm fuerit
15 introducta *Alba* (quam *Camisum* appellamus) & Planeta pro usu Sacrificii, Stola antiqua mutata est in torquem, ut expressè docet Durand. *in Rational. Divin. offic. lib. 3 cap. 5.* Sed retinuit hanc nomenclaturam à fascia, quæ in limbo Stolæ antiquæ assuta erat, cujus fasciæ latitudinem imitatur Stola nostri temporis, retento totius vestis nomine in parte infima illius, ut conjicit Vincen Ricard. *in Comment. ad Orat. 6. S. Pyoli*, & observat Baysius *de Re Vestiar. cap. 17.* atque admittit Emin. Card. Bona *d. cap. 24. n. 6.* & Mabillon *in Liturg. Gallic. lib. 1. cap. 7. n. 1. in fine.*

Nec ignorandum, antiquitùs Orarium nihil aliud fuisse, nisi Sudarium, strophium, aut linteolum, quo facies abster-
16 gitur, teste *Flavio Vopisco in Aureliano* scribente; ipsum primum donasse Oraria populo Romano, quibus uteretur ad favorem, quia videlicet sublatis in altum Orariis, censebantur obtendere favoris signum, & Regem venerari. Ac *D. Ambrosio* in Oratione, quam habuit in obitu Satyri fratris sui, dum describens tempestatem, qua jactabatur, *Divinum*, inquit, *fidelium Sacramentum ligari fecit in Orario, & Orarium involvit collo, atque ita se dejecit in mare*, quo loco Orarium non Stolam, sed linteum significat, non enim Stola pertinebat ad Satyrum, qui laicus erat. Idem depromitur ex S. Ambr. *Ep. 54.* De miraculis SS. Gervasii, & Protasii, ibi: *Quanta Oratoria jactitantur, & tacta ipso medicabilia reposcuntur*. Et ex Sancto Augustino *lib. 22. de Civit. Dei c. 8.* ibi: *Oculum lapsum ligavit Orario.* Sed quæ relatio Orarii antiquorum ad modernam Stolam, erant Oraria, ut dictum est, Sudaria, & linteola, magis longa, quàm 17
lata instar fasciæ; cujus aliquam similitudinem repræsentat nostra Stola, obtinuit vocari Orarium; & Sudaria illa vocata sunt Oraria, ab ora vestis, quam antiqui adhibebant ad tergendam faciem, antequam linteola in usu essent; unde Plautus *in Mercatore Act. 1. Scena 2. Sume lacinam*, partem scilicet extremam vestis, *atque absterge sudorem tibi*. Ita Macer *in Hierolex. d. Verb. Orarium*. Et Cardin. Bona *d. lib. 1. cap. 24. n. 6.* Hinc prohibitum erat antiquis Monachis Oraria secum retinere. *cap. Monachor. 27. quæst. 1.* idest Sudariola ad delicias, quæ non con- 18
veniebant pœnitentibus viris.

Porrò Stolam etiam appellari Orarium, quia dabatur Oratoribus, idest, Diaconis Evangelium prædicantibus; vel à Verbo Græco ὤρα, quod significat *observo*, seu 19
custodio, nam Diaconi debebant diligenter observare, & custodire, quæ fiebant in Sacris Mysteriis, vel *ab Hora*; quia iisdem competebat indicere tempus orandi, & psalliendi, existimat *Hierolexic.* & Cardin. Bona ubi supra ex Alcuino, Rabano Mauro, Beda, & aliis. Placet tamen opinio Octav Ferrarii *in Analect. de Re Vestiar. cap. 16.* observantis, Oraria antiquorum verè, & pressim fuisse semicinctia linea, quæ ponebatur in humero ministrantium ad mensas, vel quibus cin- 20
gebantur ad pectus ad abstergendas manus; cumque Diaconi essent ministri Mensæ Sacræ; cui ad inserviendum accedebant cum linteis, sive semicinctiis ab humero sinistro pendentibus; idcircò eadem lintea, vel semicinctia sacra vocata sunt *Oraria* ad imitationem antiquorum; ac etiam *Stolæ ἀπὸ τῦ ὤμου*, ideit humero injicere. Et hæc de quidditate Stolæ.

Alterum, quod restat præmittendum, & examinandum, est, Quid significet Ecclesiastica Stola, seu Orarium? Et equidem aliud secundùm Theologos, aliud secundùm Canonistas significat. Primi notant per Stolam significari gratiam Divi- 21
nam, qua homo recuperat innocentiam deperditam in Adam. Ita ex SS. Hieron. Aug. & Beda, Barradas *in Evang. tom. 3.*

lib. 3. *cap.* 21. *Vers. Citò proferre Stolam primam. Item Jugum Christi;* & ideò defertur super utroque humero. *Humilitatem*, quia tendit ad genua. *Fortitudinem*, sicque ab humeris descendit ad utrumque latus. *Perseverantiam in virtutibus*, & ita colligatur cingulo. *Obedientia Evangelii*, ideòque osculatur, dum collo apponitur. *Contemptum Mundi*, per transversionem super pectus in signum Crucis, ex quo *memoriam Passionis Dominicæ* in prosperis, & adversis, *orationem*, & *prædicationem*, aliasque virtutes, quas ex Alcuino, Rabano, Alamario, Ivone, Gemma, & D. Bonaventura colligunt Durand. *de Divin. Officiis d. lib.* 3. *cap.* 5. Adrian. *in Exposit. SS. Sacrificii Altar. lib.* 2. *cap.* 1. Gavant. *in Rubr. Miss. par.* 2. *tit.* 1. *in Exposit. Tropolog.* Et Paulus IV. *in iisdem Rubric. par.* 1. *tit.* 19. *sub n.* 7.

At secundùm Canonistas dignitatem Sacerdotalem Stola significat, dum defertur à simplici Presbytero in celebratione Missæ, Vesperarum, Laudumque solemnium, sumptionis Communionis extra Missam
22 (de qua infra) in sermocinatione, vel oratione coram exposita Sanctissima Eucharistia; aut dum exercet munus hebdomadarii, cantatve Martyrologium in Vigilia Nativitatis Domini, sive aspergit aqua benedicta populum die Dominico, vel Sabbato Sancto *dict. cap. Ecclesiastica. dist.* 23. S. Thom. 3 *par. supplem. art.* 7. *in corp.* Pignatell. *tom.* 3. *cons.* 48. *num.* 40. Quando verò Parochus Stola utitur in administratione Sacramentorum, in Processionibus, & in exequiis defunctorum significat Jurisdictionem. Gloss. *in l. Unica, Verb. Fibulis. C. Nulli licere infrænis, lib.*
23 11. Gratian. *Discept. forens. cap.* 298. *n.* 64. Pignatell. *tom.* 3. *consult.* 48. *n.* 2. Et per consequens Parochus in functionibus Parochialibus, & præcipuè dum comitatur funera suorum Parochianorum, indutus Stola, debet habere præcedentiam super quoscunque alios Clericos ibi intervenientes, etiamsi essent Canonici Ecclesiæ Collegiatæ cum eorum capitulo; ut decisum refert Theodos. Rubeus *in Singularib.*
24 *tom.* 2. *part.* 4. *de Præcedent. n.* 84. *relatus etiam inter Discept. forens.* Gratiani *d. cap.* ubi legitur Decretum *S. Congreg. Rituum diei* 14. *Octobris* 1609. Et idem esse decisum ad favorem Parochi contra alias Ecclesias Collegiatas *in Spoletana* 21. *Aprilis* 1635. *& in Lauden.* 23. *Maii* 1639. testatur Pignatell. *tom.* 7. *consul.* 46. *num.* 5 undè non sunt audiendi contrarium scribentes Barbos. *de Canon & dignit. cap.* 18. *n.* 67. 68. Antonell. *de Regim. Militan. Eccl. lib.* 3. *cap.* 18. *n.* 21. Et Ceccoper. *de Canon. lib.* 1. *n.* 202. nisi dicamus, eorum opinionem habere locum, ubi legitima consuetudo sit contra Parochum, ad tradita per eundem Gratian. *d. cap.* 298. *n.* 8. Marchettum *in Praxi Vicar. Capit. tit.* 5. *n.* 13. & Pignatell. *d. cons.* 48. *n.* 14. & 20. ubi fortissimis rationibus, & punctualibus decisionibus ulterius demonstrat, Parochum impediri non posse à Regularibus, quin cum Stola indutos, & cum 25
Cruce ipse quoque ingrediatur eorum Ecclesiam cum cadavere sui Parochiani defuncti, & assistat exequiis, dummodo permittat, officium fieri super defuncto ab iisdem Regularibus, ut servatur hic Patavii ab immemorabili; quam cùm impugnare conati essent nonnulli, paucis ab hinc annis, coacti fuerunt per Parochos, medio juris, abstinere à novitatibus; quæ semper præsumuntur malæ. Rebuff. *in Rubric. de Rescript. num.* 25. Jas. *in l. In rebus. num.* 5. *de Constit. Princip.* Et cùm 26
parlant discordias, reprobantur à Sacris Canonibus *cap. Cum consuetudinis. De consuetud. cap. Quod dilectio. in fin. de consanguin. & affin.*

His ad ornamentum Stolæ enucleatis, resolvendo primam partem quæsiti, *An Sacerdos communicandus extra Missam debeat Stolam ad collum appensam habere?* Plures responderunt affirmativè, & 27
quidem sub pœna peccati mortalis. *Primò:* quia *in c. Ecclesiastica, dist.* 23. id præcipitur sub pœna excommunicationis. Sed excommunicatio non fertur, ubi non est 28
peccatum mortale. *cap. Nemo Episcoporum. cap. Nullus Sacerdotum.* 11. *qu.* 3. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 1. *cap.* 5. *n.* 1. Ergo. *Secundò*, quia peccat Diaconus cantando Evangelium sine Stola; & proferendo, sine illa, Verba Christi. Ergo eò magis Sacer-

Sacerdos recipiens sine Stola ipsum Verbum Divinum, nempè Corpus Christi. *Tertiò*, quia Rituale Romanum id præcipit *in Rubr. de ordine Ministran. Sacr. Comm.* ibi: *Sacerdotes verò cum Stola communicent*. Sed Rubricæ Ritualis habent vim legis. Gratian. *Discept. forens.*
29 *cap* 11. *n.* 7. Loter. *lib.* 1. *q.* 16. *n.* 123 & Sperell. qui DD. cumulat *dec* 179. *n.* 23. Sed lex Ecclesiastica obligat ad culpam morta-
30 lem. S. Thom. 2. 2. *q.* 104. *art.* 6. *q.* 105. *art.* 1. *q.* 147. *art.* 3. Baldell. *de legib. lib.* 5. *disp.* 19. & *disp.* 20. Ergo. Et ita videntur tenere, & sentire Naldus *in Summa Verb. Sacerdos. n.* 6. Jordan. *lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 83. & Possevin. *de Offic. Curati cap.* 8. *n.* 23.

Nihilominus communis Sententia Doctorum est negativa. *Primò*, quia *cap Ec-*
31 *clesiastica dist.* 23. vel loquitur tantùm de celebratione Missæ sine Stola; ut ait Silvester *Verb. Sacerdos, qu.* 4. *Secundo*, vel quia non potuit infligere pœnam excommunicationis in tota Ecclesia, cùm fuerit conditus ille Canon à solis octo Episcopis; absque Summi Pontificis licentia congregatis. Macer *in Hierolex. Verb. Stola*. *Tertio*, vel quia quo ad culpam, & pœnam prædictus Canon non fuit acceptatus, vel contraria consuetudine abrogatus. Ita Azor. *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 28. *q.* 12. Diana *part.* 2. *tract.* 14. *resol.* 20. quæ in Coordinato requiescit *tom.* 2. *tract.* 2. *resolut* 42. Bonacina *tom.* 1. *disp.* 4. *qu.* 6. *punct.* 2. *num* 2. Reginald *lib.* 29. *n.* 112. Grassius *part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 41. *n.* 2. Quartus *in Rubric. Miss. part.* 2. *tit.* 10. *sect.* 3. *dub.* 3. *difficul.* 5. Tamburin. *de Expedit. commun. cap.* 2. *num.* 10. Collegium Salmanticen. *De Sacramentis in genere, tract.* 4. *cap.* 7. *num.* 56. Emin. Cardin. de Lugo *de Euchar. disp.* 20. *n.* 98. Barbosa *de Parocho cap.* 20. *n.* 26. Bissus *in Hierurg. tom.* 2. *Verb. Stola, n.* 191. *§.* 7. ubi alios allegat, & Gobat. *in Experim. Theolog. tract.* 4. *num.* 47. Nec urgere videntur aliæ duæ rationes contrariæ; non illa de Diacono, quia est disparitas inter officium ejus solemne in Missa, & inter privatam Communionem Sacerdotis extra Missam. Quò verò ad Rituale Romanum non videtur obligare ad mortale, vel quia agitur de re parva, vel quia non est usu receptum in hac parte.

Hæc verò ultima responsio veritati non arridet, siquidem omnes Sacerdotes timorati adhibent Stolam, dum extra Missam sivè sani, sivè infirmi Sacram Communionem recipiunt, ut per cursum annorum quinquaginta semper ego vidi, & observa- 32
vi in hac Civitate; & ideò est usu receptum Rituale Romanum; quòd autem agatur de re parva, non videtur subsistere; cùm tanta sint dicta, & Præcepta in Sacris Conciliis de excellentia Stolæ, & Orarii spectantis ad habitum, & dignitatem Sacerdotis. Forsan excusabitur omissio Stolæ in hoc casu, quia Paulus V. in Bulla approbante Rituale prædictum, non jubet ejus executionem, sed hortatur: at regula est in jure, quòd verbum *Hortamur*, ubi 33
agitur de re gravi, qualis est Sacrorum Rituum pariformis in Ecclesia observatio, habeat vim præcepti. Fagnan. *in cap. Qualiter. n.* 38. *De Cleric. non residen.* Vel non erit grave peccatum ex multitudine Doctorum ita asserentium. Sed hoc non concedit P. Thyrsus Gonzalez *de Recto Usu Opin. probabil. Dissert.* 13. *§.* 14. ubi piè, & eruditè probat non sufficere multitudinem Auctorum tanquam oves, & aves sententiam alterius sequentium, sed vel vim rationis, vel auctoritatem legis 34
esse attendendam.

Quare existimo concludendum in casu proposito; teneri Sacerdotem Stolam induere, alias peccare, nisi grave incommodum, vel totalis oblivio, aut Stolæ deficientia, talem omissionem excuset. Hæc de prima parte propositi Casus.

Secunda verò pars casus quærit, *An feria quinta in Cœna Domini omnes Ecclesiastici de præcepto teneantur intra Mis-* 35
sarum Solemnia communicare? Et respondendum est affirmativè, quia extat *Can. in Cap. in Cœna Domini* 17. *de Consecr. dist* 2. in quo Soter Papa præcipit, ut omnes fideles Sacram Communionem recipiant in ipsa Feria V. Cœnæ Domini; & multò magis illi de Clero; ut perpetuis temporibus fuit observatum in Ecclesia; quod probatur tum *ex ordine Romano sub tit. de Cœna Domini*; ibi: *Fractis*

autem oblatis communicent Presbyteri primò, postea Diaconi, & cæteri omnes, tum ex Alcuino, qui floruit anno 780. scribente *in lib. de Divinis offic. cap. De Cœna Domini: Dum cantatur Antiphona ad Communionem interim Clerum, & omnem populum communicare*, tum etiam ex praxi omnium Ecclesiarum Collegiatarum, & Monasteriorum, aliorumque Regularium, qui hanc servant laudabilem consuetudinem, recipiendi (dicta Sacra die cœnæ Domini) Eucharistiam à Sacerdote, vel Prælato solemniter celebrante, in memoriam Communionis receptæ per Apostolos de manu Christi Domini. Et ideò hanc consuetudinem habere vim legis, & obligare scripserunt Francolin. *de Horis Canon. part. 1. cap. 30. n. 4.* Azor. *tom. 1. lib. 10. cap. 24. Quæs. quinto.*

Eidem suffragatur id, quod est statutum in Regula S. Benedicti Abbatis *in cap. 38. n. 4.* his verbis: *Cùm autem Sacerdotes, qui propter infirmitatem, aut in die Dominicæ Cœnæ, aut ex aliqua causa non celebrant, communicare contigerit, juxta Decretum Sanctorum Patrum, Stolam semper super humeros habeant.*

Tandem, quia hoc præcepit, & servari mandavit Sacra Rituum Congregatio die 27. Septemb. 1608. ut legitur apud Gavant. *in Rubric. Miss. part. 4. tit. 8.* apud Bauldry *in Manuale Sacr. Cærem. part. 4. cap 9. art. 2. n. 9.* Et apud Macrum *in Hierolex. Verb. Feria V. in Cœna Domini.* Idcircò in memoriam tanti Mysterii omnes de Clero, ipsique Sacerdotes dicto die à celebrante recipere debent Sacram Communionem. Duo autem genera Ecclesiasticorum videntur excipiendi. *Unum* est eorum, qui nullum beneficium habent, & nulli Ecclesiæ sunt addicti; hi enim non censentur obligati ad hoc præceptum; sed
36 ad illud de Communicando, vel celebrando in Paschate juxta *cap. Omnis Utriusque Sexus De Pœnit. & Remiss. in 6.* quod ex D. Bonavent. *in 4. dist. 12. art. 2. qu. 2.* tenet Diana *part. 2. tr. 14. resol. 19* collocata in Coordinato *tom. 2. tract. 1. res. 58.* Alterum est illorum Sacerdotum, qui die prædicta Cœnæ Domini privatam Missam celebrarunt in aliquo Oratorio, vel Capella juxta locorum, & Ecclesiarum consuetudinem; quam licitam esse ait Emin. Card. de Lugo *De Euchar. disp. 20. n. 14.* cum Suarezio *disp. 8 sect. 2.* & aliis relatis per Dianam *part. 11. tract. 5. reso-* 37
lut 32. sedente in Coordinato *tom. 2. tr. 1. resol. 73.*

DECISIONIS XXXI.

Ad Julii Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Indagatur, quomodo in EUCHARISTIA accidentia remaneant sine subjecto? Adducuntur rationes Theologicæ; & datur similitudo Fulminis destruentis gladium; remanente intacta vagina; evacuantis vinum, intacto subsistente dolio; & absorbentis substantiam Ovi, sine offensione putaminis. Additur exemplum tecti Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in Vallicella de Urbe, suspensi in aere tempore Sancti Philippi Nerii.

SUMMARIUM.

1 *Accidentia in Eucharistia alia sunt sensibilia in se, alia in effectibus.*
2 *Accidentia in Eucharistia stant sine subjecto substantiali miraculosè, & num. 3.*
3 *Accidentia neque aeri, neque Corpori, aut Sanguini Christi inexistunt in Eucharistia.*
4 *Accidentia an in Eucharistia habeant subjectum accidentale.*
5 *Accidentia in Eucharistia sustentantur à quantitate.*
6 *Quantitatis accidens stat in Eucharistia sine aliquo subjecto. Et quomodo.*
7 *Fulminis exempla pro demonstranda existentia accidentium in Eucharistia sine subjecto.*
8 *Fulmen destruit vinum, & non dolium.*

dolium. Nummos, non autem sacculum. Gladium, & non vaginam. Ovum absque putamine.

9 *Miraculum trabis in aere stantis in Ecclesia S. Mariæ Vallicellæ tempore S. Philippi Nerii.*

QUÆSITUM PRIMUM.

Quomodo in Eucharistia remaneant accidentia sine subjecto.

DIxere: *Primò*; accidentia panis, & vini alia esse sensibilia in se, ut sunt
1 quantitas, figura, color, sapor, odor. Alia verò esse sensibilia tantùm in suis effectibus, ut virtus calefaciendi, & inebriandi, nam constat experientia, solas species Sacramentales inebriare posse, si in magna quantitate bibantur, ut notat
2 Mastrius *in 4. Sent. disp. 3. n.* 360 *Secundò*: Prædicta omnia accidentia post consecrationem remanere sine subjecto substantiali, quia nihil substantiæ panis, & vini remanet, cui possint inhærere, cùm tota panis, & vini substantia sit transubstantiata in Carnem, & Sanguinem Christi; *cap. Firmiter. De Summ. Trinit & fid. Cathol.* Concil. Constant. *sess.* 8 ubi damnat hæresim Wiclefi dicentis, *Accidentia panis non manere sine subjecto in Eucharistiæ Sacramento*. Item Concil. Florentin. & Concil. Trid. *sess.* 13. *de Sacrosancto Euchar. Sacram. c.* 4. *& can* 2. Cor-
3 pori autem Christi, aut ejus Sanguini præfata accidentia non inexistunt, ut fides docet, alioquin Corpus Christi esset album, rotundum, liquidum, fixile, atque adeo passibile. Neque etiam inexistunt aeri; ergo stant miraculosè sine subjecto substantiali, ut docent omnes Theologi. S. Thom. 3. *part. quæst.* 77. *art.* 1. Scotus *in* 4. *dist.* 12. *quæst.* 1. *&* 2. Emin. Card. de Lauræa *De Euchar. disp.* 23. *art.* 1. & Gonet. *tom.* 5. *De Euchar. disp.* 6. *art.* 1. *Tertiò*, cumque omnes Catholici concorditer id sentiant, non ita conveniunt de subjecto accidentali; An scilicet ipsum excludatur
4 quoad omnia accidentia, itaut omnia æqualiter existant, nulli subjecto nec substantiali, nec accidentali innitendo; vel potius in tota collectione accidentium sit aliquod ex ipsis, quod nulli alteri inhæreat; sed cætera omnia inhæreant ipsi tanquam immediato? Siquidem, omnia accidentia æquè remanere sine ullo subjecto tàm substantiali, quàm accidentali docent plures Theologi. quos citat Mastrius *in* 4. *d. disp* 3. *num* 361 Et Emin. Card. de Lauræa *d. d. disp.* 23 *art.* 2. *num.* 42 Porrò opposita sententia communis est inter scholasticos, docentes, solam quantitatem, præcipuum accidens in hoc Sacramento, esse sine subjecto: reliqua verò ac- 5
cidentia recipi, & sustentari in quantitate, tanquam in proximo, & immediato subjecto, uti recipiebantur antea, quando simul cum quantitate inhærebant substantiæ: ideòque asserunt, nullam fieri mutationem in reliquis accidentibus, sed in sola 6
quantitate; nam sola quantitas remanet separata à proprio subjecto, reliqua verò manent, ut antea, totaliter, ac sufficienter sustentata à quantitate; quia quantitas est subjectum immediatum aliorum accidentium, per quod substantiæ inhærent, tanquam subjecto ultimato, ut latè S. Thom. 3. *part. q.* 77. *art.* 2. Scotus *in* 4. *dist.* 12 *q* 2 D Bonavent. *ibidem art.* 1. *q.* 2. Emin. Card de Lauræa *dict. disp.* 33. *de Eucharist. art.* 2. Gonet *d. disp.* 6. *art.* 2. & Mastrius *disp.* 2. *Physic. q* 3. *art.* 2. ubi de hoc ratiocinantur, & philosophicis etiam argumentis opinionem prædictam confirmant. *Quartò*, quamvis, ut dictum est, concorditer doceant omnes Scholastici quantitatem subsistere in Eucharistia sine subjecto, sunt tamen discordes in assignando modo ita de per se subsistendi: alii enim volunt, esse necessarium novum perseitatis modum, ut accidens separatum possit subsistere: alii opinantur, absque alio novo modo accidens ipsum sustentari à Deo, sed per novam actionem, alii absque novo modo, & absque nova actione; alii tandem per novum modum, & per novam actionem, sed quia hæc merè speculativa sunt, & parùm deserviunt Parochis ad instructionem plebium; ideò relinquuntur videnda à studiosis apud eosdem Gonet., Mastrium, & Card. de Lauræa, ac alios per eos allegatos. Et apud Lessium *in*

Opere Posthum. in 3. part. D. Thom. *q. 77 art. 1. dub. 2.*

Quintò: sed quia, è contra valdè proficere potest Parochus in instruendo populo circa fidem prædictæ Conclusionis, quòd accidentia panis, & vini remanent in Eucharistia sine subjecto; dum substantia mutatur sine alteratione accidentium; si exempla fulminis proponat; à quo solet
7 vinum consumi intacto remanente dolio; argentum, & æs destrui, sacculis illæsis, gladiosque liquefieri, manentibus vaginis; ideò non me piget, hìc referre verba antiquorum Auctorum de præmissis testimonium facientia.

Plinius *lib. 2. Histor. Natur. cap. 51.* ait: *Tertium genus fulminis, quod clarum vocant (de quo cap. præced. §. 1.) mirificæ naturæ esse, ut quo dolia exhauriuntur intactis operimentis, nulloque alio vestigio relicto. Aurum, & æs, & argentum liquatur intus, sacculis ipsis nullo modo ambustis; ac ne confuso quidem signo ceræ. Marcia Princeps Romanorum ista gravida, partu exanimato, ipsa citra ullum aliud incommodum vixit.* De primo videri etiam potest Lucret. *lib. 6.* & de Secundo Plutarcus *lib. 4. Sympos. q. 2.*

Seneca verò *lib. 2. Natural. Quæst. cap. 31.* ita scribit: *Cæterùm mira fulminis, si intueri velis, opera sunt, nec quicquam dubii relinquentia, quin divina insit illis, & subtilis potentia, loculis integris, ac illæsis fundatur argentum. Manente vagina, gladius liquescit. Et inviolato ligno, circa pila ferrum omne distillat.* Ad quod Senecæ caput notas faciens Muretus ita adjungit: *Mihi hoc contigit, ut paucis mensibus antequam Hyppolitus Cardinalis Ferrariensis, qui ita de me meritus est, ut perpetuò animæ ipsius bene precari debeam, ex hac vita discederet, fulmen in Palatium ipsius decidens, ad mea usque cubicula pervenerit. Ibi gladii, qui ad lectum unius è famulis meis pendebat, mucronem ipsum ita colliquefecit, ut in globulum converterit, vagina prorsùs illæsa.*

Plutarchus pariter *lib. 4. Sympos.* seu Convival. *Quæst. q. 2.* ex Hermani Cruserii interpretatione, sic loquentem introducit Dorotheum Oratorem. *Mihi certò constat, fulmen in domum apud nos delapsum multa miracula edidisse. Vinum ex doliis exhausit vase illæso: hominemque somno stratum transvolans, neque illum offendit, neque vestem attigit; sed ejus cinctum, in quo succinxerat nummos æreos, liquefecit, & fudit totum.* Et paulò post: *Pyxidularum argentearum, quæ ligneis inclusæ capsulis erant, argentum quidem colliquatum, & conflatum fuisse, lignum intactum, & integrum inventum.* Refert etiam prædicta P. Scotus *in Physica Curiosa tom. 2. lib. 11. §. 2. 3. & 4.* ubi rationes examinat horùm mirabilium effectuum; idemque facit P. Sylvest. Maurus *in Commentar. Aristot. Meteorologic. 3. cap. 1. art. 2.* ubi Philosophus ita ait *in textu n. 7. Quapropter, & resistentia quidem patiuntur aliquid, quæ autem non, nihil; ut clypei jam æramentum quidem liquefactum fuit, lignum autem nihil passum fuit.* Agit pariter de effectibus fulminis P. Nicol. Arnù *in sua Philosoph. tom. 5. De Meteoris qu. 7. art. 2. ubi sub n. 9.* subdit: *Quintò experientia didicimus, quòd ovum consumat illæso putamine: vase intacto dolium exinaniat.* Et concordat Collegium Complut. *tom. 2. tract. 2. de Meteoris disp. 3. qu. 3. §. 4.*

Igitur, si Deus hanc facultatem tribuit fulmini, ut destruat vinum, non autem do- 8
lium; ut liquefaciat aurum, & argentum, non combustis sacculis, in quibus includebatur; ut manente vagina gladium absumat; ut substantiam ovi devoret, illæso putamine; quod quidem fulmen in Scriptura Sacra vocatur, Vox Dei. *Et Altissimus dedit vocem suam: grando, & carbones ignis. Et misit sagittas suas, & dissipavit eos; fulgura multiplicavit, & conturbavit eos. Ps. 17. 14. Et vox Domini intercidentis flammam ignis. Ps. 28. 7.* Cur non poterit operari per verba Consecrationis Eucharistiæ, ut destructa interiori substantia panis, & vini, remaneant sine subjecto exteriora accidentia, adinstar dolii, sacculi, vaginæ, capsulæ, & corticis, sub quibus, & à quibus tegebatur vinum, aurum, æs, argentum, gladius, vitellus, albumen? Non inficiamur, hæc esse materialia

rialia quædam prædictarum ſubſtantiarum indumenta, & diviſibilia; ſed vis in eo conſiſtit, quòd Dei voce, ſcilicet fulmine, deſtruitur ſubſtantia, remanentibus tegumentis illæſis, quibus figurantur accidentia panis, & vini permanentia abſque ſubjecto, deſtructa ejuſdem panis, & vini entitate per verba conſecrationis à Sacerdote prolata.

Non inelegans ſimilitudo eſt miraculum illud, relatum in Vita Sancti Philippi Ne-
9 rii à Petr. Jacobo Bacci *lib. 2. cap. 2. num. 6.* his verbis: *In quei principj, che ſi edificava la Chieſa, mentre creſceva la fabbrica, accorſe, che eſſendo ſopraſtante di quella il ſopranominato Gio: Antonio Lucci, ed avendo fatto laſciare un pezzo di tetto ſopra un luogo della Chieſa vecchia, dove ſtava l' Imagine d' una Madonna antica molto divota; la quale è quella iſteſſa, ch' oggi ſtà nell' Altare maggiore, per potere ſotto quello celebrare la Meſſa, e tenervi il SS. Sacramento, fù una mattina fatto chiamare in fretta dal Santo Padre, il quale gli comandò, che faceſſe quanto prima diſfare quel tetto; perchè quella notte avea veduto, che ſtava per cadere, ſe la Vergine Glorioſa non l'aveſſe con le proprie mani ſoſtenuto. Andò ſubito Gio: Antonio co i muratori per far l'ubbidienza; e trovarono, che il trave principale era uſcito fuori del muro, e ſi reggeva in aria: ſicchè tutti, quando videro tal coſa, gridarono: Miracolo, Miracolo.* Tecti illius tigna inhærebant Epiſtylio, tanquam in ſubjecto; ipſum autem Epiſtylium, & eo mediante, omnes trabes tecti ejuſdem inſidebant muro; ſicut accidentia panis, & vini inhærent quantitati, & per eam ejuſdem panis, & vini ſubſtantiæ. Itaque, Deipara intercedente, ac patrocinante, fecit Deus, ut Epyſtilium ſubſiſteret abſque ſubjecto extra murum, necnon omnia tigna tecti, quæ in Epiſtylio ſubjectabantur; ut eredere non ſit nobis difficile, accidentia Euchariſtica panis, & vini conſecrati ſubjectari in quantitate, hanc autem conſervari, per Divinam potentiam, abſque ſubjecto, ſeparatam à ſubſtantia panis, & vini.

DECISIONIS XXXII.

Ad Julii Quæſitum ſecundum.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, an in Calice conſecrato remaneat Sacramentum, ſi in eo alius liquor miſceatur? Theodorus Papa injecit Sanguinem conſecratum in atramentarium, ut ſcriberet ſententiam excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum. Doctrina Sancti Thomæ de deſitione Euchariſtiæ ob mixtionem alterius liquoris. Quæſtio reſolvitur per diſtinctionem quinque caſuum.

ARGUMENTUM.

1 *Mixtio liquorum eſt duplex. Propria, & Impropria.*
2 *Species Euchariſtiæ conſecratæ quando perdunt conſecrationem.*
3 *Theodorus Papa an injecerit Sanguinem conſecratum in atramentarium pro ſcribenda ſententia excommunicationis contra Pyrrhum Patriarcham hæreticum?*
4 *S. Thomæ doctrinam de deſitione Euchariſtiæ ob mixtionem alterius liquoris plures Theologi non ſequuntur.*
5 *Aqua modica ſi miſceatur Sanguini conſecrato, nihil ei officit, & ipſa convertitur in vinum.*
6 *Aqua in magna quantitate addita Sanguini conſecrato deſtruit Sacramentum.*
7 *Vinum additum in minori quantitate Sanguini conſecrato, deſtruit partem aliquam Sacramenti ſecundùm Thomiſtas: nullam verò ſecundùm Scotiſtas.*
8 *Vinum infuſum Sanguini conſecrato in majori, vel æquali quantitate, deſtruit totum Sacramentum ſecundùm aliquos DD. at non deſtruit ſecundùm alios.*

9 Vi-

9 *Vinum potentioris qualitatis, & majoris quantitatis additum Sanguini consecrato destruit Sacramentum secundùm doctrinam S. Thomæ. Non destruit secundùm Card. de Lugo; & Mastrium num.* 10.

11 *Accidentia Sanguinis Domini consecrati mutari possunt vel substantialiter, vel accidentaliter tantùm.*

12 *Vinum addebatur Sanguini consecrato, dum antiquitùs laici communicabantur sub utraque specie.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

An desinat esse Eucharistia in Calice, si speciebus consecratis aliquis alius liquor misceatur.

PRo intelligentia hujus difficillimi quæsiti tria sunt præmittenda, atque no-
1 tanda. Primum, duas esse mixtionis species, Unam propriè dictam, quæ est mutatio substantialis, & conversio miscibilium in aliud diversum compositum, quod dicitur mixtum, de qua Arist. 2. *de Gener.* Aliam verò impropriè dictam, quæ fit, cum aliqua miscentur ad invicem secundùm minutissimas partes, per earum juxta positionem, manentium tamen in suo esse substantiali; sine corruptione earumdem, quæ quidem partes adinvicem uniuntur per continuationem; & talis est mixtio proposita in quæsito; ut notat Mastrius *in* 4.
2 *disp.* 3. *quæst.* 16 *num.* 388. Secundum notandum est, Species consecratas non ammittere consecrationem, Christumque non desinere esse sub his, nisi ipsæ perveniant ad eum corruptionis gradum, in quo non essent aptæ continere substantiam panis, & vini, si consecratio non præcessisset; quod advertunt omnes Theologi, & in puncto Gonet. *tom.* 5 *de Euchar. disp.* 5. *art.* 5 & Emin. Card. de Lugo *eodem tract. disp.* 10 *num.* 36. Hinc quando Theodo-
3 rus Papa, subscripturus sententiam excommunicationis contra Pyrrum Patriarcham Monotelitam hæreticum, miscuit in atramento Sanguinem consecratum Domini Nostri Jesu Christi, ut notat Emin. Card. Baronius *anno* 648. *num.* 15. (si tamen factum illud verum fuit, de quo dubitat P. Ant. Foresti *in Mappamundo Histor. tom.* 3. *in Vita Papæ Theodori n.* 1.) desiit esse Sanguis consecratus in atramentario, ammissa omninò specie Vini consecrati. Tertium notandum est, S. Thom. 3 *part. quæst.* 77. *art.* 8. tenere desitionem Eucharistiæ, si misceatur cum speciebus consecratis alius liquor, ea ratione, quia per divisionem, & interpositionem partium, corrumpitur vinum consecratum, non quò ad speciem, sed quò ad individuum, ita quòd ex vino consecrato, & ex vino non consecrato fit aliud tertium vinum, numero diversum à primo. Sed hanc doctrinam Angelici Doctoris recentiores Theologi non sequuntur, opinantes 4
per commixtionem prædictam non corrumpi Species consecratas, sed manere easdem numero in sua entitate, etsi separatas in plures particulas, ut scribunt Emin. Card. de Lugo *d. disp.* 10. *num.* 44. Valentia *de Euchar. disp.* 6. *quæst.* 5. *punct.* 3. Lessius *eod. tract. disp.* 77. *art.* 8. *num.* 16. & Mastrius *d. disp.* 3. *num.* 389.

His prænotatis pro resolutione Quæsiti, distinguendi sunt infrascripti quinque Casus.

Primus Casus est, *si speciebus Vini consecrati misceatur Aqua in modica quantitate?* Et in hoc casu, (ut dictum est 5
supra in secundo quæsito Mensis Martii,) illa aqua nihil officit Speciebus Sacramentalibus, neque destruit Sacramentum Sanguinis Domini non solùm in toto, sed neque in minima parte; ipsa verò aqua convertitur in Vinum, vel ob virtutem, quam habent Species Sacramentales agendi, sicut si essent cum substantia vini, vel ob potentiam Divinam, quæ vult supplere defectum naturæ, ut occultetur miraculum Sacramenti. Ita ex Theologis Lessius *de Euchar. quæst.* 77. *art* 8. *num.* 15. Mastrius *in* 4. *d. disp.* 3. *num.* 393. & ex Canonistis Joan. Andreas *in cap. Cum Marthæ* 6. *num.* 15. *De Celebrat. Missar.*

Secundus Casus est, *si speciebus consecratis in Calice misceatur Aqua in ma-* 6
gna quantitate? In hoc casu, cùm aqua super infusa sit in quantitate excessiva, itaut

reddat inhabiles Species vini conſecrati ad conſervandam vini ſubſtantiam, ſi ibi adeſſet, & corrumpat omninò accidentia earumdem Specierum, proculdubio ceſſabit Sacramentum, & erit deſitio Sanguinis Domini ex doctrina S. Thomæ 3 *part. quæſt.* 77. *art.* 8. Card. de Lugo, & Gonet. *citator. ſuprà in 2. notando;* & admittit Maſtrius *d. diſp.* 3. *n.* 392. nec non Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. diſp.* 23. *num.* 194.

Tertius Caſus eſt. *Si addatur Speciebus Sacramentalibus vinum ejuſdem qua-*
7 *litatis in minori quantitate, quàm ſint Species ipſæ conſecratæ?* In hoc caſu opinio S. Thomæ eſt, *cit. quæſt.* 77. *art.* 8. quod deſtruatur Euchariſtia in ea parte, in qua vinum additum pervadit ipſas Species conſecratas; in reliqua verò parte conſervari Sacramentum, ob rationem ſupra allatam, quòd ſcilicet Vinum ſuperadditum immutat in ea parte Species conſecratas, & ex illis, ac ſeipſo ſimul mixtis, fit aliquid tertium diverſum numero à duobus prioribus. Contrarium tamen tenent, & docent Scotiſtæ, ac ferè omnes recentiores Theologi, Suarez, Vaſquez, Coninch. Cardin. de Lugo, Averſa, Meratius, Caſpenſis, & ex antiquis S. Bonaventura, Alenſis, Ricard. Duraud. & alii, quas ſequitur Maſtrius *d. diſp.* 3. *n.* 389 ubi reddit rationem, propter quam Euchariſtia remanet intacta in ipſis Speciebus Sacramentalibus, videlicet, quia Vinum ſuperadditum non corrumpit, neque mutat aliquam partem earumdem Specierum, ſed juxta eas ſe ponit, tanquam quid homogeneum ſine illarum deſtructione, vel ſubſtantiali alteratione. Et hoc decidere videtur Innoc. III. *in cit. cap. Cum Marthæ. §. Quæſiviſti: De Celeb. Miſſ.* ibi: *Si poſt Calicis conſecrationem aliud vinum mittatur in Calicem, illud quidem non tranſit in Sanguinem, nec Sanguini commiſcetur; ſed accidentibus prioris vini commixtum, Corpori, quod ſub eis latet, undique circumfunditur, non madidans circumfuſum.*

Quartus caſus eſt, *Si iiſdem ſpeciebus conſecratis addatur Vinum ejuſdem qualitatis, ſed vel in æquali, vel in majori quantitate, quàm ſint eædem ſpecies Sacramentales?* In hoc caſu ex opinione S. Thomæ deſtruitur Euchariſtia, quia ex tali mixtione formatur unum tertium vinum, numero diverſum: Ulterius ſpecies Sacramentales ita dividuntur, & interſecantur à vino ſuperaddito in æquali, majorive quantitate ut, vel omninò deſtruantur, vel fiant minores minimis, & reddantur inſenſibiles, in quo ſtatu ceſſat Euchariſtia, quæ eſt Sacramentum ſenſibile, ut diſputando dicit Emin. Card. de Lauræa *dict. diſp.* 23. *de Euch. n.* 195. Cæterùm contrarium tenet Suar. *diſp.* 57. *ſect.* 4. *concl.* 3. Emin. Card. de Lugo *d. diſp.* 10. *n.* 42. & Leſſius *dict. quæſt.* 77. *art.* 8. *n.* 16. quibus adhæret Maſtrius *d. diſp* 3. *n.* 390. ubi reſpondet rationibus contrariis; negando ex mixtione prædicta formari tertium quid Vinum numero
diverſum; nam ſpecies Sacramentales, 8
& vinum additum non mutantur ſecundùm entitatem propriam, & unitatem numeralem intrinſeceam; ſed mutantur ſolùm ſecundùm determinationem, & continuationem quantitativam, & ſic ſemper manent in propria entitate. Ad aliam verò rationem de diminutione tali, ut Species conſecratæ reddantur inſenſibiles, reſpondet, negando deveniri poſſe ad tantam diminutionem; quia in homogeneis forma naturalis non determinat ſibi certam quantitatem ab intrinſeco, ſed ſub quacunque minima quantitate, quantum eſt ex ſe, ſervari poteſt: Sed eſtò partes Specierum conſecratarum per interſecationem cum partibus vini infuſi, fiant minores minimis, non ideò deſtruuntur, ſed per unionem cum illis conſervantur; non enim exiſtunt per ſe, ſed inexiſtunt aliis, & ita conſervantur; & licèt inſenſibiles forent, ſi ipſæ partes minores minimis per ſe exiſterent; tamen redduntur ſenſibiles ex conjunctione cum aliis; ut latiùs probat idem Maſtrius *eod. diſp.* 3. *quæſt.* 5. *n.* 130. & Leſſius *d. quæſt.* 77. *art.* 8. *n.* 16.

Quintus tandem Caſus figurari poteſt,
Si in ſpeciebus vini conſecrati infunda- 9
tur major quantitas vini, non ejuſdem qualitatis, ſed potentioris, & majoris virtutis; ex. gr. ſi fuerit conſecratum vinum

vinum Paduanum, satis debile, ac tenue, & ei addatur in majori quantitate Vinum Vicentinum, Creticum, vel Hispanum, cujus virtus est fortior, potentior, & activior? In hoc casu videretur amplectenda opinio Angelici Doctoris *in cit. quæst.* 77. *art.* 8. tenentis cessare Sacramentum, ob destructionem specierum Sacramentalium quarum substantia, si adesset, à vino Vicentino, Cretico, seu Hispano, per potentiorem suam activitatem fuisset corrupta, & absorpta in se, ac suam entitatem. Ex qua mutatione formaretur liquor diversus non solùm numero, sed etiam specie, & introduceretur nova forma substantialis in aliam materiam, sub qua non esset ampliùs Sanguis Christi. Nihilominus contrarium respondet huic Casui Emin. Card. de Lugo *De Euch. cit. disp.* 10. *n.* 44. his verbis: *Dicendum videtur per mixtionem specierum cum alio vino, sive specie, sive numero diverso, sive potentiori; sive debiliori, consecrationem non perdi. Et quidem si verum est id, quod diximus supra disp. 4. sect. 3. Vinum extra uvam non habere virtutem ad producendum aliud vinum; sed illud debere produci à virtute nutritiva uvæ; sicut sanguis non potest produci, nisi à virtute animali, quæ residet in jecore, vel alibi; consequens erit, quòd quantumvis misceantur species cum vino potentiori, & diversæ speciei, non fiet generatio substantialis novæ partis vini, cùm non adsit potentia nutritiva uvæ, quæ sola potest ex alimento, & succo per venulas attracto, generare verum mustum, & vinum.* Po-
10 test confirmari opinio Eminent. Lugonis per aliam rationem positam à Mastrio *d. disp.* 3. *quæst.* 16. *n.* 392. his verbis: *Quod si liquor superinfusus speciebus consecratis vini sit ejusdem speciei cum ipso, tunc non corrumpuntur species Sacramentales vini, sed manent eædem, & Christus manet sub speciebus consecratis, non autem sub aliis partibus superadditis, ut dicebat Doctor (Scotus) loco jam cit. dist.* 12. *quæst.* 4. *§. Ad quæstionem; & Ratio est, quia unum simile non corrumpit aliud simile; cùm omne agens intendat generare sibi simile; ac proinde quando simile invenit, illud corrumpere non potest.*

Neque obstabit, quòd facta mixtione, de qua in casu, mutentur accidentia spe- 11
cierum consecratarum, idest sapor, odor, calor, ut experientia cognosci potest; Nam adhuc respondetur, mutationem illam esse accidentaliter tantùm, non substantialiter; & ideò non desinit esse ibi Sanguis Dominicus per talem mutationem, quia non desineret ibi esse substantia vini, etsi debilioris, si priùs non fuisset consecratum. Ita idem Mastr. *ibid. n.* 390.

Tandem ad majorem comprobationem
prædictorum observari possunt duo dicta 12
satis admiranda. Unum, quòd *in Ordine Romano antiquo cap.* 4. jubetur, species consecratas misceri cum alio vino, ut ex illo totus populus possit accipere, & sanctificari. Alterum, quòd mos erat apud Cistercienses, & quosdam alios religiosos (antequam prohiberetur usus Calicis extra Missam) ut, ad augendam quantitatem Dominici Sanguinis, quo omnes participare possent, adderetur vinum purum, ad hoc ut communicantes omnes inde aliquid sumerent; quod non fuisse illicitum ait Jo: Andreas *in cap. Ex parte* 5. *n.* 3. & ibi Hostien. *de Celebrat. Missarum*. Igitur, eo tempore supponebat Ecclesia, non desinere consecrationem Sanguinis, per quamvis additionem, infusionem, & mixtionem alterius vini non consecrati, aliàs non fuisset licita dicta mixtio, & fuisset data causa idolatrandi communicantibus; sumentibus ex dicta mixtione Sanguinem Christi; quod etiam tangit Emin. Cardin. de Lugo *d. disp.* 10. *sub n.* 41.

DECISIONIS XXXIII.

Ad Julii primum Casum.

ARGUMENTUM.

Edisserit, An liceat Sacerdoti celebranti, communicare laicum cum parte Hostiæ sui Sacrificii? Referuntur non ignorandi Ritus antiqui circa Communionem laicorum.

SUMMARIUM.

1 *Sacerdos debet sumere totum Sacramentum ab eo oblatum.*
2 *Sacerdos celebrans potest cum parte suæ Hostiæ alium communicare.*
3 *Lex quod non dicit, neque nos dicere debemus.*
4 *Christus communicavit seipsum, deinde Apostolos.*
5 *Doctores tenent posse laicum communicari cum parte Hostiæ Sacerdotis.*

PRIMUS CASUS.

Sacerdote celebrante, ingreditur Ecclesiam Vir nobilis, & petit Communionem sacram, ad quam sumendam ex devotione est præparatus, & dispositus. Non extant Hostiæ parvæ, neque consecratæ, neque consecrandæ. Quæritur, an celebrans possit cum parte Hostiæ suæ in illa Missa consecratæ, eumdem communicare?

Videbatur respondendum negativè. Primò *ex cap. Relatum* 11. *& cap. Comperimus* 12. *de Consecrat. dist.* 2. ubi
1 præmissa indolentia contra Sacerdotes, qui abstinebant in Missa à sumptione, vel totius, vel partis Hostiæ immolatæ, & consecratæ, præcipitur eosdem decere totum Sacramentum oblatum semper sumere. Ergo non licebit laicis partem dare. Secundò ex Rubrica Missalis *tit. de defectibus in Minister. ipso occurren. cap.* 10. *n.* 3. *Vers. si Sacerdos.* Ubi decernitur, quòd si Sacerdos celebrans post consecrationem decidat in casum mortis, suppleatur sacrificium ab alio Sacerdote; à quo sumatur Sacramentum, & ejusdem partem præbeat Sacerdoti infirmo; si aliæ particulæ consecratæ desint. Ergo extra casum mortis, id non licebit. Tertiò, quia negativam opinionem tenent Grassius *in decis. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 38. *n.* 31. Zambran. *cap.* 3. *dub.* 6. *n.* 7. Zanard. *in Director. Conf. ff. part.* 1. *de Sacram. Euchar. cap.* 9. *quæst.* 15.

Contrarium tamen est resolvendum, siquidem absque scrupulo poterit Sacerdos
2 cum parte Hostiæ suæ, in Missa consecratæ, prædictum Virum nobilem ex devotione petentem, paratum, & dispositum communicare. Primò quia nullus Canon, & nulla lex id prohibet. Quod autem lex non dicit, neque nos dicere debemus. *c. Illa. Ne Sede Vacante. l. Dissentientis. C. de Repud.* Barbos. *Axiom* 136. *num.* 7. 3
Secundò quia Salvator noster, dum Sacramentum Eucharistiæ instituit, cum eo seipsum communicavit, ac etiam Apostolos; ut docet S. Thom. 3. *part. q.* 81. *art.* 1. Lessius, qui plurimos SS. Patres cumulat, *de Euchar. q.* 81. *art.* 2. & Menoch. *in Vita Christi lib.* 7. *cap.* 2. Tertiò, quia in primitiva Ecclesia per multos annos tertia pars Hostiæ in Missa consecratæ reservabatur usque ad finem Missæ; utique pro laicis communicandis. *cap. Triforme* 22. *de Consecr. eadem dist.* 2. Microlog. *c.* 18. & S. Thom. 3. *part. q.* 83. *art.* 5. *ad* 8. Quartò, quia quando laicis dabatur Communio sub utraque specie, iisdem porrigebatur sanguis in eadem Missa, & de eodem Calice, de quo biberat Sacerdos. Quintò, quia in nihilo derogatur integritati, seu reverentiæ Sacrificii, quod cùm sit commune tum Sacerdoti celebranti cum fidelibus adstantibus, convenit de eodem in communione participare. Sextò, quia immò optat Sancta Mater Ecclesia, ut in singulis Missis fideles adstantes non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicent, ut ait Concil. Trident. *sess.* 22. *de Sacrific. Missæ cap.* 6. Septimò, quia ulterius dare partem Hostiæ in Missa consecratæ, & oblatæ alicui de populo adstanti est id, quod antiquitùs servabatur teste Joan. Ciampino *in Opusc. de perpetuo Azimor. Usu cap.* 7. *num.* 6. ubi ita scribit: *Fideles antiquarum traditionum haud ignari, nempè quòd omnes sui majores de eodemmet Pane ab Apostolis benedicto participaverant; ipsi quoque omnes ejusdem Panis, quem Episcopus consecrarat, participes fieri curabant.* Octavò, quia id licitum esse profitentur sexdecim Doctores Theologi, & Canonistæ, quos citat, & sequitur Sancius

cius *in Selectis disp* 22. *n*. 21. Quibus ego addo Macrum *in Hierolex. Verb. Hostia col. ult* Marcant. *in Horto Pastor. de Resolut. Pastoral. circa Eucharist. cap.* 3. *in fin.* Tambur. *de Expedit. Commun. cap.* 6. §. 6 Gavant. *in Rubr Missal. part.* 3. *tit.* 10. *n*. 2. *in fine*. Quartum *in eod. tract. par.* 2. *tit.* 10 *sect.* 3. *dub.* 3. *diffic* 4. Volpi *Mor. resol.* 59. *n*. 6. Gobat. *in Theol. Experim. tract.* 4 *n* 420. Corsettum *in Praxi Sacr. Rit. tract* 2. *part.* 1. *sect.* 1. *n*. 100. Et pluribus aliis allegatis Dianam *par.* 10 *tract.* 11. *resol.* 60. Quæ reperitur in opere Coordinato *tom* 2. *tract.* 1. *r. s.* 247. ubi plenè de hoc quæsito.

Neque subsistunt motiva contraria. Non primum *ex cap. Relatum*, *&c. Comperimus*, *de consecr. dist.* 2. quia ibi Sacerdotes Sacrificantes abstinebant à consummatione Hostiæ oblatæ, vel in toto, vel in parte ex indevotione, cum scandalo, & injuria Sacrificii. Non secundum ex Rubrica Missalis, quæ imò demonstrat, in defectu aliarum Specierum, posse dari communionem cum parte Hostiæ in Missa oblatæ; & licèt ibi pro justa causa sit periculum mortis, etiam extra periculum sufficit devotio communicandi, incommodum expectandi, obligatio se citò expediendi, ut in dicta resolutione Dianæ *n*. 2. Non Tertium de citatorum ibi Doctorum auctoritate quia nituntur supradictis textibus. *cap. Relatum*, *& cap. Comperimus*, quos nec vidisse, nec legisse fateri oportet, cùm id non dicant, quod ipsi auctores asserunt, ideoque nil officiunt.

DECISIONIS XXXIV.

Ad Julii secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Docetur, quòd in Altari ponendum sit Ciborium pro asservanda Sanctissima EUCHARISTIA? Referuntur de hac re Canones, & Decreta dignissima scitu.

SUMMARIUM.

1 *Ciborium habet plures significationes.*
2 *Eucharistia olim servabatur in columbis argenteis, vel aureis.*
3 *Ciborium, idest Tabernaculum SS. Eucharistiæ in quo Altari tenendum?*
4 *Ciborium in Altari majori tenendum nisi gravis causa excuset ab Episcopo approbanda.*

SECUNDUS CASUS.

Quæritur, quo in Altari Ciborium sit ponendum, pro Eucharistia Sanctissima servanda in Ecclesiis.

Dictum fuit: Ciborium, græcum Vocabulum Κιβώριον, habere plures significationes, de quibus *Hierolexic. Macri in hac voce*; sed inter Ecclesiasticos significare Tabernaculum, in quo conservatur Sacra Eucharistia, & de eodem meminit Anastas. *in Leone III.* teste eodem Macro *d. Verb. Ciborium* ubi subdit, Antiquorum usu fuisse conservare hoc Venerabile Sacramentum in columbis argenteis, vel aureis super Altare pendentibus; qui mos adhuc viget in nonnullis Galliæ Ecclesiis, præsertim Parisiis, & censetur habuisse originem à Divo Basilio, in cujus vita Surius *t*. 1. ait; *Tertiam verò* (idest Hostiæ consecratæ particulam) *in columba aurea pendente reposuisse*; de quo etiam Cardin. Baronius *Ann.* 57. *n*. 152. Cardin. Bona *Rer. Liturgic. lib.* 2. *cap.* 17. *n*. 6. & ex Joan. Mabillon. *de Liturg. Gallicana lib.* 1. *cap.* 9. tetigimus supra *in secundo casu Mensis Aprilis ad* 3. *præmissum*; & alia plura congerit de hoc Pignatell. *tom.* 4. *consult.* 31.

Cæterùm in quo Altari sit collocandum Ciborium, seu Tabernaculum, continens Sanctissimam Eucharistiam, jus commune non decidit, sed tantummodo mandat, *ut in loco singulari, mundo, & signato semper honorificè collocata, devotè, ac fideliter conservetur*; ut habetur *in cap. Sanè* 10. *de Celebrat. Missar.* adeò ut sub fideli custodia, clavibus adhibitis custo-

dia-

diatur, ut præcipit Innocen. III. *in cap. 1. de Custodia Euch.* Quapropter recurrendum est ad tria jura; scilicet ad Rubricas Ritualis Romani, ad Constitutiones Synodales, & ad consuetudinem. Rituale Romanum *De SS. Euch. Sacram.* cùm in Rubrica dixerit, *quòd perpetuò aliquot particulæ Consecratæ eo numero, quæ infirmorum, & aliorum fidelium communioni satis esse possint, conserventur in Pyxide ex solida, decentique materia, ac munda, & suo operculo bene clausa, albo velo cooperta, & quantum res feret, ornato in Tabernaculo, clave obserato.* Statim subjungit: *Hoc autem Tabernaculum, conopæo decenter opertum, atque ab omni alia re vacuum in Altari majori, vel in alio, quod venerationi, & cultui tanti Sacramenti commodiùs, aut decentiùs videatur, sit collocatum; ita ut nullum aliis sacris functionibus, aut Ecclesiasticis officiis impedimentum afferatur.* Igitur ex hac Rubrica, quæ ut aliàs notavimus, vim legis habet, colligimus, collocandum esse Ciborium in Altari majori, nisi aliter requirat Cathedralitas, vel Collegialitas Ecclesiæ, in qua, cùm Officia Divina, & aliæ functiones Sacræ sint faciendæ in eodem majori Altari ad impedimenta evitanda, Tabernaculum prædictum collocetur in alio decenti Altari.

Hinc Sanctus Carolus Borromæus in sua prima Synodo Provinciali, *Part. 2.*
4 *tit. Quæ pertinent ad Sacramentum Sanctæ Eucharistiæ*, ita decrevit: *Episcopus diligentissimè curet, ut in Cathedrali, Collegiatis, Parochialibus, & aliis quibusvis Ecclesiis, ubi Sacrosancta Eucharistia custodiri solet, vel debet; in majori Altari collocetur, nisi necessaria, vel gravi de causa aliud ei videatur.* In nostris autem Constitutionibus Synodalibus Patavinis *part. 2. cap. 15. de Sanctissima Eucharistia custodienda*, præcipitur ab Episcopo; *quòd Sacramentum, excepta nostra Ecclesia Cathedrali in majori Altari collocetur, non alibi, nisi habita à Nobis venia*; & quidem jure; nam pendet ab arbitrio, & prudentia Episcopi decernere, quo in Altari, juxta Ecclesiæ qualitatem, sit collocandum Ciborium; ut notant Castald. *in Praxi Cæremon. lib. 2. sect. 1. cap. 1. n. 5.* Pax Jordan. *tom. 1. lib. 3. tit. 3. n. 5.* & Barbos. *de Potest. Episc. allegat. 22. n. 2.*

Concors autem est consuetudo in nostris regionibus, à qua videmus antiquitùs dispositum, ut in Collegiatis Ecclesiis utriusque Cleri Sæcularis, & Regularis, ut plurimùm, Tabernaculum, pro custodienda Sanctissima Eucharistia, sit collocatum non in Altari majori, ne impediantur quotidiana Divina officia, sed in alio nobili, & conspicuo, ac commodo ad adorandam, & ministrandam Sacram Communionem fidelibus; at in Parochialibus, & aliis semper detinetur in Altari majori, & ita etiam declaratum esse à *Sacra Congregatione Episcopi & Regular.* testatur Pignatell. *in cit. tom. 4. consult. 31. n. 17.* verbis istis: *Tabernaculum SS. Sacramenti in Cathedralibus non debet esse in Altari majori propter functiones Pontificales, quæ fiunt versis renibus ad Altare. In Parochialibus verò & Regularium Ecclesiis debet esse in Altari majori regulariter, tanquam digniori. Ita in Lucen. 10. Februarii 1579. in Aquilana 29. Augusti 1594. & in Casertina 28. Novembris ejusdem anni.*

DECISIONIS XXXV.

Ad Julii Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de instructione puerorum, qui noviter sunt admittendi ad Sacram Communionem. Tria demonstrantur, quæ sunt in usu apud Parochos Diœcesis Patavinæ circa eamdem instructionem.

SUMMARIUM.

1 *Parænesis ad Parochos pro instructione puerorum noviter communicandorum.*
2 *P. Joannes Baptista Polacchus Sacerdos Congregationis Oratorii Paduæ laudatus.*

CA-

CASUS PRUDENTIALIS.

Quæ, & quot prudens Parochus docere debeat pueros, noviter admittendos ad Sacram Eucharistiæ perceptionem?

QUoniam aliquot ab hinc annis, jussu Eminentissimi, ac Reverendissimi Domini mei Cardinalis Barbadici, Episcopi hujus Urbis Antenoreæ vigilantissimi, ac piissimi, compilavi sequentem Pareneticam Epistolam, ac instructionem à Parochis adhibendam, pro promovendis pueris hujus Diœcesis ad Sacram Communionem; ipsique Parochi, memores ejusdem, in responsione ad præsentem casum illam summis laudibus extulerunt; liceat eamdem hìc transcribere de verbo ad verbum, etsi Italico sermone conceptam, fortè Lectoribus non ingratam; & satis erit pro resolutione Casus.

LETTERA PASTORALE

Per promovere li Figliuoli alla Sacra Communione.

MOlto Rev. come Fratelli. *Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis*, dice la Sacra Scrittura, dolendosi della negligenza de suoi antichi ministri; mà grande occasione abbiamo di temere, che si verifichino le medesime parole anco in questi tempi; avendo Noi ritrovato nella Visita, che per inescusabile trascuratezza di chi ne tiene l'obbligo, molti, e molti figliuoli, e figliuole, dopo essere fatti adulti, ed arrivati à gl'anni della discrezione, non sono ammessi alla Sacrosanta Communione, e se ne vivono digiuni per tutta la loro adolescenza; sicche di essi si può dire: *Defecit parvulus, & lactens in plateis oppidi. Et adhæsit lingua lactentis ad palatum ejus in siti*. Volendo dunque rimediare à sì notabile omissione, inerendo a' Sacri Canoni, al Sacro Concilio di Trento, ed alle Constituzioni Sinodali, che comandano il promovere i figliuoli, e figliuole alla Santa Communione, pervenuti che siano à quella età, nella quale possano essere capaci, ed idonei (il che per lo più avviene trà li dodeci, e li quattordici anni) vi ordiniamo, che subito ricevute le presenti, e successivamente ogni anno nel principio di Quaresima, dobbiate far nota particolare del nome, e cognome di quelli figliuoli, e figliuole della vostra Parochia, i quali riputarete abili per accostarsi alla Sacra Mensa; e quelli convocando in ora propria in Chiesa, molte, e molte volte in tutto il corso della Quaresima, come stimarete più espediente, distinguendoli in una, ò più classi, conforme il minore, ò maggiore numero, che saranno, gli rendiate instruiti, ed informati delle cose, che hanno à credere circa il Venerabile Sacramento dell'Altare; come pure del modo di prepararsi alla Santissima Communione, e di rendere le dovute grazie dopò Communicati, secondo il metodo seguente; il quale per maggiore facilità abbiamo fatto compilare, ed estraere principalmente dal libretto della Dottrina Cristiana.

Thren. 4.
Thren. 2. 4.
Cap. Omnis utriusque Sexus. De Pœnit. & Remiss.
Concil. Trident. sess. 13. Can. 9. Synod. Patav. p. 2. cap. 15. Vers. Erudiant.

Gl' interrogarete Voi per modo di questo sopra gl'infrascritti punti, che se ne rendano ben capaci; per ammetterli poi il giorno della Santa Pasqua à ricevere il Corpo Sacratissimo del Signore con frutto, e profitto dell'anime loro: e sarebbe utile il procurare, che intervenissero à detta Istruzione anco molti di quelli, che sono soliti à Communicarsi, e non l'averanno mai sentita altrove; à fine che in tal modo persuasi con quanta riverenza, e purità deve accostarsi il Cristiano à quel celeste Cibo, ogn'uno si disponga in modo, che possi ricevere col Sacramento anco gl'effetti mirabili, i quali producono nell'Anime pure, e monde lo stesso Augustissimo Sacramento.

Farete sapere à tutti i Parochiani, e popoli alla vostra cura soggetti questa nostra commissione, leggendola pubblicamente nel tempo della Messa; ed efficacemente esortandoli à mandare i figliuoli, e figliuole, che sono di età, e capacità sufficiente à ricevere la sudetta istruzione; e con tal occasione ammonirete quelli, i quali sono trascurati nella buona educazione de' figliuoli, con avvertirli dello strettissimo conto,

che

che ne averanno à rendere al Signore DIO; e massime non mandandoli ad imparare la Dottrina Cristiana, e non proibendo loro il conversare, e trattare insieme i putti, e le putte sotto pretesto di amore, ò sposalizio futuro; mentre alla giornata ne sentiamo scandalosi successi, con detrimento dell'Anime, disonore delle famiglie, e gravissima offesa di Sua Divina Maestà.

Doverete poi per l'ottava di Pasqua consegnare à i Vicarj nostri Foranei la nota di quante Anime averete communicato da nuovo; come pure di quelle, che fossero restate inconfesse, in conformità delle Constituzioni Sinodali; acciò ci sia subito dalli medesimi trasmessa, per adempire, quanto è possibile, il debito dell'officio nostro Pastorale. E Nostro Signore vi benedica.

d. par. 2. cap. 15.

Instruzione per la Santa Communione.

Punti, che si hanno à credere.

1 CHe l'Ostia dell'Altare, prima che sia consecrata, non è altro, che un poco di pane; mà subito, che il Sacerdote hà proferito le parole della Consecrazione, si trova in quell'Ostia il vero Corpo di Cristo Nostro Signore: quel medesimo, che nacque della Santissima Vergine; che morì in Croce, risuscitò, e siede alla destra di Dio Padre.

S.Th. 3. par. q. 75. art. 1. Catech. Rom. de S. Euch. cap. 26. 27. 28. 29.

2 Perche il vero Corpo del Signore è vivo, ed unito alla Divinità nella Persona del Figliuolo di Dio, però insieme con il Corpo si trova ancora il Sangue, l'Anima, e la Divinità, e così tutto Cristo Dio, ed Uomo.

S.Th. 3. par. q. 76. art. 1.

3 Che dopo le parole della Consecrazione l'Ostia non è più pane, benche abbia il colore, il sapore, l'odore, e gl'altri accidenti del pane: mà è il vero Corpo del Signore; e ciò per virtù di Dio Onnipotente, il quale siccome hà creato di niente il Cielo, e la Terra; così fà, che il pane, e vino si converta nel Corpo, e nel Sangue del suo Santissimo Figliuolo; restando da sè stessi gl'accidenti suddetti del colore, sapore, odore, quantità, ed altri.

S.Th. 3. part. q. 75. art. 2. & 3.

4 Che se bene questo gran Misterio, come l'altre opere mirabili di Dio, non è necessario intenderlo, mà basta crederlo, essendo certi, che Dio non ci può ingannare; pure si può dare la similitudine del cibo materiale, che ogni giorno mangiamo, il quale, siccome per virtù del calor naturale si converte nella nostra carne, e nel nostro Sangue; così per virtù di Dio l'Ostia dell'Altare, ed il vino del Calice si converte nel Corpo, e Sangue del Signore, subito che il Sacerdote proferisce le parole della consecrazione.

Catech. Rom. de Euchar. cap. 1.

5 Che nell'Ostia consecrata non solo vi è il corpo del Signore, mà insieme il Sangue: Siccome nel Calice non solo vi è il Sangue, ma anco il Corpo per via di concomitanza, cioè compagnia inseparabile: e perciò se bene i Laici si communicano solamente coll'Ostia, ricevono in essa anco il Sangue del Signore.

Catech. Roman. c. 34.

6 Che il Corpo di Cristo Signore Nostro stà vivo, ed intiero in ciascheduna Ostia consecrata, tanto grande, quanto piccola, anzi in qualsivoglia sua minima particella; e così non vi è differenza à communicarsi con una particola grande, overo picciola, ò altra particella di essa, per minima, che sia.

Catech. Rom. c. 36.

7 Che parimente il Corpo del Signore è intiero in tutte le Particole, ed Ostie consecrate; e ciò per virtù della sua Onnipotenza; e si può dare l'esempio della voce d'un Predicatore (come insegna Sant'Agostino) la quale se bene è una voce sola, è però tutta nello stesso tempo nell'orecchie di tutti gl'ascoltanti.

Catech. Rom. d. cap. 36. Rodriq. exercit. Perfect. p. 2. trac. 8. cap. 2.

8 Che quando si spezza, ò divide l'Ostia, non si spezza, nè si divide il Corpo del Signore; mà i soli accidenti del pane, ò pure del vino consecrato, e così Cristo non si parte, nè si divide; mà resta vivo, ed intiero in ogni particella, come abbiamo detto di sopra.

Rodriq. d. cap. 2. Catech. Rom. cap. 43.

9 Che Nostro Signore Gesù Cristo hà voluto instituire questo mirabile Sacramento del suo Corpo, e Sangue sotto le specie del pane, e del vino, per dinotare il nutrimento spirituale, che fà nell'Anima, di chi lo riceve, coll'abbondanza della sua grazia, e perche conoscessimo il suo

Catech. Rom. c. 2. & seq. cap. 18. Rodriq. d. tract. 8. cap. 1.

L grande

grande amore verso di noi, havendo voluto non solo patire, e morire per noi sù la Croce; mà restare con noi nel Santissimo Sacramento; & unirsi strettamente, & intimamente coll'anime nostre, mediante la Santa Communione fatta per modo di cibo e bevanda.

10 Che tutte queste verità sono di fede, e bisogna crederle, e venerarle, senza volerle investigare curiosamente; perche Dio può fare più di quello, che noi possiamo intendere; e non sarebbero grandi le cose di Dio, se il nostro intelletto le potesse comprendere. E questo è il merito della nostra Santa Fede, credere quello, che non vediamo per esserci rivelato da Dio, & insegnato dalla Santa Chiesa Cattolica, & Apostolica Romana. *Quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides, præter rerum ordinem.*

Rodriq. d. tract. 8. cap. 2. Catbec. Rom. ca. 25. & c. 41.

Punti della preparazione alla Santa Communione.

1 CHe bisogna avanti la Communione confessarsi di tutti i peccati mortali; e sarebbe un'orrendo sacrilegio il ricevere la Santa Communione con la coscienza rea di uno, ò più peccati mortali non confessati. *Quì sarà bene avvertire il popolo della necessaria integrità della Confessione Sacramentale.*

S. Th. 3. p. qu. 80. artic. 4. & 5. Catech. Rom. ca. 49. cap. 55. c. 56 Rodriq. d. tract. 8. c. 3. & 4.

2 Che si deve essere digiuni in tutto, e per tutto, cioè che almeno da mezza notte in giù non si abbi preso niente, nè anco un poco di acqua: eccettoche se si dovesse Communicare per viatico un moribondo, nel qual caso la Santa Chiesa lo permette, ancorche non fosse digiuno.

S. Th. 3. p. q. 80. Catech. Rom. ca. 57.

3 Che conviene accostarsi alla Sacra Mensa con divozione, con grandissima umiltà, e riverenza, considerando la sovrana Maestà, e grandezza di Dio, che veramente stà in quel Santissimo Sacramento, alla cui presenza tremano gl'Angeli, & i più alti Serafini del Cielo. *Columnæ cæli contremiscunt, & pavent ad nutum ejus.* E per questo nell'atto di Communicare, Santa Chiesa recita quelle umilissime parole del Centurione, *Signore non sono degno, che entrate nella casa mia; mà dite solo la vostra parola, e sarà sana l'anima mia.*

Rodriq. d. tract. 8. cap. 5.

Isa. 26.

4 Che giova rappresentarci l'amore infinito del Signore, e la sua Santissima Passione, di cui quella Sacra Mensa è memoriale: e così far conto di ritrovarsi frà i Discepoli alla Cena di Cristo Signor Nostro; ovvero a' piedi della Croce sul Monte Calvario, per lavare l'anima sua nel Sangue Sacratissimo del Signore.

S. Th. 3. p. q. 71. art. 5.

Rodriq. d. tract. 1.

Punti per il rendimento di grazie dopò la Santa Communione.

1 RIngraziare di tutto cuore sua Divina Maestà per sì gran favore, & offerirgli tutte quelle laudi, e rendimenti di grazie, che li danno gl'Angeli, e i Santi in Cielo.

Rodriq. d. tract. 8. cap. 7. 8. & 9.

2 Offerire tutti sè stessi al suo santo servizio; con proponimento di volersi emendare delle proprie male inclinazioni; e di più tosto morire, che commettere volontariamente un peccato.

Rodr. ib.

3 Dimandare al Signore il perdono delle colpe commesse; il suo santo ajuto per emendarsi, per vincere le proprie passioni, e chiedere quelle grazie, che sono giovevoli all'eterna salute.

Rodr. ib.

Questi, & altri simili divoti affetti insegnarà il Parroco a quelli, che si averanno da communicare, più, ò meno, conforme giudicherà espediente con la sua prudenza.

Data in Padova nel Palazzo Episcopale il dì 25. Febraro 1691.

Gregorio Cardinale Barbarigo Vescovo &c.

Hæc satis visa fuere pro instruendis pauperculis, & idiotis pueris, ac puellis hujus Civitatis, & Diœcesis Patavinæ, promovendis per Parochos ad Sacram Mensam Eucharisticam. Non me latet, uberiores reperiri tractatus piorum Auctorum pro hujusmodi instructione; inter quos insignis est Libellus *P. Joannis Baptistæ Polacchi de Feltrio*, Sacerdotis exemplarissimi hujus Congregationis Oratorii de Padua; cujus titulus est: *Le tre divote*

Setti-

Settimane, ripiene di saette amorose, cioè d'atti affettuosi per innanzi, e dopo la Santissima Communione: Con una piena esortazione all' Anime innamorate del Santissimo Sacramento. Stampate in Padova per il Sardi 1655 ac alibi pluries, nec non ejusdem Auctoris meditationes duæ pro Sacra Communione, extractæ ex sermonibus Sancti Antonii Paravini impressæ in alio libello, cui titulus: *Il divoto Pellegrino gionto in Padova. Typis ejusdem Sardi Anno* 1656. In quo referuntur omnia Corpora, & Reliquiæ Sanctorum, quæ venerantur in Ecclesiis hujus Urbis Antenoreæ; & præcipuè in insigni Basilica ejusdem Divi Antonii.

DECISIONIS XXXVI.

Ad Augusti Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Declarat, Quid sit minister consecrationis EUCHARISTIÆ? Et docet, esse hominem Christianum, Viatorem, charactere Sacerdotali insignitum. Hinc cessare facultatem consecrandi in Animabus Sacerdotum defunctorum, luculentis Historiis comprobatur.

SUMMARIUM.

1 *Minister consecrationis Eucharistiæ quis sit?*
2 *Lutheri hæresis, quòd omnis Christianus possit consecrare Eucharistiam.*
3 *Eucharistia consecrari non potest ab Angelo, neque ab Anima Sacerdotis defuncti.*
4 *Angeli pluries dispensarunt Sacram Eucharistiam.*
5 *Thomas Apostolus post mortem miraculosè singulis annis Indos communicabat.*
6 *S. Joannes Evangelista visus in Cælis celebrare Missam.*
7 *S. Petrus Apostolus Anno 610. consecrat Ecclesiam Londini in Anglia.*
8 *Christus posset dare auctoritatem Angelis conficiendi Sacramenta.*

QUÆSITUM PRIMUM.

Quinam sit Minister Consecrationis Eucharistiæ.

Responsum fuit esse *Hominem Christianum, ordine Sacerdotali insignitum, & Viatorem*. In quo responso tria sunt essentialia. *Unum*, quòd Minister Consecrationis Eucharistiæ debet esse homo Christianus; idest baptizatus, cùm enim (ut mox dicitur) necessarius sit ordo Sacerdotalis, & qui non est baptizatus non possit recipere Sacramentum Ordinis, ea ratione quia Baptismus est janua, & fundamentum omnium Sacramentorum. *cap. Veniens, De Presbyt. non baptizato*. Emin. Card de Lauræa *in* 4. *Sent. tom* 3. *disp*. 11. *n*.149. *& n*.150. per consequens primum requisitum in eo, qui debet constitui minister Consecrationis Eucharistiæ, est, quòd sit homo Christianus. *Secundum* est, quòd sit ordine Sacerdotali insignitus; siquidem qui Sacerdos non est, consecrare Eucharistiam non potest; *cap Ecce ego*, 95. *dist. cap. Absit* 11. *q*. 3. & est definitum in *cap. fin. De Summ. Trinit. & Fide Cathol* Chartar. *dec*. 13. *n*. 1. ubi Armilla, Sylvest. Fabian. & Angel. *Verb. Missa*. Fuitque dictum *in Concilio Niceno primo, cap*. 14. undè convincitur de hæresi Lutherus *in lib. de instituendis Ministris*. Et in *lib. de Captivit. Babylon.* ubi impiè docuit, *omnem baptizatum habere potestatem ad consecrandam Eucharistiam; hoc tamen munus exercere non posse, nisi in tempore necessitatis*; quod fuit damnatum à Concilio Trident. *sess*. 22. *cap* 1. *& sess* 23. *cap*. 4. *& can*. 1. & jure optimo, nam Christus Dominus potestatem conficiendi Eucharistiam concessit Sanctis Apostolis, dum dixit: *Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis Matth*. 26. quorum Successores sunt Episcopi, & Sacerdotes; quod testatur etiam Apostolus scribens, 1. *Cor*. 10.

Panis, quem frangimus, nonne communicatio Corporis Domini, est? idest *nos frangimus*, non cæteri fideles; quibus quidem dictum est: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in Vobis*. *Jo*. 6. At solis Apostolis, & Sacerdotibus: *Hoc facite in meam commemorationem*, ut semper docuit Sancta Mater Ecclesia; & demonstrat Collegium Salmanticen. *tom* 10. *de Sacramentis in genere tract*. 4. *cap*. 9. *punct*. 1. Et Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. d. disp*. 24. *art*. 1. ubi appositiones facit, & eruditè eas resolvit. *Tertium* est, quòd homo Christianus, atque Sacerdos sit etiam Viator, ad hoc ut possit consecrare Eucharistiam; quandoquidem communis est Theologorum sententia; quòd neque Angeli, neque Anima extra corpus alicujus Sacerdotis,
3 etsi beata, & gloriosa in Cœlo, possint consecrare Eucharistiam; & ratio est, quia illi tantùm habent potestatem conficiendi Corpus, & Sanguinem Domini in sacrificio, quibus ea data est à Christo, sed Christus illam dedit non Angelis, neque Beatis, sed solis hominibus Sacerdotibus viatoribus. Ergò præter istos nullus potest Sacram Eucharistiam conficere. Emin. Card. de Lauræa *De Sacrament. in genere, disp*. 10. *art*. 1. *n*. 4. Card. de Lugo *eodem tract. disp*. 8. *sect*. 1. *n*. 2. Lessius *in Opere postum. in* 3. *part*. S. Thom. *q*. 64. *art*. 2. Collegium Salmanticen. *d. tom*. 10. *De Sacrament. in genere, tract*. 1. *cap*. 7. *punct*. 2. ubi addit sequentes alias rationes, scilicet, I. quòd Ecclesia præsens est humana, & visibilis; ergo conveniens est per solos humanos, & visibiles ministros gubernari, & quòd sicut solis viatoribus Sacramenta dantur, sic à solis viatoribus consecrentur. II. quòd forma Eucharistiæ consistit in verbis prolatis per propriam locutionem; hæc autem solis hominibus viatoribus competit, non autem Angelis, aut animabus beatis, ut docet S. Thom. 1. *part*. *q*. 5. *art*. 3. *ad* 4. III. Quia in Eucharistia est aliquid spirituale, & aliquid sensibile. Ergo confici debet à Sacerdote Viatore, qui habet non solùm intellectum, sed etiam sensum.

4 Hinc, licèt legamus in historiis Sacris, pluries Sacramentum Eucharistiæ fuisse dispensatum vel ab Angelis (ut de B. Stanislao refert Card. de Lugo *de Eucharist. d. disp*. 8. *n*. 4. Bagatta *de Admirandis Orbis Christiani tom*. 2. *lib* 3. *cap*. 3. *§*. 4. Gobat. *in Exper. Theol. tract*. 1. *n*. 50. &
nos infra *decis*. 62. *n*. 45. & 46. ubi plurima 5
exempla) vel à Sanctis fruentibus gloria cœlesti, ut de S. Thoma Apostolo, à quo annis singulis populum sacra Communione refici, narravit Joannes Patriarcha Indorum Calixto II. Papæ, & Cardinalibus in Concistorio, Anno 1120. teste Stapletono, quem refert idem Cardin. de Lugo
d. n. 4. & Bagatta *d. §*. 4. *n*. 14. semel tan- 6
tùm reperi scriptum, quòd Sanctus Joannes Evangelista gloriosus in Cœlis Missam celebraverit, Eucharistiam consecraverit, seipsum, ac B. Ivetam communicaverit, ut ex Bollando transcripsit Hier. à Basilica Petri *in ejusdem B. Ivettæ die* 15. *Januarii n*. 28. Sed visio illa potuit esse intellectualis, non realis: vel tantùm imaginaria, non effectiva: nec alibi recordor me legisse, quòd Sancti in Cœlo regnantes
Eucharistiam consecraverint. Immò cùm 7
apud Emin. Cardin. Baronium *Ann*. 610. *n*. 11. registrata sit mirabilis quædam consecratio Ecclesiæ facta per gloriosum Apostolorum Principem Petrum Londini in Anglia; completa Episcopali illa functione, admonere fecit Episcopum de illa, ne amplius Ecclesiam consecraret; sed supplendo *celebraret sacrosancta Mysteria Dominici Corporis, & Sanguinis*, à qua celebratione se abstinuerat ipse gloriosus Apostolus: quod observavit, & notavit prædictus Emin. Card. de Lugo *d. n*. 4.

Verumtamen, ut docet S. Thom. 3 *part*. *qu*. 64. *art*. 7. sicut Deus virtutem suam
non alligavit Sacramentis, quin possit si- 8
ne ipsis effectum Sacramentorum conferre: ita etiam virtutem suam non alligavit Ecclesiæ ministris, quin etiam Angelis, & animabus beatis possit virtutem tribuere conficiendi Sacramenta. Porrò in hoc casu Sacramentum, quod ab ipsis conficeretur, non esset omninò ejusdem rationis cum nostris, quamvis idem effectus resultaret per medium diversum. Cardin. de Lugo *cit. disp*. 8. *n*. 1. *in fine*.

DE-

DECISIONIS XXXVII.

Ad Augusti Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Elucidantur duo, videlicet: Quæ requirantur in Sacerdote ad validam, & quæ ad licitam EUCHARISTIÆ consecrationem? Pro primo tria requiri. Pro secundo, undecim demonstrantur non ignoranda à Sacerdotibus tum Sæcularibus, tum Regularibus.

SUMMARIUM.

1 *Ordo Sacerdotalis necessarius in Ministro consecrationis Eucharistiæ.*

2 *Potestas jurisdictionis in Sacerdote impeditur per ordinationem habitam ab Episcopo Schismatico, vel hæretico.*

3 *Potestas characteris est validè, sed non licitè in ordinato ab Episcopo hæretico, vel schismatico.*

4 *Verba consecrationis sunt proferenda super materia consecranda.*

5 *Eucharistia, ut licitè consecretur, sunt necessaria undecim. Et quæ?*

6 *Peregrinus Sacerdos non potest licitè celebrare, nisi obtenta licentia ab Ordinario loci.*

7 *Regulares permittentes, exteros Sacerdotes celebrare in eorum Ecclesiis sine licentia Ordinarii, possunt ab eo puniri.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ requiruntur in Sacerdote ut validè, & licitè possit consecrare Sanctissimam Eucharistiam.

DUo hic requiruntur, Unum *ut validè*, alterum *ut licitè*; & de utroque singillatim est respondendum.

Quo ad Primum: Requiruntur in Sa-
1 cerdote, *ut characterem ordinis Sacerdotalis receperit sive à Catholico, sive à Schismatico Episcopo, & verba consecrationis proferat super materia, idest pane, & vino, cum intentione consecrandi*. Itaque debet habere characterem ordinis Sacerdotalis, receptum in ordinatione vel ab Episcopo Catholico, de quo nullum est dubium; vel etiam ab Episcopo Schismatico; quia, si contulerit ordinem Presbyteratus servata forma Ecclesiæ, valida erit ordinatio, impressus erit character; & vigore ejus sic ordinatus validè consecrabit Sacram Eucharistiam. *cap. Ostenditur, De Consecr. dist. 4. cap. Quod quidam 1. qu. 1. cap. Præter. §. Verum, & §. Ad hoc*, ubi Glos. *in verb. Formam, dist. 32.* duplex enim est potestas, quæ per ordines sacros confertur, una *Jurisdictionalis*, ut absolvendi, censuras fulminandi, & indulgentias concedendi; & hæc impeditur, & aufertur per hæresim, aut schisma, vel alia gravia delicta. *cap. 1. & 2. ubi DD.* & Glos. *de Schismaticis*. Alia est *Sacramentalis*, & dicitur potestas characteris, consistens in facultate conficiendi Corpus Christi, conferendi ordines, & chrisma; & hæc, quia provenit à Deo, & indelebiliter inhæret characteri, & personæ ordinatæ, non potest auferri ab ordinato, quin validè consecret Eucharistiam, & 3 conferat Ordines; quamvis licitè, ut dicam infra, hoc facere non possit. S. Thom. 2. 2. *q. 39. art. 3.* Suarez *de Censur. disput. 31. sect. 1. n. 61.* Et ex Canonistis Archidiac. & Franchus *in cap. 2. n. 3. & 4. de Pœnit in 6.* Turrecrem. *de Eccles. lib. 4. p. 1. c. 7.* Pignatell. *tom. 8. consult. 92. ubi n. 3.* subdit, quòd quando Sacramenta conficiuntur à schismatico secundum formam Ecclesiæ, si ultra gratiam non expectant aliam executionem, cujusmodi sunt Baptismus, consecratio Eucharistiæ, & Extrema Unctio, valida sunt, nam schismaticus Sacerdos consideratur in ipsis non tanquam instrumentum Ecclesiæ, sed tanquam instrumentum Dei; quamvis recipientes ab eo peccent mortaliter, nisi excusentur vel ob ignorantiam, vel ob extremam necessitatem. Glos. Abb. & Soccin. *in cit. cap. 1. De Schismat.* Si verò ultra gratiam desiderant executionem, pro legitimo exercitio, hæc deficit in hæreticis, & schismaticis, aliisque per censuras ab Ecclesia impeditis. *cap. Loquitur, & c. Omnibus 24. q. 1.* S. Thom. *in cit. q. 39. art. 3.* & Sotus

In 4. dist. 13. art. 8. & novissimè, ac concludenter pluribus argumentis demonstrat Emin. Cardin. de Lauræa *de Eucharist. disp. 24. art. 1. n. 4. & 5.* Additum est, ut
4 proferat verba consecrationis super materia propria, idest pane, & vino; & cum intentione consecrandi; quia hæc sunt de substantia uniuscujusque Sacramenti, sicut definitum est in Concil. Florentino sub Eugenio IV. *post ult. sess. §. quinto.* S. Thom. *3. part. qu 60. art. 4 5. & 6.* Catechism. Rom. *de Sacram. in gener. cap. 15.* & Em. Card. de Lauræa *de Euch. d. disp. 24. n. 17.*

Quò ad secundum; ut Sacerdos possit licitè Sacram Eucharistiam consecrare re-
5 quiruntur undecim. *Primò*, ut sit in gratia, & mundus à culpa lethali. *Secundò*, ut sit liber à censuris, & irregularitatibus tàm ex defectu, quàm ex delicto. *Tertiò*, ut habeat Vestes sacras, Amictum, Albam, Cingulum, Manipulum, Stolam, & Casulam, Calicem cum Patena; & Missali. *Quartò*, ut locus sit deputatus ad celebrandum, nempè Ecclesia, vel Oratorium approbatum. *Quintò*, ut sit Altare lapideum chrismate delibutum. *Sextò*, ut adsint ornamenta Altaris, tobaleæ, Crux, & lumina. *Septimò*, ut celebratio, & consecratio fiat in tempore permisso, nempe ab Aurora usque ad meridiem, exceptis Privilegiatis. *Octavò*, ut Sacerdos consecraturus sit jejunus. *Nonò*, ut adsit, qui ministret, & respondeat Sacerdoti. *Decimò*, ut servet Sacerdos ritus, cæremonias, & alia præscripta in Rubricis Missalis Romani; de quibus omnibus latè discurrit Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 24. de Eucharist. toto art. 2.* & Tamburinus *toto lib. 1. de Sacrificio Missæ*. Tandem *Undecimo*, ut sit approbatus pro celebratione ab Episcopo Ordinario loci; nam si Sacerdos fuerit peregrinus, non poterit li-
6 citè conficere Corpus, & Sanguinem Domini in aliena Diœcesi, nisi obtenta licentia Ordinarii, prævia exhibitione litterarum commendatitiarum sui Episcopi ad normam Sacrorum Canonum innovatorum à S. Concil. Trident. *sess. 23. de ref. cap. 16*, adeò ut extero, ac peregrino Sacerdoti licitum non sit celebrare sine licentia Diœcesani neque in Ecclesiis Regularium: quos, si inobedientes sint, Episcopus poterit punire. Barbos. *in collect. ad dict. sess. 23. cap. 16. num. 9. & seqq. & ad* 7
sess. 22. cap. 8. de Sacrif. Missæ n. 36. Idem Barbos. *de Jure Eccles. Univers. lib. 2. cap. 11. n. 30.* Pax Jordan. *tom. 1. lib 4. tit. 1. n. 362. & tom. 2. lib. 7 tit. 14. n. 188.* Novissimè Pignatell. *tom. 8. consult. 42. à n. 4. & seqq.* ubi alios cumulat, & notat ita fuisse responsum *à Sacra Congregat. 2. Novembr. 1594.* Item *2. Julii 1620.* necnon *die 17. Augusti 1630.*

DECISIONIS XXXVIII.

Ad Augusti primum Casum.

ARGUMENTUM.

Ostenditur obligatio Parochi, ut faciat ardere jugiter lampadem coram Sanctissima EUCHARISTIA. Lampadum varia symbola explicantur apud Hebræos, apud Gentiles, & apud Christianos. Discutitur, ad quem de Jure spectet, manutenere lampadem ardentem in Ecclesia? Qua pœna sit plectendus Parochus negligens circa lampadem? Refertur ex S. Petro Damiano tremenda punitio.

SUMMARIUM.

1 *Lampadarum Ecclesiæ varia nomina.*
2 *Lampades in magna veneratione semper fuere.*
3 *Hebræi faciunt festum candelarum per dies octo.*
4 *Mulieribus Hebræis tria præcepta dantur à Rabbinis.*
5 *Sponsa Hebræa babebat secum aliquas virgines eam comitantes cum lampadibus, honestatis causa.*
6 *Gentiles venerabantur usum lampadarum.*
7 *Legatum olei pro lucernis Ecclesiæ, vel mortuorum, dicitur pium.*
8 *Lucernæ inextinguibiles ponebantur ab antiquis in sepulchris.*
9 *Lucernarum ardentium in monumentis repertarum exempla.*

10 *Chri-*

10 *Christiani usque ab initio Ecclesiæ utebantur lampadibus, & cereis pro Divino cultu, Deiparæ, ac Sanctorum.*

11 *Miracula ex oleo lampadarum Ecclesiæ.*

12 *Lampades sola aqua plenæ ardentes.*

13 *Oleum emere pro lampada Ecclesiæ spectat de Jure ad Parochum, nisi consuetudo sit in contrarium.*

14 *Oleum pro lampade Ecclesiæ emendum est à Parocho vel pro medietate, vel pro tertia parte juxta arbitrium Episcopi.*

15 *Parochus negligens circa lampadem accensam coram SS. Sacramento peccat mortaliter, & est ab Episcopo mulctandus.*

16 *Missa non est celebranda absque lumine, neque pro communicando per Viaticum.*

17 *Culpa ubi est, ibi pœna esse debet.*

18 *Pœna omnis in jure est Judici arbitraria.*

19 *Pœna ex Constit. Synod. Patavinis contra Parochum negligentem circa lampadem accensam coram SS. Sacramento.*

20 *Exemplum punitionis Divinæ ob præjudicium factum lampadibus ad Altare S. Petri Romæ collucentibus.*

21 *Æditui, qui usurpant sibi oleum lampadarum Ecclesiæ, committunt peccatum Sacrilegii, & contrahunt minorem Excommunicationem.*

22 *Sacrilegium dicitur quasi Sacri ladium.*

PRIMUS CASUS.

Parochus curam lampadis collucentis coram Eucharistia, relinquit Æditua; qui tum ex negligentia, tum ex malitia eam extinctam, ut plurimum, sinit. Quæritur an Parochus sit reus culpæ? alicujusve pœnæ. Et quale peccatum committat Æditutus.

1 PRæmittendum Primò: diversis nominibus vocatas esse lampades Ecclesiasticas ab antiquis; alii enim eas appellabant *Buttones*, à græca dictione Βύτης idest scyphus, vel vas concavum. Macer *in Hierol. d. Butto*. Unde Anastas. Bibliothecar. in Leone III. ait: *In Venerabili Monasterio S. Sabæ fecit Buttonem argenteum*, & in Leone IV. *Obtulit in Basilica Sancti Petri Buttonem de argento purissimo*. Quorum Buttonum formas duas ponit ibi Macer desumptas ex veteri pictura, quæ Romæ in porticu S. Petri olim extabat, una quarum est cum tribus aliis pensilibus Buttonibus, altera verò cum unico Buttone, non injucundas visu. Alii autem vocabant ipsas lampades *Cicendelas*, & ita legitur apud Fulbertum Carnotensem (qui floruit anno 1000. ab Incarnatione Domini) *Epist* 68. *inter organa Vasum, & ardentes Cicendelas*. Et apud S. Gregorium Turonensem *lib* 4. *Histor. cap.* 31. *Avis quædam in Sacrarium sub velo transisse dicitur, Cicendelam extinguere voluisse, nisi ab ostiariis prohibita fuisset*. Quod refert Jo: Mabilon *in Liturgia Gallicana lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 12. Alii pariter vocabant lampadem *Enofotium*, ex græca dictione ἑνὸς φωτὸς, idest unius luminis; juxta illud ejusdem Anastas. in Benedicto III. *Obtulit canistra Enofotia ex argento purissimo*. Alii nominabant lampades *Exafotia*, idest habentes sex lumina; ex græcis dictionibus ἕξ, idest *sex*; & φῶτα, idest lumina, seu splendores; Alii tandem *Enneafotia*, idest ferentes novem lumina ab ἐννέα, idest novem luminum; ut explicat Macer *in Hierolex. Dict. Enofotius, & Exafoti*; Hebraicè verò lampades dicũtur נרות *Nerot*, à litteris נר *Ner*, quæ quidem litteræ sunt numeritæ facientes summam 250. quæ duplicata facit 500. & tanta dicunt Rabbini esse membra Mariti, & Uxoris; denotata per lampadem accensam, juxta illud *Prov.* 20. 27. *Lucerna Domini spiraculum hominis, quæ investigat omnia secreta ventris*. Ita notat Jul. Maurocenus *Neophitus in suo opere part* 2. *cap.* 66.

Præmittendum secundò Lampades semper fuisse in magna veneratione tum apud 2 Hebræos, tum apud Gentiles, ac postea apud Christianos. De veneratione apud Hebræos constat ex præcepto illis injuncto

in Exodo, ubi cum dictum fuerit *cap.* 25. *vers.* 3. *Facies, & candelabrum ductile de auro mundissimo*; subjungitur *vers.* 37. *Facies & lucernas septem, & pones eas super Candelabrum, & luceant ex adverso*. Et paulò post in eodem libro Exodi *cap.* 27. *vers.* 20. & 21. *Præcipe filiis Israel, ut afferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum piloque contusum, ut ardeat Lucerna semper in Tabernaculo testimonii*. Cumque plura post sæcula ab Antiocho fuisset profanatum Templum, illudque restauratum, & purgatum à Juda Machabeo, Sacerdotes in ipso *Sacrificia obtulerunt, & Incensum, & Lucernas, & panes propositionis posuerunt*, ut legitur 2. *Machab.* 10. 4. decernentes, ut singulis annis die 25. Mensis *Casleu* (qui est noster December) omnes Judæi per dies octo celebrarent memoriam hujusmodi dedicationis, & restaurationis.

Hinc processit festivitas candelarum,
3 quam Judæi vocant חנוכה, *Chanucha*; in qua singulis vesperis per dies octo, in ostio domus ad intra accendunt octo lampades, seu candelas, quas sacras vocitant, itaut neque ad earum lucem aliquid facere; vel earum oleo, aut elychniis quis uti valeat sub mortali culpa, ut latè ostendit cit. Jul. Maurocenus *dict. part.* 2. *cap.* 47. qui etiam *d. cap.* 66. advertit, mulieribus Judæorum tria præcepta esse injuncta per Rabbinos, unum נדה *Nidà*. Alterum
4 חלה *Chala*, & tertium הדלקת הנר *HadlaKat Hanner*. Per primum, ut ipsæ mulieres, cùm sunt menstruatæ, abstineant à copula cum viro; per secundum, ut quandocunque panem faciunt, partem massæ reservent pro sacerdotibus; & per tertium, feriis sextis in Vespere, adveniente Sabbato accendant lucernas saltem duas in honorem diei sacri. Sed consuevisse Hebræos lampades accendere ad agendam festivitatem; desumitur etiam *ex Persio, Satyra quinta*, dum agit de natali Regis Herodis, quem Judæi colebant, dicens:

At cùm
Herodis venere dies, unctaque fenestra
Dispositæ pinguem nebulam vomuere lucernæ
Portantes violas.

Et confirmat Joseph. *lib.* 18. *Antiquit. cap.* 6. dum asserit, ad Stolam Pontificiam, in Turri Antoniana quotidie solitum accendi lucernam. Hoc ipsum corroborat Parabola Evangelica de decem Virginibus, *quæ accipientes lampades suas exierunt obviam Sponso, & Sponsæ*. *Matth.* 25. 1. Mos enim erat apud Hebræos, ho 5
nestatis causa, assignare Sponsæ diversas puellas Virgines, quæ illam comitarentur, dum veniret Sponsus, à quibus lampades accensæ deferebantur, ut notat Menoch. *in Vita Christi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 13.

Gentiles etiam veneratos esse Lampadarum usum, testantur antiqui scriptores: 6
nam Plutarchus *in Vita Luculli* ait, pro Stemmate Dianæ fuisse lampadem; & *in Vita Numæ*, Vestalibus assignatas lampades ardentes, quia ex sterilitate ignis earum Virginitas denotabatur; & *in libro de Oraculorum defectu*, notat in Templo Jovis à Sacerdotibus custoditas accensas lampades; quorum originem inventam ab Ægyptiis scribit Polidor. Virg. *lib.* 2. *cap.* 19. & Pausanias *in rebus Atticis* scribit, Athenis fuisse donatam Minervam aurea lampade tantæ magnitudinis, ut semel tantùm in anno infunderetur in ea oleum, ad jugiter ardendum. De hoc etiam usu cecinit *Juvenal. Satyr.* 12.

Et matutinis operantur festa lucernis.

Et illum referunt Herodot. *in Heuterp. lib.* 2. Suidas *in Verb. lampadry*. Immò SS. Patres, Hieronym. *in Vigilant*. & S. August. *lib* 21. *cap.* 6. *de Civit. Dei*. Ut meminit Emin. Card. Baron. *ann.* 58. Et novissimè *Illustrissim. Pompeus Sarnelli Episcop. Vigiliarum* in eruditissimis suis Litteris Ecclesiasticis *Epist.* 20. Hinc valere donationem olei factam uxori à marito, 7
consumendi in æde sacra, respondit Vulp. *in l. Si Sponsus* 5. *§. Proinde, ff. de Donat. inter virum, & uxor*. Immò inter pia legata illud extabat, quòd accenderentur frequenter lucernæ in monumentis testatorum, ut 8
habetur *in l. Mævia* 44. *ff. de Manumiss. Testam*. Ex qua gentilium superstitiosa devotione, & frequenti lampadarum accensione apud cadavera defuncti processit ars nunc deperdita, qua pollebant antiqui, for- 9
mandi lucernas inextinguibiles, ponendas in sepul-

sepulchris, ut plurima testantur Historiarum exempla: nam tempore Pauli Papæ Tertii reperta est Lucerna ardens apud Romam in sepulchro Tulliolæ filiæ Ciceronis. Pancirol. *in lib. de rebus memorab.* quæ accensa manserat annis MDL. Consimilis fuit inventa in hac Diœcesi Patavina penes Atteſtinum Castrum, in sepultura cujusdam nomine *Elibii*, sepulti ante
9 annos MD. teste Scardeonio Historico, & Canonico Patavino *lib. 1. class. 3. cap. ult.* Alteram ardentem in antiqua sepultura penes Neapolim visam fuisse refert Jo: Baptista Porta *in Magia Natur. lib. 12. cap. ult.* Et aliarum plurium exempla recitat Fortunius Licetus Philosophus primæ sedis in hoc Lycæo Patavino, (quem frequenter in juvenili ætate ego audiebam) in erudito Opere *De reconditis antiq. Lucernis;* ubi luculenter examinat, qua ratione lampades illæ essent inextinguibiles, & idem legi potest apud Aresium Episcop. Torton. *lib. 5. Imp. 133. in Digressione c. 1. & seqq.* ad quos curiosus recurrat.

Christiana autem Religio etiam in suis incunabulis Lampadarum, & Cereorum
10 ardentium usum in Templis, Religionis intuitu erga Deum, recepit; ad quem effectum Acolythorum ordinem recognovit, ut testantur SS. Patres Cyrill. Epiphan. Anastas. Hieronym. Augustin. & alii congesti per Casalium *de Veter. Sacr. Christ. Ritib. c. 42.* ubi notat, Constantinum Imperatorem, inter cœtera dona oblata Reliquiis SS. Petri, & Pauli, ac Laurentii, ac etiam Ecclesiæ S. Crucis, dedisse Candelabra, & lampades magni pretii, quæ ardere perpetuò debebant ex balsamo, & aliis pretiosis oleis; quod legitur etiam *in tom. 1. Concil.* in libello *de Magnificen. Constantini in Sylvestrum*, & in Annal. Card. Baronii *ann. 57.* ubi Spond. *n. 36.* & de his cecinit *S. Paulin. Episc. Nolan. in Natal. 3.*

Clara coronantur densis Altaria lychnis,
Nocte, dieque micant.

Et alibi *Natal. 9.*

Totoque supernè
Pendentes lychni spiris retinentur ahenis,
Et medio in vacuo laxis vaga lumina
nutant Funibus.

Et sicut ob cultum latriæ cœpit Ecclesia ab initio accendere lucernas, & Cereos in Templis, ita iisdem usa est, Spiritu sancto edocta in cultum Hyperduliæ erga Deiparam, ac etiam Duliæ erga alios Sanctos, in quibus honoratur Christus, ut scribit Divus Hieronym. *lib. 1. Epist. 2.* ibi: *Non offendat quempiam, quòd ante Sanctorum Imagines lucernaria suaveolentia thymiamata accendantur, quoniam honor ad Christum recurrit.* Quod etiam testantur D. Epiphan. *Epist. ad Joan. Episc.* & Beda *de locis sanctis cap. 7.*

Porrò multis, iisque perennibus miraculis sibi gratum fore Lampadarum, &
Cereorum ardentium in Templis usum 11
Divina Majestas demonstravit, de quibus in morbis pellendis, dœmonibus abigendis, ac mortuis resuscitandis S. Aug. *lib. 22. de Civit. Dei cap. 8.* & ex aliis SS. Patribus, & Scriptoribus Ecclesiasticis Card. Baron. & Spondan. *ad annos 58. 326. 371. & 412.* unum hic liceat referre verbis S. Gregorii Papæ *lib. 1. Dialogor. c. 5.* De Constantio Mansionario Ecclesiæ S. Stephani propè Urbem Anconitanam. Quadam die, dum *in eadem Ecclesia oleum deesset, & prædictus Dei famulus, undè Lampades accenderet, omninò non haberet, omnes* 12
Lampades Ecclesiæ implevit aqua, atque ex more in medio papyrum posuit; quas allato igne succendit; sicque aqua arsit in Lampadibus, ac si oleum fuisset. Plurima, qui cupit, legat P. Bagattam *in Admirand. Orb. Christ. tom. 2. lib. 5. cap. 2. §. 12. & §. 13*

Præmittendum tertiò: Etsi de Jure spectet ad Parochum emere oleum, ut Lampas semper accensa maneat, & ardeat co- 13
ram Sanctissima Eucharistia per *cap. Sanè, de Celebrat. Missar.* ubi DD. & notant Genuen. *in Praxi cap. 109. n. 23.* Belletus *de Clerico debitore §. 14. n. 5.* & Sperellus *decis. 68. n. 16.* Id tamen est intelligendum, nisi aliud consuetudo obtinuerit. Innoc. *in cap. fin. De his, quæ fiunt à major. part. cap.* Ripa *de Consuet. resp. 2.* & Surd. *Cons. 62. n. 2.* Ideò ubi fabrica habet sufficientes redditus, vel Confraternitas Sanctissimi Sacramenti; & solent earum sumptibus manutenere Lampadem ac- 14
censam, Parochi non sunt inquietandi; ubi

ubi verò deficiunt redditus fabricæ, & Societatis prædictæ, pendet ab arbitrio Episcopi decernere quam portionem debeat Parochus contribuere pro Lampade; itaut aliquando ad medietatem expensarum, aliquando ad tertiam tantùm partem ipse Superellus obligaverit eosdem Parochos, habito respectu ad vires ipsius beneficii, & bona populorum, ut notat *in cit. decis. 68. n. 13.* & Genuensi ac Bellet. *locis citatis*, & Barbosa *de Paroch. cap. 20. num. 30.*

His præmissis, respondendo ad propositum casum, dicendum est; Parochum illum esse reum culpæ mortalis; & mulctandum esse pœna aliqua, saltem pecuniaria, arbitrio Episcopi. Peccat mortaliter, quia cura, & obligatio, ut Lampas semper col-
15 luceat coram SS. Sacramento, demandata est ab Ecclesia, non vili æditio, sed ipsi Parocho tum *in cit. cap. Sanè. De celebrat. Missar.* tum in Rituali Rom. *De Sacram. Euch. in Rubr. §. 2.* ibi: *Parochus igitur summum studium in eo ponat, ut tum ipse hoc Venerabile Sacramentum, qua decet reverentia, debitoque cultu tractet; custodiat, & administret; tum etiam populus sibi commissus religiosè colat.* Et paulò infra *§. 6. Lampades coram eo plures, vel saltem una, die, noctuque perpetuò colluceat, curabitque Parochus, ut omnia ad ipsius Sacramenti cultum ordinata, integra, mundaque sint, & conserventur.* Igitur, cùm negligat hanc curam, & ex hac negligentia resultet gravis irreverentia erga Divinum Sacramentum, ipsumque defraudetur debito cultu; sequitur Parochum committere peccatum mortale.

Confirmatur ex eo; quia, secundùm communem Theologorum sententiam, non est licitum celebrare absque lumine,
16 quamvis necesse esset consecrare ad dandum Viaticum moribundo; & si lumen deficeret, incepta Missa ante consecrationem, non esset prosequendum; quia magna fieret irreverentia Sacramento, si consecraretur absque lumine. Ergo etiam in conservatione ejusdem per diem, aut noctem integram absque lumine, offenditur graviter cultus Divinus, consuetudo Ecclesiæ, ac lex Canonica imposita in *cit. cap. Sanè, & in Rituali Romano*; & sic contrahitur culpa mortalis; ut in puncto tenent Quintanadven. *in Singularib. tract. 4. singular. 1.* Volpi *in Moral. resol. 62. n. 28.* & Diana *par. 9. tract. 6. resol. 33.* Quæ transivit in operis Coordinati *tom. 2. tract. 1. resol. 154.* cui adstipulantur Gobat. *in Experim. Theol. tract. 4. n. 373.* Bissus *in Hierurg. sacra, Verb. Lampades n. 23. & in Verb. Particula n. 45. §. 6.* Casalicch. *in tuta conscientia lib. 2. cap. 19. n. 1.* Summa Diana *Verb. Eucharistia n. 4.* Naldus *Verb. Parochus n. 16.* & Bordonus *Var. Resol. part. 1. resol. 20. n. 30.*

Et quoniam ubi culpa est, ibi pœna esse debet. *cap. Romana, in fine, de Sent. Excom. in 6. l. Sancimus. C. de Pœnis*; idcircò non potest esse immunis à pœna Pa- 17
rochus prædictus. Quæ autem, & quanta esse debeat pœna, qua mulctandus erit;
cum in jure omnis pœna sit Judici arbitra- 18
ria. Farinac. *in Praxi Crim. quæst. 5. n. 8.* poterit Episcopus arbitrari secundùm majorem, vel minorem negligentiam. *In Visit. Pastorali* Josephi Crispini *p. 2. §. 2. n. 14.* statuta legitur pœna duorum aureorum. At Constitutiones Synodales Patavinæ *p. 2. cap. 15. Vers. Quod Sacramentum*, ita disponunt: *Ante ipsum* (Sacramentum Eucharisticum) *Lampas accensa semper colluceat. Qui omiserit, prima vice unius*
aurei pœna mulctetur; secunda binis; 19
tertia quatuor: Si ulterius, gravioribus pœnis.

Tandem, ut omnes Parochi, & Ecclesiarum Rectores solliciti sint in cultu Divino, ex ardentibus Lampadibus resultante, non me piget huc transcribere, quod le-
gitur scriptum à S. Petro Damiano *lib. 1.* 20
Epist. 20. Quod mihi à Senioribus intimatum est refero. In Babyloniæ partibus possessionem Apostolica Sedes habebat, unde tantum balsami redditum per annos singulos capiebat, quod indeficienti fomite sufficeret Lampadi, quæ videlicet ante Altare Beati Apostolorum Principis rutilabat appensa; quam possessionem accepta pecunia Papa distraxit; Canonemque aromatis, quem recipere solebat, amisit. Aliquando post, cùm idem Papa prædicto sacrosancto Altari quasi devotus

tus assisteret, & oraret; ecce quidam terribilis, & grandævus senex, in cujus etiam facie barbæ rasum videbatur elato brachio colapbum sibi vehementer incussit, & ait: Tu extinxisti Lucernam meam ante me, & ego extinguam Lucernam tuam ante Deum; moxque disparuit ille verò protinus corruit, & paulò post diem clausit extremum. Si talem vindictam sumpsit pro Lampadarum deterioratione Vicarius Christi; qualem sumet ipse Christus pro earum totali extinctione?

Æditnus autem, qui ex malitia, idest ut sibi oleum usurpet, relinquit inaccen-
31 sam Lampadem longo tempore, peccabit mortaliter non solùm peccato irreverentiæ in Deum, sed peccato Sacrilegii ob olei usurpationem; est enim Sacrilegium violatio rei sacræ, seu cultui divino destinatæ. S. Thom. 2.2. *q.* 99. *art.* 1. unde dicitur Sacrilegium, quasi Sacrilædium, quia
32 lædit Sacrum. Mastrius *in Theol. Moral. disp.* 11. *n.* 35. & 36. ubi notat contrahere minorem excommunicationem, à qua non erit absolvendus, nisi facta restitutione Olei malè consumpti.

DECISIONIS XXXIX.

Ad Augusti secundum casum.

ARGUMENTUM.

Quod proponitur, est: An moriente Sacerdote ad Altare post consecratas species, pro quibus recondendis non est locus, neque alius Sacerdos haberi potest, qui Sacrificium compleat, & illas assumat; an, inquam, Laicus devotus, & jejunus licitè possit utrasque species consecratas propriis manibus sumere, & deglutire?

SUMMARIUM.

1 *Laicus non potest consumere Eucharistiam in Altari, moriente Sacerdote post consecrationem, etsi alii Sacerdotes non reperiantur, juxta opinionem Soti. Contrarium docet Suarez, n. 2.*

2 *Laicus ob solam suam utilitatem non potest sumere species Sanguinis Domini consecratas.*

3 *Laicus potest sumere species consecratas Sanguinis ad impediendam irreverentiam Sacramenti. & n. 4.*

SECUNDUS CASUS.

Celebrans Missam Sacerdos improvisa morte perit post Consecrationem. Nullus alius reperiri potest Sacerdos, qui Sacrificium compleat, & consecratas species assumat. Nullum est Ciborium, in quo recondantur. Extat Laicus, vir pius, & paratus pro communione facienda. Quæritur, an ipsi sit licitum sumere easdem consecratas species Corporis, & Sanguinis Domini.

Duæ adversantes inter se sunt opiniones circa hunc casum. Una Soti *in* 1
4 *lib. sent. dist.* 13. *q.* 2. *art.* 6. *§. Circa hoc notandum*, ubi ita dicit: *Si verò Sacerdotis copia haberi non possit, sciscitaris, utrum Laicus, qui paratus esset ad Communionem, sumere posset consecratas materias? Respondetur, minimè id fas esse, quia Sanguinem in primis Laicum sumere nefas est; sed neque Hostiam sumere debet; quia Laico non licet Sacramentum perficere, sed esset Hostia reservanda in Pixide. Quid autem de Calice? nam si servaretur, periculo subjaceret, ne species in acetum corrumperentur. Respondetur potiùs subeundum esse illud periculum, quàm Laico liceat ministrare Calicem: si enim adhibita diligentia, ut Sacerdos alia die perficiat Sacramentum*, (meliùs dixisset *Sacrificium*) *fieri id non potest, & Species corrumpantur, tunc in piscinam sunt projiciendæ.* Hucusque Sotus. Altera est opinio Suarezii *De Euch. q.* 80. *sect.* 2
3. *Vers. Sed quæret tandem aliquis*, ubi proposito casu, & relata Soti opinione, quam valde rigidam, & sine fundamento appellat, subdit: *Dico igitur, solum propter usum Sacramenti, & utilitatem suscipientis, nunquam licere Laico sumere Sangui-*

Sanguinem Domini absque dispensatione. Et reddit rationem ob generalem pro-
3 hibitionem Ecclesiæ; deindè ait: *At verò si ex parte ipsius Sacramenti occurrat necessitas, ut in prædictis casibus, aut si Calix consecratus venturus sit in manus infidelium, & effundendus, existimo, consumi posse à Laico in absentia Ministri consecrati; tunc enim servare verba legis esset agere contra finem legis; qui est, ne Sanguinis effundatur; aut illi fiat irreverentia. Solum ergo cavendum est scandalum, & procurandum, ut maxima reverentia adhibeatur*. Ita Suarez. Casus iste reputandus est metaphysicus inter Catholicas Provincias, in quibus nisi ex hypothesi dari potest talis absentia aliorum Sacerdotum: siquidem non solum in Italia, sed etiam extra, non sunt ita dissitæ inter se Ecclesiæ, & Parochorum domicilia, ut saltem sequenti die possit eorum unus accedere, & assumere species consecratas à defuncto. Porrò considerari posset in facto propositus Casus, vel in confiniis Acatholicorum, seu Infidelium, vel ubi bellum grassaretur cum exercitibus hæreticorum; quo circa sentio dicendum, quandocunque immineret probabile periculum
4 irreverentiæ erga sanctissimas species Eucharisticas, absque dubio, deficiente Sacerdote, esse reverenter à Laico sumendas, secùs autem, si super Altari absque aliquo irreverentiæ periculo, possent retineri; quod esset facile in Catholicis regionibus; accenso lumine coram Altari, & clauso ostio Ecclesiæ, donec veniret Parochus loci, sivè alius Sacerdos; & hanc Suarezii opinionem, Sotana rejecta, amplectuntur Gobat. *in Exper. Theol. tract. 4. n. 26. & 27.* Layman. *de Euchar. lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 22. in fine*. Tamburin. *De Sacrific. Missæ, lib 2. cap. 8. §. 1. n. 3.* Franciſc. de Lugo *De Sacram. lib. 2. cap. 7. q. 7. n. 65.* Et Emin. Card. ejusdem cognominis *in Responsis Moralib. lib. 1. dub. 10. n. 3.* Vasquez, Amicus, & alii, quos allegat, & sequitur Diana *part. 5. tract. 3. resol. 34. & part. 8. tract. 1. resol. 24. n. 12.* quarum prima residet in Opere Coordinato *tom. 2. tract 2. res. 98.* Altera verò reposita est in *tom. 3. tract. 1. resol. 49.*

DECISIONIS XL.

Ad Augusti Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Agitur de ætate, & capacitate per Parochum attendenda in pueris, & puellis noviter communicandis.

SUMMARIUM.

1 *Parochi attenti esse debent in promovendis pueris, & puellis capacibus ad sanctissimam Eucharistiam suscipiendam.*
2 *Pueris, ac etiam infantibus olim dabatur sanctissima Eucharistia.*
3 *Fœmellæ citiùs pubescunt, & citiùs sapiunt, quàm pueri.*
4 *Fœmellæ sunt propensiores ad devotionem, ideò citiùs communicandæ, quàm pueri.*
5 *Pueris, ac puellis moribundis citiùs est danda Communio, quàm sanis.*
6 *Ætas in pueris, & puellis noviter communicandis quænam sit?*
7 *Pueri, & puellæ admittendi ad communionem, tria debent exhibere, ætatem, intelligentiam, & devotionem.*
8 *Parochi mortaliter peccant, diu differentes Communionem pueris post annum 14. & puellis post annum 12.*
9 *Pueris, & puellis septennis, vel octennis in articulo mortis non est neganda Communio.*
10 *Parochi Patavini annuatim reddunt rationem de pueris, & puellis noviter Communicatis, dando eorum nomina, & ætatem.*

CASUS PRUDENTIALIS.

Discutitur, quam ætatem, & quæ signa capacitatis in pueris, & puellis attendere debeat prudens Parochus, & Confessarius, ut illos, illasve introducat ad sumendam sanctissimam Eucharistiam.

Paro-

Parochis, Confessariis, aliisque anima-
rum Pastoribus omninò necessaria
1 scitu est materia hujus Casus, idcircò ro-
gatos eos esse cupio, attentè legere, & re-
flectere ad infra dicenda tum ob suorum
subditorum profectum, tum ob ipsorum
Pastorum æternam salutem, ne ab ea fiant
alieni desidiæ, negligentiæve causa in pro-
movendis pueris, & puellis, annum discre-
tionis assecutis, ad sacram Synaxim.

Itaque pro casus resolutione quatuor
sunt præmittenda. Primum est, ab initio
2 Ecclesiæ usque ad prohibitam Laicis com-
munionem Calicis, (ut notat Em. Card. de
Lugo *de Euch disp.* 13. *n.* 32.) consuetum
fuisse dare Communionem pueris, non so-
lùm grandioribus, porrigendo illis frag-
menta panis consecrati, sed etiam infan-
tibus statim post baptismum; infundendo
in os eorum guttas Sanguinis Dominici
sub vini specie, ut probavimus supra in
Casu Secundo Mensis Februarii *decis.* 9.
n. 15. nunc autem id est prohibitum ab Ec-
clesia ob justas rationes; vel à Concilio
Tridentino *sess.* 21. *c.* 4. *& can.* 4. ut plures
Theologi autumant, quos citat Narbona
in Tract. de Ætate ad annum 11. vel à
legitima consuetudine ab Ecclesia appro-
bata, & in Rituali Romano proposita *in
Rubr. de SS. Eucharistiæ Sacramento* b:
*Iis etiam, qui propter ætatis imbecilli-
tatem nondum hujus Sacramenti cognitio-
nem, & gustum habent, administrari non
debet;* ut magis arridet eidem Eminent.
Lugoni *d. n.* 32. adeò ut non sit admini-
stranda Eucharistia fidelibus, nisi cùm ad
annos discretionis pervenerint, & reve-
renter didicerint illam suscipere; quod est
statutum *in cap. Omnis utriusque sexus*,
12. *de Pœnit. & Remiss.*

Secundum præmissum. Non ignoran-
da est differentia quò ad accelerationem
usus rationis, & capacitatem sumendæ Sa-
3 cræ Synaxis inter pueros, & puellas: si-
quidem fæmellæ, sicut citiùs pubescunt, ita
etiam citiùs solent sapere, quam pueri; ut
notant Victoria, Corduba, & Joan. de
Chapeaville apud Gobat. *in Experim.
Theol. tract.* 4. *n.* 94. *& n.* 11. ideòque, ut
plurimùm, puellis indulgendus est aditus
ad manducandum Angelorum panem in
teneriori ætate, quàm pueris; tum quia
in fœminis citiùs exsiccatur cerebri hu-
miditas, & fiunt prudentes, atque capa-
ces mysteriorum fidei; tum etiam quia
propensiores sunt ad devotionem, ut ex- 4
perientia demonstrat, & docet Gobat. *d.
tract.* 4. *num.* 124.

Tertium præmissum. Pariter oportet di-
stinguere inter primam Communionem
dandam pueris, ac puellis sanitate poten-
tibus; ac iisdem in articulo mortis consti-
tutis. Nam moribundis dari potest, & de-
bet in minori ætate, quàm sanis; ea ratio- 5
ne, quia dum sani sunt, agitur de adim-
plendo præcepto Ecclesiæ, quæ circa tem-
pus recipiendæ Communionis, illud remi-
sit judicio, & arbitrio Confessarii; at dum
in articulo mortis sunt constituti, agitur
de adimplendo Præcepto Divino, jubente
omnem fidelem ad annos discretionis per-
ventum debere manducare Cœlestem Pa-
nem; quem propterea liberiori manu con-
cedere oportet. *cap. Si quis de Corpore* 26.
q. 6. Suarez *de Euchar. disp.* 70. *sect.* 1. *in
fine*. Emin. Card. de Lugo *eod. tract. disp.*
13. *n.* 37. Quartus *in Rubr. Missal. p.* 2. *tit.*
10. *sect.* 3. *dub.* 3. *in prima difficul. Vers.
Dico tertiò*. Gobat. *d. tract.* 4. *n.* 93. Et Ca-
rol. Anton. de Luca *in addit. ad Ventri-
gliam annot.* 21. *n.* 3. *tom.* 2.

Quartum præmissum. In definienda
ætate, in qua possint pueri, & puellæ ad-
mitti ad Sacrum Convivium Euchari sti- 6
cum, discordes valdè sunt Doctores, quos
cumulat Narbona *d. tract. de ætate ad
annum* XI. Quandoquidem Annum deci-
mumquartum requirit Rodriq. *in Summa
c.* 64. *concl.* 2. Annum decimum tertium
Meratius *in D. Tho. tom.* 3. *de Sacram. Pœ-
nit. disp.* 25. *sect.* 6. Annum duodecimum
Sotus *in* 4. *dist.* 12. *q.* 1. *art.* 9. *in fine, & dist.*
18. *q.* 1. *ar.* 3. Annum undecimum Gabriel
in 4. *quæst.* 2. *art.* 3. *dub.* 4. Nald. *Verb. Eu-
char. n.* 7. Annum decimum Sylvest. *Verb.
Euchar.* 3. *Vers. Quintò quæritur*, *§. Se-
ptimum nec pueris*. Item Summa Ange-
lica *eodem Verb. Eucharistia*, 3. *n.* 11.
Annum nonum ex Navar. & Major. ponit
Fagnanus *in c. Omnis utriusque sexus*,
n. 33. *de Pœnit. & Remiss.* Annum octa-
vum Zambranus *in decis. cas. occurrent.*
In art.

in art. mortis cap. 3. dub. 2. n. 6. Annum verò septimum, ac etiam sextum, si puer sit procacis ingenii, & devotionem redoleat, sufficere docent Castropalaus *tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. n. 7.* Joannes Sancius *in Selectis disp. 26. n. 4.* Volpi *in Moralib. resolut. 61. à n. 4. & seqq.* Tamburin. *de Ss. Commun. cap. 4. §. 2. n. 6.* & Gobat *d. tract. 4. n 98.*

7 His notatis dico pro resolutione Casus tria esse observanda à prudenti Parocho, seu Confessario in introducendis pueris, seu puellis ad comedendam Angelorum escam; scilicet Ætatem, Intelligentiam, & Devotionem. Circa ætatem Parochus, & Confessarius nullum scrupulum habere debet; cùm ab anno Sexto, & Septimo, ac deinceps usque ad annum decimumquartum adsint supracitati Doctores, quorum omnium opinionem probabilem dicit Diana *p. 3. tract. 6 resol 70. & in addit. ead p. 3. res. 19.* Quæ resident in opere Coordinato *tom. 2. tract. 2. resol. 5. resol. 6.* Quò ad intelligentiam, pueri, & puellæ initiandi sacra Communione debent scire, quòd in Sacratissima Hostia continetur realiter Corpus, & Sanguis Christi; quod confert gratiam dignè suscipientibus, & quòd cultus, & veneratio Eucharistiæ debetur; ut notant Sancius *d. disp. 26. n. 4.* & Volpi *d. resol. 61. n 9.* quæ quidem omnia non est difficile iisdem communicandis pueris, ac puellis tradere, juxta propositum libellum relatum supra in Casu prudentiali Mensis Julii, & experientia docet, si ter, vel quater exerceantur pueri, & puellæ in hac Catechesi, discunt, & intelligunt, quantum sufficit in hac materia. Devotionem verò excitabit Parochus, & Confessarius in iisdem, si eis suggerat, jejunium esse omninò necessarium ante Communionem; recitationem suarum orationum, aliquam gratiarum actionem post Communionem receptam, & abstinentiam à ludis, etsi innocentibus, ea die, illam potiùs consumendo in Ecclesiarum visitatione, & divinorum officiorum auscultatione; in quibus etiamsi adeò ferventes non sint, parùm interesse advertit Sancius *d. disp. 26. n. 4.* quandoquidem adultorum plurimi, immò & religiosi, qua die communicarunt, & celebrarunt, ludere, ridere, & solatia non peccaminosa capere non detrectant.

Punctus est, ut Parochi, & Confessarii pietatem in se profiteantur, & ne laborem formident in instruendis pueris, & puellis cùm ad annos discretionis advenerint: qua in re operam suam navabunt, si attentè consideraverint, peccare mortaliter Parochos illos, qui nimium different completo annò decimoquarto in pueris, & duodecimo in 8
puellis, has, & illos instruere, & promovere ad recipiendam Sanctissimam Eucharistiam, juxta doctrinam Cajetani ad S. Th. *3. p. q. 80. art. 9.* Navarri *in Man. c. 21. n. 57* Sancii *d. disp 26. n. 10* Naldi *in Verb. Eucharistia n. 7.* Reginaldi *in Praxi lib. 29. n. 85.* Fagnani *in d cap. Omnis utriusque sexus n. 33. de Pœnit. & remiss.* & Dianæ *cit. par. 3. tract. 6. resol. 70.* posita in Coordinato Opere *d. tom. 2. tract. 2. resol. 5. n. 4.* Quod eò magis est pensandum 9
in pueris, & puellis septennis, vel octennis in articulo mortis constitutis, quibus non est deneganda Communio, sed præmissa instructione, & eorumdem excitata devotione est præbenda ut muniantur eo divino auxilio, & præceptum divinum adimpleatur, ut advertunt omnes supracitati Doctores, & novissimè Collegium Salmanticense, *tom. 10. de Sacram. in genere tract. 4. cap. 8. n. 12. & 13.* Mastrius *in Theolog. Moralt disp. 12. n. 59. in fine*, & Gobat *d. tract. 4. n. 82. & 93.* ubi exemplum narrat pueri, multa compassione digni, ob duritiem Parochi in denegando Sacro Viatico, quam miraculo reprehensam fuisse ostendit ex Thoma Cantipratano *lib. 2. Apum c. 28. §. 7.* ad quem Lectorem remitto; hoc unum addens, in hac Diœcesi Patavina, sub regimine Pastorali E- 10
minentissimi Cardinalis BARBADICI, annuatim ab omnibus Parochis servari id, quod Constantiæ laudabiliter factitari affirmant Gobat *ibid. num. 108.* & exoptar, ubique practicari; videlicet: quòd *sub medium Quadragesimæ pueri, puellæque decennes, undecennes, qui nondum gustaverunt, quàm suavis sit Dominus sub speciebus Eucharisticis convocantur ad Ædem sacram, atque illic ab iis-*

ab iisdem Parochis exploratur eorum capacitas, instruuntur de his, quæ credenda, & quæ facienda sunt ante, & post Sanctissimam Communionem; ad quam postea admittuntur, cùm sufficienter sunt eruditi; & eorum nomina candidatorum, ac anni transmittuntur, post Octavam Paschæ, ad Episcopalem Curiam, in qua cùm ego resederim per annos triginta, & ultra, solitus fui prædictas relationes recipere, & in libro determinato illas registrare, Deo gratias agens; cùm viderem longè majorem esse numerum Animarum, à quibus recenter exceptum fuerat Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ob solertiam Parochorum, quàm illarum, quæ fraude Dæmonis, & ob carnis illecebras à Communione abstinuerant. Utinam omnes Episcopi hanc diligentiam adhibeant, & de hac obligatione Parochos monitos faciant; aliquando enim iter faciens reperi non paucos rusticanos, qui annum decimum octavum compleverant, & nondum Sanctissimum Eucharisticum panem manducaverant, quia Parochi non advertebant, & nullus erat, qui frangeret eis.

Claudat decisionem hanc id, quod legitur in actis B. Imeldæ Bononiensis, ex inscriptione in Templo S Josephi in Suburbiis Bononiæ. *B. Imelda Lambertina, Virgo claris orta natalibus, clara magis præcoci vitæ sanctimonia, cùm divino Sacræ Eucharistiæ incensa desiderio, propter ætatis imbecillitatem (vix dum enim undecim annos egerat) ad sacratissimam ejus mensam accedere timeret, in pias preces, lacrimasque effusa, Divina prorsus ope recreari meruit, Hostia cælitus demissa, post cujus sumptionem fæliciter expiravit. Anno Domini 1333.*

Idem de hac *B. Imelda* Antonius Masini in sua Bononia Perlustrata scribit sub die 12. Maii.

DECISIONIS XLI.

Ad Septembris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Exponitur, Quæ, & qualis intentio sit necessaria in Sacerdote, Sacram EUCHARISTIAM consecrante.

SUMMARIUM.

1 *Intentio consecrandi, & faciendi, quod facit Ecclesia, est necessaria ad conficiendam Eucharistiam in Sacerdote.*

2 *Intentio est triplex, Actualis, Virtualis, & Habitualis.*

3 *Leonardus Lessius Soc. Jesu semper cum intentione actuali consecrabat.*

4 *Intentio Virtualis sufficit in faciendis Sacramentis.*

5 *Intentio habitualis non est sufficiens ad conficienda Sacramenta.*

6 *Cap. Dedit 1. q. 1. & cap. Baptismus de Consecrat. dist. 4. declarantur.*

7 *S. Thomas utitur verbo habituali pro virtuali. & num. 8.*

9 *Verba sunt intelligenda non secundùm sonum, sed mentem proferentis.*

10 *Intentio Sacerdotis consecrantis Eucharistiam debet esse, non faciendi tantùm illam actionem materialem, & externam; sed formaliter conficiendi Corpus, & Sanguinem Christi.*

QUÆSITUM PRIMUM.

Disserit, Quæ, & Qualis intentio sit necessaria in Sacerdote Sacram Eucharistiam consecrante?

Est de fide, quòd sine intentione consecrandi, & faciendi, quod facit Ecclesia, Sacerdos non consecraret, neque conficeret Sacramentum Eucharistiæ, etiamsi proferret verba super materia, pane scilicet, & vino; ut est diffinitum in 1
Concil. Florent. in Decreto de Sacramentis ad Armenos. *§. Quintò Ecclesiasticorum*, his verbis: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur; videlicet rebus tanquam materia; verbis tanquam forma, & personæ Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia*. Nec non novissimè in Concilio Tridentino *sess. 7. de Sacramentis can. 11.* ibi: *Si quis dixerit in ministris, dum Sacramenta*

menta conficiunt, *& conferunt*; *non requiri intentionem saltem faciendi*, *quod facit Ecclesia*; *anathema sit*. Et est de mente omnium Theologorum. S. Thom. 3. *part. q.* 64. *art.* 8. Scoti *in* 4. *dist.* 6. *qu.* 5. Eminent. Cardin. de Lauræa
2 *in* 4. *tom.* 1. *disp.* 3. *art.* 1. & alii citati *in primo Quæs. Mensis Junii* 1688. quibus addi potest Comitolus *in Responsis Moral. lib. lib.* 1. *q.* 46. *n.* 1. Porrò cùm juxta eosdem Theologos, triplex sit Intentio, *Actualis*, *Virtualis*, *& Habitualis*. Et illa sit actualis, qua Sacerdos litans, actu, & de facto intendit consecrare materiam ante se positam, & conficere Corpus, & Sanguinem Domini; omnes dixere pro resolutione quæsiti, hanc esse quidem sufficientissimam, & laudabilem; ac ab omnibus Sacerdotibus provocandam in actu consecrationis, ut faciebat doctus, & pius
3 vir Leonard. Lessius, In cujus vita *cap.* 11. *n.* 56. legitur, quòd *Animo sic præsens erat inter sacrificandum*, *& sic quid ageret*, *sciebat*, *ut affirmaret*, *se nunquam absque directa*, *ut ajunt*, *intentione consecrationem peregisse*; ut refert Gobat. *in Experim. Theolog. tr.* 3. *n.* 788. At non esse necessariam; quia Deus noluit obligare Sacerdotes ad impossibile; & moraliter reputatur impossibilis attentio continuata in aliqua actione, quia, ut ait D. August. *lib.* 3 *de liber. arbitr.* non est in potestate nostra, quin visis tangamur; & experientia docet, objecta sensibilia, ob connexio-
4 nem appetitus sensitivi cum intellectivo, voluntatem distrahere, & rationem. Idcirco sufficere Intentionem virtualem; quæ quidem est illa, qua quis operatur virtute actualis intentionis prius habitæ, & facit omnia, quæ facit, tanquam ex radice, & principio ejusdem actualis intentionis, quæ paulò ante extabat, & non fuit revocata; quod explicatum fuit *in Quæs.* 2. *ejusdem Mensis Junii* 1688. *ubi DD.* At omnes scripsere ad validam consecrationem, non
5 sufficere intentionem habitualem, quæ nihil est aliud, quàm quædam propensio, facilitas, seu promptitudo ad efficiendum Sacramentum, proveniens ex iterata sæpiùs celebratione, quæ potest etiam esse in dormientibus, ebriis, ac phræneticis Sacerdotibus; à quibus, si dum eis offertur buccella panis ad comedendum, vel vinum in Calice ad potandum, proferentur verba consecrationis, non consecrarent. Quartus *in Rubr. Missal. part.* 3 *tit.* 7. *dub.* 3. *Vers. Colligitur*. Ea ratione, quia provenirent non ex præcedenti actu voluntatis elicito consecrandi, sed ex habitu in eis existente, hæc verba proferendi, dum consecrant in Altari; ut fusiùs explicant DD. allegati *in cit. Quæs.* 2. *Mensis Junii* 1688.

Cæterùm his nonnullæ auctoritates obstare videntur. Primò textus *in cap. Dedit*, 1. *q.* 1. ubi D. Augustinus loquens de 6
ministro baptismi, & docens, iniquitatem ministri non nocere validitati Sacramenti, dat exemplum de baptismo, quem quis ebrius contulit alicui. Sed in ebrio esse non potest intentio actualis, neque virtualis; quia habet impeditum usum rationis; & si proferat formam Sacramentalem, ex solo habitu eam profert, & cum intentione habituali. Ergo hæc sola videtur sufficiens ad consecrandum. Secundò idem objectum censetur insurgere *ex cap. Baptismus*, *de consecr. dist.* 4. ubi pariter S. August. loquens de Sacramento collato per malum ministrum, ait: *non timeo adulterum*, *non ebriosum*. Ergo. Tertiò contradicere videtur Angelicus Doctor 3. *part. qu.* 64.
art. 8. in quo agit de intentione necessaria 7
ministri ad validitatem Sacramenti; *& in respons. ad* 3. dicit: *Ad Tertium dicendum*, *quòd licet ille*, *qui aliud cogitat*, *non habeat actualem intentionem*; *habet tamen intentionem habitualem*, *quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti*. Quid clarius? Igitur sufficit intentio habitualis.

His tamen minimè obstantibus, non est recedendum à supradicta doctrina; quia intentio habitualis non procedit à voluntate, prævia intellectus cognitione, à qua volita sit illa consecratio; & per consequens non est actus humanus sufficiens ad operandum, & volendum, qui quidem actus voluntatis, cum cognitione intellectus, est necessarius ad constituendam intentionem; ut bene explicat Emin. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 1. *in* 4. *disp.* 3. *n.* 36 Neque subsistunt textus supracitati, quia S. Augustinus

gustinus in utroque loquitur non de ebrio, qui usum rationis amiserit, & baptizando nesciat, quid faciat: sed intelligit de viro propenso ad ebrietatem, qui, ut advertit Glossa *in c. Baptismus; intelligat, quod agit, itaut nomen ebrius, vel ebriosus denotat consuetudine*, (se inebriandi) *non actum*. Quam explicationem esse etiam de mente Scoti testatur Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp.* 3. *sub n.* 6. his verbis: *Ad confirmationem respondet Scotus in calce ejusdem quæst.* 5. *quod per ebriosum intelligit Augustinus non actualem ebrium, sed eum, qui assuetus est inebriari, dicens, quòd illa consuetudo mala non reddit Ba-*
8 *ptismum invalidum*. Pariter non est contrarius Angelicus Doctor, quia ibi loquitur de intentione virtuali, etsi usus sit vocabulo habituali; ut patet legentibus totum illum articulum: ut eruditè observat idem Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. dist.* 3. *n.* 36. subdens: *D. Thomas licèt in responsione ad tertium dicat, sufficere intentionem habitualem, quia tamen se declarat, quid intelligit per habitualem, dicens esse intentionem, qua quis accedens ad baptizandum, intendit facere, quod facit Ecclesia; etsi in exercitio actus cogitatio ejus ad alia rapiatur ex virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum; de ejus mente non licet dubitare; & meliùs seipsum declarat Angelicus Doctor, quàm ab aliis ibi declaretur; eadem enim intentio, quam dicimus Virtualem, ac illa, quam S. Thomas ibi declarat*. Adeo
9 ut, loquendo cum Canonistis, verba sunt intelligenda non secundùm quod sonant, sed secundùm mentem, & intentionem proferentis. *c. Intelligentia, & c. Propterea. De Verb. signific. l. Non omnis. ff. Si certum petatur. l.* 3. *§. Si quis hoc interdicto. ff. de itinere, actuque privat*. Et quandocunque resultet dubium ex sensu Verborum, illa sunt interpretanda secundùm subjectam materiam, & naturam actus; & si opus sit, debeant, & possint impropriari, ut conveniant materiæ, de qua agitur. *§. Nunc autem admonenti, ubi Glossa in Verb. Dederit, Instit. Quib. alien. licet, vel non*. Paris. *consil* 78. *n.* 20. *lib.* 3. Eminentiss. Cardin. Tuschus *lit. V. concl.* 95. *num.* 15. Quæ ex abundanti dicta sint pro vera intelligentia dicti verbi *Habitualis Intentionis*.

Tandem Corollarii loco pro plena resolutione hujus Quæsiti, notandum venit, quòd intentio sive actualis, sive virtualis in consecrante faciendi id, quod Ecclesia 10
facere intendit, non debet solummodò intendere illam actionem externam, factam eo ritu, quo est præcepta ab Ecclesia in celebratione, & consecratione; idest materialiter tantùm sumptam; sed debet Sacerdos habere intentionem formalem sive explicitam, sive implicitam consecrandi, & conficiendi Eucharistiæ Sacramentum, institutum à Christo Domino; in ejus Sacratissimum Corpus, & Sanguinem transubstantiando panem, & vinum; ut docent Scotus, S. Bonaventura, Alensis, & alii apud Mastrium *in* 4. *Sent. disp.* 1. *quæst.* 7. *art.* 1. Et in Theologia Morali *disp* 16. *n.* 37. 38. & 39. ubi subdit, ulteriùs intentionem debere esse absolutam, non autem sub conditione, præcipuè de futuro; quia hæc est inanis, & inefficax ad conficiendum verum Sacramentum; quod etiam differit Gobat. *d. tract.* 1. *Experim. Theolog. n.* 71. & 72. & Bissus *in Hierurgia Sacra tom.* 1. *Verb. Intentio quo ad Missam n.* 189. *§.* 5.

DECISIONIS XLII.

Ad Septembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Traduntur signa demonstrantia, Intentionem virtualem consecrandi EUCHARISTIAM esse in Sacerdote consecrante.

SUMMARIUM.

1 *Intentionis virtualis consecrandi Eucharistiam tria sunt signa.*
2 *Oratio illa*, Ego volo celebrare Missam, *&c. dicenda ante Missam dat dies quinquaginta Indulgentiæ, & servit pro virtuali intentione.*
3 *Philippus de Angelis Prior S. Leonardi de Padua laudatus.*

M 4 In-

4 *Indulgentiæ plurium annorum, quæ dicuntur concessæ celebrantibus Missam.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ sint signa demonstrantia, Intentionem Virtualem consecrandi Eucharistiam esse in Sacerdote consecrante?

1 TRia signa fuerunt notata, unum *Remotum*, alterum *Proximum*, tertium *Intimum*. Signum primum *Remotum* est, si Sacerdos, in sua ordinatione hanc intentionem in seipso firmaverit, velle consecrare Corpus, & Sanguinem Domini, & conficere Eucharistiæ Sacramentum, quoties accesserit ad Altare ad Missam celebrandam. Si enim hanc intentionem nunquam retractaverit, censetur semper habere intentionem virtualem, & sufficientem ad consecrationem, etsi de hac non cogitet, dum Missam celebrat. Ita Gregor. de Valentia *tom.* 4. *disp.* 3. *qu.* 5. *punct.* 3. *Vers. Intentio autem implicita, & virtualis est.* Cujus hæc sunt verba: *Si quis initiatus Sacerdos voluit aliquando in sacris id facere, quod facit Christus, & Ecclesia; licet postea cùm Sacrum facit, hujus intentionis non recordetur; si tamen illam intentionem non revocavit, & similiter secundùm quandam consuetudinem ita Sacrum facit, atque aliquando fecit, cùm illam intentionem actu habuit; virtualiter censetur habere intentionem, quæ sufficit.* Hoc signum docent, & approbant etiam Sotus *in* 4. *dist.* 1. *q.* 5. *art.* 8. *col.* 11. Henriquez *lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 2. Tamburin. *de Sacrific. Missæ lib.* 2. *cap.* 1. *§.* 2. *n.* 10. & Gobat. *in Experim. Theolog. tract.* 3. *numer.* 784.

Signum *Proximum* est, si Sacerdos hoc eliciat suæ intentionis consecrandi Eucharistiam testimonium, videlicet indumentum sacrarum vestium: nam quotiescumque induerit sacras vestes pro Missa celebranda, censetur habere intentionem virtualem consecrationis peragendæ, etsi de actuali non cogitet. Ita Reginald. *tom.* 2. *lib.* 26. *num.* 38. *Vers. Altero modo;* ubi ita scribit: *Eo ipso, quod Sacerdos vult secundùm Sacerdotum consuetudinem induere vestes Sacerdotales, habet virtualem intentionem celebrandi Missam. Quia enim induere vestes Sacerdotales medium est ab Ecclesia institutum ad Missæ celebrationem; fit, ut in tali actione induendi, comprehendatur virtualiter actio celebrandi; & in intentione induendi, intentio celebrandi; donec adhibeatur actus contrarius, per quem hæc tollatur. Atque hujusmodi quoque intentionem Virtualem ad Sacramentum sufficere dicendum est.* Hoc quoque signum amplectuntur Tamburin. *d.* §. 2. *n.* 9. & Gobat. *d. n.* 784.

Signum tandem *intimum* est, si Sacerdos vel in Sacristia, antequam induerit vestes Sacras, vel postquam eas induerit, sive cùm processerit ad Altare, attentè, ac devotè recitaverit frequentem Orationem, quam Gregorius XIII. exornavit Indulgentia quinquaginta annorum, toties acquirenda, quoties eam celebraturi recitabunt; & quam decet omnes Sacerdotes, paulò ante Missam, recitare, cum ex ea excitetur actualis intentio, efficacissima ad producendam intentionem virtualem consecrandi, ut advertit Gobat. *d. tract.* 3. *n.* 790. *ac* 864. ubi extendit ipsam Oratiunculam quæ est hujusmodi: *Ego volo celebrare, Missam, & conficere Corpus, &* 2
Sanguinem Domini Nostri JESU CHRISTI, juxta ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ad laudem Omnipotentis Dei, totiusque Curiæ triumphantis; ad utilitatem meam, totiusque Curiæ militantis; pro omnibus qui se commendaverunt orationibus meis in genere, & in specie; & pro fœlici statu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Amen. Eadem Oratio cum expressione supradictæ Indulgentiæ legitur impressa in Tabellis pro Præparatione Sacerdotis ad Missam, quæ communiter sunt appositæ in Sacristiis; & 3
eam ponit Philippus de Angelis, olim Prior Ecclesiæ S. Leonardi de Padua, Vir non mediocris eruditionis, & meus amicissimus in sua *Praxi Missæ Privatæ part.* 3. *in fine, in* 2. *edit. pag.* 277. ubi tamen notat Indulgentiam esse annorum quadraginta; de cujus veritate credo, non esse ambigendum, etsi ea non reperiatur inter Bullas

Grego-

Gregorii XIII. tum quia, ut dixit, stat exposita in omnibus Sacristiis; tum etiam quia illam laudat P. Gobat, qui edidit integrum tractatum de Indulgentiis, & cumulavit Indulgentias Apocryphas, inter quas supradictam non recenset, ut quilibet videre potest in Opere Quinario ejusdem P. Gobat *tract.* 4. *num* 803.

Tandem omittere nolui sequentem notam, quam supracitati Philip. de Angelis
4 ponit *d.* 3. *part. pag.* 287. 288. quidquid sit de ejus validitate; videlicet: *Nota circa Indulgentias: Eugenius Petrellus in libro, quem italicè inscripsit titulo, Novello Giardino fol.* 28. *refert multa Sanctorum Doctorum memoranda dicta circa Missas; sed inter alia sic ait: Pro qualibet Missa, quæ celebratur, vel auditur in quocunque loco, & à quocunque Sacerdote, semper acquiruntur anni triginta mille, & octingenti Indulgentiarum. Nam sic Innocentius VI. concessit* 30. *mille, & Urbanus IV. Martinus V. Sixtus IV. & Eugenius IV. concessere* 800. Fides sit apud Auctorem; ego enim in Bullario reperio tantùm fuisse concessas Indulgentias pro festivitate, & tota octava Corporis Christi, tam celebrantibus, quàm interessentibus Divinis Officiis ab Urbano IV. Martino V. & Eugenio IV. de quibus infra Casu sec. Mensis Octobris *decis.* 60.

DECISIONIS XLIII.

Ad Septembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Discutitur, an licitè agat Clericus in minoribus ordinibus constitutus, qui absentibus Sacerdotibus, ministrat Sacrum Viaticum vulnerato mortaliter, poscenti Sacramenta?

SUMMARIUM.

1 *Clericus in minoribus an in casu necessitatis possit ministrare Sanctissimam Eucharistiam moribundo, absente Sacerdote? Negant DD. hac. Sed affirmant alii num.* 2.

3 *Eucharistia antiquitùs deferebatur tum à Clericis, tum à Laicis.*

PRIMUS CASUS.

In Montibus septem Communium omnes Parochi, & Sacerdotes Capellani processerant ad celebrandam Casuum Conscientiæ Congregationem. In uno eorumdem montium, distante à congregatis Parochis duodenis milliaribus, viri inter se litigantes fiunt belligerantes, & igneis globulis unus eorum mortaliter vulneratus in terra decumbit. Implorat spiritualia auxilia; flagitat Ecclesiæ Sacramenta, protestans se illis maximoperè indigere. Accurrit Clericus Seminarista, ibi in vacatione studiorum degens; & pietate motus, cum audivisset in Scholis, in casu necessitatis, Eucharistiam etiam à non Sacerdote posse ministrari, induit Superpelliceum, & cum luminibus Sanctissimum Viaticum, è Ciborio sumptum, prævia hortatione ad devotè suscipiendum, porrigit vulnerato; qui etiam paulò post expiravit. Quæritur, an Clericus ille licitè egerit?

Negat Eminent. Cardin. de Lugo *de Euchar. disp.* 22. *n.* 81. Bonacina *tom.* 1. *de Sacram. disp.* 4. *qu.* 5. *punct.* 1. *num.*6. Bordonus *in sacro Tribunali S. Off.* ubi quærit an sit suspectus de hæresi? 1
cap. 22. *num.* 41. Sotus, Serra, Hurtadus, Tannerus, Fagundez, & alii citati per Dianam *part.* 3. *tract.* 4. *resolut.* 47. necnon *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 47. ac etiam *part.* 9. *tract.* 6. *& Misc.* 1. *resol.* 38. *aliàs* 39. Quæ omnes in opere Coordinato collocatæ sunt *in tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 65. 66. *&* 67. ea ratione, quia soli Presbyteri sunt ministri hujus divini Sacramenti; juxta Hymnum in festo Corporis Christi.

Sic Sacrificium istud instituit,
Cujus officium committi voluit
Solis Presbyteris, quibus sic congruit,
Ut sumant, & dent cæteris.

Item quia statutum est *in cap. Pervenit. De Consecr. dist.* 2. nefas esse laico tangere Corpus Christi. Ac ulterius, quia consuetudo immemorabilis Ecclesiæ docet per manus Sacerdotum tantùm, vel eis absentibus, Diaconorum, Eucharistiam ministrari: & hæc omnia expendit Coronius

nius *in suis Controvers. lib. 2. Controv. 4. cap. 7. à num. 161. & seqq.* ubi hanc negativam opinionem amplectitur.

Affirmant nihilominus Lessius *in 3. p. qu. 82. art. 3. n. 8.* Lezana *tom. 3. Summæ in Verb. Eucharistia quò ad Regulares,*
2 *n. 15. & in suis Consult. Variis, consul. 48. n. 83.* Suarez *de Euchar. disp. 72. sect. 1.* Layman. *lib. 5. tract. 4. cap. 7. n. 4.* Castropal. *part. 4. tract. 21. punct. 17.* Bissus *in Hierurg. Sacra tom. 1. Verb. Eucharistia n. 174. §. 1.* Macer *in Hierolex. Verb. Diaconus.* Ascanius Tamburin. *de Jure Abbatum tom. 2. disp. 3. quæs. 2. n. 4.* Emin. Brancatius *de Benedict. Diaconali p. 275.* & Gobat *in Experim. Theolog. d. tract. 4. num. 450. & 451.* qui omnes non solùm id concedunt licere Clerico, sed etiam Laico; & præter illos idem astruunt Filliucc. Coninch. Mercerus, Præpositus, Chapeavill. Reginald. Granad. Valentia, Quintanadven. & alii, quos cumulat, & sequitur Diana *in citatis resol. 65. 66. 67. tom. 2. tract. 2. Oper. Coordin.*

Horum rationes sunt, Primò, quia in primitiva Ecclesia tum per Clericos, tum per Laicos mittebatur Viaticum Sacrosanctum infirmis. Exempla adducit de
3 S. Tharsitio Acolyto Martire, Gobat *d. tract. 4. n. 443.* & de Serapione sene ægrotante *n. 454.* Aliud exemplum narrat Card. Baronius, & Odoric. Rinald. *Anno 902.* de Theostite Virgine Lesbia, quæ per annos XXXVII. morata in solitudine Insulæ Paros, à venatore reperta, flagitavit, & obtinuit, ut sibi Eucharistiam deferret, ut fecit anno sequenti: qua reverenter suscepta, expiravit. Secundò quia nullum Jus positivum id prohibet; siquidem *cap. Pervenit supracit.* loquitur, extra necessitatem, & periculum mortis, & ubi præsentes sunt Sacerdotes. Tertiò, quia potest esse, ut ille vulneratus non valeat elicere actum contritionis pro suis peccatis, sed tantummodo attritionis; quæ, adjuvante gratia, & virtute Eucharistiæ, obtinebit meritum contritionis, & causabit salutem æternam illius animæ, quod considerat Amicus *in Cursu Theol. tom. 7. disp. 31. sect. 2. n. 26.* Et fusè probat Collegium Salmanticen. *tom. 10. de Sacramentis tract. 1. cap. 5. punct. 2.* & dicetur infra *decis. 46.* Quartò, quia Præceptum de communicando per Viaticum est præceptum Divinum, cui cedere debet præceptum Ecclesiasticum de communione ministranda per Sacerdotem, aut Diaconum tantùm. S. Thomas, quem ferè omnes expositores sequuntur, *3. part. q. 80. art. 11.* Suarez *disp. 69. sect. 3.* Vasquez *disp. 214. cap. 2. & 3.* Sotus *in 4. dist. 12. q. 1. art. 11.* Valentia *de Euchar. disp. 6. q. 8. punct. 4.* Emin. de Lugo *disp. 16. num. 27. & 33.* Layman *dict. lib. 5. tract. 4. cap. 5. num. 2.* Bordon. *Var. Resol. part. 1. resol. 20. n. 6.* cum aliis relatis per idem Collegium Salmanticen. *de Sacrament. d. tom. 10. tract. 4. cap. 8. punct. 1.* Quæ quidem est fortissima ratio; etsi ejus fundamentum non approbet Emin. Card. de Lauræa *in 4. Sent. tom. 1. disp. 25. n. 38.* ubi admittit, præceptum sumendi Eucharistiam esse præceptum Divinum; ut supra dictum est in secundo casu Mensis Aprilis, *Decis. 19.* sed quò ad tempus Paschale, & quò ad tempus mortis per Viaticum, esse præceptum Ecclesiasticum, si alia vice fuerit facta; ex rationibus ibi per eum allegatis; attestans talem esse opinionem Scoti, Alensis, & S. Bonaventuræ.

Utramque opinionem esse probabilem circa factum Clerici, de quo in casu, dicit Tambur. *de Exped. Commun. cap. 6. §. 4.* & cum ipso concludere debemus, est enim casus fictus, non factus; sed si veniret in facto, & Clericus faceret, non illicitè faceret, admonendo populum se dicidisse esse licitum facere.

DECISIONIS XLIV.

Ad Septembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Exploratur, an cadentibus in terram sacris particulis, dum Moniales communicantur, intra Clausuram; possint colligi, & elevari à Monialibus? vel debeat Confessarius ingredi Clausuram ad eas suscipiendas?

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Particula consecrata si cadat in Clausuram Monialium, quid agendum?*
2 *Abbatissa, seu alia Monialis potest elevare Eucharistiam de terra, & porrigere Confessario.*
3 *Laici in primitiva Ecclesia tangebant Eucharistiam.*
4 *Argumentum ab antiquis picturis valet.*
5 *Confessarius potest, & debet ingredi Clausuram Monialium ad elevandam de terra Hostiam sacram ibidem elapsam.*
6 *Laicis, ac mulieribus nunc prohibitum est tangere Corpus Christi.*
7 *Moniales non possunt tangere Calices, Corporalia, nec Pallas sacras.*
8 *Cui non licet quod est minus, neque quod plus est, licebit.*
9 *Necessitas ingrediendi Clausuram Monialium, non est strictissimè, sed moraliter intelligenda, & n. 13.*
10 *Mulieres maritatæ ad effugiendum vitæ periculum possunt ingredi Monasteria Monialium.*
11 *Botrus Cypri, delatus in vecte ab Exploratoribus, fuit symbolum Eucharistiæ.*
12 *Præcepta Divina sunt præferenda Ecclesiasticis.*
14 *Mulieres in primitiva Ecclesia recipiebant Eucharistiam in nitido linteolo.*
15 *S. Clara pingitur cum Ostensorio ad denotandam ejus eximiam devotionem erga Ss. Eucharistiam.*
16 *Sacerdos simplex, præsente Parocho, non potest absolvere moribundum.*
17 *Monialis communicanda potest unicam Particulam lapsam in terram lingua reverenter sumere, & sic communicare.*

SECUNDUS CASUS.

Hyemali, ac pluvioso tempore stabat Confessarius Monialium in earum Ecclesia, ad fenestellam Communionis, iisdem ministrans Eucharisticum Panem. Finis erat Sacri Convivii, quando Monialis una, quæ non poterat cum aliis ab initio convenire, accurrens communicanda, aperuit januam Sacristiæ interioris. Repentè per eam ventus vehemens irruit à regione Aquilonari, & plurimas consecratas particulas ex Pixide prosilire fecit; & procidere penès Moniales in Clausuram. Quæritur, quid agendum à Confessario pro sacrarum specierum recollectione?

AD hunc casum, non fictum, sed factum recollectionem Sacramenti esse committendam Monialibus, seu earum Abbatissæ respondit Bissus *in Hierurg. Sacra tom. 2. Verb. Particulæ num. 45 §. 12.* his verbis: *Potest etiam contingere, quòd Particula aliqua consecrata cadat intra Monasterii Monialium claustra, quando communicant; in quo casu eadem Monialis debet illam lingua accipere; & ita communicare. Quòd si non possit, eam mediante patena, accipiat; adjuvante etiam palla, vel carta munda; si verò neque sic possit, non debet Sacerdos ingredi ad illam Particulam accipiendam; sed ipsamet Monialis illam accipiat; & per fenestellam Sacerdoti porrigat, postea à Monialibus ille locus abradatur, & lavetur, quæ abrasio, & lotio in Sacrarium projicienda erit. Esset tamen convenientius, quòd hanc functionem faciat Abbatissa, sive Superior, quàm alia Monialis.* Hucusque Bissus. Cujus opinionem tenet etiam Castaldus *in praxi Cærem. lib. 2. sect. 14. c. 17. n. 15.* Quartus *in Rubr. Miss. p. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. diffic. 4.* ubi ponit hanc rationem. *Quia ingressus in Monasterium strictiùs prohibetur, quàm tactus Hostiæ consecratæ in casu necessitatis.* His addi potest auctoritas Theologorum docentium, licitum fuisse tangere Sacramentum Eucharistiæ laicis in primitiva Ecclesia, quibus tradebatur in manibus, quando erant communicandi, ut pluries dictum est supra, & notat Suarez *de Eucharist. disp. 72. sect. 1.* Lessius *q. 80. n. 37.* & latè probat Emin. Card. Bona *Rerum Liturgic. lib. 2. cap. 17. n. 3.* Tandem videtur suffragari supradictæ opinioni doctrina S. Thomæ, qui *in dist. 13. q. 1. art. 3.*

M 3 sic

sic ait: *Ad Tertium dicendum, quòd sicut Baptismum conferre competit Sacerdoti ex officio, tamen Laicus in casu necessitatis non peccat baptizans: ita tangere Corpus Christi ex officio soli Sacerdoti competit; sed in casu necessitatis potest, & debet Corpus Christi tangere, etiamsi sit peccator, ut si in aliquo loco immundo jaceret.* Quid clarius? Si etiam peccatori licet tangere Sacramentum Eucharistiæ, illud è terra levando, quantò magis Sanctimonialibus, & Virginibus Sacris? Hinc de S. Clara legitur *in Brev. Rom. lect. 4. quòd Saracenis Assisium obsidentibus, & Monasterium, cui illa præerat, invadere conantibus, ægra se ad portam afferri voluit, unaque Vas, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum erat inclusum; ibique oravit in hunc modum &c.* Et ideò imago ejusdem Virginis repræsentatur picta cum Ostensorio continente Sacram Hostiam in manibus; valet autem argumentum, & concludens probatio desumitur ab antiquis Picturis. *cap. Perlatum. Et cap. Venera-*
4 *biles, de Consecrat. dist. 3.* Rota *par. 5. rec. decis. 353. num. 66. & seqq.* Pignatell. *to. 1. Consult. 241. num. 11.*

His tamen non obstantibus contrarium puto decidendum, & dicendum pro resolutione propositi Casus; teneri, & obli-
5 gatum esse Confessarium, statim ingredi clausuram, accedere ad interiorem locum, ubi Moniales communicabant, & ubi Sacræ Particulæ jacent in terra, illasque singulatim propriis manibus suscipere, & in Pixidem devotè reponere; locumque aliquantulum abradere, & mundare ad præscriptum *Rubricæ Missalis de Defectibus in Ministerio ipso occurrent. tit. 10. n. 15.* sic præcipientis: *Si Hostia consecrata, vel aliqua ejus Particula dilabatur in terram, reverenter accipiatur, & locus, ubi cecidit, mundetur; & aliquantulùm abradatur, & pulvis, seu abrasio hujusmodi in Sacrarium immittatur.*

Hæc igitur omnia, nec non recollectionem, & susceptionem è terra sacrarum Particularum fieri debere non per Moniales, aut Abbatissam, sed per ipsummet Confessarium, prævio sollicito ingressu in clausuram me movent rationes sequentes. Primò, quia supradicta Rubrica est exequenda à Sacerdote, non autem ab alia persona, ut in puncto docent Suarez *de Euchar. disput. 85. sect. 1.* & Gavant. *in Rubr. Miss. part. 3. tit. 10. n. 12.* Secundò quia rigorosè prohibitum est *in cap. Pervenit 28. de Consecrat. dist. 2.* ne laici, aut 6
mulieres deferant Sanctissimam Eucharistiam, aut tangant Corpus Christi. Tertiò, quia in specie Jus Canonicum vetat Sanctimonialibus tangere corporalia, calices, & pallas sacras. *cap. Sacratas Deo fœminas 25. dist. 3.* S. Antonin. *3. p. tit.* 7
16. cap. 7. §. 3. in fine; ex quo deducitur argumentum in Jure validissimum; non esse imponendum Abbatissæ, vel Monialibus, ut tangant Corpus Christi, quod est plus, cùm non possint tangere pallas 8
sacras, quod est minus; non enim licet quod plus est, ei cui, quod minus est, non licet. Barbos. *in Axiomat. Juris Usu frequen. Axiom. 180. n. 2.* Quartò, quia Gregorius XIII. in sua Constitutione incipien. *Dubiis, quæ emergunt;* quàm per extensum ponunt Miranda *de Monial. quæst. 2. art. 14.* & Quaranta *Verb. Monasteria Monialium*, concedit earum Superioribus, inter quos censetur earum Confessarius, ut ingredi possint Clausuram, *si id faciant in casibus necessariis*. At nemo non videt, in casu proposito esse necessarium ingressum Sacerdotis, & Confessarii pro reassumptione cum debita reverentia Sacrarum Particularum. Quintò, quia ex communi doctrina Theologorum causa rationabilis, & necessitas ingrediendi Monialium Clausuram non est physicè, strictis- 9
simè intelligenda; sed moraliter consideranda. Barbos. *de Potest. Episc. alleg. 102. n. 48.* Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 16. n. 40.* Sextò tantò magis, quia Confessarius in hoc casu necesse non habet ingredi ad interiora Monasterii; sed statim ultra ostium Clausuræ in Sacristiam Monialium, quæ ut plurimùm vicina est ipsi ostio; & sic minor causa sufficit pro ingressu. Barbos. *in collectan. DD.* ad Conc. Trid. *sess. 25. de Regular. cap. 5. n. 81.* Septimò quia licitus est ingressus mulieribus maritatis, quæ exciderunt ab affectu conjugum, ad 10
evitanda vitæ pericula. Zerola *Verb. Monia-*

Monialis. §. 12. Tamburin. *de Jure Abbatissar. disp.* 24. *quæs.* 14. *n.* 2. Ergò multò magis cùm ceciderit Divina Eucharistia, ad periculum Irreverentiæ evitandum permissus erit ingressus Confessario in Clausuram ad eam elevandam. Octavò, nam bajulis, & portitoribus conceditur ingressus in Monialium Monasteria, quando agitur de gravibus oneribus, quæ ipsæ Moniales ferre non possint. Tambur. *d. disp.* 24. *quæs.* 6. *n.* 6. & Barb. *d. sess.* 25. *cap.* 5. *n.* 86. Sed quomodo Abbatissa, aut Moniales poterunt Christum Dominum manibus deferre, *sub quo curvantur, qui portant Orbem?* ut ait *Job* 9. 13. qui immò subjungit de Divina Majestate: *Et pondus ejus ferre non potui. Job* 31. 23. Nonò quotidiè videmus olitores intrare Monasteria Monialium præcipuè ad potandas Vites, easque de terra erigendas, ac vindemiæ tempore ad racemos Uvæ colligendos. Igitur si licitus est ingressus pro racemis naturalibus, ac vitibus materialibus, cur erit prohibitus Confessario ad erigendas è terra sacras Hostias continentes in se Christum Dominum, qui dixit de seipso: *Ego sum Vitis vera. Jo.* 15. 1. & de quo mystica Sponsa ait: *Botrus Cypri*
11 *dilectus meus mihi in vineis Engaddi? Cant.* 1. 14. De exploratoribus, qui missi ab Israelitis, ut terram Chanaam lustrarent scriptum est: *Absciderunt palmitem cum Uva sua, quem portaverunt in vecte duo Viri. Num.* 13. 24. Ingens ille Terræ promissionis Botrus, quem duo viri in Vecte ferebant, Eucharistiam figurabat, ut opinatur ex Sanctorum Patrum testimonio. Serlogus *in Cant. tom.* 2. *Vestigat.* 13. *Explanat. Moral. sect.* 6. *n.* 63. Modò minor cura non est adhibenda de figurato, quàm de figura. S. Thom. 3. *part. qu.* 83. *art.* 5. *in* 11. Sed Botrum illum, qui erat figura Sanctissimi Corporis Christi, duo Viri portarunt in Vecte. Igitur Sacrosanctam Eucharistiam, in qua est realiter Corpus Christi, in illo Botro figuratum (nam *omnia in figura contingebant illis. Cor.* 10. 11.) non debet à mulieribus suscipi, & deferri, sed ab ipsomet Sacerdote Confessario. Decimò, quia reverentia erga Sanctissimum hoc Sacramentum est ex præcepto Divino. S. Thom. 3. *part. qu.* 83. *art.* 3. Clausura autem Monialium est ex præcepto Ecclesiastico. Tamb. *de Jure Abbatiss. disp.* 18. *quæs.* 2. & 3. Sed præcepta Divina sunt præferenda Ecclesiasticis. Sanch. *in Decal.* 12
lib. 1. *cap.* 10. *n.* 17. Ergo in casu proposito obligatus erit Confessarius ingredi Clausuram, & de per se, tanquam Sacerdos colligere sacras Particulas, & in Pixidem reponere; locum abradendo, vel lavando ad præscriptum Rubricæ; & ita sentit, & docet Bordon. *Variar. resol. part.* 3. *res.* 118. ubi supradictum casum examinat.

Neque subsistunt rationes Bissi, Castaldi, & Quarti pro opinione contraria. I. Non illa, quam allegat Quartus, quòd *strictiùs prohibeatur ingressus in Clausuram Monialium, quàm tactus Hostiæ consecratæ*; quia id non est verum, tum respectu rei, superat enim reverentia debita Sacrosanctæ Eucharistiæ, ob ejus infinitam excellentiam, quodcumque aliud obsequium; idcircò, ut observat S. Thom. *d. part.* 3. *q.* 82. *art.* 3. in omni re, à qua tangi debet Corpus, & Sanguis Domini, præcedit consecratio, ut sunt manus Sacerdotis, Calix, Patena, Palla, Corporale; tum respectu legis prohibentis; nam contactus Eucharistiæ provenit ob reverentiam ei debitam à lege Divina; Clausura autem Mo- 13
nialium à sola lege humana; quæ de sui natura non strictè, sed benignè accipitur, & interpretatur. Tambur. *de Jure Abbatiss. d. disp.* 24. *quæs.* 1. *n.* 4. II. Non illa ex usu primitivæ Ecclesiæ ponendi Sacram Synaxim in manibus communicantium; quia non solùm talis usus est abrogatus; sed (quod facit ad præsentem casum) neque in primitiva Ecclesia mulieres tan- 14
gebant nudis manibus Sacram Communionem; sed eam accipiebant in nitido linteolo, quod Dominicale dicebatur, ut testatur his verbis S. August *serm.* 252. *de Tempore; Mulieres quomodo nitidum exhibent linteolum, ubi Corpus Christi accipiant; sic corpus castum, & cor mundum exhibeant*. Et in Concilio Antisiodorensi decretum fuit cap. 36. *Non licet Mulieri nuda manu Eucharistiam accipere*. Et cap. 42. *Ut unaquæque mulier, quando communicat, Dominicale suum habeat:*

quod si qua non habuerit, usque ad alium diem Dominicum non communicet. Videat Lector *Hierolex.* Macri *in Verb. Dominicale*, & Gratianum *Discept. forens. cap.412. n.13.* Itaque si neque ab initio Ecclesiæ permittebatur mulieribus tangere Eucharistiam, ejusdem contactus non esset permittendus Abbatissæ, seu monialibus in casu proposito. Nonnè dixit Dominus post Resurrectionem suam Mariæ Magdalenæ, *Noli me tangere. Jo. 20. 17.* Thomæ verò Apostolo: *Affer manum tuam, & mitte in latus meum. ibid. 27.* III. Non implicat Auctoritas S. Thomæ *in 4. dist. 13. q. 1. art. 3.* dum dicit, etiam à peccatore tangi posse Eucharistia, illam elevando de terra, si jaceret in loco immundo; quia ibi Angelicus Doctor supponit non adesse Sacerdotem, & ideò in tertio arg. ait: *In aliquo casu licet tangere laico Corpus Christi, puta si videret ipsum in terra jacere, & non esset Sacerdos, qui tolleret.* At in casu nostro est Confessarius Sacerdos, qui potest tollere. Igitur Moniales non possunt, nec debent, immò si vellent ex se sacras Particulas lapsas in terram tollere, Confessarius teneretur prohibere, ut advertit Possevin. *de offic. Curati cap.8 n.4.* IV. Non concludit exem-
15 plum S. Claræ; quia pingitur cum Ostensorio, & figura Hostiæ consecratæ in manibus ad denotandam eximiam ejus devotionem erga Sanctissimum Sacramentum Altaris, & ad recordandum miraculum fugatorum Maurorum virtute suæ Orationis coram Sacrosancta Eucharistia; sed ex hoc non sequitur ab ipsa fuisse delatam ad ostium Monasterii; sed sicut fecit seipsam ægram ab aliis deferri, sic est verisimile, quòd ea instante, Hostia consecrata per Confessarium suum, vel alium Sacerdotem fuerit cum luminibus portata; etsi de illis Breviarium, aut Chronica mentionem non faciat. Hinc in Chronicis Ordinis S. Francisci *tom. 1. lib. 8. cap. 13. impressis Neapoli Anno 1680.* ita legitur de eadem S. Clara: *Si fece portare alla porta del Monastero, e porre avanti tutti quei nemici, mandando innanzi di se con grandissima riverenza il Santissimo Sacramento nella sua Custodia.* Sed quidquid sit de hoc exemplo, non tangit punctum, neque percutit casum, in quo quæritur, an Moniales licitè possint tangere, non Ostensorium, vel Pixidem continentem Eucharistiam, sed Eucharistiam ipsam lapsam in terram, attenta præsentia Sacerdotis, qui de facili potest ingredi Clausuram ad eam reverenter colligendam. Concludendum est igitur, quòd licèt deficiente Sacerdote possent Moniales sacram Eucharistiam è terra levare, & tangere; eo præsente non possint, neque debeant; exemplo Parochiani in articulo mortis constituti, & habentis peccata mortalia, etiam reservata; qui, etsi possit absolvi à quolibet simplici Sacerdote, absente Parocho; tamen si Parochus sit præsens, debet ab ipso tantùm absolvi secundùm magis communem, &
magis securam opinionem DD. quos longa 16
serie cumulat Barbosa *in Collect. DD.* ad Concil. Trid. *sess. 14. de Sacram. Pœnit. cap. 7. n. 12.*

Hoc unum est concedendum; quòd si unica Particula caderet in terram intra Clausuram, & præsens esset Monialis communi-
nicanda, potest ipsa genuflectere, ac reve- 17
renter lingua eam sumere, & sic communicare; ut vult Quartus *cit. part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. difficult. 4.*

DECISIONIS XLV.

Ad Septembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Examinatur, an bene faciat Parochus qui Hostiam delatam in Processione, vel expositam publicæ Orationi, dividit in quatuor partes, eas reponendo in Pixide, distribuendas Laicis communicantibus?

SUMMARIUM.

1 *Parochus Hostiam delatam in processione debet ipse sumere, non autem Laicis communicantibus dare.*
2 *Concilia Provincialia non obligant extra Provinciam, neque Synodalia extra Diœcesim.*
3 *Cardinalis Carolus Barberinus commendatur.*
4 *Concilia Provincialia deserviunt pro directione etiam extra Provinciam.*

5 Plebs

5 *Plebs idiota putat plus gratiæ recipere, si communicetur cum Hostia magna.*
6 *Ablutio in Calice non est danda Communicantibus Laicis.*
7 *Parochus ruralis punitus, quia dabat Laicis purificationem in Calice.*

CASUS PRUDENTIALIS.

Parochus menstrua Processione Sacrosanctæ Eucharistiæ completa, Hostiam ab Ostensorio aufert, illamque in quatuor partes frangit, atque in Pixidem ponit, partes illas fidelibus Communicandis dispensaturus. Quæritur, an prudenter agat?

1 RÉspondetur negativè siquidem Hostiam consecratam, & in Ostensorio processionaliter delatam, non debet Parochus distribuere communicantibus confractam in partibus; sed tenetur ipse illam assumere, & consumere, dum Missam celebrat, statim postquam seipsum communicavit. Responsum hoc innititur Auctoritate, & Ratione. Desumitur auctoritas à Gavant. *in Rubr. Missal. p. 2. tit. 10. sub n. 6. Litt. I.* ubi ita loquitur: *Per Particulas danda est Communio; non autem cuicumque de populo dandæ videntur partes illius Hostiæ, quæ fortè reservatur post Orationem quadraginta Horarum, quod etiam vetuit S. Carolus in Synodo Diœcesana XI. immò ibidem jussit, à solo Sacerdote prædictam Hostiam sumi, quod melius esset post Calicis sumptionem.* Hoc ipsum docet Bissus *in Hierurg. Sac. tom. 1. Verb. Particulæ n. 45. §. 2.* his verbis: *Hinc habes, malè facere, & contra Ecclesiæ consuetudinem, eos, qui Hostiam, quæ fuit exposita, E. G. in Oratione quadraginta horarum, dividunt in quatuor partes, quas postea Laicis pro Communione distribuunt; id namque expressè prohibuit S. Carolus in Synodo Diœcesana Undecima: & etiam generaliter ab omnibus damnatur talis distributio, ut videre est apud* Gavant. *tom. 1. p. 2. tit. 10. ad n. 6.* & Tonellum *lib. 2. tit. 10. ad Rubr. 5. ubi dicunt esse eam Hostiam sumendam à celebrante post sumptionem Sanguinis.* Decretum autem S. Caroli, desumptum ex eodem Concilio Diœcesano XI. registrat Haymo Corius *in sua Epitome, Verb. Euchar. n. 13.* hujus tenoris: *Si Hostia consecrata ulterius conservanda non erit, Sacerdos eam sumat in Missa; nec eam populo unquam tradat sumendam.* Eamdem prohibitionem ponit *Synodus Diœcesana Farfen.* celebrata anno 1685. ab Emin. & Reverendiss. D. Carolo Barberino Abbate & Ordinar. *c. 9. in fine, de Ss. Eucharistia Sacramento*, dicens: *At quidem si amplius (Hostia) exponenda non erit, sequenti die in Missa, Hostia, quæ exposita fuerat, ab ipso Sacerdote consumetur.* Non me latet, Provincialium Concilior. Decreta 2
non obligare extra Provinciam, neque Diœcesanas Constitutiones extra Diœcesim. *c. Decernimus 3. q. 9.* Fagnan. *in c. Canonum Statuta n. 14. de Constitutionib.* Barbosa *in Collectan. DD. par. 1. Decret. ad cap. Canones n. 7. dist. 15.* & ad Concil. Triden. *sess. 24. de ref. cap. 2. n. 2.* & inter Theologos Suarez *lib. 6. de Legib. cap. 26. n. 16.* Nihilominus cùm supradicta Decreta prohibitoria processerint tum à Sancto Carolo, quem *Pastoralis sollicitudo gloriosum reddidit*, & qui in regimine suæ Ecclesiæ Ministris sapientia insignibus utebatur, ut 3
notatur à Joanne Petro Jussan. *in ejus vita lib. 2. cap. 4.* tum ab Emin Card. Carolo Barberino, nostri temporis heroicæ pietatis, & disciplinæ Ecclesiasticæ jubare; au- 4
ctoritatem habent ad actiones aliorum Episcoporum, & Parochorum dirigendas, & eos, ut prudenter operentur, informandos *cap. De quibus.* ubi Glossa *in Verb. Exempla dist. 20. cap. Qui de mensa Regis. dist. 37. cap. Si habes. 24. quæst. 3.*

Rationes supradictorum Decretorum relatores eorumdem non exprimunt, neque declarant causam: propter quam Parochus prudenter non agat, frangendo Hostiam Sacram jam expositam in Ostensorio, & illam dispensando Laicis communicanti- 5
bus: eam tamen esse autumo, ne plebs idiota, ipsam Sacram Hostiam recipiens, credat plus gratiæ consequi, quàm si solitam particulam Sacræ Communionis manducaret, ut docebant Illuminati, de quibus supra *Decis. VI. Errore X. pag. 18.* & in non absimili casu considerat Diana *p. 3. tr. 6. res.* 96. ja-

96. jacente in Coordinati Operis *to.2.tr.2. resol. 2. resol. 33. §.4.* Quamvis enim, rigorosè loquendo, nullum resultet inconveniens à parte rei, vel ministri, idest Sacramenti, vel Sacerdotis communicantis Laicos cum portionibus effractis Hostiæ grandis, in Ostensorio prius expositæ, attamen potest aliquis error irrepere in mentem eorumdem Laicorum, putantium recipere quid majus in tali Communione; & per consequens quid minus in receptione consuetæ parvæ particulæ; de quo errore tractant Theologi, & præcipuè Em. Card. de Lauræa *de Euchar. disp. 26. n. 9.* & Mastrius *in 4. sent. disp. 3. n.* 406.

Et de eodem luculentum factum legitur in tabula ærea existente in Ecclesia Terræ *Sevel* Comitatus Tyrolensis, ubi quidam Laicus præsumens communicari cum Hostia magna, territus fuit à Deo per terræ aperitionem, ut ex Tilmano *lib. 1. cap. 55.* refert Matthæolus *in Sylva Histor. tom. 2. lib. 8. cap. 2. tit. 3. Exempl. 2.* quem Parochi facilè videre possunt. Idcircò ad hunc errorem impediendum supradicta Diœcesana Concilia proficuum esse crediderunt, prohibere Parochis dispensationem Hostiæ grandis in Laicos, & ordinare, eam de per se in Missa, ut assumerent. Quod confirmari potest doctrina Emin. Cardin. de Lugo *in Responsis Mor. lib. 1. dub. 10.* ubi pluribus motivis probat, illicitum esse Pa-
6 rocho dare Communicantibus ablutionem in Calice; non ex eo, quòd aliquid plus recipiant, quàm si illam sumant in vase vitreo, sed quia Laici possunt in errorem trahi, credentes vel majorem Sacramenti partem, vel majorem gratiam percipere; idcircò triginta ab hinc annis, & ultra,
7 cùm fungerer officio Promotoris Fiscalis in hoc Episcopatu Patavino, recepta accusatione contra unum è Parochis ruralibus, qui cum Calice dabat purificationem bibendam suis Parochianis, Sacra Eucharistia refertis, processum formavi, & ab Illustrissimo, & Reverendissimo GEORGIO CORNELIO tunc Patavino Episcopo, fuit prædictus Parochus pecuniaria pœna mulctatus, ut illum, & alios retraheret à facto, periculum erroris continente.

DECISIONIS XLVI.

Ad Octobris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, quinam sint effectus, quos operatur EUCHARISTIA in anima illius, qui devotè eam suscipit? Docetur esse quatuor: scilicet, Augmentum gratiæ; Unionem spiritualem cum Christo; Primam gratiam aliquando, & Remissionem culparum venialium.

SUMMARIUM.

1 *Gratia secunda, idest ejus augmentum recipitur à dignè communicantibus.*
2 *Gratia, quæ datur in Eucharistia, quos effectus pariat?*
3 *Unio communicantis cum Corpore Christi est effectus Eucharistiæ.*
4 *Unio prædicta moralis est, non physica.*
5 *Gratia prima an detur in Eucharistia?*
6 *Pœnitens, si inculpabiliter obliviscatur aliquod peccatum, illud ei remittitur in absolutione à confessis.*
7 *Attritus si communicat, credens, non habere mortalia, vel si habeat, credens esse contritum, deficiente Sacerdote, recipit in Communione primam gratiam.*
8 *Arbor arida ex contactu Sacræ Eucharistiæ statim floruit.*
9 *Catenæ ceciderunt de manibus dignè Communicantis.*
10 *Gratiam primam non dari in Eucharistia, qui docuerint?*
11 *Gratiam primam dari in Eucharistia nescientibus, se esse in mortali est probabilior opinio.*
12 *Eucharistiæ effectus est remissio venialium culparum.*
13 *Venialia peccata an remittantur per Eucharistiam ex opere operato? vel ex opere operantis? Utraque opinio refertur.*

QUÆ-

QUAESITUM PRIMUM:

Quos Effectus operetur Sacra Eucharistia in anima illam dignè suscipientis?

QUatuor praecipuos Effectus in responsis Cleri Patavini relatos reperi. *Duos*, in quibus omnes Theologi consentiunt *Reliquos duos*, de quibus inter Scholasticos non levis est controversia, quam breviter, & compendiosè circa utrumque explicandam censui in hoc quaesito.

Primus effectus, quem producit Sacra Eucharistia in anima illius, qui eam dignè recipit, est secunda gratia, seu augmen-
1 tum gratiae. Id constat ex Conc. Trid. tum *sess.* 7. *de Sacram. can.* 6. ubi infert anathema iis, *Qui dixerint Sacramenta novae legis gratiam non ponentibus obicem non conferre*, tum *sess.* 13. *de Ss Euch. Sacram. c.* 2. in illis verbis: *Sumi autem voluit* (Salvator noster) *Sacramentum hoc tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur: & confortentur, viventes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse vivet propter me.* Constat enim cibum dari viventibus, eisque prodesse, non autem mortuis; ideircò Sacra Eucharistia cùm dignè recipi non possit, nisi ab eo, qui vivit vita gratiae, per consequens Effectus primus Communionis est augere gratiam; quam reperit in eo, qui dignè se communicat; quemadmodum cibus corporalis auget vitam temporalem comedentis illum; est enim Eucharistia Sacramentum vivorum, non autem mortuorum; ut docet *Catech. Roman. de Sacra Euchar. sess.* 49. & disserunt S. Thom. 3. *p. qu.* 79. *art.* 1. & *art.* 3. Emin. Card. de Lauraea *de eod. Euch. Sacram. disp.* 26. *art.* 1. Mastrius *in* 4. *disp.* 3. *n.* 395. & Gonet. *eod. tract. tom.* 5. *disp.* 8. *art.* 1. Cujus quidem augmenti gratiae habitualis fructus est abstine-
2 re à peccatis mortalibus, resistere tentationibus, & in virtutibus Christianis proficere, juxta illud D. Chrysostomi *Hom.* 61. *Ut Leones flammas spirantes; sic ab illa Mensa discedamus, terribiles effecti diabolo.* Et D. Bernardi *Serm. de Coena Dom. Eucharistia in gravioribus peccatis tollit consensum*; quibus concors est Conc. Trid. *cit. sess.* 13. *c.* 2. dicens *Euchar. Sacram. est antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus praeservamur*, & latiùs S. Thom. *d. q.* 79. *art.* 6. & Emin. Card. de Lauraea *d. disp.* 26. *n.* 76.

Secundus effectus Sacrae Communionis, qui producitur in anima dignè accedentis ad illam, (de quo omnes DD. testantur) 3
est unio ejusdem cum Corpore Christi non solùm mystico; idest cum caeteris fidelibus quorum omnium Christus est caput, juxta illud Apostoli *in Epist.* 1. *ad Corinth. c.* 10. *Quoniam unus panis, unum corpus sumus omnes, qui de uno pane participamus.* Sed etiam cum ejus verò Corpore naturali; & sanctissima Carne; quod etiam testatur idem Apostolus in illis verbis *ad Eph.* 5. *Membra sumus Corporis ejus, de carne ejus, & de ossibus ejus.* In cujus rei argumentum scripsit S. Cyril. Jerosolymit. *Catechesi Mystag.* 4. *Ipsa B. Pauli doctrina abundè sufficere videtur, ut certa vobis de divinis mysteriis fidem faciat, quibus digni redditi, concorporei, ut ita dicam, & consanguinei Christi facti estis.* Quem effectum clariùs ostendit per similitudinem liquefactae, & commixtae cerae S. Cyrill. Alexand. *lib.* 4 *in Jo: c.* 17. dicens: *Qui manducat, inquit, Carnem meam, & bibit Sanguinem meum, in me manet, & ego in illo. Sicut enim si quis liquefactae Cerae aliam ceram infuderit, alteram cum altera per totum commisceat, necesse est: sic qui Carnem, & Sanguinem Domini recipit, cum ipso ita conjungitur, ut Christus in ipso, & ipse in Christo inveniatur.* Porrò circa hunc secundum unionis effectum, quem operatur in sumentibus dignè Sacra Eucharistia, advertendum est, unionem illam intelligendam fore non materialem, & physicam; sed moralem, quatenus conjungimur Christo Domino per effectum amoris, & arctitudinem gratiae. Quamvis enim nos physicè uniamur Corpori Christi per propinquitatem, & contactum realem, qui fit in nobis, dum ejus Sacratissimum Corpus, & Sanguinem recipimus in os, & transmittimus in stomachum sub speciebus consecratis; nihilominus illa unio non est aliqua unio physica, quasi di- 4
cat

cat aliquid præter unionem per affectum, & præter solam indistantiam localem Christi sub speciebus cum visceribus nostris; sed est unio tantùm moralis, quatenùs dignè Communicantes dicimur una caro cum Christo, & speciali modo sumus ejus membra per fidem, spem, & charitatem, & convertimur in ipsum Christum, qui respicit nos ex ejus eximia bonitate quasi suam Carnem, ut advertunt Suarez *de Euch. disp.* 64. *sect.* 3. Mastrius *in* 4. *sent. d. disp.* 3. *n.* 402. & Gobat. *in Exper. Theol. tract.* 4. *n.* 480.

4

Tertius effectus Sacræ Eucharistiæ, de quo est altercatio inter Scolasticos, est collatio primæ gratiæ, & remissio peccati mortalis non directè, & primariò; sed per accidens, & secundariò, quando ille, qui se communicat inculpabiliter ignorat, se esse in statu peccati mortalis. Casus figurari potest, non de illo, qui communicaturus præmittit Confessionem Sacramentalem, in qua facta omni diligentia, obliviscitur aliquod peccatum mortale; nam in tali casu obtineret primam gratiam, & remissionem illius, non in actu Communionis Eucharisticæ; sed in absolutione Sacramentali, quam Confessarius illi impertiret super peccatis confessis, & quæ extenditur etiam super peccato inculpabiliter oblito, ut advertit Poncius *de Sacram. disp.* 44. *q.* 10. Mastrius *in* 4. *sent. de Sacram. in genere disp.* 1. *n* 350. & docent Laym. *lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 9. *n.* 4. Emin. Card. Toletus *lib.* 3. *c.* 8. *n.* 1. Mutiinus *in sua Theol. Mor. de Sacram. Pœnit q.* 35. *Vers. Tertia Conclusio.* Suarez *de Euch. disp.* 66 *sect.* 4. *Vers. sed hujus occasione.* Diana *par.* 9. *tract.* 3. *res.* 4. *§.* 3. *Et p.* 11. *tract.* 4. *res.* 40. Quarum prima est Operis Coordinati *in tom.* 1. *tract.* 3. *resol.* 143. secunda verò *ibid. res.* 144. Sed ponendus est Casus, Si quis committeret peccatum mortale, & illud obliviscens, accederet ad communionem absque confessione Sacramentali; credens, se ea non indigere, ut potissimùm solent facere Sacerdotes celebraturi eliciendo tantummodò actum attritionis generalis de omnibus peccatis vitæ suæ. Vel si quis laicus in articulo mortis habens peccata mortalia, & in defectu Confessarii, solam attritionem concipiens, credens esse contritus, reciperet Sacram Eucharistiam per modum Viatici vel de manu Diaconi, vel Clerici inferioris, ut fuit disputatum in primo Casu mensis Septembris hujus anni; in his, inquam, casibus est magna controversia inter Theologos, an Communio Sacra producat, primam gratiam in anima recipientium Communionem ipsam, & remittat peccata mortalia?

5

6

7

Affirmativam Sententiam docet S. Th. *in* 4. *sent. dist.* 9. *q.* 1. *art.* 3. *quæstiunc.* 2. ubi ponit supradictum primum Casum his verbis: *Si aliquis facta diligenti discussione suæ conscientiæ, quamvis fortè non sufficienti, ad Corpus Christi devotè accedat, aliquo peccato mortali in ipso manente, quod ejus cognitionem præterfugiat; non peccat; immò magis ex vi Sacramenti peccati remissionem consequitur. Unde Augustinus dicit in quodam sermone, quod quando Corpus Christi manducatur, vivificat mortuos.* Eamdem sententiam Angel. Doctor prosequitur *in Sum.* 3. *p. q.* 79. *art.* 3. *in Corp.* Ubi secundus propositus Casus enunciatur, dum dicit: *Alio modo etiam* (Corpus Christi) *perceptum ab eo, qui est in peccato mortali, cujus conscientiam, & affectum non habet; fortè enim primò non fuit sufficienter contritus; sed devotè, & reverenter accedens, consequetur per hoc Sacramentum gratiam charitatis, quæ contritionem perficiet, & remissionem peccati.* Hunc eumdem effectum conferendi primam gratiam non primariò, sed secundariò, in recipiente Eucharistiam cum bona fide credendo, se non habere peccatum mortale, aut credendo se contritum, quamvis tantum sit attritus, docet Sotus *in* 4. *sent. disp.* 9. *q. Unica*, quem citat, & sequitur Emin. Card. de Lauræa *de Euch. d. disp.* 26. *n.* 53. cui adhærent ex Thomistis Cajetan. Capreolus, Sotus, Suarez, Valentia, Coninchius, Pesantius, Silvius, Nugnus, Caspensis, Orlandus, Amicus, Pasqualigus, Aversa, Diana, Castropalaus, Bonacina, & Gonet. *in cit. disp.* 8. *de Euch. à n.* 20. Et ex Scotistis Poncius, Hiqueus, Rada, Aretinus, quos cumulat Mastrius *in* 4. *sent. cit. disp.* 1. *n.* 349. quorum rationes præcipuæ sunt sequentes. Primò, quia ille recipit gratiam

tiam justificantem in Sacramentis, qui illa recipit dignè, & fine obice. Conc. Trid. *sess. 7. de Sacramentis can. 6.* Sed in casibus propositis communicans non ponit obicem, & dignè accedit per attritionem, quam inculpabiliter credit sufficientem. Ergo virtute Eucharistici Sacramenti consequitur gratiam. Secundò, quia hæc virtus conferendi primam gratiam homini, habenti attritionem de peccatis, conceditur aliis Sacramentis. Ergo negari hæc virtus non debet Sacramento Eucharistiæ cæteris excellentiori. Tertiò, quia Baptismus, & Pœnitentia Instituta sunt, ut primariò conferant primam gratiam; & nihilominùs sæpè conferunt non primam, sed secundam; quando scilicet suscipiens accedit ad illa cum vera contritione. Ergo è contra, negandum non est, quòd Eucharistia, etsi ordinata ad conferendam secundam gratiam, aliquando conferat primam: tunc videlicet, quando accedens cum peccato mortali, invincibiliter accedit; vel de eo non recordans; vel attritionem, quam contritionem putat, in se habens. Quartò ex Concil. Trid. *sess. 13.* De Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento *Can. 5.* ubi dum negat *præcipuum fructum Sanctissimæ Eucharistiæ esse remissionem peccatorum*, tacitè concedit, secundarium effectum, & per accidens, esse posse ipsam remissionem peccatorum. Quintò, quia in Oratione *Purificent nos &c.* quæ post Communionem dicitur in Missa tota Quadragesima, Ecclesia sic loquitur: *Præsta, ut hoc tuum Sacramentum sit ablutio scelerum; sit vivorum, atque mortuorum fidelium remissio omnium delictorum.* Et in Postcommunione *feriæ 4. post Dom. 1. Quadr. Tui Domine perceptione Sacramenti, & à nostris mundemur occultis.* Et in Secreta *Dom. 3. Quadr. Hæc Hostia, quæsumus Domine, emundet nostra delicta.* Et In Secreta *Dom. 17. post Pent. Ut hæc Sancta, quæ gerimus, & à præteritis nos delictis exuant, & futuris.* Sextò Verba Sancti Justini Martyris *in Quæst. ad gentes resp. 4.* ubi locutus de visione Isaiæ subdit: *Carbo, quem Propheta vidit immundis suis labiis adhærentem, ad iniquitatum, peccatorumque expiationem, figuram habebat Dominicæ carnis, quæ conscientiam eorum, qui ipsam edunt, ab omni scelere expiat.* Septimò liceat mihi duo hæc miraculosa addere exempla. Narrat Arnoldus Rayssius *in Auct. ad Natal. SS. Belgii 3.*
8 *Maii*, quod in Pago Ascæ, mulier quædam à Judæis sollicitata, Sacram Synaxim, quam in Paschate sumpserat, illis pro mutuata veste ut daret, ex ore sacrilego detractam, illis traditura deportabat. Verùm tanti sceleris in itinere pœnitens, Sacras species in aridam Ulmum, fortè ibi in via repertam, deposuit. Mirum dictu! Ulmus illa, sumpto veluti à Dominico Corpore vigore, refloruit; ac quamvis prorsùs arida, frondibus, & ramis jucundissimè exornata est. Refert Bagatta *in Admirand. Orbis Christ. tom. 1. lib. 6. cap. 1. n. 36.* Pariter scribit Bzovius *de Signis Ecclesiæ lib. 15. cap. 2* quòd Gregorius Capadox vir nobilissimus, cùm jussu Imperatoris, catenis undique circumligatus duceretur, Theodorus Archiman-
9 drita petiit, ut ab iis solveretur; donec illi daret Eucharistiam: quod cùm milites pernegarent; accidit, ut eo sumente Eucharistiam, subitò mirabiliter vincula soluta spontè conciderent ad terram. Idem Bagatta *d. tom. 1. lib. 5. cap. 2. n. 19.* Igitur si ad contactum Eucharistiæ arida arbor refloruit, & ceciderunt catenæ; cur & in suscipientem ex devotione, quamvis in ariditate peccati invincibiliter ignoranti, non infundetur ros gratiæ justificantis, qua verificetur, *Justus ut palma florebit? Ps. 91. 13.* Et cur ille, qui bona fide Calicem Salutaris accepit, ex virtute Venerabilis Sacramenti non dicet: *Dirupisti vincula mea; tibi sacrificabo Hostiam laudis? Psal. 115. 16.*

Negativam tamen sententiam sustinet Emin. Card. de Lugo *de Euchar. disp. 12. sect. 1.* Vasquez, Meracius, Morandus, Centinus, & alii, inter quos fusè, & pro nostris Gavatius *disp. 12. de Sacram. Eucharist. quæst. 1. cap. 2.* innixi sequentibus rationibus. Primò, quia prædictus effectus probari non potest vel ex Scriptura, vel
10 Ecclesiæ definitione, vel SS. Patrum traditione. Secundò, quia ipsemet effectus sicut non convenit Eucharistiæ principaliter, ita neque per accidens: Tertiò, quia cùm Christus voluerit dari in hoc Sacramento secun-

secundam gratiam, si daretur prima, esset præter Christi intentionem. Quartò, quia hoc Sacramentum est institutum per modum cibi, & potus. Sed cibus, & potus non prodest mortuis; ergo neque Eucharistia existentibus in culpa mortali. Quintò, quia prima gratia differt à secunda; ergo ad primam non se extendit hoc Sacramentum, cujus natura est dare secundam; sicut visus non potest se extendere ad odores, vel ad voces. Sextò quia confunderetur communis distinctio Sacramentorum alia esse vivorum, & alia mortuorum. Ultimò, quia Eucharistia confert primam gratiam etiam in attritione cognita, sicut eam conferunt Baptismus, & Pœnitentia.

Cæterum non difficilia sunt responsa præmissis objectionibus. Nam ad primum
11 respondetur, effectum collationis primæ gratiæ in Eucharistia colligi *ex cit. can.* Conc. Trid. ex Orationibus Missalis, ex multis SS. PP. & Doctoribus contrariam sententiam defendentibus, qui faciunt illam probabiliorem. Ad secundum, quòd immò competit dare per accidens primam gratiam in Eucharistia, sicut per accidens potest competere Baptismo, & Pœnitentiæ dare secundam. Ad tertium, non esse præter intentionem Christi Domini, ut secundariò detur prima gratia in Communione; Sic sua bonitate disponente cum accedentibus ad Eucharistiam bona fide; ne illud oblitum peccatum, vel ignorata attritio essent sine remedio. Ad quartum non prodesse cibus, & potus, materialis iis, qui sunt mortui, quia ipse non habet in se vitam, & virtutem supernaturalem, qualis est in Eucharistia, quæ non convertitur, sed in se convertit manducantem. Ad quintum non procedere paritatem, quia objectum visus essentialiter differt ab objectis auditus, & odoratus, & ideò visus ad hæc objecta non se extendit. Sed prima gratia non differt à secunda intrinsecè, & essentialiter in ipsa entitate gratiæ, sed extrinsecè tantùm ratione connotati, & sic Eucharistiæ effectus primariò producit secundam gratiam, at secundariò potest conferre etiam primam. Ad sextum, negatur, quòd ex hoc destruatur prædicta Sacramentorum distinctio; siquidem ex doctrina adversariorum, Baptismus, & Pœnitentia per accidens assumunt naturam vivorum, etsi dicantur Sacramenta mortuorum. Ad ultimum respondetur, sufficere attritionem cognitam in Baptismo, & in Pœnitentia, quia illa duo Sacramenta ex sui natura ordinata sunt specificè ad conferendam primam gratiam habentibus attritionem. At in Eucharistia quia non est instituta ex hac specifica ratione; sed ex generica tantùm; ideò requirit vel contritionem in re, vel in prudenti existimatione accedentis, itaut accedat cum bona fide, & sine obice; & ita accedit, qui oblitus est invincibiliter commissi peccati, vel putat inculpabiliter suam attritionem habere vim, & naturam contritionis; ut abundantiùs declarat Mastrius *in cit. disp. 1. à n. 356. & seqq. & disp. 3. n. 397.* Et in sua Theologia Morali *disp. 18. n. 49.* Gonet *d. tom. 5. de Sacramentis in genere disp. 3. à n. 181. & seqq.* Et de Eucharistia *disp. 8. n. 20. & seqq.* Diana *part. 3. tract. 6. resol. 98.* Quæ est *in tom. 2.* Coordin. *tract. 2. resol. 32.* Et *in part. 5. tract. 13. resol. 23.* Quæ coordinata est *in tom. 1. tract. 1. resol. 23.* & Reginaldus, ex gratia legendus *lib. 26. num. 45.*

Quartus tandem effectus, quem operatur Eucharistia in illam dignè sumentibus, 12
est remissio peccatorum venialium, ut habetur in Conc. Trid. *d. sess. 13. c. 2. de Euch.* ibi: *Tanquam antitodum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur.* Et in Cathechism. Romano *sess. 51.* ibi: *Remitti verò Eucharistia, & condonari leviora peccata, quæ venialia dici solent, non est quòd dubitari queat.* Et adducit sententiam S. Ambrosii dicentis, *lib. 4. de Sacram. c. 6. Iste panis quotidianus sumitur in remedium quotidianæ infirmitatis.* Et de hoc omnes Theologi sunt unanimes. Porrò non levis controversia est inter illos circa modum, quo fit hæc remissio venialium; Utrum scilicet ex opere operato; directè, & immediatè per virtutem Eucharistiæ absque ulla 13
alia dispositione positiva ex parte suscipientis; modò tamen non habeat affectum positivum ad aliqua venialia? Vel hæc remissio fiat mediatè tantùm, & indirectè, quatenus virtute susceptæ Eucharistiæ conferuntur

mittur auxilia, quibus suscipiens; eliciendo actus ferventes charitatis, doleat de venialibus, proponat imposterum illa cavere; & sic obtineat eorum remissionem? Nonnulli DD. videlicet S. Thom. 3. *p. q.* 79. *art.* 4. S. Bonav. *in* 4. *dist.* 12. *part.* 2. *dist. art.* 1. *quæst.* 3. Petrus de Soto *lect.* 12. *de Euch.* autumant venialia deleri secundo modo, quia gratia Sacramenti non habet repugnantiam formalem cum peccatis venialibus; & sic non est incompossibilis cum
14 eis; ideò remissio venialium non procedit directè ab ipsa gratia; quæ elargitur in susceptione Eucharistiæ. Ulterius sequeretur, à quocunque Communicante obtineri semper remissionem omnium venialium, quia nullus creditur reperiri, qui in actu communicandi delectationem habeat peccatorum venialium. Item venialia committuntur per propriam voluntatem; ergo retractari debent per propriam voluntatem, illa detestantem. Tandem Baptismus & Pœnitentiam non delent venialia, nisi saltem attritione concurrente de iisdem; Igitur attritio erit necessaria etiam in Sacramento Eucharistiæ, qua mediante remittantur venialia. Ita Becanus, Caspensis, & alii apud Vasquez *tom.* 4. *disp.* 12. *sect.* 1.

E contra alii Theologi opinantur, in Eucharistiæ digna sumptione dimitti venialia immediatè, & directè; ac, ut dicunt Scholæ, ex opere operato; idest, ex vi Sacramenti, non ex merito, vel alio interno motu suscipientis, ut declarat Reginald. *d. lib.* 26. *n.* 46. Quod docent Suarez 3 *par. q.* 79. *art.* 4. *sect.* 10. Vasquez *de Pœnit. q.* 87. *art.* 3. *dub.* 2. *n.* 7. quibus assentitur Jo: Sancius *in Select. disp.* 22. *n.* 8. Moventur autem his rationibus. Primò, quia diverso utique, & altiori modo debent dimitti venialia per hoc Divinum Sacramentum quàm per Sacramentalia, de quibus actum est Anno 1687. mense Decembri. Sed ex opere operantis Sacramentalia remittunt peccatum veniale, quatenus impetrant à Deo auxilia, quibus homo elicit actus retractantes culpas veniales, ut ex probabiliori opinione dictum fuit in primo Casu mensis Decembris 1687. Ergo per Eucharistiam convenit, venialia remitti ex opere operato, & ex sola virtute ipsius eximii Sacramenti. Secundò, quia etsi disputent DD. utrum attritio sit necessaria ad delenda venialia in suscipiente Sacramenta; videtur probabilior sententia, attritionem esse necessariam sine Sacramentis, non autem cùm suscipiuntur Sacramenta, ad delenda venialia; quia sufficit in suscipiente Sacramenta minor dispositio, nempè actualis non complacentia venialium, & voluntas recipiendi effectum remedii, quod assumit, ut ex Soto, & Suarez probat Mastrius *in* 4. *sent. de Sacram. Pœnitentiæ disp.* 5. *art.* 2. Ergo multò magis ex solo augmento gratiæ, quod recipitur in Eucharistia, delentur venialia; quia tunc Communicans intendit intimiorem unionem cum Deo; & virtualiter detestatur venialia; quæ contrariantur eidem intimæ unioni.

In hac controversia facile est concordare utramque opinionem; concedendo, venialia deleri in Eucharistia mediatè, & indirectè, scilicet dando auxilia, quibus Communicans excitat in se actus ferventes charitatis, detestaturque etiam venialia, quæ displicent Deo: at non negando, posse etiam venialia remitti per solam virtutem Eucharistiæ, & ex opere operato, quatenus operatur unionem creaturæ cum suo Creatore; cujus amore accensa virtualiter detestatur etiam peccata venialia. Ita Mastrius, pluribus DD. citatis *d. disp.* 3. *de Euch. n.* 399. & *n.* 400. Gobat. *tract.* 4. *n.* 473. & 474. Et Emin. Card. de Lauræa *de Euch. disp.* 26. *à n.* 51. & *n.* 57. & *seqq.*

DECISIONIS XLVII.

Ad Octobris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Investigatur, quos effectus producat EUCHARISTIA in corpore illius, qui dignè eam sumit? Ostenditur, esse quatuor præcipuos: Refrenationem motuum carnalium. Dulcedinem spiritualem.

lem. Nutrimentum vitæ præsentis: & Futuram Resurrectionem gloriosam cum dotibus Impassibilitatis, Agilitatis, Subtilitatis & Claritatis, quæ omnia selectis Sanctorum exemplis confirmantur.

SUMMARIUM.

1 *Eucharistia producit quatuor effectus in corpore illam dignè suscipientis.*
2 *Eucharistia refrænat motus concupiscentiæ, atque iræ.*
3 *Miles adorans Eucharistiam, genuflectit in luto, & non inquinatur.*
4 *Dulcedo sentitur in sumptione Eucharistiæ.*
5 *Exempla gustatæ dulcedinis in Communione Eucharistica.*
6 *Digiti Sacerdotum tangentes panem illum dulcem reddunt.*
7 *Sacerdotes, & alii ex frequenti Communione quare non proficiant?*
8 *Eucharistia sola nutriti corporaliter Exempla.*
9 *B. Helena Enselmina Patavina à Sede Apostolica fuit juridicè Beata declarata die 8. Octobris 1695.*
10 *Homines quot diebus vivere possint sine cibo.*
11 *Exemplum femellæ, quæ ex Dæmoni astutia vivebat fine cibo?*
12 *Resurrectio gloriosa corporum effectus erit Eucharistiæ.*
13 *Dotes Corporis gloriosi quatuor, & harum præludium in hac Vita ex Eucharistia.*
14 *Impassibilitatis Dotis exempla ex Eucharistia emanantis.*
15 *Agilitatis Dotis exempla ex Eucharistia provenientis.*
16 *Subtilitatis, seu Spiritualitatis corporis exempla ex Eucharistia.*
17 *Claritatis Dotis exempla in corporibus ob Eucharistiam.*
18 *Vita spiritualis habet ipsa quatuor Dotes, ut ex libello 24. Veritatum. In Verit. 22. punct. 1.*
19 *Viginti quatuor Veritatum libellus excerptus ex lib. Juliani Haynovit Societate Jesu ab Auctore anno 1681.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quosnam effectus producat Sacra Eucharistia in corpore, illam dignè suscipiente?

EX pluribus relatis per studiosos hujus Clerici hos quatuor principaliores collegi; & sunt: Refrænatio motuum carnalium, Dulcedo spiritualis, Nutrimentum vitæ præsentis; & Resuscitatio ad futuram. 1

Quò ad primum. Sacra Eucharistia in sumentibus illam dignè refrænat motus carnales; tum concupiscentiæ, tum iræ. De motibus concupiscentiæ extat illud testimonium Zacch. 9. *Quid est bonum ejus, & quid pulchrum ejus? nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Quod fusè, & piè explicat S. Th. *Opusc. 58. c. 26.* Et de motibus irascibilis illud *Eccl. 18. Nonne ardorem refrigerabit Ros?* Utique Ros est Christus incarnatus, & in Eucharistia susceptus, quem intensè flagitabant SS. PP. exclamantes: *Rorate cœli desuper, & nubes pluant justum. Isa. 45.* De utroque autem motu frænato locutus est S. Bern. *in Serm. de Cœna Dom.* in illis verbis: *Si quis vestrum non tàm sæpè modò, nec tàm acerbos sentit motus iracundiæ, luxuriæ, invidiæ, aut cæterorum hujusmodi, gratias agat Corpori, & Sanguini Domini, quoniam virtus operatur in eo Sacramento.* Quæ verba transcribit etiam Emin Card. de Lauræa *d. disp: 26. n. 78. de Euch.* Et pro confirmatione præsentis effectus, quem Sacra Eucharistia operatur, refrænans motus concupiscibilis, & irascibilis, devotos non tædeat horum miraculorum sectionis, narrat Cæsarius *lib. 9. cap. 51.* quòd quidam Miles cum quodam die in platea equitaret lutosa, & pretiosis esset vestibus indutus, obvium habuit Corpus Domini, qui de equo prosiliens, in luto flexis genibus Corpus Domini adoravit; factumque est, ut eo surgente, nec minima gutta aquæ, nec 2 3

quid-

quidquam luti vestibus ejus adhæreret. Consimile scribit P. Rhò *in Hist. Virtut. lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 6. de Sylvestro Landino dicens: Cùm lutosa in via obviam Divino Ferculo factus esset, profundo nihilominùs in cœno genua posuit; verùm ubi perfunctus adorationis officio surrexit, ut coram Deo eam fuisse religionem sciret, vestes nulla luti contagione fœdatas circumspexit. Refert utrumque Bagatta *in Admirand. Orb. Christ. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 20. & 21. Igitur si Pietas erga Sacram Eucharistiam exteriores induvias à cœno præservat; quantò magis, ut ait Gobat. *in Theol. Experim. tract.* 4. *n.* 476. *In ipsum quoque corpus hominis redundabit energia hujus cibi cœlestis; ita quidem, ut per eam mitigetur fomes peccati, compescatur, seu refrænetur pravus appetitus, atque inclinatio in malum?* quod latiùs prosequitur Suarez *de Euchar. disp.* 64. *sect.* 1.

Quò ad secundum. Ex devota receptione Sanctissimæ Eucharistiæ dulcedo, &
4 suavitas spiritualis à recipiente sentitur, ut probat S. Thom. 3. *p. q.* 79. *art.* 1. *ad* 2. Et canit Ecclesia in primis Vesperis Corporis Christi. *O quàm suavis est Domine spiritus tuus; qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares pane suavissimo de cœlo præstito esurientes reples bonis*. Habeturque in *Psal.* 33. *Gustate, & videte, quoniam suavis est Dominus*. De hoc mirabili effectu infinita propemodùm allegari possent exempla, quæ in legendis vitis Sanctorum obvia habentur: sed hæc pauca libet delibare ex his, quæ cumulat P. Bagatta *d. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 3. *§.* 6. ex sequentibus auctoribus. I. S. Eleazarus Comes
5 retulit quandoque Virgineæ Uxori suæ, cùm Christi Corpus acciperet, videri sibi optimum saccharum se deglutire. Ex Henric. Sedulio *in ejus Vita cap.* 20. II. Beata Angela de Fulgineo sic suo Confessario referebat: A parvo tempore quando communico, Hostia extenditur in ore, & non habet saporem panis, nec carnis, quam comedimus, sed alium saporem carnis, & saporem sapidissimum, quem nescio assimilare alicui rei de mundo. Arnoldus *in ejus Vita cap.* 7. III. Legitur Monachum quemdam, quoties Sanctam Synaxim sumebat, toties sibi visum, favum mellis sumere, cujus suavitas illi in ore triduum ipsum perdurabat. *Ita in Cronicis Cistercensibus*. IV. S. Maria Œgniacensis, dum Christi Corpus accipiebat, magna in ore dulcedine, eo tempore, fruebatur. Jacobus à Vitriaco *in ejus Vita lib.* 2. *cap.* 12. V. Venerab. Ursula Benincasa, cùm ob suas infirmitates maximam pateretur ciborum inappetentiam, ita ut nullo modo posset comedere; panem tamen Sacerdotum digitis tactum, absque ulla nausea, vel molestia comedebat; immò ex illorum digitorum contactu, maximam pani illi dul- 6
cedinem inditam affirmabat, (notent id Sacerdotes, & discant innocentes servare manus suas.) *In ejus Ursulæ vita cap.* 35. VI. Soror Maria Villana Ordinis Prædicatorum tanta nedum animæ, sed & corporis afficiebatur suavitate, & robore, pane cœlesti exsaturata, ut post Sacræ Eucharistiæ sumptionem ad multas horas dulcissimam suavitatem ore degustaret; suavissimumque ex faucibus exhalaret odorem. Dominicus Maria Marchesius *in ejus Vita Mense Augusto die* 21. VII. De Sanctis aliis pluribus referuntur consimilia exempla à Nicolao Laghi *de Miraculis Ss. Sacramenti tract.* 2. *dist.* 4. Sed satis sit id, quod legitur de S. Philippo Nerio *in Ejus Vita lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 13. ipsissimis his verbis: *Nel prendere il Corpo del Signore, sentiva straordinaria dolcezza, facendo tutti quegl' atti, che sogliono far coloro, che gustano di qualche soavissima vivanda*.

Sed hic liceat interrogare lectorem verbis P. Gobati *d. tract.* 4. *n.* 481. *Scilicet, qui fiat, quod (proh dolor!) tam multi Sa- 7
cerdotes Sæculares, ac religiosi ex quotidiana, tam multi Laici ex octiduana Communione (non solùm dulcedinem illam non sentiant) sed adeò parùm, aut nihil videantur proficere in spiritu?* Inveniet Lector pius responsionem tum apud Rodriquez *in Exercit. Perfect. part.* 2. *tract.* 8. *cap.* 13. tum apud Mansium *in suo Vero Ecclesiastico lib.* 14. *cap.* 12. Satis est fingere hoc dilemma. Vel celebrantes materialiter tantùm celebrant, veloci lingua, volante mente, abeunte corde in res mundanas, & de his dicit B. Albertus Magnus

 de Eu-

de Eucharist. dist. 3. tract. 3. cap. 1. Non datur Manna nisi in deserto; sic non sentitur dulcedo gratiæ, & sapor Eucharistiæ nisi ab his, qui se in desertum corde transferunt, ut mundanas non sentiant delectationes. Vel cum cordis munditie, & debita cum præparatione litant; & de his respondet Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. d. disp. 26. n. 85. Ratio, cur non semper, & non statim gustatur dulcedo spiritualis, est vel passio corporea trahens secum voluntatem, & intellectum, ne cogitationibus illis objectorum supernaturalium vacent. Vel quia Deus ad tempus eos privat, & in alio tempore opportuniore eam elargietur. Sufficit, quòd Sacramentum illud, quantum est de se, eam suavitatem, & dulcedinem causet.* Utinam omnes Sacerdotes hæc saperent, & intelligerent.

Quò ad Tertium effectum: Sacra Eucharistia nutriti, absque alio cibo, plurimi, in tot transactis sæculis, diu vixerunt, licèt mortali carne induti, in argumentum æternæ vitæ, quam Salvator promisit
8 manducantibus Divinum Panem, quorum viginti exempla fuerunt per me allegata supra *Decis. 7. n. 2.* ex sacris Historiis decerpta, quibus hìc duo addere libuit. Unum, de S. Petro de Alcantara; de quo sic legitur *in lect. 6. Brev. Rom. die 19. Octobr. Gratia contemplationis admirabilis in eo fuit, qua tum assiduè spiritus reficeretur, interdum accidit, ut ab omni cibo, & potu pluribus diebus abstinuerit.* Alterum de B. Helena Enselmina Nobili Patavina, de qua sic scribit Scardeon. *lib. 2. antiq. cl. 6. Mirabile dictu! Vixit menses tres absque cibo corporali.* Quod confirmat Wading. *in Annal. tom. 1. Ann. 1241.* & Rodulf. Tussignan. *in Histor. Seraphic. lib. 1.* B. Elena Enselmina orta est Patavii Anno Domini 1208. cumque paulò post constructum esset Monasterium Monialium Ordinis S. Claræ extra muros Paduæ in Contrata dicta Ara Cœli, vulgò *Arcella*; (quæ tunc erat sub Parochia meæ Præpositturæ Tituli Sanctissimæ Trinitatis,) in ipso Religiosa facta est B. Helena sub directione S. Antonii Patavini tunc viventis, & brevi per omnium virtutum semitas incedens ad perfectionis, & sanctitatis apicem pervenit, ad cœlumque ex hac Vita evolavit Anno 1242. Ejus corpus miraculis redolens incorruptum adhuc servatur post annos 454. & tanquam Virginis beatæ veneratur, & colitur. Super ejus cultu immemorabili quatuor ab hinc annis ego tanquam Subpromotor fidei specialiter deputatus processum formavi ad normam Decretorum S. M. Innocentii Papæ XI. eoque rigorosè Romæ examinato Sacra Rituum Congreg. tandem emanavit sequens Decretum. *Patavina Beatificationis, seu Canonizationis Servæ Dei Helenæ Enselminæ Beatæ nuncupatæ Ordinis S. Francisci.* Ad supplices instantias R. P. M. Felicis Rotondi Ordinis Minorum Conventualium Ministri Generalis; Patrisque Magistri Balthassaris Milazzo Collegii S. Bonaventuræ Regentis, & causæ Beatificationis, seu Canonizationis prædictæ Servæ Dei Helenæ Enselminæ, Bea- 9
tæ nuncupatæ Postulatoris: proposito in Sacra Rituum Congregatione ab Emin. & Reverendiss. D. D. Cardinali Colloredo Ponente, Dubio: An sententia Emin. & Reverendiss. D.D. Card. Barbadici Episcopi Patavini, sive ejus Delegatorum, super cultu immemorabili, & casu excepto à Decretis fel. rec. Urbani Papæ VIII. lata; sit confirmanda, vel infirmanda in casu, & ad effectum, de quo agitur? Sacra eadem Congregatio, audito tàm in scriptis, quàm in voce Reverendiss. Archiepiscopo Myren. Fidei Promotore, prædictam sententiam esse confirmandam censuit; si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit. Die 8. Octobris 1695. *Facta igitur deindè Sanctissimo Domino Nostro per me Secretarium, de prædictis relatione, Sanctitas sua benignè annuit; die 29. ejusdem Mensis, & Anni 1695.*

A. Card. Cibo.

Loco ✠ Sigilli.

B. Inghirami Sacr. Rituum Congreg. Secretarius.

Porrò virtute Sanctissimæ Eucharistiæ 10
patrata fuisse suprascripta, ac in aliis Sanctis Viris exempla nemo dubitare potest: nam,

nam, etsi per integrum triduum posse hominem tolerare famem, ac sitim, nullo remedio adhibito, constet ex Scriptura Sacra, in 1. *Reg.* 30. 12. ubi vir ille Ægyptius non comederat, neque biberat tribus diebus & tribus noctibus. *In Tob* 3. 10. ubi Sara Tobiæ junioris uxor per triduum pariter abstinuerat ab omni cibo. Et *Esther* 4. 16. Ubi Regina Esther gentiles suos adhortata fuit, ut non comederent, neque biberent quidquam tribus diebus, & noctibus; idemque se facturam cum ancillis suis spopondit. Et Græci, ut refert Lucianus, in suis funeribus totum triduum absque ullo cibo transigebant; & Sacerdotes Ægyptii, ut scribit D. Hieronymus *lib. 2. contra Jovinian.* bidui, triduivè inediam tolerabant; immò ultra triduum posse hominem absque cibo vivere (sed per paucos dies) testentur Medici, Hippocrates *lib. de Principiis*, ubi statuit, vitam hominis septem diebus, sed non ultra absque cibo consistere; & idem sentit Varro apud Aul. Gellium *lib. 3. cap. 10. in fine*, & Galenus *lib. 1. Aphorif.* 15. quamvis *Homini non utique septimo letbalis inedia, nam durasse, & ultra undecimum plerosque certum est*, scribat Plinius *lib. 11. cap. ult.* ea ratione, quia varios dies absque cibo pluries vixerunt pro varietate temperamenti, & constitutionis corporum, in quibus sæpè humores phlegmatici, crudi, lenti, atque viscosi deserviunt pro alimento, ut ex observatione Medicorum Langii, Quercetani, & Sennerti notat Scotus *in sua Physica Curiosa lib. 3. cap. 14. §. 2.* Martin. Delrius *Disquis. Magicar. lib. 2. q. 21.* & Zacchias *in quæst. Medicolegal. lib. 4. tit. 1. qu. 10.* Nihilominùs per triginta, & quadraginta, ac ulteriores dies in Sanctis hominibus virtus Sacratissimæ Hostiæ operata est nutrimentum, quod à sola natura, & à virtute tantùm naturali cujusvis hominis frustra expectaretur; immò ipsa Divina Eucharistia destruxit aliquando præstigia Dæmonis, conantis inediam, occulta arte, astruere in quadam fæmella, ut narrat S. Prosper. *de Dimid. tempor. cap. 6.* relatos ab eodem P. Gasp. Scoto *d. cap. 14. §. 3.*

11 Fuit enim juvencula, natione Araba, cujus gutturis meatum diabolus occupaverat, & per septuaginta dies cibum deglutire non permiserat, sed de nocte sub avis specie sibi ore, nesciens quid, infundebat, quæ liberata remansit sumptione Eucharistici Sacramenti, cujus S. Prosperi, sunt verba sequentia: *Ascendente nobiscum Sacerdote, ut matutinum illic Sacrificium solito offerretur, puellam Præpositus ad Altare perduxit, eo incessu, & habitu, quo solent rubore perfusæ ex epulis, peculisque mulieres advenire. Peracto itaque Sacrificio, cùm eadem inter cæteras brevem particulam Corporis Domini tinctam à Sacerdote perciperet.* Recole, quæ dicta sunt supra de intincta Synaxi *Decis. XIV. n. 8. Mensis Martii*, & scito hanc narrationem contigisse in quinto Sæculo (nam S. Prosper vivebat anno 445. ut ex Card. Bellarm. *de Scriptorib. Eccles.*) *Semiora mandens trajicere non valuit, nondum illo fugato, de quo dicit Apostolus: Quæ consonantia Christi ad Belial?* Et iterum: *Non potestis Calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum; non potestis Mensæ Domini participare, & mensæ dæmoniorum. Manu igitur faciem ejus sustentante Sacerdote, ne Sanctum projiceret, à quodam Diacono suggestum est, ut Calicem salutarem gutturi ejus Pontifex applicaret. Quod, ut factum est, statim ut locum illum, quem diabolus obsederat, Salvatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore gestabat, cum laude Redemptoris transglutisse puella clamavit: Hinc lætitia, hinc voces in gloriam Dei, quod post octoginta, & duos dies, diabolo expulso, puella de potestate fuerit eruta inimici.* Hæc S. Prosper.

Quò ad Quartum effectum. Ex virtute Eucharisticæ communionis processura est 12 etiam Resurrectio gloriosa corporum nostrorum, juxta promissionem Christi Domini in illis verbis: *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die. Joan. 6. 54.* De cujus quidem promissionis fideli adimplemento tractant Suarez *de Euchar. disp. 64. sect. 2.* Emin. Card. de Lauræa *eod. tr. disp. 26. in fine.* Colleg. Salmanticen. *de Sacram. tract. 4. cap. 6. n. 43. & 44.* Gobat *d. tract. 4.*

 n. 479.

n. 479. & fusius Gonet. *d. tom.* 5. *de Eucharist. disp.* 8. *à n.* 13. *& seqq.* ubi plurima SS. Patrum testimonia adducit, & præcipuè S. Cyrilli Alexandrini *in cap.* 6 *Joan.* de hoc differentis, & rationes validissimas allegantis, inter quas, quòd caro Christi vivificatura est corpora nostra, quia ipsa tanquam ineffabiliter conjuncta Verbo, à quo universa vivificantur, est de per se vivificatrix; idcircò Dominus Jesus in hac vita dum esset, alios mortuos suscitavit imperio vocis suæ, alios autem contactu suæ carnis.

Cæterùm, quia Resurrectionis gloriosæ corporum nostrorum quatuor erunt dotes, Impassibilitas, Agilitas, Subtilitas, & Claritas. S. Thom. 3. *p. q.* 45. *art.* 1. Em. Card. de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 4. *tota disp.* 21. & Mastrius *in Theolog. Mor. disp.* 25. *q.* 4. pro quibus data nunc est nobis in pignus Sacra Eucharistia, de qua canit Ecclesia; *& futuræ gloriæ nobis pignus datur*; obser-
13 vare liceat, manifesta signa earumdem dotium in servorum Dei corporibus, quamvis nondum vita mortali exutis, emicantium.

Pro Impassibilitate reassumantur hic exempla illorum, qui ex inedia longæva nullam sentiebant ærumnam, pauld antè relata. His addamus. I. quòd Satyrus Sancti
14 Ambrosii Frater, Eucharistiam collo appensam habens, incolumis in naufragio servatus fuit; teste Card. Baronio Ann. 383. II. Consimile de S. Bynno narrat Surius 3. *Decembris*. III. Maximianus, postea Syracusarum Episcopus effectus, cum aliis in Adriatico mari in gravem tempestatem incidit. Desperata salute, quilibet peccata sua confessus est, sumptaque Sacra Eucharistia, Deo se commendarunt. Navis diebus octo, aquis plena usque ad superiores tabulas, iter proprium peragens enatavit. Nono demum die in portum delata, simul ac homines ex navi sunt egressi in conspectu omnium submersa est *ex S. Gregor. Papa lib.* 3. *Dialog. cap.* 36. IV. Puer autem ille, filius Hebræi Vitriarii, à patre in clibanum ignis ardentis projectus, eò quia cum aliis pueris Christianis, Sacram Synaxim (ut mos tunc erat) comedisset, & à Deipara mirabiliter illæsus ab igne servatus est, ut scribit Evagrius *lib.* 4. *cap.* 36. unà cum supradictis casibus, aliisque brevitatis causa omissis. Impassibilitatis dotem futuram, virtute Eucharistici panis, astruit in corporibus resurrecturis Immortalibus, dum adhuc in carne mortali mortem pati non potuerunt tot, & tanti Sacra Communione muniti.

Pro Agilitatis dote testantur elevationes mirabiles in aera. I. Sancti Philippi Nerii,
Sacramentum Eucharisticum dispensantis 15
lib. 2. *ejus vita cap.* 1. II. Sancti Francisci Xaverii in eodem sacro ministerio. Turseilin. *in ejus vita lib.* 6. *cap.* 5. III. Sancti Ignatii de Loyola Missam Celebrantis: *Ex Processu Canonizat. fol.* 199. *& in ejus Vita, typis data Venetiis Anno* 1687. *ad pag.* 216. IV. S. Teresiæ devotè communionem Sacram recipientis. Didacus de Jepes Episcop. Tarraconen. *in ejus Vita lib.* 3. *cap.* 20. V. S. Mariæ Ægyptiacæ gradientis super aquas Jordanis, ut Sacram Eucharistiam ab Abbate Zosimo posset accipere. Surius *die* 9. *Aprilis*. VI. Sanctæ Christinæ mox Eucharistico cibo roboratæ Mosam, Galliæ Belgicæ fluvium maximum siccis pedibus transeuntis. Nicol. Laghi *de Mirac. Ss. Sacram. tract.* 2. *dist.* 3. *cap.* 15. VII. S. Birgittæ Virginis Hiberniensis, per maris undas pulcherrimam Casulam ad divinum Sacrificium celebrandum præparatam, in fiscella scirpea inclusam, ad S. Senanum Abbatem mittentis, & ab eo Sacram Eucharistiam in eadem fiscella obsignatam, mare obsequente, ac deferente, recipientis: necnon B. Canneræ Virginis ex desiderio Communionis Dominicæ ad eumdem Sanctum Abbatem super undas maris ambulantis; illam Deo dirigente, cui mare, & venti obediunt; ut ex Godefrido Henschenio *Soc. Jesu in Vita S. Senani Abb.* 8. *Martii* transcribit Carolus Gregor. Rosignol. *in Mirabilib. Dei in Sanctis suis part.* 2. *Mirab.* 16. VIII. His addatur, quod legitur de Sancto Petro de Alcantara, qui *in aera frequenter sublatus miro fulgore coruscare visus est, & rapidos fluvios sicco pede trajecit. Brev. Rom. lect.* 5. IX. Et de S. Hyacinto Confessore, quem maximis Deus miraculis illustravit; *Interque illud insigne, quod Vandalum fluvium propè Visogradum*

aquis

aquis redundantem nullo navigio usus trajecit, sociis quoque expanso super undas pallio traductis. In Brev. Rom. lect. 6. X. Item de S. Raymundo de Pennlafort, qui *ex Insula Baleari majori Barcinonem reversurus, strato super aquas pallio, centum sexaginta milliaria sex horis confecit, & suum Cœnobium januis clausis est ingressus. Brev. Rom. lect. 6.* XI. Pariter de S. Francisco de Paula, *cujus, multis miraculis, Sanctitatem Deus testari voluit; quorum illud in primis celebre, quod à nautis rejectus, Siciliæ fretum strato super fluctibus pallio cum socio transmisit. Idem Brev. Rom. lect. 6.* En igitur Agilitatis dos communicata viris Sanctis etiam in corpore mortali, præcipuè ob ardentem eorum charitatem, & devotam frequentiam Sacramentati Corporis, & Sanguinis Jesu Christi, qui hujus dotis est auctor, & Dominus, quam etiam discipulis suis ostendit, dum *venit ad eos ambulans super mare.* S. Thom. *d. p. 3. q. 45. art. 1.*

Dos Subtilitatis, sive Spiritualitatis in corporibus gloriosis resurrecturis, operabitur in illis, ut sint similes spiritibus, &
16 omne solidum possint penetrare, sicut Christus Dominus resurgens ex mortuis è sepulchro clauso exivit, & ingressus est, ubi erant discipuli, etsi fores essent clausæ; ideò ait S. Jo: Damasc. *lib. 4. de fide Ortodoxa cap. 28. Resurget corpus spiritale, subtile; hoc enim significat spiritale; quale post resurrectionem Corpus Domini erat, cùm per januas clausas transiret.* Quod latè probat SS. Patrum auctoritatibus, & rationibus Emin. Card. de Lauræa *in 4. Sent. d. tom. 4. de Beatitudine Corporum disp. 21. art. 7.* Hanc igitur Dotem, iisdem corporibus gloriosis impertiendam, virtute Sanctissimæ Eucharistiæ, confirmant transitus miraculosi plurimorum Servorum Dei, erga Sacram Synaxim summa devotione affectorum; qui adhuc in mortali hoc ergastulo, tamquam puri spiritus, ambulantes super pennas ventorum, veloces in longinqua transmeare, & loca clausa penetrare potuerunt; quorum nonnulla exempla brevi manu cumulabo. I. *In actis Apost. cap. 8.* Postquam Philippus Diaconus sacro fonte proluerat Eunuchum Reginæ Candacis in Gaza, raptus est à spiritu Domini; & mox inventus est in Azoto. II. *S. Joannes Damasc. Orat. 2. de Dormitione Deiparæ* ait: Ex antiqua traditione accepimus, quod tempore gloriosæ dormitionis Beatæ MARIÆ VIRGINIS MATRIS DEI, universi S. Apostoli, qui orbem terræ ad salutem hominum peragrabant, momento temporis in sublime elati convenerint Hierosolymis. III. Card. Baron. *ann. 546.* notat, quòd cùm Georgius Abbas in monte Sina impensè cuperet, ultimo vitæ suæ anno Sacram Eucharistiam sumere, ipsa nocte anniversaria Christi Domini resurgentis, in Ecclesiam Hierosolymitanam illuc ex monte Sina subitò deportatus est, actisque mysteriis, Deus cellulæ ipsum eadem nocte restituit. IV. *In Annal. Minor. ann. 1231. n. 23.* narratur insignis illa Divi Antonii Confessoris ex hac Urbe Patavina Ulyssipponem transvolatio, ubi genitorem suum ab impostura homicidii liberavit; toto die cum parentibus stetit, & sequenti mane Paduam more Angelico reversus fuit. V. At de ingressu januis clausis dictum est supra, S. Raymundum de Penniafort, transacto mare super pallio, Cœnobium suum introisse foribus clausis. VI. *Sanctus Eminoldus Abbas*, quadam die cùm ante fores clausas Ecclesiæ staret, Custos propero cursu circumiens, aperire Ecclesiam Abbati properavit, at eum januis clausis in Ecclesiam ingressum, orantemque invenit. VII. *Pater Mutius Abbas*, quodam tempore clausis ostiis, fratribusque in superioribus solariis sedentibus, ipse ingressus est ad eos. VIII. *Beata Clara de Agolantibus* fundatrix Monialium Angelorum Arimini, cùm esset solita in Viridario Conventus coram Imagine Salvatoris seipsam duris flagellis cædere, Moniales ostium viridarii clavibus, seraque obserarunt; sed ipsa portas, murumque penetrando, intactis feris in hortum ibat, & cruento sui corporis Sacrificio vacabat, Monialibus maximo cum stupore observantibus; ita de his tribus testatur Jo: Bonifac. Bagatta *in Admirand. Orb. Christ. tom. 1. lib. 5. cap. 5. n. 44. 45. & 46.*

Tandem dotem Claritatis consequen-

tur in resurrectione corpora eorum, qui devotione in Sacram Eucharistiam exarserint; juxta Apostoli expectationem: 17 *Salvatorem expectamus Dominum nostrum Jesum Christum, qui reformabit Corpus humilitatis nostræ, configuratum Corpori claritatis suæ. Ad Philipp.* 3. 20. Ubi glossa Interlinearis ait: *Assimilabitur Corpori illius in claritate, quam habuit in transfiguratione;* de qua quidem dote Claritatis piè, ac eruditè disputat Emin. Card. de Lauræa *in cit. tom.* 4 *in* 4. *sent. disp.* 21. *art.* 5. ubi examinat verè, & propriè quid erit ipsa Claritas corporum beatorum? Necnon, utrum eadem corpora beata futura sint luminosa pervia, seu perspicua, ac diaphana? Aut lucida, densa, & opaca? Quæ legisse lectorem non pigebit, prout ea, quæ scribit de iisdem quæstionibus Mastrius *in Theol. Morali disp.* 25. *n.* 82. & 83. Porrò quod attinet ad probationem dotis hujusmodi exemplis Sanctorum, nimium laboriosum esset illa referre, cum frequentissimè, in omni sæculo servi, ac famulæ Dei donati fuerint hac dote Claritatis corporalis, dum essent in hac vita mortali, præcipuè tempore Communionis Eucharisticæ, ut videre est apud D. Jo: Bonifacium Bagattam *in cit. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *§.* 4. ubi centena, & ultra cumulat exempla, & *tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 3. *§.* 6. ex quibus hæc pauca sufficient. I. Sancta Catharina Senensis pluries, sed præcipuè cùm ad altare ad communicandum accederet, faciem rubicundam, & emicantem habebat. *Ex ejus vita* Bagatta *d. §.* 6. *n.* 17. II. In Gallia Sanctus Silvanus Monachus, & faciem sole clariorem, & vestimenta ut nivem dealbata visus est possidere, dum Sacram Eucharistiam acciperet. *In Menolog. Cisterc.* 12. *Kal. Martii.* III. Beatam Margaritam Abbatissam Vallisgratiæ, Sacra Eucharistia percepta, plures intuiti sunt cum Angelica facie immenso splendore collucentem. Ugo Menard. *de eadem.* IV. Beata Catharina Bononiensis pallebat semper jejunio, & ab ipsa natura erat deformi facie; sed dum Eucharistiæ sumebat Sacramentum, pulcherrima videbatur. Vadingus *in Annal. Minor. de ead. an.* 1463. V. Venerandam Agnetem de Santillon Sanctimonialem Ordinis Cisterciensis affirmabant seniores vidisse, quoties ipsa Sacram Communionem accepisset, roseo planè colore perfusam; cùm talis aliàs vultu pallida semper esset. Arnold. Rayssius *in Auct. de eadem* 28. *Martii.* VI. Frater Ruffinus à S. Urso Capuccinus cùm sacrum Domini corpus populo spectandum attolleret, vultum solis instar emicantem præseferebat. Boverius *in Annal. Capuccinor. ann.* 1575. De Sanctis in hoc præsenti sæculo Canonizatis, Carolo, Philippo Nerio, Teresia, Ignatio, Francisco Xaverio, de Sales, Borgia, Cajetano, Magdalena de Pazzis, aliisque superfluum est splendores vultuum, & vestimentorum, dum adhuc viverent, referre: leguntur enim passim in eorum Vitis, & Bullis Pontificiis Canonizationis eorum. Concedat misericors, & pius Redemptor noster, ita nos esse devotos erga Venerabile sui Corporis, & Sanguinis Sacramentum, ut supra relatas quatuor gloriosas Dotes in resurrectione corporum mereamur adipisci. At, quia proficua est spiritualis vita, pro obtinenda gloriosa, studeamus nunc ascendere ad vitam spiritualem, ut possimus transire ad immortalem. Habet vita spiritualis quatuor easdem Dotes, ut doctè scripsit Julianus Haynovius Soc. Jesu *in lib.* 24. *Veritatum* (à me 18 compendiosè, & Italico sermone pro usu hujus Seminarii Patavini ann. 1681. transcriptarum) in Vigesima secunda quarum *puncto primo*, sic legitur: *La Vita spirituale hà le sue Doti à similitudine della Vita gloriosa; poichè dà all'intelletto il dono della Chiarezza, con cui conosciamo le Verità eterne; e coll'uso, & esercizio loro diventiamo riguardevoli. Alla Volontà nostra conferisce il dono dell'Agilità*, 19 *col quale siamo fatti tanto pronti ad ogni cenno del Divino Volere, che lo accettiamo, e lo mettiamo in esecuzione senza tardanza. Rende degno il nostro Appetito Concupiscibile della Dote dell'Impassibilità in modo, che non siamo più molestati da movimenti sensuali. E all'Appetito irascibile compartecipa la Dote della Spiritualità, ò sottigliezza, la quale ci fa trascendere, e trapassare tutte le diffi*col-

ficoltà, siccome a' Corpi gloriosi ogni cosa è aperta, e senza ostacolo alcuno. Igitur has Dotes in præsenti vita imploremus humili corde ab Eucharistia Sacrosancta, ut ab eadem Dotes gloriosas recipiamus in futura.

DECISIONIS XLVIII.

Ad Octobris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an qui communicat tempore Paschali, in Ecclesia Cathedrali, & non in propria Parochia, satisfaciat Præcepto, *Can. Omnis Utriusque sexus. De Pœnit. & Remissione?* Proponuntur argumenta pro affirmativa opinione. Deinde pro negativa, quæ amplectitur in resolutione casus, evacuatis argumentis contrariis, & relatis non inelegantibus eruditionibus circa Cathedralem Patavinam, & Congregationem Parochorum ejusdem Civitatis.

SUMMARIUM.

1 *Fideles olim Missam audire, & Sacramenta recipere tenebantur in propria Ecclesia.*

2 *Regularibus concessum dispensare Eucharistiam fidelibus, præterquam per Viaticum, & tempore de præcepto.*

3 *Eucharistia recipienda per fideles de præcepto semel in anno, tempore Paschali, à proprio Parocho.*

4 *Præcepto Communionis Paschalis an satisfaciat communicans in Cathedrali?*

5 *Cathedralis Ecclesia est Parochia totius Civitatis, & Diœcesis.*

6 *Cathedralis Ecclesia unde dicta?*

7 *Episcopus potest dispensare Sacramenta omnibus de sua Civitate, & Diœcesi.*

8 *Pœnitentes olim tenebantur se præsentare Episcopo pro absolutione, scilicet Publici. num. 27.*

9 *Archipresbyteri Ecclesiæ Cathedralis officium est administrare Sacramenta.*

10 *Doctores qui tenent posse in Paschate Communionem fieri in Ecclesia Cathedrali?*

11 *Consuetudo facit, ut communicantes in Cathedrali satisfaciant præcepto de Communione Paschali.*

12 *Communicans in Cathedrali, absque licentia Parochi, non satisfacit præcepto de Communione Paschali.*

13 *Communio Paschalis recipienda est à proprio Parocho.*

14 *Parochiæ debent esse distinctæ.*

15 *Matrimonium contrahi non potest coram Archipresbytero Ecclesiæ Cathedralis ab iis, qui stant sub aliena Parochia.*

16 *Archipresbyter, & alii Curati Ecclesiæ Cathedralis non possunt dare Viaticum, vel extremam Unctionem habitantibus in aliena Parochia.*

17 *Absurda plurima orirentur, si illi de Ecclesia Cathedrali possent dare Sacramenta alienis Parochianis.*

18 *Doctores tenentes, Communicantem in Cathedrali non satisfacere Præcepto.*

19 *Lex ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

20 *Ecclesia Cathedralis erat sola antiquis temporibus in omni Diœcesi.*

21 *Cathedralis Ecclesia Patavina usque ad annum 624. fuit, ubi est Ecclesia S. Sophiæ; & erat unica Parochia Civitatis.*

22 *Congregatio Parochorum Paduæ quando, & à quo instituta?*

23 *Cathedralis Ecclesia Patavina baptizat omnes infantes, à Sabbato sancto usque ad Dominicam in albis, in memoriam antiquæ suæ universalis Parochialitatis in urbe.*

24 *Parochi Patavini habent stallum, & locum in Choro Ecclesiæ Cathedralis, & jus intonandi Litanias, & deferendi sacras Reliquias in Processionibus in signum quod sunt de gremio Cathedralis, & ejus veri, ac antiqui Capellani.*

25 *Archipresbyter Patavinus exoneratus Cura animarum, ea translata in sex Mansionarios, qui soli sunt Parochi Ecclesiæ Cathedralis.*

26 *Episcopus potest administrare Sacramenta in sua Diœcesi etiam invito Parocho.*

27 *Pœnitentes publici absolvebantur olim ab Episcopo tantùm.*

28 *Pœnitentiæ Sacramentum hodie ex generali consuetudine administratur à quocunque Sacerdote approbato per Ordinarium.*

29 *Periculum non est dandum Parochianis vagandi, & mentiendi circa receptionem Communionis Paschalis.*

30 *Archipresbyter Cathedralis olim erat Vicarius Episcopi circa administrationem Sacramentorum.*

31 *Consuetudo etiam immemorabilis sublata est circa administrationem Sacramenti Eucharistiæ in Paschate alienis Parochianis.*

32 *Innocentius XI. declaravit, non satisfacere Præcepto communicantem in Paschate extra Parochiam, quamvis in Basilicis Romæ.*

33 *Decreta S. Congregationis Concilii ligant in utroque foro.*

PRIMUS CASUS.

Parochus, exigendo à suis populis schedulas datas in Communione Paschali, reperit inter illas unam Ecclesiæ Cathedralis, ubi quidam de sua Parochia communicavit. Quæritur, an iste satisfecerit præcepto?

1 PRo intelligentia oportet repetere, quod scriptum est supra *Decis.* 24. ad secundum Casum Mensis Maii hujus anni 1689. videlicet, quòd in primitiva Ecclesia, omnes Christi fideles diebus festivis non poterant audire Divina officia, neque Sacram Communionem recipere, nisi in eorum Parochiali Ecclesia, & à proprio Parocho. *cap. In Dominicis. & cap. Nullus* 9. *q.* 2. *cap. Placuit, ult. de Pœnit. dist.* 6. *& cap.* 2. *de Parochiis*. Sed invectis in Ecclesia Catholica ordinibus Regularibus, ob eorum eximiam sanctitatem, & doctrinam, à Sede Apostolica iisdem concessum fuit, ut Sacramentum Eucharistiæ omnibus fidelibus 2 ad eosdem confluentibus, possent dispensare. Tamburin. *de Jure Abbatum tom.* 2. *disp.* 5. *q.* 3. præterquàm per Viaticum in articulo mortis, & in tribus temporibus annuis, in quibus omnis Christianus obligatus erat Sacram Communionem recipere à proprio Parocho, videlicet in festo Natalis Domini, Paschæ Resurrectionis, & Pentecostes, juxta *text. cap. Etsi non frequentius* 16. *& in c. Seculares* 19. *De Consecrat. dist.* 2. Quæ triplicata 3 annualis obligatio, refrigescente orbis Christiani charitate, restricta fuit ad recipiendum saltem semel in anno, tempore Paschali, Eucharistiæ Sacramentum à proprio Pastore, per Concilium generale Lateranense Quartum, Anno 1215. sub Innocentio Papa Tertio, de quo *in cap. Omnis Utriusque sexus* 12. *De Pœnit. & Remiss.* Et eamdem obligationem confirmavit Concilium Tridentinum *sess.* 13. *de Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento, canone* 9. *& sess.* 14. *de Sacramento Pœnitentiæ can.* 8. Itaut extra omnem dubitationem in præsenti apud Catholicos sit, Christi Fideles utriusque sexus, cùm ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis ad communicandum in propria Parochia, tempore Paschali pro adimplendo supradicto Præcepto Ecclesiæ, de quo in *cit. cap. Omnis utriusque sexus*.

Hoc stante dubitare contingit, an eidem obligationi satisfecerit ille, qui in Pascha Resurrectionis Dominicæ receperit Sacram Communionem non in propria Parochia, sed in Ecclesia Cathedrali, prout in casu? Et prima fronte videtur respondendum affirmativè, ex sequentibus motivis. 4

Primò: Quia Ecclesia Cathedralis appellatur Parochia totius Civitatis, & Diœcesis. Card. *in Clem. Dudum. §. Verum. de Sepult.* Belletus *disq. Cleric. par.* 1. *§.* 3. *n.* 45. Ergo qui in ea communicat tempore Paschæ, in propria Parochia communicat, & sic satisfacit præcepto. 5

Secundò. Cathedralis Ecclesia est propria Ecclesia Episcopi, & ideò dicitur Cathedralis, ab ejus Cathedra, quæ semper 6

manet

manet in ipsa. *cap. Nec numerus. Vers. Cathedraticum* 10. *q.* 3. *c. Renovantes* 22. *dist.* Azor. *tom.* 2. *lib.* 9. *c.* 3. *dub.* 14. Tondut. *Resol. benef. p.* 2. *c.* 2. *§.* 1. *n.* 4. & Moscon. *de Majest. militan. Eccl. p.* 1. *c.* 15. *in princip.* Sed Episcopus potest dispensare Sacramenta omnia unicuique de sua Civitate, & Diœcesi. *c. Quæcumque* 10. *q.* 1.
7 *cap. Præcipimus* 12. *q.* 1. etiam invitis Parochis. Genuens. *in Praxi cap.* 76. *in fine.* Ergo qui recipit Communionem in Cathedrali satisfacit Præcepto.

Tertiò. Quia valet argumentum de Sacramento Pœnitentiæ ad Sacramentum
8 Eucharistiæ, cùm de utroque sit eadem dispositio *in cit. cap. Omnis utriusque sexus.* Sed antiquitùs Pœnitentes tenebantur se præsentare Episcopo in Ecclesia Cathedrali pro absolutione obtinenda à peccatis. *c. In capite, dist.* 50. Ergo ibidem poterunt etiam suscipere Eucharistiam.

Quartò: Quia auferenda sunt obstacula, quibus fideles possunt retrahi à bono. Sed multi Parochiani ob diffidentiam cum suo Parocho retraherentur à receptione Eucharistiæ, si à solo Parocho, non autem in Cathedrali Ecclesia possunt eam sumere. Ergo.

Quintò. Quia id videtur permissum expresse *in c. Officium* 3. & ibi Gloss. *in Verbo, A foris venient. de Offic. Archipresb.*
9 ubi statuitur, inter cætera ministeria Archipresbyteri Ecclesiæ Cathedralis præcipuum esse administrare Sacramenta omnibus de Diœcesi confluentibus ad illam.

Sextò, hujus textus, & Glossæ auctoritate freti pronunciarunt, communicantem tempore Paschali in Ecclesia Cathedrali satisfacere præcepto Ecclesiæ omnes infrascripti Doctores, videlicet ex Cano-
10 nistis Barb. *de Canonic. c.* 6. *n.* 20. & *de Parocho c.* 20. *n.* 12. Genuensis *d. c.* 76. *n.* 22. Gutierez *quæst. Canonic. lib.* 1. *c.* 27. *n.* 24. Oldrad. *Cons.* 230. *n.* 2. *in fine.* Sbrozzius *de offic. Vicar. lib.* 1. *q.* 3. *n.* 18. & *lib.* 2. *q.* 14. *n.* 1. & Michael Ant. Frances *de Eccles. Cathedralib. cap.* 21. *à n.* 104. & *seqq.* Ex Moralistis autem Bonacina *de Sacramentis tom.* 1. *disp.* 4. *quæst.* 7. *punct.* 2. *num.* 11. Gesualdus *in Theolog. Morali tom.* 1. *tract.* 12. *cap.* 4. *num.* 20. & Tamburin. *de Communione, lib. Unic. cap.* 4. *§.* 4. *num.* 47.

Septimò, horum opinioni robur addit consuetudo, quæ ubique vigere censetur & concedere, ut confluentes ad Ecclesiam Cathedralem, & in ea communicantes 11
tempore Paschæ satisfaciant præcepto, ut testatur Diana *part.* 8. *tract.* 9. *resol.* 65. *aliàs* 64. & *par.* 11. *tract.* 7. *resol.* 28. Quas inveniet Lector in opere Coordinato *tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 15. & *resol.* 16.

His tamen non obstantibus, contrarium est tenendum, & præscindendo Commu- 12
nionem, quam suis manibus daret Episcopus, ut infra declarabitur, affirmandum venit non satisfieri præcepto Communionis Paschalis ab illo, qui deserens propriam Parochiam, sine licentia sui Parochi Communionem accipit in Ecclesia Cathedrali. Rationes irrefragabiles sunt.

Primò, quia pro satisfactione præcepti Concil. Lateran. requirit, ut Communio Paschalis recipiatur à proprio Parocho, ut 13
expresse loquitur *c. Omnis utriusque sexus, De Pœnit. & Remiss.* cujus hæc sunt verba; *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solius peccata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & injunctam sibi pœnitentiam propriis viribus studeat adimplere; suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Sed qui administrant Eucharistiam in Ecclesia Cathedrali (excepto Episcopo) non sunt proprii Parochi istius exteri ibi communicantis. Ergo non satisfecit præcepto.

Secundò. Quòd autem non sint Parochi proprii illi, qui administrant Sacramenta 14
in Cathedrali respectu habitantium in alienis Parochiis, constat tum *ex Can. Ecclesias* 13. *q.* 1. ubi antiquitùs fuerunt divisæ Parochiæ, tum *ex S. Conc. Trid. sess.* 24. *de Refor. c.* 13. ubi, *Mandat Sancta Synodus Episcopis pro tutiori animarum eis commissarum salute, ut distincto populo in certas, propriasque Parochias, unicuique suum perpetuum, peculiaremque Parochum*

chum assignent, *qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licitè Sacramenta suscipiat*. Igitur cùm in Civitate sint distinctæ Parochiæ, ut supponitur in casu, & iste Parochianus, qui vadit pro Communione ad Cathedralem, habeat suam propriam Parochiam, & suum proprium Parochum, illum scilicèt, sub quo habet domicilium; sequitur, Sacerdotes Ecclesiæ Cathedralis, etiam Archipresbyterum, ut infra in responsione ad quintum, non esse proprios Parochos ejusdem communicantis.

Tertiò. Aliàs sequeretur; quòd quilibet de Civitate, & Diœcesi posset contrahere Matrimonia coram Curatis Sacerdotibus Ecclesiæ Cathedralis, vel coram Archipresbytero ejusdem. Quod ta-
15 men nemo est qui affirmet; immò manifestè esse falsum, probat Sanchez *de Matr. lib.* 3. *disp.* 27 *n.* 2. & Pontius *eodem tract. lib.* 5. *c.* 12. *n.* 7. Ea ratione, quia Concil. Trid. *sess.* 24. *de reform. Matrim. c.* 1. pro illius Sacramenti validitate requirit præsentiam proprii Parochi, sicut Lateranense Concilium pro adimplendo præcepto Communionis Paschalis requirit, eam recipi à proprio Sacerdote.

Quartò. Eadem ratione hæc opinio confirmatur, quia neque Curatis, neque Archipresbytero Ecclesiæ Cathedralis licitum est portare Viaticum, vel dare Ex-
16 tremam Unctionem infirmis degentibus sub aliis Parochiis, ut decisum refert à Sacra Congregatione Barbos. *in Decis. Apostol. collect.* 275. *n.* 3. *Verb. Ecclesia Cathedralis*, & quidem jure; nam pro administrandis Sacramentis necessaria est Jurisdictio, hæc autem haberi non potest nisi in subditos; At non est subditus, qui degit in aliena Parochia, & nullibi reperitur concessum Ecclesiæ Cathedrali, ac ejus Curatis, ut hi exerceant Jurisdictionem in alienos Parochianos; immò contrarium est statutum *in c. Placuit, de pœnit. dist.* 6.

Quintò. Quia si licitum foret unicuique deferre propriam Parochiam, & adire
17 Ecclesiam Cathedralem pro Communione Paschali, plura sequerentur absurda, siquidem daretur confusio in regimine Ecclesiastico animarum; frangeretur pax inter Parochos, videntes ab illis de Ecclesia Cathedrali poni falcem in eorum messem, & eorum jus usurpari: & quod magis urget, proprius Pastor nesciret rationem reddere ovium suarum, dum esset facile Parochianis illis, qui quærunt excusationes in peccatis, malitiosè, & cum mendacio asserere, se satisfecisse Præcepto Ecclesiæ de Confessione annua, & communione Paschali in Ecclesia Cathedrali; quod immediatè est contra mentem, & finem Conciliorum Lateranensis, & Tridentini, locis supracitatis, ubi volunt à proprio Parocho Sacramenta recipi, pro satisfactione præcepti, ad obviandum fraudibus, & ut omnis Pastor videat vultum sui pecoris, & certus sit de ejus statu, de quo est Deo rationem redditurus.

Sextò. Idcircò communicantem in Ecclesia Cathedrali tempore Paschatis, 18
nisi de manu Episcopi, vel de licentia ejus, aut proprii Parochi, non satisfacere Præcepto Sanctæ Matris Ecclesiæ tenent, & docent gravissimi Theologi, & Canonistæ, videlicet Emin. Card. de Lugo *in Responsis moralibus lib.* 1. *dub.* 15. Gobat *in Theol. Experim. tract.* 3. *n.* 66. Cotonius *Illustr. Controvers. lib.* 2. *Controv.* 4. *num.* 153. Diana *cit. part.* 9. *tract.* 9. *resol.* 65. *n.* 2. Et novissimè doctissimus Vir, & Advocatus in Romana Curia Jacobus Pignatellus *tom.* 7. *Consult.* 89. *à n.* 12. *& seqq.*

Septimò, quia in quacumque Diœcesi habentur Constitutiones Synodales, quæ 19
præcipiunt, fieri Communionem Paschalem à quocunque in propria Parochia, nihil dicendo, vel excipiendo circa Ecclesiam Cathedralem; de qua quidem Episcopi essent locuti, si voluissent permittere suis subditis, ut ad illam confluerent, propria Parochia relicta, pro adimplendo Præcepto Communionis Paschalis, ut observat Gobat. *d. tract.* 3. *n.* 67. Hinc sequitur, quòd ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. *c. Romanorum. dist.* 9. *Clem. ult. de Rescript.* quia lex si voluisset, expressisset. *cap. Ad audientiam* 2. *de Decimis cap.* 2. *de transact.* Cumque leges Synodales generaliter dicant, quòd quilibet in Paschate Communionem recipiat à proprio Parocho, generaliter

raliter sunt intelligendæ, exclusa etiam Cathedrali Ecclesia. Barbosa *in Axiom. Jure Axiom. 136. n. 1.*

Neque subsistunt, quæ fuerunt in contrarium considerata. Nam quò ad Primum.
20 Quòd Ecclesia Cathedralis appelletur Parochia totius Diœcesis, intelligitur per Antonomasiam, & respectu antiquissimorum temporum, in quibus desudantibus Episcopis in prædicatione Evangelii vix in quacunque Civitate, & Diœcesi erat Ecclesia una, in qua Divina officia peragerent, & Sacramenta Fidelibus administrarent, & hæc Ecclesia erat Cathedralis; prout in hac Civitate Patavina, ab anno Incarnati Verbi XLVI. (in quo prædicabat Catholicam Fidem Patavii S. Prosdocimus Discipulus S. Petri Apostolorum Principis, & hujus Urbis Antenoreæ primus Antistes, & Apostolus, usque ad annum DCXVI. una tantùm erat Ecclesia Parochialis,
21 videlicet ipsamet Cathedralis sub nomine S. Sophiæ extra muros Civitatis, quam postea anno DCXXIV. Tricidus Fontana Episcopus Patavinus transtulit intra mœnia, & collocavit in medio Civitatis, prout ex antiquis scripturis deprompsit nuper eruditissimo calamo Sertorius Eques Ursatus in sua Historia Patavina *part. 1. lib. 1. pag. 51. & part. 1. lib. 2. pag. 135. 143. & 154.* cui concordant Angelus Portenarius *in eadem Hist. lib. 9. cap. 2. & cap. 4.* & Jacobus Cavacius *Hist. Cœnobii D. Justinæ lib. 1. pag. 33.* Igitur priscis illis temporibus Cathedralis Ecclesia Patavii erat Parochia totius Civitatis, & Diœcesis, in qua quidem Ecclesia Cathedrali administrabantur Sacramenta incolis Paduanis tum à Sacerdotibus, qui appellabantur Capellani ejusdem Cathedralis, tum ab Archipresbytero; primævo, & principali Parocho, atque Vicario Episcopi in hoc ministerio curæ animarum. At reddita tranquillitate toti Italiæ, & adductis populis Patavinis, fabricatæ fuerunt aliæ Ecclesiæ in Urbe, & in Diœcesi; quarum regimen demandabatur
22 iisdem Sacerdotibus Capellanis, quorum Congregatio fuit ab Episcopis Patavinis instituta, & Decimis, ac Quartesiis dicata, ut animarum gubernio vacarent in prædictis Ecclesiis, quæ postea erectæ fuerunt in Parochiales, & separatæ omninò ab Ecclesia Cathedrali; factæque independentes circa administrationem Sacramentorum à Capitulo, & Archipresbytero ejusdem Cathedralis Ecclesiæ; 23
confirmata tamen reciproca prærogativa huic & illis in signum antiquæ unionis; videlicet, quòd à die Sabbathi Sancti usque ad Dominicam in Albis, nullus Parochus Urbis Paduæ possit Baptismi Sacramentum conferre; sed infantes sacro fonte abluendi, per dictum tempus, portentur ad Cathedralem; in ejus præeminentiæ obsequium, & veteris universalis Parochialitatis memoriam: E contra iisdem Parochis Patavinis reservatus fuit locus 24
in choro Ecclesiæ Cathedralis, & Jus intonandi Litanias, dum publicæ supplicationes peraguntur, cum solita eleemosyna sex solidorum Parocho intonanti, nec non prærogativa induendi Pluviale, & deferendi tum miraculosam Deiparæ Imaginem, (quæ erat DD. de Zabarellis Nobilium Paduæ, Portenar. *lib. 9. cap. 4.*) tum Reliquias Sanctorum; ac demum Jus incensandi in Missa eosdem Parochos per unum è Capellanis ejusdem Cathedralis, ac iisdem dandi Pacem; prout fit cum aliis de gremio ipsiusmet Ecclesiæ, & Chori in signum, quod ipsi Parochi olim erant Sacerdotes, & beneficiarii de gremio prædictæ Ecclesiæ Cathedralis, cui propterea remansit Jus Parochiale 25
tantummodo super vicis, & domibus contiguis; quod Jus diù exercitum fuit ab Archipresbytero; à quo tandem fuit translatum in sex Mansionarios, distincta eadem Parochia, in sex partes, unicuique assignata sua Parochia, & populi parte ad præscriptum Concilii Tridentini *cit. sess. 24. cap. 13. de Reform.* adeòut nunc ipsi Mansionarii sint veri, & proprii Parochi intra limites sibi assignatæ Parochiæ, & nullus alius possit se intromittere absque eorum licentia in administrandis Sacramentis; non solùm ex Commansionariis; sed neque ipse Archipresbyter, in quo nunc stat sola cura Habitualis sine exercitio, ut latè probat Nicolaus Noalis *cons. 69. per totum.* Ad instar

stat Capituli Sancti Petri de Urbe habentis curam Animarum habitu; ejus exercitio existente penes Vicarium perpetuum, privativè quò ad ipsum Capitulum; ut notat Fagnan. *in cap. exposuisti. num. 41. de Præbend.* Hæc, quæ de Ecclesia Cathedrali Patavina cursu temporis sic mutata leguntur, & videntur; similem exitum etiam alibi habuisse testantur Barbosa *de Parocho cap. 1. num. 17.* Puteus *lib. 1. decis. 361. num. 5.* & Gonzalez *gloss. 6. à num. 77. & seqq.* ubi affirmat, adhuc in Hispaniarum Regnis reperiri aliquas Diœceses, in quibus unica est Parochia, eaque est in Ecclesia Cathedrali, quod confirmat Rota *par. 2. divers. decis. 309. n. 5.* & Ferentill. *in addit. ad Buratt. decis. 402. num. 7.*

Non obstat Secundum: quia nemo est, qui neget, licitum esse recipere Communionem Paschalem à proprio Episcopo in Ecclesia Cathedrali, vel alibi, etiam invito Parocho; licèt enim, ubi Parochiæ
26 sint distinctæ, & habent proprium Rectorem, non possit Episcopus vocari Parochus, vel Rector earumdem Ecclesiarum Parochialium. Gonzal. *gloss. 6. num. 83.* Barbosa *de Parocho cap. 1. n. 22.* & Rota *part. 1. recent. Decis. 25. n. 4.* tamen potest Episcopus in tota sua Diœcesi administrare omnia Sacramenta suis subditis, quia ipse omnium eorum est Pastor, & eorumdem animæ ipsi Episcopo sunt commissæ, quas immò debet aliquando Sacramentorum pabulo nutrire. Pax Jordan. *tom. 1. lib. 3. tit. 3. n. 1.* Squillant. *de Oblig. & Privil. Episc. p. 3. cap. 1. & 2.* & multò magis in Ecclesia Cathedrali, cujus immediatus Parochus censetur. Barbosa *de Parocho c. 28. §. 2. n. 13.* Idcircò qui Communionem Paschalem recipiant de manu Episcopi in Ecclesia Cathedrali, ut facere solent Excellentissimi Rectores hujus Civitatis, & alii Decuriones, Curiales, ac Cives in feria quinta Cœnæ Domini; hi quidem satisfaciunt præcepto Ecclesiæ. Pax Jord. *d. tit. 3. n. 49.* at qui communicarent in Ecclesia Cathedrali de manu aliorum Sacerdotum; non satisfacerent præcepto; quia ipsi nullam jurisdictionem habent in alienis Parochianis. Hostien. *in cit. cap. Omnis utriusque sexus.* Card. Tuscus *Litt. P. conclus. 95. n. 7.* & Barbosa *de Parocho d. cap. 1. n. 22.*

Tertium non obstat, quia *text. in cap. In capite dist. 50.* Loquitur de publicis pœnitentibus, qui in foro exteriori absolvebantur ab Episcopo cum præsentia proprii 27
Parochi, quasi testis super vera emendatione pœnitentis. At circa Pœnitentiæ Sacramentum, etiam antiquitùs non poterant Sacerdotes Ecclesiæ Cathedralis in foro interno illud dispensare alienis Parochianis. *c. Placuit, de Pœnit. dist. 6.* Hodie tamen ob privilegia Regularium, & universalem consuetudinem, quæ trahit tacitum consensum omnium Parochorum, permissum est cuicumque Sacerdoti approbato per Ordinarium ad audiendas confessiones, illas ad se confluentium, etiam tem- 28
pore Paschali audire; & super hac libertate confitendi omnes Parochi licentiam censentur concedere, præcipuè in Civitatibus, Parochianis suis; & de hoc puncto nulla est controversia.

Quartum non obstat; quia non est tanta difficultas in communicando de manu proprii Parochi, quanta in confitendo coram ipso; & quatenùs aliquis de Parochia ob honestum motivum cuperet alibi communicare, Parochus requisitus de licentia, illam concederet. Majus esset absurdum, dare libertatem ovibus vagandi, & mentiendi circa adimplementum hujus præcepti; & hoc est cavendum. *cap. in Ge-* 29
nesi. De elect. l. Nam absurdum. ff. de bonis libert.

Quintum non obstat; quia ut supra dictum est *cap. officium. de offic. Archipr.* & Gloss. *ejusdem* est intelligenda de antiquis temporibus, quando nulla alia Parochia erat in Civitate, vel Diœcesi, quàm Ecclesia Cathedralis, in qua Archipresbyter va- 30
cabat curæ animarum; & dicebatur Vicarius Episcopi in his, quæ spectabant ad forum interiorem, & administrationem Sacramentorum. At in præsenti, Cathedralium Archipresbyteri vel non habent Jus administrandi Sacramenta, vel ea administrant tantummodo his, qui sunt de Parochia ejusdem Cathedralis: & sic imminuta est Jurisdictio, quam olim habebant, ut notant Mone-

Moneta *de Distribut. Quot. p. 2. q. 1. n. 28.* & Barbos. *de Jur. Eccl. Univ. lib. 1. c. 25. n. 25.* Et idcircò circa eorumdem Archipresbyterorum auctoritatem attendendas esse consuetudines Civitatum dicunt Canonistæ, quos citat Fagnanus *in cap. Ad hæc. n. 14. & 15. De offic. Archidiac.*

Sextum non officit, quia declarandi sunt DD. in contrarium allegati, de Communione recepta in Cathedrali de manu Episcopi, vel de Civitatibus, in quibus distinctæ non sint Parochiæ, ut dictum est supra.

Septimum de consuetudine non subsistit tum quia Concil. Trid. *d. sess. 24. de Refor. cap. 13. in fine*, revocat quascunque consuetudines etiam immemorabiles circa inge-
31 rentiam unius Parochi in his, quæ spectant ad curam alterius Parochi; tum etiam quia eamdem consuetudinem abolevit *Sacra Congregatio Concilii Anno* 1649. & S. M. Innocentius Papa XI. *Anno* 1682. qui declaravit, non satisfieri Præcepto Commu-
32 nionis Paschalis à Communicantibus in Basilica Lateranensi, vel Vaticana, vel nationali; sed esse communicandum in propria Parochia; sub qua quisque habitat, ut testatur de certa scientia Jacob. Pignat. *d. tom. 7. consul.* 89. *n.* 18. quibus Decretis cedere oportet opiniones Doctorum privatorum; cùm eadem semper reverenter suscipiat, & observet Rota Romana, ut habetur coram Buratto *decis.* 479. *n.* 3. ea
33 ratione, qua ligant in utroque foro, etiam quòd non sit publicata. Roderic. *quæst. Regul. tom. 1. q. 11. ar. 2. circa med.* Ferentill. *in addit. ad d. decis.* 479. *n.* 21.

DECISIONIS XLIX.

Ad Octobris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

In Trutina ponitur, An peccet mortaliter Monialis, quæ Communionem Sacram semel tantùm in anno suscipit? examinatur Regula S. Benedicti, & declaratur, quid esset *Mixtum*, quod Lector Hebdomadarius sumebat *propter Sanctam Communionem.* Referuntur Constitutiones Urbanæ pro Minoribus Conventualibus; ac Statuta Tertii Ordinis S. Francisci. Explicatur *Clem. Ne in agro. De Statu Monachor.* Adducitur Conc. Trid. *sess. 25. cap. 10. de Regular.* Et plurimæ Synodales Constitutiones, circa Communionem Monialium. Rationes pro utraque opinione ponderantur, & resolvitur, abstinentiam Monialis à Sacra Communione per plures menses esse à culpa gravi inexcusabilem.

SUMMARIUM.

1 *Regula S. Benedicti confirmata à S. Gregorio Papa Anno* 595.
2 *Cassinenses debent Eucharistiam sumere omni die Dominico.*
3 *Declarationes Congregationis Cassinensis ad Regulam Sancti Benedicti sunt confirmatæ ab Innocentio Papa XI. & habent vim legis.*
4 *Regula S. Benedicti pro Monialibus habet præceptum de Communione facienda singulis diebus Dominicis.*
5 *Regula S. Francisci præcipit, Eucharistiam sumi omnibus Dominicis diebus, ac festis Deiparæ, Apostolorum, aliorumque Sanctorum Ordinis.*
6 *Regula Tertii Ordinis Sancti Francisci quam frequentiam Sacramentorum requirat?*
7 *Communio menstrua imposita est Monachis à Clemente V.*
8 *Monachorum Nigrorum appellatione qui veniant.*
9 *Clem. Ne in agro, §. Sane, de Stat. Monachor. obligat etiam Monachos albos, ac Moniales.*
10 *Communio Menstrua à Concil. Trident. indita Monialibus.*
11 *Episcopi ferè omnes jubent Monialibus, ut saltem semel in mense communicent.*
12 *Communicare plus quàm semel in anno nullus tenetur de præcepto, etsi Religiosus. Contrarium n.* 18.

13 *Ad-*

13 *Admonens, vel exhortans non videtur velle obligare. Contrarium numer.* 23.
14 *Monialis non recipiens Communionem, nisi semel in anno, non est immunis à peccato mortali.*
15 *Masculinum comprehendit sub se fœmininum.*
16 *Moniales gaudent Privilegiis concessis Religiosis suorum Ordinum, etsi non sint subjectæ Regularibus, sed Episcopis.*
17 *Moniales tenentur de præcepto sumere Eucharistiam semel saltem in mense.*
18 *Regulares peccant mortaliter non Communicantes saltem semel in mense.*
19 *Regulæ transgressio quando sit peccatum mortale?*
20 *Moniales subjiciuntur statutis Regularium in iis, in quibus sexus non repugnat.*
21 *Judicium idem de similibus, & connexis.*
22 *Verbis hortatoriis utuntur Sacri Canones etiam in materia de præcepto.*
23 *Monitio Concilii Tridentini, ut Moniales semel in mense communicent, facit præceptum.*
24 *Communio menstrua cur de præcepto apud Religiosos?*
25 *Ratio est præferenda auctoritati Doctorum.*
26 *Doctoribus antiquis adhærendum potiùs, quàm modernis.*
27 *Rationes, ob quas Monialis non communicans semel saltem in mense, peccat mortaliter.*
28 *Discrimen esse debet inter vitam Religiosorum, & vitam laicorum.*
29 *Infirmus nolens recipere medicinam peccat mortaliter.*
30 *Inedia voluntaria abbreviare vitam est mortale peccatum.*
31 *Jubileum non recipiens ex pigritia peccat.*
32 *Pœnitentiam communionis menstruæ, non adimplens peccat mortaliter.*
33 *Melancolici sunt incontinenter.*
34 *Monialis omittens communicare in mense ob aliquod improvisum impedimentum animæ; an peccet?*
35 *Discretione opus est in omni negotio.*

SECUNDUS CASUS.

Monialis professa, temperamenti melancholici, ex quo facilè movetur ad tristitiam, & iracundiam, tædio affecta, & inediæ Sacramentorum assueta, semel tantùm in anno, ad Eucharisticum convivium, tempore scilicet Paschali, accedit. Quæritur, an rarus hic Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentorum usus in ea sit culpa mortalis?

Difficillima mihi videtur hujus Casus resolutio. Idcircò pro investiganda veritate, & ad consulendum conscientiis Sanctimonialium; & earum Confessarios in hac re instruendos, tria sunt præmittenda, & adnotanda.

Præmissum primum. Etsi in Regula S. Benedicti Abbatis, quæ anno DXCV. confirmata fuit in Concil. Rom. à S. Greg. Papa, ut notat Card. Baron. *ad Ann.* 595. *n.* 59. nullum reperiatur præceptum de frequentia Sacræ Communionis; sed solummodo *c.* 38. *De Hebdomadario Lectore*, habeantur hæc verba: *Lecturus tota hebdomada Dominica ingrediatur. Qui ingrediens post Missas, & Communionem, petat ab omnibus pro se orari, &c.* Et paulò inferiùs: *Frater autem hebdomadarius accipiat Mixtum priusquam incipiat legere propter Communionem Sanctam, & ne fortè grave sit ei jejunium sustinere.* Nihilominùs in illius capitis declaratione Patres Congregationis Cassinensis hæc conscripsere *n.* 3. *Ex eo, quod hic B. P. Benedictus dicit: Post Missas, & Communionem; & infra in eodem c. Propter Communionem Sanctam ostenditur, quòd quolibet Dominico die Fratres communicabant; ideò mandamus, quòd tàm Sanctum, & antiquum Religionis institutum servetur in singulis nostræ Congregationis Monasteriis, nisi fortè ob reverentiam alicujus festi solemnis differatur, aut præmittatur hujusmodi Communio.* Ex his constat in Congregatione Cassinensi

nensi esse præceptum de Communione fa-
3 cienda singulis Dominicis diebus, si quidem supradictæ declarationes, ad Regulam S. Patris Benedicti habent vim legis, nam jussu SS. Innocentii Papæ Undecimi fuerunt revisæ, discussæ, ac ubi opus esse visum fuit, correctæ, & motu proprio à Sanctitate sua confirmatæ die 22. Novembris 1680. ut ex ejus Bulla præinserta eidem Regulæ, & declarationibus, impressæ *Romæ Typis Rev. Cameræ Apostolicæ dicto Anno* 1680.

Præmissum secundum. Quamvis disputabile sit, an supradicta declaratio, & præceptum de Communione singulis Dominicis diebus facienda afficiat Moniales Ordinis Benedictini, præcipuè, subjectas Episcopis, ut hic Patavii, quod infra exami-
4 nabitur, certum est, eamdem declarationem, & præceptum haberi in Regulis vulgari idiomate scriptis, vel typis impressis pro Monialium Ordinis Benedictini regimine, ut ego observavi in una Monasterii S. Stephani hujus Civitatis manuscripta Anno 1506. & in aliis impressis Venetiis annis 1581. 1594. 1627. 1656. 1672. In quibus ad declarationem *cap.* 38. Regulæ, explicantur illa Verba: *Frater Hebdomadarius accipiat Mixtum priusquam incipiat legere propter Communionem Sanctam*. Idest *accipiat frustulum panis, & parùm Vini*; quod confirmat *Hierolexicon Macri in Verbo Mixtum* his verbis: *Matutinum jentaculum dicitur mixtum, quia in sola offa, sive mixtione panis, & vini consistebat*. Et idem latiùs prosequuntur *P. D. Rogerius de Barulo Monachus Cœlestinus in expositione Regulæ Benedictinæ Anno* 1538. *& P. D. Sylvanus Razzius Monachus Camaldulensis Anno* 1574. *qui ad d. cap.* 38. *de Hebdomadario lectore* examinat illa verba ultima: *Propter Communionem Sanctam*, & relatis variis interpretationibus aliorum *de Mixto* per lectorem sumendo, priusquam incipiat legere *Propter Communionem Sanctam*; subdit legendum potiùs esse *Post Communionem Sanctam*: ita ut error irrepserit in antiquis Regulæ transcriptionibus; & loco *Post*, scriptum sit *Propter*, verior enim, atque germanior sensus Regulæ videtur ut lector sumat jentaculum *Post Sanctam Communionem*, ne fortè grave sit jejunum sustinere, legendo ad totam mensam. Unde sequitur; quòd si lector debet sumere jentaculum post Sanctam Communionem: ita etiam quòd Communio singulis Dominicis diebus est facienda à monialibus.

Tertium Præmissum. In Regula verò S. Francisci, relata in Constitutionibus Urbanis, quia eadem Regula, Constitu- 5
tiones, & Decreta in Capitulis generalibus Religionis pro Regulari observantia emanata, confirmata, & approbata fuerunt ab Urbano Papa VIII. die 15. Maii 1628. sic legitur in *cap.* 3. *Regulæ tit.* 10. *Omnes nostri Ordinis Fratres, tàm Clerici, quàm Laici, tàm Novitii, quàm Professi, singulis diebus Dominicis (quibus Ss. Eucharistiæ Sacramenti renovatio facienda est) Item singulis Beatæ MARIÆ Virginis, Sanctorum Angelorum, Apostolorumque Festis; Omniumque Sanctorum die, ac Sancti Patris nostri Francisci Titularis, & Advocatorum Ecclesiæ, Sanctorumque nostri Ordinis solemnitatibus, qua decet devotione, & reverentia, confiteantur sacraque Dominici Corporis Communione reficiantur. Si tamen dictæ Festivitates ita proximæ inter se se mutuò inciderent, ut frequentior æquo tanti Sacramenti videretur usus, ex discreto Superioris arbitrio à Communione abstineant. Confessionis verò salutaris usus nullatenus (quantum fieri potest) intermittatur*. In Regula autem Fratrum Tertii Ordinis de Pœnitentia ejusdem Ordinis Sancti Francisci *cap. XIV. De* 6
Sacramentali Pœnitentia, & Eucharistia ita ordinatur: *Et quoniam teste Augustinó initium bonorum est Confessio malorum; seroque medicina paratur (juxta illius sententiam) cùm mala per longas invaluere moras; atque etiam peccatum, ut doctè differit Gregorius, quod per Pœnitentiam non diluitur; mox suo pondere ad aliud trahit; summum bonum in celeritate putantes, decernimus, ut quintodecimo quoque die, aut sæpius etiam (si placuerit) Fratres nostri Ordinis suis Ministris, vel aliis Sacerdotibus per Mini-*

nistros electis sua peccata Confessione revelent, sibi injunctam pœnitentiam agat. Eucharistiam summa cum humilitate, ac reverentia assumant, primo uniuscujusque mensis die Dominico; nisi Cœnobiorum ministri illud in alterum diem juste, ac piè distulerint. His consonat *Clem. Ne in agro. §. Sane. de statu Monach.* per
7 quam Clemens Papa V. in Concilio Generali Viennensi Anno MCCCXII. Ne in agro Dominico, sacra videlicet Monachorum nigrorum Religione, indecorum aliquid obreperet, inter cætera, statuit, ordinavit, & præcepit, *Ut singulis mensibus, tam in Monasteriis, quàm extra, sublata occasione quacunque, ad Confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli Monachi. Et in prima Dominica mensis cujuslibet in Monasteriis semper communicent; nisi ex causa fortè, quam Abbati, Priori, aut Pœnitentiariis Monasteriorum non differant intimare, eorumque judicio vel ab-*
8 *stineant, vel accedant*. Appellatione autem Monachorum nigrorum, de quibus loquitur hæc Clementina in exordio, intelliguntur quinque celebriores Congregationes Benedictinæ, quæ sunt in Italia Cassinensis, seu Sanctæ Justinæ de Padua; in Germania Bursfeldensis; in Gallia Casalensis, in Hispania Vallisoletana, In Lusitania Sancti Martini de Tibaes; ut notat Lezana *in summa tom. 6. ad mare magnum Carmelit. n.* 211. Verùm supradictam Conciliarem Constitutionem obligare non so-
9 lùm Monachos nigros, sed etiam Monachos albos, quales sunt Cistercienses, Camaldulenses, Olivetani, & alii propter identitatem rationis, ac etiam Moniales docent Canonistæ, Glossa, Paulus, Imola, Bonifacius, & Cardinalis Zabarella, quos citat Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 19. *quæst.* 17. & contra Moralistas contrarium opinantes tenet etiam Navarrus *in Manual. cap.* 2. *num.* 9. *& cap.* 21. *n.* 59. Tandem Concilium Tridentinum loquens de frequentia Communionis habenda per Moniales *in sess.* 25. *de Regular. c.* 10. ait: *Attendant diligenter Episcopi, & cæteri Superiores*
10 *Monasteriorum Sanctimonialium, ut in Constitutionibus earum admoneatur, Sanctimoniales, ut saltem semel singulis mensibus Confessionem peccatorum faciant; & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant, ut eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes Dœmonis fortiter superandas*. In conformitate autem hujus Tridentini Decreti ferè omnes Episcopi in suis Constitutionibus Synodalibus mandat Monialibus, ut semel saltem in mense Communionem Sacram sumant, ut de Ecclesia Metropolitana Mediolanensi testantur Gavant. *in Manuale Episc. Verb. Monialium Cura Spiritualis n.* 6. 11
Et Corius *in Epitome Concil S. Caroli, eodem Verb. n.* 4. Et de Patriarchali Aquilejensi *Concil. Provinc. Aquilejen. primum de Anno* 1596. *tit. de Monialib. Vers. Admoneantur, pag.* 59. *tergo, & Constitutiones Synodales Patavinæ p.* 4. *tit.* 6. *Vers. Ac ut majorem* de hac Ecclesia Paduana, & aliæ plures. Dixi *ferè omnes*; quia S Franciscus Salesius in suis Constitutionibus, confirmatis ab Urbano Papa VIII. die 27. Junii 1626. *c.* 21. mandat Monialibus de Visitatione, ut accedant ad Divinam Mensam singulis Dominicis, ac aliis festis diebus de præcepto, necnon omnibus feriis quintis; excepto, si dies præcedens, vel subsequens fuerit festiva; & novissimè Eminentiss. ac Reverend. Cardinalis Fr. Vincentius Maria Ursinus tunc Archiepiscopus Sipontinus, nunc autem Archiepiscopus Beneventanus, viva Sancti Caroli imago, in suo Edicto Synodali diei primæ Junii Anni 1678. præcipit Monialibus Sacram Eucharistiam recipere bis saltem in mense.

His prænotatis, deveniendo ad resolutionem casus propositi, videbatur dicendum juxta opinionem Theologorum infra citandorum, Pellizarii, Tamburini, Bordoni, Donati, & aliorum: Monialem semel tantùm in anno Communionem Sacram recipientem, tempore Paschali, esse immunem à culpa mortali ex sequentibus motivis. Primò, quia de præcepto nullus tenetur ad communicandum nisi semel in an- 12
no, etsi sit Religiosus, vel Monialis, juxta *textum in cap. Omnis utriusque sexus. De Pœnit. & Remiss.* Secundò, quia Communio menstrua Monialibus indita est tantùm de consilio; ea autem, quæ de consilio

silio sunt, non obligant ad peccatum. *cap. fin.* 14. *q.* 1. Tertiò, quia transgressio Regulæ non est culpa mortalis, nisi sit circa tria Vota, vel ex contemptu Sancti Antonin. 3. *part. tit.* 16. *cap.* 1. *§.* 7. ubi loquitur de Regula Sancti Benedicti. Quartò, quia Moniales non afficiuntur statutis, seu constitutionibus factis à Prælatis Religionis pro viris Regularibus, & Monachis. Quintò, quia *Clem. Ne in agro. De Statu Monachor.* non est extendenda ad Moniales. Sextò, & quatenùs extenderetur, videtur correcta à Concilio Tridentino *dict. sess.* 25. *de Regul. cap.* 10. ubi voluit Sanctimoniales admoneri ad Communionem saltem in mense, non autem obligari; quia qui admonet, vel hortatur, non intendit obligare. Zerola *Verb. Moniales.*
13 *Vers. Ad Septimum.* Et ita docent, & tenent Pellizzarius *de Monialibus cap.* 6. *n.* 8. Ascanius Tamburinus *de Jure Abbatissar. disp.* 16. *quæst.* 6. Bordonus *Var. Resol. part.* 1. *resol.* 20. Donatus *in Praxi Rerum Regular. tom.* 4. *tract.* 13. *quæst.* 1. apud quos alii Moralistæ citantur.

Cæterùm, pace tantorum Virorum, mihi non videtur immunis à culpa mortali Sanctimonialis illa, quæ inediæ Sacramen-
14 torum assueta, accedit ad Communionem tantummodo in Paschate, siquidem, reflectendo in sensu veritatis ad supradicta motiva, non reperio, quòd subsistant. Non primùm, nam non est verum, quòd Religiosi, & Moniales non habeant præceptum de communicando semel saltem in mense; immò totum contrarium resultat tum ex Constitutionibus Benedictinis, & Ordinis Sancti Francisci suprarelatis, tum ex Clementina *Ne in agro*, in quibus expressè obligantur ad Communionem saltem menstruam; quod pro indubitato admittit Caramuel *in Theolog. fundament. n.* 764. & 765. & tenet Glossa *in eadem Clem. Ne in agro. §. Sanè. In Verb. Mensibus.* Necnon Vasquez Hurtadus, & alii, apud Dianam *part.* 8. *tract.* 1. *resol.* 16. quæ jacet in Opere Coordinato *tom.* 3. *tract.* 1. *resol.* 24. Neque juvat dicere easdem Constitutiones ad Regulas, & dictam Clementinam obligare Monachos, & Viros Religiosos; ad quos Leges illæ diriguntur, non autem Moniales; quia immò in illis Legibus comprehendi etiam Moniales, tanquam personas militantes sub eadem Regula, tenent insignes præcitati Canonistæ, Bonifacius, Imola, & Cardinalis Zabarella *in d. Clem. Ne in agro, num.* 5. relati ab Azorio *dict. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 19. *q.* 17. juxta vulgatam Regulam, masculinum comprehendit sub se fœmininum *l. Qui* 15
duos 60. *in fin ff. de legat.* 3. *l. justa.* 201. *§. De Verb. signific.* Barbosa *de Appellat. Verbor. c.* 99. *n.* 48. Et sicut Moniales gaudent Privilegiis Monachorum, seu Regularium sui Ordinis. Miranda *de Monial. q.* 9. *art.* 4. & 5. & *q.* 10. *art.* 2. Portell. *in dub. Regul. Verb. Moniales n.* 11. etiamsi non 16
sint subjectæ Regularibus, sed Episcopis. Tamb. *de Jure Abbatum tom.* 1. *disp.* 17. *q.* 1. *in fine. Et de Jure Abbatiss. disp.* 17. *qu.* 2. Lezana *tom.* 6. *in Mare Magnum Carmelit. n.* 385. ita subjiciuntur Statutis, Constitutionibus, & Legibus suorum Ordinum in iis, in quibus sexus non repugnat. Lezana *in Summa, tom.* 1. *cap.* 25. *n.* 1. ubi Suarez *tom.* 4. *de Relig. lib.* 1. *cap.* 12. & Tamburin. *de Jure Abbatiss. disp.* 12. *q.* 2. *n.* 3. & *disp.* 13. *q.* 4. *n.* 9. maximè quia eadem necessitas, & idem finis frequentandi Sacramenta est in Viris, ac in Fœminis; & ubi est eadem ratio, debet esse eadem juris dispositio. *leg. Illud. ff. ad leg. Aquil. leg. A Titio. ff. de Verb. Signific.* 17
Ideò apparet verius esse, quòd Moniales tenentur de præcepto ad communicandum semel saltem in mense; & non ex solo consilio (quod erat secundum motivum contrarium) & est probabilior sententia Cajetani *ad* 3. *part. D. Thom. de Confess. q.* 1. Navarri *in Manuali cap.* 21. *cap.* 59. Dicastilli *de Pœnit. disp.* 7. *n.* 18. Hurtadi *de Sacram. Pœnit. disp.* 7. *diffic.* 8. & aliorum apud Dianam *part.* 8. *tract.* 1. *resol.* 16. In Coordin. *tom.* 3. *tract.* 1. *resol.* 24. necnon Joan. Petri Barchi *in Speculo Religios. cap.* 13. affirmantium, Regulares non confitentes, & non communicantes semel in mense juxta *Clem. Ne in agro*, mortaliter peccare: & per hæc cadunt duo prima motiva contraria. Tertium pariter non suffragatur ex doctrina S Antonini, loco citato, quòd transgressio Regulæ non sit

peccatum mortale, nisi transgressio sit circa
19 ca vota, vel cum contemptu. Nam in præsenti casu Monialis, quæ non communicat semel in mense, peccat contra votum obedientiæ; & stans per annum sine communione, excusari non potest à contemptu; frequentia enim peccati dispositivè inducit ad contemptum ex Doctrina S. Thomæ 2. 2. *q.* 186. *art.* 9. & Cajetani *ibi*. necnon Collegii Salmanticen. *tom.* 12. *tract.* 11. *de legibus cap.* 2. *n.* 37. *& seqq.* & Peyrini *tom.* 1. *de Subdito qu.* 1. *cap.* 5. *§.* 1. 2. *&* 3. Et quòd peccet mortaliter contra votum obedientiæ ex eo probatur, quia agitur de re gravi; gravitas autem transgressionis resultat tùm ex fine, ob quem est præcepta Communio, à quo Monialis non communicans se avertit, idest ab auxiliis, & præsidiis ad resistendum diaboli tentationibus, tum ex jactura boni communis spectantis ad Religionem; videlicet ob malum exemplum, & scandalum, quo aliæ Moniales possunt persuaderi ad deserendam frequentiam Sacramentorum, & ad imitandum indevotos Laicos, qui semel tantùm in anno communicant; & hæ sunt duæ causæ, ob quas non obedire Regulæ, vel præceptis Superiorum in Regularibus est culpa mortalis. Sayr. *in Clav. Regia lib.* 3. *cap.* 7. *n.* 14. Sanchez *in Decalog. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 2. *&* 3. *ubi DD. & lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 18. Lezana *in Summa tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 18. *& tom.* 6. *in Mare Magn. Carmelit. num.* 37. Peyrin. *de Subdit. q.* 1. *cap.* 5. *§.* 4. *dub.* 4. & Collegium Salmanticens. *tom.* 13. *De Statu Religioso tract.* 15. *cap.* 6. *n.* 49. Quartum motivum ex adverso consideratum non subsistit; quia, sicut dictum est, quemadmodum Moniales, etsi subjectæ Episcopis, gaudent privilegiis concessis Religioni Virorum, ita subjiciuntur decretis, statu-
20 tis, & constitutionibus ejusdem Religionis in iis, in quibus sexus non repugnat ex Suarez *de Relig. d tom.* 4. *lib.* 1. *cap.* 12. & Lezana *d. tom.* 1. *cap.* 25. *in princ. & tom.* 6. *in Mare Mag. Carmelitar. n.* 386. Et hinc est, quòd in Regula S. Benedicti vulgari idiomate pro Monialibus impressa, sub *cap.* 38. apposita est Constitutio Congregationis Cassinensis; de qua in primo præmisso est dispositio *Clem. Ne in agro*; de qua in tertio præmisso; ne possent allegare ignorantiam circa obligationem communicandi de præcepto saltem semel in mense. Quintum motivum non me movet, quia prædictam *Clement. Ne in Agro*, extendi etiam ad Moniales supra ostendi ex sententia Card. Zabarellæ, & aliorum Canonistarum, quos refert Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. 21
cap. 19. *q.* 17. & suadetur ratione; quod de similibus, & connexis idem est judicium. *cap. Inter cætera. De Rescript. cap. Translato, de Constitut. cap. In causa. De Re Judic.* Et ubi materia æquè convenit mulieribus sicut Religiosis, Moniales veniunt appellatione Monachorum. Fagnan. *in cap. Ut filii n.* 41. *& ibi DD. de Filiis Presbyter.* Barbosa *in Jure Eccles. Univers. lib.* 1. *cap.* 43. *n.* 14. Sextum verò motivum eget consideratione, quam non fecisse videntur illi, qui scribunt, *Clement. Ne in agro* fuisse correctam à Concil. Trid. *d. sess.* 25. *de Regul. cap.* 10. & communionem menstruam, quæ *ob d. Clem.* erat de præcepto, conversam esse in consilium, ob illa verba *admoneantur Sanctimoniales &c.* Igitur 22
considerandum est, morem fuisse Sacrorum Conciliorum uti verbis hortatoriis, & monitionis in pluribus casibus, quamvis materia esset de præcepto. Sint exempla. Est de præcepto non communicare cum hæreticis, & evitare eorum consortium, *cap. Omnis. & cap. Quæ dignior* 24. *qu.* 1. *cap. Si quis Episcopus. cap. Sicut. cap. Ad abolendam de hæreticis*. Attamen S. Gregorius Papa in *cap. Rogo* 11. *qu.* 3. mandat evitari hæreticos per verba hortatoria, dicens: *Rogo, hortor, & moneo, ut à prohibitæ vobis communionis consortio per omnia suspendatis*. ubi Glossa ait; *Verbum rogandi hic præceptivè ponitur*. Item decimarum solutionem esse de præcepto nemo ignorat. *cap. Parochianos, & cap. Non est in potestate hominum. De Decimis*. Nihilominùs de adimplemento ejusdem præcepti loquitur per exhortationem, & commonitionem. *cap. Revertimini* 17. *q.* 1. ibi: *Hortor vos, atque commoneo, ut inferatis decimas in horrea*. In Episcopis, & in Parochis residentiam esse de præcepto non solùm Ecclesiastico, sed

sed etiam Divino, neminem latet; veruntamen Concil. Trident. iisdem illam intimat, admonendo, & hortando, ut habetur *sess. 23. de ref. cap. 1.* ibi: *Sacrosancta Synodus*. Et inferius: *Eosdem interim admonet, & in Domino hortatur*, ne scilicet in Adventu, Quadragesima, & aliis solemnioribus festivitatibus absint à residentia. Cur ita? quia scilicet mos est antiquus in utroque jure, & in Conciliis generalibus, proponere rem de præcepto cum verbis admonitionis, & exhortationis, ut differit Abbas *in cap. Nam concupiscentiam. n. 3.* & Decius *n. 21. De Constitutionibus*. Albericus à Rosate *in Diction. Verb. Hortabitur*, & Fagnanus *in cap. Qualiter n. 38. De Cleric. non residen.*

Idcircò etiam in casu isto de Communione menstrua, ad quam sunt ex præcepto obligatæ Moniales, Concil. Trident. *d. cap. 10. de Regul. sess. 25.* dixit, *admoneantur Sanctimoniales*; non quia hæc communio
23 sit tantùm de consilio, cùm ex inveterata consuetudine Religionum, & ex earum statutis, necnon ex Clementina *Ne in agro* fuerit, & sit de præcepto; sed quia satis visum est Concilio, Moniales monitas fieri, juxta stylum loquendi servatum in utroque jure, per verba monitionis, de re tamen cadente sub præcepto; & ad quam adimplendam, semel saltem in mense præcisè sunt obligatæ. Ultimum restat motivum de auctoritate Pellizarii, Bordoni, Tamburini, Donati, & aliorum per eos citatorum, opinantium, Moniales non teneri ad communionem menstruam ex præcepto, sed ex consilio. Porrò, salva semper reverentia iisdem Theologis præstantissimis, quidem, & eruditissimis, eorum opinionem deserendam existimo ex duplici capite. *Uno*, ob evidentiam rationis, si enim Communio men-
24 strua est de præcepto in viris Religiosis ob bonum commune religionis, ut pietas animi, & probitas morum fulciatur frequentia Sacramentorum, sine quibus Religiosi fierent pejores Laicis; & Ecclesiasticam perfectionem pessundarent. Caramuel *in Theolog. fundament. d. n. 764. Vers. Sed interrogas*; eadem ratio militat in Sanctimonialibus; quam rationem præferendam
25 esse doceor à S. Hieronymo relato *in cap. Ego solis. dist. 9.* ubi ait: *Alios autem ita lego, ut quantalibet sanctitate, doctrinaque polleant, non ideò verum putem, quia ipsi ita senserint; sed quia mihi per alios auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod à vero non abhorreat, persuadere potuerint*. Et à S. August. *Ep. 112. ad Fortunatianum*, de qua *in cap. Neque quorumlibet, ead. dist. 9.* ita habetur: *Neque quorumlibet disputationes, quamvis Catholicorum, & laudatorum hominum, velut scripturas Canonicas habere debemus, ut nobis non liceat, salva honorificentia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis improbare, atque respuere; si fortè invenerimus, quod aliter senserint, quam veritas habet; divino adjutorio vel ab aliis intellecta, vel à nobis*. Nemo inficiabitur, præceptum Communionis menstruæ *in Clem. Ne in agro. §. Sanè. De Statu Monachor.* emanasse ob bonum commune Religionis Benedictinæ. Igitur illud extendi debet etiam ad Moniales, ex Abb. *in cap. Ex parte. n. 1. de Postulando*. Summa Angelica *in Verb. Monachus, n. 12. Et in Verb. Lex, n. 3. & n. 7.* ubi notat, quòd si materia, de qua lex fecit præceptum, sit necessaria, & multùm ponderosa, obligat sub mortali. Alterum caput, propter quod deflecto à prædictis Theologis est, quia contrarium docuerunt antiquiores Canonistæ Bonifacius, Imola, Card. Zabarella, & Navarrus supra allegati; 26
& adhærendum esse antiquis Doctoribus, potiùs quàm modernis tradit Hostien. *in cap. Unico, n. 51. & 52. de Sacra Unct.* Sylvest. *Verb Opinio sub n. 2.* Et pluribus congestis Fagnanus *in cap. Ne innitaris à n. 349 & seqq. De Constitut.* Etiamsi contra plurimos Auctores stet unus tantùm, dummodo iste secum afferat evidentem rationem, ut ex Sanchez *de Matrim. lib. 3. disp. 16. num. 4.* arguit Sancius *in Selectis disp. 26. num. 5. Vers. Et favet*.

His stantibus, reassumendo casum propositum, & ejus resolutionom; dicendum venit, Monialem non accedentem ad Eucharisticam Communionem, nisi semel in 27
anno, ex torpore, & mala consuetudine, peccare mortaliter ex rationibus sequentibus. 1. Quia extat præceptum de commu-

nicando saltem semel in mense tum ex Regula, & Statutis Ordinum Regularium, tum *ex Clem. Ne in agro. §. Sanè. De Statu Monach.* 2. Quia *d. Clement. Ne in agro*, comprehendit etiam Moniales ex Card. Zabarella, & aliis Canonistis supracitatis. 3. Quia Moniales etsi subjectæ Episcopis, sicut gaudent Privilegiis suorum Ordinum, sic eorumdem statutis afficiuntur in iis, quæ ipsarum statui conveniunt, ex Lezana, & aliis supra. 4. Quia Constitutiones Ordinum, & *Clem. in agro* obligant ad Confessionem, & Communionem menstruam sub pœna peccati mortalis, ex Navar. *cap. 21. n. 59.* Dicastillo, Hurtado, & aliis allegatis. 5. Quia Monialis omittens Communionem per integrum annum peccat etiam mortaliter ratione scandali, & ratione contemptus, ex S. Thom. Peyrin. Lezana, aliisque. 6. Quia Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. cap. 10.* quamvis dicat, Moniales *admoneri* de Communione saltem menstrua, illud verbum non est de consilio, sed de præcepto ex DD. supra relatis, & Fagnano *in cap. Qualiter 38. de Cler. resident.* 7. Quia Communio menstrua in Monialibus dicitur de re gravi, concernente bonum tum particulare, tum commune ipsarum; ac religiositatem, & bonam famam Monasterii, ex Caramuele, Abbate, & Summa Angelica citatis. Et licitum si foret Monialibus non communicare, nisi semel in anno, eorum Monasteria non essent domus religiosæ, sed castra militum. 8. Quia opinio modernorum Moralistarum dicentium, esse de consilio, & non de præcepto menstruam Communionem, est minùs probabilis, tanquam destructiva exemplaritatis Sanctimonialium.

28 9. Quia debet esse discrimen inter vitam earum, & laicorum. *cap. Denique, dist. 4.* Glossa *in cit. Clem. Ne in agro. §. Sanè. Verb. Mensibus*, ibi: *Propter religionis perfectionem aliquid debeat ad pensum sanctæ institutionis adjicere*. Immò si malè sentitur de laicis semel tantùm in anno communicantibus. *cap. Sæculares, dist. 1.* Quid de Monialibus cogitandum? 10. Quia sicut peccat mortaliter infirmus, qui non vult sumere medicinam in gravi
29 infirmitate. Mastr. *in Theol. Mor. disp. 21. n. 34.* ita Monialis respuens sanctam Communionem, quæ, ut ait Concil. Trid. *de Euchar. sess. 13. cap. 2. Est antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservamur.* 11. Quia quemadmodum inedia voluntaria abbreviare vitam corporalem, est peccatum mortale. Gobat. *in Quinario tract. 5. cap. 1. n. 31.* Sanchez *in Conc. Mor. lib. 5. c. 1.* 30
dub. 33. Sic erit mortale peccatum abstinentia ab Eucharistia, per quam alitur vita spiritualis. Jo: 6. *Qui manducat me, vivet propter me.* 12. Quia negligens accipere Jubileum universale missum à Papa, 31
non potest esse sine culpa, nam negligentia est semper peccatum, & quia est prodigalitas quædam bonorum spiritualium, ac etiam quia turpis est pars, quæ non conformatur toti. Gobat. *in cit. Quinario tr. 3. qu 119. n. 336. & in Theologia Experim. tract. 6. n. 299.* Ergo culpabilis erit etiam Monialis negligens circa sanctam Communionem, privans se frequentibus Indulgentiis, etiam plenariis adinstar Jubileorum, & non se conformans in hoc actu religionis suæ Communitati. 13. Quia peccat mortaliter, qui non adimplet Confessionem, & Communionem menstruam sibi à Confes- 32
sario impositam in dispensatione impedimenti occulti ad contrahendum Matrimonium. Gobat. *d. tract. 5. in Quinar. c. 37. à n. 212. & seqq.* Igitur à simili peccabit mortaliter Religiosa non communicans semel in mense juxta Ordinis sui statuta, & juxta præceptum Juris Canonici *in d. Clement. Ne in agro. §. Sanè. De Statu Monachor.* quam sub mortali obligare, docent etiam Vasquez, Dicastillus, & Azorius citati per eumdem Gobat. *d. cap. 37. n 224.*
14. Et tandem cùm prædicta Monialis sit 33
temperamenti malencolici, ex quo facilè movetur ad tristitiam, & ad iracundiam, magnopere indiget Communione frequenti, *ut eo se salutari præsidio muniat ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter superandas*, ut loquitur Trid. Concil. *d. sess. 25. de Regular. cap. 10.* Nam, ut docet Aristoteles *in Mor. lib. 2. cap. 7. n. 11.* melancholici, ut plurimùm, sunt incontinentes. Et *lib. 7. Et hic cap. 14. n. 11.* Quia atra bile eorum corpora mordentur, *propterea in-*

rea intemperantes, & pravi evadunt.

Quòd si quis quærat, an peccet mortaliter Monialis, si aliquo tantùm mense omittat sacram Communionem ob improvisam animi perturbationem, qua forsan invaditur? Respondeo in hoc casu non peccare, si coram Confessario, vel Abbatissa com-
34 pareat, implorans licentiam pro ea vice non accedendi ad Convivium cœleste, donec tranquillitatem cordis reassumat, ut tenet Cardin. Zabarella *in d. Clem. Ne in agro. §. Sanè n.* 2. Et jure quidem; est
35 enim opus discretione in omni negotio. *cap. Præsentium* 1. *qu.* 5. *cap.* 1. *de Offic. Custod.* & monet Lezana *in Summa tom.* 6. *ad Mare Magnum Carmelitar. num.* 169. & mea opinio, quòd Monialis non communicans peccet mortaliter, procedit in illa, quæ per plures menses, cum contumacia, abstinet à Communione.

DECISIONIS L.

Ad Octobris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Petitur, Utrum ad faciendam experientiam, an Mulier patiens ecstases, & mira loquens, communiter credita Energumena, verè sit talis, vel potiùs Lunatica, Epyleptica, Saga, Maga, aut Pythonissa, licitum sit, eam petentem Eucharisticam Communionem fallere, porrigendo illi Hostiam non consecratam? Declaratur, qui sint Energumeni, Lyncatropi, Lunatici, Epyleptici, Magi, Sagæ, Pythones; & quibus signis prædicti cognoscantur? Exponuntur causæ, quibus Deus permittit in hac vita, homines à Dæmonibus vexari? Et an dentur remedia naturalia ad fugandos Dæmones? Referuntur opiniones Doctorum circa resolutionem casus. Narratur factum mirabile S. Philippi Nerii, ex consilio insignium Virorum pro experimento spiritus venerandæ Virginis Ursulæ Benincasæ anno 1582. tempore Gregorii Papæ XIII.

SUMMARIUM.

1 *Energumeni undè dicti?*
2 *Diabolus vexat homines spiritualiter, & corporaliter.*
3 *Lyncatropi sunt homines melancholia affecti.*
4 *Lunatici qui sint?*
5 *Lunaticos quare diabolus obsideat?*
6 *Epileptici qui sint? Et quid Epilepsia?*
7 *Epilepsia post annum* 25. *incurabilis.*
8 *Alcis ungula sanat Epilepticos?*
9 *Sanguis hominis decollati haustus an sanet Epilepticos?*
10 *Mahometus erat Epilepticus, & obsessus à Diabolo.*
11 *Magia quid sit, & quotuplex?*
12 *Sagæ quæ sint?*
13 *Pythones qui dicantur? ac Pythonissæ? num.* 14.
15 *Energumenos dari non est dubium.*
16 *Athei, & Nasuti aliqui Philosophi negant energima.*
17 *Petrus Aponus Philosophus Patavinus laudatus, accusatus de hæresi, absolutus.*
18 *Mulier Patavina melancholica loquebatur latino sermone.*
19 *Animæ defunctorum an obsideant corpora viventium?*
20 *Energumenos veros dari est de fide. & num.* 27.
21 *Platonis error de notionibus congenitis in homine.*
22 *Idiomate peregrino loquens, absq; studio, convincitur esse energumenus.*
23 *Animæ Purgatorii, ac etiam Beatæ aliquando apparent viventibus, sed non obsident eorum corpora.*
24 *Anacephaleosis quid sit?*
25 *Pacisci an liceat, ut præmoriens appareat Superstiti?*
26 *Dæmon quomodo possit stare in corpore hominis viventis; non autem in anima?*

27 *Energumeni verò possidentur à Dæmone.*
28 *Legio una Dæmonum quot Dæmones contineat?*
29 *Energumeni quibus signis cognoscantur esse tales?*
30 *Monialis Novitiæ fictio, ut videretur energumena.*
31 *Dæmones ob quas causas permittantur obsidere homines?*
32 *Exorcismus quid sit?*
33 *Diabolus an expelli possit rebus naturalibus?*
34 *Hostiam non consecratam porrigere pro consecrata an licitum?*
35 *Exempla propositæ Hostiæ non consecratæ tanquam consecratæ.*
36 *Ursulæ Benincasæ exhibita Hostia non consecrata, ex consilio prudentum Virorum, ac S. Philippi Nerii.*

CASUS PRUDENTIALIS.

Quod à prudentibus Parochis decidendum proponitur, est: Utrum ad faciendam experientiam, an mulier, patiens ecstases, & mira loquens, communiter credita energumena, verè sit à Dæmone possessa, an potius sit Lycantropa, vel Lunatica, vel Epileptica, Maga, Saga, aut Pythonissa? licitum sit, eam, Eucharisticam Communionem petentem, fallere; porrigendo illi Hostiam non consecratam?

Ad ornatum hujus casus quatuor sunt præmittenda, & examinanda.

1 *Qui sint Energumeni? Qui Lycantropi? Qui Lunatici? Qui Epileptici? Qui Magi? Quæ Sagæ, seu Striges? Et qui Pythones?*

2 *An dentur veri Energumeni, & quibus signis cognoscantur?*

3 *Ob quas causas, à Deo permittatur Energumenismus?*

4 *An præter Exorcismos Ecclesiæ dentur remedia naturalia, quibus liberentur Energumeni?*

QUoad primum. Quamvis scriptum sit à Glossa *in cap. Exorcista dist.* 23.
1 quod Energumeni dicantur *ab Erge, idest labor; & à menæ, idest defectus;* quasi deficere videantur obsessi à Diabolo ob nimium laborem; verius est, energumenos denominari à voce *Ἐνεργήμα*, quæ significat vexationem, seu agitationem; ideoque *ἐνεργούμενοι* sunt homines vexati, & agitati à dęmonibus, qui propterea appellantur *ἐνεργοῦντες*; nam verè & propriè *Ἐνέργημα est vexatio homini illata à Diabolo immediatè, localiter intra corpus ejus existente, & operante, illudque ad tempus subigente*, ut doctè advertit Gasp. Scotus *in Physica Curiosa tom. 1. lib. 4. cap. 1.* subdens, prædictam vexationem posse fieri dupliciter à Diabolo, *spiritualiter* scilicet, & *corporaliter*. Primo modo Diabolus vexat hominem per suggestiones malas ad cor, ut 2
flagitia operetur: Et sic dicitur intrare spiritualiter in hominem; ut habetur apud S. Luc. *cap. 22. n. 3. Intravit autem Satanas in Judam, qui cognominabatur Iscariotes;* idest suggerendo illi, tradere Redemptorem Judæis, ut legitur apud S. Joan. *cap. 13. n. 2.* ibi: *Et cœna facta, cùm Diabolus jam misisset in Cor, ut traderet eum Judas Simonis Iscariotes.* Altero modo Diabolus vexat homines corporaliter, sed & hoc dupliciter, vel *ab extra*, ipsum affligendo in corpore, ut fecit cum S. Job; & cum plurimis aliis Sanctis; vel *ab intra*, quando dæmon invadendo hominem, & ejus corpus ingrediendo, eum vexat, & exagitat; & in hoc casu verè, & propriè homo obsessus à Diabolo, dicitur Energumenus, sive Arreptitius, Dæmoniacus, obsessus, seu infessus. Et è contra non possunt dici Energumeni, qui vexantur à Diabolo exterius tantùm, quales sunt maleficiati, dum diris morbis ob maleficia affliguntur: neque illi, contra quos malus spiritus aliquid præsumit attentare circa corpora ad extra; ut quando Redemptorem nostrum *assumpsit Diabolus in Sanctam Civitatem, & statuit eum super Pinnaculum Templi.* 3
Matth. 4. 5. Quò verò ad *Lycantropos*, hi verè, & propriè sunt homines melancholia correpti, & dicuntur à *Λύχον*, idest *Lupum*, & *Τόπι*, idest *conversionem*; quia qui afficiuntur in excessu atra bile, & symptomatibus melancholiæ agitantur, sibi videntur conversi in Lupos; & abhorrent ab hominum consortio; & de nocte transitare

per

per loca inculta affectant, & præcipuè circa sepulchra, ut docet Avicenna *lib. 3. tr. 5. cap. 20.* & differit eruditus inter Medicos Paulus Ægineta *lib. 3. cap. 16.* his verbis: *Quilycantropia detinentur, noctu domo egressi, Lupos in omnibus imitantur, & donec dies illucescat, circa defunctorum monumenta plerumque vagantur.* Unde testatur Hieron. Magius *lib. 4. Miscellan. Angl.* cognovisse quendam hoc morbo correptum, qui sæpè ab Augustinianis, aliisque æedituis in sepulchris dormiens inveniebatur; & qui mortuorum ossibus domum suam planè compleverat. Porrò, etsi non omnes lycantropiæ morbo laborantes, sint energumeni; neque absque aliis signis debeant pro Dæmoniacis reputari; nihilominùs de facili possunt esse à Dæmone obsessi, ut erant illi, de quibus scribit S. Matthæus *c. 8. n. 28.* his verbis: *Cùm venisset (JESUS) trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sæ-*
4 *vi nimis, itaut nemo posset transire per viam illam.* Et de iisdem loquuntur S. Lucas *c. 8. n. 26.* & S. Marcus *cap. 5. n. 1.* Illi verò censentur Lunatici; qui singulis mensibus patiuntur mentis alienationem, potissimùm deficiente Luna, ut notat Glossa *in cap. Omni die 11. de Consecrat. dist. 5.* & licèt possit esse morbus naturalis tantùm, & ex mera infirmitate cerebri, quod cùm sit humidissimum, ut dicit Aristoteles *lib. de Somno, & Vigilia cap. 5. post medium*, maximè subjicitur operationi Lunæ; quæ ex sui proprietate habet movere humorem; & ideò ex hac causa hi vocantur Lunatici. *Colleg. Compluten. tract. 1. de Cœlo disp. 4. q. 6. n. 67.* Frequenter tamen qui Lunatici sunt, etiam energumeni sunt; sive id contingat, quòd diabolus possessor humores cerebri conciiet, & turbet; sive quòd inveniens morbum illum naturalem in corpore, inde sumat occasionem illud invadendi; utitur enim sæpè diabolus corporis dispositione, veluti occasione, ut notat Scotus *in Physic. Cur. d. lib. 4. c. 10. § 2.* Talis erat filius hominis, qui genuflexus ante Redemptorem nostrum, sic illum rogabat. Matth. 17. 14. *Domine, Miserere filio meo, quia Lunaticus est, & malè patitur. Et increpavit illum JESUS, & exiit ab eo Dæmonium, & curatus est.* Quam verò
ob rem Dæmon Lunaticos obsideat, mul- 5
tas diversi Auctores asserunt causas. Orig. *tract. 1. in Matth.* D. Chrysost. *Hom. 58.* & D. Hieronym. *in cap. 4. S. Matthæi*, inter quas refert duas præcipuas S. Thom. *1. part. q. 115. art. 5.* Unam, ut infamet Creaturam Dei, idest Lunam, quasi auctricem infirmitatum hominum; alteram, quia cùm Dæmon non possit operari, nisi mediantibus naturalibus virtutibus, expectat augmenta, vel decrementa Lunæ, tanquam tempora aptiora ad perturbandam phantasiam hominis, & eum affligendum. *Epileptici* illi sunt, qui laborant eo morbo menstruo, quem Medici vocant *Epile-*
psiam, Morbum Comitialem, Caducum, 6
Sacrum, Herculeum, Magnum, seu Affectum puerilem. Est autem *Epilepsia convulsio totius corporis, temporanea, cum privatione sensuum, & mentis.* Et duplex est, una perfecta, in qua totum copus agitur; & altera imperfecta, dum una tantùm pars corporis subjacet convulsioni, nempè caput, brachia, tibiæ. Causam veram morbi Comitialis, seu Epileptici adhuc esse ignotam omnibus Medicis opinatus est eximius in hac Urbe Patavina, & Lycæo Medicinæ professor Joannes Fortis *Consil. Medic. tom. 1. cap. 40.* Scribit Galenus *lib. de dist. Sympt. cap. 3. Ab obstructione imperfecta ventriculorum cerebri Epilepsiam generari.* Ipse verò Joan. Fortis subdit *d. cap. 40. Raro, aut numquam à causa obstruente; & frequentissimè, & ferè semper ab irritante provenire.* Quidquid sit de vera causa tantæ infirmitatis, procedit à Cerebro, ubi materia viscosa generatur, & dum discutitur, cadit in nervos, & contorquet patientem, qui ore spumat, dentibus stridet, & sensibus ferè semper exuitur.
De hac ait Hippocrates *Aphor. 7. sect. 5. Epi-* 7
lepsia ante pubertatem eveniens curabilis est: eadem verò post vigesimum quintum annum curationem non admittit. In pueris infantibus generari hunc morbum notat Joan. Jonstonius, *in Idea Universæ Medicinæ Practicæ lib. 12. tit. 1. n. 3. Vel à terrore, cujus occasiones omnes vitandæ sunt: vel à lacte corrupto in ventriculo, & tunc*

vomitus est optimus. Vel à vermibus in
intestinis se se moventibus, quorum ratio
est habenda: Vel à difficili dentitione, quæ
promovenda; vel à Variolis, morbillis,
febribus, quæ etiam sunt curanda: Vel
à primario cerebri affectu, de quo supra,
idem auctor inter remedia recenset *gem-*
mam Smaragdum, Lapidem in hirundi-
num ventriculis dissectis repertum, & un-
8 *gulam Alcis auriculæ sinistræ inditam.* Et
quòd ungula Alcis mirè proficiat comitiali
morbo laborantibus, ex Medicorum, &
Historiographum auctoritate probat Scotus
in Physica Curiosa lib. 8. cap. 1. §. 5. ubi
subdit, efficaciorem esse ungulam pedis
posterioris dextri, sed & aliorum trium
pedum eamdem virtutem ungulas habere.
Quod affirmat etiam Plinius *lib. 8. cap. 15.*
relatus ab Andrea Cirino Clerico Regu-
lari *in Opuscul. de Natura Animal. lib. 2. si-*
ve de Venatione lib. 1. cap. 43. n. 403. Et
meminit Aresius *lib. 6. Impref. 163. n. 6.*
Porrò famosum remedium ad Epilepsiam
sanandam à vulgò constituitur haustus san-
guinis scaturientis è venis hominis capite
9 truncati, de quo testatur Layman. *lib. 3.*
sect. 4. n. 3. & de quo ita scribit Gobat. *in*
Quinario tr. 5. cap. 23. n. 153. Hunc San-
guinis haustum esse salutarem (Epilepti-
cis) *est quidem opinio vulgi, non displici-*
ta Laymano: *At duo Medicinæ Doctores*
ea super re à me consulti asseruerunt, eam
esse meram persuasionem, refutatam non
solùm scripto publico, sed etiam recentissi-
ma experientia, exemploque hominis,
quem unus illorum medicorum noverat,
& qui poto sanguine fecerit omnia, quæ
facienda præscribuntur, attamen absque
operæ pretio. Quidam etiam Carnifex me-
dicinæ in paucis peritus, à me interroga-
tus, respondit; se quidem scire, fuisse haud
semel haustum ea intentione ejusmodi san-
guinem, sed absque effectu, quantum qui-
dem ipse sciat. Sed de his, obiter dictis,
satis. Utrum verò Epileptici sint etiam
energumeni? utique negandum venit, fre-
quens est experientia infelicium hominum
utriusque sexus hoc morbo laborantium;
qui, periodis morbi decursis, & sympto-
matibus superatis; cognoscuntur immunes
à Diaboli infestatione. At aliquando quis
est Epilepticus, ac etiam obsessus à Dia-
bolo, quemadmodum ille, de quo ita nar-
rat S. Marcus *cap. 9. 17. Magister, attuli*
filium meum ad te, habentem spiritum
mutum, qui ubicumque eum apprehende-
rit, allidit illum, & spumat, & stridet
dentibus, & arescit. Utrumque morbum
fuisse in Mahometo non est incredibile.
Hunc enim Pseudoprophetam, & Maho-
metismi Auctorem comitiali infirmitate
fuisse detentum, habemus in Annalibus 10
apud Emin. Card. Baronium *Anno 630. n.*
1. & 2. ac etiam à Diabolo vexatum; il-
lumque Hæreticum, & Magum vocant
Zonara *tom. 3.* & Paul. Diaconus *lib. 18.*
Histor. ut notat Delrius *disquisit. Magic. in*
Proloquio.

Pro Magorum autem notitia, sciendum
est, quòd *Magia est ars, seu facultas, vi*
creata, & non supernaturali, quædam
mira, & insolita efficiens, quorum ratio 11
sensum, & communem hominum captum
superat. Est autem triplex. *Naturalis*,
cujus mira operatio provenit à virtute per
naturam insita rebus. *Artificialis*, quæ ex
humana industria, & philosophiæ studio,
mediis licitis exercetur. *Diabolica* quæ à
Cacodæmonis malitia pendet, & cujus ope,
& assistentia operatur mirabilia; ut declarat
Delrius *Disquis. Mag. lib. 1. c. 2.* ex cujus
doctrina sequitur, eos esse dicendos Magos,
qui inito pacto expresso, vel tacito cum
Dæmone, ejus opera utuntur, vel ad ma-
leficia patranda, vel mira exercenda, oc-
culta, longinquavè revelanda; de quibus
fusè Scotus *in Physica Cur. lib. 1. cap. 16. &*
17. & lib. 4. cap. 13. ubi horrenda exempla
in perniciem corporum, & animarum, fi-
dem perversis his hominibus præstantium.

Sagæ verò sunt pessimæ fœminæ, quæ
pariter commercium habent cum Dæmo-
ne, & ejus adjutorio patrant maleficia,
& transferuntur corporaliter ad conven- 12
tus nefarios, vel insidentes hirco, aut al-
teri fantastico animali, hoc est ipsi Dæ-
moni, corpus illius animalis assumenti,
vel arundini, scoparumvè baculo, ut re-
latis pluribus Doctoribus, Theologis, Ju-
ristis, & Criminalistis comprobat Scotus
d. lib. 1. cap. 23. ubi plurimas historias de
Sagis, & Strigibus ponit.

Tan-

Tandem *Pythones* illi habentur, qui edunt vaticinia Dæmonis ope. Hi autem sunt in triplici differentia. Alii habent Spiritus Παρέδρους, seu familiares, anulis, vitris, cistis, aliisve rebus inclusos, quos consulunt, & responsa ab illis accipiunt. Alii extrinsecùs accedentem subinde, & sibi assistentem habent spiritum, cujus afflatu, aut suggestione divinant. Alii denique intra se habitantem, & per os, aut per pudenda loquentem, ac responsa sibi, aliisve dantem habent Dæmonem; ut plenè probat Delrius *Disquisit. Magicar. lib.* 4. *cap.* 2. *quæst.* 6. & Scotus *in Physica Curiosa*, *lib.* 1. *cap.* 37. *& lib.* 4. *cap.* 11.
13 ubi eruditè demonstrat, Pythonum originem evenire ab Apolline Delphico, apud quem viri, seu mulieres in tripode sedentes, at divaricatis cruribus stantes, divinandi spiritu afflabantur, teste Plutarcho *lib. de defect. Oracul.* Strabone *lib.* 1. & Ciceron. *de Divinat.* & vox tum ex ore, tum ex pudendis horum Pythonum prodibat; & ideò *ventriloqui* dicebantur quod ad reprobandos horum impiorum hominum sectatores narrat S. Joan. Chrysostom. *in Epist.* 1. *ad Corinth. Hom.* 29. & se vidisse in quadam Pythonissa testatur Cœlius Rhodigin. *lib.* 8. *cap.* 10. Pythonissam fuisse mulierem illam, & à Dæmone obsessam, quæ evocavit Sauli Samuelem, ut habetur 1. *Reg.* 28. communior est sententia; certa autem de illa puella, de qua ita scribit S. Lucas *in Act. Apostol. cap.* 16. *n.* 16. *Factum est autem euntibus nobis ad*
14 *orationem, puellam quamdam habentem Spiritum Pythonem obviare nobis, quæ quæstum magnum præstabat Dominis suis divinando*. Et infra: *Dolens autem Paulus, & conversus Spiritui, dixit: Præcipio tibi in nomine JESU CHRISTI exire ab ea, & exiit eadem hora*. Ubi ly *Dolens*, ait Menochius *lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 2. significat, tædio affectus, Diabolus enim, priusquam expelleretur ab Apostolo de puella Pythonissa, ipsum, & socios summis laudibus commendabat, dicens: *Isti homines Servi Dei excelsi sunt, qui annunciant vobis viam salutis*: molestum est autem viris prudentibus, se laudatos audire ab iis, à quibus sciunt odio haberi. Tandem illud est advertendum discrimen inter Pythones, & alios energumenos, quòd illi voluntariè sint obsessi, isti verò coactè. Et hæc de primo præmisso.

Quò ad secundum præmissum, *An veri dentur Energumeni?* superfluum quærere videtur; cùm irrefragabiles habeamus auctoritates. I. In Sacro Evangelio circa Dæmoniacos, qui fuerunt liberati à spiritibus immundis per CHRISTUM; ut habetur 15
S. Matth. cap. 8. *Marc.* 5. *Luc.* 8. Et quidem *S. Matth. d. cap.* 8. *n.* 16. ait: *Vespere autem facto, obtulerunt ei multos Dæmonia habentes; & ejiciebat Spiritus verbo*. Et *D. Marcus c.* 1. *n.* 32. *Vespere autem facto, cùm occidisset Sol afferebant ad eum omnes malè habentes, & Dæmonia habentes; & erat omnis Civitas congregata ad januam. Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, & Dæmonia multa ejiciebat*. Testatur pariter *S. Lucas cap.* 8. *n.* 2. quod Christus Dominus dum *iter faciebat per Civitates, & Castella, prædicans, & evangelizans Regnum Dei; & duodecim cum illo; & mulieres aliquæ, quæ erant curatæ à Spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria, quæ vocatur Magdalena, de qua septem Dæmonia exierant*; ultra plurimas specificas alias liberationes energumenorum. II. Quia Christus dederat Apostolis, aliisque discipulis suis potestatem ejiciendi Dæmonia; quia ipsi usi gaudentes dicebant: *Domine etiam Dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo*. *Luc.* 10. 17. Et in Actibus Apostolorum 5. 16. legimus de Divo Petro: *Concurrebat autem & multitudo vicinarum Civitatum Jerusalem, afferentes ægros, & vexatos à spiritibus immundis, qui curabantur omnes*. III. Quia concors est omnium Patrum, Conciliorum, ac Theologorum consensus, à Dæmonibus homines obsideri, & tot illustres Scriptores de hac re idem testantur, ut humanitatem omnem exuisse oporteat eum, qui fidem omnibus derogare vellet, sunt enim integri tractatus; nec non exempla plurima in vitis Sanctorum. IV. Quia illi, quos energumenos dicimus, tales, sæpè numero effectus edunt, qui non nisi

nisi ad Dæmones in illis existentes, atque agentes reduci possunt, cujusmodi sunt sermo linguæ antea planè ignotæ, revelatio rerum antea incognitarum, etiam absentium, & occultarum; motio, & translatio magnorum ponderum; & his similia, de quibus infra. Et V. Quia prædictis effectibus cùm sæpè admisceantur blasphemiæ in Deum, mendacia, & contumeliæ in homines, necessarium est cognoscere eorum auctorem esse Dæmonem; non autem Angelos bonos, vel ipsum Deum.

Nihilominus non esse superfluam investigationem apparet, non solùm ob Atheos qui Deum, & Angelos, tam bonos, quàm malos è rerum natura eliminare cogun-
16 tur; sed etiam ob nonnullos nimium Nasutos Philosophos, qui morbum *ἐπίγνωμα* negantes esse Dæmoniacum, illum naturalibus indispositionibus corporum adscribunt; & contendunt, humores atroces, & violentos extorquere melancholicis, maniacis, & phræneticis peregrinas linguas; asserentes, mentem hominis imbutam esse artibus ante illarum usum; & nostrum scire nihil aliud esse, quàm reminisci. Ita Levinus Lemnius *de Occult. natur. mirac. lib.* 2. *c.* 2. Et noster Petrus de Apono Patavinus, de quo in una ex quatuor januis Publici Palatii hujus Urbis Antenoreæ hæc habetur inscriptio. *Petrus Apo-*
17 *nus Patavinus, Philosophiæ, Medicinæque scientissimus, ob idque Conciliatoris cognomen adeptus; Astrologiæ verò adeò peritus, ut in Magiæ suspicionem inciderit, falsòque de hæresi postulatus, absolutus fuit.* Auctor, inquam iste, *in Comment. ad Sect*: 30. *Problem. Aristot. in problem.* 1. testatur, ut refert Scotus *in Physic. Cur. lib.* 4. *c.* 12. *§.* 3 se multos vidisse, qui atra bile, seu melancolia purgata, cùm antea peregrinis linguis loquerentur, & mira supra vires naturæ præstarent; & sine dubio pro Dæmoniacis haberentur, curati fuere, & sanæ menti restituti. Confirmat id exemplo mulieris Patavinæ illiteratissimæ, quæ dum melancolica ægritu-
18 dine detineretur, latino sermone quàm decentissimè loquebatur; postmodum verò expurgato vitioso illo humore, sanitati restituta, ne verbum quidem latini sermonis proferre noverat. Petrus Pomponatius *lib de Incarnat. cap.* 10. *suppos.* 6. prædictos effectus linguarum in melancholicis attribuit astrorum influentiis, & ait se vidisse Mantuæ mulierem uxorem Sutoris, secundùm diversa idiomata loquentem, durante infirmitate, & à Medico sanitati restitutam, eò quod melancholiam curavit. Consimilia exempla ex Sirenio *lib.* 9. *de Fato* narrat Scotus *in d. §.* 3. Quo circa alii auctores potiùs provenire volunt prædictos effectus ab animabus Defunctorum, quas intrare, & possidere posse corpora eorum, quos energumenos appellamus, astruunt. Ita Cælius Rhodigin. *lib.* 19
2. *cap.* 13. & hanc opinionem habuisse olim Judæos innuere videtur Joseph. Flav. *lib.* 7. *de Bello Judaico cap.* 33. & S. Justin. martyr. *Apolog.* 2. Alii verò utrumque negantes, vel hominum deceptionibus, vel occultissimis causis attribuunt; sed à Dæmonibus corpora hominum invadi, & obsideri non concedunt; tum quia anima rationalis est tota in corpore, & tota in qualibet parte corporis. Ergo non est ibi Dæmon, non enim potest esse simul in eodem loco cum anima; tum etiam quia Dæmones non possunt illabi animabus hominum, nec intra eas esse; cùm hoc solius Dei sit; ergo nec possunt esse intra corpora, aut in ea illabi, quemadmodum neque animæ Defunctorum intrare, aut possidere possunt corpora viventium.

His tandem minimè obstantibus, veritas est manifesta, & de fide, dari veros energumenos, à Dæmonibus obsessos, in eis manentes, & operantes, ut ex Scriptura sacra probatum est supra; & ex 20
testimonio SS. Patrum, Conciliorum, & Scriptorum. Et quò ad *Levini Lemnii* assertionem, de rerum notionibus nobis congenitis, & ab humore melancholico excitari peregrina idiomata ad reminiscentiam, respondetur; esse errorem Plato- 21
nis, jamdudum confutatum à Tertulliano *lib. de Anima cap.* 14. ab Arnobio *lib.* 2. *contra Gentes*; à S. Irenæo *lib.* 2. *cap.* 59. & 60. & à S. Augustino *lib.* 12. *de Civit. cap.* 15. ridiculum enim est, & absurdum dicere, dato, & non concesso, quòd es-

sent

sent in nobis rerum notiones congenitæ, eas excitari à melancholia; nam sequeretur, omnes arreptitios, & aliis morbis melancholicis laborantes loqui linguis peregrinis. Præterea notiones in mente hominis existentes, debent esse ordinatæ, ut quis ordinatè de rebus illis loquatur; at melancholia, & alii morbi, experientia teste, mentes infirmorum non ordinant, sed perturbant. Exemplis autem relatis à Petro Aponensi, & à Pomponatio respondet Theoph. Raynaudus *in Theol. natur. dist. 2. q. 1. art. 1.* nos non cogi, fidem eis adhibere sine præde, & injuratis testibus, sed suppositis pro veris: vel mulieres illæ loquebantur latino sermone non bene, non expeditè, non secundùm regulas; & earum sermo proveniebat à quadam superficiali eruditione acquisita ex longo auditu scholarium, vel Doctorum latinè loquentium, ut ego cognovi famulum quemdam, qui comitabatur juvenes nobiles ad scholas publicas, & ex eorum conversatione latinabatur satis bene. Pariter recordor, mulierem quamdam hìc Patavii, quæ ingrediebatur publicum gymnasium semiphrænetica, & scholaribus applaudentibus proferebat multas latinas sententias, sed cum erroribus grammaticalibus pluribus. Vel prædictarum mulierum idiomata peregrina erant castigata, atque perfecta; & tunc cur non est dicendum, fuisse Dæmonium in eis inhabitans tempore infirmitatis, cujus ope loquebantur, cessasse autem locutionem alienorum idiomatum ob discessum Dæmonis, completa purgatione? certum est enim, neque febrim, neque atram bilem, neque ullam aliam humoris cujusvis corporei affectionem posse conferre promptam, ordinatam, ac stabilem, durante morbo, facultatem loquendi, & respondendi ad interrogata peregrino idiomate, quod æger prius non noverat. Igitur lo-
22 cutio, & responsio aliena lingua à Dæmone nidulante in ægro provenit; ut exemplis probat Raynaud. *d. art. 1.* & Scotus *d. lib. 4. cap. 12. §. 3.* ubi subdit rationem, ut scilicet sic homines decipiantur, credentes non à Dæmone, sed à seipsis idioma exterum haberi, vel ad alium malum finem à malo spiritu intentum. Quod autem locutiones prædictæ peregrinæ, aliique miri effectus in energumenis proveniant ab astris, seu à planetis cœlestibus, confutavit Origenes *tract. 4. in Matth.* est enim error manifestus; prout etiam, quòd sint animæ Defunctorum reingressæ in corpora sic loquentium, vel mira operantium. Concedunt Theologi, animas beatas, aut in purgatorio, vel etiam in inferno detentas apparere aliquando vi- 23
ventibus, id Deo permittente ob aliquas justas causas, ut latè probat Delrius *Disquis. magic. lib. 2. q 26. per plures sect.* Thyræus *de Spirituum apparit. lib. 3. à c. 11. & seq.* & alii apud Sanchez *in Decalog. lib. 2. c. 38. n. 23.* At negant easdem animas posse obsidere, invadere, & intrare corpora viventium: quòd si spiritus obsidens, dicat, se esse animam alicujus defuncti, Dæmon est, qui mentitur, & cum mendacio id asserit. Abulens. *in Matth. c. 8. q. 124.* Delrius *post lib. 6. disq. mag. Anacephalæosi* (idest recapitulatione, vel summaria repetitione dictorum) *monit.* 10. Sanchez *d. cap. 38. n. 24.* Sæpè namque 24
Dæmones fingunt, se esse animas defunctorum, ut vivenres in errorem inducant. S. Thom. *1. part. quæst. 117. art. 4. ad 2.* Sylvest. *Verb. maleficium quæst. 4. num. 2.* ideoque non est absque culpa: saltem curiositatis, pacisci inter aliquos, ut præmoriens superstiti appareat, certiorem eum de suo statu facturum: ob periculum illusionis Dæmoniacæ. Cirvelus *De Superstit. p. 3.* 25
c. 11. Delrius *lib. 2. q. 26. sect. 7* & Sanchez *d. lib. 2. in Decal. cap. 38. n. 25.* Exemplum hujuscemodi sponsionis refert Eminent. Card. Bar. *ad ann. 411. n. 69.* & Menoch. *in Storeis part. 1. cap. 68.* mirandum, non imitandum. Quò verò ad primam rationem illorum, qui negant energumenismum, scilicet quia duo spiritus creati non possunt coexistere, & esse simul in uno, & eodem loco, respondetur, posse stare Dæmonem in homine vivente, quia anima hominis est in corpore, non ut in loco, sed ut forma in materia; diabolus autem in energumeno stat non per modum formæ vivificantis, sed tanquam in loco diffinitivè, exercendo vires omnes

omnes corporales illius energumeni ad motum localem pertinentes, ut doctè explicat Bart. Sybilla *in Speculo peregrin. quæst. Decad.* 3. *cap.* 3. *q.* 2. ubi dat exemplum serpentis locuti ad Evam, & Asinæ ad Balaam. Ad secundam verò rationem, quòd illapsus in hominem sit solius Dei, non autem spirituum creatorum, respondetur, procedere de illapsu in animam, non autem in corpus: Siquidem, cùm anima rationalis sit simplex, & incorporea, non habens dimensiones quantitatis, nihil potest in ea esse, nisi illud, quod dat ei esse, & est in ea per virtutem suam, idest solus Deus. At in corpus etiam Dæmon potest illabi, & intrare propter subtilitatem naturæ suæ, penetrantis corpora sine ullo obstaculo; ut de facto illabuntur, & penetrant corpora energumenorum, quod ex S. August. *de Eccl. dogm. cap.* 50. & aliis SS. Patribus demonstrant idem Sybilla *d. decad.* 3. *cap.* 3. *quæst.* 4.

Concludendo igitur primam partem secundi nostri præmissi, dicendum est, verè
27 dari energumenos, idest, verè Dæmones (Deo permittente) intrare, invadere, & obsidere corpora hominum, qui quidem Dæmones invadentes, & obsidentes esse possunt ex omnibus eorum choris, ordinibus, & classibus, quia omnibus æqua est malitia; æquum in homines odium, æquus eis nocendi ardor. Thyræus *de Dæmoniacis. cap.* 12. Et non solùm unus unum invadit hominem, sed sæpè duo ac plures; etiam ad legionem usque, ut ex *S. Luca cap.* 8. *n.* 30. (Una autem legio Dæmonum continet 6666. Spiritus, ut habetur in Hermone Theologico *part.* 3.
28 *tract.* 2. *de Angelis cap.* 3 *conclus.* 1. *vers. finem pag.* 9. Et notat Hieron. à Basilica Petri *in suis Ephemeridis sacris die* 2. *Januarii* de Passione SS. Martyrum Sebastiani, & Alverii militum legionis Thebeæ) Thyræus *cap.* 13. & 14. & Scotus *in Physic. d. lib* 4. *cap.* 5. *ubi* §. 2. subdit eosdem malos Spiritus posse invadere homines cujuscunque sexus, ætatis, & conditionis; affligendo, ex permissione Divina, corpora variis infirmitatibus, fascinationibus sensuum, & membrorum deturpationibus, de quibus *eodem lib.* 4. *cap.* 6. varia exempla cumulat, vim magnam habentia, si à Parochis lecta, & indita suis plebibus fuissent, excitandi timorem Dei, & observantiam Divinorum mandatorum. Porrò tam sævi, & diri ergastuli non possunt privare animas hominum, quos obsident, Theologicis, aliisve infusis virtutibus, nec eos vexare, nisi quantum Deus permittit.

Quò verò ad secundam partem secundi propositi præmissi; signa ad cognoscendum 29
energumenos alia sunt *probabilia*, alia *incerta*. Probabilia sunt, occultorum revelatio, linguarum peregrinarum, quas infirmus non didicerit, locutio, scientia legendi, scribendi, cantandi, aut aliarum artium, quas non noverat; discursus de rebus altissimis; cognitio futurorum, & absentium; sublevatio magnorum ponderum; ingens robur in rumpendis vinculis; corporis energumenici admirabile pondus ejusdemque rigor, inflexibilitas, aut immobilitas; magna voracitas, & bibacitas, summa celeritas, & agilitas in currendo, & saltando, atque his similia. Dicuntur probabilia hæc signa ad judicandos energumenos esse illos, à quibus talia emanant, quia cùm superent humanam scientiam, & naturalem facultatem; & nullum adsit signum illa esse à Deo, vel ab Angelis sanctis, probabiliter infertur, provenire à Dæmone latente, & inhabitante in ipso energumeno. Latè Scotus *in Physica cit. lib.* 4. *cap.* 9. Signa autem incerta sunt barbaræ, & inconditæ voces, clamores, & ululatus belluini: membrorum defectio, alteratio, contortio: Tumor pectoris, gutturis, ac etiam inquietatio, & aversio à rebus sacris, sanctis, & benedictis, aliaque plurima congesta per Zacchariam Vicecomitem *in Complem. exorcist. p.* 1. & dicuntur signa incerta, quia etsi frequenter exerceantur à veris energumenis, aliquando tamen prodeunt à non energumenis, vel quia ipsi ex apprehensione fixa se tales esse credunt, qualis erat Matrona illa, de qua Scotus *d. lib.* 4. *cap.* 9. quæ cùm tangeretur communi clavi ferrea credens esse lipsanum aliquod sacrum, clamores magnos emittebat; vel quia simulant, & volunt tales ab aliis reputari, præcipuè mulieres, quarum aliqua exempla

pla

pla narrat idem Scotus *d. lib.* 4. *c.* 9. & jam
pluribus ab hinc annis mihi evenit circa
quamdam puellam, Religionis austeræ ha-
bitum indutam; quam cùm pœniteret il-
lius vitæ, ita bene sibi intumescere pe-
ctus, & guttur faciebat, ut Moniales eam
crederent energumenam; at ego hortatus
illam, mihi exponere veritatem, fassa
fuit, id operari, ad exeundum è Mona-
sterio, quod ego statim, dexteritate con-
30 venienti, exequi feci; & deindè perfecta
sanitate potita fuit. In his igitur signis pru-
dentia magna opus est, quia *Pravum est
cor hominis, & inscrutabile. Jerem.* 17.
9. Et *Brevis omnis malitia super mali-
tiam mulieris. Eccl.* 25. 26.

Quò ad tertium Præmissum, quærenti-
bus, quas ob causas permissum sit Dœmo-
nibus intrare corpora hominum, eos obsi-
dere, & vexare utique respondendum est
cum illis verbis Apostoli, *O altitudo di-
vitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei:
quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus?
Rom.* 11. arcanum est enim, & à nobis
imperscrutabile; unde S. Hieron. *in epist.*
31 *ad Paulam de dormitione Blesillæ* ait: in-
scrutabili judicio Dei relinquendum, quod
bimuli, trimulivè, & ubera materna la-
ctantes à Dœmonio corripiantur. Cæte-
rum ob quatuor præcipuè causas, permit-
ti à Deo, homines invadi, & à Dœmonio
obsideri constat. Prima est ob gravia sce-
lera per eosdem homines patrata: hinc
Saulem spiritus malus arripiebat, quia ipse
furebat in Davidem, quærens ipsum oc-
cidere. 1. *Reg.* 15. S. Mariam Magdale-
nam obsederant septem dœmonia, dum
erat peccatrix. *Marc. ult.* 9. Apostolus tra-
didit Sathanæ Corinthium illum gravi lu-
xuria reum. 1. *Cor.* 5. 4. In vitis Sancto-
rum frequentia habentur exempla invasio-
num hujusmodi ob perjuria, calumnias,
& injustas in servos Dei cædes à perversis
patratas. Secunda causa est peccatum ve-
niale, quod deducitur ex Cassiano *collat.* 7.
cap. 27. de Abbate Moyse, qui possessus
fuit à Diabolo propter impatientiam, &
durum prolatum verbum. Et ex S. Gre-
gorio *lib.* 2. *Dialog. c.* 1. ubi quædam Virgo
energumena evasit ob levem gulam; &
ex vita S Bernardi *lib.* 2. *cap.* 1. ubi qui-
dam fuit à Dœmone obsessus, quia eum
reperit distractum in oratione. Tertia est
maledictio à genitoribus prolata in filios;
ideò legitur in vita S. Zenonis Martyris
apud Surium *die* 25. *Maii*, cùm mater fe-
brienti filio poculum aliquoties præbuisset;
nec filius petere desisteret, impatientia vi-
cta, eidem iterùm poculum offerendo im-
precata est Dœmonium, & statim obses-
sus ac malè fuit vexatus. Quarta tandem
est causa, ut discamus, præter corpora,
& animas nostras esse alios spiritus, quod
olim Saducæi, & nunc Athæi negant; ac
erudiamur, quàm miserum sit, Dœmonis
servituti se per peccatum subjicere; & qua-
lem is tyrannidem exercebit in inferno,
qui tàm diris modis eos vexat in hac vita.

Quò ad quartum Præmissum. Certum
est in Ecclesia Catholica institutos esse
exorcismos ad pellendos Dœmones è cor-
poribus energumenorum. Est autem *Ex-
orcismus*, ut definit *Isidorus de Eccles.* 32
offic. c. 20. *sermo increpationis contra spi-
ritum immundum.* Sive ut scribit Quartus
de Benedict. tit. 1. *sect.* 3. *dub.* 1. *Exorcis-
mus est adjuratio imperativa; qua Dœ-
mones coguntur exire de corporibus obses-
sis, invocato Divino nomine, vel adhibi-
tis rebus sacris.* Utrùm verò dentur res
naturales habentes vim eosdem impellen-
di; nonnullis Doctoribus visum est dari,
videlicet lapides, radices, & herbas, in-
ter quas Rutam, Salviam, Anethum, Fœ-
niculum, Allium, Verbenam, aliasque plu-
rimas congestas à Scoto *in d. Physica Curio-* 33
sa lib. 4. *c.* 15. §. 2. ubi addit, etiam suffi-
tibus Dœmones expelli, exemplo Tobiæ,
qui fumo jecoris, & cordis piscis fugavit
Dœmonem ex ædibus Saræ sponsæ suæ; ut
habetur Tob. *c.* 8. & docet Mengus *in Fla-
gell. Dœmon. ex.* 3. 4. & 6. Cæterùm nulla
res sensibilis, atque corporea, atque adeò
neque herbæ, radices, lapides, odores,
suffitus habent vim physicam, ac natura-
lem, directè, & per se Dœmonem expel-
lendi, ut docent S. Thom. *in* 4. *dist.* 7. *art.
ult.* & *in c.* 41. Job *lect.* 3. Abulens. *in* 1.
Reg. c. 16. *quæst.* 46. Delrius *disquis. Mag.
q.* 30. *sect.* 3. Theophil. Raynaud. *in Theo-
log. naturali distinct.* 2. *art.* 2. *num.* 53. &
Zacchias *in Quæst. Medicoleg. lib.* 4. *tit.* 1.
qu. 5.

q. 5. n. 25. Indirectè tamen res prædictæ possunt expellere dœmones, quatenus hi innituntur complexioni infirmæ, vel humoribus commotis in homine, præsertim atræ bili, & sanguini copioso; idcircò cùm plures herbæ, radices, suffitus, ac similia humores hominum variè cieant, ac temperent, faciunt quoque, ut dœmones abeant, & recedant à corporibus divexatis, non cogendo, sed causando, ut correctis malis humoribus fugiant infernales inquilini, ut explicat Scotus *d. lib. 4. cap. 15. §. 3.* & antea *lib. 2. c. 40.* ubi examinat suffitum jecoris piscis, quo Tobias fugavit dœmonem, juxta S. Raphaelis instructionem; eumque vult habuisse virtutem moralem; quatenus nimirùm excitato illo fumo, Angelus apprehendit dœmonem, abduxit, & ligavit; & sic ex institutione ejusdem Angeli fumus ille positus fuit tanquam signum, ad abjiciendum, & ligandum dœmonem, quod placet Celadæ *in cap. 6. Tobiæ d. §. 233.*

His ita constitutis, deveniendo ad resolutionem propositi casus duas reperi contrarias opiniones scribentium. Una negativa, docens nunquam esse licitam fictionem in Venerabili Sacramento Eucharistiæ, quod est Sacramentum veritatis. *cap. De homine. de Celebrat. Missar.* quia dare Hostiam non consecratam credenti recipere consecratam, est inducere illum in idolatriam: quia adorat tanquam Deum panem purum; & ita sentiunt, etsi in aliis terminis, videlicet de publico peccatore decipiendo, qui indignè vellet communicare. Suarez *de Euchar. disp. 67. sect. 4.* Pax Jordan. *tom. 1. lib. 2. n. 82.* Reginald. *lib. 29. n. 49.* & alii apud Dianam *p. 4. tract. 4. resol. 47.* posita in opere Coordinato *tom. 2. tract. 2. resol. 31.* & novissimè Franc. de Lugo *lib. 1. de Sacram. cap. 6. q. 11. n. 62.* Altera opinio affirmans tenet, ob aliquam justam causam licitam esse hujuscemodi fictionem in exhibenda Eucharistia, quemadmodum Sacerdotes frequenter fingunt absolvere pœnitentem, quem reperiunt non bene dispositum, ad tollendum scandalum inter adstantes; & quò ad periculum idololatriæ, cùm ea sit materialis tantùm, potest indirectè permitti; & huic sententiæ adhærent Altisiodorensis, Villalobos, & Ludovicus de S. Joanne, quos citat, & approbat ipse Diana *cit. tom. 2. tract. 2. resol. 31.*

34 (margin, beside "gativa")

Sed ultra horum auctoritatem Doctorum tria reperio exempla suadentia licitam fictionem in casu proposito. Primum 35
desumptum ex Joanne Herolto narratur à Joan. Bapt. Matthæoli Parocho Romano *p. 2. Sylvæ Historialis lib. 8. cap. 2. tit. 3. exemplo 4.* exhibitam scilicet fuisse particulam non consecratam cuidam energumeno, à quo fuit dentibus comminuta; sed eidem data Eucharistia, spiritus immundus pavens, & tremens ex Energumeno exivit. Alterum exemplum habetur apud Joannem Sancium *in Selectis disput. 26. sub num. 5. Vers. Et favet*, ubi refertur de puero novem annorum, qui cùm in articulo mortis Eucharistiam sibi porrigi postularet instanter, Sacerdos tamen judicans non esse tutum illi ministrare, ei Hostiam non consecratam detulit. At puer statim clamans dixit: quare me decipere vultis? quo cognito à Sacerdote, intelligenteque, à Spiritu Sancto fuisse edoctum, Corpus Christi suscipiendum afferens, puero dedit; illudque devotè, ac sanctè puer recepit. Hæc ibi Sancius *ex Promptuario discip. litt. E exempl. 26.* Sed respondero potest hæc bona fide, ac pia voluntate tunc fuisse facta. At non scientia, & prudentia imitabili. Ita philosophor & ego. Sed quid ad sequens tertium exemplum magni ponderis, Romæ, à Viro Sancto, ex consilio Virorum pietate, prudentia, scientia, ac auctoritate pollentium? Rem brevi perstringam. Ursula Benincasa, Virgo Deo devota, nata Neapoli Anno 1547. die 28. Octobris, divina charitate succensa, inter cæteras supernaturales 36
gratias, miris ecstasibus donabatur, in quibus tanto pondere eam figebat Spiritus Sanctus, ut Virgo Christi immobilis permaneret, imò brachia ejus, aliquando in raptu extensa, gravissima pondera à Religiosis viris apposita, sustentarent. Anno 1582. sic Deo jubente Romam venit ad summum Pontificem Gregorium XIII., cui post plures ecstases in ejus conspectu habitas, reverenter exposuit, Majestatem Divinam

vinam ob peccata totius Christianitatis nimis esse offensam, ac ubique flagella versari paratam, nisi fidelis populus ageret pœnitentiam. Hinc volens Papa certificari, an Virgo illa verè à Deo ecstases haberet, vel à dæmone deciperetur, selectis piis, ac doctis viris, inter quos fuit Sanctus Philippus Nerius tunc Romæ vivens; præcepit, ut spiritus ejusdem Ursulæ experimentum sumerent. Humiliationum, mortificationum, jejuniorum, aliarumque pœnalitatum rigida ei injunxerunt exercitia, quæ omnia patienter, ac lætanter famula Dei perpessa est, ecstasis dono semper à Deo illustrata. Tandem per eosdem egregios, prudentes, ac sanctos viros deventum fuit ad hoc ultimum experimentum: videlicet cùm longa inedia cœlestis Convivii Ursulam affecissent, ac ipsa Eucharistico pane recreari postularet, eidem intimarunt, ut pro die crastina se prepararet ad Sacram Communionem; cujus loco ei detulerunt particulam non consecratam; at illa divinitùs id agnoscens, ait: *Non est hic Dominus meus JESUS CHRISTUS*. Quo audito S. Philippus in lacrymis cum aliis erupit; & omnes concluserunt Ursulam esse charam Deo; & Divino spiritu repletam; eique statim Sacram Eucharistiam præbuerunt. Ita *in ejus Vita cap. 19. & in Admirand. Orbis Christiani tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 3. num. 14.* Bonifacius Bagatta. Igitur dicendum videtur, non esse licitam fictionem in nostro casu proposito, quam etiam ad experiendam veritatem, si Monialis diceret se sola Communione Sacra vivere, absque alio corporali cibo censet admittendam Pellizar. *de Monialib. cap. 10. n. 159. Vers. Utrum verò*.

Prima opinio primum locum obtinere debet; non enim passim, aut pro re levi; & ubi alia suppetunt remedia, ad hanc fictionem est deveniendum. Porrò ubi ageretur de re magni momenti, & factis omnibus aliis experimentis adhuc esset ambigua cognitio, bonusnè, an malus esset spiritus mulieris? cum consilio piorum, ac prudentum virorum, & cum superiorum assensu, cautè ad evitandum scandalum in populo, crederem fictionem prædictam non esse illicitam juxta exemplum Venerabilis Ursulæ Benincasæ.

DECISIONIS LI.

Ad Novembris primum Quæsitum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quæ necessaria sint ad licitam EUCHARISTIÆ perceptionem? & docetur, quatuor requiri in suscipiente, Fidem; Voluntatem suscipiendi; Statum gratiæ, non ex sola contritione, sed præmissa Sacramentali confessione, exceptis tribus casibus hìc notatis; & devotionem. Quæ omnia juxta sacrorum Theologorum doctrinam roborantur.

SUMMARIUM.

1 *Eucharistiæ verum Sacramentum etiam peccatores recipiunt; sed non licitè.*
2 *Eucharistiæ licita receptio requirit quatuor dispositiones. Et quæ?*
3 *Fides habitualis non sufficit, sed requiritur actualis ad Communionem.*
4 *Phræneticis, & amentibus quando possit dari Eucharistia?*
5 *Parochi peccant non instruentes rusticos, & idiotas de veritate Eucharistiæ.*
6 *Confessio peccati mortalis est præmittenda Communioni.*
7 *Contritio ad communicandum sufficit absque Confessione in tribus casibus.*
8 *Eucharistiam sumens qui est in peccato mortali, committit Sacrilegium.*
9 *Venialia peccata habens, & Eucharistiam sumens, an peccet venialiter?*
10 *Devotio requiritur in Communicante. Et quid ea sit?*

QUÆ-

QUÆSITUM PRIMUM.

Quæ dispositiones ex parte animæ requirantur in suscipiente Eucharistiam, ad consequendos effectus supra recensitos.

Dictum fuit ad recipiendum validè tantùm Eucharistiam, nullam requiri
1 dispositionem, seu præparationem in anima recipientis; nam falsa est opinio illorum, qui dixerunt, quòd dum Eucharistia tangitur à peccatore, aut sumitur, Christus statim recedat, canit enim Ecclesia *Sumunt boni, sumunt mali;* & Judæi indisposito, fuit data vera Eucharistia, verumque Christi Corpus, & Sanguinem ipse recepit; & de fide est, quòd quandiù perseverant species consecratæ, perseverat Eucharistia; & à quocunque accipiatur etsi non disposito, si perseverant species, validè Eucharistia percipitur. Porrò ad lici-
2 tè recipiendam, & ad consequendos mirabiles effectus expositos in primo, ac secundo quæsito superioris mensis Octobris; pro debita, & digna dispositione animæ requiruntur quatuor.

Primò requiritur fides; quia *sine fide impossibile est placere Deo. Hebr. 11.* & Glossa super illud *1. Corint. 11. qui manducat, & bibit indignè*, ait: *si desit fides, vel charitas, judicium sibi manducat, & bibit*. Ratio est, nam Eucharistia est Sacramentum vivorum; sed vita spiritualis non datur in via sine fide, juxta illud: *Ju-*
3 *stus autem meus ex fide vivit. Hebr. 10. 38.* Et quidem fides debet esse actualis in suscipiente Eucharistiam; nec sufficit habitualis, opus est enim dijudicare Corpus Domini; idest discernere inter ipsum, & alios cibos; sed hæc dijudicatio, seu discretio fieri non potest per scientiam humanam, aut solam fidem habitualem, quæ non est judicium, & assensus, sed inclinat ad judicium, & assensum. Ergo requiritur in actu fides assentiens, & dijudicans in cibo illo esse Corpus Domini, & ideò de ea loquitur Ecclesia dicens: *Quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides, præter rerum ordinem*. Et in Hymno *Pange lingua*; ait: *Et si sensus deficit, ad firmandum Cor sincerum sola fides sufficit.*

Secundò requiritur in suscipiente voluntas suscipiendi hoc Sacramentum venerabile Eucharistiæ, quia si coactè, & ejus repugnante voluntate reciperet, nullum effectum reciperet; sufficit autem voluntas vel virtualis, vel habitualis recipiendi; idcircò phræneticis, vel amentibus, qui dum lucida habebant intervalla Eucharistiam petierunt, dari potest. Tamburin. *de Expedit. Commun. cap. 4. §. 1. n. 4.* Em. Card. de Lauræa *in 4. sent. tom. 1. disp. 25. de* 4
Euch. n. 122. & 123. ubi advertit prædictam voluntatem habere debere pro objecto sumendi Eucharistiam tanquam continentem Corpus Christi: quapropter non datur infantibus, vel perpetuò amentibus, quia hi non habent intellectum ad discernendum cibum spiritualem à cibo materiali, & per consequens non possunt habere voluntatem suscipiendi Eucharistiam tanquam continentem Corpus Christi. Hinc sequitur, peccare Parochos, qui non erudiunt suos rusticos, ac alios idiotas 5
accedentes ad Eucharisticam Mensam, ut sciant, & credant, in ipsa non sumi panem materialem, sed Corpus Christi sub speciebus panis.

Tertiò requiritur ad licitè suscipiendam Eucharistiam status gratiæ, idest ut anima suscipientis sit immunis, & libera à peccato mortali, quod probatur ex Apostolo 1. *Cor. 11.* ibi: *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de Calice bibat; qui enim manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit &c.* Et *ex* 6
Constitutionib. Apostol. lib. 7. cap. 72. ubi de Eucharistia dicitur: *Qui Sanctus est, accedat: si quis non est, curet, ut fiat per Pœnitentiam:* adeò ut, qui peccati mortalis conscientiam habent, debent ante Communionem illam expiare cum Sacramento Pœnitentiæ, etiamsi sibi viderentur esse contriti, ut expressè præcipit Sacrum Concilium Tridentin. *sess. 13. de sacrosancto Euchar. Sacram. cap. 6.* relatis enim supradictis verbis Apostoli de necessaria probatione ante Communionem subdit: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis pec-*

cati

cati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat; quòd à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc Sancta Synodus perpetuò servandum esse decrevit; modò non desit illis copia Confessoris; quòd si necessitate urgente Sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quamprimùm confiteatur. Et idem reperit, & decernit *d. sess. 13. can. 11. ibi. Statuit, atque declarat ipsa Sancta Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessariò præmittendam esse Confessionem Sacramentalem. Qui autem contrarium docere ausus fuerit &c. eo ipso excommunicatus existat*. Quod quidem præceptum Confessionis faciendæ ab habente peccata mortalia, antequam accedat ad Eucharistiam, esse præceptum Divinum, probat contra Medinam, & Navarrum Eminent. Card. de Lugo *de Euchar. disp. 14. n. 69.* & Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 25. num. 126.* Tamburin. *de Commun. cap. 1. n. 15.* Et idcircò non sufficit contritio, nisi in tribus casibus. Primus est in casu mortis, si Sacerdos haberi non possit, cui moribundus confiteatur. Secundus est, si
7 Sacerdos teneatur celebrare, & non possit abstinere absque scandalo. Tertius est, si quis non communicando incurreret Infamiam, graveve detrimentum; & non haberet copiam Confessarii, à quo posset absolvi; vel quia Confessarius nullus reperitur; vel si adest, non habet facultatem absolvendi à reservatis, à quibus forsan detinetur ille, qui communicare debet; vel ex justo motivo non potest illi Confessario manifestare omnia peccata sua absque infamia, vel absque gravi detrimento; in his enim casibus, elicito actu contritionis, potest sumi Sacra Eucharistia cum obligatione tamen quamprimùm confitendi, ut fusè probat Tamburinus *d. lib. de Exped. Commun. cap. 2. §. 6. & §. 10* ubi DD. cumulat. Et Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 25. à num. 158.*
8 *& seqq.* ubi *num. 159.* advertit, sumere Eucharistiam in peccato mortali esse sacrilegium contra virtutem Religionis, irrogans irreverentiam, & injuriam sanctorum Sanctissimo; & casus tremendos ultionis Divinæ in eos, qui præsumpserunt ad sacrum Convivium accedere cum peccato mortali, referunt Bagatta *in Admirandis Orbis Christ. tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 7.* Matthæolus *in Sylva Histor. part. 2. lib. 8. cap. 2. tit. 13* & Nicolaus Laghius *tract. 4. dist. 2.* Cæterum sumens Communionem Eucharisticam cum peccatis venialibus, sumit non illicitè, neque venialiter peccat, ex communi Doctorum 9
placito, neque privatur effectu Communionis; ea ratione, quia venialia non pugnant cum gratia; neque impediunt nutritionem vitæ spiritualis. Jo: Sancius *in Selectis disp. 22. n. 9.* Tamburin. *de Commun. cap. 1. §. 4.* Emin Card. de Lauræa *d. disp. 25. n. 128.* & Mastrius *in 4. Sent. disp. 3. de Euchar. n. 404.* Quamvis Suarez *de Euchar. disp. 66. sect. 4 §. Dicendum in primis*. Et Emin. Card. de Lugo *eod. tract. disp. 14. num. 31.* teneant, esse peccatum veniale communicare cum multis venialibus, vel ob inanem gloriam, quæ est nova culpa venialis, quia irreverentiam committit, qui ad tantum Convivium accedit cum ejusmodi maculis etsi levibus, quasi cum veste nuptiali aliquantulùm sordida; & ideò vel cum Confessione præcedenti, vel cum eorum displicentia, & proposito emendandi utile est, se purificare etiam à venialibus, quantum humana fragilitas potest, ante Communionem.

Quartò tandem ad licitè sumendam Eucharistiam, requiritur in sumente devotio 10
actualis, vel saltem virtualis; quæ consistit in actu reflexo ad excellentiam, & sanctitatem tanti Sacramenti, & ad cognitionem propriæ humilitatis, & indignitatis; cujus respectu Ecclesia præmittit in administratione illa verba *Domine non sum dignus*, ter illa reiterando, ut excitetur devotio, & reverentia in sumente, quæ quidem reverentia præcipitur *in cap. Omnis utriusque sexus. De Pœnit. & Remiss.* & cùm non debeat intelligi de actuali absoluta, interpretari debet saltem de virtuali; adinstar intentionis in consecrante, ut

P notat

notat idem Emin. Card. de Lauræa *d.d. sp. 25. n. 129* & sic concordantur Theologi dicentes, non esse necessariam devotionem in Communione, idest actualem, cum aliis Doctoribus & SS. Patribus requirentibus devotionem, scilicet saltem virtualem ad consequendos effectus hujus Venerabilis Sacramenti.

DECISIONIS LII.

Ad Novembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Statuuntur dispositiones ex parte Corporis necessariæ ad licitè sumendum EUCHARISTIAM. Quatuor eas esse demonstratur. Naturale jejunium. Modestiam vestimentorum. Facultatem deglutiendi, retinendique Sacramentum in stomacho. Et abstinentiam à copula conjugali. Tres primæ Doctorum auctoritates, & Exemplis firmantur. Remissa quarta dispositione ad Decisionem sequentem.

SUMMARIUM.

1 *Jejunium necessarium in Communicantes; excepti novem casibus.*
2 *Vestimentorum modestia necessaria in accedente ad Eucharistiam.*
3 *Theodoreti mater reprehensa ob vanitatem vestium.*
4 *B. Catharinæ, filiæ S. Birgittæ, cognatam increpat Deipara ob vestes vanas.*
5 *Deglutire qui non potest Hostiam, non est communicandus.*
6 *Vomitus si eveniat post Communionem quid agendum?*
7 *Infirmitas ulla corporalis impedit Communionem.*
8 *Antonius Maria Cortivus de Sanctis Nobilis Patavinus, fundator Congregationis Oratorii Paduæ, repellebat à communione accedentes cum nimia immunditia in vestibus; vel sine lineo collare.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Quæ dispositiones ex parte corporis requirantur ad licitè sumendam Sacram Eucharistiam.

QUatuor fuerunt notatæ dispositiones corporales in responsis. Naturale jejunium. Modestia vestimentorum. Facultas deglutiendi, & retinendi Sacramentum in stomacho. Et abstinentia à copula carnali.

De prima, idest de naturali jejunio, necessario ad licitè communicandum, fusè actum est supra in mense Januario hujus 1
anni *Decis. III.*, ubi præceptum de jejunio in Communicante ab Apostolis habuisse originem probavi, & novem casus explicui, in quibus tantummodo licitum est communicare absque jejunio, quos lector videat, & reminiscatur.

De Secunda; idest de modestia Vesti-
mentorum, præcipuè in mulieribus acce- 2
dentibus ad Sacrum Convivium, scripsi ad Casum Prudentialem Decembris anni 1683. in quo ex argumentis Theologicis, Juridicis, Scripturalibus, & Historicis demonstravi, quomodo, quando, & quantum peccent fœminæ vanas vestes, cum offensionem modestiæ induentes. De his agit Tamburin. *in d. lib. de Expedit. Commun. cap. 2 §. 3* ubi hæc verba: *Fateor, regulariter vix à veniali excusari eas, quæ tam anxiè faciem dealbant (utinam eodem modo conscientiam) si non ex alio capite, certè ex eo, quod illud tempus, quod expenderunt ad se comendas (de quo scitè Poeta*, dum comuntur, dum pectuntur, annus est) *ad animum piis virtutum actibus exornandum vel certè ad utiliora negotia expedienda, consumere debuissent.* Igitur ut plurimùm mulieres ob vana ornamenta accedunt ad Communionem cum peccato veniali.

Si Parochos delectat, legant, & prædicent sequens exemplum, modestiam ve-
stium muliebrium concernens, quod refert 3
Hieronym. à Basilica Petri *in suis Ephemer. Sacris. Kal. Februarii* in vita S. Petri Galatæ eremitæ, ad quem gratia miraculorum illustrem accessit mater Theodo-

reti

reti insignis Ecclesiæ doctoris, de quo Emin. Card. Bellarminus *in libro de Scriptoribus Ecclesiast. Anno* 430. Itaque duas gratias flagitavit ejus mater à S. Petro Galata, & ut ab oculorum lippitudine, quam patiebatur, esset libera; ac etiam à sterilitate, filiumque sibi impetraret. Verùm quia juvenis ipsa erat, & vanis vestibus ornata, S. Eremita eam interpellavit, quid agendum cum quodam, à quo pulcherrima pictura fuerat deturpata? Respondit ipsa, castigandum fore. Tunc subdidit S. Petrus, tu illa es castigatione digna, quæ imaginem Dei deturpas fucis, pigmentis, & vestitu prophano. Pœnituit illam, & promisit emendationem; obtinuitque utramque gratiam, nam, oculorum sanitatem assecuta, peperit deinde prædictum Theodoretum.

Proficeret etiam narratio sequens desumpta ex vita B Catharinæ Virginis, filiæ S. Birgittæ, quæ reperitur post hujus Sanctæ revelationes, ac miracula *pag. mi-*
4 *bi* 843. *cap.* 3. & refertur etiam vulgari idiomate à P. Carolo Gregorio Rosignolo Soc. Jesu *in Mirabilib. Dei circa Sanctos suos p.* 2. *Mirab.* 22. Narratio ita se habet. S. Catharina Svetiæ Principissa, etsi juncta matrimonio Principi Egardo, virginitatem de ejus assensu servabat: & vestes humiles induebat; cujus exemplo multæ nobiles consodales ejus, & cognatæ, vestes pomposas, & ornamentum superfluum patriæ reliquerunt. Inter quas nobilis domina uxor fratris S. Catharinæ domini Caroli, quamvis consiliis, & exemplis ejus in principio pertinaciter resisteret, speciali tamen divinæ visitationis oraculo ad melioris vitæ ordinem conversa est. Nam contigit in civitate Calmarnensi, in Capella B. Virginis, dum simul starent in oratione ante imaginem ipsius B. Virginis, venerabilis domina Catharina cum uxore fratris, quòd domina illa, uxor videlicet memorati domini Caroli paululum obdormiret, videbaturque sibi, quòd Beata Virgo hilari vultu respiceret dominam Catharinam sororem mariti sui; se verò torvis oculis, & irato vultu inspectaret. Hac visione multum turbata, cœpit cum lacrymis Beatam Virginem orare dicens: Quare Domina mea me ita terribiliter respicis? Cui Virgo: Quare non obedis consiliis dilectæ meæ Catharinæ? Si ejus consiliis, & exemplo habitum tuum, & mores correxeris, ego te per gratiam meam hilariter respiciam. Quæ expergefacta, admonitionis hujusmodi haud ingrata, continuò depositis superbiæ ornamentis, humilitati, & dominæ Catharinæ moribus se studuit conformare. Hucusque narratio ejusdem Vitæ. Oh quantæ mulieres nimiùm compræ, dum accedunt ad Sacram Eucharistiam sumendam torvis oculis inspectantur à Redemptore propter earum vanitates? Parochi eas arguant, obsecrent, increpent.

Quò ad Tertiam dispositionem corporis pro licita Communione, requiritur facultas deglutiendi, & retinendi Sacramentum in stomacho; quia cùm hoc divinum Sacramentum maxima devotione, ac reverentia sit tractandum, & non exponendum vilipendio, & conculcationi; si recipiens Eucharistiam non posset eam trajicere, vel jam trajectam non posset retinere in stomacho, vel ob tussim, vel ob vomitum, 5
non est communicandus, ne exponantur Species Sacramentales periculo irreverentiæ. Eminent. Card. de Lauræa *d. disp.* 25. *n.* 94. & nos declarabimus infra *Decis. L V.* Tamburin *de Commun. cap.* 2. *§.* 5. *n.* 13. & 14. ubi advertit quando est dubium, an infirmus possit deglutire Sacramentum, vel illud retinere in stomacho, faciendam esse experientiam cum particula non consecrata; quam si deglutiendi facultatem non haberet, vel deglutitam non retineret saltem per horam, non erit communicandus; sic enim convenit reverentiæ hujus Sacramenti; quòd si inopinatò vomitus veniat; & Sacra Hostia expellatur, reponatur in aliquo loco sacro, donec species corrumpantur, & tunc in Sacrarium mittentur. Quòd si vomitus post duas, vel tres horas sequatur, & species non appareant, erit vomitus comburendus, 6
& cineres in Sacrarium projiciendæ, juxta *Rubric. Missal. de defectib. occurren. tit.* 10. *num.* 14. & ibi Quartus. S. Thomas 3. *p. quæst.* 83. *art.* 6. *ad* 7. Bissus *in Hierurgia Sacra, Verb. Eucharistia n* 177. Et Diana Coordinatus *tom.* 2. *tract.* 2. *re-*

fol. 97. sumpta *ex part.* 5. *tract.* 3. *resol* 55. Quò ad alias infirmitates nullus morbus reddit infirmum indignum divino Epulo, quamvis esset illuvies, lepra, fluxus men-
7 struus. Gobat. *in Experim.Theolog tr.* 4. *n.* 360. neque neglectus corporis in malè vestitis, & immunditiam ex negligentia præseferentibus. Suarez *de Eucharistia disp.* 68. *sect.* 1. quamvis hos graviter reprehendendos, & aliquando à Sacra Mensa repellendos velit Pax Jordan. *tom.* 1. *lib.*
8 3. *tit.* 3. *n.* 77. quod non semel fecisse Ven. Antonium Mariam de Sanctis, Fundatorem Congregationis Oratorii in hac Urbe Antenorea, cum Confratribus Oratorii, qui festivis diebus in illo accedebant ad Communionem absque lineo collare albo, seniores ejusdem Oratorii mihi retulerunt, & in præsentem diem servatur, nisi magna paupertas illos excuset; nam in vestibus sordes etiam Sanctus Philippus Nerius damnabat; sæpè usurpans adagium Divi Bernardi: *Paupertas mihi semper placuit; sordes verò nunquam*. Ita in ejus Vita Petr. Jacob. Bacius *lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 8.

Quò ad quartam corporis dispositionem, videlicet abstinentiam à copula carnali pro licito accessu ad Sacram Synaxim; quid de ea scribant Doctores, demonstret sequens

DECISIONIS LIII.

Ad Novembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Elucidatur, quantam abstinentiam habere debeant à conjugali copula uxorati, recepturi Sacram EUCHARISTIAM. Sacri Canones de hac re allegantur, ac plures rationes; & quatuor conclusionibus Casus resolvitur. Subindè duo corollaria ponuntur: Unum de castitate conjugali primitivorum Christianorum. Alterum de pernicie immoderatæ Veneris in conjugatis juxta Medicorum observationes.

SUMMARIUM.

1 *Copulæ carnali conjuges si vacaverint, sequenti die non sunt communicandi secundùm antiquos Canones.*

2 *Maritus debet abstinere ab uxore tribus, aut quatuor diebus ante sacram Communionem.*

3 *Verbum* Debet *importat necessitatem.*

4 *Oza, quare percussus à Domino?*

5 *Gentiles facturi sacra abstinebant ab uxoribus.*

6 *Irreverentia irrogatur Eucharistiæ, si tangatur manibus immundis.*

7 *Mariiati, si statim post copulam, sumant Eucharistiam, peccant venialiter.*

8 *Copula inter conjuges non impedit Communionem secundùm aliquos; ob plures rationes.*

9 *Opinio illa amplectenda, ex qua majora bona recipiuntur.*

10 *Monendi sunt conjuges communicaturi, ut abstineant à copula carnali.*

11 *Conjux, qui non petiit, sed redddit debitum, non est repellendus à Communione.*

12 *Conjux, qui petiit debitum recto fine, est admittendus ad Eucharistiam.*

13 *Copula inter conjuges voluptatis causa est culpa venialis.*

14 *Conjux, qui ex sola voluptate copulam habuit, non debet die sequenti communicare; nisi ei aliqua justa causa suffragetur.*

15 *Causæ communicandi Conjuges, etsi non abstinuerint à copula.*

16 *Canones de abstinendo à copula ante Communionem sunt de Consilio.*

17 *Copula non exercebatur à fidelibus in primitiva Ecclesia in quatuor casibus, seu temporibus.*

18 *Lactare proprios filios est præceptum naturale in Matribus.*

19 *Veneris usus immoderatus est perniciosissimus.*

20 *Epilepticus morbus venit ex immoderato coitu.*

21 *Mala ex nimia Venere.*

CA-

CASUS PRIMUS.

Mulier uxorata in Sacramentali foro, facta suarum reconciliatione culparum, Parocho Confessario innuit; conjugi suo, nocte præcedenti debitum solvisse petenti. Quæritur, an eidem sit Sacra Communio concedenda?

PLures plura scripsere. Alii negarunt. Alii affirmarunt. Alii diversos casus distinxerunt. Omnia, qua majori brevitate potero, argumenta, & rationes referam.

Qui negarunt concessionem Eucharistiæ supradictæ uxoratæ, ob exercitum præterita nocte conjugium, ducti fuerunt.

Primò *ex cap. Sciatis* 33. *q.* 4. ubi San-
1 ctus Hieronym. sic scribit: *Sciatis fratres charissimi, quoniam quicunq; uxori debitum reddit, vacare non potest orationi; nec de carnibus Agni comedere debet*. Ergo

Secundò *ex cap. Quotiescunque, ead. causa* 33. *q.* 4. ubi sic ait S. Augustin. *Quotiescunque aut dies Natalis Domini, aut reliquæ festivitates adveniunt, sicut frequenter admonui, ante plures dies, non solùm ab infidelium concubinarum consortio; sed etiam à propriis uxoribus abstinete*. Cur ita utique quia in dictis festivitatibus omnes fideles oportebat accedere ad Eucharisticam Communionem. *cap. Etsi non frequentiùs; & cap. Sæculares de Consecr. dist.* 2. Ergo

Tertiò *ex cap. Fratres* 33. *pariter q.* 4. ubi S. Ambrosius inculcat dicens: *Fratres non solùm debetis ab omni immunditia abstinere, sed etiam ab uxoribus propriis studiosissimè contineatis. Nullus omninò uxori suæ jejuniorum diebus conjungatur*. Non alia certè ratione, quàm ob reverentiam futuræ Communionis Paschalis; undè annotatio ad dictum caput ait, quòd in alio manuscripto Sancti Ambrosii legitur: *Nullus omninò uxori suæ jungatur ante Octavam Paschæ*. Ergo

Quartò, sed aliis pluribus relictis ca-
1 nonibus, illud est irrefragabile Concilii
2 Eliberitani, celebrati *anno* 305. *Illiberi in Hispania*, relatum *in cap. Omnis homo. De Consecr. dist.* 2. his verbis. *Omnis homo ante Sacram Communionem à propria uxore abstinere debet tribus, aut quatuor, aut octo diebus: nec inter Catholicos connumerabitur, qui in istis videlicet temporibus, Pascha, Pentecoste, & Natali Domini non communicaverit*. Nec est audienda Glossa ad hoc caput asserens, esse intelligendum de consilio, non autem de præcepto; quia totum contrarium videtur verius; loquitur enim Concilium per verbum *Debet* quod importat necessitatem, & inducit præceptum. *l. Sæ-* 3
pè. ff. de Offic. Præsidis. Fagn. *in cap. Qualiter. num.* 37. *De Cleric. non residen.*

Quintò: Quia etiam Moyses præcepit populo appropinquanti monti Synai, ut per triduum abstinerent ab uxoribus. *Exod.* 19. 15. Abimelech Sacerdos Davidem, petentem panes propositionis ad manducandum, interrogavit, num ipse, & qui secum erant, abstinuissent à mulieribus? 1. *Reg.* 21. Plurimi volunt auctores, ideò Ozam, qui tetigit Arcam, percussum fuisse à Domi- 4
no, quia antecedenti nocte opus conjugii cum uxore exercuerat. Menoch. *in Economica lib.* 1. *cap.* 12. *versus finem*. Sanchez *de Matrim. lib.* 9. *disp.* 13. *n.* 2. Immò ipsi gentiles non faciebant Sacra, nisi absti- 5
nentes à copula carnali juxta Tibullum *lib.* 2. *Eleg. prima*, sic canentem:

Vos quoque abesse procul jubeo, discedite ab aris,
Queis tulit hesterna gaudia nocte Venus.
Casta placent superis: pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.

Sextò. In sumptione Eucharistiæ abesse debet omnis irreverentia; quia immò est cum reverentia sumenda. *cap. Omnis utriusque sexus. De Pœnitent. & Remissione*. Sed, qui polluto corpore accedit ad Communionem, committit irreverentiam, tum quia irreverentia irrogatur Sacramento, si manibus immundis tangatur. Emin. Card. de Lauræa *d. disp.* 25. *n.* 105. igitur multo magis si corpore fœdato per pollutionem; tum etiam quia copula car- 6
nalis perturbat mentem, & illa delectatio per commotionem spirituum inducit hebetudi-

tudinem mentis, & alienationem à spiritualibus. Emin. Card. Toletus *de Septem peccat. mort. cap. 55.* Ergo.

Septimò. Quia esse culpam saltem venialem accedere ad Sacrum Convivium die, qua carnalem copulam maritati exer-
7 cuerunt, & sic eos esse ea die repellendos, tenent Alensis, Abulensis, Alex. Cajetan. & alii vigintiduo partim Theologi, partim Juristæ, quos cumulat Sanchez *de Matrim. d. lib 9. disp. 13. n. 2.* qui *n 4.* refert ex Josepho *lib. 12. antiquit. Judaic. cap. 8.* Matathiam Sacerdotem Jerosolymis die quadam abstinuisse à solemni sacrificio, quòd nocte præcedenti uxorem cognovisset. Quod dictum ergo reperire non potui in meo codice. E contra.

Affirmarunt multi, esse concedendam Communionem absque scrupulo prædictæ
8 Uxori, non obstante debiti maritalis solutione.

Primò. Quia debitum petitum, & redditum recto fine, vel ad prolem generandam, vel ad concupiscentiam sedandam, nullam continet culpam. *cap. Vir cum propria 34. q. 4.* Sanc. *in Select. disp. 23. n. 24.* Ergo non impedit Communionem.

Secundò. Quia carnalis copula exercita inter conjuges etiam voluptatis capiendæ causa regulariter non excedit culpam venialem. Sanchez *d. disp. 13. de Matrim. n. 7.* Sed culpa venialis non impedit Communionem. Suarez *de Euchar. disp. 63. sect. 3.* Tamb. *de Commun cap. 1. §. 4.* Ergo.

Tertiò. Quia, qui cœnando causa voluptatis comedit, venialiter dicitur peccare. Sed iste non repellitur à Communione. Tamburinus *d. lib. de Exped. com. cap. 2. n. 5.* Ergo neque prædicta Uxor.

Quartò. Quia si abstinere à Communione post conjugalem copulam est actus reverentiæ, & Religionis, etiam communicare, & suscipere Eucharistiam est Religionis actus, & quidem major, ut probat Joan. Sancius *in Select. d. disp. 23. n 13.* Sed in concurrentia actuum locus dandus est majori. Ergo Communio erit concedenda.

Quintò. Illa est opinio amplectenda ex qua majora bona percipiuntur. Sed absti-
9 nendo ab Eucharistia unum tantùm bonum resultat conjugibus, qui debitum maritale persolverunt, scilicet actus reverentiæ, & Religionis in Sacramentum: at illam sumendo, resultant plurima bona, nempè augmentum gratiæ, remissio venialium, auxilia ad frænandas passiones, & tentationes, ad acquirendasque alias virtutes. Suarez *3 part. q. 79. art. 8. disp. 84. sect. 1.* Sancius *d. disp. 23. num. 16.* Ergo.

Sextò. Si quis habeat peccatum veniale mendacii levis, vel iracundiæ, vel non gravis detractionis, seu affectum ad hæc levia peccata, bonum erit consilium, ut ab eis abstineat; sed si abstinere nolit, non erit consilium salubre, ut abstineat à Communione; alioquin committeret illa venialia, & perderet fructum Eucharistiæ, ac auxilia ad superandas illas tentationes, & inclinationes malas. Vasquez *de Eucharist. q. 80. art. 7. n 27.* Sancius *d. disp. 23. n. 21.* Ergo idem in casu nostro.

Septimò. Quicunque inciderit in pollutionem fornicariam, vel peccaminosam, & dolens, ac peccati pœnitens confessus fuerit, non est repellendus à Communione; cui obest tantummodò culpa mortalis. S. Thom. *Opusc. 65. §. de Eucharist. n. 20.* Gabriel *in Canone Missæ lect. 10 Litt. O.* Beia *de casib. consc. part. 1. Casu 8 in fine.* Sed in uxoratis non fuit culpa mortalis ob exercitam copulam, ut supponitur. Ergo non est neganda Eucharistia iisdem, ut mordicus tenet, & defendit Joan. Sancius *in Selectis d. disp. 23.* ubi plurimas rationes, & auctoritates congerit.

Distinxerunt alii diversimodè, ex quorum dictis deducuntur sequentes conclusiones pro casus resolutione.

Prima conclusio. Monendi semper sunt 10
conjuges, & consulendi, ut communicaturi abstineant à copula carnali saltem antecedenti die ob reverentiam tanti Sacramenti; ut advertunt omnes DD. Sanchez *de Matrim. d. lib 9. disp. 13. n. 17.* Jo. Sancius *in Select. d. disp. 23. n. 11.* Emin. Card. de Lauræa *de Euchar. d. disp. 25. n 93.*

Secunda conclusio: Si conjux communicandus copulam carnalem egit, non petendo, sed reddendo; non est repellendus 11
à Communione. Gloss. *in c. Omnis homo. verb. Abstinere.* & ibi Cardin. Turrecrem. *de Consecrat. dist. 2.* Sanchez *de Matrim. d. lib. 9.*

d. lib. 9. disput. 13. n. 5 ubi DD. cumulat; quibus favet doctrina Sancti Francisci Salesii: hic referenda suis ipsissimis, ac dulcissimis verbis, quæ habentur *ad Philoteam seu in Introduct. ad vitam devotam part. 2. cap. 20* Igitur sic Sanctus loquitur: *Bisogna, che lo dica questa parola per le persone maritate A Dio non piaceva nell'antica Legge, che li creditori volessero esigere ciò, che era loro dovuto, ne' giorni di festa; ma non vietò mai, che i debitori non pagassero, e rendessero il loro debito a quelli, che lo dimandavano Quindi è, che per rendere il debito matrimoniale, non deve alcuno esser privato della Communione, se per altro la sua divozione la spinge a desiderarla. Certo nella primitiva Chiesa i Christiani si communicavano ogni giorno, ancorche fossero maritati, ed avessero la benedizione della generazione de figli.*

Tertia conclusio. Si communicaturus exercuit conjugalem copulam petendo, du-
22 ctus tamen recto fine, ut causa prolis, vel sedandæ concupiscentiæ, & ad evitandum periculum pollutionis; & in hoc casu, suo judicio est relinquendus, ut juxta suam devotionem vel accedat ad sacram Mensam, vel abstineat *Cap. Vir cum propria 33. q. 4.* S. Thom. *3 p. q. 80 art. 7. ad 2.* S. Antonin *3 p. tit. 13. cap. 6. § 10* & alii plurimi, quos citat, & sequitur Sanchez *de Matrim. d. lib. 9. disp. 13. n. 5* ea ratione, quia finis rectus, & motivum honestum adæquat, & præponderat corporali immunditiæ, & voluptati, quæ intercedit in copula conjugali; quod approbant Castropalaus *de Eucharist. punct. 13 num. 3.* apud Gobatum *in Experim. Theol. d. tract. 4. n. 356.* Collegium Salmanticen *tom. 10. de Sacramentis tract. 4. cap. 7 num 63.* Bernal. atque Leander apud Dianam *part. 10. tract. 16 resolut. 34.* quæ requiescit in Coordinato *tom. 2. tract. 2 resol. 51.*

Quarta conclusio. Si debitum Conjugale petitum, & exercitum fit gratia voluptatis
23 capiendæ, quia hodie excusari non potest à culpa veniali, cùm contraria opinio sit tamquam erronea damnata ab Innocentio Papa XI *anno 1679. die 4. Martii opinione IX.* tutius, & honestius erit, non admittere conjugem, qui petiit debitum die immediatè sequenti ad Communionem. S. Thom *3. part. qu. 80. art. 7. ad 2.* Et Volpi *Resol. Moral. Verb. Eucharistia, resol. 61. n 35.* Nisi aliqua urgens causa 14
eum juvet, & resarciat indecentiam suam; talis autem erit magna festi solemnitas, dies Jubilæi, aut solemnis Indulgentiæ; particularis devotio, seu præparatio; pe- 15
riculum incurrendi aliquam notam, vel suspicionem apud eos, qui non communicantem observarent; ut considerat Sanchez *d. lib. 9. de Matrim. disp 13. ubi DD. num. 8.* Collegium Salmanticen. *d. tr 4. cap 7. n. 63.* & Tamburin. *de Exped. ta Com. d cap. 2. § 1.* Idem procedere docent in eo, qui peccaminosam pollutionem passus est nocte antecedenti, sed eam per Sacramentum Pœnitentiæ expiavit. Quò verò ad sacros Canones pro negativa opinione supra relatos, communis est responsio, 16
eos loqui de consilio, non autem de præcepto, excepto tamen *cap. Omnis homo. De Consec. dist. 2* quia ibi Concilium Eliberitanum verè, & propriè imponit præceptum; sed hodie ex contrario usu censetur abrogatum tanquam nimis rigorosum; prout etiam aliqui alii Canones ejusdem Concilii, ut ex Vasquez notat Gobat *d. tract. 4. n. 354.* & Illustrissimus Episcopus Baptaglinus in Histor. Concilior. *anno 305 ad Concil. Eliberitan. num 4*

Ex eis studiosum Lectorem non pigeat, duo corollaria notare Unum est, quòd in primitiva Ecclesia Christi fideles conjugalis castitatis, & majoris continentiæ cultores, & amatores erant; siquidem ab uxoribus abstinebant In diebus jejuniorum, & Processionum, ut orationi vacarent *cap. Fratres. & cap. Christiano 33 q. 4.* II. Ante 17
dies festos. & ipsis diebus festis, in quibus sacram Communionem erant recepturi. *cap. Scitotis ead. 33 n 4 & cap Omnis homo. D Consecr d 2* & de hac observantia, & abstinentia à concubitu cum uxoribus plura scribit Tiraquell. *de leg. Connub. 15 gloss 1. n 111. & seqq* III A die conceptæ prolis in utero usque ad ejus partum; & à tempore partus usque quò mater lactabat suam prolem. *cap. St causa 33. qu. 4. Et cap. Ad ejus verò. dist. 5* ubi

hæc auræa verba: *Ad ejus verò* (Uxoris) *concubitum vir suus accedere non debet, quousque qui gignitur, ablactetur.* Mos enim erat piarum matrum proprios filios lactare, non autem alienis tradere nutricibus; quod videtur naturale præceptum, quia unicuique mulieri parturienti natura lac subministrat; quod notat Menoch. *in*
18 *Œconomic. lib. 2. cap. 4. n. 1. & 2.* Et VI. viri non tangebant uxores menstruatas, & ab earum consortio penitùs abstinebant. *d. c. Ad ejus verò*; ibi: *Cùm in consuetis menstruis* (Uxores) *detinentur, viris suis misceri prohibeantur: ita morte lex sacra feriat, si quis vir ad menstruatam mulierem accedat.* Scio hisce temporibus à Moralistis supradictos casus à culpa lethali, si in eis debitum matrimoniale exerceatur, excusari; sed ita non erat apud primitivos fideles, quorum religionem nos hæreditavimus, & eamdem futuram gloriam cum ipsis inquirimus.

Alterum corollarium est, immoderatum Veneris usum cum uxoribus esse perniciosissimum: coitus enim semper est noxius, nunquam salutaris, & juxta celeberrimum Cliniæ Pythagorici dictum, tunc Venus est
19 exercenda, cùm quis damnum aliquod subire vult, vel seipso deterior fieri desiderat. Tiraquell. *de legib. Connub. d. leg. 15. gloss. 1. par. 15. à n. 6. & seqq.* Zacchias *in Quæst. Medicoleg. lib. 6. t. 1. q. 5. n. 6. & lib. 7. tit. 3. q. 4. n. 15.* Rationem esse manifestam dicunt Medici, & Philosophi, siquidem carnalis copula diminuit calorem naturalem; quippè cùm materia seminalis maximè spiritosa sit, ea ex corpore expulsa, meliores spiritus, subtiliores, & qui præ cæteris naturalem calorem fovent, dissipantur, & evanescunt; & sic Vir, aliàs robustissimus, redditur imbecillis, præterquamquod labor impensus in exercenda Venere spiritus ipsos exhaurit, succeditque membrorum languor, & lassitudo, & totius individui detrimentum, ut probat Galen. *lib. 1. de semin. c. 16.* & Zacchias *in d. quæst. Medicoleg. cons. 70. n. 5.* Hinc cruditates accumulantur in stomacho, quæ omnium morborum, ac articularium dolorum materialis causa existunt, ob multas serositates, & humores aqueos, crudos, & tenues, qui profluunt in articulos, & afficiunt quamcunque corporis partem, & præcipuè cerebri ventriculos unde provenit Apoplexiæ & mors, ut *in d. consult. 70. n. 8.* habetur ex Galeno *lib. 1. de Spermate*; nec desunt exempla eorum, qui immoderatè coeuntes occubuerunt in ipso concubitu, videlicet Cornelius Balbus Prætorius, & Q. Heterius Eques Romanus, de quibus Plinius *lib. 7. c. 53.* & Valerius Max. *lib. 9. c. 12.* & de quodam Principe Tarentino, qui congrediens cum meretrice emisit animam, tradit S. Petr. Damian. & Jovinian. Pontanus *in lib. de Obedientia* de quodam Beltrando, qui in Venere expiravit, & de aliis notat Tiraquell. *cit. Leg. Connub. 15 gloss. 1. par. 15. n. 27 & seqq.* ubi numerat quinquaginta species morborum, & infirmitatum emanantium ex coitu imodico, & exuperante; inter quas *n. 54.* morbus *Comitialis, seu Epilepticus*, ex sententia Hippocratis, & Galeni; de quo Faustus conclusit: 20
Turpis & est morbi species horrenda caduci,
Cùm jacet exanimis post sua furta Venus.
Alia plura hujuscemodi detrimenta indulgentibus Veneri magis, quàm oporteat, referunt Mercurial. *lib. 2. de morb. Mulier. c. 2.* Massaria *lib. 4 pract. 6.* & Zacchias *post d. Quæst. Medicoleg. cons. 83. n. 15.* & præcipuè quòd ex nimio frequentato coitu non generatur proles, & vita coeuntis abbreviatur; undè sic differit S. Antonin. *in Summa par. 2. tit. 5. c. 1. de Luxuria §. 11. Vers. Tertiò consumit.* Videlicet: *Luxuria consumit vitam. Seneca. Plures occidit voluptas, quàm gladius: & quidam sapiens eam describens ait: Luxuria est inordinata carnis petulantia, dulce venenum; importuna lues, perniciosa potio, quæ corpus humanum debilitat, & virilis animi robur enervat. Unam ex rationibus, quare antiqui Patres tantum vivebant, & robusti, nunc autem parvo tempore, & pleni debilitate, hanc esse puto, quòd erant magis continentes, tardè contrahebant matrimonium, interim servando castitatem, nunc autem à pueritia incipiunt pleni esse luxuriis, nimis citò contrahunt matrimonium, sed si differunt, perpetrant innumera mala.* Quæ dicta sint, ut Parochi, & Confessarii argumenta habeant ad suadendos 21

uxo-

uxoratos, ut conjugalem continentiam ament, & à coitu effrænato abstineant.

DECISIONIS LIV.

Ad Novembris secundum Casum.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an sumptio Tabacchi ante Missam, vel ante Communionem, frangat jejunium naturale, & reddat suscipientem inhabilem ad celebrandum, seu communicandum? Agitur de proprietatibus Tabacchi; & de essentia jejunii naturalis, seu Eucharistici. Referuntur historiæ de Indis, & militibus, viventibus solo Tabaccho, absque alio cibo. Examinantur rationes pro utraque opinione circa fractionem jejunii naturalis; & adducuntur Concilia, atque Decreta Summorum Pontificum, prohibentia sumptionem Tabacchi. Distinguuntur tres modi sumendi Tabacchum; & deciditur casus auctoritatibus, & rationibus, non solùm Theologicis, sed Philosophicis, ac Medicis.

SUMMARIUM.

1 *Tabacchi sumptio, an impediat Sacram Communionem?*
2 *Tabacchus cur sic dictus? Et ejus alia nomina.*
3 *Tabacchus est temperamenti calidi, & sicci.*
4 *Tabacchus, quibus modis accipiatur?*
5 *Jejunium naturale in quo differat ab Ecclesiastico?*
6 *Jejunium naturale quomodo frangatur.*
7 *Jejunium naturale ante Communionem requiritur ob tres causas.*
8 *Tabacchi sumptionem impedire Communionem, qui docuerint?*
9 *Tabacchus nutrit.*
10 *Miles, qui vixit septem dies solo Tabaccho.*
11 *Tabacchus habet vim medicamenti.*
12 *Concilia provincialia prohibentia usum Tabacchi ante Eucharisticam Communionem.*
13 *Concilia Provincialia etsi non obligent extra Provinciam, tamen dant directionem.*
14 *Tabacchi sumptio prohibita Sacerdotibus ab Urbano VIII. Innocentio X. & Innocentio XI.*
15 *Tabacchi sumptione non frangitur jejunium naturale ex Diana ob duas rationes.*
16 *Tabacchus non est cibus, quia non nutrit.*
17 *Potus debet esse humidus.*
18 *Nutrimentum debet habere humiditatem, & esse ex genere dulcium.*
19 *Tabacchus sumptus per masticationem, vel per fumationem frangit jejunium naturale duplici de causa.*
20 *Pituita nutrit.*
21 *Animalia, quæ nutriuntur sola pituita?*
22 *Saliva deglutita non frangit jejunium naturale.*
23 *Zacchias medicus quid sentiat de Tabaccho circa fractionem jejunii.*
24 *Tabacchus sumptus per nares in pulvere non frangit jejunium, sed habet magnam indecentiam annexam.*

SECUNDUS CASUS.

Cùm inter necessarias dispositiones corporis ad Sacram Eucharistiam recipiendam, illa sit præcipua, quæ respicit naturale jejunium. Quæritur an sumptio Tabacchi ante Missam, vel ante Sacram Communionem frangat jejunium naturale, & reddat suscipientem inhabilem ad celebrandum, seu communicandum?

Celebris est hæc controversia inter Theologos morales: quorum antesignanus Antoninus Diana, de ea triplicem disputationem instituit, quamvis profiteatur, se à Tabaccho omninò abstinuisse, videlicet *p. 5. tract. 13. res. 1. & p. 8. tr. 7. resol. 3.* 1

resol. 3. & denique *p.* 10. *tract.* 16. *resol.* 24. *aliàs* 23. Quæ omnes in opere suo Coordinato fixæ sunt *tom.* 2. *tract.* 1. *resol.* 120. 121. & 122. In quibus non solùm rationes hinc inde, sed etiam auctores pro utraque opinione recenset; sed quia eorum argumenta videntur aberrare à medicinæ principiis, à quibus pro dignoscenda natura Tabacchi, & essentia naturalis jejunii est regula desumenda; idcircò penitùs vim, & effectus Tabacchi, breviter examinare censui; & sic casum propositum, relatis Theologorum opinionibus, resolvere.

De Tabaccho nonnulla, non injucunda lectoribus, scripsi anno 1682. ad casum prudentialem Mensis Martii, tradendo media adhibenda, ad eliminandum in Ecclesiasticis abusum sumptionis Tabacchi, sed hanc tractationem nunc reassumendo. Sciendum est.

Primò, quod Tabacchus est simplex herba, sic dicta à nomine Insulæ, in qua largiter nascitur, quæ hoc nomine vocatur, ut videre est apud Ferrarium *in Dictionario Geographico Verb. Tabacchi Insula*, vulgariter dicta *l'Isle Tabaga.* Et est insula Americæ meridionalis in mari Bo-
2 reali, intra circulus Cancri, & Æquatoris, habens ab uno latere insulam *Granada*, & ab altero insulam *la Trinidad*, ut in chartis Geographicis *Gulielmi Sampsonis*, sub dominio Holandorum, sed capta anno 1679. à M. de Estrees, teste P. Coronello *in pag. Americæ pentum nuper evulgata.* Et non solùm hæc verba *Tabacchus* vocitatur, sed aliis gaudet nominibus, nam ab indigenis dicitur *Pitielt*, à botanicis *Petum*, *Nicotiana*, ac *Herba Santa Croce*, ut observat Nicol. Monard. *de Simplic. Medic. ex Occid. India delata, cap. de Tabaccho*; & Paul Zacchias *in Quæst. Medicolegal. l.* 9. *tit.* 7. *q. Unica n.* 1. & 2. ubi notat, Tabac-
3 chum esse temperamenti calidi, & sicci in secundo gradu, & ideò utilem ad omnes morbos frigidos, saporis amari, atque acris, proritantis sternutamenta; contra assertionem Lessii *de Just. & Jure lib.* 4. *c.* 3. *n.* 19. dicentis, esse frigidum refrigerantem, & narcoticum, ideſt somniferum, seu soporiferum, ac de genere *Hyoscyammi*, videlicet herbarum venenatarum. Quamvis autem in medicina plures usus habeat Tabacchus, tamen apud homines, præsertim Religiosos, ejus usus, seu potiùs abusus, ad tres modos recipiendi reducitur; ad nares in pulvere, ad os in fumo; vel in folio ipsum masticando, ad effectum vel exci- 4
tandi sternutamenta pro capitis expurgatione, vel ea habenda per provocationem pituitæ, & ejusdem expuitione, ut latiùs idem Zacchias *d. lib.* 9. *tit.* 7. *q. unica n.* 2.

Secundò sciendum. Quòd, licèt certum sit in Ecclesia Catholica, ad recipiendam 5
Sacram Eucharistiam necessariam esse jejunium naturale in accipiente. *cap. Sacramenta, de Consecr. dist.* 1. & *cap. Liquido. De consecr. dist.* 2. (quod supra probatum est in primo casu Mensis Januarii hujus anni, ubi casus novem cumulavi, in quibus potest sumi Sacra Synaxis absque jejunio naturali:) & quamvis nota sit differentia inter naturale jejunium, & jejunium Ecclesiasticum, scilicet quòd illud non frangitur, si fumatur modicum cibi, neque violatur per medicamentum, neque per potum, non solùm aquæ, sed etiam vini, quod nutrit. Sanchez *conf. moral. lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 25. *n.* 2. Lessius *de Just. & Jure lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 2. *n.* 10. (sic Ecclesia indulgente, ne nimium dispendium sanitas fidelium è sitis molestia patiatur) at è contra per hæc omnia naturale jejunium violetur. S. Thom. 3. *p. q.* 8. *art* 8. *ad* 4. Nihilominùs non est certum apud Theologos, & Canonistas, quando dicatur fractum jejunium naturale. Alii enim ad ejus fra- 6
ctionem, & violationem requirunt duo, hoc est, ut sumatur vel cibus, vel potus, vel medicamentum, etsi in parva quantitate: & quòd sumptio fiat per comestionem, vel potationem; ideſt per actionem, quæ juxta communem hominum existimationem, vocatur comestio, & potatio. Diana Coord. *d. tom.* 2. *tract.* 1. *resol.* 120. §. 2. Alii, præter illa duo, requirunt quid tertium, nempè quòd res per modum cibi, vel potus recepta, habeat naturam cibi, vel potus, & facultatem nutriendi; idcircò non frangitur jejunium naturale, si trajiciatur in stomachum aurum, argentum, plumbum, lignum, terra, vel quid simile. Gobat. *in Experim. Theol. tract.* 4. *n.* 263.

& Tam-

& Tamburin. *de Expedit. Commun. cap. 2. §. 6. n. 28.* Sed alii DD. id non probant, dicentes prædicta, & similia, quamvis non habentia naturam cibi, vel potus, nec vim alendi, frangere jejunium naturale, de cujus essentia est, ut nihil penitùs intret in stomachum, ob reverentiam Sanctissimi Corporis Christi. Ita Castropalaum *de Euchar. disp. Unica punct. 13. n. 7.* ubi plurimos refert. Villalobos *tom. 1. tract. 7. diffic. 39. n. 1.* Scortia *de Sacrific. Missæ lib. 2. cap. 7. n. 1.* & alii, quos citat, & laudat Collegium Salmantic. *de Sacram. tract. 4. cap. 7. n. 70.* & novissimè Byssus *in Hierurgia Sacra tom. 1. Verb. Jejunium naturale n. 9. §. 2.* Etenim requiritur, quòd ante Communionem stomachus sit omninò vacuus, & novus à quacunque re propter tres causas. *Prima* est ob sanctitatem Sacramenti: *Secunda*, ne devotio acci-
7 pientis impediatur: & *Tertia*, ut evitetur, quodcunque periculum vomitus, & irreverentiæ. S. Thom. *in 4. dist. 8. qu. 1. art. 4. in resp.* Sylvest. *Verb. Eucharistia 3. n. 8.* Fagnanus *in cap. Si constiterit n. 17. de Accusat.* Sed his tribus causis officere possunt res deglutitæ in stomachum, etiam si non habeant naturam cibi, aut potus, neque qualitatem nutriendi; & ad minus primæ, & tertiæ, scilicet sanctitati Sacramenti, cui derogatur per trajectionem præcedentem in stomachum cujuslibet materiæ; ac etiam ne vomitus, aut alia indecentia insurgat contra reverentiam Sacrosanctæ Eucharistiæ debitam.

His prænotatis deveniendo ad casus propositi resolutionem; opinionem affirmativam; ideft sumptionem Tabacchi ante Missam, & ante Communionem frangere jejunium naturale, & reddere suscipientem inhabilem ad celebrandum,
8 vel communicandum, docuerunt Antonius de Leone *in Quæst. Moral. de Chocolate part. 2. §. 4. à num. 10. & seqq.* cujus verba Hispanica ponit per extensum Diana *in cit. opere Coordinato tom. 2. tract. 1. resol. 120.* & eidem Leoni adhæsit Lezana *in summa tom. 3. Verb. Eucharistia quoad Regulares n. 17.* contra quem sumpsit arma idem Diana, & commilitones aggregavit *part. 8. tract. 7. resol. 3. & part. 10. tract. 16. resol. 24. alias 23.* quæ positæ, & coordinatæ sunt *in d. tom. 1. tract. 1. resol. 121. & 122.* Rationes Lezanæ, & Leonis sunt. Primò, *quia Tabacchus verè est nutrimentum, ut constat ex multis experientiis plurium, qui ex ipso solo sustentati sunt.* Hæc sunt verba Lezanæ, quæ videntur fundata in auctoritate Nicol. Monardi *in simpl. medic. Histor. cap. 14.* ubi virtutes omnes refert herbæ Tabacchi, & inter cæteras, ait: *Usus est etiam Tabacchi apud Indos, famis, sitisque sedandæ gratia hoc modo; conchylia quædam cochlearum fluviatilium urunt, deinde atterunt calcis modo; hujus, & foliorum Tabacchi æquas partes sumunt, manduntque, donec ex utriusque massa quædam fiat, quam in pillulas, piso majores, formant; atque in umbra siccatas in usum reponunt. Facturi iter per deserta, ubi neque cibum, neque potum inventuros se putant, harum pillularum secum delatarum unam inter labrum inferius, & dentes* 9
reponentes, ejus liquorem assiduè sorbent; qua absumpta aliam reponunt, atque item aliam, donec peregrinationem triduanam interdum, aut quatriduanam absolvant, istaque ratione toto illo tempore, neque famem sibi molestam esse, neque sitim asserunt. Eadem referuntur à Simone Paulo Medico Regio Aarhusiensi, *in Commentar. de Abusu Tabacchi* ubi *pag. 4.* citat eximios alios Auctores, qui *de Tabachologia* libros typis dederunt, & præmissa confirmat Joann. Chrysostom. Magnenus in Ticinensi Universitate Medicinæ Professor in suis *Exercitat. de Tabaccho anno 1648.* ubi *Exercitat. 9. §. 1.* hæc habet: *Miraculo proximum est, quòd de Tabaccho in hoc famem, sitimque sedandi affectu recensetur* à Monardo, Lopez de Omara, Oviedo, Benzone, Dalechampio, & aliis; *idque admirationem superat, quòd absque cibo, & potu alacres, & laboribus reddat aptissimos. Militibus, castrensique lixarum turbæ in Europa, immò & in voracioribus Europæ populis notissimum est, triduanam expeditionem, nullo incommodo, absque potu, ciboque obiri*

obiri posse dummodo Tabacchum adsit u-
bicuique, sive illud fumo, sive trochiscis
10 *habeatur assumptum*. Et paulò post: *In*
obsidione Valentiæ anno 1636. miles fuit
qui hebdomadariam sustinuerit inediam
globulis Tabacchi vires belli laboribus
aptas conservans. Ac inferius. *Peru-*
viani tamen meris Tabacchi foliis utun-
tur ex Lopez de Homara. *Idem expertos*
se beneficium à Tabacchi fumo retule-
runt mihi milites fide digni, qui unica
Tabacchi uncia biduum, absque potu ci-
boque; immò & absque horum desiderio
transegerant. Et quòd Tabacchus, quo-
cunque modo sumatur, habeat vim nu-
triendi, ac sedandi famem, & sitim latè
probat rationibus Philosophicis, ac Medi-
cis *P. D. Benedictus Stella Monachus Be-*
nedictinus in libro (vulgari idiomate, sed
non vulgari eruditione ornato) *De Tabac-*
cho cap. 31. & cap. 32. quem Tabacchistas
legisse delectabit; & hæc dicta sint in de-
fensionem P. Lezanæ, qui Vir eruditissi-
mus, ac Carmelitanæ Religionis nobile
ornamentum, asserendo Tabacchum nutri-
re, non sine ratione, ac auctoritate Medi-
corum, & Philosophorum id asseruit.

Secunda ratio, quòd per Tabacchum,
præcipuè sumptum in folio per mastica-
tionem, vel in fumo, solvatur jejunium na-
11 turale, illa est, quia habet vim medica-
menti, & sumitur tanquam medicina, vel
ad exonerandum caput, vel ad confortan-
dum stomachum, sive ad solvendum ven-
trem: verè enim Tabacchus est herba me-
dicamentosa, ac quocunque modo sima-
tur pro medicamento sumitur. Zacchias
d. lib. 9. Quæst. Medicolegal. tit. 7. quæst.
Unica num. 2. Sed post sumptionem me-
dicamenti in quacunque parva quantitate,
non licet Sacram Eucharistiam accipere.
Sanctus Thomas *3. part. quæst. 80. art. 8.*
ad 4. Ergo

Tertia ratio desumitur ex Concil. Pro-
vinciali Limense *diei 7. Octobris 1588.* sic
decernente: *Prohibetur sub reatu mortis*
æternæ Presbyteris celebraturis: ne Ta-
bacchi fumum ore, aut Syasi, aut Tabac-
12 *chi pulverem naribus, etiam prætextu*
medicinæ sumant. Et ex alio Concilio
Mexicano *diei 27. Octobris 1589.* ita præ-
cipiente: *Ob reverentiam, quæ Euchari-*
stiæ percipiendæ exhibenda est, præcipitur
ne ullus Sacerdos, ante Missæ celebratio-
nem, aut quovis alia persona ante Com-
munionem quidquam Tabacchi, per mo-
dum fumalis evaporationis, aut quovis
modo percipiat. Qui quidem Concilia-
res, ac Provinciales Canones referuntur à
Diana Coord. *d. tom. 2. tract. 1. resol. 120.*
§. 1. & à Bysso *in Hierurgia Sacra Verb.*
Sumptio Tabacchi n. 215. §. 3. qui testan-
tur, eosdem ab Apostolica Sede confirma-
tos; & quamvis non obligent nisi in illis 13
Provinciis. Baidel *de Legib. lib. 5. disp. 8. n.*
1. habent tamen magnum pondus ad com-
probandum, illicitam esse rem ab eis prohi-
bitam; etsi ob approbationem Sedis Apo-
stolicæ eos transisse in legem universalem
velit P. Benedictus Stella *in d. opere de*
Tabaccho cap. 33. ubi ponit Bullam Urba-
ni Papæ VIII. incipien. *Cùm Ecclesiæ diei*
30. Januarii 1642. prohibentis in tota
Hispalen. Diœcesi quamcumque sumptio-
nem Tabacchi in Ecclesiis, earumque atriis
& ambitu sub pœna excommunicatio-
nis latæ sententiæ, & aliam consimilem
prohibitionem factam ab Innoc. Papa X.
anno 1650. contra Tabacchum sumentes
in Ecclesia, vel in atrio Basilicæ S. Petri 14
Urbis Romæ. Quam quidem prohibitio-
nem nuper confirmavit Innoc. Papa XI.
die 10. Octobris 1681. sub pœna suspensio-
nis à Divinis ipso facto incurrenda, & scu-
torum 25. solvendorum à Presbyteris Ta-
bacchum sumentibus in Sacristiis Urbis
Romæ; & de ejus Sanctitatis mandato
S. Congregatio Concilii omnibus Episco-
pis imposuit *die 1. Aprilis 1678. Ut sub*
pœna suspensionis ipso facto incurrenda
prohibere valeant Sacerdotibus, ne ma-
nè antequam Missam celebrent, ullatenus
Tabacchum fumant, teste Josepho Cris-
pino Episcopo *in libr. de Pastorali Visi-*
tat. part. 2. §. 10. num. 24. Quibus omni-
bus fulcitur maximoperè opinio PP. Leo-
nis, & Lezanæ affirmantium, non esse li-
citam Sacram Communionem post sum-
ptum Tabacchum.

Contrariam tamen opinionem sustinet
Diana Coordinatus *cit. tom. 2. tract. 1.*
resol. 120. resol. 121. & resol. 122. ubi
pluri-

plurimos asseclas Moralistas cumulat, quorum omnium duæ sunt rationes præ-
15 cipuæ; *Una*, quòd ad violandum jejunium naturale, quidquid fumitur, debet sumi tanquam cibus, vel potus, *ex cap. Liquido. De Consecr. dist.* 2. ibi: *In honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intret, quàm cæteri cibi:* & per actionem, quæ ex communi hominum existimatione dicatur comestio, vel potatio ex Rubrica Missalis *de defectib. dispositionis Corporis tit.* 9. *n.* 1. *ibi: Si quis non est jejunus post mediam noctem, etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicinæ, & in quantacunque parva quantitate, non potest communicare, nec celebrare*. Sed Tabacchus non est cibus, neque potus; & non sumitur per modum comestionis, seu potationis; ergo non frangit jejunium naturale. *Altera ratio* est, quia ad violandum naturale jejunium res sumpta, & in stomachum trajecta debet esse alimentalis, & habere facultatem nutriendi; ideò lignum, filum, frustum chartæ, & similia, quæ non nutriunt, non impediunt Communionem. Gobat., & apud eum alii ita docentes, *in Theolog. Experim. d. tract.* 4. *num.* 261. 262. Sed Tabacchus non nutrit, nec habet facultatem nutriendi, ut Diana supponit. Ergo non frangit naturale jejunium.

Quòd Tabacchus non sit cibus, neque potus, neque comestio, vel potatio, ut in prima ratione, probari potest ex principiis Philosophicis, & Medicis. Nam quòd non sit cibus, patet, quia quidquid non habet facultatem nutriendi non est cibus. Galen. *lib.* 3. *de Alimen. fac. cap.* 40. Sed Tabacchus nutriendi vim non habet. Er-
16 go non est cibus. Minor probatur. Quòd habet vim alendi debet à natura vinci, & membris assimilari. Avicen. *in can. text.* 1. *tract.* 1. *n.* 76. At Tabacchus neque vincitur à natura, neque membris assimilatur, quia partem nullam alibilem habet, sed tantùm medicamentosam. Zacchias *d. lib.* 9. *Quæst. Medicolegal. tit.* 7. *quæst. Unica à num.* 14. *& seqq.* Ergo non est cibus. Ad exempla Indorum, & militum viventium ex solo Tabaccho respondebitur infrà. Similiter Tabacchus non est potus; quia potus debet esse humidus, tanquam institutus à natura ad distributionem ciborum solidorum, ad sitim levandam, & ad corporis refrigerium. Mercat. *de Sanit., & ejus conserv. class* 2. *art.* 2. *q.* 164. *n.* 88. Lessius *de Just. & Jure lib.* 4. *cap* 2. 17
dubit. 2. *n.* 10. Sed Tabacchus quomodocunque sumatur; humidi rationem non habet, neque ullam ex supradictis facultatibus habet, quia ut dictum est in primo notabili, est temperamenti calidi, & sicci. Ergo non est potus. Pari modo sumptio Tabacchi dici non potest comestio, vel potatio; siquidem, ut supra notatum est, vel sumitur per nares in pulvere ad excitanda sternutamenta; vel per masticationem folii Tabacchi in ore ad alliciendam pituitam è capite, & eam expuendam; vel per fumum ex tubulo in os attractum, qui in capitis cavitates defertur, & indè pariter pituitam elicit, quæ expuitur; & nulla harum actionum est comestio, vel potatio, de quarum essentia est, trajicere rem per guttur ad stomachum. Caramuel. *in Fundament. Theolog. num.* 3583. *& seqq.* & Gobat. *dict. tract.* 4. *num.* 261.

Secunda pariter ratio Dianæ, seu Tabacchistarum, quòd scilicet Tabacchus non habeat vim alendi, nec facultatem nutritivam; & sic non frangat naturale jejunium, probari potest ultra prædicta; quia si sumatur in pulvere, vel in folio, quidquid nutrit, debet habere in se humiditatem, & esse ex genere dulcium. Galen. *lib.* 4. *de Simplic. medic. fac. cap.* 18
10. nam omne nutrimentum vel est dulce, vel unctuosum, vel ex his compositum. Item Galen. *lib. de Ocul. cap.* 3. *part.* 5. Sed Tabacchus non est humidus, cùm sit temperamenti calidi, & sicci; & non est dulcis, sed amarus; Ergo neque nutrit, neque facultatem nutritivam habere potest. Ulteriùs, si sumatur in fumo, fumosa omnia sunt amara. Cardan. *lib.* 1. *de Sanit. tuen. cap.* 36. Sed amara non nutriunt. Galen. *d. lib. de Simpl. Medic. fac. cap.* 15. idem Card. *d. lib.* 1. *cap.* 5. *& cap.* 40. Ergo Tabacchus sumptus in fu-

in fumo non habet facultatem alibilem. Tandem fumida substantia tantùm abest quòd nutriat spiritus, quin ipsos dissipat, ac destruit; est enim contraria substantiæ spirituum puræ, ac lucidæ. Ergo Tabacchus in fumo nullam dat nutritiônem; nutritio enim fit per similia. Zacchias *dict. lib.* 9. *Quæst. Medicolegal. tit.* 7. *quæst. Unica. num.* 32.

In hac controversia, mea est opinio, Tabacchum sumptum in ore, vel per ma-
19 sticationem foliorum, vel per fumationem frangere jejunium naturale; de pulvere sumpto per nares dicam in fine.

Igitur, qui masticat folia Tabacchi, vel ipsum sumit in fumo, violat naturale jejunium, duplici respectu; scilicet nutritionis, & medicinæ. Respectu nutritionis violatur jejunium naturale, quia cùm habeamus tot testimonia de fame, & siti sedata per Tabacchum per plures dies in militibus Europæis, in Indis, atque Peruvianis, dicendum est, ex Tabacchi sumptione provenire nutrimentum, non directè ob ejus siccitatem, & amaritudinem; sed indirectè ob pituitam, quam Tabacchus, cùm masticatur, vel in fumo suscipitur, projectat in stomachum; certum est enim apud Medicos, & Philosophos per pituitam nutriri corpora absque
20 ope alterius externi alimenti, & multiplici experientia firmatum est, quosdam homines integris annis absque cibo, & potu vixisse, enutritos sola pituita in eorum corporibus abundante; ut doctè advertit Zacchias *d. lib.* 9. *tit.* 7. *quæst. Unica n.*27. Delrius *lib.* 2. *Disquisit. Magic. quæst.*21.& Scotus *in Physica Curiosa lib.* 3. *cap.* 14. §. 1. ubi exempla plura ex probatis auctoribus refert diuturnæ hominum quorumdam à cibo, & potu abstinentiæ, & §. 2. inter cæteras rationes, ait, id procedere, *Si ex summa cerebri humectatione materia quædam subtilis, & pituitosa à capite in corpus descendat; atque interea corpori in alimentum cedat*. Immò multa animalia totam hyemem sine cibo extrinsecùs absumpto transigunt, & sola pituita nutriuntur, ut ursus, taxus, glis, & alia
21 ut citati DD. notant Idcircò, quia proprium est Tabacchi, vel folii masticatione, vel fumi receptione, attrahere à capite pituitam, & ad stomachum eam transmittere, & in nutrimentum convertere; dicendum est habere saltem indirectè vim nutritivam, & frangere jejunium Eucharisticum.

Neque obstat, si dicas illam pituitam à Tabachistis non deglutiri in stomachum, sed expui; ideòque non solvere jejunium, cùm ad fumum, si aliqua pars deglutiatur, per salivam videatur deglutiri, quæ non violat naturale jejunium. Quart. *in Rubr. Missal. p.* 3. *tit.* 9. *sect.* 1. *dub.*2. *diffic.*4. ubi 22
concordantes. Non enim sumitur Tabacchus à nostratibus ad sedandam famem, vel sitim; seu loco cibi, vel potus; sed tanquam medicina ad exonerandum caput per attractionem pituitæ ex eo in os, quæ statim expuitur, & non permittitur descendere in stomachum.

Nam respondeo; esto, quòd non ut cibus, & potus, sed tanquam medicina sumatur Tabacchus (& est secundus respectus fractionis jejunii naturalis) quantumvis diligens sit Tabacchista in expuitione, fieri non posse, ne multum pituitæ, & multum substantiæ ejusdem Tabacchi descendat in stomachum, ut ratiocinatur pro hac opinione Eminentiss. Card. de Lugo *Respon. Moral. lib.* 1. *dub.*9. *n.*4. his verbis: *Non videtur negari posse, quòd dum Tabacchum dentibus conteritur, aliquis ex illo succus exprimatur, cujus pars in stomachum trajiciatur; nam ejus virtus sentitur statim in stomacho; qui non solùm alteratur, & provocatur aliquando ad vomitum; sed etiam plerumque commovetur corpus ad purgationem ventris; qui effectus non videtur fieri posse, nisi virtus, & qualitates hujus herbæ trajiciantur; quæ qualitates cùm sint accidentia, non possunt sine subjecto transire; & per consequens fatendum erit; aliquam particulam ipsius substantiæ transire, & deglutiri, quæ licèt videatur mixta cum saliva deglutiri, sicut gutta aquæ quando os abluitur, hoc tamen in casu nostro non videtur fieri præter intentionem; sed potiùs ex intentione saltem implicita; si quidem herba illa ad hunc finem sumitur, & habetur in ore, ut eos effectus causet in stoma-*

stomacho, & in corpore; neque sumitur ad delectationem, cùm herba ipsa gustui ingrata sit, ut experientia constat; sed sumitur gratia medicinæ; & per consequens solùm, ut efficax, & utilis ad ejusmodi effectus, & purgationem causandam. Hæc Cardin. de Lugo; cui licet adjungere id, quod de hac quæstione sensit sapientissimus Medicus Paulus Zacchias *d. q. unica n.* 20 ubi differens de hoc casu ita scribit: *Hinc*
23 *concludendum, Tabacchum neque ut cibum, neque ut potum quomodocunque assumatur, frangere jejunium Ecclesiasticum, aut pœnale; sed benè frangere jejunium Eucharisticum, non in quantum nutrit, aut cibi, vel potus rationem habet; sed in quantum sua substantia quantumvis minima posset occupare stomachum, aut ejus fumo, vel alios posset causare agitationem in humoribus, & alios effectus producere minimè convenientes, ubi tantum Sacramentum accipere paramur; quemadmodum etiam decet ob debitam reverentiam, ut diximus, ab omni aliena substantia liberum stomachum servare.* Paucis disputationem perstringendo, Tabacchus trahendo pituitam è capite, & commovendo humores in stomacho, occupat ejusdem stomachi vacuitatem; tum per descensum pituitæ, tum sui ipsius qualitatum, quibus tollitur totalis illa privatio rei cujuscunque ad jejunium Eucharisticum necessaria; & omnimoda illa abstinentia, ab Ecclesia requisita, ob tanti Sacramenti reverentiam; quapropter qui sumit Tabacchum, vel in fumo, vel in folio, illum masticando, licitè celebrare, vel communicare non potest; nisi adeò brevis, & modica sit sumptio, seu masticatio, ut totus humor commotus vel ex stomacho, vel ex capite, sit omninò expuitus, neque trajectus in stomachum.

A Tabaccho autem recepto per nares in pulvere, non videtur frangi jejunium
24 naturale, quia non transit ad vacuitatem stomachi occupandam: sed quia secum annexam habet summam indecentiam, quæ maximè obest reverentiæ debitæ Sacramento Venerabili Eucharistiæ, ideò convenit ab eodem abstinere, vel parciter uti ante celebrationem, vel communionem, ut volunt ex Theologis Byssus, *d. Verb. Sumptio Tabacchi §. 3.* Volpi *resol. mor. Verb. Euch. res. 61. n. 28.* & ex Medicis Zacchias *dict. lib. 9. tit. 7. q. Unica n.* 33 ubi ita concludit: *Ut ergo multa in pauca redigam, dicendum ex mea sententia est, Tabacchi usum in jejunio Eucharistico prohibendum, non quòd ullo modo, ne per somnium quidem, nutrire possit, aut folio, aut pulvere, aut fumo: etiamsi aliqua illius particula in stomachum laberetur; sed primò ob Sacramenti reverentiam; quia multam agitationem in humoribus causare potest, & caput ipsum commovere; sensusque turbare, & obtundere; maximè si ejus fumus assumatur, potest & ventrem solvere, aut, quod pejus est, vomitum concitare. Secundò, quia facilè evenit, ut ex ejus usu pituita à capite proritata, & allecta ad stomachum descendat, ibique aut in nutrimentum vertatur, aut ad minus illius vacuitatem impediat, quam necessariam esse dicendum, ubi tanto cibo cœlesti, ac Sacratissimo refici præstolatur.*

Tandem ad correctionem Tabacchistarum, iisdem objiciendum est, quod de Turcis legitur in Itineribus Illustriss. ac Excellentiss. D. D. Joannis Baptistæ Donati Baili Veneti *Anno 1683. part. 2. pag.* 160. videlicet, Turcas in die jejunii abstinere tum à potu, tum ab odoribus: nam *banno scrupolo di guastare il digiuno, non solo con le liquide pozioni, ma di più con le fragranze, tenendo che resti franto il digiuno anco coll'odorato.*

DECISIONIS LV.

Ad Novembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Exarantur omnes morbi, ac infirmitates, impedientes administrationem Sacræ Eucharistiæ, seu Viatici, ne irreverentia committatur in Venerabile Sacramentum. Hi morbi ad quatuor capita reducuntur. Ad defectum

usus

usus rationis; ut in delirio, phrænesi, & dementia. Ad defectum *respirationis*, ut in affectibus anginosis, vulgò di *Schiranzia*. Ad defectum deglutionis ob convulsionem, vel paralysim Œsophagi, vulgò *il Canaruzzo*; seu ob molestissimam tussim. Et ad *stomachi ægrotationem*, ratione vomitus, singultus, volvuli, empyematis, vulgò *postema*, nauseæ, bilis, flatus, & Lienteriæ. Quæ omnes juxta regulas Medicinæ, & monita Medicorum sapientum, breviter, atque eleganter recensentur.

SUMMARIUM.

1 *Morborum genera quatuor, in quibus infirmi non sunt communicandi.*
2 *Delirium, dementia, & Phrænesis impediunt Eucharisticam Communionem.*
3 *Regulæ observandæ pro communicandis delirantibus, vel phreneticis infirmis.*
4 *Semifatui debent instrui, excitari ad devotionem Eucharistiæ, & communicari.*
5 *Schirantia quid sit? & undè dicta?*
6 *Anginosis affectibus laborantes cautè sunt communicandi.*
7 *Puer nutritus dies 14. frequentibus enematis, idest clysteriis.*
8 *Deglutire qui non potest, communicari non debet.*
9 *Vomitus ubi est periculum, ab exhibenda Eucharistia abstinendum.*
10 *Vomitus, in quibus morbis solitus sit evenire.*
11 *Volvulus ob sui sævitiem appellatur miserere mei.*
12 *Flatus solet impedire Communionem.*
13 *Lienteria laborans, an Communicandus.*

CASUS PRUDENTIALIS.

Cùm in secundo Quæsito hujus mensis dictum sit inter cæteras dispositiones corporis, ad Sacram Eucharistiam licitè sumendam, requiri in communicando facultatem deglutiendi, & retinendi Sacramentum in stomacho, itaut non subsit periculum vomitus ejusdem dignentur Prudentes Parochi notare omnes morbos, seu infirmitates, quarum causa non licet Communionem dare, seu Viaticum præbere infirmis, ne aliquam irreverentiam committant in Sacramentum.

PLures plura scripsere; sed omnium dicta ad ordinem redigendo; quatuor dixerunt esse genera morborum, quorum causa infirmi non sunt à Parochis communicandi, ad impediendam irreverentiam, quæ posset evenire in Sacramentum. Siquidem alii morbi respiciunt *Usum rationis*, alii *Respirationem*, alii *Deglutionem*; & alii *stomachi convulsionem*. 1

Ad *Usum rationis* quod attinet, morbi ex hoc capite provenientes, sunt *Delirium*, *Phrænesis*, & *Dementia*; hi enim impediunt usum rationis, & mentis alienationem operantur, & per consequens impediunt, ne detur Sacra Eucharistia; quæ tantummodò illam cum debita reverentia suscipientibus est exhibenda; quales non sunt *Delirantes*, *Phrenetici*, & *Dementes*. S. Thom. 3. *p. q.* 80. *art.* 9. *Summa Angelica Verb. Eucharistia* 3. *n.* 14. Tamburin. *de Expedit. Commun. cap.* 4. §. 1. *n.* 4. Surd. *consil.* 89. per totum. Et Rota post Zacchiam *in Quæst. Medicolegal. decis.* 62. *n.* 17. Porrò observandum est, quòd *deliria*, *phræneses*, & *dementiæ*, alia sunt perpetua, quæ inhabilitant infirmum ad Communionem Eucharisticam recipiendam; & alia sunt ad tempus, & habent dilucida intervalla: & tunc non impeditur Sacræ Synaxis exhibitio; ut docet Zacchias *in Quæst. Medicolegal. lib.* 9. *tit.* 9. *quæst. Unica n.* 4 & 5 ex doctrina S. Thomæ *in cit. quæst.* 80. *art.* 9. advertens, quòd in *Apoplexia*, & *Epilepsia* est obser- 2 3

observandus status paroxysmi, nam certum est in ipsius insultu, etiamsi ægri videantur ab eo se recolligere, nisi in totum ad se redeant, nullo modo est Sacramentum exhibendum; ideoque expectandus finis Paroxysmi, & videndum, an patiens factus sit compos mentis, & habilis ad recipiendum ipsum.

Cæterùm, quia aliquando deliria, seu mentis alienationes potiùs dici possunt remittere, quàm intermittere; obsevandæ sunt sequentes regulæ, quas tradit supracit. Zacchias *lib.2. tit. 1. quæst. 21. à n. 15 & seqq.* videlicet. I. Senes delirantes rarò habent dilucida Intervalla; ideò cautè se gerat Parochus cum istis. II. Mulieres, si in delirium venerint, non ita facilè resipiscunt; & non ita faciles sint Sacerdotes in Sacramenti exhibitione. III. Neque illi, qui fatui sunt à nativitate, vel ex longo tempore, præsertim si muti sint, ac surdi. IV. Qui ob ebrietatem excessum mentis patiuntur, non recuperant usum rationis, nisi digesto totaliter vino. V. Lethargici, qui *Comatosi*, & *Coratosi* à nimio sopore dicuntur, nullam interpolationem habent suæ insaniæ, quia causa morbi, occupans instrumenta cerebri, semper præsens existit; & durante causa, durat effectus. VI. Icti à fulmine, *Attoniti*, *Congelati*, seu *Cataleptici*, non habent dilucida intervalla, ob eamdem rationem. VII. *Phrænesis*, si sit accidentalis ob febris calorem, eo intermittente, cessat, sed si essentialis sit ob inflammationem membranarum ce-
4 rebri, nisi sanetur, non dat lucida intervalla. VIII. *Hydrophobi* (idest rabiosi) item infatuati ex assumpto veneno, & in dementiam lapsi ex longa infirmitate; non habent interpolationes: & ratio est, quia morbus residet in cerebro; & nisi curetur, usus rationis non reassumitur. XI. Sua tamen dilucida intervalla regulariter habent alienationes mentis provenientes ex *Melancholia Hypochondriaca*, *Ecstasi*, *Epilepsia*, *Apoplexia*, (quæ non sit fortis) *Lycantropia*, *furore uterino*, & similibus: in quibus opus est consilio prudentis Medici, & prudentia sapientis Parochi, in seligendo tempore opportuno ad communicandum Infirmum absque periculo irreverentiæ. Porrò qui à natura sunt semifatui, stolidi, surdi, & muti, debilem usum rationis habentes; sed tamen devotionis, & reverentiæ erga Sacratissimam Hostiam capaces; hi, præmissa instructione, sunt admittendi ad Communionem, ut docet S. Thom. 3. *part. q.* 80. *art.* 9. Tambur. alios allegans *de Expedit. Commun. cap.* 4. *§.* 1. *num.* 4. Et primis annis Ecclesiastici regiminis Eminentissimi Card. Barbadici, Pastoris vigilantissimi Patavini, in Visitatione Diœcesis, reperi nonnullos semifatuos, ac alios mutos, quos instructos admisi ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; & ab eis summa cum devotione recepta fuerunt; quod laudat Gobat. *in Experim. Theolog. tract.* 4. *num.* 138.

Quò ad Respirationis morbos: illi sunt, qui circa fauces obveniunt, & dicuntur affectus anginosi, vulgò di *Schinantia*, sive
Schirantia à verbo greco συναγχω, idest 5
strangulationes, angina enim vocatur dolor faucium, ut notat Octav. Ferrarius *de Origine Linguæ Italicæ Verb. Schirantia*. Proveniunt autem vel à catharro suffocante, vel ab inflammatione, & ardore faucium, vel à convulsione, aut paralysi partium oris, & circumvicinarum, vel in mulieribus, à strangulatione uteri: in quibus omnibus morbis impeditur deglutitio, non ex vitio stomachi, seu Œsophagi, sed ob occlusionem faucium; aut læsam actionem musculorum, os diducentium, quorum ope etiam cæteræ functiones necessariæ ad deglutitionem, celebrantur: Quapropter laborantes iisdem anginosis affectibus non sunt communicandi, nisi
prius Parochus experiatur, an possint sal- 6
tem aquam deglutire; siquidem cùm sint fauces occlusæ, regurgitant, & rejiciunt quidquid illis datur in ore, ut differit prædictus Medicus Zacchias *dict. lib.* 9. *tit.* 9. *quæst. Unic. num.* 6. ubi narrat, vidisse nobilissimum puerum quinquennem ex convulsione linguæ, & adjacentium particularum, ne aquæ quidem guttam, per spatium quatuordecim dierum deglutire potuisse. Nutriebatur autem frequentibus enematis (*vulgò infusione de Clisteri.*
Amalthea Onomastica Verb. Enema) ex 7
carnium contuso, & vitellis ovorum, quo-

rum ope absque alio cibo, & potu per omnes eos dies duravit; post quos sensim comedere cœpit, & sanitatem recuperavit.

Ex defectu verò *Deglutionis* abstinendum est ab exhibitione Eucharistici Sacra-
8 menti; & hic defectus procedit vitio *Œsophagi (vulgò Cannaruzzo, sive canna della gola*. Octav. Ferrar. *ubi supra Verb. Canna)* & est gulæ meatus, seu fistula ab ore ad ventriculum attingens, dicta à Plinio *Animæ Canalis*, qui *Œsophagus* aliquando patitur convulsionem, aut paralysim, vel immediatè in se ipso, vel in musculis, nervis, & aliis partibus illi inservientibus, quo in casu perditur deglutitio, & licèt cibus, vel potus recipiatur in faucibus, non potest transire, neque in ventriculum descendere; unde periculum est vomitus; præcipuè succedente frequentissima, & molestissima tussi, ab Hippocrate dicta *Thiriode*, hoc est maligna, & ferina; quia est adeò anxia, & violenta, ut hominem mirum in modum exagitans nec liberè respirare, nec quicquam deglutire permittat; Immò si quid homo deglutire tentaverit, illud violenter ab ore per tussim repellatur.

Eamdem ob *Stomachi ægrotationem*, ratione vomitus non est danda Eucharistia sacra; esset enim peccatum mortale tum
9 in administrante, tum in petente, & recipiente. Quartus *in Rubric. Missal. part. 3. tit. 9. sect. 2. dub. 3. & tit. 10. dub. 2. n 14.* Ob ægrotationem autem stomachi Vomitus evenire solet in his casibus. *Primò* in sputo sanguinis, si sit frequens, & violentum: sive procedat sanguis ex pectore, & pulmonibus, sive ex stomacho ipso. *Se-*
10 *cundò*, si ejiciatur *Empyema*, *(vulgò postema)* quæ est collectio puris, facta in pectore; adjuncta tussi, qua cessante, & ægro quietem obtinente, poterit cum debita cautela eidem Communio dari. *Tertiò* si infirmus agitetur *Nausea magna*, quæ est motus, & promptitudo ad vomendum. *Quartò* si post vomitum oriatur *Singultus (vulgò singhiozzo)* convulsiva oris ventriculi affectio. *Quintò* si ob dolores Nephriticos, Colicos, vel Iliacos sequatur *volvulus*, ob sui sævitiem à Barbaris appellatus *Miserere mei;* idcircò ur- 11
gente volvulo evomitionem, per quam non solum cibi, & humores rejiciuntur; sed ipsa etiam stercora; est omninò cessandum à Communione; nec imitandus ille Parochus, de quo meminit Zacchias *in antèd. Quæst. Medicoleg. d. lib. 9. tit. 9. in princ.* & cujus inexpiabilem appellat temeritatem; dum, non obstante peritissimi Medici interminatione, Juveni cuidam, doloribus Iliacis agitato, cum enormi vomitu, Sacramentum Eucharisticum obtulit, quod paulò post unà cum anima evomuit. Generantur autem dolores Iliaci ob intestinorum tenuium inversionem, vel convolutionem, ob quam fæces per alvum reddi impeditæ, ad stomachum repunt, & per hos rejiciuntur. *Sextò*, si excitetur in pectore *Cholera*, morbus scilicet, per quem *Bilis* per os, & per alvum indesinenter projicitur; & dicitur *Cholera humida*. *Septimò* si insurgat *Flatus*, appellatus *Cholera sicca;* qui si sit valdè 12
acutus, & nullam quietem permittat infirmo, dat causam denegandi Eucharistiam, solet enim flatus ipse tanto impetu per os erumpere, ut quicquid in os ingeritur, summa violentia ad extra repellat. *Octavò* tandem ad stomachi infirmitatem accedit morbus dictus *Lienteria (vulgò flusso del ventre)* in quo cibi, statim post sumptionem, rejiciuntur per alvum absque ulla concoctione, tales quales fuerunt accepti; quocirca non erit licitum in hoc casu, prout neque in superioribus, exhibere Sacratissimam Eucharistiam infirmo, ne ma- 13
ximo cum horrore contingat, species Sacramentales integras per alvum transmitti: aut aliam irreverentiam irrogari, ut piè, ac doctè monet cit. Zacchias *d. lib. 9. tit. 9. quæst. Unica per totam*. Et hi sunt morbi præcipuè, quos Parochi, & Monialium Confessores observare debent, ut sciant prudenter determinare, quando Sacra Communio, seu Viaticum possit, vel non possit infirmis impertiri.

DE-

DECISIONIS LVI.

Ad Decembris Quæsitum primum.

ARGUMENTUM.

Quæritur, quo tempore, & quo instanti temporis EUCHARISTIA gratiam conferat. Quatuor opiniones diversæ Theologorum recitantur; Et non inutilia monita communicantibus proponuntur.

SUMMARIUM.

1 *Gratiam quo tempore Eucharistia producat in suscipiente?*

2 *Eucharistia antiquitùs dabatur in frustulis panis; qui masticabatur à suscipientibus.*

3 *Gratia confertur, dum Eucharistia transit per guttur ad stomachum, secundùm Suarez.*

4 *Gratia producitur toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho secundùm Cajetanum.*

5 *Gratia per Eucharistiam causatur statim ac species Sacramentales sunt in stomachum trajectæ ex communi opinione DD.*

6 *Hostia non est diu retinenda in ore; sed citò deglutienda. Et cur?*

QUÆSITUM PRIMUM.

Cùm dictum sit in primo, & secundo Quæsito mensis Octobris hujus anni, mirabiles effectus Sacram Eucharistiam operari in illis, qui eam dignè, ac devotè suscipiunt; inter quos secundam gratiam, seu gratiæ augmentum; quæritur, quo tempore, & quo instanti temporis Eucharistia conferat gratiam?

1 RElatæ fuerunt quatuor opiniones Theologorum. Prima est Becani *cap. 22. de Eucharist. quæst. 6. num. 2.* dicentis, tunc primùm Eucharistiam gratiam conferre, quando ipsa est in ore recepta; ea ratione quia ait Dominus *Jo: 6. Qui manducat me, ipse vivet propter me*. At manducatio fit in ore, juxta significationem verbi *Manduco*, derivantis à verbo *Mando*, quod significat dentibus in ore cibum conterere; antiquitùs enim non consecrabatur tenuis particula panis; ut in præsenti sed integer panis, qui postea frangebatur in frusta, & ea dabantur manducanda, communicantibus, qui dentibus illa masticabant, ut *ex Concilio* 2 *XVI. Toletano cap. 6.* (celebrato anno Christi 693.) deducit Emin. Card. Bona *Rerum Liturgicar. lib. 1. cap. 23.* ubi subdit, immò *Christum non particulam panis, sed integrum panem accepisse, & consecrasse; atque ex eo particulas confregisse, quas particulatim discipulis tribuit*. Quod confirmat Joan. Mabillon. *in Liturg. Gallicana lib. 3. n. 13.* dicens, *antiquitus Eucharistiæ particulam ad Communionem in manus datam fuisse teste Gregor. in Hist. lib. 10. c. 8. ac proinde ex majori pane decerptam*. Itaque dum in ore posita est Eucharistia, quæ si esset grossior, dentibus veniret conterenda, masticanda, & sic manducanda, gratiam elargitur sumenti, ait Becanus, cui consentire videtur Vasquez *disp. 103. cap. 2. n. 17.*

Secunda opinio est Suarezii *de Euchar. disp. 63. sect. 4.* ubi tenet gratiam Sacramentalem ab Eucharistico cibo conferri, 3 dum transit per guttur ad stomachum; sic enim ratiocinatur. Gratia confertur in manducatione Sacræ Synaxis. Sed manducatio non est, quando cibus tantummodo est in ore; neque quando cibus jam ad stomachum pervenit; tunc enim completa est manducatio; ergo dicendum est, manducationem consistere in trajectione cibi ab ore ad stomachum; & ita gratiam à cibo Eucharistico impertiri, dum transit per guttur in stomachum.

Tertia est opinio Card. Cajetani *in 3. p. quæst. 79. art. 1.* ubi docet, Eucharistiam causare gratiam toto illo tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho; 4 & sumit pro fundamento illa verba Christi Joan. 9. *Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi*. Inferens ex eis, quòd quandiu Christus Sacramentaliter est in stomacho

fidelis Christiani, qui recepit Sacramentum, & donec durant species Sacramentales jugis gratiæ emanatio diffunditur; & confirmari potest, quia Sacramentum Eucharistiæ operatur suos effectus tanquam cibus, cujus proprium est nutrire. Sed cibus nutrit, postquam est in stomachum trajectus, & donec conservatur in stomacho. Ergo & Eucharistia.

Quarta tandem Opinio communis Scotistis, atque Thomistis est, Eucharistiam tunc primò causare gratiam, quando species Sacramentales in stomachum sunt tra-
5 jectæ, & stomachum attingunt. Ratio est, quia tunc manducatio completur, quando cibus in stomachum recipitur. Igitur, quando Eucharistia descendit in stomachum, tunc dicitur homo Christianus illam manducare; & in eo instanti recipit effectum primarium Venerabilis Sacramenti, idest gratiam. Confirmatur exemplo cibi materialis, per quem homo non frangit jejunium naturale, si tantummodò illum recipiat in ore, vel in guttur trajiciat; si antequam ad stomachum descendat, illum evomat, vel rejiciat; necesse est enim, ut cibus materialis descendat, & perveniat in stomachum, ad hoc ut frangatur naturale jejunium, ut differit Scotus *in 4. dist. 8. quæst. 3. C.* Et ex his facilè respondetur contrariis opinionibus, & primò primæ, quia sola receptio Sacramenti in ore non est manducatio, aliàs reciperet gratiam etiam ille, qui Eucharistiam non deglutiret, sed expueret. Item secundæ; quia transitus per guttur non est integra manducatio, sed incœpta tantùm, quæ adhuc potest impediri per regurgitationem, & expuitionem, ut frequenter accidit in cibo materiali, quem ex gutture excreamus, & expuimus, si aliquod offendiculum ex osse, vel ex spina sentiamus. Tertiæ pariter opinioni respondetur, promissam esse gratiam in manducatione panis cœlestis, hæc autem completur in eo instanti, quo species Sacramentales stomachum adeunt. Neque valet exemplum cibi materialis, qui nutrit, seipsum corrumpendo, & convertendo in carnem nutriti, ad quam nutritionem faciendam requiritur tempus longum, quantum transcurrit in cibi destructione. At cibus cœlestis Eucharisticus non convertitur in illum, à quo est sumptus; sed convertit sumentem in se ipsum per gratiam, quam in instanti concedit; scilicet dum attigit stomachum. Et ita docent Gonet. *tom. 5. de Euchar. disp. 8. art. 1. §. 2.* Eminentiss. Card. de Lugo *eod. tr. disp. 12. sect. 2.* Eminentiss. Card. de Lauræa *in 4. tom. 1. disp. 6. n. 7.* Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 2. resol. 33. ex par. 3. tr. 6. resol. 96.* ubi Nugnus, & Coninck; & novissimè Volpi *in resol. Moral. Verb. Eucharistia resol. 58. n. 4.* Cotonius *in Controvers. lib. 2. controv. 4. n. 60.* & Mastrius *in eod. lib. 4. sent. disp. 3. n. 414.* ubi concedunt, esse probabile, quòd etiam toto tempore, quo species Sacramentales durant in stomacho, augeatur gratia etiam ex opere operato, si homo, qui illas recepit, magis, ac magis se disponat, per actus devotionis, & charitatis, ut supra innui ad casum prudentialem mensis Maii hujus anni: & docet Marchantius *in Horto Pastorum de Candelabro Aureo tract. 4. lect. 11. proposit. 2.*

Sed illud est observatione dignum, quod notat Colleg. Salmanticen. *de Sacramentis in genere tract. 4. cap. 6. n. 6.* his verbis: *Qui diu retinet Hostiam in ore, itaut species corrumpantur, antequam deglutiantur, non recipit fructum Eucharistiæ; quia non dicitur applicata suscipienti, antequam deglutiatur.* Quod fusiùs advertit Bonac. *de Eucharist. disp. 4. q. 4. punct. 2. n. 2.* Frequenter accidit, adeò exiles particulas consecratas exhiberi communicantibus, ut si horum aliqui nimiam in ore humiditatem, vel aqueam pituitam habeant, ex ea species ipsæ Sacramentales absque mora corrumpi valeant; & iisdem corruptis, non trajiciatur in stomachum Sacramentum; sed sola pituita, vel humor aqueus. Igitur non negligant Parochi, suas plebes opportunè docere, ne diù retineant in ore Sacram particulam; immò illam satagant devotè deglutire, ac in stomachum trajicere, ad consequendam gratiam, aliosque mirificos effectus tanti Sacramenti. 6

Scitu dignum illud est, quod legitur de S. Philippo Nerio *in ejus Vita lib. 2. cap. 1. n. 13.* Videlicet: *Procurava di prendere del-*

re delle più grosse Ostie, ch' avesse potuto trovare; acciocche quelle sacratissime specie durassero più lungo tempo; e maggiormente potesse gustare di quel soavissimo Cibo; nel gusto di cui, come attestano quelli; che gli servivano la Messa, prorompeva alle volte in affetti inesplicabili.

DECISIONIS LVII.

Ad Decembris Quæsitum secundum.

ARGUMENTUM.

Controvertitur, an Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem pœnarum; quas communicans solvere debet, vel in hac vita, vel in Purgatorio? Declaratur, quod sit Satisfactio? Quibus operibus fiat? Quid sit satisfacere ex opere operato, vel ex opere operantis? Et resolvitur controversia cum distinctione.

SUMMARIUM.

1 *Satisfactio quid sit?*
2 *Pœna debita pro peccatis remittitur tota in tribus casibus.*
3 *Satisfactio quot modis fieri possit pro peccatis?*
4 *Opere operantis, & Opere operato, quid his terminis intelligendum?*
5 *Eucharistia devotè suscepta remittit pœnas debitas pro peccatis, non ex opere operato, sed ex opere operantis.*
6 *Satisfactio requirit opera pœnalia.*
7 *Satisfieri potest pro peccatis etiam per actus virtutis non pœnales.*
8 *Pœnalitates sentiuntur etiam in Communione facienda, præcipuè in Religiosis domibus. Et cur?*
9 *Communio imponi potest à Confessariò pro pœnitentia sacramentali.*

QUÆSITUM SECUNDUM.

Utrum Communio Eucharistica devotè sumpta proficiat ad satisfactionem pœnarum, quas Commmunicans solvere tenetur vel in hac vita, vel in Purgatorio, non solùm pro culpis venialibus; sed etiam pro culpis mortalibus aliàs remissis?

PRo clara Quæsiti resolutione notanda sunt pariter tria Præmissa.

Primùm est. *Satisfactionem* in genere sumptam, *esse redditionem voluntariam æquivalentis aliàs indebiti*. Dicitur esse *redditionem* tamquam actum justitiæ ad differentiam donationis, quæ est actus liberalitatis. Dicitur *Voluntariam*: quia 1.
qui per vim patitur, ut damnatus in inferno, non satisfactionem, sed satispassionem dicitur facere; at in Purgatorio animæ dicuntur satisfacere, quia sponte, ac voluntariè subeunt pœnas. Dicitur, *æquivalentis*: nam in hoc consistit illud *satis*, idest reddere quantum debet ex justitia. Dicitur, *aliàs indebiti*, quia si quis dat, quod debet ob aliam causam, puta ob legatum, non satisfacit pro debito ex contractu. Porrò Satisfactio habet locum non solùm in civilibus, sed etiam in criminalibus; siquidem offendens redditur per culpam debitor offensi; & quia omne peccatum habet rationem malitiæ, & offensæ; per ipsum homo fit debitor ad satisfaciendum Deo offenso; à quo taxata est pœna æterna pro peccato mortali; temporalis verò pro venialibus; sed illa æterna per Passionem, & merita JESU CHRISTI Redemptoris nostri, mediantibus Sacramentis ab eo institutis, commutatur, & fit temporalis, solvenda vel in hac vita, vel in Purgatorio, tribus casibus exceptis, scilicet Baptismi in adultis, Martyrii, & perfectæ, ac summæ Contritionis cum Pœnitentiæ Sacramento in re, vel in voto; in 2
quibus tribus casibus Deus indulget, & remittit totam pœnam, ut latè probat Emin. Card. de Lauræa *in 4. sent. tom. 2. de Pœnit. disp. 13. n. 76.* ubi notat; necessitatem, & obligationem solvendi pœnam temporalem post remissionem culpæ, & æternæ pœnæ originativè oriri à meritis ipsius peccati mortalis, quod tantæ est indignitatis, ut etiamsi remittatur, adhuc dignum sit puniri aliqua alia pœna.

Secundum præmissum. Hæc autem satisfa-

satisfactio pro pœnis temporalibus debitis tum ob peccata venialia, tum ob mortalia
3 remissa, fieri potest ab homine Christiano in hac vita (præter sumptionem Indulgentiarum, quæ à Papa, & à Prælatis conceduntur:) I. per actus internos, nempe per charitatem, per contritionem, & similes in virtute meritorum, & gratiæ Christi. II. per actus externos pœnales voluntariè assumptos, ut jejunia, peregrinationes, carnis macerationes, & alia. III. per afflictiones, & flagella à Deo immissa, & patienter tolerata. IV. per actus etiam non pœnales, dummodò sint actus honesti, & cujuscumque virtutis. V. Et non solùm per opera supererogationis, sed etiam per opera, quæ sint de præcepto, & in præcepto; dummodò adsit intentio satisfaciendi vel formalis, vel saltem virtualis. VI sive dicta opera satisfactoria sint imposita à Confessario in Sacramento Pœnitentiæ, cujus dicuntur esse pars integralis; sive sint electa, & voluntariè assumpta ab ipso satisfaciente. VII Non solùm si satisfaciens pro culpis confessis, & dimissis sit in gratia, sed etiam si incidisset in novum peccatum mortale; sive opera satisfactoria sint pars præcedentis Sacramenti Pœnitentiæ, & imposita à Confessario, sive per ipsum satisfacientem sponte electa, atque assumpta. VIII. Quamvis intenderet satisfacere vel pro peccatis jam confessis, & remissis, vel pro peccatis nondum remissis; at in hoc ultimo casu satisfactio non esset de condigno, sed tantùm de congruo, quatenus per attritionem exercendo opera pœnitentialia potest à Deo impetrare remissionem alicujus pœnæ temporalis, in quam erit commutanda æterna tempore futuræ contritionis, vel actualis confessionis Sacramentalis culparum mortalium, in quibus nunc reperitur, ut doctè ac subtiliter disputando probat Eminentiss. Card. de Lauræa *d. tom. 2. in tr. de Pœnit. disp. 13. ab art. 6. usque ad art. 10.* Mastrius *in Theol. Morali disp. 21. q. 11. art. 2.* & Lessius *in Operib. Posthum. de Pœnit. in addit. ad* D. Thom. *q. 14. art. 1. n. 2.* ubi non consentit, opera satisfactoria exercita in peccato mortali; nisi sint imposita à Confessario, habere vim satisfaciendi.

Tertium præmissum. Communis terminus loquendi est inter Theologos, quòd Sacramenta suos producunt effectus, ac virtutes vel ex opere operato, vel ex opere operantis: idcircò notandus est sensus, & 4
vis hujus locutionis. Tunc enim Sacramentum dicitur operari ex opere operato, quando consideratur, ut opus institutum à Deo ad dandam gratiam, vel producendum effectum proprium ejusdem Sacramenti, præscindendo à merito Ministri, vel suscipientis. Tunc autem effectus Sacramenti dicitur ex opere operantis, quando ob dispositionem, & meritum suscipientis conceditur aliquid abundantius, respectu scilicet majoris devotionis, fidei, charitatis, aut alterius virtutis, quam ex auxilio Dei exercet ille, qui suscipit Sacramentum. Reginald. *in Praxi lib. 26. n. 46.* Bonacina *de Sacramentis in genere tom. 1. disp. 1. q. 4. punct. 1. in princ.* Mastrius *in Theol. Moral. disp. 16. n. 20.* Eminentiss. Card. de Lugo *de Euchar. disp. 19. n. 160.* Et Eminentiss. Card. de Lauræa *in 4. sent. tom. 1. disp. 8 n. 19.*

His prænotatis pro resolutione quæsiti, communis est Theologorum sententia; Eucharisticam Communionem devotè susceptam proficere ad satisfactionem pœna- 5
rum, ad quas pro peccatis tenetur suscipiens; at non ex opere operato, sed ex opere operantis; idest non principaliter, & directè virtute Sacramenti; sed ex actibus charitatis, & devotionis ejusdem suscipientis, juxta doctrinam Angelici Doctoris *3. part. q. 79. art. 5. in corp.* ubi præmissa distinctione, quòd Eucharistia considerari potest vel tamquam Sacrificium, vel tamquam Sacramentum, ita subdit: *Si igitur consideretur ut Sacramentum, habet effectum dupliciter. Uno modo directè ex vi Sacramenti; alio modo quasi ex quadam concomitantia, sicut & circa continentiam Sacramenti dictum est. Ex vi quidem Sacramenti directè habet illum effectum, ad quem est institutum Non est autem institutum, ad satisfaciendum, sed ad spiritualiter nutriendum per unionem ad Christum, & ad membra ejus; sicut & nutrimentum unitur nutritò. Sed quia hæc unitas fit per charitatem, ex cujus fervore aliquis*

aliquis consequitur remissionem non solùm culpæ, sed etiam pœnæ; inde est, quòd ex consequenti per quandam concomitantiam ad principalem effectum, homo consequitur remissionem pœnæ, non quidem totius, sed secundùm modum suæ devotionis, & fervoris. Et ideò sequuti hanc doctrinam in terminis nostri quæsiti, ad ipsum affirmativè respondent Suarez *de Euchar. disp 63. sect. 10.* Reginald. *lib. 29. n. 142.* Bonacina *eod. tract. de Euchar. disp. 4. qu. 4. punct 1. num. 9.* Sotus *in 4. dist. 12. quæst. 2. art. 1* Lessius *de Euch. quæst. 79. num. 14.* Volpi *resol 57. num. 23.* Candid. Brognolus *in specul. Clericor. tract. 9. cap. 10. num. 8.* Emin. Card. de Lauræa *de Eucharist. disp. 26. num. 56. & 69.* & Emin. Cardin. de Lugo *eod. tract. de Eucharist. disp. 12. num. 98.* ubi latiùs extendit virtutem satisfactivam dicendo, quòd licèt ea non proveniat ab Eucharistiæ Sacramento ex opere operato; id debet intelligi principaliter, & immediatè, siquidem mediatè ex eodem Sacramento provenit, & emanat.

Neque officit, si quis dicat, satisfactionem pro pœnis debitis ob peccata re-
6 quirere opera pœnalia; S. Thom. *in supplemen. 3. p. q. 15 art. 1.* & Concil. Trid. *sess. 14. cap. 8.* at nulla pœna experitur in Eucharistica Communione; immò suavitas, & delectatio juxta illud: *Panem de cœlo præstitisti eis, omne delectamentum in se habentem*. Quia respondetur primò ex communi Theologorum doctrina satisfieri posse pro pœnis temporalibus tam pro
7 se, quàm pro aliis, sive vivis, sive defunctis, non solùm per opera pœnalia, sed etiam per actus virtutum etsi non pœnales, ut pluribus probat, & dictum est supra in secundo præmisso) Emin. Card. de Lauræa *disp. 13. de Pœnitent. art. 6. §. 3.* Et Mastrius *in Theolog. Moral. disp. 24. n. 63.* Respondetur secundò; quod omne opus virtuosum potest dici pœnale, quia includit in se semper aliquam difficultatem, aut pœnalitatem in executione, ob aversionem naturæ, quæ tædio afficitur, & patitur contradictiones in bene agendo; nam post amissam originalem justitiam, & post naturæ lapsum homo inclinatur ad inferiora, & terrena; ut concorditer docent omnes Theologi Scholastici, & Morales. Emin. Card. de Lugo *de Sacram. Pœnit. disp. 24. sect. 3. §. 2.* Mastrius *in Theol. Moral. eod. tract. disp. 21. n. 275.* Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 13. art. 6. §. 4.* Reginald. *lib. 7. n. 4.* Valentia *tom. 4. disp. 7 quæst. 14. punct. 3.* & Layman. *de Sacram. Pœnitent. lib. 5. tract. 6. cap. 15. n. 9.* Sed in præparatione necessaria ad devotè manducandum cœlestem panem plures tolerandæ sunt pœnalitates, & potissi- 8
mùm in Religiosis Communitatibus, in quibus, ut mihi aliquando testabatur pia, ac prudens Monialis, opus est multa patientia in die Communionis, nam sæpè sæpiùs dato signo ad communicandum, accedentibus Monialibus ad locum Communionis, una earum ingreditur locum Confessionis, & ibi detinet Confessarium per medium horæ, ac etiam per horam integram, ipso timente ex animi pusillanimitate, vel nolente eam licentiare ob humanos respectus, & interim cœtus omnis patitur, tædio afficitur, tum ob spiritum indiscretum illius Monialis, tum ob imprudentiam Confessarii, nescientis eamdem debitis objurgationibus mortificare: Idcircò Communionem piè susceptam proficere ad satisfactionem pœnarum est communis consensus Doctorum; qui ulteriùs advertunt, eamdem Communionem pos- 9
se imponi per pœnitentiam, & tamen pœnitentia Sacramentalis injungitur in satisfactionem pœnarum. Gobat. *in Theolog. Experim. tract. 4. n. 54.* Emin. Card. de Lugo *de Sacram. Pœnit. disp. 25. n. 66.* & Collegium Salmantic. *tom. 10. De Sacramentis in genere tract. 6. cap. 10. n. 41.* hæc verba scribens: *Potest etiam in pœnitentiam injungi susceptio Eucharistiæ, si à Confessario judicatum fuerit expedire; ut rectè docent Lugus disp 25. num. 66.* N. Anton. *num. 1611.* Paulus N. Gabriel, & Aversa locis citatis: *frequens enim, & consuetum est; ut Confessarii hoc genus satisfactionis injungant, quod & in Dei honorem cedit, & solet pœnitenti esse valdè utile, & opportunum.*

DECISIONIS LVIII.

Ad Decembris Quæsitum tertium.

ARGUMENTUM.

Deciditur Quæstio, an Communio facta pro Animabus Purgatorii, iisdem prosit ad satisfactionem pœnarum? Exponuntur tria notanda. Unum, quod Animæ torquentur in Purgatorio pro satisfactione suorum peccatorum. Alterum, quod juvantur à Viatoribus per Sacrificium Missæ, per indulgentias, & per opera satisfactoria iisdem applicata. Tertium: non solùm si ipsa opera fiant ab existentibus in gratia secundùm Thomistas, sed etiam secundùm Scotistas à non existentibus in gratia. Concluditur, Communionem Eucharisticam esse satisfactoriam pro Animabus Purgatorii ex decem rationibus hic consideratis; nec non auctoritatibus, & exemplis.

SUMMARIUM.

1 *Strena dicitur quasi sine threna, idest, liberaliter, & sine murmuratione.*
2 *Pœna damni, & pœna sensus torquentur animæ in Purgatorio.*
3 *Igne materiali torqueri animas Purgatorii est de fide.*
4 *Animæ Purgatorii liberantur vel per propriam satispassionem, vel per aliorum suffragia.*
5 *Pœna suffertur voluntariè tripliciter secundùm S. Bonavent.*
6 *Suffragium plures habet significationes.*
7 *Suffragia pro animabus Purgatorii sunt Missæ, Indulgentiæ, & opera satisfactoria, quæ reducuntur ad jejunia, orationes, & eleemosynas.*
8 *Satisfacere potest unus fideles pro alio fidele etiam in hac vita.*
9 *Suffragia virorum prodesse defunctis est de fide.*
10 *Animæ Purgatorii juvantur à viatoribus per satisfactionem; & à Beatis in Cœlo per impetrationem.*
11 *Animæ Purgatorii an juventur per suffragia facta ab illis, qui sunt in peccato mortali? Quod non secundùm Thomistas num. 12. Quod sic secundùm Scotistas. ibid.*
13 *Suffragia facta à peccatore, ut juvent Animas Purgatorii, sex Casus distinguendi secundùm Eminentiss. Card. de Lauræa.*
14 *Animæ Purgatorii juvantur Communione à Viatore devotè pro eis facta ob decem rationes.*
15 *Eleemosyna est magis satisfactoria, quàm jejunium.*
16 *S. Thomas circa Communionem pro animabus Purgatorii declaratur.*
17 *Exempla de Communione pro animabus Purgatorii.*
18 *S. Monica Communionem offerebat pro animabus Purgatorii.*

QUÆSITUM TERTIUM.

An Communio facta pro Animabus Purgatorii, iisdem prosit ad satisfactionem pœnarum?

Strenæ loco, instantibus Natalitiis festivitatibus, in quibus boni hominis ergo ab antiquo solvi consuevit. *can. Legant. dist.* 37. additum fuit hoc tertium quæsitum; cujus resolutionem, non ex obligatione, sed ex liberalitate, & absque murmure à studiosis exhibitam recepi; equidem pro *strena*, quæ sic dicitur, quasi *sine threna*, idest sine lamentatione, juxta 1
Glossam *in cit. can. legant*. Pro cujus pii quæsiti intelligentia fuerunt itidem proposita tria notanda; quorum

Primum est. Animas fidelium, quæ ab omni mortalis culpæ reatu ex hac vita decesserunt, antequam integrè satisfacerent pœnis debitis pro peccatis actualibus, quò ad culpam remissis; vel pro peccatis venialibus, cum quibus nondum quò ad culpam remissis, è corporibus exierunt, detine-

detineri in Purgatorio: ubi duplici genere gravissimarum pœnarum torquentur, donec peccatis satisfaciant, scilicèt pœna
2 damni, quæ est carentia divinæ Visionis; & pœna sensus, quæ est cruciatus per ignem; cujus applicatio an fiat à dæmonibus, vel immediatè à Divina Justitia disputant Theologi, quos citat Mastrius *in*
3 *Theol. Moral. disp.* 24. *n.* 24. advertens animas illas materiali igne puniri, quod quidem infallibile est, & de fide, etsi modus, quo ille ignis torqueat animas spirituales, non est curiosè ab intellectu nostro investigandus, cùm sic occultè ordinet Divina Justitia, ut ait D. Bonavent. *in* 4. *dist.* 21. *p.* 1. *art.* 2. *qu.* 2. subdens, pœnam Purgatorii esse acerbiorem qualibet pœna hujus vitæ, quod testantur etiam S. Thom. Scotus, & SS. Patres relati à Mastrio *d. disp.* 24. *n.* 26. & ab Eminentiss. Card. de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 4. *disput.* 26. *num.* 4. à quibus pœnis certum quoque est, animas non evadere, donec sint plenè purgatæ; vel per propriam satispassionem, vel per aliorum preces, & suffragia, juxtà illud, quod scriptum est *Matth.* 5. 26. *Non exies*
4 *indè, donec reddas novissimum quadrantem*. Porrò pœnæ Purgatorii animabus illis voluntariæ sunt, non absolutè, sed conditionatè; quatenùs scilicèt sunt illatæ à Deo ad earum purificationem, ut valeant in æternam beatitudinem intrare, quod sic declarat S. Bonavent. 4. *dist.* 20. *cit. p.* 1. *art.* 1. *qu.* 3. Tripliciter aliqua pœna dicitur voluntaria: Uno modo, quia assumitur à voluntate imperante, sicut est pœna pœnitentialis. Alio modo, quia sustinetur à voluntate acceptante, sicut est pœna Martyrum, quæ adeò eis placet, quod ab ea liberari non vellent. Tertiò modo est quædam pœna, quæ sustinetur
5 à voluntate tolerante, ut pœna, quæ est in patientia; ita quod ejus oppositum est in desiderio; sicut facit infirmus desiderans sanitatem; sed patienter sustinens infirmitatem tamquam pœnam divinitùs inflictam; & hoc modo animæ Purgatorii sustinent eas pœnas, volitas quidem, quia à Deo inflictas, sed cum vehementi desiderio egrediendi ex illis, & ascendendi ad gloriam; ad quem effectum exoptant suffragia nostra, ut pro eis satisfaciamus; & illas ab illo carcere liberemus.

Secundum notandum. Suffragii nomen plura significat. *Primò* votum, quod in electionibus fertur ad favorem alicujus, ut possit adipisci officium, vel dignitatem; 6
cap. Perpetuò. de elect. in 6. *Secundò* Patrocinium advocati. *l. Unica, C. de Suffrag. Tertiò* Salarium, quod advocatis solvitur. Rubr. *in Auth. Ut litig. jurent. Quartò* auxilium, quod alteri ab altero præbetur, ut eum sublevet ab aliqua miseria; & talia sunt suffragia pro animabus Purgatorii; quæ tria sunt, *Sacrosanctum* 7
Missæ Sacrificium, Indulgentiæ, & Opera satisfactoria, quæ reducuntur pariter ad tria capita, *ad jejunia*, & hoc nomine comprehenduntur omnes pœnalitates; *ad orationes* complectentes omnes actus religionis, & virtutis, & ad *eleemosynas*, se extendentes ad quæcunque opera pietatis, & charitatis, de quibus latè Emin. Cardin. de Lauræa *d. tom.* 4. *disp.* 26. *art.* 11. *& art.* 13. Sicut autem est de fide, quod hæc suffragia communicantur inter fideles viventes, tanquam membra unius corporis, quod est Ecclesia, cujus caput est Christus; undè dicimus in Symbolo Apostolico *Sanctorum Communionem*; adeò ut unus possit satisfacere pro pœnis temporalibus ab alio debitis pro peccatis, ut docet utraque Schola Theologorum, & demonstrat Mastrius *in Theol. Moral. disp.* 23. *n.* 73. & 8
Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Pœnitent. disp.* 26. *sect.* 1. non solùm de congruo, sed etiam de condigno, & de justitia; ita de fide est, quod suffragia viventium prosunt defunctis existentibus in Purgatorio ad remissionem pœnarum, juxta illud 2. *Machab.* 12. *Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare; ut à peccatis solvantur*; quod in plurimis Conciliis definitum est contra hæreticos; ea ratione, 9
quia charitas, quæ est vinculum uniens membra Ecclesiæ, non solùm se extendit ad vivos, sed etiam ad mortuos, qui in charitate decedunt; charitas enim cum vita corporis non finitur; ut ait Apostol. 1. *Corinth.* 14. *Charitas nunquam excidit*. quod eruditè, ac piè probat Emin. Card. de

Lau-

Lauræa *d. tom.* 4. *disp.* 26. *art.* 10. *& art.* 13. ubi advertit, quòd suffragia pro animabus Purgatorii prosunt iisdem, vel *per mo-*
10 *dum satisfactionis*, *& justitiæ*, & sunt illa, quæ fiunt à viatoribus, vel *per modum impetrationis*, & hæc non solùm proveniunt à viatoribus viventibus in hac vita; sed etiam à Beatis, qui sunt in cœlo; juxta illam Orationem in Missa Quotidiana pro defunctis *Deus veniæ largitor*, ibi: *Beata Maria semper Virgine intercedente*, *cum omnibus Sanctis tuis*, *&c.* & aliam Orationem; quæ dicitur in Quadragesima tertio loco: *Omnipotens sempiterne Deus*, ibi *Quos jam exutos corpore suscepit; intercedentibus omnibus Sanctis tuis ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas*; quam doctrinam prosequitur etiam Mastrius *in Theol. Moral. disp.* 24. *num.* 70.

Tertium notandum. Magna est contro-
11 versia inter Scholasticos, *An fideles, ut prosint animabus Purgatorii per suffragia debeant esse in statu gratiæ; an sufficiat etiamsi sint in mortali, dummodò opera, quæ pro illis exercent, sint virtu-*
12 *tis, & pœnalia?* Et quòd debeant esse in statu gratiæ, ad hoc ut prosint vel ipsi operanti, vel aliis, quibus applicantur, sive vivis, sive defunctis tenet Thomistæ, sequuti opinionem D. Thom. *in* 4. *sent. dist.* 15. *q.* 1. *art.* 3. *q.* 2. *& dist.* 45. *q.* 2. *a.* 1. *quæstiunc.* 3. Gonet. *tom.* 5. *tract.* 5. *de Pœnit. disp.* 13. *art.* 2. *§.* 1. & Em. Card. de Lugo *de Pœnit. disp.* 26. *n.* 27. Contrarium autem scilicet quod pro se, pro aliis, & pro defunctis suffragia fieri possint ab existente in mortale, & prosint iisdem, docent Scotistæ cum Scoto, & Fabro *in* 4. *dist.* 19. *disp.* 35. *cap.* 6. *n.* 12. Major, Gabriel, Medina, & Navarr. *in cap.* 1. *de Pœniten. dist.* 6. *n.* 45. *&* 46. *& in Manuali de satisfact. c.* 3. *n.* 6. *& de Oratione cap.* 19. *concl.* 4. *& cap.* 20. *n.* 39. (ubi tamen loquitur de Missa, vel de Ministris Ecclesiæ) Et ad favorem defunctorum inclinat etiam S. Bonav. *in* 4. *dist.* 45. *p.* 2. *q.* 2. *in resol. quæst.* ut refert Emin. Card. de Lauræa *d. tom.* 4. *disp.* 26. *art.* 14. ubi juxta mentem ejusdem Seraphici Doctoris distinguit sequentes casus. I. Si suffragium oblatum pro defunctis consistat in sacrificio Missæ? in hoc casu, sive fiat per ministrum in gratia existentem, sive in peccato, va-
let per modum satisfactionis pro existente 13
in Purgatorio; quod concorditer docent tàm Thomistæ, quàm Scotistæ, ac Neoterici, quia sacrificium Missæ prodest ex opere operato, & ejus efficacia non pendet à bonitate ministri. II. Si pro defunctis offerantur Orationes, aliaque divina officia à ministris Ecclesiasticis nomine Ecclesiæ, & quamvis isti sint in peccato mortali, prosunt defunctis per modum impetrationis, secundùm aliquos, at secundùm alios, etiam per modum satisfactionis quia attenditur dignitas, & sanctitas Ecclesiæ, cujus nomine offeruntur, exemplo piissimi Principis, cujus instantia exauditur ab alio Principe, etsi ejus Orator sit invisus. III. Si suffragia quæcunque pro defunctis fiant à personis privatis nomine proprio, & ipsæ sint in gratia? prosunt absque dubio per modum satisfactionis. IV. Si suffragia pro defunctis relicta sint à testatoribus, qui decesserunt in gratia; & fiant ab Hæredibus, vel Commissariis, qui non sunt in gratia? prosunt ipsis defunctis pro pœnarum satisfactione, quia illi operantur non virtute propria, sed virtute, & voluntate testatorum. V. Si suffragia ordinentur à persona privata existente in gratia; sed ea exequatur aliquis non existens in gratia? adhuc prosunt ad satisfaciendum pro defunctis; ut si dominus bonus committat servo malo, quòd det eleemosynam pauperibus, vel faciat jejunium, aliudve simile opus pœnale. VI. Si suffragia offerantur pro defunctis à personis privatis existentibus in peccato mortali, ut orationes, jejunia, eleemosynæ, peregrinationes, indulgentiæ, & similia; & in hoc casu, ut supra dictum est, duæ sunt opiniones, una negans ea prodesse defunctis pro satisfactione pœnarum; alia affirmans, & tenens ea prodesse ob plures rationes; sed præcipuè, quia iste suffragans est unitus in charitate saltem habituali cum animabus Purgatorii, & movetur ex auxilio supernaturali ad illa suffragia præstanda. Item quia in nullo loco sacræ Scripturæ, ubi commendantur suffragia pro mortuis, fit mentio de necef-

necessitate gratiæ respectu suffragantis. Item quia omnia Concilia, quæ loquuntur de suffragiis defunctorum, dicunt; ea valere, præscindendo à statu gratiæ, vel peccati illorum, qui præstant suffragia. Item quia talis est quotidiana praxis Ecclesiæ, in qua tot bona in cibos, & vestitus pauperum dispensantur pro animabus Purgatorii, & tot alia pietatis officia exercentur pro eisdem; & tamen nulla fit mentio de statu gratiæ. Quapropter hanc opinionem tamquam magis piam defendit. Faber *in 4. dist. 19. disp. 37 n 61.* cui adhærent omnes Scotistæ innixi principiis Scoti de satisfactione propria; nec non Gandavensis *tom. 2. quodlib. 9. quæst. 20.* & ibi Zuccolius Patavinus, & concordant ex moralistis Naldus *V. Indulgentia n. 7.* Pellizzar. *tom. 2. Man. Reg. tract. 8 cap. 5. n. 196. & 232.* Byssus *in Hierurgia tom. 1. Verb. Indulgentia n. 105. §. 14.* Cotonius *lib. 2. controv. 11. n. 13. & 46.* & novissimè Eminentiss. Card de Lauræa *d tom. 4 in 4. sent. disp. 26. art. 14.* quem legere non pigebit animarum Purgatorii devotos.

His prænotatis; *valere Communionem devotè factam pro animabus Purgatorii*
14 *pro satisfactione pœnarum ab illis debitarum*, juxta hoc tertium propositum quæsitum, respondet Eminentiss. Card. Capisucchius *in Controversiis Theologicis*, *Controvers. 4. qu. Unica*, ex sequentibus rationibus. *Primò*. Certum est, atque de fide, quòd fideles in hac vita degentes possunt satisfacere pro defunctis per bona opera eis applicata. Sed Sacra Communio devotè facta est opus bonum; immò omnium operum bonorum præstantissimum. Ergo valet pro satisfactione pœnarum, quas defuncti luere debent in Purgatorio. *Secundò*. Illa opera præcipuè nata sunt mortuis suffragare, quæ maximè pertinent ad communicationem charitatis. S. Thom. *in 4. sent. dist 45. art. 3. quæstiunc. 1. in corp.* Sed Sacramentum Eucharistiæ, maximè ad charitatem pertinet, quia est Sacramentum Ecclesiasticæ unionis, continens Christum, in quo tota Ecclesia unitur, & consolidatur. Ergo Communio Eucharistica maximè prodest defunctis. *Tertiò*. Actus Religionis ex opere operantis est satisfactorius coram Deo, & potest offerri pro alio in satisfactionem. Suarez *in 3. par. D. Thom. q. 79. art. 8. disp. 63. sect. 10 in fine*. Sed Communio Eucharistica est actus eximius Religionis. Ergo cedere potest in suffragium animabus Purgatorii. *Quartò*. Actus meritorii, si offerantur pro defunctis, prosunt iisdem, vel per modum meriti de congruo, vel per modum impetrationis. Suarez *d. sect. 10.* Sed sacri Panis devota manducatio est actus meritorius, habens maximam congruitatem ad meritum, & impetrationem, ob realem Christi præsentiam cui ferventiùs Communicans orationes fundit. S. Thom. *in 4. dist. 41. q. 1. art. 3. quæstiunc. 1.* Ergo Communio maximè juvat animas Purgatorii, si in earum suffragium sit facta. *Quintò* piæ consuetudines sunt servandæ. *cap. Novit. dist. 32.* maximè quæ sunt conformes rationi; *cap. Frustra dist. 8.* & ubi lex Divina non loquitur, consuetudines & instituta majorum sunt sequenda. *cap. In his dist. 11.* Sed universalis est consuetudo omnium Ecclesiarum, ut fideles non solùm pii, sed etiam docti communicent pro animabus Purgatorii. Suarez *de Euchar. d. disp. 63. sect. 10. Vers. Dices*, & hæc consuetudo fovet pietatem, & innititur rationi. Ergo tamquam proficua, & satisfaciens pro pœnis earum, est tenenda. *Sextò*. Si Communio non satisfaceret pro pœnis animarum Purgatorii; illa esset ratio, quia non videtur esse opus pœnale. Sed jam in resolutione secundi quæsiti probatum est, omnem actum bonum causare aliquam afflictionem vel in animo, vel in corpore; quod demonstrat S. Thom. *in 4. dist. 1 r q 1. art. 4. quæstiunc. 3. ad 1.* Et sacra Communio, ut devotè fiat, est difficillima, cum debeat homo se probare per conscientiæ discussionem, præparare per plures orationes; & animam ornare per pias meditationes; ex quibus omnibus resultat labor, pœna, & incommodum. Ergo censenda est meritoria, & satisfactoria pro animabus Purgatorii, quibus applicatur. *Septimò*, ut opus sit satisfactorium, magis attenditur ad ejus bonitatem, quàm ad ejus pœna- 15
litatem: hinc eleemosyna est plus satisfactoria, quàm jejunium, licèt illud sit

magis

magis pœnale, quia illa plus habet de ratione boni. S. Thom. *in 4. dist. 15. art. 4. q. 2. & art. 2. q. 12. ad 2.* Sed sumptio devota sacræ Eucharistiæ est actus summæ bonitatis, & præstantiæ. Ergo, etiamsi non haberet multum pœnalitatis, esse debet valde satisfactoria pro animabus Purgatorii. *Octavò*, ubi quis exercet opus charitatis pro satisfactione pœnarum proximi sui, minor pœna sufficit; quàm si satisfaceret pro se ipso; & hoc intuitu suæ charitatis. S. Thom. *in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. quæstiunc. 1. ad 1.* Sed applicare Communionem pro animabus Purgatorii est opus eximiæ charitatis. Ergo quamvis in eo parva sit pœna, valdè juvat ad satisfactionem. *Nonò*, quò ferventiores sunt orationes pro animabus purgantibus, eo uberius est earum levamen saltem per modum impetrationis. Sed qui devotè recipit sacram Eucharistiam, solet, ob præsentiam realem Christi Domini, ferventiùs orare; Ergo magis impetrat levamen, pro quibus orat. *Decimò*, quantò charior quis est Deo, tantò est habilior ad impetrandam ejus misericordiam. Sed per Communionem sacram fideles fiunt Deo charissimi, supposita interiori puritate, reverentia, & devotione. Ergo majorem Misericordiæ Divinæ effectum, ad suffragium animarum Purgatorii impetrant in eadem Communione. Idcircò prodesse ad satisfactionem pro purgatorii animabus sumptionem devotam Eucharistiæ; præter Eminentiss. Cardin. Capisucchium supracit. & Suarez *d. disp. 63. sect. 10.* tenent Sylvius *in 3. part. q. 79. art. 7.* Pasqualigus *in Sacra morali Doctrina disp. 117. sect. 10. n. 52.* & Joann. Sancius *in Select. disp 25. n. 14.*

Quibus adstipulantur Doctores sustinentes, posse Confessarium, imponere pro pœnitentia pœnitenti orationes recitandas pro defunctis: inter quos Collegium Salmanticen. *de Sacrament. tract. 6. cap. 10. n. 37.* Eminentiss. Card. de Lugo *de Pœnit. disp. 24. n. 20. & 21.* & pluribus citatis Diana *part. 3. tract. 4. resol. 54. & part. 9. tract. 7. res. 57.* ac etiam *part. 11. tract. 8. res. 26.* Quæ leguntur in Operis Coordinatis *tom. 1. tract. 6. resol. 15. resol. 17. & resol. 18.*

His addere licet, quæ scribit in Vita S. Joanne à Cruce Antonius Dazza *cap. 7.* videlicet: *Quidam infœlix post sumptum indignè Sacrum Viaticum, antequam in stomachum descenderet, in infernum est præcipitatus. At Angeli ex illius ore Sacram Eucharistiam sumentes, S. Joanne à Cruce ex Seraphico Ordine detulerunt præcipientes, ut illam dignè pro animabus Purgatorii sumeret, quod factum fuit à purissima Virgine.* Ergo Sacra Communio levat à pœnis Animas Purgatorii.

Cæterùm dictis hucusque obstare videntur duo textus S. Thomæ: unus videlicet *in 3. p. q. 79. art. 7. ad tertium* ibi: *Et ideò ex hoc, quod aliquis sumit Corpus Christi, vel etiam plures, non accrescit aliis aliquod juvamentum.* Alter verò *in cap. 6. Joan. lect. 6.* ubi, cùm Angelicus Doctor egisset de effectibus hujus Sacramenti, concludit his verbis: *ex quo patet, quod laici* 16
sumentes Eucharistiam pro his, qui sunt in Purgatorio, errant. Sed facilis est responsio, & resolutio horum objectorum; dicendo, quod verba supradicta S. Thomæ sunt intelligenda de effectu Sacramenti Eucharistiæ *ex opere operato*, non se extendente ultra suscipientem, quia hæc extensio in alios pertinet ad Eucharistiam, non in quantùm Sacramentum, sed in quantùm est Sacrificium. At *ex opere operantis* concedit expressè Angelicus Doctor, effectum, & juvamentum extendi etiam ad alios, ad quos percipiens, idest Communicans, dirigit suam intentionem, ut legentibus dictos textus apparet; & advertunt Gabriel de Henao *in tract. de Sacram. Euchar. disp. 13. n. 53.* Et Eminentiss. Card Capisucchius *d. controvers. 4. §. 4.* concludens ex sententia S. Thomæ, Sacram Communionem devotè sumptam *ex opere operantis* valere ad satisfactionem pœnarum pro Animabus Purgatorii, quibus à suscipiente applicatur, quod etiam, & ex abundanti confirmant exempla sequentia vulgari idiomate, sed non vulgari eruditione exarata.

Primò: P. Martinus de Roa Societatis Jesu, *in lib. Status Animarum Purgatorii* typis excusso Venetiis *ann. 1672. c. 11.* ita scribit: *Per consolazione delle persone, le quali*

quali nè sono Sacerdoti, nè possono far dire Messe per li Defonti, fò sapere, che Communicandosi, possono offerire per essi quell'
17 *opera, la quale sarà loro di tanto maggiore soddisfazione, quanto dal canto nostro averemo posto più affetto, e travaglio in farla; non solo in purificare la conscienza per mezzo del Sacramento della Penitenza, ma anco nell'andare alla Chiesa, e nel fare Orazione, nell'aspettare il Sacerdote, ed il tempo per ricevere la Sacra Eucharistia; e nel dare grazie con eguale quiete, e divozione: perche tutte queste opere sono di merito, e di soddisfazione; e si può questa offerire per li Defonti.*

Blossio *nel c. 6. Monil. Spirit. riferisce d'un Defonto, che apparve circondato di fuoco ad un'amico suo, e gli disse che ardeva in quelle fiamme, perche vivendo era stato trascurato nel ricevere la Sacra Communione; che la ricevesse per lui con la maggior divozione, che potesse; perche con questo sarebbe uscito da quelle fiamme. L'amico la fece, preparandosi con la disposizione, che gli era stata detta; ed il Defonto ritornò a lui il dì seguente; e gradì all'amico suo la liberazione, che godea per quella buona opera.*

Secundò: Illustriss. ac Reverendiss. Alexander Sperel. Episcopus Eugubien. *in sua Parenæsi Teleturgica c. 66.* propè finem ita scribit: *Ma che farà, chi non è Sacerdote, nè ha comodità di dare lo stipendio ad altri per suffragare quelle Anime tormentate? Oltre al potere con digiuni, ed altre opere penali, e con le Indulgenze, per modo di suffragio, ajutarle; efficacissimo mezzo è anche il Communicarsi per quelle. L'Ostia Sacratissima è si ubertosa di grazie, che anche in questa guisa le dispensa a' fedeli Defonti.*

Tertiò: P. Carolus Gregorius Rosignolus Societatis Jesu, in Opusculo *la Pietà ossequiosa*; in dissertatione de commemoratione Defunctorum, ait: *Il B. Henrico Susone offeriva per li medesimi Defonti orazioni, digiuni, e cilicj. Ma un'Anima messaggiera del Purgatorio, comparsagli con dolci querele disse, che più tosto richiedeva il Sangue del Redentore, per mitigare meglio le sue fiamme; cioè Sacrificj, e Communioni.*

Et de suffragio excellenti, quod reportant Animæ Purgatorii in satisfactionem pœnarum ex Eucharistica Communione, videtur loquutus S. Augustinus *lib. 9. Confess. c. 12. & 13.* ubi Sanctæ Monicæ Matris suæ defunctæ memoriam agens, subdit: *Offertur Sacrificium pretii nostri pro Monica matre, quæ desideraverat sui memoriam post mortem ad Altare (cui nullius diei prætermissione servierat) fieri; unde sciebat dispensari Victimam Sanctam, qua deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis.* Per illa verba: *Undè sciebat dispensari Victimam Sanctam*, utique significatur Communio Eucharistica, quæ ex Altari dispensabatur fidelibus, à quibus manducabatur, & offerebatur in satisfactionem pro Defunctis; quod vetusto illo tempore notum erat Sanctæ Monicæ; & apud ipsam, & alios piè communicantes erat in usu quotidiè.

DECISIONIS LIX.

Ad Decembris primum Casum.

ARGUMENTUM.

Proponitur decidendum, quot peccata committat quidam ebrietatis vitio deditus, qui die Paschatis post Sacram Communionem susceptam, vadit ad Tabernam, in qua inebriatus, defertur domum à bajulis, ubi Uxor, & filii pauperes prandium præstolantur. Explicatur, quid sit Ebrietas? Quale peccatum? Quæ pœnæ à Jure statutæ contra Ebriosos? Et resolvitur ab Ebrio prædicto sex mortalia peccata commissa fuisse.

SUMMARIUM.

1 *Sobrius undè dictus? & unde Ebrius?*
2 *Crapula quasi cruda Epula.*
3 *Ebrius, & Ebriosus in quo differant?*
4 *Temulentia undè dicta?*

5 *Ebrietas quid sit?*
6 *Ebrietas an sit peccatum mortale?*
7 Μεθύσος, *idem, quod* Μεθύων.
8 *Ebrietas ex inadvertentia non est mortale.*
9 *Medici non possunt suadere alicui ebrietatem.*
10 *Patriarchæ antiqui quomodo excusentur ab ebrietate.*
11 *Ebrietas quibus cautionibus à bibente evitetur?*
12 *Aqua mixta vino tria bona facit.*
13 *Pœnæ contra ebriosos.*
14 *Divortium mulier facere potest, si vir sit ebrius.*
15 *Ebriosus Sacerdos potest suspendi à divinis.*
16 *Ebrius factus die Paschatis, post receptam Sacram Communionem, sex peccata mortalia committit.*
17 *Peccans in die festo, an duo peccata commitat?*
18 *Maritus tenetur alere Uxorem, ac filios sub pœna peccati mortalis.*

PRIMUS CASUS.

Sulpidius, ebrietatis vitio deditus, sua peccata confessus, & pro adimplendo Ecclesiæ præcepto ipsa die Paschalis solemnitatis Sacra Eucharistia refectus, ab amico ebrioso ad tabernam vinariam invitatus, ibi ab haustu vini non cessavit, donec ebrius factus à duobus bajulis sustentatus sub brachiis, ad propriam domum, ubi uxor famelica, unà cum filiis, eum aliquid pro prandio ferentem expectabat, ductus est. Quæritur, quot peccata commiserit?

PRo casus resolutione tria fuerunt præmissa.

Primum. Quòd sicut sobrius dicitur, quasi *briam*, idest mensuram servans. S.
1 Thom. 2. 2. *quæst.* 149. *art.* 1. ita ebrius denominatur quasi extra *briam*, idest excedens mensuram. Lessius *lib.* 4. *de Justit. & Jure cap.* 3. *num.* 13. Quandoquidem, quemadmodum crapula appellatur quasi
2 cruda epula; sic ebrietas deducitur ab E, quod est sine; & à Bria, quod est mensura. Glossa *in cap. A Crapula* 14. *de Vita & honest. Clericor.* quia tunc homines ebrii fiunt, cùm sine mensura bibunt. Hæc est autem differentia inter ebrium, & ebriosum quod iste ex consuetudine fœcundis exhau- 3
riendis calicibus vacet, ille autem quasi inopinatò bibens amittat usum rationis. Zacchias *in Quæst. Medicoleg. consil* 25. *n.* 9. adeò ut ebrius actum, ebriosus habitum indicet, juxta dictum S. Ambrosii *lib. de Pœnit.* apud Fornerum *lib.* 1. *cap.* 2. *Ebriosus est, qui dum absorbet vinum, mala ebrietatis consuetudine absorbetur à vino.* Nec differt ebrietas à temulentia; hæc enim pariter usu rationis privat, & dicitur à temeto, idest vino mentem tentante, seu labefactante, de quo ait Plinius *lib.* 14. *cap.* 4
13. *Cato propinquos ideò fœminis osculum dare jussit, ut scirent, an temetum olerent hoc tunc vino nomen erat, unde temulentia appellata.* Porrò *Ebrietas est excessus in potu inebriante, voluptatis causa, donec rationis usus adimatur.* Laym. *lib.* 5
3. *sect.* 4. *n.* 4. ex qua sequitur, Theologicè loquendo non esse ebrium, qui per potum se ratione privavit ob aliam causam, quàm ob voluptatem: nisi materialiter tantùm, non autem formaliter. Azor. *p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 22. *q.* 6. & cùm gula sit inordinatio in esu, & potu, sequitur ebrietatem esse speciem gulæ. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 150 *art.* 1. & S. Antonin. *part.* 2. *tit.* 6. *cap.* 3. Baldell. *in Theol. Morali lib.* 5. *disp.* 30.

Secundum Præmissum. Non est autem extra controversiam inter Philosophos, Canonistas, ac Theologos, an ebrietas sit peccatum mortale? Nam plures Philoso- 6
phiæ professores negarunt, asserentes nil ei fœditatis inesse, ut videre est apud Plinium *lib.* 14. *cap.* 22. & apud Theophilum Raynaud. *De Virtutibus lib.* 6. *n.* 102. Et ex Canonistis Abbas *in cit. cap. A crapula, de Vit. & honest. Cler.* necnon Glossa *in cap. Inebriaverunt* 15. *quæst.* 1. ac Tholosan. *Syntagm. Juris part.* 3 *lib.* 39. *cap.* 8. opinantur, ebrietatem assuefactam esse crimen grave; at si assidua non sit, esse veniale, & moventur auctoritate S. Augustini relati *in cap. Unum dist.* 25. quem textum dicunt, esse menti tenendum. Et ex Theologis videtur excusare ebrietatem à culpa mortali Cajetan. *In cit. q.* 150. *art.* 2. ubi exci-

excipit plures casus, inter quos ad provocandum vomitum. Lessius *d. lib.4. cap. 3. dub. 3.* & Layman. *lib. 3. sect.4. n.4.* Cæterùm omnem ebrietatem, qua homo privatur usu rationis, esse lethale crimen, est omninò tenendum, dicente Apostolo. *1. Cor.6. Neque avari, neque ebriosi, neque maledici regnum Dei possidebunt*. Neque ex ly *ebrium* est intelligenda ebrietas habitualis; & consuetudinaria tantùm, nam etiam unica ebrietas, si sit voluntaria, est mortalis; Apostolus enim Paulus scripsit
7 Græcè ad Corinthios, & vox græca Μέθυσοι, qua ipse fuit usus, idem significat, quod Μεθύων, idest *ebrium*, ut bene observat Cornelius à Lapide *in Comment. ejusd. loci*. Rationes sunt plurimæ, ob quas etiam qui semel se formaliter inebriat, fit reus gehennæ. Videlicet, quia ebrietas privat hominem non solùm usu, sed etiam potentia usus rationis; reddit eum inhabilem ad exequenda divina præcepta affirmativa, & exponit periculo peccandi, saltem materialiter contra negativa: Facit hominem similem bestiis, & iisdem deteriorem. Causat multos morbos in corpore, videlicet febrem, vertiginem; tremorem, apoplexiam, arthritidem, & mille alios effectus, ut ait Zacchias *in Quæst. Medicol. lib. 2. tit. 3. q. 3. n. 21.* inter quos ignem luxuriæ, jurgia, lites, vulnera, aliaque gravissima mala parit, quæ enumerantur à Fornero *lib. 1. de Temulentiæ malo*; à Lessio. *lib 4. de Just. & Jur. cap. 3. n. 9.* & à Baldello *lib. 3. disp.* 30. Neque obstat textus in *cap. Unum. dist. 15.* quia esto, quòd sit ex operibus S. Augustini; (de quo tamen multi dubitant) respondetur, per ebrietatem ibi assiduam, vel assuefactam, intelligi plenè voluntariam, & cum animadversione, quæ talis semper est, si quis pluries se inebriaverit; & illam tantùm excusabilem, seu venialem dici, quæ contingit ex inadvertentia, vel nescientia suæ debilitatis, aut vini generositatis. Ita S. Thom. 2. 2.
8 *q. 150. art. 2. ad primum*. Lessius *d. lib 4. de Just. & Jure cap. 3. n. 16.* Hinc est; quòd neque Medici licitè possunt hortari aliquem ad ebrietatem pro remedio alicujus morbi, quia Medicus non potest quicquam
9 suadere quòd sit contra animæ salutem; ut optimis rationibus, & pluribus Medicinæ auctoribus citatis probat Zacchias *in d. lib. Quæst. Medicoleg. lib. 6. tit. 1. q. 3. num. 61.* nec ad vomitum provocandum, quia alia plura sunt remedia, quæ possunt ad hunc effectum adhiberi, absque læsione usus rationis. Neque in contrarium movere potest exemplum Patriarcharum, quos Scripturas Sacra notat, aliquando fuisse inebriatos, ut de Noè, atque Loth. Genes. *cap. 6. & cap. 19.* & de Fratribus Joseph. Genes. *cap. 43.* Nam 10
in primis respondetur, verbum *inebriare* in divinis voluminibus sæpè sumi pro sola satietate, ut tradit expressè S. Joann. Chrysostom. *Homil. 28. in Gen.* hinc illæ locutiones: *Calix meus inebrians quàm præclarus est? Psal. 22. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ. Psalm. 35. Visitasti terram, & inebriasti eam. Psal. 64. & Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Cant. 5. idest bibite ad satietatem*. Noe fuit inculpabiliter inebriatus, nam vini vim ignorabat, ut tenent Perer. Cornelius à Lapide, Salian. Torniell. & apud eos SS. Patres *in Genes. cap. 6.* Loth quoque excusatur, quia bibisset ad leniendum dolorem, & inadvertenter factus esset ebrius. Sed estò peccaverint, non ideò imitandi sunt; siquidem ait S. Ambros. *lib. 1. de Abraham: Non utique vitia Patriarcharum Scriptura exposuit, quos victos vino legimus, ut imitareris, sed ut tu disceres, quid caveres. Ille nudus jacuit, iste filiarum errori patuit; & Noe justus deceptus est, quia vini vis adhuc ignorabatur, sed in illo instructus es, ne tu ignorares*. Et paulò post: *Instruunt nos Patriarchæ non solùm docentes, sed etiam errantes. Ideò iteratum est exemplum ebrietatis, ut confirmaretur Magisterium cautionis*. Cautio autem hæc astruitur tum à Medicis, tum à Philosophis per multa remedia, & antidota; quo- 11
rum præcipuum est, parcè bibere; & vinum dilutum bibere; aqua enim debilitat vires meri, & facit, ne pars vinosorum spirituum caput petat, immò cùm ipsa habeat vim diureticam, citiùs transmittit illos ad vesicam; & præservat mentem à perturbatione, unde Tibull. *lib. 2. Eleg. 1.*

Tempe-

Temperat annosum Martia Nimpha merum. Præterquamquod si aqua ultra medietatem vinum superet, tollit eidem asperitatem, multiplicat ad commodum familiæ,
12 & impedit morbos mentis, & corporis, juxta illud Matthiæ Fabri *Concione V. in Dom. 16. post Pentecost.* in fine.

Vinum lymphatum crescit, dulcescit, lædere nescit.

Tertium præmissum. Multæ verò sunt pœnæ de jure inflictæ contra ebrietatem, tum perfectam, tum imperfectam, cujus utriusque signa narrat Barbos. *de Offic. &*
13 *Pot. Episc. tit. 2. Gloss. 11. n. 6.* & Zacchias *in Quæst. Medicoleg. lib. 2. tit. 1. num. 14. & seqq.* Qui enim ebrius est contrahere non potest. Ripa *in l. Is cui bonis n. 21. ff. de Verb. obligat.* Neque validè sponsalia, aut Matrimonium inire. Sanchez *de Matrim. lib. 1. disp. 8. n. 20.* Neque testamentum facere. Baid. *in cap. A Crapula, de Vita, & honest. Clericor.* Neque esse testis, quamvis non formaliter ebrius, sed ebriosus quis esset, quia vinum perdere memoriam facit.
14 Zacchias *d. quæst. 11. n. 42.* Ebrioso curator dari potest; & uxor ejus divortium faciendi justam causam habet. Genuensis *in Praxi cap. 21. n. 12.* Zacchias *d. quæst. 11. n. 43. & 44.* Riccius *decis. 165. p. 2.* (quod tamen in Germanis non admittit Gobat. *in Theol. Experim. tract. 10. n. 731.* quia, ait, alioqui non esset finis divortiorum) prout maritus, si mulier sit ebriosa. Sanchez *de Matrimon. lib. 10. disp. 18. n 18.* A publicis officiis ebrii, & ebriosi sunt removendi. Ripa *in l. Generaliter n. 73. C. de revoc. donat.* Et Clerici si sint ebriosi, possunt declarari irregulares. Nic. Plovius *de Irregul. n. 2.* Et delicta si committant, non sunt immunes à punitione; immò severiùs plectuntur. Caball *Resol. Criminal. Centur. 3. cas. 297. n. 8. & 9.* Sacerdos verò ebriosus potest suspendi ab officio, & beneficio. Diaz *in Praxi cap. 80.* Meno-
15 chius *de Arbitr. cas. 404.* Belletus *de Pœnis Cleric. § 15. n. 2.* Immò si ebrius non præmissa digestione celebraverit, est beneficio privandus. *cap. Si constiterit.* ubi Abb. *n. 1. De Accusat.* Quòd si ebrii animam sint exhalaturi, & exhalent, privari debent tum Sacro Viatico, tum Ecclesiastica sepultura; nisi ebrietas fuisset involuntaria. Gobat. *in d. Experim. Theol. tract. 4. à n. 195. usque 199.*

His prænotatis pro resolutione casus, ad ejus responsionem dictum fuit, Sulpitium, ut supra, ebrium effectum dicto die sacro Paschatis Resurrectionis, statim post Sacram Communionem, commisisse sex 16
mortalia peccata. *Primum* quidem ebrietatis, quæ cùm non posset excusari ab inadvertentia, quia erat deditus huic vitio, & ab amico ebrioso invitatus, poterat, immò debebat, prævidere periculum; fuit culpa mortalis ex doctrina S. Thomæ 2. 2. *q. 150. art. 2.* & aliis deductis in primo præmisso. *Secundum peccatum* fuit Sacrilegii, siquidem sacrilegium est rei sacræ violatio, & irreverens tractatio. Idem Angel. Doctor 2. 2 *q. 99. art. 1.* & cùm irreverentia maximè pendeat ab æstimatione hominum. S. Thom. *2. 2. q. 130. art. 1. & 2.* & omnes homines, etsi bibaces, æstiment magnam irreverentiam committi in Sacramentum, si nimiis potationibus vacent, quo die illud sumpserint. Gobat. *in Quinario tract. 5. cap. 47. num. 1.* prout verè eam committunt etiam ob periculum vomitus sequitur, Sulpitium factum esse reum sacrilegii. *Tertium* fuit violatio præcepti tertii Decalogi de sanctificando festo, licèt enim communior sit opinio, quòd qui peccat in die festo, non committat duo peccata, Bonacina *de Tertio Præcepto Decalogi disp. 6. punct 2. num. 3.* nihilominus cùm 17
sit dies non solùm festus, sed summæ festivitatis Resurrectionis Dominicæ; in quo omnes fideles majori pietate eum colunt, Ecclesias frequentant, & verbum Dei audiunt; excusari non potest Sulpitius à profanatione per enormem ebrietatem; tanquam actionem læsivam virtutis Religionis, juxta doctrinam S. Thom. *2. 2. q. 122. art. 4.* Emin. Card. de Lugo *tract. de Pœnit. disp. 16. num. 515.* ubi plurimos Theologos cumulat; & *n. 517.* ubi dat exemplum diei Veneris sancti, si in eo committatur grave peccatum. Novissimè Eminentiss. Card. de Lauræa *in 4. sent. tom. 2. disp. 21. eod. tract. de Pœniten. n. 261. & 262.* ubi SS. Patrum auctoritates allegat: *Quartum peccatum* fuit, subtractio prandii

facta

facta uxori, & filiis, contra quartum Decalogi præceptum; cujus vigore maritus
18 tenetur alere uxorem, & filios sub obligatione peccati mortalis. Bonac. *in Quart. Decal. præcept. disp.* 6. *punct.* 7. *n.* 3. latè Surdus *de alimentis tit.* 1. *quæst.* 32. quod enim consumpsit potando in taberna, fuisset satis ad prandendum domi cum conjuge, & filiis, à quibus famelicis expectabatur. *Quintum fuit peccatum* scandali generalis, quo ex suo pessimo exemplo potuit alios movere ad frequentandam tabernam, etiam die sacro Paschatis, post susceptam Sacram Communionem, quod quidem est peccatum mortale, esti ipse Sulpitius non intenderit præbere aliis occasionem spiritualis ruinæ. Bonacin. *de Peccatis disp.* 2. *quæst.* 4. *punct.* 2. *§. Unic. num.* 6. Volpi *Moral. resolut.* 174. *num.* 7. præterquàm quod movet conjugem ipsam ad impatientiam, & provocat ad convitia, maledictiones, & imprecationes. *Sextum* tandem peccatum est ob conscientiam erroneam; practicè enim loquendo bibones, & sacris Bacchi addicti apprehendunt esse peccatum mortale immorari in taberna, quo die cœlestem panem sumpserunt, & excedere in bibendo usque ad privationem rationis; ut testatur Gobat. *in Quinar. tract.* 5. *cap.* 46. *n.* 2. *& cap.* 47. *num.* 1. Idcircò cùm Sulpitius se inebriaverit, reclamante conscientia, ex hoc etiam motivo fit reus culpæ mortalis ex doctrina Sanchezii *in Decalog. lib.* 1. *cap.* 21. & Tamburin. *in Opusculo de Exped. Confess. lib.* 2 *cap.* 1. *§.* 15. Et ex ejusdem Gobati *d. tract.* 5 *cap.* 46. *& cap.* 47.

Gratiosum exemplum narrat P. Casalicchius *in suis Argutiis Moralib. Cent.* 1. *Decad.* 3. *Arg.* 8. de quodam ebrio, quem vino, somnoque sepultum, ejus Uxor alligavit in Syndone tamquam mortuum; & digesto vino, ab ea sibi dictum fuit, vovisse, si resurgeret, quòd à vino penitùs abstineret: idque ille credens, votum ratificavit; & sic se emendavit.

DECISIONIS LX.

Ad Decembris Casum secundum.

ARGUMENTUM.

Examinatur, quæ licentia sit necessaria, pro exponenda Sacra EUCHARISTIA, causa publicæ Orationis 40. horarum? Item pro eadem extra Ecclesiam processionaliter deferenda? Ulterius in quibus Ecclesiis, & qua veneratione sit asservanda? Agitur de Solemnitate festivitatis Corporis Christi, & de Processionibus in ejus Octava concessis. Referuntur Indulgentiæ à Summis Pontificibus concessæ pro eadem Solemnitate; necnon Confratribus SS. Sacramenti. Tandem discutitur grave dubium, an Confratres, qui non sunt in gratia, sed præstant obsequia præscripta in honorem Venerabilis Sacramenti, lucrentur aliquas ex prædictis Indulgentiis?

SUMMARIUM.

1 *Eucharistia asservata in templis etiam in primitiva Ecclesia.*
2 *Eucharistia servatur in Ecclesiis Parochialibus tum ad adorationem; tum ad providam delationem ad infirmos.*
3 *Regulares quo jure servent Eucharistiam in eorum Ecclesiis?*
4 *Eucharistia asservari non potest in Ecclesiis non Parochialibus, & non Regularibus.*
5 *Eucharistia servari potest in Ecclesia non Parochiali de licentia Ordinarii ex justa causa.*
6 *Tabernaculum pro Eucharistia olim cujus materiæ, ac formæ esset?*
7 *Tabernaculum quomodo ornandum pro Sacra Eucharistia?*
8 *Ciboria apud antiquos quid essent?*
9 *Eucharistiæ expositio absque Episcopi licentia à nemine fieri potest.*
10 *Canonici Veronenses exempti ab illo Episco-*

Episcopo non possunt exponere Sacram Eucharistiam absque ejus licentia.

11 *Causæ publicæ, quæ sint, pro exponenda Sacra Eucharistia?*

12 *Regulares non possunt facere expositionem Eucharistiæ pro oratione quadraginta horarum absque Episcopi licentia.*

13 *Regulares non possunt permittere, ut Sacerdotes exteri celebrent in eorum Ecclesiis absque licentia Episcopi.*

14 *Regulares sunt ministri Episcopi in vinea Domini, & pendent ab eo in cultura animarum.*

15 *Synodales Constitutiones solent prohibere expositionem Eucharistiæ absque licentia Episcopi.*

16 *Regularibus cur olim prohibitum Missas solemnes cantare?*

17 *Decretorum S. Cong. Card. vis.*

18 *Licentia tacita Episcopi præservat ejus Jura Episcopalia.*

19 *Eucharistiæ expositio concessa Regularibus, dum visitantur ab eorum Superioribus.*

20 *Eucharistia exponi potest in omnibus Ecclesiis Collegiatis per octavam festivitatis Corporis Christi, dum divina officia peraguntur.*

21 *Processio in die Solemnitatis Corporis Christi facienda est ab Episcopo; & eo impedito à prima Dignitate Ecclesiæ Cathedralis: extra civitatem verò à Sacerdote digniori loci.*

22 *Regulares omnes accedere debent ad Processionem in die Solemnitatis Corporis Christi.*

23 *Processio cum Eucharistia fieri potest infra octavam festivitatis Corporis Christi ab omnibus Ecclesiis, sed juxta consuetudinem.*

24 *Manutentio datur circa dies, & vias faciendi Processiones.*

25 *Patavii ab anno 1666. citra sublatus abusus deferendi Sacram Eucharistiam in Processione fer. 5. & fer. 6. majoris Hebdomadæ.*

26 *Processio cum Eucharistia in Missa fer. 5. & fer. 6. majoris Hebdomadæ non vadit extra Ecclesiam.*

27 *Processio cum Eucharistia fit semel in mense, ubi sunt ejusdem Confraternitates institutæ.*

28 *Indulgentiæ concessæ Archiconfraternitati SS. Corporis Christi in Ecclesia S. Mariæ supra Minervam de Urbe, sunt communes omnibus consimilibus Confraternitatibus ubique erectis de licentia Ordinarii.*

29 *Indulgentiæ concessæ per Paulum Papam V. Confraternitatibus SS. Sacramenti.*

30 *Indulgentiæ ab aliis Summis Pontificibus concessæ iisdem Confratribus SS. Sacramenti.*

31 *Indulgentiæ concessæ Confratribus SS. Sacramenti, illud associantibus in Processione, vel dum defertur ad infirmos, an lucrentur ab existentibus in peccato mortali? Quando? & Quomodo? num. 33.*

32 *Remissio pœnæ est incompatibilis cum culpa mortali.*

34 *Angelicam Salutationem recitantes in mane, meridie, & vespere consequuntur Indulgentiam.*

35 *Indulgentia reviviscit ablato obice peccati.*

36 *Parochi debent docere plebem, ut sciat elicere actus contritionis.*

37 *Parochi debent enunciare Indulgentias populo, dum deferunt SS. Eucharistiam infirmis.*

CASUS SECUNDUS.

Quia sæpè videmus, non solùm in Ecclesiis Parochialibus, sed etiam in illis Regularium, necnon Confraternitatum, in quibus asservatur SS. Eucharistia; expositionem solemnem ejusdem fieri, multis cum luminibus, pompa, & apparatu, pro Oratione quadraginta horarum; necnon extra Ecclesias processionaliter deferri. Quæritur, ad hæc peragenda; à quo sit requirenda licentia, & obtinenda facultas?

PRo responsione, tria sunt distinguenda circa Sanctissimam Eucharistiam. *Ejus Asservatio. Ejus Expositio. Et ejus in Processione Delatio.*

Circa

Circa *Asservationem Sanctissimæ Eucharistiæ in Ecclesiis*; sciendum est, eam fuisse in usu etiam in primitiva Ecclesia,
1 in qua asservabatur, ut promptè haberi posset ad communicandos infirmos, & ad præbendum iisdem Sacrum Viaticum in articulo mortis, ut pluribus Sanctorum Patrum, & Conciliorum testimoniis probant Casalius *de Veterib. Sacris Christian. Ritib. cap.* 13. Emin Card. Bona *Rerum Liturgic. lib* 2 *cap.* 17. *n.* 6 & novissimè Jo: Mabillon. *De Liturgia Gallicana lib.* 1. *cap.* 9. *à n.* 9. *& seqq.* & habemus textum *in cap. Presbyt* 93. *De Consecrat. dist.* 3. ubi dicitur: *Presbyter Eucharistiam semper habeat paratam, ut quando quis infirmatus fuerit, statim eum communicet, ne sine communione moriatur. Et in cap.* 3. *De Offic. Archipresb.* ubi præcipitur Archipresbytero, curare: *Ut in Sacrario Eucharistia Christi propter infirmos non desit.* Ex quibus apparet, Sanctissimam Eucharistiam asservari in Ecclesiis Parochialibus, tum ad adorationem, contra Lu-
2 theranorum errorem, asserentium non esse realiter Christi Corpus in Sacra Eucharistia, nisi cum à Christianis sumitur, ut observat Casalius *in cit. cap.* 13. *in princ.* tum ad providam delationem ad infirmos, ne sine Sacro Viatico ex hac vita decedant, ut sæpè contingeret, nisi communicari possent, prævia celebratione Missæ: qua de causa etiam Regulares utriusque sexus asservant in suis templis hoc Venerabile Sacramentum, ut scilicet præstò illud habere possint ad communicandos suos Religiosos infirmos, degentes in Monasteriis, ut autumat Bordonus *Var resolut. part.* 1. *resol.* 20. *n.* 29. cui favet doctrina Nicolii *in Lucubrationib. Canon. lib* 3. *tit.* 41. *n.* 25. advertentis, non posse asservari Sacram Eucharistiam à Regularibus in Ecclesiis suorum Conventuum, in quibus moratur unus tantùm eorum: quamvis alia etiam videatur ratio, propter quam Regulares
3 asservant sacrum Christi Corpus, scilicet ex privilegio Apostolico. Cùm enim Summi Pontifices concesserint iisdem Regularibus, ut possint administrare fidelibus Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ in eorum Ecclesiis, ut dictum est supra *in secundo casu Mensis Maii hujus anni Decis.* 24. per consequens impertiti sunt ipsis facultatem habendi continuò Venerabile hoc Sacramentum. Naldus *in Verb. Euchar. n.* 19. Igitur exceptis Parochialibus, & Regularium Ecclesiis; non licet aliis asservare Sacram Eucharistiam, sive sint Ec- 4
clesiæ Confraternitatum. Genuens. *in praxi Cur. Archiep. Neapol. cap.* 110. sive sint Tertiariarum, quæ non habent Clausuram, neque faciunt tria vota solemnia Religionis. Gavant. *in Man. Episc. Verb. Eucharistia n.* 3. & Barbosa *in Decis. Apost. eod. Verb. n.* 14. nisi ad hoc obtineant legitimam licentiam, quam à sola Sede Apostolica esse concedendam vult Genuens. *d. cap.* 100. etsi etiam ab Ordinario, justa subsistente causa, posse elargiri scribat Pax 5
Jordan. *tom.* 2. *lib.* 7. *tit.* 11. *num.* 17.

Porrò in supradictis Ecclesiis, in quibus licitè asservatur Sacra Eucharistia; construi debet nobile Tabernaculum, super Altare majus, in quo ipsum Venerabile Sacramentum, semota quacunque alia reliquia, recondatur; quod quidem Tabernaculum antiquitùs conficiebatur ex argento, vel auro in forma Columbæ, ut pluribus testimoniis probat Mabillon. *d. lib.* 1. *cap.* 9. *n.* 14. *& seqq.* Deindè fieri cœpit ex 6
lignis inauratis, ac deinceps ex lapidibus pretiosis, ut pluribus ab hinc annis apud nos mos est, quod quidem Conopæo albo foris est cooperiendum; intus verò semper panno serico debet esse vestitum, cum Corporali mundo, super quo stant Pixides argenteæ inauratæ, non autem ex ebore; & tantæ amplitudinis debet esse Tabernaculum prædictum, ut saltem duæ Pixides, necnon cùm opus fuerit Ostensorium sphe- 7
ricum intus continere valeat. Ostiolum erit ita patens, ut Pyxides facilè efferri, & inferri possint, & clavi, eaque aurata, ab extra obserabitur; atque in ipso Sacra Christi Domini, vulneratum pectus exhibentis, vel alia pia Imago depicta erit. Velo coloris albi semper Pyxides vestientur, & clavis prædicta apud Rectorem Ecclesiæ semper stabit, ut docent Gavant. *d. Verb. Eucharistia à n.* 4. *usque ad n.* 13. ubi quod semper ante Eucharistiam lampas ardebit. Nicol. *eod. Verb. n.* 20 & Castal.

in Praxi Cæremon. lib. 2. sect. 1. cap. 1. à num. 6. & seqq. ubi *num.* 10. subdit, quòd supra ipsum Altare appendatur umbraculum, quod Baldachinum vocant; formæ quadratæ, cooperiens Altare, & ipsius Altaris Scabellum, seu supremum gradum, coloris tempori convenientis; quo non erit opus ubi adest Ciborium ex lapide, vel marmore confectum. Apud antiquos Ciboria erant turritæ ædiculæ quatuor minimùm
8 columnis innixæ, quæ ædiculæ Altare tegebant. Mabillon. *d. lib. 1. cap. 8. n. 8.* & Hierolex. Macri *in Verb. Ciborium*.

Circa *Expositionem* Sanctissimæ Eucharistiæ sciendum est, ita pendere ab auctoritate, & officio Episcopi, cujus est Sacrorum omnium, & præcipuè Venerabilis hujus Sacramenti curam agere; ut
9 absque ejus licentia nemini liceat, sive Sæculari, sive Regulari illam publicè adorandam exponere; ea ratione quia talis expositio cùm fiat ad convocandum populum, ut oret, spectat ad Episcopum publicas orationes indicere, & populum ad orandum convocare; ut docent Canonistæ, inter quos Abbas, *in cap. Dilectus num. 4. Vers. Undecimo. De Offic. Ordinar.* Emin. Card. de Lauræa *in Epitome Canonum Verb. Episcopi Jurisdictio, & Jura in sua Diœcesi col. 2. Vers. Episcopus in Diœcesi*, & Bauldry *in Manuali Sacrar. Cæremon. part. 4. cap. 16. art. 11. in princ.* Hinc pluries decrevit Sacra Congregatio tum Episcoporum, & Regularium, tum S. Rituum, quòd *Non liceat Regularibus, etiam in eorum propriis Ecclesiis, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum publicè adorandum exponere, nisi ex causa publica, quæ probata sit ab Ordinario, à quo licentia concedatur*, ut passim testantur Doctores, ac Summistæ tam Sæculares, quàm Regulares. Lezana *in Summa tom. 2. cap. 1. n. 26. & tom. 3. Verb. Eucharistia quo ad Regulares, num. 24.* Lantusca *in Theatro Regular. eod. Verb. n. 1.* Barbosa *in Apostol. Decis. Verb. Euchar. n. 6. & in Verb. Regulares quò ad Sacramenta, Collect. 636. n. 3.* Gavantus *in Manuali Episc. eod. Verb. Eucharistia n. 53. In Verb. Oratio publica num. 1. & num. 19. & in Verb. Regularium jura sub Episcopis num.* 19. Nicolius in Flosculis *d. Verb. n. 22. & 24.* ubi idem ait, esse prohibitum in Ecclesiis Confraternitatum; quod etiam notat Pax Jordanus *tom. 1. libr. 3. tit. 3. n. 15. & d. tom 2. lib 7. tit. 11. num. 18.* Pignatellus *tom. 4. Consult.* 84. Et Synodus Barberina *De Sanctiss. Euchar. Sacram. cap. 9. n. 15.* & ibi Decretum Sacræ Congregationis Episc & Regular. *in Una Dertonen. 13. Martii 1647.* Quod adeò verum est, ut Anno 1673. prætendentibus DD. Canonicis Veronensibus, tamquam 10
exemptis ab illo Episcopo, posse absque ejus licentia, pro Oratione quadraginta horarum exponere in eorum Ecclesia Cathedrali Sanctissimam Eucharistiam; Eminentiss. & Reverendiss. D. D. Cardinalis Delphinus Patriarcha Aquilejen. ita sententiavit: *Vigesimo. Quod Expositio Quadraginta horarum in Cathedrali fiat in dispositione solius Episcopi*: quæ Sententia fuit à Summo Pontifice Clemente Decimo confirmata, & typis impressa. Inter causas autem publicas recensentur bellum, pestis, fames, ac omne aliud flagellum Divinæ Justitiæ. Barbosa *in Collect. DD.* 11
ad cap. Certum est. De Consecrat. dist. 1. necnon gravis infirmitas ipsius Episcopi Diœcesani, quo ægrotante, mandat *Cæremon. Episcopor. pag. 302. Vers. Et quia solitum est, &c.* quòd Canonici exponant Sanctissimum Sacramentum, ut populus oret pro sui Pastoris spirituali, & corporali salute. Castald. *in Praxi Cæremon. lib. 2. sect. 8. cap. 12. n. 1.* Quòd si quæ alia persona nobilis infirmetur, & petat hoc orationis auxilium, exponitur Eucharistia in ostiolo Tabernaculi, in Pyxide velata cum luminibus convenientibus, & assistentia unius, aut plurium Sacerdotum. Gavant. *dict. Verb. Eucharistia num.* 54. Lantusca *eod. Verbo num.* 2. At ad benedicendum aerem contra grandinem prohibitum est, Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesiæ. Gavant. *ibid. n.* 14.

Igitur de Jure constat, neque Regulares, neque Confratres posse in eorum Ecclesiis exponere Sanctissimam Eucharistiam pro oratione quadraginta horarum, in quavis publica necessitate, famis, pestis, belli, aut similium flagellorum, absque licentia Episco-

Episcopi Diœcesani, ad quem tantummodò tamquam Pastorem spectat excitare, vocare, & inducere populum sibi subjectum ad suscipiendos actus Pœnitentiæ, inter quos numeratur Oratio. Bellettus, (& ibi Suarez) *Disquisit. Cleric. part.* 1. *De favor. Cler. Reali* §. 2. *num.* 20.

Neque subsistunt rationes congestæ à quodam *Patre Brunone* pro contraria opinione relatæ à Diana Coordinato *tom.* 7. *tr.* 1. *resol.* 31. desumpta *ex eodem inor-*
12 *dinato part.* 11. *tract.* 2. *resol.* 5. Videlicet *Prima*, *quòd Ecclesiæ Regularium exemptæ sunt à Jurisdictione Episcopi, qui in eis nullam potest functionem absque eorum assensu exercere; cap. Luminoso.* 18. *q.* 2. Nam, hæc exemptio multas patitur exceptiones, de quibus Tamburin. *de Jure Abbat. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 2. & Barbosa *de Off. & Potest. Episc. alleg.* 105. procedit enim quò ad eorum personas circa statum, & vitam Regularem; sed non comprehendit ea, quæ concernunt regimen spirituale populi, nec concedit Regularibus id, quod ex officio spectat ad Episcopum, quale est publicas Orationes, & supplicationes indicere. *Secunda*, *quòd Prælatus Regularis pollet in sua Ecclesia ordinis, ac Jurisdictionis, & superioritatis potestate, & sicut potest conficere Eucharistiam, & concedere aliis licentiam eam ibi conficiendi, ita potest eam pro publicis Orationibus exponere.* Quia respondetur, falsam esse consequentiam, & illationem; nam conficere est ordinis Sacerdotalis, dare aliis licentiam ibi conficiendi, est Jurisdictionis localis pro illa Ecclesia: sed exponere Eucharistiam pro publicis supplicationibus est Jurisdictionis Episcopalis, & superioritatis in populum; cujus expertes sunt Regula-
13 res. Præterquamquod non est verum, quòd ipsi in suis Ecclesiis possint licentiam concedere cuicunque Sacerdoti conficiendi Eucharistiam, quia id spectat ad Episcopum. Pax Jordan. *tom.* 2. *libr.* 7. *tit.* 14. *n.* 188. vigore Concilii Trid. *sess.* 22. *in Decreto De servan. & vitan. in Celebr. Missar.* in quo datur facultas Episcopis tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis quidquid sibi benè visum fuerit ordinandi, ac prohibendi circa Sacrificium, & Sacramentum Altaris, *& quæcunque alia, quæ huc pertinere visa fuerint* (qualis certè est expositio Eucharistiæ pro publica Oratione) quod quidem Decretum Concilii Trident. afficit Superiores Regulares, & eorum Ecclesias. Fagnan *in cap. Grave*, *n.* 46. *de Offic. Ordin.* Et Pignatell. qui DD. cumulat *tom.* 8. *consult.* 42. *n.* 4. 5. & 6. Non obstat *Tertia*, *quòd expositio Eucharistiæ*, (ut prosequitur idem P. Bruno apud Dianam) *non videtur pendere ab Episcopo*, *non ratione sui*, *quia non est ordinis Episcopalis*, *non ratione loci*, *seu Ecclesiarum*, *nam sunt exemptæ*, *non ratione populi*, *qui liberè confluit ad eas pro divinis officiis*, *ad audiendas prædicationes*, *recipienda Sacramenta*, *prosequendas Processiones*, *Confraternitates*, *Funeralia*, *ac etiam emittendi vota in manibus Prælati Regularis*, *si sit populus ex tertio ordine*. Respondetur enim hæc omnia licere Regularibus, tamquam sibi à Sede Apostolica specialiter concessa; sed dependenter ab Episcopo, à 14
quo & benedictionem pro prædicando Verbo Dei, & approbationem pro Sacramento Pœnitentiæ ministrando recipere debent; ea ratione quia sunt ministri ejusdem Episcopi, & operarii in vinea Domini, subordinati eidem Episcopo, qui est Præfectus, & Custos major vineæ; & ideò in his tamquam subditi, & inferiores debent habere dependentiam ab Episcopo; ut doctè advertit Emin. Cardinalis de Luca *in Theatro veritatis*, *in tit. de Præemin. disc.* 10. *n.* 5. Idcircò non valet illatio ex functionibus per P. Brunonem enarratis ad publicam Orationem 40. horarum; quia illæ sunt specialiter concessæ; hæc non est concessa, immò est specialiter prohibita; tamquam functio gravis, innixa publicæ causæ, cujus cognitio, & determinatio reservata est Pastori totius populi; scilicet Episcopo, cui cura populi est demandata, non autem Regularibus. *Quarta non obstat* (quod idem P. Bruno sumit in argumentum) *exemplum Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis exemptæ*; *qui* (ut asserit) *ad libitum exponunt Sanctissimam Eucharistiam pro publica Oratione sine licentia Episcopi*: inde deducens, *quòd Ecclesiæ Regularium non minùs sunt exemptæ*

à Jurisdictione Episcopi, quàm Ecclesiæ Canonicorum. Nam, & ad hoc respondetur, suppositum exempium esse falsum, ut constat tum ex sententia prudentissimi, ac sapientissimi D. Cardinalis Delphini contra DD. Canonicos Veronenses exemptos supra relata; tum ex pluribus prohibitionibus Synodalibus Diœcesanis, ac Provincialibus
15 S. Caroli; de quibus Gavant. *d. verb Oratio publica n. 1. & n. 19.* Item alterius Prælati *de Lacabra*, cujus Diœcesim tacet Diana Coord. *d. resol. 31.* qui ponit Decretum Synodale prohibens cuicunque dictam expositionem *anno 1651.* Ac etiam Decretum Eminentiss. Cardin. Barberini, illam fieri à quocunque vetantis tamquam Ordinarii Farsen. in illa Diœcesi anno 1685. *in supracit. tit. De Sanctiss. Eucharist. Sacram. n. 15. cap. 9.* & ratio est aperta, ac manifesta contra quoscunque exemptos; siquidem locus quidem est exemptus, sed non est exemptus populus, neque est permissa hæc functio publicæ Orationis, concernentis immediatè guberniam, & curam spiritualem totius populi. Quapropter exempti sive Canonici, sive Regulares possunt facere in suis Ecclesiis functiones illas sacras, quæ sunt eis permissæ; sed non sunt eis permissæ publicæ orationes cum populi convocatione, quia ut dictum est, spectant ad Officium Pastoris ejusdem populi; immò fuerunt prohibitæ non ratione loci; sed ratione rei, & personarum spectantium ad Episcopum. Idem Emin. Card. de Luca *De Jurisdictione disc. 6. n. 8. & disc. 31. n. 7.* ubi pluribus insistit, demonstrando in his Privilegia Regularium nullius esse operationis. Hinc est, quod *in cap. Interdicimus 16. qu. 1* cùm olim inter cætera prohibitum esset Abbatibus, & Monachis
16 Missas publicas cantare; per publicas Missas esse intelligendas publicas supplicationes, & rationes ad Deum cum populi concursu, tanquam ad solum Episcopum spectantes docet Calderin. *cons. 6. n. 2. De Religiosis domib. Quinta* ratio, quam subjungit P. Bruno *Decreta Synodalia Episcoporum, prohibentium expositionem SS. Eucharistiæ absque eorum licentia, non obligare Regulares, neque Decreta SS. Congregationum Eminentiss. Cardinalium super S. Ritibus, vel super Episcop. & Regularibus eosdem non afficere*, portat in fronte nimiam erubescentiam; nam nimis distat ab obedientiæ virtute, quam omnes Religiosi ordines profitentur Apostolicæ Sedi, & Sacrar. Congreg Eminentiss. Cardinalium Decretis; de quorum vi, & auctoritate testantur. Roderic. *qq. Regular. tract. 1. quæst. 11. art. 2.* Coton. *lib. 3. Con-* 17
trov. 8. n. 50. Adden. ad Burattum *dec. 469. n. 21.* & Lezana *in summ. tom. 3. Verb. Sacra Congregatio.* Tandem *Ultima. quòd Decreta S. Congregationis de hac Expositionis prohibitione, non sint in usu, & quòd Regulares illam faciant sine licentia Episcoporum, iisdem scientibus, & tacentibus*, ut ait etiam Bordon. *d. p. 1. Resol 20. n. 29.* & Diana Coordin. *d. Res. 31. in fine*, nihil derogat auctoritati Episcopali, tum quia eidem derogari non potest per Regulares in his, quæ sunt propria Pastoralis Officii, tum etiam quia Episcopi, qui vident, & tacent, censentur eisdem Regularibus dare tacitam licentiam; quæ sufficit pro tuendis juribus Episcopalibus, 18
cùm eadem sit virtus taciti cum expresso. Emin. Card. Tuschus *litt. T. concl. 7. n. 13.* Barbosa *Axiom. 218. num. 6.*

Inficiandum tamen non est in uno casu esse licitum Regularibus exponere Sacram Eucharistiam pro oratione 40. horarum ex speciali concessione iisdem facta per Summum Pontificem Paulum V. in Bulla incipien. *Romanus Pontifex, die 23. Maii 1606. in Bullario la XXI.* videlicet, cùm 19
ipsorum Regularium Superior in Visitationibus generalibus eam exponi decreverit, coram qua Religiosi duarum saltem horarum spatio, in diverso tempore, orantes juxta mentem ejusdem Pontificis, acquirunt Indulgentiam plenariam. Sed hæc dicenda est expositio potius privata, quàm publica, cum ad illam non vocetur populus, neque ad illum extendatur Indulgentia; sed solummodo ad ipsos Religiosos.

Alter demum est casus permissæ expositionis Venerabilis Sacramenti singulis Ecclesiis Collegiatis, nempè per totam Octavam Solemnitatis ejusdem ex præscripto 20
Cæremonialis Episcop. cap. 33. in quo ordinatur, Sacram Eucharistiam in Altari exponi,

exponi, dum officia Divina peraguntur, ad honorem tanti Myfterii, ad excitandam devotionem populorum, & ad lucrandas Indulgentias intervenientibus per Summos Pontifices conceffas, fingulis diebus prædictæ Octavæ, de quibus infra. Et hæc de Expofitione.

Circa verò *Delationem Sanctiffimæ Eucharistiæ in Proceffione* tria tempora funt diftinguenda; quæ funt: Prima feftiva dies folemnitatis Corporis Chrifti; dies infra Octavam ejufdem Solemnitatis; & alii dies infra annum. *In prima die* feftivitatis Corporis Chrifti folemnis Proceffio in quacunque Ecclefia Cathedrali eft
21 facienda ab ipfo Epifcopo, fi non fit impeditus, fin minùs à prima Dignitate Sanctiffima Eucharistia eft deferenda juxta *Cæremoniale Epifcop. d. p. 2. cap. 33.* In Oppidis verò, & aliis Terris à Sacerdote fæculari digniori ejufdem locis. Barbof. *Decif. Apoftol. collect. 335. n. 9. & 10.* Nicolius *in Flofculis Verb. Eucharift. n. 25. & 26.* Pax Jord. *d. lib. 3 tit. 3. n. 9.* Bauldry *de Sacris Cærem. part 4. cap. 16. art. 3. & art. 4.* & Caftaldus *in Praxi Cærem. lib. 2. fect. 10. cap. 2. & 3.* Et quemadmodum omnes Regulares, etiam Monachi ad publicas Proceffiones per Epifcopum vocati accedere tenentur ex Concil. Trid. *feff. 25.*
22 *de Regular. cap. 13.* Gavant. *in Manuali Epifcopor. Verb. Proceffio n. 7.* Tamburin. *de Jure Abbat. tom. 1. difp. 24. quæft. 8* ita multò magis convenire debent ad Proceffionem prædictam Sanctiffimi Sacramenti, ut circa Monachos Caffinenfes decreviffe SacramCongregationem Sacrorum rituum *die 10. Junii 1602. & die 30. Julii 1616.* teftatur idem Tamburin. *d. quæft. 8. n. 6.* Lauretus de Franchis *part. 1. n. 24. & ibi adden.* Lantufca *in Verb. Proceffio.* Lezana *in Summa tom. 1. cap 9. n. 47.* Barbofa *decif. Apoft. Collectan. 299. Collectan. 609. & Collectan. 644.* & noviffimè Quartus *in tractatu de Proceffionib. fect. 3. punct. 1. Quæft. 2.* & de hoc non eft controverfia juxta obfervantiam, & inveteratam confuetudinem, qua omnes Regulares Canonici, Monachi, & Mendicantes in Civitatibus degentes (exceptis Theatinis, Barnabitis, & Jefuitis fpeciali indulto Pontificio exemptis) Gavant. *Verb. Proceffio in addit. n. 9.* & Adden. ad Lauretum de Franchis *par. 1. n. 61.* accedunt in feftiva prima die Solemnitatis Corporis Chrifti ad ejus Proceffionem, quam fola Ecclefia Cathedralis, vel Ecclefia Matrix ea die facere debet privativè ad quofcunque alios, ut notat Pax Jordan. *tom. 2. lib. 11. tit. 2. n. 51. & n. 60.*

In diebus verò *infra Octavam* ejufdem Solemnitatis Corporis Chrifti, licitum eft omnibus Ecclefiis, in quibus jugiter fervatur Sanctiffima Eucharistia, eam extra deferre in Proceffione cum folemni apparatu, juxta conceffionem factam à Papa Gregorio XIII. per Bullam incipien. *Cum* 23
interdum, diei 11. Martii 1573. in ordine la X. Quod tamen eft intelligendum, fervata confuetudine loci, ne caufentur fcandala, vel confufiones in ducendis iifdem Proceffionibus, adeò ut quilibet debeat manuteneri in fua poffeffione, vel quafi circa diem, & vias faciendi Proceffionem 24
prædictam, in qua reperitur, privativè quò ad quofcunque alios, ut ex pluribus Decretis Sacræ Congregationis advertit Pax Jordanus *d. tom. 2. lib. 11. tit. 2. n. 50. & n. 62. & 63.* Barbofa *in Decif. Apoftol. Verb. Proceffio. Collect 697. n. 20. & 21.* Et noviffimè Pignatellus *tom. 4. Confult. 99. num. 3. & 4.* Hic Patavii ufque ad an- 25
num 1666. invaluit abufus faciendi Proceffiones folemnes cum Sacratiffimo Chrifti Corpore ab Ecclefia Cathedrali feria fexta majoris Hebdomadæ, & ab aliis Ecclefiis Parochialibus, tum eadem feria fexta, tum feria quinta præcedenti, quem abufum nominavit præd. Pax Jordan. *d. lib. 11. tit. 2. num. 81.* fed ab eo anno citra, communi confenfu, ceffatum eft à dictis Proceffionibus, & ftatutum, eas celebrari infra Octavam Corporis Chrifti; ita ut ipfa feftiva prima dies folemnitatis habeatur folemnis Proceffio juxta folitum in Ecclefia Cathedrali; reliquis verò fex diebus illius Octavæ celebretur in una ex Ecclefiis Parochialibus per turnum durantem per quadriennium; & fic practicatur ad majorem Dei gloriam, cum minori gravamine Ecclefiarum, quæ impenfas non faciunt nifi omni quarto anno, cum ampliori pompa, & apparatu ob excitatam devotionem Parochia-

norum in suo quadriennio, & ob numerositatem populi concurrentis ad unicam ipsam Processionem, quæ fit post Vesperas decantatas, & ante noctem ad præscriptum Decretorum Sacræ Congregationis, de quibus Barbos. *d. Collect.* 607. *n.* 12. & *Pax* Jordanus *d. lib.* 11. *tit.* 2. *num.* 80.

In aliis verò diebus infra annum duo dantur casus concessæ delationis Sanctissi-
26 mæ Eucharistiæ in Processione. Unus est, feria quinta majoris hebdomadæ; dum finita Missa solemni, Sacrum Christi Corpus defertur à celebrante in sepulchrum; & feria sexta sequenti, dum è sepulchro sumitur Hostia consecrata cum Calice, & processionaliter defertur ad Altare pro sacrificio illius diei: at in his Processionibus non est exeundum ex Ecclesia. Gavant. *in Man. verb. Eucharistia num.* 19. neque Christi Corpus deferendum est Sacerdotum humeris, sed manibus celebrantis, non obstante quavis contraria consuetudine, juxta Decreta ejusdem S. Rituum Congregationis, de quibus Gavant. *in Rubric. Missal. part.* 4. *tit.* 12. *n.* 4. & Barbosa *de Paroch. cap.* 20. *n.* 30. Alter casus est de Ecclesiis, in quibus sunt institutæ Confraternitates Sanctissimi Sacramenti; his enim est Jus faciendi semel in mense Pro-
27 cessionem cum Sanctissima Eucharistia, eam deferendo extra Ecclesiam, prout concessum est Archiconfraternitati Sanctissimi Sacramenti in Ecclesia Sanctæ Mariæ supra Minervam in Alma Urbe à Papa Paulo Tertio per suam Bullam incipien. *Dominus noster Jesus Christus. die* 30. *Novembr.* 1539. cujus privilegiis, & Indulgentiis fruuntur omnes Confraternitates ubique ad honorem Sanctissimi Sacramenti canonicè erectæ, videlicet auctoritate Ordinaria Episcopi, servata forma alterius Bullæ Clementis Papæ Octavi incipien. *Quæcunque. diei* 7. *Decembris* 1604. de qua quidem fruitione, & participatione testantur Barbos. *Decis. Apost. collect.* 207. *n.* 3. Lauret. de Franchis *par.* 1. *n.* 232. & 234. ubi ponit Decretum speciale de hac re *Sacræ Congregationis Indulgentiarum diei* 15. *Februarii* 1608. Et Pax Jordanus *tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 17. ubi de supradicta Processione menstrua.

Et quoniam pretiosæ sunt Indulgentiæ, quas concessit Paulus Papa Quintus eidem Archiconfraternitati Sanctissimi Corporis Christi in Ecclesia Sanctæ Mariæ supra 28
Minervam de Urbe; in suo Brevi incipien. *Cùm certas. diei* 13. *Novembris* 1606. quod legitur apud Lavorium *de Indulgentiis part.* 2. *cap.* 14. *n.* 98. quæ quidem Indulgentiæ, ut dictum est, extenduntur ad omnes consimiles Confraternitates Sanctissimi Sacramenti, ubique auctoritate Ordinaria Episcopi erectæ; per antedictum Decretum *Sacræ Congreg. Indulgent. diei* 15. *Februarii* 1608. extensum apud eumdem Lavorium *d. cap.* 14. *n.* 97. & Lauretum de Franchis *de Controv. inter Episc. & Regular. d. part.* 1. *n.* 234. Sed quia non est ita facile RR. Parochis earumdem Indulgentiarum tenorem apud Moralistas reperire; non me piget compendiosè, ac vulgari sermone illas hic inserere, ad majorem certitudinem DD. Parochorum, & ut commodiùs eas possint explicare suis plebibus pro ferventiori affectu excitando erga Venerabile Sacramentum: hoc autem compendium insitum reperi *in Synodo Diœcesana Abbatiæ Farfen.* habita anno 1685. per Eminentiss. & Reverendiss. D. D. Cardinalem Carolum Barberinum Abbatem, & Ordinarium indefessum in sollicitudine Pastorali *ad pag.* 554. his verbis.

SOMMARIO

Delle Indulgenze concesse da Papa Paolo Quinto all'Archiconfraternità del San- 29
tissimo Sacramento, eretta nella Chiesa di Santa Maria sopra Minerva di Roma; delle quali per Decreto della Sacra Congregazione dell' Indulgenze, approvato dal medesimo Pontefice, godono ancora tutti li Fratelli, e Sorelle della Compagnia del Santissimo Sacramento, in qual si voglia luogo eretta con la sola autorità dell' Ordinario; ancorsenza speciale aggregazione alla medesima Archiconfraternità.

La felice memoria di Papa Paolo V. rivocando, & annullando tutte le Indul-

dulgenze concedute da' Pontefici Predecessori alli Fratelli, e Sorelle della Compagnia del Santissimo Sacramento, concede loro di nuovo.

1 Primieramente Indulgenza Plenaria, e remissione di tutti i peccati nel giorno, che ciascuno entrarà in detta Compagnia, e si confesserà, e communicarà.

2 In oltre Indulgenza Plenaria a tutti li Fratelli, e Sorelle, che confessati, e communicati, divotamente interverranno alla Processione solita farsi ogni anno dalla medesima Compagnia nell'Ottava del Corpus Domini, ed accompagnando il Santissimo pregheranno S. D. M. per l'unione de' Principi Christiani, per l'estirpazione dell' Eresie, e per l'esaltazione della Santa Madre Chiesa.

3 L'istessa Indulgenza conseguiranno anco quelli, che legitimamente impediti non interverranno alla detta Processione; ma in quel giorno si confesseranno, e communicheranno, e pregheranno DIO come sopra.

4 Concede parimente Indulgenza Plenaria, e remissione di tutti li peccati alli medesimi Confrati, che confessati, e communicati nel punto della morte invocheranno almeno col cuore il nome Santissimo di GESU'.

5 A quelli, che nel giorno della Festa del Santissimo Corpo di CRISTO si confesseranno, communicheranno, e pregheranno DIO come sopra, sette anni d'Indulgenza, & altrettante Quarantene; e l'istessa parimente a quelli, che confessati, e communicati interverranno alla Processione solita farsi da detta Compagnia ogni terza Domenica del mese, e nel Giovedì Santo. Quelli però, che non saranno ascritti alla Compagnia, con assistere alle sudette Processioni, acquisteranno solo ducento giorni d'Indulgenza.

6 Li medesimi Confrati, che solamente confessati accompagneranno processionalmente il Santissimo Sacramento nel Giovedì Santo, conseguiranno cento giorni d'Indulgenza; & altrettanti ne acquisteranno con visitarlo devotamente nel luogo, dove suole tenersi riposto in quel giorno.

7 Quelli, che con lume o senza, divotamente l'accompagneranno, quando suole portarsi a gl'infermi; ò in qualsivogli altra occasione, acquisteranno cinque anni d'Indulgenza, & altrettante Quarantene, per ciascheduna volta. E se saranno impediti col recitare una volta un Pater noster, & un Ave Maria guadagneranno cento giorni d'Indulgenza per ciascheduna volta.

8 Finalmente le Donne, alle quali non è lecito d'andare girando per le strade, col recitare una volta il Pater noster e l'Ave Maria, e pregare Dio per l'Infermo, al quale si porta il Santissimo Sacramento, conseguiranno l'istessa Indulgenza di cento giorni per ciascheduna volta.

Hæ sunt indulgentiæ certæ, & non incertæ, veræ, & non apocryphæ, quæ sunt concessæ quibuscunque Confratribus, & Consororibus Confraternitatum Sanctissimi Corporis Christi.

Et quoniam ad augendam devotionem erga Venerabile Sacramentum plures aliæ Indulgentiæ elargitæ fuerunt à Summis Pontificibus Urbano IV. Martino V. & Eugenio IV. omnibus, & singulis Christi 30
fidelibus, qui intervenerint Divinis officiis in die festo Sanctissimi Corporis Christi, & in diebus totius octavæ, ideò & ipsæ hic compendiosè sunt annectendæ, desumptæ ex summario impresso *in eadem Synodo Farfensi anno 1685. ad pag. 552.*

Primieramente, chiunque il giorno della Festa del Sacratissimo Corpo di Cristo sarà presente in qualsivoglia Chiesa, mentre si recita, o canta il Matutino di quel giorno, guadagna quattrocento giorni d'Indulgenza.

Alla Messa, che lo stesso giorno si dice, o si canta, altri quattrocento d'Indulgenza.

Alli Vesperi della medesima Festa quattrocento gioni per il primo; e quattrocento altri per il secondo.

Alle altre hore Canoniche nell' istesso giorno, cioè Prima, Terza, Sesta, Nona, e Compieta, cento sessanta giorni d'Indulgenza per ciascheduna.

Item chiunque sarà presente come di sopra alli Matutini per li giorni frà l'Ot-

tava

tava di detta Festa, guadagna ogni volta ducento giorni d'Indulgenza.

Alli Vesperi frà la medesima Ottava ogni volta ducento giorni d'Indulgenza.

Alle Messe frà la medesima Ottava ogni volta ducento giorni d'Indulgenza.

Alle altre Hore Canoniche in detta Ottava ottanta giorni d'Indulgenza per ciascheduna.

Item ogn'uno, che il giorno di detta festa sarà presente, & accompagnerà la Processione solita col Santissimo Sacramento, guadagna ducento giorni d'Indulgenza.

Item ogni uno, che digiunerà il giorno precedente alla detta Festa del Santissimo Corpo di Christo, ovvero si eserciterà in altra opera pia, secondo il consiglio del Confessore, guadagna ducento giorni d'Indulgenza.

Item ogn'uno, che il giorno di detta Festa, o per sua Ottava si communicarà, o essendo Sacerdote dirà Messa, guadagna per ogni volta ducento giorni d'Indulgenza.

Finalmente chiunque con lume acceso accompagnerà il Santissimo Sacramento, mentre si porta a gl'Infermi, acquista ducento giorni d'Indulgenza per ciascheduna volta; e chi in quel tempo, l'anderà divotamente seguitando, ne acquista cento giorni per ciascheduna volta.

Corollarii loco, pro conclusione hujus Casus, moveo dubium circa consequutionem supradictarum Indulgentiarum; ab omnibus Parochis pro instructione ple-
31 binm non ignorandum. Dubium est. *An requiratur status gratiæ in illo, qui est lucraturus suprascriptas Indulgentias; ita ut ejus conscientia debeat esse immunis, pura, & libera à peccato mortali? vel etiam exequenti prædicta bona opera, præcipuè socianti Sanctissimam Eucharistiam cum lumine, vel sine lumine, dum ipsa defertur ad Infirmos, sed existenti in peccato mortali reservetur, & sit salva Indulgentia pro eo saltem tempore, quo per confessionem, vel veram contritionem recuperabit statum gratiæ; tolletque obicem peccati mortalis.* Dixi, *pro eo saltem tempore, quo per confessionem, vel veram contritionem recuperabit statum gratiæ;* quia donec christianus reperitur in peccato mortali nullam potest obtinere remissionem pœnarum, siquidem remissio pœnæ est incompatibilis cum culpa mortali ex communi consensu Theologorum, & Canonistarum. Felin. *in tract. de Indulgentiis col.* 8. & Brunonus à Sole *in addit. Verb. Non prodesset*. Eminent Card. 32
de Lauræa *in* 4. *sent. tom.* 4. *disp.* 26. *art.* 17. *num.* 780. & ibi S. Bonav. & S. Thomas; ac rationes pro hoc dicto.

Igitur dubium prædictum considerari potest in tribus casibus. *Primus est*, quando in concessione Indulgentiæ Papa, vel Prælatus expresse requirit confessionem, & Communionem; & in hoc casu non est disputandum; cùm confessio, & communio sint conditiones requisitæ pro lucranda Indulgentia; undè qui actualiter non confitetur, & communicat, non consequitur Indulgentiam; quæ tantùm va- 33
let, quantum sonat. Joann. Andr. *In cap. Quod autem num.* 8. *de Pœnit. & Remiss.* Eminentiss. Card. de Lugo *de Pœnit. disp.* 27. *num.* 83. Eminentiss. Card. de Lauræa *d. num.* 780. *Casus secundus est*, quando Papa, vel Prælatus concedit Indulgentias *verè pœnitentibus, & confessis, qui pia opera requisita exercent*. Et in hoc casu duæ sunt opiniones. Una dicit, sufficere confessionem factam in Paschate de peccatis præteritis, quod si nova sint commissa peccata mortalia, sufficere actum contritionis cum proposito confitendi in Paschate venturo; ea ratione, quia Papa non exigit confessionem actualem pro conditione, sed illa pia opera ordinat qualia sunt interesse Divinis officiis, vel Processioni in Octava solemnitatis Corporis Christi; unde qui facit dicta bona opera corde contrito, est verè pœnitens, & confessus. Ita Felin. *in d. tract. de Indulgentiis col.* 7. Cardinal. *in Clem.* 1. *de Reliq. & Ven. Sanct. in* 4. *notab.* Abbas *in cap. Omnis, Vers. Ex his inferri potest, de Pœnit. & Remiss.* & Sylvester *in summa Verb. Indulgentia num.* 20. Alia opinio dicit, quòd si post ultimam confessionem quis lapsus sit in mortale, tenetur actualiter confiteri, aliàs non lucratur Indulgentiam,

Bona-

Bonacina *tom. 1. disp. 6. q. 1. punct. 5. sub n. 5.* ubi alios DD. cumulat. Pax Jordan. *tom. 1. lib. 5. tit. 16. n. 33.* & Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 26. n. 780. Vers. & quoniam.* Ubi quod hæc secunda opinio est securior, ut volunt etiam Canonistæ, & Felin. *ubi suprà col. 7.*

Tertius Casus est, quando reperitur concessa Indulgentia facienti aliquod bonum opus; absque mentione confessionis, vel contritionis: ut est in associatione Eucharistiæ, dum defertur ad infirmos *ex Bulla Pauli V. n. 7. & 8.* ibi: *Quelli, che con lume &c.* (Nam in reliquis capitibus requiritur expressè Confessio, & Communio, & in Indulgentiis pro interessentia Divinis officiis tota Octava Corporis Christi, ab Urbano IV. & aliis Pontificibus dicitur, *quod sint verè pœnitentes, & confessi*) Similiter dicitur concessa Indulgentia recitantibus ter salutationem Angelicam cum Vers. *Angelus Domini &c.* in manè, in meridie, & in occasu solis, & in ea nulla habetur mentio contritionis, vel confessionis.
34 Fagnan. *in cap. Custos Ecclesiæ n. 4. de Officio Custodis*. Quid igitur? Habet, vel non habet Indulgentiam, qui pluries associavit Sanctissimam Eucharistiam, sed in statu culpæ mortalis, vel centies recitavit Salutationem Angelicam boris præmissis, sed in peccato, tunc quando auferet obicem peccati, per confessionem, & recuperabit gratiam? Non habere, nec recuperare ablato obice peccati, tenent Suarez, Trullench, Faber, Sotus, Lavorius, Pollachus, Sanctarellus, & alii citati à Diana
35 Coordinato *tom. 4. tr. 5. resol. 12.* desumpta ex antiquo *par. 5. tr. 12. res. 4.* E contra, Indulgentiam esse salvam, & revivisecre, postquam fuerit confessus peccata sua ille, qui dicta bona opera exercuit, docent Paludan. *in 4. dist. 4. q 4. art. 3.* Sylvester *Verb. Indulgentia num. 32.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap 9. n 3.* & Jacobus Granadus *in 3. part. de Sacram. Controv. 12. tr. 5. disp. 2. n. 5.* ubi plures rationes reddit, & advertit, duos esse terminos hujus Indulgentiæ. *Unum promissionis*, qui stat in faciendo illo bono opere requisito. *Alium solutionis*, qui respicit tempus gratiæ recuperatæ, vel per veram contritionem, vel per Sacramentalem confessionem. Licèt igitur solutio fieri non possit non existenti in gratia Dei; attamen promissio fieri potest; & illam convenit servare, ne fideles retrahantur à bonis operibus. Hanc quoque opinionem tenent inter antiquos Theologos Mayron, & Rubio, quos citat Mastrius *in Theol. Morali disp. 23. n. 60.* sic ratiocinantes: *Pœnitentia Sacramentalis à Confessario injuncta, etiam in peccato adimpleta, confert suum effectum quoad remissionem pœnæ temporalis ex peccatis ritè confessis relictæ, ex opere operato: Ergo à fortiori etiam Indulgentia; quia ipsa quoque hunc effectum confert ex opere operato satisfactionis Christi per ipsius Vicarium legitimè applicatæ.* Idcircò Diana Coordin. *d. tom. 4. tr. 5. res. 12. n. 2.* vocat hanc opinionem satis probabilem, & magis piam; prout etiam Filiucius, & Eminentiss. Cardin. de Lugo apud Pellizzar. *in Manuali Regul. tom. 2. tr. 8. c. 5. n. 254. & 255.* Ex quibus velim, ut DD. Parochi diligentes essent in edo- 36
cendis populis actus contritionis, & in eis exhortandis, ut illos quotidiè elicerent, & præcipuè dum conveniunt ad associandam sacram Eucharistiam in delatione ad infirmos; ad effectum consequendi indulgentias; quas ipsi DD. Parochi completa communione infirmorum tenentur annunciare juxta præscriptum Ritualis Romani, *de Sacram. Euchar. in fine*, & ne 37
frustrentur Indulgentiis concessis in recitatione Angelicæ Salutationis, de qua supra, ac in pluribus aliis piis exercitiis quotidianis; licèt enim pium sit credere, quòd peccatores exercentes opera bona, pro quibus elargitæ sunt Indulgentiæ, non perdant ipsas Indulgentias, & quòd earum fructus reservetur pro eo tempore, quo tollent obicem peccati per confessionem; tutius tamen est, ut satagant recuperare statum gratiæ, si fortè eum amiserint per lapsum in culpam mortalem; vel per frequentes confessiones, vel saltem per actus veræ contritionis, ut securiores hoc modo reddant ad propriam utilitatem sacras Indulgentias.

DECISIONIS LXI.

Ad Decembris Casum Prudentialem.

ARGUMENTUM.

Requirit industrias, & cautelas servandas à Parochis, tempore Pestis, in administrandis Sacramentis, præsertim Sacra Eucharistia? Ad ornatum hujus Casus declaratur, quid sit Pestis? quid Epidemia? Qui morbi contagiosi? Quæ horum causæ, & remedia? Et circa Pestem, ac Contagium referuntur doctrinæ selectiores Medicorum, Canonistarum, atque Theologorum: & exponuntur obligationes Episcoporum, Prælatorum, Canonicorum, Parochorum Sacerdotum Sæcularium, & Rægularium, nec non Laicorum tempore Pestis. Tandem deciditur, an eo tempore licitæ sint Processiones?

SUMMARIUM.

1 *Pestis quid sit & quot morbos comprehendat?*
2 *Pestis definitio. Et Quotuplex sit? num. 3.*
4 *Epidemia non est morbus malignus, nec pestilentialis; licèt in Jure pro Peste sumatur.*
5 *Endemii, & Epidemii morbi quinam sint?*
6 *Contagium quid sit? Et quot modis contrahatur?*
7 *Pisces non sentiunt Pestem. Et cur?*
8 *Morborum contagiosorum species undecim.*
9 *Scrophulæ sanantur per contactum Regis Franciæ?*
10 *Gallicus morbus contractus ab innocente Religioso.*
11 *Pestis dari potest sine contagio.*
12 *Pestis provenit præcipuè ex aeris corruptione.*
13 *Pestis est flagellum Divinæ Justitiæ.*
14 *Remedia plurima contra pestem spectantia ad Magistratus.*
15 *Remedia contra pestem pertinentia ad personas privatas.*
16 *Venam secare peste laborantibus? Quæstio anceps.*
17 *Privilegia decem in jure concessa omnibus tempore pestis.*
18 *Parochi aut Confessarii nunquam scribant testamenta infirmorum absque testibus, neque translationes pensionum, ubi sunt usu receptæ?*
19 *Conductor, an deserens domum, ob pestem, debeat solvere pensionem?*
20 *Divortium an Uxor possit petere ob morbum gallicum mariti.*
21 *Episcopi tempore pestis tenentur residere & saluti suarum ovium consulere.*
22 *Episcopi pestis tempore tenentur administrare Sacramenta; si alii Sacerdotes desint.*
23 *S. Caroli exemplaris sollicitudo tempore pestis.*
24 *Regularis Prælati obligatio tempore pestis.*
25 *Canonici tempore pestis an possint deserere residentiam?*
26 *Parochi tenentur residere in sua Parochia pestis tempore, aliàs privari possunt beneficio.*
27 *Parochi quæ Sacramenta teneantur ministrare tempore pestis?*
28 *Eucharistia, & Extrema Unctio manibus est danda tempore pestis.*
29 *Sacerdotes simplices an compelli possint tempore pestis, ut Sacramenta ministrent?*
30 *Regulares Sacerdotes tempore pestis obligati sunt ministrare Sacramenta.*
31 *Laici peste infecti si conversentur cum sanis inscits peccant mortaliter.*
32 *Martyres an sint morientes in servitio peste infectorum?*
33 *Velut, idest Quasi? est dictio indicans similitudinem.*
34 *Industriæ decem exercendæ per Parochos tempore pestis.*
35 *Extrema Unctio quando sit necessariò danda pestiferatis.*

36 Ab-

36 *Abstinere à lucro cujusvis rei temporalis tempore pestis est præcipuum remedium ad servandam sanitatem.*
37 *P. Joannes Maria Monsrubeus Congr. Oratorii Paduæ laudatus.*
38 *Pestis tempore an Processiones generales sint licitæ? Quòd non n. 39. Contrarium n. 40.*
41 *Processiones tempore pestis à quibus Sanctis Episcopis sint practicatæ?*
42 *Processiones tempore pestis sunt licitæ, sed cum cautelis hìc notatis.*
43 *S. Caroli Borromæi pietas tempore pestis.*

CASUS PRUDENTIALIS.

A prudentia DD. Parochorum, & Confessariorum, pro hujus tractatus complemento, requiritur; Quæ, & quot industriæ sint per eosdem Parochos tempore pestis, Epidemiæ, morborumvè contagiosorum adhibendæ; ut suo muneri satisfaciant in administrandis Ecclesiæ Sacramentis, & præcipuè Sacra Eucharistia, pro æterna salute sua, ac suorum Parochianorum consequenda?

AD ornatum hujus casus, & pro non ineleganti ejus resolutione, nonnulla sunt desumenda à Medicis, alia à Juristis, & demum alia à Canonistis, & Theologis.

A Medicis discere oportet, quid sit *pestis?* quid *Epidemia?* qui *morbi Contagiosi?* & horum omnium *causæ*, *ac remedia?*

Quò ad Primum. *Pestis* est nomen generale, indicans mala gravia non tam corporum, quàm animorum. Galen. *in prim. &*
1 *in tertium Epidem. comm.* 3. *&* 7. Andr. Gall. *de peste*, *fasc.* 4. Zacchias *in Quæst. Medicoleg. lib.* 3. *tit.* 3. *quæst.* 1. *n.* 20. undè non solùm morbos Epidemicos Pestem appellamus, sed homines etiam malos, & impios; ut Plautus *in Pseud. Act.* 1. *Sc.* 2. loquens de Lenone Ballione;

Quin omnes unà peste hac populum hunc liberant?

Et de Polyphemo *Virg.* 3. *lib.* 3. *Æneid.*
Dii talem avertisti pestem.

Necnon Armida volens se occidere apud Tassum *in sua Hierusal. cant. ultim. stanza* 126.

Felice me, se nel morir non reco
Questa mia peste ad infettar l'Inferno.

Siquidem inordinatos animi affectus, ipsumque amorem Pestem antiqui appellarunt, ut de Didone, idem *Virgil. Æneid* 4.

Quam simul, ac tali persentit peste teneri
Chara Jovis conjux.

Et provenit hoc nomen Pestis à depascendo, quia Pestis ceu fera quædam venenosa non solùm paucos aliquot miserè perdat, verùm totas civitates depascatur. Guainer. *de peste diffic.* 1. *cap.* 1. & Tholosan. *Syntagm. Jur. lib.* 31. *cap.* 21. *n.* 1.

Verè autem, & propriè *pestis est morbus Epidemicus, sive popularis; pluribus secundùm plurimum perniciosus, ex communi causa originem ducens.* Ita Zacchias 2
d. tit. 3. *n.* 31. Dicitur autem *morbus Epidemicus, aut popularis* quia Epidemia est quoddam genus morbi, quod irrepit in populum; at de per se non habet malignitatem illam, quæ reperitur in Peste. Idem Zacchias *in d. qq. Medicol. lib.* 8. *tit.* 3. *qu.* 1. *n.* 9. E contra verò Pestis non solùm irrumpit in omnes, sed habet qualitatem pravam, deleteriam, & perniciosam, deducens brevi homines ad orcum; ideòque omnis Pestis est Epidemia, idest irruens in populum; sed non omnis Epidemia, morbusvè Epidemicus est pestilentialis; siquidem, ut dictum est, morbi Epidemici non sunt maligni, quales sunt Raucedines, Gravedines, Diarreæ, aliævе infirmitates, quæ solent dilatari in populo, sed non causant mortem; & hinc videntur non propriè locuti, appellando Epidemiam pestilentialem. Tiraquel. *de Leg. Connub. lib.* 1. *p.* 15. *n.* 47. & Savanarola *de Febrib. cap.* 9. *rubr.* 1.

Dividitur Pestis, ut alia dicatur gravissima, alia minùs gravis. Illa dicitur gravissima, quæ vel diffunditur in multas civitates, vel durat pluribus annis, 3
vel nulli speciei hominum, animalium que parcit; Et tam nobiles, quàm plebejos prosternit; vel si nullo anni tempore intermittat; si celeris sit, in occisione, itaut non solùm intra trium, vel quatuor dierum,

dierum, minusve spatium infectos perne-cet, sed quatuor, vel tribus, duabus, aut hora una; ut doctè disserit Zacchias *d. lib.* 3. *tit.* 3. *quæst.* 2. ubi è contra auctoritate Medicorum, & exemplis demonstrat, minus gravem dici posse illam, quæ aliquam tantùm Urbem, quasi ex familiaritate tangit, ut in Constantinopoli, & in Cairo, vel quæ alicujus ætatis, aut conditionis tantùm homines, seu certam solummodo bestiarum speciem necat, vel non sentitur in Hyeme, & Vere, aut tempus infectis relinquit, ut medicamenta opportuna valeant adhibere.

Epidemia igitur juxta prædicta, ex Medicorum principiis, non est morbus malignus, seu pestilentialis, etsi vagetur in plu-
4 ribus, aut etiam in omnibus unius civitatis, quales sunt faucium inflammationes, dolor capitis, (qui vocatur etiam *Male del Castrone*, & olim Neapolitanos afflixisse ait Zacchias *d. lib.* 3. *tit.* 3. *q.* 1. *n.* 36.) Lienteriæ, Diarrhææ, & Disenteriæ, quales agitabant strenuos defensores Austriæ, à Turcis obsessæ anno 1683. iisdem enim affligebantur, sed non moriebantur. Porrò Epidemia aliquando in jure, & juxta Pontificias Constitutiones accipitur pro ipsa Peste; ut in Bulla B. Pii V. incipien. *Decori, & Honestati anno* 1570. quæ concedit Monialibus exire de Clausura in casu magni Incendii, Lepræ, & Epidemiæ, (quod fuit consideratum supra in primo casu Mensis Aprilis hujus anni Decis. 18.) & idcircò in dicta Bulla nomen Epidemiæ non denotat morbum popularem de facili sanabilem; sed infectionem pestilentialem, malignam qualitatem præseferentem, cum manifesto mortis periculo, ut pluribus prosequitur idem Zacchias *lib* 8. *tit.* 3. *q.* 1. *à n.* 7. *& seqq.* & DD. apud Novarium *in Summ. Bull. part.* 2. *Com.* 37.

Ad Morbos Contagiosos quod attinet, hi vel sunt *Endemii*, vel sunt *Epidemii*. Illi sunt morbi *Endemii*, qui quasi vernaculi, & Patrii habentur in usu apud ali-
5 quam gentem, vel ex locorum, aut civitatum naturali intemperie, & situ; aut alia quadam ex causa omnibus habitantibus communi, ut ex aquarum insalubritate, seu ratione situs, & hujusmodi; quemadmodum gallicus morbus dicitur familiaris Indiarum acolis, ophtalmiæ, sive oculorum inflammationes Ægyptiis; stultitia, & fatuitas populis Vallis Tellinæ, Hemitriteus, atque Melancholia Hypocondriaca Romanis; ad tradita per eumdem Zacchiam *d. lib.* 3. *tit.* 3. *qu.* 1. *n.* 27. *& seqq.* ubi subdit *Epidemios* esse morbos, qui trahentes originem à causa universaliori, & præcipuè ab aere obsidente, & infestante non solùm unam, sed plures civitates: vocanturque *populares*, & *Epidemii*, si carent venenosa, & deleteria qualitate: quam postea si secum afferant, dicuntur, & sunt pestilentiales, quod etiam explicant Ripa *in tract. de Peste*, & Roderic. *qq. Regul. tom.* 2. *quæst.* 49 *art.* 4.

Sed antequam ponamus morbos contagiosos, scire oportet, quid sit *Contagium*, & quot modis contrahatur? Est autem *Contagium infectio ab uno in aliud transiens*. Ita Fracastor. *lib.* 1. *de Contag.* 6
cap. 1. Contrahitur autem tripliciter: *Primò* per immediatum contactum duorum corporum; quorum unum si infectum sit morbo contagioso, eumdem transfundit in alterum corpus sanum. *Secundò* per contactum rerum porosarum, seu vestium, & indumentorum, quæ permanentes incorruptæ, aptæ sunt conservare morbi contagiosi seminaria; & ideò sæpe evenit ut tempore pestis homines aviditate ducti, colligentes supellectilia, & tegumenta, quibus infecti utebantur, contrahunt pestem, & mortem appetunt. *Tertiò* per aerem inspiratum, quando scilicèt aer corruptus est, & tanquam venenum ab hominibus per respirationem attrahitur, vel quando assistentes laborantibus morbo contagioso, eorum expirationem excipiunt, per quam inficiantur. Mercat. *de Febr. lib.* 7. *cap.* 1. Septal. *lib.* 2. *de Peste cap.* 10. Zacchias *d. lib.* 3. *tit.* 3. *qu.* 2. *n.* 11. *& qu.* 5. *n.* 2. *&* 3. Hinc omnium animalium Pisces minimè pestem sentire, Auctor est 7
Aristotel. 8. *de Hist. Animal. cap.* 19. & Plinius *lib.* 8. *cap.* 49. undè emanavit Proverbium illud: *Pisce nil sanius*; vel quia Pisces nullum aerem inspirent, vel si & ipsi respirent, (ut ex Hippocrate ostendit Ronde-

Rondelet. *de Piscib. lib.* 3. *cap.* 11.) aer, quem respiratione attrahunt, corrigitur ab aqua, per cujus medium transit; & cùm aeris pestilentialis qualitas sit calida, ab aquæ frigiditate emendatur, ut philosophatur idem Zacchias *d. quæst.* 2. *n.* 49. ubi examinat, an vera sit sententia Plinii, & Aristotelis, quam defendit Cardan. *lib.* 6. *de variet. cap.* 37. sed impugnat Weinrich. *de Ort. Monstr. cap.* 16. & contra Aristotelem sensisse videtur Virgilius 3. *Georg.* ubi pestem quandam describens, cùm cuncta animantia ea infecta fuisse enarrasset, subdidit hæc carmina.

Jam maris immensi prolem, & genus omne natantum
Littore in extremo ceu naufraga corpora fluctus
Proluit; insolitæ fugiunt in flumina Phocæ.

Morbi verò contagiosi, qui per contactum, vel ex respiratione contrahuntur (etsi omnes non sint malignæ naturæ: & mortales) sunt sequentes. 1. *Alopæcia*, idest capillorum casus. 2. *Achores*, seu *favi*, nempè ulcera fœtida, manantia è cutis capitis tenuissimis foraminibus. 3.
8 *Ophtalmia*, seu *Lippitudo*, & Infirmitas oculorum. 4. *Tinea puerorum*, nempè vermium generatio. 5. *Scabies*, quæ est pruritus in universo corpore, vel in pluribus ejus partibus, proveniens ex asperitate, vel pustulis, vel ulcusculis; quæ aliquando est humida, aliquando est sicca 6. *Strumæ*, sive *Scrophæ*, vel *Scrophulæ*, & sunt tumores evenientes in collo, & in axillis, ac se propagantes; ideoque sic dictæ, quia plures gignunt conceptus, nempè minores tumores, quorum sunt fœcundissimæ veluti Scrophæ, Zacchias *d. lib.* 3. *tit.* 3. *quæst.* 5. *n.* 6. & 7. Hæ sanantur contactu Regis Franciæ ex privilegio cœlesti, ut testatur quotidiana, certaque experientia, & scribunt
9 Guido *in Chirurg. magna tractat.* 2. *doct.* 2. & 5 Joann Tagut. *lib.* 1. *Instit. Chirurgic.* & Martinus Delrius *Disquisit. Magic. lib* 1. *quæst.* 4. *col.* 13 *pag.* 22. ubi dignum scutica ait, Cardanum *lib. contradict. Medic.* scribentem, Christianissimas illas Majestates ex longo esu aromatum hanc virtutem habere. 7. *Lepra*, quæ est cutis asperitas cum pruritu, & corporis colliquatione depascens profundas corporis partes orbiculatim, atque piscium instar squammulas ex sese emitrens. 8. *Elephantiasis*, quæ est alia species lepræ, faciens pellem similem elephantorum cuti, de qua Mercurial. *lib.* 2. *de morbis cuian. cap.* 5. qui de omnibus lepræ speciebus agit. 9. *Tabes*, seu *Phtisis*, quæ est ulcus pulmonis, ex quo consumptiva febris, hectica dicta, generatur, & est valde contagiosa. 10. *Lues Venerea*, Gallicus morbus dictus, & est infectio, seu contaminatio massæ sanguineæ, & coitus præcipuè inquinamentis, vel alio modo per contagium communicata. Quo loco
memini, pium, ac Religiosum virum 10
luem hanc contraxisse, ex eo quod, dum ipse iter ageret, in latrina ad exonerandum ventrem sederit, in qua tali morbo correptus steterat. 11. *Pestis* tandem est omnium contagiosorum morborum regina; ex communi hominum opinione, qui salubrius remedium putant esse fugam à locis, & personis infectis, ex animadversione Arist. 1. *Probl.* 7. & Galeni *de diff. febr. cap.* 2. *num.* 1. adeò ut praxis doceat, peste infectos ex civitatibus expellendos. Alex. *in l. Casus num.* 3. *de Testam.* Bertachin. *de Gabell. & Vectig. part.* 2. *n.* 49. & Medici omnes scribant, præcipuum Pestis signum esse contagium. Heurn. *de Peste cap.* 5. Septalius *eodem tractat. libro primò cap.* 28. & *lib.* 2 *cap.* 8. & Forestus *lib.* 6. *observat.* 24. qui narrat, quemdam peste infectum retinuisse in manu ovum recens natum, illudque per breve spatium lividum, ac putridum evasisse; eodemque ovo in mensa posito aliud propè appositum similiter infectionem contraxisse. Non desunt tamen Medici opinan-
tes dari posse Pestem sine contagio, quos 11
allegat Zacchias *d. lib.* 3. *tit.* 3. *quæst.* 2. *num.* 21. ubi rationes eorum expendit, & illam præcipuè, quod plurimi prehenduntur Peste ex abrupto, absque eo quòd tetigerint quidquam contaminatum, & quamvis omni cautela se custodiverint; signum quòd Pestis non ex contagio semper, sed aliquando ex sola attractione

ctione aeris corrupti, vel habitus infecti, aut corporum infectorum sola inspectione contrahatur, juxta fixum Medicorum principium. Pestem habere originem ex aere intemperato, & corrupto, quem in nos ipsos, tamquam præsentaneum aliquod venenum respirantes, attrahimus, & ingerimus. Galenus *in lib. de Theriaca ad Pison. cap. 16. class. 5.* Hercul. *de Febrib. tract. 4. cap. 1. & cap. 3.* Rudius *lib. 3. Art. Med. cap. 30.* & Zacchias *d. lib. 3. tit. 3. q. 2. n. 22. & seqq.* & *n. 29.* ubi aliam quæstionem discutit, an vera Pestis de necessitate febrem adjunctam habere debeat, & pro utra opinione argumenta adducit, à curioso lectore ibi videnda.

Tandem quod ad causas, & ad remedia attinet morborum contagiosorum; si
12 de peste loquimur, constat ex jam dictis, eam esse aeris corruptionem, vel ex aliqua causa universali, vel particulari, ut ex cloacarum immunditia, exhalationibus specuum, vel cadaverum putrefactorum; sive ex pravitate cibi, & potus, ex qua resultant humores mali, quibus putrefactis generantur in corporibus exanthemata, peticulæ, & morbi pestilentiales, qui de sua natura fiunt incurabiles, ut pluribus prosequitur Zacchias *consil. 71. num. 13. & in quæst. Medicoleg. dict. lib. 3. tit. 3. quæst. 3. num. 9. & 10.* ubi præter causas naturales, illam notat supernaturalem, videlicet ipsum Deum, qui mortalium facinora vindici dextra, hac ratione, in hac vita ulciscitur, quod
13 etiam advertit inter Jureconsultos Ripa *in tract. de peste part. 1. num. 8.* Previdell. *part. 7. num. 7.* & Tholosan. *Syntag. Jur. dict. lib. 31. cap. 21. num. 3.* id pluribus Sacræ Scripturæ testimoniis comprobans; advertens aliquando ab ipso Deo mortales moneri, ut fugiant flagellum per emendationem vitæ, dando signa in cœlis sursum, defectus quosdam Solis, aut Lunæ, vel Stellarum, Cometas, Lampades, aliasve in aere igneas impressiones, vel in terris terremotus, ipsiusque telluris halitus, vaporesve crassos, & graviter olentes, necnon insectorum multitudinem, morbillos, variolasve in pueris, quæ omnia sunt indicia futuræ Pestis, & contagii. Zacchias *d. tit. 3. quæst. 3. à n. 1. & seqq.*

Remedia verò adversùs Pestem alia sunt spectantia ad Publicos Magistratus; alia sunt propria cujusque hominis; uno excepto, quod spectat ad utrumque; & est, placare Deum Supplicationibus, Sa- 14
crificiis, & Pœnitentiis; hæc enim agentes: *Quis scit*, ut habetur *Jonæ 3. 9. si convertatur, & ignoscat Deus, & revertatur à furore iræ suæ, & non peribimus?*

Igitur Magistratus Publici, & Rectores Civitatum tempore Pestis debent. 1. Curare, ne immunditiæ sint per vias. 2. Ignes fieri in locis frequentibus, ex bonis lignis, ad aeris purgationem. 3. Machinas tormentarias, pulvere bombardico repletas, absque globis, explodi mandare sub diei, noctisque crepusculis, quarum ictus aerem agitando immutant, & purgant. 4. Custodes in portis Civitatis diligentes ponere, qui neminem absque certa fide sanitatis ingredi permittant. 5. Expellere advenas, si qui ex locis suspectis advenissent. 6. Peste infectos quantum fieri potest à sanis segregare, illos vel ad Lazarettos mittendo, vel in propriis domibus sequestrando. 7. Cadavera mortuorum altè, & citò defodi curare. 8. Canes, & feles occidi mandare, & præcipuè porcos, quorum excrementa aerem venenosum faciunt. 9. Doctos Medicos, & Chirurgos deputare, qui infectis medeantur. 10. Vestes, & indumenta infectorum omni diligentia igni esse tradenda, præcipere. 11. Invigilare, ne carnes putridæ, piscesque corrupti væneant; & ne pravi homines linimenta venenata, vel pestilentialia domorum janulis, pessulisve inurant. 12. Eos, qui infirmis deserviunt, Medicos, Chirurgos, Pharmacopolas, & consimiles, signo evidenti vestiri, ut sani longè ab illis valeant consistere, in præcepto dare.

Homines verò privati hæc sibi procurare satagant pro salute tuenda. 1. Abstineant à contactu rerum, quæ contagium 15
suscipere possunt; & sunt omnia ex lino, canape, serico, cotone, lana, bombace, piiis,

pilis, atque chartæ, & litteræ, nisi igne quàm bene exustæ. At non contrahere contagium dicuntur panis, vinum, oleum, acetum, aromata, fructus, carnes sanæ, frumentum, farina, ac omnia metalla. 2. Fugiant aerem corruptum. Habitatio alta eligatur, in qua venti spirent vel ab Oriente, vel à Septentrione: secùs autem ab Austro, vel à locis suspectis, qualia sunt cæmeteria, sterquilinia, cloacæ, aquæ stagnantes, vel horti, in quibus ficus sint, & nuces. 3. Ardeat continuus ignis in focularis domus, & in eo odoramenta projiciantur, flores, aquæ odorosæ adhibeantur. 4. Canes, & feles in alienas domos transire non permittantur, facillimè namque contrahitur pestis à canibus, ovibus, & mulis, ut demonstrat Cæl. Rhodigin. *lect. antiquar. lib.* 17. *cap.* 28. & Zacchias *d. lib.* 3. *tit.* 3. *q.* 2. *n.* 51. ubi dat exempla. 5. Non exeundum domo ante Solis ortum. Calor nimius, vel frigus evitandum, à conventu hominum, & colloquio abstinendum. 6. Utendum cibis solidis; edendum potius abundanter, sed non ut cruditates generentur. Vinum non potens sit, & ejus usus moderatus. Aqua cruda, si bibatur, sit levis, & sana. Pessima est Aquavita, ideòque odio habenda. 7. Somnus moderatus. Vigiliæ superfluæ nocent, ac somnus diurnus. 8. Excrementis corpus exoneretur quotidie, & qui eget, utatur emollientibus. 9. Ab omnibus Medicis coitus hoc tempore damnatur; & meretrices expellendas è Civitate advertunt. 10. Corporis exercitia mediocria sint. 11. Passiones animi moderandæ. A tristitia fugiendum. Hilaritas virtuosa sectanda. 12. Mundities in corpore custodienda. Vestes sæpè lavandæ, ac mutandæ. A Baineis publicis fugiendum; & contactus rerum suspectarum evitandus; aceto manus frequenter lavandæ, ac pecuniæ, si quæ exiguntur, eluendæ. Quæ omnia latiùs proponit Zacchias, ex aliis Medicis collecta *d. lib.* 3. *tit.* 3. *quæst.* 4. *De cura præservativa à peste*.

Sed utrùm expediat, tempore Pestis, secare venam, & iis, qui pestilentiali contagio
16 laborant, sanguinem extrahere? est quæstio anceps, habens hinc inde rationes; quas curiosus Lector legere poterit apud Aresium Episcopum Tortonen. *lib.* 6. *Impress.* 190. *cap.* 5. ubi concludit pro negativa; quem amplectitur etiam Marchin. *de peste Problem.* 34. *remed.* 11. ita scribens: *Hoc unum silendum mihi non est, à fide dignis acceptum, quod posteris haud poterit esse forte inutile. In hac peste Florentina de Anno* 1631. 1632. *quibus vena secabatur, periere ferè omnes. Idem testatur de peste Lugdunensi Anni* 1628. & 1629. *Joann. Grilloticus cap.* 1. *ubi sic ait: Nec silendum gravissimè ab iis in peste sananda peccari, qui à potionibus purgantibus, & missione Sanguinis curationem auspicantur; cùm potius elaborandum sit, & impensè enitendum, ut sudor copiosus exprimatur, & antidotis viscera, & intestina roborentur, recreenturque*. Et Philippus Ingrass. *de peste Panormitana scribens part.* 1. *cap.* 9. *inquit, idem esse, pestis tempore sanguinem mittere, ac velle quamprimùm sepulturæ mandare, cùm experimentum comprobaverit, toto eo tempore, quo pestis grassata est in illa Urbe, omnes, quibus vena secabatur post paucos dies interiisse. Ipsum pleniùs testatur Fracastorus lib.* 6. *cap.* 5. *accidisse in peste, quæ Anno* 1505. & 1528. *per totam Italiam desævit*. Hucusque Marchinus. Et hæc satis ex Medicorum fontibus.

A Juristis autem plura traduntur concessa tempore Pestis tanquam ex privilegio; præcipua autem sunt sequentia.
I. Quòd valeat testamentum factum co- 17
ram duobus testibus tantùm. Alex. *in l. Scriniarios col. ultim. Cod. de Testament. milit.* Portius *in Instit. tit. de Testament. milit. num.* 11. Marc. Mantua Patavinus *tom.* 1. *consil.* 25. & Eques M. Ant. Peregrinus *in Decis. Patavinis, decis.* 80. *n.* 1. II. Et multò magis si apud duos testes intervenerit etiam proprius Parochus, vel Confessarius testatoris. Guido Pap. *quæst.* 543. *in fine*. Boer. *decis.* 228. *sub numer.* 11. Immò etiamsi scriptum fuisset testamentum à Parocho cum præsentia unius testis tantùm. Marchin. *de peste part.* 3. *cap.* 3. *num.* 3. cui adhæret Diana Coordinatus *tom.* 6. *tract.* 8. *resol.* 67. Quæ jacet in antiquo *part.* 7. *tract.* 6. *resol.* 42.

aliàs 41. III. Ulteriùs valet testamentum factum coram duabus fœminis testibus, si viri haberi non potuerint. Portio *d. n.* 11. & Peregrinus Patavin. *d. decis.* 80. *num.* 3. quem approbat Molan. *de Piis testament. cap.* 83. & alii DD. citati per Dianam Coord *d. tom.* 6. *tract.* 8. *resol.* 61. *desumpta ex eadem part.* 7. *tract.* 6. *resolut.* 36. *aliàs* 35. Volpi *Resolut.* 204. *n.* 20. IV. Porrò si solus Parochus, vel Confessarius sit testis testamenti facti à Peste infecto, & defuncto, testamentum non valet, ea irrefragabili ratione, quòd dictum unius est dictum nullius. Peregrinus Patavin. *dict. decis.* 80. *sub n.* 3. *Vers. Illud autem*, & ibi
18 Card. Zabarella *cons.* 83. ideò Parochi sint cauti, & adhibeant in hac materia semper aliquos testes, ne se exponant confusioni, aut suspicioni falsitatis. V. Item tempore Pestis valet testamentum conditum à pestiferato existente in Casono, quamvis testes illum non viderint, dummodo illius vocem notam habuerint. Ita Parisius *consil.* 33. *vol.* 2. Roland. à Valle *consil.* 81. *numero* 24. & Peregrin. *cit. decis Patavin.* 80. *num.* 4. Quamvis plurimi Juristæ contrarium doceant, inter quos Ciarlin. *cap.* 109 *num.* 36 Alciat. *lib.* 9. *cons.* 94. Farinac. *de Testib. qu.* 69. *num.* 188. & Menoch. *de Arbitr Jud. casu* 475. *n.* 23. cum quibus sentit Diana Coordin. *d. tom.* 6. *tract.* 8. *resolut.* 64. quæ stat in Veteri *dict. part.* 7. *tract.* 6. *resolut.* 39. *aliàs* 38. ob evidens periculum fraudis; quo cessante contrariam sententiam in praxi esse tenendam dixit Marchin. *de peste, part.* 8. *cap.* 2. *num.* 18. VI. Quòd si pestiferatus testando balbutiat, & linguam sic ingrossatam habeat, ut à testibus sufficienter intelligi non possit, testamentum ejus non valet; ut pluribus rationibus, & auctoritatibus DD. probat idem Peregrin. *cit. decis.* 80. *numer.* 5. & 6. VII. Quæ dicta sunt de testamentis tempore Pestis, multò magis procedunt in codicillis, & in donationibus causa mortis. Peregrin. *ibidem numero* 2. & Marchin. *de peste d. part.* 8. *cap.* 1. *num.* 15. & 25. ubi advertit prædicta omnia privilegia habere locum non solùm in pestiferatis, sed etiam in illis, qui deserviunt Peste infectis. Ulteriùs tempore pestis, quæ fuit Romæ anno 1656. concessum fuit à Summo Pontifice Alexandro VII. ut non solùm testamenta, sed etiam translationes Pensionum possent fieri coram Confessario, & duobus testibus juxta ejus Constitutionem Incipien. *In supremo. Dat.* 18. *Septembris* 1656. Agit de iisdem Translationibus Loter. *de Re benefic. libr.* 1. *qu.* 40. sed apud nos non sunt usu receptæ. VIII. At numquid propter Pestem supervenientem si Inquilinus dimittat domum conductam, teneatur ad solutionem Pensionis domus? Abb. 19
in cap. Propter. num. 7. *de locato, & conduct.* dicit, in puncto juris non teneri, nam timor mortis est justa causa deserendi domum; *arg. tex. in l. Habitatores. §. Iterum. ff. eod.* Quamvis in praxi subdit Abbas, hoc vix posset obtineri, quod mihi videtur verius, nam timor mortis non provenit ab ipsa domo, prout eveniret, si minaretur ruinam, vel larvæ eam infestarent; sed procedit à causa universali tangente omnes cives; ideòque locator non debet perdere pensionem domus. IX. Timor Pestis excusat ab obligatione comparendi in judicio. Bart. *in l. De ætate. ff. ad Trebell.* Gloss. *in cap. Communis causa. Verb. morari* 23. *dist.* & Gloss. *in cap. Si verò. De Jurejuran.* Tondut. *de Præventione part.* 1. *cap.* 9. *num.* 50. Immò tempus Pestis interrupit præscriptionem. Bart. *in l. Naturaliter. ff. de Usucap.* ratio est, quia tunc Jus non redditur, & nulli agere licet, & ideò quilibet excusatur eo tempore à mora, à contumacia, à perjurio, & ab aliis multis, de quibus Ripa *de peste part.* 1. *num.* 8. & Maschard. *de Probat. conclus.* 20. *per totam*. X. Tandem quando non solùm ob Pestem, sed etiam ob alios morbos contagiosos supra relatos conjux non teneatur reddere debitum matrimoniale, immò possit petere divortium, præcipuè ob scabiem, lepram, 20
vel morbum gallicum tractant Bissus *in Hierurg. Verb. Lepra tom.* 1. & Zacchias *in cit. QQ. Medicoleg. lib* 3. *tit.* 3. *quæst.* 6. quos in casibus occurrentibus adire juvabit; prout etiam, Riccium *in Collect. decis.* 530. ubi disputat, an sit nulla professio facta à Religioso habente luem Veneream,
quam

quam prius Superioribus Religionis non manifestaverat.

Tandem quæ à Canonistis, ac à Theologis traduntur occasione Pestis concernunt personas *vel Prælatorum*, *vel Canonicorum*, *vel Parochorum*, *simplicium-ve Sacerdotum Sæcularium*, *vel Regularium*, *aut Laicorum*, de quibus omnibus breviter magis essentialia referam.

Circa *Prælatos*, Episcopi tempore Pestis non possunt deserere suam Diœcesim,
21 sed tenentur in ea residere; & saluti suarum ovium tam in spirituali, quàm in temporali consulere; ut respondit Papa Gregorius XIII. die 18. Decembris 1576. teste Fagnano *in cap. Clericos num.* 47. *de Cleric. non residen.* Et qui aliter facerent, non solùm peccarent contra charitatem, præponendo propriam vitam corporalem animarum sibi commissarum saluti, sed etiam contra justitiam, cùm pro residentia, & ovium cura recipiant proventus Episcopatus. Rutil. Benzon. *in Specul. Episc. in tract. de fuga temp. pestis lib* 1. *disp.* 1. *concl.* 4. & Marchin. *de Bello Divino*, *seu de peste part.* 1 *cap.* 2. Hinc Episcopos, si desint alii, teneri excipere confessiones Peste infectorum, & eis Sacramenta administrare advertunt Chapeaville *de peste cap.* 5. *q.* 7. & Gobat. *in Theolog. experim. tract.* 1. *n.* 143. non obstante periculo vitæ; & deficientibus Parochis, aliisve Sacerdo-
22 tibus, qui ex mera charitate, hæc munia agant, debent Episcopi propria pecunia conducere Sacerdotes exteros pro hujusmodi functionibus. Gobat. *d. tract.* 1. *n* 131. *& seqq.* & invigilare, ne desint Sacramenta, neque Sacrificia opportunis in locis habenda; ad quem effectum impetrare eos oportet ab Apostolica Sede facultatem tum absolvendi à quibuscunque casibus reservatis pro omni Confessario. Diana Coordinatus *tom.* 1. *tract.* 5. *resol.* 12. Quæ est in veteri *part.* 9. *tract.* 7. *resol.* 12. tum celebrare faciendi vel in viis publicis, vel in Oratoriis privatis, prout meliùs cognoverint expedire. Nicol. *Canon. lucubr. lib.* 5. *tit* 33. *n.* 7. *limit.* 6. Diana Coord. *tom.* 4. *tract* 2. *resol.* 22. *Ex part.* 9. *tract.* 1. *resolut.* 45. Unum est, de quo disputant Canonistæ, ac Theologi, an Peste imminente liceat Episcopo deserere suam Civitatem, & se recipere in aliquo loco tuto in Diœcesi, vel propè Diœcesim, ut saluti suæ consulat, & ovium suarum necessitatibus provideat, relicto in Civitate Vicario, qui sua monita exequatur? Sunt hinc inde opiniones, quas referunt Gobat. *d. tract.* 1. *à n.* 144. *& seqq.* Fagnan. *in cap Ad supplicationem n.* 22. *de Renunciat.* & Pignatell. *tom.* 4. *consult.* 17. *à num.* 35. *& seqq.* quos Episcopi poterunt legere; sed fructuosiùs quid egerit S. Carolus Borromæus apud Jussan. in ejus vita *lib.* 4. *à cap.* 1. *& seqq. usque* 23
ad cap. 10. Quod autem dictum est de obligatione Episcopi tempore Pestis, asserunt etiam Theologi de Prælato Regulari circa suum Cœnobium, quod non debet 24
deserere, sed indigentiis spiritualibus, & temporalibus suorum Religiosorum tenetur providere, iisdem tamquam Pastor, & Pater, si alii deficiant, Sacramenta administrando. Baldell. *in Theolog. Morali tom.* 2. *lib.* 2. *disp.* 19. *n.* 19. Sanchez *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 55 Diana Coord. *tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 17. sumpta *ex part.* 9. *tract.* 7. *resol.* 54. *aliàs* 53. & Peyrin. *tom.* 1. *quæst.* 1. *cap.* 11. *vers. Dico secundo*. Et hæc de Prælatis.

Circa Canonicos; opinantur Hurtadus, quem refert Diana Coord. *tom.* 8. *tract.* 10. *resol.* 2. (ex Veteri *part.* 5. *tract.* 13. *reso-* 25
lut. 24.) & ex utroque Gobat. *d tract.* 1. *n.* 162. *&* 163. eos tempore Pestis non posse deserere residentiam; quia cùm Pestis sit bellum Dei. Bart. & DD. *in l. Naturaliter. ff. de Usucap* Ripa *de peste in Prælud. n.* 8. Canonici debent pugnare, & Civitatem defendere Orationibus, Divinis Officiis, ac Sacrificiis Fagnan. *in cap. Non minus n.* 61. *De Immunit. Eccles.* Immò in defectum Parochorum administrare Sacramenta. Caramuel *in Theol Præterint. num.* 2506. Porrò communis est sententia Canonistarum, posse Canonicos, Peste grassante, deserere residentiam, etsi dubium sit; an absentibus debeantur distributiones quotidianæ? quod affirmativè fuisse resolutum à *Sacr. Congr. Conc in una Patavina* notat Moneta *de Distribut. Quotid. part.* 2. *qu.* 5. *n.* 76. Et idem confirmat iteratò decisum *ab ead. Sacr. Congr. die* 9.

Nov. 1630. *Et* 26. *Martii* 1654. & 28. *Julii* 1657. Nicolius *d lib.* 3. *tit.* 4. *n.* 46. tribus tamen conditionibus concurrentibus, quòd Canonici sint soliti residere; quòd consuetudo sit dandi distributiones absentibus ex justa causa: & quòd verè Pestis grassetur.

At circa Parochos, eos omninò debere residere in sua Parochia tempore Pestis ex sententia S. Thom. 2. 2. *q.* 26. *art.* 5. *in fine*,
26 & Navarri *in Man. cap.* 24. *n.* 10. & *cap.* 25. *n.* 20. fuit, post longas disputationes, requirente S. Carolo, decisum *à Sacr. Congr. Concil. die* 11. *Octobris* 1576. cum hoc tamen, ut possit Parochus ministrare per alium Sacramenta peste infectis, ut valeat ipse juvare sanos. Fagnan. *in cit. cap. Clericos à num.* 37. & *seqq. De Cleric. non resi-den.* ubi motiva ab Emin. Cardinalibus considerata refert, ac sensum Summi Pontificis Gregorii XIII. Quæ omnia repetunt Gobat *d. tract.* 1. *n.* 116. Baldellus *d. tom.* 2. *lib.* 2. *disp.* 19. *n.* 17. & 18 Peyrin. *d. tom.* 1. *quæst.* 1. *cap.* 11. *vers. Probatur*. Et Barbos. *Apostolic. Decis. verb. Pestis. Collectan.* 574. ubi observat, quòd contra Parochos, qui tempore Pestis residentiam deseruerint, procedendum est ad privationem beneficii, servata tamen forma præscripta *à Concil. Trident. sess.* 23. *cap.* 1. quod ex mente Sacræ Congreg. latiùs prosequitur Fagnan. *in cit. cap. Clericos n.* 41. *de Clericis non residen.* Sed utrum Parochi præ-
27 ter Sacramenta necessitatis, scilicet Baptismum, & Pœnitentiam, teneantur etiam alia Sacramenta laborantibus peste ministrare? De Sacro Viatico affirmant Castropal. *part.* 4. *tract.* 21. *punct.* 20. *num.* 2. Pax Jordan *lib.* 3. *tit.* 3. *num.* 23. Bissus *in Hierurg. tom.* 1. *verb. Eucharistia n.* 180. Barbosa *de Parocho cap.* 20. *n.* 46. & Gobat *tract.* 4. *n* 414. servatis tamen cautelis, de quibus infra; ac etiam de Extrema Unctione Gobat *tract.* 8. *n.* 902. Bissus *tom.* 2. *verb. Minister Sacramentorum, num.* 171. §. 34. Barbosa *de Parocho cap.* 22. *num.* 14. Silvius, & Nugnus apud Dianam Coordinatum *tom.* 2. *tract.* 4. *resol.* 26. (Quæ in antiquo est *part.* 3. *tract.* 4. *resol.* 173. *aliàs* 174.) Quamvis non desint auctores opinantes, Parochum cum periculo vitæ non teneri ad danda Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, si illud Pœnitentiæ administraverit, ut referunt Gobat. & Bissus ibid. & magis apertè Fagnan. *in cit. cap. Clericos n.* 40. *De Clericis non resid.* ubi ait, magnam fuisse disputationem *in S. Congregatione Concilii anno* 1576. circa obligationem Parochorum administrandi Eucharistiam, & Extremam Unctionem peste infectis ob doctrinam S. Antonini 3. *p. tit.* 22. *cap.* 12. §. 3. ibi citati, & dicentis, eos teneri administrare Sacramenta (quod dictum ego reperire non potui in meo codice.) Nihilominus Summus Pontifex Gregorius XIII. nihil voluit de hoc decernere; & mandavit, rescribi S. Carolo, Parochos teneri omninò administrare Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ vel per se, vel per alium pestiferatis; ad effectum scilicet, ut ipsi Parochi possint consulere indigentiis spiritualibus eorum, qui sani sunt. Idcircò non esse præcisè obligatos Parochos dare Sacrum Viaticum, ac extremam Unctionem iis peste infectis, qui Pœnitentiæ Sacramentum receperunt, docet Suarez *de Extrem. Unct. disp.* 44. *sect.* 3. *n.* 20. Gobat *tract.* 1. *n.* 154. Molfesius *in summa tom.* 1. *tr.* 4. *cap.* 3. *n.* 52. Majol. *de Irregular. lib.* 2. *cap.* 20. *n.* 3. Marchin. *de Bello Divino part* 3. *cap.* 2. *n.* 4. & alii quos citat, & sequitur Diana *part.* 5. *tract.* 3. *resol.* 53. posita in Opere Coordinato *tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 58.

Quatenus verò à Parocho, vel alio Sacerdote daretur Sacrum Viaticum laborantibus peste illud porrigi posse in cochleari
argenteo, vel in pagina munda statim comburenda, docent Venerus *in Exam. Episc.* 28
lib. 4. *cap.* 46. *n.* 47. & Mancinus *in Praxi visit. infirm. pract.* 8. *dub.* 18. Sed hos confutat Diana Coord. *d. tom.* 2. *tract.* 2. *resol.* 99. & 100. (Ex veteri *part* 4. *tract* 4 *res.* 114. & *part.* 5. *tract.* 3. *resol* 50.) Prout etiam quòd Extrema Unctio dari possit cum virga oblonga. Nald. *verb Sacram. num.* 7. *in fine*. Bissus *dict. verb. Minister Sacramentor. num.* 171. §. 34. Quæ omnia tanquam indecentia post maturam Theologorum discussionem fuisse prohibita à S. Carolo in Act. Mediolan. *De Cura pestil. cap.* 15. *n.* 2. testatur Gavant. *in Manual. Episc. verb. pestis n.* 6. Diana *d. res.* 99. &

99. & 100. in Coordinato. Barbos. *de Parocho cap. 20. n.* 46. Et Michael Justinianus *in suis Constitut. lib.* 3. *tit.* 1. *cap.* 78.

Circa autem simplices Sacerdotes saeculares; hos posse obligari ab Episcopo; ut
29 deficientibus Parochis, administrent Sacramenta Peste infectis, volunt Gavant. *d. verb. pestis n.* 3. Gobat *d tract.* 1. *n.* 128. ubi quod ita sentiunt Cajetanus, & Sotus, & Eminent. Cardin. de Lugo *de Sacram. Poeniten. disput.* 22. *num.* 13. tum ratione promissae obedientiae Episcopo in ordinatione, tum ex praecepto charitatis, quae obligat juvare proximum in extrema necessitate spirituali constitutum, etiam cum discrimine propriae vitae, ut ex doctrina S. Thomae 2. 2. *quaest.* 26. *art.* 5. & aliorum docent Reginald. *lib.* 4. *num.* 348 & Bonacina *tom* 2. *de Primo Decal. Praecepto disp.* 3. *quaest.* 4. *punct.* 4. ideoque tempore Pestis omnes Sacerdotes esse obligatos excipere confessiones Peste infectorum; si desint Parochi, aliive Capellani, ad hunc effectum ex stipendio conducti; eò quia existentes in peccato mortali dicuntur esse in extrema necessitate spiritualis salutis: quibus quilibet Sacerdos tenetur succurrere etiam cum temporalis vitae periculo; hoc tamen, ut dixi, intelligendum est, si morte periissent omnes Parochi, vel eorum major pars, & Episcopus non posset invenire Capellanos voluntarios, vel Œconomos, qui munia Parochialia supplerent, quod videtur inverisimile; nam, si exponantur edicta pro concursu ad Parochiales vacantes, probabile est, non de futuros Sacerdotes, qui velint ad beneficium ascendere, prout non defecerunt hic Patavii in Peste annorum 1630. & 1631. ut ego observavi in Registro concursuum Curiae Episcopalis. Quòd si deficerent Parochi ex fuga; tunc Episcopus ex fructibus suorum beneficiorum, & in supplementum ex propriis redditibus deberet exteros Presbyteros conducere pro Sacramentis administrandis; Squillant. *de Obligat. Episc. part.* 1. *cap.* 2. *n.* 18. dioecesanos hortando, non autem cogendo ad idem faciendum. Fagnan. *in d. cap. Clericos n.* 42. *de Cleric. non resid.* Gobat *d. tract.* 1. *num.* 131. & Sanchez *d. lib.* 6. *in Decalog. cap.* 2. *num.* 62.

Sacerdotes verò Regulares, deficientibus Parochis, teneri juvare in spiritualibus peste infectos, multò magis docent 30
Theologi; ea ratione quia praecipuè Mendicantes sunt coadjutores Episcoporum, & Parochorum in cura animarum; & aluntur eleemosynis à Communitate, ut sibi deserviatur per eosdem in spiritualibus; ideòque tenentur exponere propriam vitam non solùm in necessitate extrema ipsius Communitatis, sed etiam in necessitate gravi, qualis est Pestilentia. Peyrin. *d. tom* 1. *quaest.* 1. *cap.* 11. *col.* 2. *Vers. Ex quo infertur*. Sanchez *d. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 60. & ibi S. Thomas 2. 2. *quaest.* 187. *art.* 1. & *quaest.* 188. *art.* 4. Eminentiss. Card. de Lugo *de Sacrament. Poenit. dict. disp.* 22. *num.* 13.

Circa Laicas personas, tempore Pestis, duo sunt digna notatu. Unum, quòd si 31
quis sit pestiferatus, idque occultum teneat, & accedat ad Parochum, seu Confessarium pro recipiendis Sacramentis, peccat mortaliter, quia exponit eumdem Sacerdotem vitae periculo, cum praejudicio aliorum proximorum, qui vel sani, vel infirmi privarentur ipso Parocho, vel Confessario. Gobat *d. tract.* 1. *num.* 120. Alterum est, quòd Laici, qui se spontè offerunt servire aegrotis, & infectis Peste, exercent opus eximiae charitatis, & valdè meritorium, ut *pluribus DD. citatis* demonstrat Baldellus *d. tom.* 2. *disp.* 20. *n.* 15. & *seqq.* ubi *num.* 18. subdit: tale exercitium posse licitè imponi alicui per Confessarium pro Poenitentia Sacramentali; prout antiquitùs imponebatur Poenitentia, ut quis militaret in subsidium Terrae Sanctae cum periculo propriae vitae.

Sed hìc oritur curiosa Quaestio; an fideles, qui ex motivo charitatis se offerunt servitio Peste laborantium, & in eorum famulatu vitam perdunt, dicendi sint Martyres? Et videtur affirmandum ex auctoritate *Martyrolog. Romani die* 28. *Fe-* 32
bruarii, ubi ita legitur: *Alexandriae commemoratio Sanctorum Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum plurimorum, qui tempore Valeriani Imperatoris, cùm pestis saevissima grassaretur, morbo laborantibus ministrantes, libentissimè mortem oppe-*

oppetiere, *quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari consuevit*. De quibus pariter S. Dionysius Alexandrinus, ut refert Emin. Card. Baronius *in notis ad d. locum Martyrol.* ita scripsit: *Istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem, & robustam fidem suscipiebatur, nihil à Martyris splendore abesse videtur*. Eorumdem Sanctorum Vitam italico sermone refert Hier. à Basilica Petri *in suis Ephemer. Sacris d. die* 28. *Febr.* Nihilominus Emin. Card. de Lauræa, examinans hanc quæstionem *in* 3. *Sent. part.* 2. *tom.* 3. *de Fide, ac propagatione ejus, disput.* 20. *art.* 5. resolvit, laborantes in juvandis, & gubernandis fidelibus tempore Pestis, morientesque in eo gubernatio, lato modo tantùm posse dici Martyres, non tamen expressè, ac rigorosè, sicut communiter, ac semper Ecclesia agnovit, atque venerata est Martyres; ea ratione quia de essentia Martyrii est, ut quis pro fide Christi condemnetur à persecutore vel ad mortem, vel ad cruciatus, quod fusè probat auctoritatibus SS Patrum: Et ideò libellus, quem P. Theophilus Raynaudus *de Martyrio per pestem* publicaverat, fuit à S. Congregatione Indicis prohibitus, ut habetur *in Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu* ad opera dicti Auctoris, à quo postea cùm fuerit emendatus, permissum fuit an. 1659. ab eadem Sacra Congregatione, ut recuderetur, teste Nathanaele Sotuello ejusdem Bibliothecæ compilatore. Neque obstat auctoritas Martyr. Romani, quia non vocat prædictos pios viros Martyres, sed *velut Martyres*; idest *quasi Martyres*; nam dictio *Velut* significat similitudinem, & ponitur

33 pro *quasi*. Calder. *de verb. signif. cons.* 8. & Menoch. *de Præsumpt. lib.* 4. *Præsumption.* 52. *n.* 6.

Ex his omnibus, hucusque enarratis, facile erit colligere industrias adhibendas à Parochis, atque Confessariis tempore Pestis in administratione Sacramentorum, & proprii officii adimplemento; quæ quidem sunt plurimæ, & ex actis Ecclesiæ Mediolanensis compilantur per Haymonem Co-

34 rium *in Epitome Concil. S. Caroli, Verb. pestis*; magis autem necessariæ sunt sequentes, quas hìc adnotabo pro resolutione propositi Casus. I. Adveniente Peste Parochus, ac quilibet Confessarius suam conscientiam purificet Sacramento Pœnitentiæ, & se offerat Deo paratum mori, tamquam bonus miles, ut suo muneri satisfaciat. Emin. Card. Federic. Borrom. *in Instruct. ad Parochus occasione pestis*. Et Mich. Justin. *d. lib.* 3. *tit.* 1. *cap* 15. II. Suos Parochianos monitos faciat, ut absque mora sua peccata confiteantur, & Sacram. Eucharistiam sumant. Justinian. *d. lib.* 3. *tit.* 1. *cap.* 189. III. Eosdem certos reddat, se semper promptè itum ad excipiendas Sacramentales infirmorum confessiones; ideòque liberè, & quacunque hora illum accersant. Justinian *ibid. c.* 72. IV. Quotidie Missam Parochus, ac quilibet Sacerdos, (magno impedimento cessante) celebret, & quasi pro Viatico se devotè communicet. V. Suam Parochiam jugiter perlustret; inquirendo, an sint infirmi, qui egeant Sacramentis, vel pauperes corporalibus alimentis. Justinian. *d. cap.* 189. VI. Sæviente Peste, curet Parochus sibi provideri de uno, vel pluribus piis Capellanis, qui ipsum adjuvent in administratione Sacramentorum, & potissimùm in audiendis confessionibus infirmorum, vel ad eorum fenestras, vel in januis domorum; vel etiam quatenùs ibi adduci non possint, domos ingrediendo; talis enim est obligatio Parochi, ut differunt Gobat. *d. tract.* 1. *n.* 124. Cotius *d. Verbo peste, n.* 146. & 147. Et Justinian. *d. lib.* 3. *tit.* 1. *cap.* 78. qui advertunt, Parochum teneri iisdem pestiferatis sacrum Viaticum præbere; Extremam verò Unctionem 35 pendere à charitate Parochi, nisi moribundus non potuisset confiteri, vel Eucharistiam sumere; tunc enim danda est ei Extrema Unctio. Card. Federic. Borrom. apud Justinian. *d. lib.* 3. *tit.* 1. *c.* 113. VII. Deferat Parochus Sacram Eucharistiam cum luminibus ad domos infirmorum, quas non ingredientur deferentes lumina; & Sacerdos habebit secum acetum, quo statim data Communione infirmo, purificabit digitos. Bissus *in Hierurg. Sacr. tom.* 2. *Verbo Minister Sacramentorum d. n.* 171. §. 34. ubi concedit, posse administrari Extremam Unctionem cum longa virgula, habente

bomba-

bombacem inunctum; quod supra non licere probavimus num. 28. VIII. Infantes recenter natos sollicitè baptizet, vel in Ecclesia, si eadem deferri possunt, sin minùs in ostiis domorum, vel in ipsis domibus, & omittat cæremonias, quas opportuno tempore supplebit, si vixerint. Haymon Corius *d. Verb. pestis num.* 109. 110. & 111. satis enim est tunc salutari lavacro illos abluere. Justinian. *in d. Constitut. lib.* 3. *tit.* 1. *c.* 13. IX. Omni diligentia custodiat Parochus sub clavi paramenta sacra, quibus utetur in Missa, vel in dandis Sacramentis, ac etiam ampullas, & sudariola; ne ab aliis adhibeantur; & ubi opus fuerit ingredi domos infectorum Peste, præter usum aceti, & aliorum odoramentorum, juvabit præmittere suffumigia sulphurea; secundùm opinionem Augustini Bucii *de Modo præservandi à peste cap.* 12. Quòd si tetigerit eosdem infectos manu, vel digitis; eosdem super flamma candelæ accensæ expurget, vel super prunis accensis. Justinian. ubi supra *lib.* 3. *tit.* 1. *cap.* 78. X. Tandem cautela, & industria Parochorum, ac Confessario-
36 rum erit, constans repudiatio cujuscunque rei temporalis, à cujus contactu, lucri causa, mors inopinatò evenit, juxta exemplum famuli cujusdam, de quo sic legitur in Vita R. P. Joannis Mariæ Montis rubei Congr. Oratorii Paduæ *cap.* 12. *Nella Peste del* 1631. *il P. Gio: Maria restò con un solo Laico in S. Tomaso alla cura delle Anime.*
37 *Fece di sè un offerta à Dio, disposto ad ajutare chiunque lo chiamasse con li SS. Sacramenti, e pronto a morire di peste per ajuto delle Anime. Proibì al Laico il prendere donativo alcuno grande o picciolo, che si fosse. Ma detto Laico non seppe vincere l'interesse, prendendo di nascosto alcune cere d'un funerale di persona ricca, sepolta in S. Tomaso: onde fu preso lui dal Contagio, & in breve vinto dalla morte.*

Corollarii loco in hac materia Pestis in
38 controversiam cadit, an licitæ sint Processiones generales tempore, quo Pestilentia grassatur? Pro negativa facit, quia omnes
39 tenentur cavere à periculo infectionis, quod in concursu populi videtur inevitabile. Item quia velle sanitatem obtinere per miraculum, omissis remediis naturalibus est Deum tentare, quod est peccatum, S. Thom. 2. 2. *q.* 97. *art.* 1. & 2. Sed inter cætera remedia naturalia contra Pestem est secessus, & fuga ab hominum consortio, ut dictum est supra. Ergo Processiones generales non erunt licitæ. Pro affirmativa facit, quia quod ab Ecclesia ordinatur, est licitum. Sed in Rituali Romano inter alias Processio- 40
nes habetur *illa tempore mortalitatis, & pestis*. Ergo sunt licitæ. Ulterius non potest dici illicitum, quod à Sanctis viris fuit practicatum. Sed S. Gregorius Magnus illas fecit tempore magnæ Pestilentiæ Romæ. Card. Baron. *ann.* 590. *n.* 12. Item 41
S. Herebertus Archiepiscopus Coloniensis. Gretserus *de Processionib. lib.* 1. *c.* 11. Item S. Gregorius Turonensis, ut narrat *lib.* 10. *Histor. cap.* 29. Item Concilium Constantiense, à quo statutum fuit deferri in Processione Imaginem S. Rocchi, & statim Pestis cessavit. Marchantius *in Horto Pastor. lib.* 2. *tract.* 2. *lect.* 5. *proposit.* 2. *Vers. Illis verò sanctis*. Et habetur etiam in *Annot. Ad Martyr. Rom.* 16. *Augusti*. Pariter S. Carolus Borromæus publicas Processiones instituit ad Deum placandum tempore Pestis: Jo: Petr. Jussan. *in ejus Vita lib.* 4. *cap.* 1. & 2. Et anno 1630. Mutinenses Processionum publicarum auxilio incolumes à Peste remanserunt. Marchin. *de Bello divino in princ.* Necnon Bononienses anno 1631. grassante sævissima Peste, indicta publica Supplicatione, & circumlata per Urbem devota Dei Genitricis Imagine, à S. Luca depicta, morbus evanuit. Sigonius *lib.* 1. *de Regno Ital.* Ergo Processiones tempore Pestis sunt licitæ. Examinat hanc controversiam P. Paulus Mar. Quartus *in tract. de Processionib. sect.* 3. *punct.* 3. *Circumstantia* 7. *Quæsit.* 3. *pagin.* 73. Et eam dirimit ope distinctionis hujusmodi; videlicet, quòd passim, & indiscriminatim non liceant; sed à S. Episcopis à Deo inspiratis possint licitè indici cum 42
debitis cautelis, inter quas, quòd pueri, & mulieres non interveniant; has enim, & illos etiam S. Carolus exclusit: quòd viri procedant bini, & bini sed cum distantia ab invicem majori solita. Et quòd ante Processionem omnes excitentur ad pœniten-

tiam, & ad fiduciam in Deum, exemplo dicti S. Caroli; de quo ulteriùs, dum Pestis Mediolani grassaretur, ait *Brev. Roman. lect. 5. Publica supplicatione indicta, fu-*
43 *ne sibi ad collum alligato, nudis pedibus etiam offendiculo cruentatis, Crucem bajulans, semetipsum pro peccatis populi hostiam offerens, divinam indignationem avertere satagebat.*

DECISIONIS LXII.

Ad Decembris Casum Additionalem.

ARGUMENTUM.

Disquiritur, Quomodo Anachoretæ, Eremitæ, aliique homines solitarii, præsertim in vastissimis desertis, reciperent Sacram Communionem, tum in Vita, tum in morte? Declarantur varia genera Anachoretarum, & Inclusorum; necnon publicè Pœnitentium, Lauritarum, & Eremitarum, & eorum omnium plurima exempla dantur ex historiis sacris, non sine magno labore collecta. Tandem resolvitur Quæstio sub triplici distinctione circa Communionem omnium prædictorum. Ponitur Epistola Illustriss. ac Reverendiss. Pompei Sarnelli Episcopi Vigiliarum de eadem Quæstione. Et explicatur, quomodo prædicti Solitarii, & Inclusi adimplebant præceptum de audienda Missa?

SUMMARIUM.

1 *Inclusorum antiquitùs tria genera.*
2 *Detrusio in Monasteriis fiebat ob gravia delicta ad agendam pœnitentiam.*
3 *Detrusio Ecclesiasticorum in Monasteriis præcipuè fiebat ob delicta carnis.*
4 *Triremium pœna hodie est loco detrusionis in Monasteriis.*
5 *Pœna pro delictis carnis est arbitraria.*
6 *Pœnitentia publica quænam olim esset?*
7 *Pœnitentium publicè quinque erant gradus; & qui?*
8 *Pœnitentes publici erant etiam excommunicati.*
9 *Pœnitentes publici fiebant irregulares, incapaces Ordinum, & Beneficiorum.*
10 *Pœnitentium publicè exempla.*
11 *Pœnitentium spontè in Monasteriis duo genera.*
12 *Episcopi aliquando eligebant sibi Monasteria amore Pœnitentiæ.*
13 *Conversi in Religionibus quare sic vocentur?*
14 *Ritus in dando habitu Pœnitentiæ.*
15 *Cadavera Defunctorum quare vestiantur sæpè habitu religioso?*
16 *Pueri oblati Religioni per parentes.*
17 *Pueri oblati Religioni quando poterant discedere ab illa?*
18 *Professio regularis ex Concil. Trid. non potest fieri ante annum 16. completum.*
19 *Convertitæ possunt profiteri ante annum decimumsextum, & non completo anno Novitiatus.*
20 *Convertitas expedit facere totum annum probationis ante Professionem.*
21 *Anachoretæ undè dicti?*
22 *Laura. Lauritæ qui essent?*
23 *Anachoretarum, seu Inclusorum plura exempla.*
24 *Anachoretica Vita an sit perfectior Cœnobitica?*
25 *Inclusorum extra Monasteria ordines duo.*
26 *Inclusorum vita asperrima.*
27 *Eremitæ quinam propriè dicantur?*
28 *Mulierum inclusarum exempla.*
29 *Solitarii quinam essent? Eorumdem exempla num. 30.*
31 *Solitariæ vitæ, & Anachoresis motiva?*
32 *Solitarii quando relinquebant solitudinem?*
33 *Inclusi, Anachoretæ, & Solitarii quomodo recipiebant Sacram Eucharistiam?*

34 *Ana-*

34 *Anachoretæ, qui erant in lauris, singulis Dominicis diebus conveniebant ad Ecclesiam Monasterii, & communicabantur.*

35 *Inclusi non religiosi vivebant sub obedientia alicujus Superioris; à quo recipiebant Sacramenta præcipuè tempore mortis.*

36 *Solitarii, & Eremitæ in vastissimis desertis stantes quomodo reciperent Eucharistiam; tres opiniones.*

37 *Solitarii, & Anachoretæ in primis sæculis Ecclesiæ portabant secum Eucharistiæ Sacramentum.*

38 *Eucharistia antiquitùs consecrabatur in panibus integris, & grandibus.*

39 *Solitarii tempore mortis visitati à Sanctis Viris.*

40 *S. Antonius Abbas portavit Sacram Eucharistiam S. Paulo primo Eremitæ.*

41 *S. Maria Ægyptiaca communicata à Zosimo Abbate.*

42 *S. Maria Magdalena à quo Sacrum Viaticum acceperit?*

43 *S. Theotistes solitaria in Insula Paro, quomodo Communione refecta.*

44 *S. Ambrosius in morte visitatus, & communicatus ab Honorato Vercellensi Episcopo.*

45 *Angeli Sancti pluries administraverunt Sacram Eucharistiam.*

46 *Exempla plurimorum, quibus SS. Angeli præbuerunt Sacram Communionem.*

47 *Solitarii cuicunque incogniti vix reperiuntur post quintum sæculum.*

48 *Hieronymus à Basilica Petri Sacerdos Congr. Oratorii Neapolis laudatus.*

49 *Pompejus Sarnellius Episcopus Vigiliarum laudatus.*

50 *Epistola Pompei Sarnelli Episcopi Vigiliarum de Communione Anachoretarũ.*

51 *Anachoretæ, & inclusi quomodo adimplebant Præceptum de audienda Missa?*

52 *Eremicolę antiqui ob bonam fidẽ excusabãtur ab obligatione audiendi Missam.*

CASUS ADDITIONALIS.

Satisfaciant Parochi, doctique Confessarii curiositati exquirentium, quomodo Sacram EUCHARISTIAM *reciperent antiqui Eremitæ, Anachoretæ, Asceta, aliique inclusi in Cellis, in antris, in speluncis, in desertis, vastisque solitudinibus; in quibus toto vitæ tempore invisi, & incogniti stabant? Et quomodo iidem adimplerent præceptum de audienda Missa festivis diebus?* Append. ad ornatum. *Decis. de Venerab. Euchar. Sacramento.*

PRo curiosi hujus Quæsiti decisione, & resolutione, materiam Eremitarum Anachoretarum, & Inclusorum altiùs, petendo, scire oportet, antiquitùs in Ecclesia fuisse tria genera Inclusorum; alii enim includebantur in Monasteriis; alii extra; sed propè Monasteria; & alii extra, ac longè; immò longissimè à Monasteriis, aliorumque hominum conversatione; de quibus omnibus omni possibili brevitate, & claritate hìc agendum. 1

Inclusorum primum genus erat eorum, qui in Monasteriis includebantur; horum autem erant tres species. Prima detrusorum ob gravia delicta: Secunda reclusorum ob assumptum statum Pœnitentiæ; & Tertia Inclusorum ob majorem perfectionem, & rerum cœlestium contemplationem. Prima itaque species erat eorum, qui detrudebantur in Monasteriis ob gravia delicta commissa; ut pro eis ibidem agerent pœnitentiam; & jejuniis, orationibus, aliisque pœnalibus operationibus impetrarent veniam à Deo pro criminibus patratis, 2
sive fuissent Laici, sive Clerici, Sacerdotes, ac etiam Episcopi. *cap. De lapsis* 16. *quæst.* 6. *cap. Sicut, ubi gloss.* 20. *quæst.* 1. *cap. Si ille, dist.* 50. Delicta autem pro Laicis in Monasterio detrudendis debebant esse gravissima; ut habetur de Uxoricida *in cap. Admonere* 33. *quæst.* 2. Nec non in Clericis, ut de homicidis. *cap. Sicut dignum.* §. *Clericos, de homicid.* & de frangentibus sigillum Confessionis. *cap. Omnis utriusque sexus, in fin. de Pœnitent. & remiss.* & de Latronibus, & consimilibus excessibus enormibus. *cap. Tuæ* 6. *ubi Abbas, de Pœnis;* Præcipuè tamen hæc detrusio imponebatur Ecclesiasticis ob delicta carnis. *cap. Dictum. cap. Si quis Clericus. cap. Romanus.* 3
& cap. Si quis Episcopus. dist. 81. Hodie tamen hæc pœna detrusionis in Monasterio recessit ab aula; & ejus loco pro gravibus

vibus delictis successit pœna triremium, ut notat Jul. Clarus *§. fin. q 70. vers. Sunt etiam*. Farinac. *in Praxi q.* 119. *n* 55 &
4 Thesaur *de Pœnis par.* 2. *Verb. Confessio* 4. *sub n.* 3. pro aliis autem excessibus; ac potissimùm pro delictis carnis pœna est arbitraria, ut testantur Canonistæ, ac Crimi-
5 nalistæ. Loter. *de Re benefic. lib.* 3. *q.* 33. *n.* 37. *per text. in cap. At si Clerici*, *ubi* Decius *num.* 223. ac alii scribentes *de Judic.* Trivisan. *in Decis. crimin. lib.* 2. *decis.* 59. *n.* 13. & Chartar. *decis. crimin.* 82. *n.* 32.

Porrò non omnes delinquentes, sive Clerici, sivè Laici, etsi enormia commisissent delicta, detrudebantur in Monasteriis ad pœnitentiam agendam; sed ut plurimùm eam exercebant in propriis domibus; ita tamen, ut festivis diebus ad Ecclesiam ac-
6 cedentes cognoscerentur ab omnibus publici pœnitentes, & consisterent in gradu sibi per Episcopum præscripto, donec veniam, & absolutionem mererentur obtinere; ut habetur *in cap. In capite Quadragesimæ*, *dist.* 50. *cap. de Viro* 22. *quæst.* 2. *cap. Latorem* 33. *q.* 2. *& cap. ult. & ibi Gloss.* 26. *qu.* 6. ubi notatur, quòd publica, & solemnis pœnitentia nulli injungebatur, nisi crimen esset enorme, ac manifestum. Quatuor autem erant gradus publicè pœnitentium, ut ex Conciliis Ancyrano & Nicæno, ac ex SS. Patribus colligit Giballin. *in tractatu de Ascetis Inclusis*, *disquis.* 3. *cap.* 2. *§.* 6. *n* 32. quinque verò secundùm observationem Macri *in Hierolexic. Verb. Hyemantes*. Videlicèt *Flen-*
7 *tium*, *Audientium*, *Substratorum*, *Consistentium*, *& Participantium*; de quibus etiam vulgari idiomate, sed non vulgari eruditione Menoch. *in Storeis centur.* 12. *cap.* 52. Primus gradus erat *Flentium*, *seu Hyemantium*, qui manebant sub dio propè Ecclesiam, cilicio induti, humi prostrati, à fidelibus Ecclesiam ingredientibus veniam poscentes cum lacrymis de commissis scandalis. Secundus gradus erat *Audientium*; qui, cum assignato tempore stetissent lacrymantes in primo gradu; admittebantur intra Ecclesiam propè januam, ad audiendum verbum Dei, sed expellebantur tempore consecrationis. Tertius gradus erat *Substratorum*, qui perseverantes in humili pœnitentia vocabantur coram Episcopo celebrante, vel Sacerdote, coram quo prostrati stabant, donec publicas preces, & orationes recitaret super illos ad implorandam misericordiam Divinam; quibus expletis exibant de Ecclesia. Quartus gradus erat *Consistentium*, qui ob diùtinam pœnitentiam recepti in Ecclesiam, ibi consistebant cum cæteris fidelibus ad officia Divina, & Sacrificium Missæ, sed ad Sacram Eucharistiam percipiendam non admittebantur. Quintus demùm gradus erat *Participantium*; eorum scilicet, qui obtenta venia, & absolutione, ac reconciliati cum Ecclesia iterùm admittebantur ad Communionem Corporis, & Sanguinis Domini; ut latiùs demonstrat Macer *in Hierolex. d. Verb. Hyemantes*, & Giballin. *d. Disquis.* 3. *cap.* 2. *§.* 6. *à n.* 29. *& sequentib.* ubi observat; quòd prædicti publicam pœnitentiam agentes ea durante, censebantur affecti tum majori, tum minori excommunicatione, quia privabantur participatione Sacramentorum, orationibus, & consortio fidelium, ac etiam propria- 8
rum Uxorum; quod probat ex Tertullian. *lib. de Pudicitia*; ex S. August. *lib. de Fid. & oper cap.* 6. necnon *ex Epistola* 92. S. Leonis Papæ *cap.* 12. & habetur *in supracit. cap. Admonere* 33. *quæst.* 2. in quo Stephanus Papa Quintus cuidam Astulpho uxoricidæ præscribit omnia, quæ facere debebat, & à quibus abstineret pro illius criminis pœnitentia. Insuper prædicti publici Pœnitentes sive essent in Monasterium detrusi, sive publicam pœnitentiam domi suæ manentes agerent, non poterant ad ordines Ecclesiasticos promoveri, 9
quia erant irregulares ob infamiam, seu ob defectum bonæ famæ resultantem ex notorietate criminis. *cap. Maritum dist.* 33. *cap. Præcipimus dist.* 34 *cap. Ex pœnitentibus*. *cap. Quicunque*. *cap. Si ille*. *cap. Non confidat*. *cap. Canones dist.* 50. *cap. fin. dist.* 51. *cap. Infames* 6. *q.* 1. Quod advertit Belletus *Disquis. Cleric. par.* 1. *de Discipl. Cleric. §.* 13. ac Thesaur. *de Pœnis par.* 1. *cap.* 33. *Vers. Tertiò Pœnitentia solemnis*. Et multò minus ad beneficia admittebantur iidem publici pœnitentes, quinimmò neque eorum descendentes saltem ex linea mascu-

masculina *cap. Ubicumque*, *ubi Glossa in Verb. Masculinum*, *de Pœnis in 6.* Quod quomodo procedat, declaratur à Rota *p. 2. recentior. decis. 21.* & plenè traditur à Loterio *de Re benefic. lib. 3. quaest. 28. à n. 29.* usque ad finem.

Ex his omnibus colligere debent Parochi, studiosique Confessarii differentiam nostrorum temporum, atque præteritorum circa horrorem culparum, & amorem Pœnitentiæ, quam etiam publicam, & solem-
10 nem sibi à Pastoribus animarum impositam amplectebantur peccantes, antequam absolutionem reciperent Sacramentalem, prouti (cæteris omissis, de quibus Odoric. Rinald. *in suorum Annal. Indic. Verb. Pœnitentia publica*) fecit Theodosius Imperator tempore S. Ambrosii ob cædem Thessalonicam; de qua Theodoretus *lib. 5 cap. 17.* & Cardin. Baronius *Ann. 390. n. 10.* Item Imperator Philippus tempore S. Fabiani Papæ, de quo Eusebius Cæsarien. *lib. 6. cap. 27. & 29.* & idem Card. Baronius *Ann. 56. n. 22. & Ann. 249. n. 3.* His similis Petrus Comes Altisiodorensis, deinde Imperator Constantinopolitanus, de quo Spondan. *tom. 1. Anno 1204. n. 20.* necnon Godefridus Dux Lotharingiæ, cujus exemplarem compunctionem, & pœnitentiam describit antedictus Card. Baronius *Anno 1047. n. 19.* his verbis: *Contigit hoc idem anno, Hermanno, & Sigeberto testibus, incendium Virdunense, opera Godefridi Lotharingiæ Ducis, desperatione rebellantis, ob sublatum sibi ab Imperatore Ducatum; Cùm autem Dei Genitricis templum ibidem exustum fuisset; spontaneæ Pœnitentiæ ipse posteris dignum reliquit exemplum; dum, quod ait Lambertus, publicè se verberari fecit, & capillos suos, ne tonderentur, multa pecunia redemit, sumptusque ad reædificandam Ecclesiam dedit, & in opere cæmentario per se ipsum plerumque, vilis mancipii ministerio functus deservivit, donavitque in perpetuum eidem Ecclesiæ quartam partem Comitatus sui Virdunensis.* Equidem hisce diebus gravia audiuntur crimina; sed nulla videtur Pœnitentia; adeout dicere possimus cum S. Augustino *tom. 10. Homil. 49.* loquente de ejusdem Theodosii pœnitentia; *Erubescit plebejus, sivè negotiator, quod non erubuit Imperator.* Sed de his obiter.

Secunda species eorum, qui detrudebantur in Monasteriis, comprehendit personas, quæ ultrò assumebant statum Pœnitentiæ, & hæ in duplici erant differentia, aliæ enim sui juris, & in ætate adulta,
sæculo renunciantes, habitum Pœnitentiæ 11
induere, & in Monasteriis vitam pœnitentem facere volebant; aliæ verò in puerili ætate per parentes Deo offerebantur; de quibus fusè art Giballin *d. disp. 3. de Ascetis Inclusis cap. 2 §. 3. n. 16. & §. 7. per totum*, & nos breviter hic.

Statum itaque Pœnitentiæ eligebant tam viri, quàm fœminæ; tam Clerici, quàm Laici, ac etiam aliquando Episcopi, de quibus loquitur Innocentius III. *in cap. Post translationem*, *de Renunciat.* ubi ca- 12
sus enumerat, in quibus poterant Episcopi eumdem statum Pœnitentiæ deferere, & pristinam reassumere dignitatem. Cæterùm sæculares erant personæ; & in statu laicali constitutæ, quæ ad effugienda mundi pericula, sive respectu corporis, sive respectu animæ, ut plurimùm confugiebant ad Monasteria, & in illis habitum Pœnitentiæ assumebant, tamquam ad Deum conversæ; undè factum est, ut Religiosi, qui Claustra ingrediuntur, non ut ascendant ad ordines Sacros, sed ut ibi serviant, vocantur Conversi, quales vo-
cabantur prædicti Pœnitentes, ob eorum 13
conversionem morum, de qua etiam *in Regula Sancti Benedicti cap. 38 & cap. 60.* & juxta eamdem Moniales Benedictinæ, dum profitentur, *promittere*, aiunt *conversionem morum suorum*. Idcircò in Monasteriis erant antiquitùs duo genera hominum, *Nutriti*, *& Conversi*. Illi erant, qui à puerili ætate, lacte religionis educati, perpetua vitæ innocentia erant spectabiles: isti verò, qui è medio cursu mundanorum bonorum, & sæcularium negotiorum, ætate, usu, & prudentia maturi, ad vitam Monasticam transibant; & quia hi ob experientiam rerum temporalium sæpè præficiebantur rebus œconomicis, & duriùs agebant cum *Nutritis*, oriebantur jurgia inter utrosque;

ex tra-

ex traditis per S. Anselm. *lib. de Similitud. cap.* 78. Petrum Venerabilem *in Statuta Cluniacen. cap.* 66. & Hugonem Victor. *lib.* 4. *de Claustro animæ cap.* 43.

Servabantur autem solemnes ritus in habitu Pœnitentiæ prædictis Conversis tradendo; siquidem Episcopus eos induebat cilicio, comam attondebat, humili veste
24 cooperiebat, lustrali aqua aspergebat, statas preces cum manuum impositione recitabat, opera pœnitentiæ, jejunia, humicubationes, & alias corporis afflictiones injungebat, de quibus sparsim loquuntur varia Concilia Synodalia, collecta per eundem Giballin. *d. Disquis.* 3. *cap.* 2. *§.* 8. ubi *n.* 53. subdit: *Non dubitarim tamen, aliquos in domibus privatis pœnitentiam professos fuisse eadem ratione, qua & Virgines, & Viduæ, atque Sanctimoniales vitam religiosam domi suæ extra Monasteria instituebant:* quod multi faciebant in senectute, & morte adventante; ne absque pœnitentia ex hac vita discederent; juxta illud, quod canit Ecclesia fer. 4. Ciner. *Immutemur habitu in cinere, & cilicio, jejunemus, & ploremus ante Dominum: Emendemus in melius, quæ ignoranter peccavimus: ne subitò præoccupati die mortis, quæramus spatium pœnitentiæ, & invenire non possimus.* Et quo-
25 niam prædicti pœnitentes sive in Monasteriis, sive in propriis domibus induti habitu pœnitentiæ, & cilicio, cum eodem sepeliebantur, hinc pius mos emanavit cadavera defunctorum vestiendi aspera Capuccinorum, seu Patrum Reformatorum tunica, aut Monialium S. Claræ, qui apud nos non rarò servatur.

Impuberes etiam, ac pueri, qui à parentibus Deo oblati, recepti erant in Monasteriis, ibidem debebant permanere, & vitam pœnitentem, ac religiosam assume-
26 re, ut habetur 20. *q.* 1. *cap. Addidistis. cap. Monachum, & cap. Quicunque*, ubi sic disponitur: *Quicunque à parentibus propriis in Monasteria fuerit delegatus, noverit, se ibi perpetuò permansurum: nam Anna Samuelem puerum natum, & ablactatum Deo cum pietate obtulit; qui & in Ministerio templi, quo à Matre fuerat deputatus permansit, & ubi constitutus est, deservivit.* Quod confirmavit Concilium Triburiense, relatum *ead.* 20. *quæst.* 1. *cap. Quem progenitores*, his verbis: *Quem progenitores ad Monasterium tradiderunt, & in Ecclesia cœpit canere & legere, uxorem ducere, nec Monasterium deserere poterit: sed si discesserit, reducatur; si tonsuram dimiserit, rursus tondeatur; uxorem si usurpaverit, dimittere compellatur.*

Porrò hæ conciliares, ac canonicæ dispositiones intelligendæ sunt de filiis, qui cum ad annos discretionis pervenerint, ratam habuerint oblationem, de se Religioni per parentes factam; cui si noluerint consentire, poterant liberè discedere, ut fuit decisum per Sanctum Marcellum Pa- 27
pam *in cap. Illud autem*, *d.* 20. *quæst.* 2. sic scribentem: *Illud autem statuendum esse censemus, ut si in minori ætate filii Monasterio oblati fuerint, & sacram Tonsuram, vel velamina susceperint; dignum quidem duximus, ut decimoquinto anno à Prælatis moniti inquirantur, utrùm in ipso habitu permanere cupiant, an non? Si verò permanere professi fuerint, ulteriùs pœnitendi locum minimè amplecti possunt. Sin autem ad sæcularem habitum reverti voluerint, redeundi licentia nullo modo denegetur, quia satis inutile est, ut coacta servitia Domino præstentur.* Quod fuit confirmatum à Cælestino Papa III. *in cap. Cùm simus* 14. *de Regularib.* ubi requisitus, quid agendum de puero Religioni oblato per ejus Patrem? respondit: *Discretioni tuæ taliter respondemus, quòd si dictus puer ad annos discretionis pervenerit, & habitum noluerit retinere Monachalem; si ad hoc induci nequiverit, non est ullatenus compellendus, quia tunc liberum sibi erit, eum dimittere, & bona paterna, quæ ipsi ex successione provenient postulare.* Hinc jure optimo, ad tollendos abusus, qui ex hac oblatione filiorum, resultabant, statutum fuit à Sacro Tridentino Concilio *sess.* 25. *de Regular. cap.* 15. quod *In quacunque Religione tam virorum, quàm mulierum, professio non fiat ante decimum sex- 28
tum annum expletum, nec qui minori tempore, quàm per annum, post susceptum*

ptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem, ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscunque effectus. Quæ quidem ætas annorum sexdecim completorum ad profitendum in Religione adeò necessaria est, ut si unus solus dies deficiat, professio sit invalida. Eminentiss. Cardin. de Luca *in Annot. ad S. Concil. Trident.*
19 *discurs.* 39. *n.* 3. Excipiuntur tamen ab hoc decreto Moniales Convertitæ, quæ profiteri possunt etiam ante expletum annum novitiatus, & nondum completo anno decimosexto ætatis suæ. Barbos. ad Concil. Trid. *d. sess.* 25. *cap.* 15. *n.* 35. *& in Summ. Apostol. Decis. collect.* 230. *n.* 2. Antonell. *de Regim. milit. Eccl. lib.* 7. *cap.* 9. *n.* 9. & Nicol. *in Flosc. Verb. Convertitæ n.* 10. Quod etsi de Jure procedat, in facto tamen expedit, ut Convertita faciat annum probationis, & experiatur statum illum religiosum, ne contingat post professionem, eam pœnitere, & totam vi-
20 tam inquietam ducere. An autem expediat, offerre filios impuberes Religioni, & eos Monasteriis tradere in pupillari ætate? disputant Canonistæ, ac Theologi, quos cumulat Sanchez *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 18. *à numer.* 8. *& seqq.* & Giballin. *dict. Disquisit.* 3. *de Ascetis Inclusis cap.* 2. *§.* 3. *à num.* 16. *& seqq.* quem adire non pigeat studiosos; cùm hæc satis esse debeant circa secundam speciem inclusorum in Monasteriis pœnitentiæ, ac religionis amore.

Tertia species erat illorum, qui Monasticam vitam amplexi, & in ea diù versati, desiderio contemplationis, & altioris perfectionis à superiore Monasterii licentiam impetrabant, se claudendi in cellulis, ubi omninò separati à conversatione hominum, cœlestia meditantes soli Deo uniti manerent; & hi vocabantur
21 Anachoretæ: ab *Ana*, quod significat *Sursum*, ut notat Felin. *in cap.* 2. *n.* 7. *De except. Et Choreuma* quod interpretatur *Canticum*, ut ait Laurent. *in Amalth. Onomast. d. Verb.* quasi cantantes Deo laudem in excelsis, elevati mente, & spiritu supra alios Monachos, & Religiosos, unde scribit Isidor. *lib.* 1. *de Ecclesiast. Offic. cap.* 15. *Genus est Anachoretarum, qui jam Cœnobiali conversatione perfecti includunt semetipsos in cellis, procul ab hominum conspectu remotis, nulli præbentes accessum, sed in sola contemplatione divina viventes.* Quamvis Justinianus Imperator vocet Anachoretas quasi *discedentes, & quiescentes:* dum de Monachis Cœnobiarchis loquutus, verba facit etiam de Anachoretis *in Authent. De Monachis, collat.* 1. *tit.* 5. *§. Cogitandum*, dicens: *Nisi tamen quidem eorum in contemplatione, & perfectione degentes, vitam remotam habeant in hospitio: quos vocare Anachoretas, idest discedentes; & hesycastas, idest quiescentes, consueverunt tamquam à communione ad meliora exceptos.* Ulteriùs prædicti inclusi dicebantur etiam Lauritæ, à *Laura*, quæ licèt significet Conventum, ac Monasterium, ut demonstrat Macer *in Hierolex Verb. Laura;* Giballin. *d. Disquisit.* 3. *cap.* 3. *§.* 1. & Menochius *in Storeis part.* 4. *Centur.* 8. *cap.* 54. propriè 22
tamen importat cellulas separatas, in eodem Monasterio constructas, in quibus Religiosi eminentioris virtutis se includebant, ut magis orationi, ac pœnitentiæ vacarent, quare de his ita ibidem loquitur Menochius: *Quanto tocca al modo di vivere di questi, che abitavano nelle Laure, l'abbiamo assai chiaramente spiegato nella vita di S. Eutimio Abbate, riferita dal Bollando a' 20. di Gennaro, dove nel cap. 15. si dice, che S. Gerasimo fondò la sua Laura vicino al fiume Giordano, nella quale babitavano settanta Monaci, & in mezzo di essa edificò il Monasterio, nel quale dal principio della loro conversione stavano quelli, che si facevano religiosi, facendo vita commune; dal numero poi de quali il S. Abbate sceglieva alcuni, che nella virtù si erano maggiormente approfittati, e concedeva loro, che lasciato il Monasterio, si riducessero alle celle solitarie della Laura, per far ivi vita più ritirata & attendere più di proposito à gli spirituali esercizj dell' orazione, lezione, e contemplazione. Il vitto loro nelle celle non era altro, che pane, & acqua, e dattili; & in*

esse

esse non mangiavano mai cosa cotta. Horum Anachoretarum, Celliotarumve, & Lauritarum nonnulla exempla, ex SS. PP. antiquis deprompta recensentur à Giballino *d. Disq.* 3. *c.* 3. *§.* 1. quibus addi possunt sequentia per me decerpta tum ex Vitis Patrum Occidentis, ac Orientis *per Benedictum Gononum Monachum Cœlestinum* collectis; tum ex Ephemeridibus Sacris *Hieronymi à Basilica Petri Sacerdotis Congreg. Oratorii Neapoli*; videlicet, S. Mon-
23 tanus Monachus inclusus in Civitate Rhemensi in Gallia, qui prophetizavit nasciturum S. Remigium Episcopum, *ex lib.* 1. *cap.* 10. *Histor. Rhem.* S. Desideratus Presbyter inclusus in Monasterio Gordoniensi, Diœcesis Cabilonensis, qui relatus fuit inter Sanctos à Joanne Papa VIII. S. Severinus, qui apud Lutetiam Parisiorum Monasticam vitam amplexus, ut multò faciliùs, ac liberiùs Divinis vacaret obsequiis, & rerum cœlestium contemplationi; cella ita se conclusit, ut omnium hominum convictum, & conspectum vitaret, ut habetur *in Breviario Eccles. Parisiens. die* 24. *Novemb.* S. Maxentius Monachus Pictaviensis inclusus, tempore Regis Clodovei anno 506. S. Barsanuphius Ægyptius inclusus in Monasterio propè Gazam, quem cùm Episcopus voluisset videre, & jussisset rumpi murum cellæ, ignis exivit, à quo territi sunt demolitores, ut refert etiam Card. Baronius *Ann.* 548. *n.* 14. S. Hospitius in Gallia pariter inclusus, vir magnæ pœnitentiæ anno 570. *ex Histor. Franc. lib.* 6. *cap.* 6. *D. Gregorius Turonensis*. S. Findanus, genere Scotus, Monachus in Alemannia, qui inclusus per annos 22. vixit in austera pœnitentia, & obiit anno 800. clarus miraculis. S. Amnichadus Scotus, Monachus Fuldensis, qui Deo serviviti nclusus, Anno Domini 1043. post cujus mortem, in eadem cella Anachoresim duxit. S. Marianus Scotus Monachus Benedictinus, qui chronicon scripsit à creatione mundi usque ad sua tempora, obiit anno Domini 1086. & refertur inter scriptores Ecclesiasticos à Cardin. Bellarmino *Anno* 1083. S. Ivetta Sanctimonialis, quæ fuit Magistra S. Hildegardis & inclusa ob amorem contemplationis migravit ad Dominum anno 1136. Beatus Michael Monachus Camaldulensis inclusus in Eremo Camalduleu. annis 15. Inventor Coronæ Domini, quæ recitatur per 33. Pater, & 5. Ave, & pluribus est decorata Indulgentiis, obiit anno Domini 1522. Hi omnes apud *d. Benedictum Gononum in Vitis PP. Occid.* At ex *Hieronym. à Basilica Petri die* 10. *Aprilis*. S. Paternus Scotus, de quo S. Petrus Damianus scribit, fuisse Monachum Benedictinum in Civitate Padeburna, aliàs Teuderio, qui inclusus in cella revelationem à Deo habuit, de futuro incendio per totam Civitatem ob criminum immanitatem; fecitque prædicare pœnitentiam, sed absque fructu; ideò anno 1058. die Veneris ante Dominicam Palmarum ignis Divinæ ultrix Justitiæ Urbem exarsit, ac totum Monasterium; ejusque cellam, à qua noluit exire; ut cum aliis, & pro aliis pœnam incendii sufferret. Si quis alia Inclusorum Monachorum exempla desiderat, ea facilè inveniet in Vitis Sanctorum, & præcipuè Monachorum Carthusianorum, & Eremitarum Camaldulensium.

Sed hic non inelegans succedit quæstio, an vita Anachoretica sit perfectior Cœnobitica? Pro favore Anachoreticæ vitæ facit ratio; qua diximus, cùm Monachi piè 24
conversati essent in Monasterio longo tempore, de superiorum licentia ad Anachoresim, & inclusionem in cellis transibant, desiderio majoris sanctitatis. Ergo vita Anachoretica est sanctior, & perfectior, quàm sit Cœnobitica. E contra hanc non esse inferioris sanctitatis ex eo demonstratur, quòd Christus Dominus jussit Divo Petro in signum præcipui amoris, ut oves suas pasceret; Eliam ex eremo Spiritus sanctus ad turbas edocendas, vocavit, sanctumque Joannem Baptistam ad prædicandam Pœnitentiam; & Jonam, qui hoc officium detrectabat, naufragio punivit. Pro utraque opinione plurium SS. Patrum argumenta, & encomia cumulat Giballin. *dict. Disquif.* 3. *de. Ascetis Inclusis cap.* 1. *§.* 6. & de excellentia utriusque vitæ disquirit S. Thom. 2. 2. *quæst.* 188. *artic.* 8. Cæterùm dirimitur controversia ope distinctionis. Vel enim

vita

vita Anachoretica consideratur in se; & quia supponit sufficientiam omnium virtutum in Anachoreta, est perfectior altera. Aut consideratur in homine, quatenus tendit ad perfectionem; & vita Cœnobitica est perfectior, quia est securior, & utilior; tum ad illuminationem intellectus, tum ad exercitium virtutum, quæ per præcepta superiorum, & per exempla æqualium magis, ac magis acquiruntur. Hinc illud: *Melius est duos esse simul, quàm unum; habent enim emolumentum societatis suæ, si unus ceciderit ab altero fulcietur. Væ soli, quia cùm ceciderit non habet sublevantem se. Eccl.* 4. 9. & hæc omnia dicta sint de primo genere Inclusorum in Monasteriis, sive ob publicam impositam Pœnitentiam; sive ob statum Pœnitentiæ ultrò assumptum ab adultis abrenunciantibus sæculo, aut ab impuberibus per parentes oblatis; sive per Monachos diù in Cœnobio versatos, & ad Anachoresim strictiorem, per inclusionem in Lauris, cellulisve, ob amorem altioris contemplationis transeuntes.

Secundum genus inclusorum erat illorum, qui extra Monasteria, sed non lon-
25 gè ab illis, eligebant sibi locum ad habitandum, in quo clausi per totam vitam permanebant. Horum duo erant ordines. Unus plurium Monachorum ejusdem Cœnobii, qui ad beneplacitum superioris egrediebantur ad Lauras, idest ad Cellas non multùm distantes, ut ibi orationi, & contemplationi impensiùs vacarent. Alter aliquorum piorum hominum, qui post longas peregrinationes, à Deo inspirati secessum propè aliquam Basilicam, vel religiosam domum eligebant, & ibi sub obedientia Episcopi, aut alterius Superioris Ecclesiastici vivebant inclusi. De primis fusè loquitur Giballin. *d. Disquis.* 3. *cap.* 3. *§.* 2. testimonia plura adducens antiquorum Scriptorum; inter quos Palladius Galata *cap.* 69. ait de illis: *Degunt in multa quiete unusquisque per se inclusus; itaut non nisi in Ecclesiis, & in Synaxi se videant*; ad eam enim accedebant omnes die Dominico, ut testatur *Ruffinus Presbyter*, (qui vivebat anno Domini 300. teste Card. Bellarm. *de Scriptor. Eccl.*) In sua Historia *cap.* 22. *Singuli per cellulas comanent, silentium ingens, & quies magna inter eos. Die tantùm Sabbati, & Dominica in unum ad Ecclesiam coeunt, & ibi semetipsos invicem tanquam cœlo redditos vident.* Subdit autem Giballin. *d. §.* 2. *num.* 11. de iisdem inclusis: *Nunquam porrò alterius cellam invisunt, nisi duplici ex causa, prima est ægri visitandi, & sublevandi; ubi enim aliquem à conventu, & Synaxi abesse vident, illum inæqualitate aliqua corporis detentum suspicantur, & ipsum omnes visitant; non tamen simul, sed suis singuli temporibus, & quæ levando ægro faciunt, conferunt. Altera causa est; ut illos verbo instruerent, & velut athletas in agone positos sermonis consolatione perurgere possent.* Prosequitur postea num. 17. narrare vitam asperam, & duram quam prædicti Monachi inclusi degebant in cellis, quibus non erat secundus amictus; sed stratum staurea, 26
ac vestis centauuium, atque embrymium, idest grossiores papyri in longos, graciles que fasciculos coaptatæ ad sedendum, & dormiendum, quas Monachos decebat habere, ut constat *ex Cassiano collat.* 1. *cap.* 23. Talis erat primus ordo Inclusorum degentium penes Monasteria.

Alter ordo erat illorum, qui vel ad servandam vitæ innocentiam, sic à Deo inspirati, non longè ab Ecclesiis, vel Monasteriis se includebant in aliquo Eremitorio, seu parva domuncula sub regimine, & obedientia alicujus Patris spiritualis; vel qui post multas peregrinationes, 27
& discrimina mundi, eamdem inclusionem eligebant, ad pœnitentiam agendam, & hi propriè dicebantur Eremitæ. De primis exemplum habemus in S. Nilammone incluso in parva casa penes Oppidum Geras, qui electus Episcopus, recusans ob humilitatem Pastorale fastigium, mortem à Deo orans petiit, & obtinuit, ut ex Nicephor. *Histor. lib.* 13. *cap.* 17. Cardin. Baronius *anno* 403. *num.* 32. & Gonon. *in Vitis PP. Orientis pag.* 84. Item in Sancto Martiniano Eremita, cujus vitam transcribit *P. Petr. Ribadeneira in Extravag. die* 14. *Februar.* Item in B. Rainerio tempore Innocen-

nocentii Papæ III. incluso sub obedientia Episcopi Osnaburgen. in Vestphalia, de quo *Hieronym. à Basilica Petri in Ephemer. Sacr. die 11. Aprilis*. Item in S. Lupicino, de quo ex S. Gregorio Turonensi Gonon. *in Vitis PP. Occident. pag. 62.* Item in B. Joanne Presbytero incluso, de quo ex eod. S. Gregor. idem Gonon. *pag. 447.* Item in S. Eparchio pariter incluso in Aquitania propè Urbem Engolismam per annos quadraginta; qui migravit in Cœlum anno 583. ut scribit idem Gonon. *pag. 428.* De Sanctis Fœminis autem plura, & quidem mirabilia inclusionis exempla Lector curiosus poterit haurire ex prædictis *Ephemeridib. Sacris Hieron. à Ba-*
28 *silica Petri*, & præcipuè in Vitis ibi per eum exaratis B. Ivettæ 12. *Januar.* B. Azecke 26. *Januar.* S. Domninæ 14. *Februar.* B. Gemma 13. *Maii*, & S. Paulinæ inclusæ, de qua antedictus Gononus *in Vitis PP. Occid. pag. 120.* & S. Wiboradæ *pag. 448.* De secundis autem conferunt testimonium Vitæ B. Moysis Anachoretæ viri magnæ pœnitentiæ, de quo Ribadeneira *in Etravag. die 28. Aug.* & S. Drogonis nati in hoc mundo absque Patre, & absque Matre, quia fuit filius posthumus, ejusque mater obiit in partu, & ipse extractus fuit ex latere ejus, cujus mirabilem vitam narrat idem *Hieronym. à Basilica Petri die 16. Aprilis*. Alia exempla inclusorum tam Virorum, quàm mulierum refert Raderius 3. *par. Viridar. cap. 5.* & Gibalin. *de Ascetis Inclusis d. Disquisit. 3. cap. 4. §. 2.* ad quos Lector recurrat.

Tertium tandem genus Inclusorum eorum est, qui secedebant extra, ac longè, immò longissimè à Monasteriis, alio-
29 rumque hominum conversatione, idest in desertis, & vastissimis solitudinibus, in quibus reperientes antra, speluncas, aut monumenta, in eis se includebant. Et hi propriè vocabantur Solitarii. Horum primus fuit S. Paulus, ideò nuncupatus primus Eremita, qui Anno Domini 253. cùm esset viginti trium annorum transivit in Eremum, in quo annis nonaginta solitarius Deo servivit, nutritus medietate panis unius, quem Corvus ei afferebat usque ad annum Domini 343. in quo Dei jussu visitatus à S. Antonio Abbate, (qui pariter anno 268. in sepulchro sibi domicilium elegerat, & anno 285. in desertum, relicta patria, secesserat) migravit ad Dominum, ut ad dd. annos refert Emin. Card. Baronius, quorum sanctorum Eremitarum exempla secuti jugiter fuerunt plurimi servi Dei, de quibus sic testatur S. Hieronymus; *in Vita S. Pauli cap. 5.* his verbis: *Jesum testor, & Sanctos Angelos ejus, in ea Eremi parte, quæ juxta Syriam Saracenis jungitur, vidisse me Monachos, de quibus unus triginta jam per annos clausus, hordeaceo pane, & lutulenta aqua vixit; alter in cisterna veteri, quam Gentili sermone Syri cubam vocant, quinque caricis* (ideſt ficubus aridis) *per singulos dies sustentabatur*. Lustravit autem S. Hieronymus ea deserta Syriæ anno Domini 378. Et de hujusmodi Anachoretis inclusis in desertis, ac montibus inaccessis fusè scripsit Theodoretus in suo Philotheo relatus inter Scriptores Ecclesiasticos ab Emin. Card. Bellarm. *anno* 430. Et prædictis proximus fuit S. Onuphrius, de quo Martyrol. Roman. 12. Junii sic ait: *In Ægypto S. Onuphrii Anachoretæ, qui in vasta Eremo sexaginta annis vitam religiosè peregit; & magnis virtutibus, ac meritis clarus migravit in cœlum; cujus insignia gesta Paphnutius Abbas conscripsit.* Paphnutii hujus Abbatis iter per desertum, in quo alios Anachoretas à multo tempore inclusos reperit, narrat in ejusdem S. Onuphrii vita P. Alexius Segala
in Catena aurea pag. 369. Plures pariter 30
Anachoretæ solitarii commendantur in Martyrologio Romano, inter quos SS. Gerasimus *die 5. Martii*. Zosymus *die 4. Aprilis*, de quo Justinianus Imperat. *in cit. Authent. de Monachis collat. 1. tit. 5. §. Sancimus*, ita loquitur Zosymus: *Deo amabilis, Vir famosissimus in conversatione, & prope vicesimum, & centesimum ætatis agens annum: pollens autem & animi virtutibus, & corporis operationibus, tanta quædam in eo gratia Dei floret.* Item Barsanuphius *die 11. Aprilis*. Bessarion. *die 17. Junii*; quibus addenda mulier insignis pœnitentiæ sancta Maria Ægy-

Ægyptiaca, quæ annos quadraginta septem in Eremo consumpsit, neminem videns, ut legitur in ejus vita apud Ribadeneiram *in Extravag. die* 11. *Aprilis*, & apud Vorag. *pag.* 43.

Porrò non in Oriente tantùm Anachoretæ fuerunt in solitudinibus commorantes: sed etiam in Occidente, ut probat Giballin. *d. Disq.* 3. *c.* 4. *§.* 1. ubi ex Sulpitio Sever. *Dialog.* 2. refert S. Martinum, qui obiit anno 402. voluisse visitare Virginem quamdam in desertis Galliæ inclusam, à qua fuit omninò repulsus, summa ejus ædificatione; & S. Eucherium Senatorio genere nobilem, diù in agro suo super fluvium Durantiam intra septa speluncæ conclusum latuisse, donec divino monitu quæsitus, effracto muro speluncæ vi abductus consecratus fuit Episcopus Lugdunensis anno 435. Et de aliis pluribus inclusis in Anachoresi scripsit S. Gregorius Turonensis tum *in Hist. Franc.* tum in *lib. de Vitis Patrum*, & tamen ipse obiit anno 596 Idemque in reliquo Occidente narrat Author Opusculi *de Vita Eremitica ad Sororem* inter opera S. Augustini. His jungere liceat vitam S. Hervæi Eremitæ, cujus Mater defuncto Rigurio marito, se liberam sentiens, relictis omnibus facultatibus, ad desertum evolavit, ubi pluribus annis Deo servivit; Ulphredo viro optimo de ea tantùm notitiam habente; qui tandem ad illam conduxit Hervæum factum adultum; cujus exemplo inflammatus secessit & ipse in horrendum quoddam desertum juxta Lixenam fluvium, ut in Vitis SS. Patrum Occidentis narrat citat. Benedict. Gononus Monach. Cæiestin. *lib.* 2. *pag.* 115. apud quem *in par.* 2. *Insign. Eremit. Orientis pag.* 72. legitur etiam mirabilis vita Virginis Theoctistes, quæ vitam Anachoreticam triginta quinque annos duxit in Insula Paro, lupinis, & herbis nutrita, quibusvis personis incognita, donec appropinquante morte, Deo ita disponente, fuit à Venatore quodam reperta; ut infra referam circa ejus Communionem.

Hujusmodi autem Anachoresis, & totalis solitudinis multa motiva colligit Giballin. *in Disquis.* 3. *cap.* 4. *§.* 3. quorum præcipua erant timor persequutionum, quarum declinandarum causa in primis Ecclesiæ sæculis fideles ad deserta confugiebant, ut legitur in vita Sancti Pauli 31
primi Eremitæ, & S. Antonii Abbatis. Item amor servandæ castitatis præsertim in Virginibus, quarum plurimas in antris, & specubus inclusas ad evitanda conjugia, narrat idem Giballin. *d. cap.* 4. *§.* 3. *num.* 8. inter quas Agnes Virgo Hispana, quæ Valentiæ concionibus Sancti Vincentii Ferrerii ad amorem castitatis accensa, ne Sponso traderetur virili habitu profugit, atque in specu juxta Monasterium Carthusiense, quod Portam Cœli appellant, viginti annos sanctissimè vixit, soli Deo, & cœlitibus nota, variis post mortem illustrata prodigiis. Item compunctio cordis, & desiderium agendi pœnitentiam pro peccatis commissis; & de hoc motivo innumera sunt Sanctorum exempla, quorum lepidum quidem illud, quod scribit Raderus 3. *par. Viridar. cap.* 5. *§.* 9. de duobus histrionibus, quorum unus, ut facinorum suorum pœnitentiam lueret, in cavernam medio in nemore se recepit, à qua post aliquod tempus collusor suus suadebat exire; at ipse salutem animæ dicti sui collusoris satagens, nec valens eum inducere ad pœnitentiam exivit è caverna, fingens ad mundum reverti; sed pauló post simulans reliquisse in caverna crumenam pecuniis plenam socium collusorem in eamdem per funem dimisit, & statim os cavernæ claudens, velis, nolis ait, age & tu pœnitentiam culparum tuarum; quam Deo inspirante tandem fuit amplexus. Amor denique solitudinis, & contemplationis rerum cœlestium alios sanctos viros ad Anachoresim adigebat; & ut mundi illecebras fugerent, seque dignos æternæ salvationis redderent; siquidem ut ait Sanctus Ambrosius *de fuga sæculi capit.* 1. *Quis inter tot passiones hujus corporis, inter tantas illecebras hujus sæculi, tutum, atque intemeratum servare potest vestigium? Repesxit oculus, & sensum mentis evertit: audivit auris, & intentionem inflexit: inhalavit odor, & cogitationem impedivit: os libavit, &*

T crimen

crimen reddit: tactus contigit, & ignem adolevit.

Illud tamen non est omittendum, plurimos Anachoretas reliquisse solitudinem ob majorem Dei gloriam, & proximorum auxilium; vel ad fidem defendendam con-
32 tra hæreticos; vel ut monita salutis peccatoribus darent, vel ut obedientiam erga superiores suos, & præcipuè Ecclesiarum Episcopos probatam facerent; quamvis aliquando ex humilitatis impulsu resistebant, dum ex spelæis, & inclusoriis suis evocabantur, ut promoverentur ad Ordines, aut ad Ecclesiasticas dignitates, ut de S. Nilamone, & de S. Eucherio diximus supra, & observat Giballin. *d. Disquisit.* 3. *c.* 4. *§.* 6. *n* 28.

His ita constitutis pro intelligentia quæstionis propositæ, nunc deveniendum est ad ejus decisionem; & declarandum quo-
33 modo prædicti Inclusi, & Anachoretæ reciperent Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum; quod quidem facilè enucleabunt sequentes conclusiones.

Prima conclusio. Inclusis in cellis existentibus intra septa Monasteriorum absque dubio porrigebatur Sacra Synaxis à Sacerdotibus ejusdem Monasterii de mandato Superioris; sub cujus obedientia vivebant in omnibus, & præcipuè in Sacramentorum participatione, quamvis essent Sacerdotii ordine insigniti. Hinc in Regula S. Benedicti *ad c.* 60. *de Sacerdotibus, qui voluerint in Monasterio habitare*: ita declaratum est à Congregatione Casinensi *n.* 3. *Prohibemus etiam præfatis Sacerdotibus celebrationem Missarum per aliquod tempus arbitrio Abbatis, ut ex hoc eorum humilitas comprobetur; & tunc ipsi communicent cum Clericis.*

Secunda conclusio. Anachoretæ, qui solitariam vitam faciebant in Lauris, id est in cellulis non longè à Monasteriis ædificatis, conveniebant ad Ecclesiam diebus
34 Dominicis, in qua simul Divinum officium recitabant; deinde spirituales hortationes audiebant, simulque de virtutibus christianis agebant, deinde Missa celebrabatur, in qua omnes Communionem Sacram recipiebant. Hoc ex S. Cyrillo, Ruffino, & Palladio probat Giballinus *de Ascetis d. Disquis.* 3. *c.* 3. *§.* 2. & de his nulla extat dubitandi ratio; vivebant enim omnes sub obedientia Superioris Monasterii, quamvis extra illud commorarentur in desertis locis; & ab ejus nutu pendebant præsertim circa sumptionem Corporis, & Sanguinis Domini; & ideò in Vita S. Moysis Anachoretæ refert Ribadeneira *in Extravag.* 28. *Augusti* eidem à S Isidoro Abbate post superatas plures diaboli tentationes fuisse concessum, ut Communionem Sacram frequentaret.

Tertia conclusio. Inclusi extra, sed propè Monasteria, seu Ecclesias, qui vitam Monasticam non erant professi, neque votis Religioni adscripti; vivebant tamen sub obedientia vel Episcopi, vel alterius Pa- 35
tris spiritualis per Episcopum ei assignati; & ab illo regebantur quò ad animam, & per consequens circa frequentiam Sacramentorum; quæ illis dabantur ad ejus præscriptum per fenestellam. Tempore autem mortis non deerat, qui omnia Sacramenta, aperto cellæ ostio, ministraret incluso; ut legitur de S. Ivetta die 13. Januarii apud *Hieronym. à Basilica Petri in Ephemerid. Sacris, ubi num.* 32. De Abbate Joanne ita scribit: *Questo Venerabile Abbate, intesa la infermità d'Ivetta fece rompere il muro, che impediva l'ingresso nelle celle; entrò dentro, la visitò al suo povero letto, udì la di lei confessione, &c.* Idem habetur in Vita Sanctæ Paulinæ Inclusæ, quam ex Trithemio Abbate transcribens Gononus *in Vitis PP. Occident. pag.* 120. ita ait de illa: *Demùm præ noscens suum obitum, graviter ægrotare cæpit. Aderant autem huic ægrotanti Wernerus filius ejus, Monachus Monasterii Hirsaug. Gerungus Abbas primus cellæ hujus Sanctæ Matronæ, etiam Monachus dicti Monasterii, cum cæteris fratribus multis. Qui celebratis Missarum solemniis in loco, ubi ægrotabat, eique Sacrosanctum EUCHARISTIÆ præbentes Sacramentum, ejus transitum Domino commmendarunt.*

Quarta conclusio. Tota difficultas restringitur ad illos Anachoretas, qui vastissimas solitudines intrantes, & ignota nemora,

mora, ac secretas sylvas adeuntes; ibi to-
36 to spatio vitæ suæ herbis, & aqua victitantes incogniti omninò vivebant, de quibus S. Hieronymus, Theodoretus, Palladius, ac alii Scriptores antiqui, quos recenset Giballin. *d. Disquisit.* 3. *cap.* 4. *§.* 1. *&* 2. Circa istos dico tria: Unum, quòd eorum plurimi secum sacram Eucharistiam deferebant, & devotè conservabant. Alterum, quòd appropinquante eorum obitu, mittebantur à Deo alii Sancti homines, Eucharistiam secum habentes; quam morti proximis ministrabant. Tertium, quòd Angeli plerumque hoc Sacrum Ministerium explebant.

Circa primum dictum; credibile est, quòd in primitiva Ecclesia illi, qui ad declinandas persecutiones, vel amore solitudinis ad deserta transibant, portarent secum divinissimum Eucharistiæ Sacramentum; ut dixi supra *decis.* 19. *n.* 5. *& decis.* 29. *n.* 4. & testatur Card. Baron. *in Notis ad Martyrol. Roman.* 15. *Augusti Verbo*
37 *Sacramenta portantem*: sic scribens: *Non est quòd mireris, cùm audis Acolythum Christi Corporis Sacramenta portantem: olim etenim ingruentibus in Christianos persecutoribus, laicis etiam domum ferre Eucharistiam, certis diebus sumendam (quod non esset liberum, cùm vellent ad Ecclesiam convenire, ac Synaxim celebrare) permissum erat. Id habes ex Tertullian. libr.* 1. *ad Uxorem. Cypriano libr. de lapsis. Clem. Alex. lib.* 1. *Stromat. atque aliis. Quod autem magis mireris illud est; quòd reddita pace Ecclesiæ, sub Christianis, atque orthodoxis Imperatoribus idem usus diuturnus aliquandiù permansit. Habes de his complura exempla, ut ex Gregor. Nazianz. oratione in Laudem Gorgoniæ. Hieronym. Apolog pro libris adversùs Jovinianum ad Pammacchium, cùm ait, quòd in Ecclesia non licet, nec domi licet. Ambros. in oratione in funere fratris Satyri: & ante hos S Basilius eadem scribit ad Cæsaream Patriciam de perceptione Sacramentorum his verbis: Tempore persecutionis cogi quempiam, absente Sacerdote aut ministro Communionem sua manu sumere minimè absurdum esse, supervacuum est ostendere: cùm ejus vel etiam longa consuetudo rebus ipsis fidem faciat. Nam omnes, qui per solitudines*, (notentur hæc verba S. Basilii) *Monasticam vitam agunt, ubi non adest Sacerdos, cùm domi Communionem habeant, per se ipsos accipiunt.* Et prosequitur Card. Baronius ostendere hunc usum durasse in Ecclesia Occidentali usque ad tempus S Hormisde Papæ, qui 38
obiit anno 523. In Orientali autem diutiùs viguisse. Igitur cùm per ea sæcula mos esset conservare Eucharistiam non in tenujoribus particulis, ut fit modò, sed in panibus integris, & grandibus, prout probavimus supra *decis.* 14. *n.* 8. *& decis.* 56. *n.* 1. deducitur ex hoc, Anachoretas ituros ad deserta priùs panem consecratum secum assumere, tenere, & de eo juxta suam devotionem comedere solitos fuisse per longum tempus; quod admittit. Macer *in Hierolex. Verb. Viaticum col.* 4.

Circa secundum dictum; quòd tempore mortis Sanctorum Eremitarum, & inclusorum in desertis, pii, religiosique homines, eos Spiritu sancto movente, ac dirigente, accederent ad eosdem visitandos, & juvandos, illisque sacram Eucharistiam portarent, probari potest exem- 39
plo S. Pauli Primi Eremitæ, qui cùm in Eremi spelunca vixisset *usque ad centesimum, & decimum tertium annum, eo tempore ab Antonio nonagenario Dei admonitu invisitur*, ut habetur *in Brev. Roman. lect.* 4. Necnon Sancti Felicis Presbyteri Nolani; qui *è carcere ab Angelo nocte adductus, quærere jussus est Maximianum Nolæ Episcopum, qui cùm senio confectus desperaret, se ferre posse supplicia persequentium, se abdiderat in sylvam*; ut legitur *in eod. Brev. Rom.* 14 *Januar.* Quòd autem S. Antonius Abbas portave- 40
rit sacram Eucharistiam Divo Eremitæ Paulo, & S. Felix Maximiano Episcopo; persuasum esse debet ex motivo, propter quod cœlitùs movebantur ad eos morituros juvandum; opus enim erat eis Sacro Viatico, quod ipsi secum habere solebant illis temporibus. Ulteriùs frequenter legitur, quod in prædictis visitationibus habebantur Gratiarum actiones, ut in *Vitis SS. & in lect.* 5. *Breviarii de*

vii de S. Paulo primo Eremit. At appellatione *Gratiarum actionis* venit Eucharistia, ut dictum est supra *decis.* 1. n. 5. & ex Epist. S. Ignatii Martyris ad Ephesios probat Ciampinus *de Azymo cap.* 7. n. 6. *Vers. Hic ritus*. Et doctè tangit infra in sua Epistola *Illustrissimus Sarnellius Episcopus Vigiliarum*. His addendum exemplum S. Mariæ Ægyptiacæ, de qua supra num. 30. ad quam divino instinctu cùm pervenisset S. Zosimus Abbas, sic ab eadem fuit exoratus: *Obsecro te, ut in die Dominicæ Cœnæ ad Jordanem redeas, & Corpus Dominicum tecum feras. Ego ibidem tibi occurram, & de manu tua Corpus Sacrum suscipiam; nam à die, qua huc veni, Communionem Domini non accepi*. Illam igitur anno sequenti Abbas Zosimus communicavit, ut prosequitur narrando Jacob. Vorag. Archiepisc. Januen. in ejus Vita. Et Jo: Bonifacius Bagatta *de Admirandis orbis Christiani tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. §. 3. *num.* 84. ubi illud
41 portentum subdit de eadem Sancta Maria Ægyptiaca, dum idem Abbas Zosimus pervenisset cum Eucharistia usque ad Jordanem; & quomodo transiret ad oppositam ripam, ubi à Sancta expectabatur, ignoraret: *Ecce Sancta Pœnitens, inquit, signo Crucis rapidum flumen super aquas transivit; sumptáque Sacra Eucharistia, iterùm super aquas ad Eremum est regressa*. De S. Maria Magdale-
42 na pariter legitur, quod triginta annis steterit in Deserto, sed tempore ejus mortis accessit ad eam Sanctus Episcopus Maximinus, & ab eo Viaticum Corporis, & Sanguinis Domini recepit. Vorag. Ribadeneira, & Vigliegas in ejus Vita 22. *Julii*. Conforme est aliud etiam exemplum Sanctæ Theotistes, de qua supra *decis.* 43. *n.* 3. cujus vitam ex Simeone Metaphraste
43 (qui floruit paulò antè annos Domini 859.) transcribit præfatus Gononus *in Vitis Eremitarum Orientis pag.* 72. in qua refertur, post annos trigintaseptem, in Insula Paro ab eadem Sancta Anachoreta omninò incognita transactos, nobilem quendam Venatorem Cretensem, Dei impulsu ad eam pervenisse; quæ narravit,
44 quomodo, & quando dictam Anachore-sim susceperit; deinde illum ita rogavit: *Peto autem, ut una in re mihi gratificeris propter Dominum. Quando anno sequenti navigaturus es in hanc Insulam venandi causa, ut in Vase mundo mihi accipias unum ex intemeratis donis Corporis Domini Nostri JESU CHRISTI: ex quo enim hanc habitavi solitudinem, tali dono nequaquam sum dignata*. Id quod peregit bonus ille Venator sequenti anno; subdit enim auctor Vitæ de ipso: *Ego autem eduxi de sinu meo Pyxidem cum Carne Domini. Cùm illa autem in terram cecidisset, divinum donum accepit, & lamentationibus, ac lacrymis terram rigans dixit: Nunc dimittis ancillam tuam Domine. Quoniam viderunt oculi mei Salutare tuum. Quoniam remissionem peccatorum in manibus accepi. Nunc abibo, quò tua me jubet potentia*. Et non multos post dies expiravit. Eamdem vitam Italico Idiomate, & eleganti methodo scribit *R. P. Carolus Gregorius Rossignolus Societ. Jesu in libello la Pietà ossequiosa, in festo SS. Sacramenti*. Irrefragabile est etiam exemplum S. Ambrosii Archiepiscopi, & Ecclesiæ Doctoris, de quo ægrotante ita testatur *Brev. Roman.* 7. *Decembr. lect.* 6. *Ad quem ægrotum Honoratus Vercellensis Episcopus, Dei voce ter admonitus accurrit; eique Sanctum Domini Corpus præbuit: quo ille sumpto, conformatis in Crucis similitudinem manibus, orans animam Deo reddidit*.

Non absimile est exemplum S. Mare Abbatis, ad quem nonagenarium, & per annos XXXVII. inclusum, ut scribit *in suis Ephemer. Hieron. à Basilica Petri die* 25. *Januar. n.* 3. cùm pervenisset Theodoretus Episcop. Cyri, litavit super manibus Diaconorum, & S. Seni Abbati Sacram Eucharistiam dedit. Alia passim exempla reperiuntur in vitis SS. Eremitarum, de quibus Surius, Lippomanus, & alii.

Circa tertium dictum; quòd plerumque Sancti Angeli ministraverint Sacram Eucharistiam Anachoretis, aliisque Viris Eremitis inclusis pro Dei amore in desertis, ac sylvis, incognitis ho- 45
minibus, mihi arridet ex sequentibus. Primò

Primò ex Vita S. Onuphrii Confessoris;
46 de quo ita ait *Martyrol. Roman. die 21. Junii : In Ægypto Sancti Onuphrii Anachoretæ, qui in vasta Eremo sexaginta annis vitam religiosè peregit; & magnis virtutibus, ac meritis clarus migravit in Cœlum, cujus insignia gesta Paphnutius Abbas conscripsit*. Modò idem Abbas Paphnutius testatur, quòd *singulis Dominicis diebus Christi Corpore, & Sanguine Onuphrius cum sociis ab Angelis mirabiliter reficiebatur*, ut referunt concorditer P. *Alexius Segalla*; ac *Ribadeneira* in Vita ejusdem S. Onuphrii necnon Joan. Bonifacius Bagatta *d. tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 4. n. 1.* Secundò, quia Sacram Eucharistiam non semel ministratam per Sanctos Angelos Sancto Marco Monacho in Ægypto scribit Bollandus *tom. 1. Mense Martio*, & ex eo Hieronym. à Basilica Petri *eodem Mense Martio pag. 82.* ac etiam P. Bagatta *d. §. 4. n. 2.* his verbis: *Tanta erat S. Marco Monacho in Ægypto cordis mundities, ut Presbyter sanctè juraret, se numquam Marco Monacho præbuisse Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum; sed cùm ad eum accederet, ab Angelo ei fuisse porrectum*. Tertiò, quia scriptum legimus in Chronicis Sancti Francisci *part. 2. lib. 2. cap. 2. num. 6.* quòd Sancto Bonaventuræ ex nimio timore abstinenti à Sacra Communione, eam Angelus præbuerit. Quartò, ob testimonium de consimili administratione Sacræ Eucharistiæ per sanctos Angelos facta Majoro Episcopo Dolensis, de quo Petrus de Natalib. *in Catalogo Sanctor. lib. 9. cap. 103.* & P. Bagatta *d. §. 4. num. 7.* ita testantur: *Majorus Episcopus Dolensis, dum relicta Dolensi Ecclesia solitarius degeret, de sui obitus imminente die fuit ab Angelo edoctus: post dies autem paucos ipsemet Angelus tradidit ei (tamquam morituro) Viaticum Corporis Domini*. Quintò: Quia idem privilegium concessum fuit Sancto Ludano; siquidem, ut habet Bollandus *in actis Sanctorum Februarii tom. 2.* Cùm Sanctus Ludanus Scotorum Ducis Filius, contempto sæculo ad sancta loca peregrinaretur, tandem ad quandam ulmum, seu arborem pervenit in Diœcesi Argentinensium, in banno Villæ Northus, secus fluvium, qui de superioribus partibus currens nominatur Ylsa; à quo nuncupatur tota Alsatia. Sub cujus arboris umbra extra Villam quiescere desiderabat; ibique quiescens, divinitus sibi revelatum est, instare ultimum suum diem. Evigilans autem rogavit Dominum, ut priùs non discederet, quàm Corpus Christi sumeret. *Tunc veniens Angelus, ipsum communicavit; quo facto dixit: In manus tuas Domine commendo spiritum meum*, & expiravit. Idem legitur apud Hieronym. à Basilica Petri *d. Mense Februar. tom. 2.* & Bagattam *dicto §. 4. num. 8.* Sextò, quia Divina clementia voluit Angelorum ministerio dari sacrum Viaticum Sancto Raymundo Nonnato, de quo ita *Breviarium Romanum 31. Augusti lect. 6. Romam verò pergens, statim ac Cardonam pervenit, extremo morbo confectus, Ecclesiasticis Sacramentis muniri summis precibus postulavit. Cumque morbus ingravesceret, & Sacerdos diutiùs tardaret, Angelorum ministerio, sub specie Religiosorum sui Ordinis apparentium, salutari Viatico refectus fuit*. Septimò, nam & Ven. Sorori Dominicæ à Paradiso Fundatrici Monialium Sanctæ Crucis Florentiæ Sacram Synaxim administrandam Sancti Angeli portaverunt, teste *F. Ignatio à Nente in ejus Vita lib. 2. cap. 48.* Octavò adstipulatur *Bernardus Macic.* apud Raynaldum de Beata Dorothea, quæ in Prussia Anno 1399. ad Cœlos evolavit; cùm enim esset morti proxima, & non esset qui eam Sacro Viatico reficeret sanctis Angelis inservientibus, *ipsemet Salvator noster JESUS CHRISTUS, cum Sanctissima Matre sua apparuit, & eam ipsemet proprio Corpore sub speciebus panis communivit*. Nonò: Quia Beatæ Veronicæ datam fuisse Sanctam Communionem à Sanctis Angelis legitur *in Prato Florid. 2. part. lib. 5. cap. 31.* & apud Hieronymum à Basilica Petri *die 13. Januarii*. Decimò: Idem privilegium Beato Stanislao Koskæ eunti Dillingam, fuisse concessum scribit Pater Daniel Bar-

tol. *in ejus Vita libr.* 1. *cap.* 8. Undecimò: Sacra Communione refectas pariter à SS. Angelis B. Agnetem de Monte Politiano *die* 20. *Aprilis*. Ven. Matrem Passiteam Senensem *die* 11. *Maii*. Ven. Metildem Monialem Benedictinam è Bavaria *die* 6. *Julii*. Ven. Beatricem Ordinis Minimarum Sancti Francisci de Paula *die* 27. *Augusti*. Aliam devotam Anonimam die 26. *Septembris*, vulgari sermone, sed non vulgari stylo scribit *P. Franc. Marchesius Congreg. Orator. Romæ in Diario Sanctissimi Sacramenti*. Tandem etiam Sorori Pudentianæ Zanoniæ Virgini Bononiensi, ex Tertio Ordine Sancti Francisci hujuscemodi gratia fuit cœlitùs concessa, ut pluries à Sanctis Angelis Sacra Eucharistia ei præberetur, ut in ejus Vita narrat *Joannes Andreas Rota Canonicus Bononien. ac Monialium ibidem Vicarius c.* 11. *& cap.* 18. Igitur sicut sæpè Divina clementia voluit famulis, ac famulabus suis dilectis per manus sanctorum Angelorum Venerabile Sacramentum porrigere; cur detrectabimus credere, eadem gratia dignatos fuisse sanctos illos Eremitas, qui in Anachoresi excelsam pœnitentiam, ac cœlestium contemplationem, pura mente, diù erant prosequuti?

47 Sed non est omittendum, Anachoretas inclusos omninò incognitos cuicunque alteri homini post quintum sæculum à mundi Redemptione vix reperiri; quandoquidem sequentibus annis ferè omnes in sylvis, cavernisque permanentes aliquem habebant fidelem amicum, à quo necessaria pro sustentatione corporis recipiebant, & per consequens etiam spiritualia sibi dabantur. Testis sit auctor Vitæ Matris Sancti Hervæi Eremitæ Britanni, de qua supra n. 30. *ex Gonono in Vitis PP. Occiden. pag.* 115. ad quam in abscondita sylva reclusam ductus fuit ipse Hervæus filius à *Ulpredo viro optimo, qui locum, in quo Mater ejus morabatur, sciebat*. Et ibidem post mortem Matris Anachoresim faciente eodem S. Hervæo, tempore sui obitus habuit nuncium, qui & Episcopum, & ejus conjunctos monitos faceret: unde subdit Auctor prædictus, quòd fuit *Visitatus à parentibus, & Episcopo, qui et sacrosanctum Eucharistiæ tradidit Sacramentum; deinde migravit ad Dominum Anno* 580. Et ex his resoluta sit prima pars Quæsiti de Communione Eremitarum, & Inclusorum in desertis.

48 Cæterum, quia jampridem Quæsitum hoc proposuit *R. P. D. Hieronymo à Basilica Petri*, olim hìc Patavii Aulico Nobili Eminentiss. ac Reverendiss. Domini mei Cardinalis Barbadici, nunc autem Sacerdoti Congregationis Oratorii Neapolis, Viro pietate, lectione ac intelligentia Historiæ Sacræ conspicuo; meique amicissimo; à quo fuit communicatum Illustrissimo, ac Reverendissimo Domino Pompeo Sarnellio Episcopo Vigiliarum, cujus eximiæ bonitatis, & erudi- 49 tionis radii coruscant *in Speculo Cleri sæcularis Opere tripartito*, per eumdem Prælatum in lucem edito Neapoli Anno 1678. Et in ejus Epistolis Ecclesiasticis typis impressis, pariter Neapoli Anno 1686. à quo quidem Illustrissimo, ac Reverendissimo Episcopo Sarnellio data fuit pro responso sequens Epistola; placuit mihi eam hìc inserere in obsequium Auctoris Litteratissimi; ejusque egregiæ doctrinæ, qua magis, magisque elucidatur Quæsitum ipsum de Anachoretarum Communione.

Tenor Epistolæ responsivæ ad prædictum R. P. D. Hieronymum à Basilica Petri talis est. 50

Molto

Molto Rev. Padre

Signor mio,

Padrone Osservandiss.

O Padre Bascapè, mio Signore, da quando in quà le Nottole sono divenute Uccelli di luce? Da quando in quà le Aquile dimandano lumi à Pipistrelli? Che mi creda qualche cosa Monsignore Chericato, che non mi conosce, và bene; mà ella, che mi conosce? Or via io vò credere, che trattandosi de Romiti; debba sentirsi il parere de gl'umili. Ubbidisco.

E adunque il dubbio. Come tanti Romiti Santi siano stati 40, 50, 60, e più Anni nelle Spelonche senza i Sagramenti della Confessione, e Communione; mentre l'uso di questi è de Jure Divino; per quanto il commune de Theologi asserisce; e San Marco Romito, siccome scrivono più Autori, che visse 130. Anni, e di essi ne passò 95. In una Spelonca, senza avere nè visto, nè parlato con persona alcuna, solo ebbe nella morte un'altro Romito non Sacerdote; accioche intendesse, e divulgasse la di lui santa Vita, e gli assistesse alla morte.

Per ripigliare la cosa, come si suole dire, ab ovo, concedo in prima essere verissimo, che la Confessione, e Communione sia de Jure Divino; ma standosi in questo Jus Divino, in quanto alla Confessione, esso obbliga sol quelli, che hanno conicienza di peccato mortale; e quest'obbligo preme almeno nell'articolo, ò nel probabile pericolo della morte. Di nuovo l'obbligo di confessarsi è di due maniere, *vel in Re, vel in Voto*. In Re, essendovi l'opportunità del Sacerdote; in Voto, non essendovi questa opportunità, cioè a dire facendo atto di contrizione, col desiderio di confessarsi sagramentalmente, se potesse. Mà chi è, che dirà, che quei Romiti, i quali si ritiravano ne i Deserti, dove sapevano non poter'avere commodità di Confessore, non si confessassero prima, e ben lavassero la coscienza loro; come abbiamo, che fece Santa Maria Egiziaca nella Chiesa di S. Giovanni, dove si Confessò, e Communicò prima di andare al Deserto? Mà mi si opporrà. E se stando ivi avessero di nuovo mortalmente peccato? Rispondo essere piene le vite de Padri de gli esempj, che i più rimoti Solitarii, occorrendo, che soccombessero alle tentazioni, lasciavano il Deserto, ed andavano a'Conventi per confessarsi. E quando mai non avessero avuto Sacerdote, bastava, come ho detto, la Contrizione col Voto della sagramentale Confessione, e quella tanta penitenza ammirabile, anzi che immitabile, che vi aggiungevano. Ho detto, stando nel Jus Divino; perciocche il Precetto della Chiesa di Confessarsi almeno una volta all'Anno, è da Innocenzio Terzo in quà dell'Anno 1215. Ma posto, che nel tempo di quei Romiti fosse stato altro precetto; pure i precetti della Chiesa obbligano quei, che ponno; e non quei, che sono impotenti, come erano quei Romiti da divina ispirazione, anzi da aperte rivelazioni indotti à quel genere di vita solitaria.

Altrettanto dico della Communione, essendo ella de Jure Divino necessaria di necessità di mezzo, *vel in Re, vel in Voto*.

In Re, se ve n'è l'opportunità; ed in Voto, se non si può altrimenti. La dottrina di S. Tomaso è chiarissima nella p. 3. q. 80. art. 11. *in Corp.* dove così dice: *Duplex est modus percipiendi hoc Sacramentum, scilicet Spiritualis, & Sacramentalis. Manifestum est autem quòd omnes tenentur saltem spiritualiter manducare; quia hoc est Christo incorporari. Spiritualis autem manducatio includit votum, seu desiderium percipiendi hoc Sacramentum; & ideò sine voto percipiendi hoc Sacramentum, non potest homini esse salus. Frustra autem esset votum, nisi impleretur, quando opportunitas adesset.* Ecco adunque come quei Santi Romiti si Communicavano spiritualmente, e senza dubbio si sarebbero Communicati anche sagramentalmente, quando ne avessero avuto l'opportunità: Siccome detestabili erano quelli, che avendone l'opportunità, ciò non ostante più, e più Anni, se ne stavano senza Communicarsi; onde Innocenzio III. *nel cap. Omnis utriusque sexus. De Pænit. & Remiss.* notissimo, ordinò, che tutti i Fedeli giunti a gl'anni della discrezione fossero tenuti di Communicarsi sagramentalmente almeno una volta all'Anno. Quanta fame ne avessero quei Santi Romiti appare dalla vita di Santa Maria Egiziaca, che per 47. anni essendosi Communicata spiritualmente, si raccomandò all'Abbate Zosimo, che la Communicasse sagramentalmente prima di morire, siccome ottenne.

Ed io voglio credere, che tutti quei Santi Romiti, che vissero assai lungi da' Monasterj, solitarj, ed ignoti, ma per Divina rivelazione scoperti ad altri Monaci, questi ancorche non Sacerdoti, mà Laici Religiosi portassero loro la Santissima Eucharistia; il che s'intenda per quelle parole di benedizioni, e di azzioni di grazie, che facevano insieme.

Che Religiosi non Sacerdoti potessero allora portare loro la Santissima Eucharistia, è cosa notissima nelle Storie Ecclesiastiche; percioche essendosi introdotto nel tempo delle persecuzioni, che non potendosi i Christiani raunare spesso insieme, fu lor conceduto; che, perche fossero sempre disposti, e presti al martirio, quando intervenissero alla Messa, non pure si Communicassero, mà eziandio portassero à casa delle Particole, che conservate con molta riverenza prendevano digiuni ogni mattina per tempo. Di questo uso fa menzione S. Basilio, scrivendo ad Cæsariam Patritiam; mentre dice, che gli stessi Laici d'Alessandria, e d'Egitto, per la maggior parte conservavano la Communione nelle proprie case; ed oltre S. Basilio moltissimi de gl'antichi Padri fanno di cio chiara testimonianza: ed a'dì nostri, rapporta il Padre Segneri nel Christiano Istruito, fu ciò conceduto dal Romano Pontefice alla Reina Maria Stuarda, desiderosa di potere colla Santissima Eucharistia stare più munita alla morte, che poi sostenne con tanta gloria della vera Religione Christiana, e scorno della contraria.

Notissimo per gli tempi andati è il fatto di Serapione presso il Cardinale Baronio *Anno* 255. *n.* 33. il quale non potendo essere sciolto da' legami del corpo senza la Santissima Communione, mandò un Fanciullo suo Nipote dal Prete, che quegli venisse à communicarlo; ma trovandosi il Prete ancora malato, questi mandò la Particola per quel garzoncello medesimo, ordinandogli ciò, che avea a fare; ed il garzoncello communicò il Vecchio moribondo, che ricevuta la Santissima Communione rese l'Anima à Dio.

Che poi i Monaci commoranti nel Deserto, dove non vi avea Sacerdote, tenendovi la Communione, la pigliavano per se, lo riferisce San Basilio nell'Epistola sopracitata; e quest'uso dice il Cardinale Baronio *(Anno* 57.*)* durò nella Chiesa Occidentale fino ad Ormisda Papa il meno, quando fu tolta via dal Concilio Cesaraugustano in Ispagna. Ma nella Chiesa Orientale continuò dopò i predetti tempi; siccome fan manifesto molti Esempj del Prato Spirituale; nel quale parimente si ha, che la Santissima Eucharistia conservavasi da un'anno all'altro; cosa tanto praticata da' Greci, che fu proibita da Papa Clemente VIII. nella Costituzione, che comincia: *Sanctissimus &c.* la 34.

Sicche

Sicche avendo i Monaci, benche all'hora Laici, la SS. Eucharistia, potendola essi portare, anzi portandola seco ne' viaggi (come S. Ambrosio conta di Satiro suo fratello; e S. Gregorio di Massimiano Vescovo di Seragusa, e che tale usanza in qualche luogo durasse fino a' giorni di Alessandro Terzo, lo fan palese gl'atti di S. Lorenzo Vescovo Dubblinense) non resta da dubitare, che mandati essi da Dio à visitare Monaci solitarj, non portassero seco la SS. Communione; sapendo essere mandati, quando coloro erano vicini alla morte; come fu mandato Sant'Antonio Abbate à San Paolo primo Romita; il Monaco à San Marco Romita rapportato, ed altri molti, come nelle Vite de SS. Padri.

Mi si replicherà, che ciò non si trovi scritto. Adunque nè meno Sant'Antonio Abbate, nè tanti altri, che morirono ò fra Monaci, ò nelle Città, nè si confessarono, nè si communicarono, perche nelle Vite loro non è scritto? Questa sarebbe una conseguenza molto assurda; sapendosi, che chi scrisse le vite loro, badò a narrarne gl'esempii, e documenti, non tutte le minuzie, che si debbono supporre. E chi legge la vita della gran Peccatrice, e poi massima Penitente S. Maria Egiziaca, crederà, che se ne andasse al deserto, senza nè men confessarsi, prima di ritirarsi alla Penitenza? E pur è vero, che ciò non sarebbe scritto, se nel fine del racconto della sua vita, coll'occasione di dimandare la Communione, non avesse detto, essere passati 47. anni, che non si era communicata sagramentalmente, da che si communicò prima di entrare nel deserto nella Chiesa di S. Gio: Battista, presso il Giordano. Diremo dunque, che si communicò senza confessarsi, perche non è scritto? Sarebbero queste inezzie. Sicche io tengo per indubitato, che quei Santi Romiti, che furono visitati nel fine della loro Vita ricevessero tutti il Santissimo Viatico; e quei che non furono visitati, si communicassero Spiritualmente.

Mà come sono io sciocco, portando nottole in Atene? P. Bascapè mio Signore, lo hò risposto per ubbidire; benche io stia qui senza libri; se mi fossi trovato in Benevento presso la Biblioteca del mio Signore Cardinale Arcivescovo Orsini, avrei potuto dir qualche cosa più à proposito. Supplisca hora la vastissima erudizione di V. S. che ella non può nascondere, mentre i suoi libri dati alle Stampe la palesano. E raccomandandomi alle sue Sante Orazioni, a V. S. baccio divotamente la mano.

Di V. S. mio Signore 20. Giugno 1693.

Devotiss. servitore obligatiss.
Pompeo Vescovo di Bisceglia.

Restat pro complemento totius Quæsiti, ut uno verbo resolvatur ejus pars ultima; videlicèt, *quomodo iidem Anachoretæ adimplebant Præceptum de audienda Missa festivis diebus?* Circa quod sciendum est, hoc præceptum emanasse à Sanctis Apostolis, & semper fuisse in Ecclesia custoditum, ut habetur *in cap. Omnes fideles 62. & in cap. Missas 64. de Consecr. dist.* 1. de quorum Canonum intelligentia videndus Azorius *tom.* 1. *lib.* 7. *c.* 1. *quæst.* 1. ubi refert opinionem aliquorum opinantium, præceptum de audienda Missa diebus festis obligasse tantummodò sæculares, ut in *dict. cap. Missas*. Sed Anachoretæ, & Eremitæ non erant sæculares; eò, quod sunt personæ Ecclesiasticæ, Carolus de Grassis *de effect. Cleric. effect.* 1. *num.* 106. Riciullus *Lucubrat. Ecclesiastic. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 1. *ubi text. & DD.* Ergo iidem non afficiebantur dicto præcepto. Porrò hæc ratio non stringit, quia *cap. Omnes fideles*, comprehendit tàm sæculares, quàm Ecclesiasticos, circa obligationem audiendi Missam festivis diebus; idcircò, subdit ibidem Azorius, *Veteres illi Monachi Anachoretæ, cùm divini obsequii causa in solitudinem sese conferrent, putabant, se hujusmodi more, & consuetudine minimè teneri; cùm procul ab hominum frequentia remoti, à sacris ædibus abessent*. Dicendum est igitur, quòd bona fides excusabat priscos illos Eremicolas ab hac obligatione audiendi Missam: ut notat etiam Gobatus *in Theolog. Experiment. tract.* 5. *num.* 519. Mastrius *in Theolog.*

51

52

Theolog. Morali disp. 12. *n.* 38 *in fine:* & Diana Coordinatus *tom.* 2. *tract.* 3. *resolut.* 6. & 7. ubi agit de distantia ab Ecclesia, ut distans non teneatur audire Missam; quarum resolutio prima habetur *part.* 10. *tract.* 11. *resolut* 8. Altera verò *dict. part.* 10. *tract.* 15. *resolut.* 35.

Et ex his finis impositus sit præsenti tractatui de Venerabili Eucharistiæ Sacramento, & Decisionibus Casuum anni 1689. In quibus quæcumque dixi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Magisterio, & correctioni subjecta semper esse volo, ac profiteor.

I N-

INDEX
RERUM NOTABILIUM,
Quæ in his Decisionibus continentur; Serie Alphabetica digestus.

A

B

Decla-

Inclu-

L

M

pœna

Orato-

Pœnæ

Sobrius

FINIS.